

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЖИТОМИРСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені Івана Франка**

Кваліфікаційна наукова
праця на правах рукопису

Вербовський Ігор Андрійович

УДК 037.091:37.014.542:378.147

**ДИСЕРТАЦІЯ
ІНФОРМАТИЗАЦІЯ УПРАВЛІННЯ ПЛАНУВАННЯМ ОСВІТНЬОГО
ПРОЦЕСУ У ВИЩОМУ НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ**

13.00.06 – теорія і методика управління освітою

01 Освіта/ Педагогіка

Подається на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук
Дисертація містить результати власних досліджень. Використання ідей,
результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело

І. А. Вербовський

Науковий керівник: Рожнова Тетяна Євгенівна,
кандидат педагогічних наук, доцент

Житомир – 2021

АНОТАЦІЯ

Вербовський І. А. Інформатизація управління плануванням освітнього процесу у вищому навчальному закладі. – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук (доктора філософії) зі спеціальності 13.00.06 – теорія і методика управління освітою. – Житомирський державний університет імені Івана Франка, Житомир, 2021.

У дисертації вперше науково обґрунтовано, експериментально перевірено та впроваджено модель інформатизації управління плануванням освітнього процесу в закладі вищої освіти.

Інформатизація освітнього процесу, як і системи освіти загалом, сьогодні є одним із найважливіших завдань реорганізації та становлення освіти для мети реалізації потреб суспільства. У дисертації здійснено аналіз сучасного стану управління освітнім процесом за допомогою інформаційних технологій. Досліджено зміст поняття та особливості становлення управління впровадженням інформаційних технологій у навчальний процес. Виокремлено основні переваги інформатизації освіти. Акцентовано увагу на одному з основних завдань сучасної державної політики в галузі освіти – покращенні якості освіти. Якість освіти охоплює всі основні функції та напрями діяльності в модернізації освітньої діяльності в контексті європейських вимог: якість викладання, підготовки й досліджень, а це означає якість відповідного персоналу й програм та якість навчання як результат викладання й досліджень.

Визначено значимість інформатизації освітнього процесу та системи освіти загалом. Для підвищення ефективності управління необхідно застосовувати інформаційно-комунікаційні технології, використання яких в управлінні освітнім процесом закладу вищої освіти – це не просто автоматизація деяких функцій і ділових процесів, а й істотна перебудова роботи на базі новітніх технологій, що уможливить нову якість надання освітніх послуг. Запропоновано розподіл управлінських завдань за напрямками діяльності

в закладі вищої освіти. Описано та проаналізовано основні сучасні вимоги, які ставить сьогодення перед керівником закладу освіти. Проаналізовано способи впровадження системи управління освітнім процесом університету за допомогою інформатизації освітнього процесу в закладі вищої освіти.

Обґрунтовано трактування поняття інформатизації в освіті як інформаційної технології в освітньому й управлінському процесах для покращення суб'єкта та об'єктів управління й отримання економічного, соціального, науково-технічного та іншого ефекту, а також як процедури її постійного оновлення. Розкрито сутність інформатизації системи освіти з позиції Концепції національної програми інформатизації. Зроблено аналіз теорії та практики управління соціально-педагогічними системами й положень Національної концепції інформатизації, які дають підстави зробити висновок про те, що інформаційні процеси у сфері управління як процеси пошуку, збору, переробки та подання інформації у формі, придатній для її використання в процесі прийняття управлінських рішень. Під збиранням та обробкою інформації розуміємо заздалегідь заплановані дії й операції для одержання інформації чи бажаних результатів, комплекс взаємозалежних процесів і методів у роботі з даними, спрямованих на виконання основної мети. Інформація, яка надається користувачеві, має відображати суттєві причинно-наслідкові зв'язки в доступній, зрозумілій для споживача формі. Обов'язковою умовою виконання цього правила є високий рівень кваліфікації аналітика, його вміння знаходити необхідні аргументи для обґрунтування та доведення свого погляду на проблему, що розглядається. Власне, інформатизація управління плануванням освітнього процесу – один зі шляхів підвищення ефективності прийняття й реалізації управлінських рішень керівником через упровадження інформаційно-комунікаційних технологій управління, що використовують сучасні апаратні й програмні засоби, спрямована на узгодження дій суб'єктів управління, що забезпечує досягнення раціональними шляхами освітніх цілей.

Означено напрями впровадження інформаційно-комунікаційних технологій в управлінську діяльність ЗВО: упровадження інформаційних

процесів збирання, обробки та зберігання необхідної інформації; застосування програмних продуктів та апаратного обладнання для переробки інформації, що мають потрібний користувачеві вигляд (програмно-технічні засоби для проведення аналітичної роботи); проведення організаційно-технічних заходів щодо забезпечення функціонування програмно-технічного комплексу; підтримка повноти, цілісності й оновлення інформаційного освітнього середовища закладу освіти; урахування принципів і властивостей походження й використання інформації в прямому й зворотному напрямках, що забезпечує неперервність інформаційних процесів.

Під час дослідження було з'ясовано й узагальнено низку труднощів, які виникають у процесі налагодження системи інформатизації управління плануванням освітнього процесу: ускладнення, що виникають під час обробки інформації, навіть у разі її представлення аналітиком із відповідним рівнем кваліфікації; наявність великої кількості програмних засобів, що мають суттєві відмінності в інтерфейсі, відкрита й загальнодоступна інформація про формати даних, які використовуються в прикладних програмних інтерфейсах, відрізняються функціональними можливостями, потребують конвертації даних, що не тільки не покращує управлінський процес, а й ускладнює його.

Установлено особливості ефективної організації інформаційної діяльності, які потрібно враховувати в практичній діяльності: у структурі ресурсів інформаційної діяльності значне місце посідає інформація; ключову роль в організації інформаційної діяльності, зокрема й для встановлення порядку використання всіх ресурсів, відіграють вимоги/потреби споживачів інформації; визначення якісних характеристик інформації значною мірою має суб'єктивний характер; для ефективної організації інформаційної діяльності особливе значення має кваліфікація кадрів; можливості формування запасів «готової продукції» у формі «придатної до використання» інформації обмежені, як правило, жорсткими рамками часу через схильність інформації до швидкого старіння. Остання особливість може бути забезпечена створенням баз даних, які регулярно доповнюються новою інформацією, що дає змогу задовольняти вимоги споживачів за наявності обмежених ресурсів.

У процесі аналізу управлінської діяльності щодо інформатизації управління плануванням освітнього процесом у закладі вищої освіти визначено основні управлінські функції та види управлінської діяльності, функціонування яких залежить від застосування програмних засобів та інформаційних технологій управління: керівництво, аналіз, облік, планування, прогнозування та постійний контроль. Під час інформатизації управління плануванням освітнього процесу закладу вищої освіти управлінська діяльність наповнюється принципово новим змістом – на комп'ютерні технології покладаються численні рутинні операції, які наявні в управлінській діяльності, що зберігає час для творчої діяльності, індивідуальної роботи, сприяє підвищенню фахової кваліфікації й виправдовує навіть значні матеріальні та інші витрати. Застосування сучасних програмних засобів та інформаційних технологій інформатизації управління плануванням освітнього процесу закладу вищої освіти докорінно змінює умови діяльності всіх учасників освітнього процесу. Реалізація інформаційної технології управління проходить через автоматизацію окремих етапів інформаційних процесів. Відбувається автоматизація управлінської діяльності, що зумовлює автоматизацію окремих етапів інформаційного процесу прийняття управлінського рішення, підвищуються вимоги до якості й достовірності інформації про стан освітнього процесу, різноплановість програм, поширення інноваційної діяльності, демократизація процесу керування, виховання, навчання тощо.

Було виокремлено та доведено, що позитивні результати інформатизації управління плануванням освітнього процесу ЗВО можна отримати за умови поєднання зусиль керівника, як генератора управлінських рішень, професорсько-викладацького та загальноуніверситетського колективу, як організатора освітнього процесу, навчально-методичного забезпечення, нормативної документації, як джерела інформації та комп'ютерних засобів і технологій, як інструментарію роботи з інформацією.

Розроблено спецкурс «Інформатизація управління плануванням освітнього процесу в закладі вищої освіти» та тренінг «Планування освітнього

процесу в закладі вищої освіти на засадах інформаційних технологій», які було введено в перепідготовку працівників закладів вищої освіти, а також у професійну підготовку майбутніх фахівців до використання інноваційних освітніх технологій у практичній діяльності для створення та забезпечення сприятливого освітнього середовища для кожного учасника освітнього процесу.

З огляду на те, що автоматизація інформатизації управління плануванням освітнього процесу закладу вищої освіти проходить за алгоритмом від окремих інформаційних процесів, процедур обробки інформації до створення інформаційних систем управління продуктивною діяльністю працівників, ми розробили та експериментально перевірили модель інформатизації управління плануванням освітнього процесу в закладі вищої освіти.

Комплексно модель складається з таких *структурних компонентів*: цільового, теоретико-методологічного, змістового, технологічного та оцінювально-результативного. Завданнями моделі є автоматизація управлінської діяльності з використанням інформаційних технологій, уніфікація документації в процесі планування, формування професійної та інформаційно-комунікаційної компетентності науково-педагогічних працівників. У розробці зазначеної моделі також було враховано загальні принципи: науковості, цілісності, відтворюваності, конкретності, системності, соціальної детермінованості, комплексності, відповідності цілям, правової пріоритетності й законності, міри, достатності, повноти, відкритості та наявності зворотного зв'язку, які представлені в теоретико-методологічному компоненті моделі.

У процесі впровадження моделі було застосовано наукові підходи: системний, концептуальний, інноваційний, технологічний, функціональний, культурологічний, організаційний, комплексний.

Розробка та впровадження моделі інформатизації управління плануванням освітнього процесу в ЗВО виявляє показники стану освітнього процесу, що визначають динаміку розвитку ЗВО загалом. Зокрема, ми виділили критерії, показники та рівні оцінювання результативності моделі ІУПОП, за

допомогою яких можна зробити оцінку щодо необхідності інформатизації управління і планування освітнього процесу в закладі вищої освіти. Тому було визначено інформаційно-організаційний, функціональний, дидактичний та управлінський критерії. Інформаційно-організаційний критерій характеризує наповненість, цілісність, структурованість, комунікативність та оригінальність інформатизації управління і планування освітнього процесу ЗВО. Функціональний критерій визначає доступність, надійність, оперативність та практико-орієнтованість інформатизації управління і планування освітнього процесу ЗВО. Дидактичний критерій характеризує колективність, відповідність, об'єктивність та нормативність інформатизації управління і планування освітнього процесу ЗВО. Управлінський критерій детермінує системність, раціональність, уніфікованість, адаптованість, автоматизованість та ефективність інформатизації управління і планування освітнього процесу ЗВО.

У процесі дослідження було встановлено, що впровадження моделі забезпечує формування інформаційних ресурсів закладів вищої освіти, психолого-педагогічний моніторинг, управління навчанням, тестування й контроль, систему підтримки рішень; передбачає використання єдиного організаційного, апаратного, програмного, економічного та інших видів забезпечення. Функціональні завдання інформатизації управління і планування освітнього процесу закладу вищої освіти визначали з урахуванням теоретичних основ, зокрема принципів її побудови, особливостей об'єкта та кожного конкретного суб'єкта управління.

Застосування вказаної моделі допоможе покращити роботу управлінського апарату університету, а також сприятиме підвищенню якості організації управління і планування освітнього процесу в закладі вищої освіти.

Упровадження моделі інформатизації управління і планування освітнього процесу здійснювалося в Житомирському державному університеті імені Івана Франка, ДЗВО «Університет менеджменту освіти» (м. Київ), Черкаському національному університеті імені Богдана Хмельницького, ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені

К. Д. Ушинського», Національному університеті «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка, Харківському національному педагогічному університеті імені Г. С. Сковороди та Київському міжнародному університеті. У процесі опитування та під час проведення експерименту було задіяно 507 респондентів: педагогічні та науково-педагогічні працівники, керівники та працівники структурних підрозділів закладів вищої освіти.

На початку констатувального етапу експерименту було з'ясовано, що 75,5 % представників педагогічних та науково-педагогічних працівників не розуміють сутності та особливостей управління плануванням освітнього процесу закладу вищої освіти, вони сприймають вказівки щодо виконання вже визначених завдань керівництвом; 19,6 % глибоко обізнані щодо сутності та особливостей управління плануванням освітнього процесу закладу вищої освіти; 4,9 % розуміють сутність та особливості управління плануванням освітнього процесу закладу вищої освіти. Крім того, ми отримали незалежну експертну оцінку 20 осіб – працівників різних ЗВО України: ректорів, проректорів, керівників, працівників структурних підрозділів та завідувачів кафедр закладів вищої освіти, які були залучені до аналізу та встановлення рівня результативності інформатизації управління плануванням освітнього процесу закладу вищої освіти. Для цього перевіряли прояв визначених критеріїв на основі розроблених нами анкет. Було встановлено такі ступені проявлення критеріїв ефективності інформатизації управління плануванням освітнього процесу закладу вищої освіти: високий – інформаційно-організаційний, функціональний та управлінський критерій; достатній – дидактичний критерій.

Після проведення експерименту було здійснено порівняльний аналіз констатувальних та контрольних зрізів за всіма критеріями розподілу респондентів за рівнями стану сформованості та впровадження інформатизації управління плануванням освітнього процесу у ЗВО в КГ та ЕГ. За результатами формульовального експерименту отримано зміни стану сформованості та впровадження інформатизації управління плануванням освітнього процесу за

кожним критерієм. Зокрема, у контрольній групі за інформаційно-організаційним критерієм на початку експерименту було виявлено низький рівень у 13 (11,71 %) осіб, середній рівень – у 68 (61,26 %) осіб, достатній рівень – у 23 (20,72 %) осіб, високий рівень – у 7 (6,31 %) осіб; після проведення експерименту було виявлено позитивну динаміку: низький рівень – у 11 (9,91 %) осіб (–1,8 %), середній рівень – у 58 (52,25 %) осіб (–9,01 %), достатній рівень – у 33 (29,73 %) осіб (+9,01 %), високий рівень – у 9 (8,11 %) осіб (+1 %). За функціональним критерієм було виявлено низький рівень у 14 (12,61 %) осіб, середній – у 64 (57,66 %) осіб, достатній – у 27 (24,32 %) осіб, високий – у 6 (5,41 %) осіб; після проведення експерименту низький рівень залишився в 13 (11,71 %) осіб (–0,9 %), середній – у 58 (52,25 %) осіб (–5,41 %), достатній – у 34 (30,63 %) осіб (+6,31 %), високий – у 6 (5,41 %) осіб (0 %). За дидактичним критерієм на початку експерименту: низький рівень у 14 (12,61 %) осіб, середній – у 67 (60,36 %) осіб, достатній – у 23 (20,72 %) осіб, високий – у 7 (6,31 %) осіб; після проведення експерименту низький рівень не змінився (0 %), середній – у 55 (49,55 %) осіб (–10,81 %), достатній – у 33 (29,73 %) осіб (+9,01 %), високий – у 9 (8,11 %) осіб (+1,8 %). За управлінським критерієм було виявлено низький рівень у 18 (16,22 %) осіб, середній – у 65 (58,56 %) осіб, достатній – у 19 (17,12 %) осіб, високий – у 9 (8,11 %) осіб; після проведення експерименту низький рівень залишився в 13 (11,71 %) осіб (–4,5 %), середній – у 57 (51,35 %) осіб (–7,21 %), достатній – у 31 (27,93 %) особи (+10,81 %), високий – у 10 (9,01 %) осіб (+0,9 %).

Результати змін в експериментальній групі за інформаційно-організаційним критерієм: на початку експерименту було виявлено низький рівень у 14 (13,08 %) осіб, середній рівень – у 67 (62,62 %) осіб, достатній рівень – у 21 (19,63 %) особи, високий рівень – у 5 (4,67 %) осіб; після проведення експерименту низький рівень не було виявлено у жодної особи (–13,08 %), середній рівень – у 30 (28,04 %) осіб (–34,58 %), достатній рівень – у 49 (45,79 %) осіб (+26,17 %), високий рівень – у 28 (26,16 %) осіб (+21,5 %). За функціональним критерієм було виявлено низький рівень у 15 (14,02 %) осіб,

середній – у 64 (59,81 %) осіб, достатній – у 23 (21,5 %) осіб, високий – у 5 (4,67 %) осіб; після проведення експерименту низького рівня не виявлено в жодної особи (–14,02 %), середній виявлено в 32 (29,91 %) осіб (–29,91 %), достатній – у 46 (42,99 %) осіб (+21,5 %), високий – у 29 (27,1 %) осіб (+22,43 %). За дидактичним критерієм на початку експерименту: низький рівень у 14 (13,08 %) осіб, середній – у 68 (63,55 %) осіб, достатній – у 19 (17,76 %) осіб, високий – у 6 (5,61 %) осіб; після проведення експерименту низького рівня не було виявлено в жодної особи (–13,08 %), середній відзначено у 31 (28,97 %) особи (–34,58 %), достатній – у 47 (43,93 %) осіб (+26,17 %), високий – у 29 (27,1 %) осіб (+21,5 %). За управлінським критерієм було виявлено низький рівень у 18 (16,82 %) осіб, середній – у 64 (59,81 %) осіб, достатній – у 19 (17,76 %) осіб, високий – у 6 (5,61 %) осіб; після проведення експерименту низького рівня не залишилося в жодної особи (–16,82 %), середній виявлено у 33 (30,84 %) осіб (–28,97 %), достатній – у 46 (42,99 %) осіб (+25,23 %), високий – у 28 (26,17 %) осіб (+20,56 %).

Порівняння результатів до та після експерименту засвідчили позитивну динаміку стану сформованості та впровадження інформатизації управління плануванням освітнього процесу в ЗВО, що підтверджено за допомогою статистичного критерію Пірсона $\chi^2_{\text{експ}}$.

Отже, експериментальні дані є статистично значущими. За результатами здійсненого аналізу емпіричних даних підтверджено ефективність упровадження технології та моделі інформатизації управління плануванням освітнього процесу в закладах вищої освіти.

Ключові слова: освітній процес, новітні інформаційні технології, інформатизація, планування, управління плануванням, управління закладом вищої освіти, інформаційні технології в управлінні, інформаційне середовище, інформаційне забезпечення, інформатизація освітнього процесу та управління, моніторинг, якість освіти.

SUMMARY

Verbovskiy I. A. Informatization of Educational Process Planning Management at a Higher Educational Establishment. – Qualification Scientific Work. Manuscript.

Thesis for a Candidate Degree in Pedagogical Sciences (PhD) in the specialty 13.00.06 – Theory and Methodology of Education Management. – Zhytomyr Ivan Franko State University, Zhytomyr, 2021.

The paper scientifically justifies, experimentally proves, and implements the informatization model of educational process planning management at a higher educational establishment for the first time.

The informatization of the educational process, as well as of the education system as a whole, is currently one of the most essential tasks of education system reorganization and establishment in order to meet needs of a society. The dissertation analyzes the current state of educational process management using IT. It studies the content of the notion and peculiarities of management system formation while implementing IT in the educational process, highlights the main advantages of education system informatization, and focuses on one of the key tasks of modern state policy in the field of education, namely on improving the quality of education. The quality of education covers all the fundamental functions and activity areas in the education modernization process within the framework of the European requirements, namely it deals with the quality of teaching, training and research, which means the quality of corresponding academic staff, programs, and the quality of education as a result of teaching and research processes.

The thesis determines the importance of informatization of the educational process and the education system as a whole. It is crucial to apply information and communication technologies to improve management efficiency. The usage of IT in the educational process management area at a higher educational establishment presupposes not just automatization of some functions and procedures, but also a significant restructuring of work processes based on the latest technologies, which lead to a new quality of educational services. The paper distributes managerial tasks

due to activity areas at a higher educational establishment. It also describes and analyzes current requirements, which are set for the head of an educational establishment, as well as studies the methods of implementing a university's educational process management system with the help of educational process informatization at a higher educational establishment.

The dissertation interprets informatization in education as an information technology in educational and managerial processes, which qualitatively improves the subject and objects of management system and has economic, social, scientific, technical and other effects, as well as a procedure for its constant updating. It also reveals the essence of educational system informatization from the standpoint of the Concept of the National Program of Informatization. The author carries out the analysis of the theory and practice of social and pedagogical systems management and examines the provisions of the National Program of Informatization, which fosters the conclusions that information processes in the managerial area are the processes of searching, collecting, processing and presenting information in a form suitable for making managerial decisions. Collecting and processing information refers to planned ahead actions and procedures, which aim at obtaining information or desired results. It is a set of interrelated processes and methods for working with data meant to fulfill the main goal. The information provided to the user should reflect significant cause-and-effect relationships in an accessible, understandable form. A prerequisite for implementing this imperative is a high level of analyst's qualification, their ability to find the necessary arguments to justify and prove their view on the problem under consideration. In fact, informatization of educational process planning management is one of the ways to increase the manager's efficiency of making and implementing managerial decisions with the help of introducing information and communication management technologies, which require modern hardware and software tools. It is aimed at coordinating the actions of managerial subjects, which ensures the achievement of educational goals in rational ways.

The scientific paper indicates the areas of information and communication technologies implementation in the managerial activities at a higher educational

establishment. They are the introduction of IT processes for collecting, processing and storing the necessary information; the use of software and hardware products for processing information that have the necessary interface for the user (software and technical means for conducting analytical work). Furthermore, they include taking organizational and technical measures to ensure the functioning of the software and technical complex; maintaining the completeness, integrity and updating of the IT educational environment of an educational establishment; taking into account the principles and properties of the origin and use of information in the forward and reverse directions, which ensures the continuity of informational processes.

The research clarifies and generalizes a number of difficulties that arise in the process of setting up the informatization system for the educational process planning management. It highlights the problems while processing information, even if the analyst with an appropriate level of qualification presents it. It studies the presence of a large number of software tools that have significant differences in the interface. Open and accessible information about data formats used in software interfaces differs in functionality, requires data conversion, which not only improves the managerial process, but also complicates it.

The study determines a number of features that help organize the effective informational area, and that need to be taken into consideration. The information plays a significant role in the structure of information resources, the requirements/needs of information consumers are essential for the informational area, for establishing the order of resources usage in particular. The interpretation of the information quality is largely subjective. The staff qualification is of particular importance for the effective organization of informational area; the possibilities of forming stocks of "finished products" in the form of "usable" information are as a rule confined by strict time limits due to the tendency of a rapid information irrelevance. The latter feature can be improved by creating databases that are regularly updated with new information, which allows meeting the consumers' requirements with limited resources available.

The analysis of managerial areas of informatization of the educational process planning management at a higher educational establishment distinguishes the main managerial functions and types of management activities, the functioning of which depends on the use of software tools and information technologies of management, such as administration, analysis, accounting, planning, forecasting and constant monitoring. In the process of informatization of the educational process planning management at a higher educational establishment, managerial activities acquire a fundamentally new content – computer technologies should rely on numerous routine operations that are present in managerial area, which saves time for creative activities, individual work, fosters professional development and justifies significant tangible and other costs. The use of modern software tools and IT for informatization of the educational process planning management at a higher educational establishment dramatically changes the work conditions of all participants of this process. The implementation of IT management technology is possible due to the automatization of individual stages of IT processes. The automatization of managerial area fosters the automatization of individual stages of the informational process of making managerial decisions; it increases the requirements for the quality and reliability of information about the educational process state, program diversities, spread of innovation activities, democratization of management, education, training, etc.

The scientific work determines and proves the fact that the positive results of informatization of educational process planning management at a higher educational establishment can be obtained by combining the efforts of the head, as a initiator of managerial decisions, academic staff and administration, as educational process coordinator, educational and methodological recourses, regulatory acts, as a source of information, and computer tools and technologies, as tools for working with information.

The author has developed a specialized course on "Informatization of Educational Process Planning Management at a Higher Educational Establishment" and workshop training on "Educational Process Planning at a Higher educational establishment using IT". They have been introduced into the retraining curriculum of

employees at higher educational establishments, as well as into the professional training of future specialists. It will enable them to use innovative educational technologies in practice in order to create and ensure a favorable educational environment for each participant of the educational process.

The thesis develops and experimentally tests the informatization model of educational process planning management at a higher educational establishment, taking into the consideration the fact that the automatization of informatization follows the algorithm – from individual informational processes, informational processing procedures to the creation of informational systems for managing the employees efficiency.

The model consists of target-oriented, theoretical and methodological, substantive, technological, evaluation-effective structural components. The model objectives are automatization of management areas using IT, alignment of documents in planning process, formation of professional and information, and communicative competence of academic staff. The model development also takes into account scientific, integral, reproducible, tangible, consistent, socially determined, complex, goal-accordant, legal priority and legality principles, as well as principles of adequacy, sufficiency, completeness, openness and feedback, presented in the theoretical and methodological component of the model.

The implementation of the model involves systematic, conceptual, innovative, technological, functional, cultural, organizational, and complex scientific approaches.

The development and implementation of the informatization model of educational process planning management at higher educational establishments reveal indicators of the educational process itself that determine the dynamics of higher educational establishments development as a whole. Thus, the thesis has identified criteria, indicators and evaluation levels of the effectiveness of the educational process planning management model, which can be used to assess the need for informatization at a higher educational establishment. The author defines informational and organizational, functional, didactic and managerial criteria. The informational and organizational criterion characterizes the completeness, integrity,

structure, communication and originality of informatization of the educational planning process management at a higher educational establishment. The functional criterion characterizes the availability, reliability, efficiency and practical orientation of informatization of the educational process planning management at a higher educational establishment. The didactic criterion characterizes the collectivity, compliance, objectivity and normativity of informatization of the educational process planning management at a higher educational establishment. The managerial criterion embodies the consistency, rationality, uniformity, adaptability, automaticity, and effectiveness of informatization of educational process planning management at a higher educational establishment.

The findings of the research demonstrate that the implementation of the model ensures the provision of informational resources at higher educational establishments, psychological and pedagogical monitoring, learning management, testing and control, a decision support system. It requires the use of a unified appliance hardware, software, economic and other types of support. Functional tasks of informatization of educational process planning management at a higher educational establishment take into account the theoretical foundations, in particular, the principles of its structuring, the features of the object and each specific subject of management.

The use of this model will help improve the work of a university's management staff, as well as contribute to refining the quality of management of the educational process planning at a higher educational establishment.

The implementation of the informatization model of educational process planning management was carried out in Zhytomyr Ivan Franko State University, State Institution of Higher Education "University of Educational Management" (Kyiv), Bohdan Khmelnytsky National University of Cherkasy, State Establishment "South Ukrainian National Pedagogical University named after K. D. Ushinsky", National University "Taras Shevchenko Chernyhiy Collegium", H. S. Skovoroda Kharkiv National Pedagogical University, and Kyiv International University. The survey and experiment have involved 507 respondents who represented teaching and academic staff, the heads and employees of structural divisions of higher educational institutions.

The beginning of the ascertaining stage of the experiment demonstrates that 75.5 % of representatives of the academic and teaching staff do not understand the essence and features of educational process planning management at a higher educational establishment. They perceive instructions on the implementation of already defined by the management tasks. 19.6 % are deeply aware of the essence and features of educational process planning management at a higher educational establishment. 4.9 % understand the essence and features of educational process planning management at a higher educational establishment. The experiment also takes into account an independent expert assessment of 20 people who are the employees of various higher educational establishments of Ukraine, namely rectors, vice-rectors, heads, employees of structural divisions and heads of departments of higher educational establishments, who are involved in the analysis and determination of the informatization efficiency level of the educational process planning management at higher educational establishments. The designed questionnaires have helped check the manifestation of certain criteria. The informational and organizational, functional and managerial criteria demonstrate the high level of effectiveness as to manifestation of informatization of educational process planning management at a higher educational institution, the didactic criterion corresponds to the sufficient level.

A comparative analysis of ascertaining and control assessment in the control and experimental groups has been carried out after the experiment considering all criteria among the respondents who were divided by the levels of informatization formation and implementation of educational process planning management at higher educational establishments. The results of the formative experiment demonstrate changes in the state of informatization formation and implementation in educational process planning management for each criterion. Thus, in the control group according to the information and organizational criterion at the beginning of the experiment 13 (11,71 %) respondents demonstrate a low level, 68 (61,26 %) – an average level, 23 (20,72 %) – a sufficient level, 7 (6,31 %) – a high level. After the experiment, a positive dynamics has been stated, in particular, 11 (9,91 %) (–8 %) respondents

showed a low level, 58 (52,25 %) (−9,01 %) – an average level, 33 (29,73 %) (+9,01 %) – a sufficient level, 9 (8,11 %) (+1 %) – a high level. According to the functional criterion, 14 (12,61 %) respondents have a low level, 64 (57,66 %) respondents – an average level, 27 (24,32 %) respondents – a sufficient level, 6 (5,41 %) respondents – a high level. After the experiment, a low level is predominant among 13 (11,71 %) respondents (−0,9 %), an average level – among 58 (52,25 %) respondents (−5,41 %), a sufficient level – among 34 (30,63 %) (+6,31 %), and a high level – among 6 (5,41 %) respondents (0 %). According to the didactic criterion at the beginning of the experiment 14 (12,61 %) respondents demonstrate a low level, 67 (60,36 %) respondents – an average, 23 (20,72 %) respondents – a sufficient level, 7 (6,31 %) respondents – high level. After the experiment, low level rates did not change (0 %), an average level decreased, it is observed among 55 (49,55 %) respondents (−10,81 %), a sufficient level – among 33 (29,73 %) (+9,01 %), and a high level – among 9 (8,11 %) respondents (+1,8 %). According to the managerial criterion, 18 (16,22 %) respondents demonstrate a low level, 65 (58,56 %) respondents – an average level, 19 (17,12 %) – a sufficient level, 9 (8,11 %) – a high level. After the experiment, a low level remained characteristic of 13 (11,71 %) respondents (−4,5 %), an average level – of 57 (51,35 %) respondents (−7,21 %), a sufficient level – of 31 (27,93 %) respondents (+10,81 %), a high level – of 10 (9,01 %) (+0,9 %).

The results of changes in the experimental group according to the informational and organizational criterion at the beginning of the experiment reveal a low level among 14 (13,08 %) respondents, an average level – 67 (62,62 %) respondents, a sufficient level – 21 (19,63 %) respondents, a high level – 5 (4,67 %) respondents. After the experiment none of respondents demonstrated a low level (−13,08 %), 30 (28,04 %) (−34,58 %) – an average level, 49 (45,79 %) (+26,17 %) – a sufficient level, 28 (26,16 %) (+21,5 %) – a high level. According to the functional criterion, 15 (14,02 %) respondents demonstrated a low level, 64 (59,81 %) – an average level, 23 (21,5 %) – a sufficient level, 5 (4,67 %) – a high level. After the experiment, no person (−14,02 %) showed a low level, 32 (29,91 %) (−29,91 %) – an average level,

46 (42,99 %), (+21,5 %) – a sufficient level, 29 (27,1 %) (+22,43 %) – a high level. According to the didactic criterion at the beginning of the experiment 14 (13,08 %) respondents explicate a low level, 68 (63,55 %) – an average, 19 (17,76 %) respondents – a sufficient level, 6 (5,61 %) respondents – a high level. After the experiment, no person (–13,08 %) demonstrated a low level, 31 (28,97 %) respondents (–34,58 %) – an average, 47 (43,93 %) respondents (+26,17 %) – a sufficient level, 29 (27,1 %) respondents (+21,5 %) – a high level. According to the managerial criterion, 18 (16,82 %) respondents explicate a low level, 64 (59,81 %) – an average level, 19 (17,76 %) – a sufficient level, 6 (5,61 %) – a high level. After the experiment, no person (–16,82 %) demonstrate a low level, 33 (30,84 %) (–28,97 %) – an average level, 46 (42,99 %) (+25,23 %) – a sufficient level, 28 (26,17 %) (+20,56 %) – a high level.

The comparison of the results before and after the experiment has shown a positive dynamic of the formation and implementation of informatization model in educational process planning management at higher educational establishments, which has been proved using the statistical Pearson criterion.

Thus, the experimental data are statistically significant. The scientific paper proves the effectiveness of implementing the technology and model of informatization of educational process planning management at higher educational establishments based on the empirical data analysis results.

Keywords: educational process, the latest information technologies, informatization, planning, planning management, management of a higher educational establishment, information technologies in management, information environment, information support, informatization of the educational process and management, monitoring, quality of education.

ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Наукові праці, у яких опубліковані основні наукові результати дисертації:

1. Вербовський І. А. Теоретичний аналіз управління впровадження інформаційних технологій у навчальний процес ЗВО. *Гуманітарний вісник ДЗВО «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди»*. Додаток 1 до Тематичного випуску «Вища освіта України у контексті інтеграції до європейського освітнього простору». Київ, 2014. Т. III (54). Вип. 5. С. 55–65.
2. Вербовський І. Інформатизація управління навчальним закладом як один зі шляхів підвищення ефективності освітньої діяльності. *Науковий вісник Мелітопольського державного педагогічного університету. Серія: Педагогіка*. 2015. Вип. 1 (14). С. 317–321.
3. Вербовський І. А. Теоретичні аспекти становлення управління впровадження інформаційних технологій у навчальний процес ЗВО. *Гуманітарний вісник ДЗВО «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди»*. Додаток 1 до Вип. 35, Том IX (60): Тематичний випуск «Вища освіта України у контексті інтеграції до європейського освітнього простору». Київ : Гнозис, 2015. С. 45–52.
4. Вербовський І. А., Новіцька І. В., Грушева А. А. Теоретичні засади формування управлінських умінь у студентів ЗВО у процесі розв'язування педагогічних задач. *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. Педагогічні науки*. Житомир, 2018. Вип. 4 (95). С. 126–130.
5. Вербовський І. А. Модель інформатизації управління плануванням освітнього процесу у закладі вищої освіти. *Теорія та методика управління освітою. Електронне фахове видання*. 2019. Вип. 1 (22). URL: <http://umo.edu.ua/katalogh-vidanj/electronic-journal-the-theory-and-methods-of-educational-management-edition-1-22-2019>

6. Вербовський І. А. Технологія впровадження моделі інформатизації управління плануванням освітнього процесу у закладі вищої освіти. *Витоки педагогічної майстерності*. Полтава, 2019. Вип. 24. С. 26–33.

Наукові праці в інших наукових виданнях, що засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

7. Вербовський І. А. Професійна підготовка висококваліфікованих фахівців для державного управління у сфері освіти. *Науковий пошук молодих дослідників* : зб. наук. праць студентів, магістрантів та викладачів / за ред.: В. М. Єремєєвої, О. М. Королук. Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2011. С. 195–197.

8. Вербовський І. А. Сучасний стан управління навчальною та виховною роботою у вищому навчальному закладі. *Ресурсний підхід в управлінні навчальними закладами* : матеріали Міжрегіональної наук.-практ. конф. (16 квіт. 2013 р.). Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2013. С. 186–191.

9. Вербовський І. А. Управління навчальним процесом у ЗВО на засадах інформаційно-комунікаційних технологій. *Наукові засади підвищення кваліфікації керівників навчальних закладів* : зб. матеріалів наук.-практ. конф. / НАПН України, Ун-т менедж. освіти. Київ, 2014. С. 13–14.

10. Вербовський І. А. Управління впровадженням інформаційних технологій у навчальний процес закладу освіти. *Управління інноваційним розвитком загальної середньої освіти в умовах соціально-економічних реформ* : зб. тез доп. Всеукр. наук.-практ. конф. з міжнар. участю / за наук. ред. Л. М. Ващенко. Чернівці : Наші книги, 2014. С. 128–129.

11. Вербовський І. А. Інформаційні технології як інноваційний ресурс в управлінні закладом освіти. *Інноваційний підхід в управлінні навчальними закладами* : зб. матеріалів Всеукр. наук.-практ. конф. (10 квіт. 2014 р.). Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2014. С. 34–36.

12. Вербовський І. А. Інноваційні технології в організації навчальної діяльності ЗВО. *Методика навчання природничих дисциплін у середній та вищій школі (XXI Кариштинські читання : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (Полтава, 29–30 трав. 2014 р.) / за заг. ред. проф. М. В. Гриньової. Полтава, 2014. С. 48–49.*

13. Вербовський І. А. Значення якісної підготовки кадрів у вищих навчальних закладах. *Актуальні проблеми університетської та професійної післядипломної освіти в кризових умовах : зб. тез Всеукр. Інтернет-конф. 2015.*

URL:

<http://eprints.zu.edu.ua/17567/1/%D0%92%D0%B5%D1%80%D0%B1%D0%BE%D0%B2%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B8%D0%B9%20%D0%86.pdf>

14. Verbovskyi I. Theoretical aspects of educational process of management informatization. *Journal L'Association 1901 "SEPIKE".* Osthofen, Deutschland. Poitiers, France. Los Angeles, USA. Edition 05. 2015. P. 46–49. URL: <http://paper.researchbib.com/view/paper/150141>

15. Вербовський І. А., Новіцька І. В. Управління навчальною та виховною діяльністю керівника закладу освіти на засадах інформаційно-комунікаційних технологій. *Актуальні питання сучасної інформатики : матеріали доп. IV Всеукр. наук.-практ. конф. з міжнар. участю «Сучасні інформаційні технології в освіті та науці» (Житомир, 07–08 листоп. 2019 р.).* Житомир, 2019. Вип. 7. С. 127–130.

URL: http://eprints.zu.edu.ua/30639/1/Zbirnuk_Zhytomyr_IKT_2019.pdf

16. Okhrimenko I., Griban G., Kobernyk O., Kuznietsova O., Dzenzeliuk D., Rozhnova T., **Verbovskyi I.**, Yuriev S., Yavorska T., Tkachenko P., Prontenko K. Formation of cadets' psychological readiness for professional practice during sport activities. *Revista Dilemas Contemporáneos: Educación, Política y Valores.* Año: VII. Número: Edición Especial. Artículo no.: 116. Período: Diciembre, 2019.

URL: https://dilemas-contemporaneos-educacio.webnode.es/_files/200006522-2407124073/EE19.12.116 %20Formaci %C3 %B3n %20de %20la %20preparaci %C3 %B3n %20psicol %C3 %B3gica %20de %20los %20cadetes.....pdf.

17. Bondarenko V., Antipova O., Griban G., Sydorchuk N., Biruk N., Horokhova L., Boichuk I., **Verbovskiy I.**, Antonova O., Novitska I., Prontenko K., Bloshchynskiy I. Methodological principles of the professional training of future specialists at higher educational institutions. *Revista Dilemas Contemporáneos: Educación, Política y Valores*. Año: VII. Número: Edición Especial. Artículo no: 2. Período: Diciembre, 2019. URL: https://dilemas-contemporaneos-educacio.webnode.es/_files/200006408-d9ec0d9ec1/EE19.12.02 %20Principios %20metodol %C3 %B3gicos %20de %20la %20formaci %C3 %B3n %20profesional %20de.....pdf.

18. Вербовський І. А., Новіцька І. В. Управління якістю освіти на засадах здоров'язбережувальних технологій. *Інноваційні здоров'язберігаючі технології у закладах освіти* : зб. наук.-метод. праць. Житомир : ЖДУ ім. І. Франка, 2020. С. 109–112. URL: <http://eprints.zu.edu.ua/31287/>

19. Вербовський І. А. Теоретичні засади управління закладами спеціальної освіти в умовах сучасної інформатизації. *Позиціонування закладу освіти засобами новітніх технологій менеджменту* : матеріали Всеукр. наук.-методолог. семінару, 30 жовт. 2020 р. Київ–Бориспіль : ДЗВО «Університет менеджменту освіти», 2020. Вип. 2. С. 19–23. URL: <http://umo.edu.ua/images/content/institutes/imp/vydannya/konferenc/%D0%97%D0%B1%D1%96%D1%80%D0%BD%D0%B8%D0%BA%20%D1%82%D0%B5%D0%B7%20%D1%81%D0%B5%D0%BC%D1%96%D0%BD%D0%B0%D1%80%D1%832020.pdf>

20. Bondarenko V., Okhrimenko I., Yevdokimova O., Sydorchuk N., Dzhezhyk O., Boichuk I., Kalashnik N., Kozlovets M., Slyusar V., Pavlenko V., Biruk N., **Verbovskiy I.**, Bloshchynskiy I. Professional Skills and Competencies of the Future Police Officers. *International Journal of Applied Exercise Physiology*.

2020. Vol. 9. № 5. P. 35–43. URL: <http://ijaep.com/Journal/vol.9.5.pdf>. (Належність до бази Web of Science)

21. Bondarenko V., Okhrimenko I., Minenok A., Donets I., Danylchenko V., Khudiakova N., Okhrimenko S., Alexandrov D., Vakulyk O., Rozhnova T., **Verbovskiy I.**, Horokhova L., Griban G., Bloshchynskiy I., Prontenko K. Professionally Important Psychophysiological Qualities of Patrol Police Officers. *International Journal of Applied Exercise Physiology*. 2020. Vol. 9. № 4. P. 62–71. URL: <http://ijaep.com/Journal/vol.9.4.pdf>. (Належність до бази Web of Science).

ЗМІСТ

ВСТУП	27
РОЗДІЛ 1. ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА ІНФОРМАТИЗАЦІЇ УПРАВЛІННЯ ПЛАНУВАННЯМ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ У ЗАКЛАДІ ВИЩОЇ ОСВІТИ..	35
1.1. Теоретичний аналіз проблеми інформатизації управління освітнього процесу у закладі вищої освіти.....	35
1.2. Сутність інформатизації управління плануванням освітнього процесу у закладі вищої освіти.....	57
1.3. Сучасний стан проблеми інформатизації управління плануванням освітнього процесу у закладі вищої освіти.....	68
Висновки до першого розділу	83
РОЗДІЛ 2 МОДЕЛЬ ІНФОРМАТИЗАЦІЇ УПРАВЛІННЯ ПЛАНУВАННЯМ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ У ЗАКЛАДІ ВИЩОЇ ОСВІТИ..	87
2.1. Наукове обґрунтування, структура та зміст моделі інформатизації управління плануванням освітнього процесу у закладі вищої освіти.....	87
2.2. Технологія впровадження моделі інформатизації управління плануванням освітнього процесу у закладі вищої освіти.....	115
Висновки до другого розділу	139
РОЗДІЛ 3. ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНА ПЕРЕВІРКА ТА УЗАГАЛЬНЕННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ УПРОВАДЖЕННЯ МОДЕЛІ ІНФОРМАТИЗАЦІЇ УПРАВЛІННЯ ПЛАНУВАННЯМ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ У ЗАКЛАДІ ВИЩОЇ ОСВІТИ	143
3.1. Організація дослідження та результати впровадження педагогічного експерименту	143
3.2. Шляхи вдосконалення інформатизації управління плануванням освітнього процесу у закладі вищої освіти.....	169
Висновки до третього розділу.....	185
ВИСНОВКИ.....	189
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	193
ДОДАТКИ.....	215

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ

ГСВО	– галузевий стандарт вищої освіти;
ЗВО	– заклади вищої освіти;
ЗО	– заклади освіти;
ІКТ	– інформаційно-комунікаційні технології;
ІТ	– інформаційні технології;
ІУПОП	– інформатизація управління плануванням освітнього процесу;
МНПК	– міжнародна науково-практична конференція;
НПП	– науково-педагогічні працівники;
ОП	– освітній процес;
ОПП	– освітньо-професійна програма.

ВСТУП

Обґрунтування вибору теми дослідження. Вхідження української держави до європейського освітнього простору потребує підготовки висококваліфікованих кадрів. Розвиток інформаційно-комунікаційних технологій є глобальною тенденцією науково-технічного прогресу останніх десятиріч. У зв'язку з цим в Україні, як і в більшості країн світу, в усі сфери життєдіяльності людини, суспільства та держави широко й інтенсивно впроваджуються новітні інформаційні та програмні технології. Особливо важливу роль вони відіграють у таких галузях, як державне управління, економіка, безпека, освіта, наука. Досить розповсюдженими в зазначених сферах діяльності є електронний документообіг, електронна пошта, хмарні технології та сервіси.

Одним зі стратегічних напрямів модернізації управлінської діяльності закладів освіти є її інформатизація. Ідеться про впровадження комп'ютерних технологій та відповідного програмного забезпечення в управлінський процес вищої освіти для підвищення його ефективності згідно з новими концептуальними підходами.

Проблемам управління закладами освіти присвячено багато ґрунтовних наукових досліджень. Зокрема, у працях вітчизняних і зарубіжних науковців знайшли відображення питання інформаційного забезпечення управління закладами освіти. У дослідженні порушеної проблеми особливо важливими є наукові роботи І. Андрощук, В. Бондаря, Л. Даниленко, Г. Єльнікової, В. Камишина, Ю. Конаржевського, В. Маслова, В. Олійника, О. Орлова, Н. Островерхової, В. Пікельної, З. Рябової, Т. Рожнової, Г. Тимошко, Т. Шамової щодо визначення й систематизації управлінської інформації; В. Бикова, В. Руденко, Ю. Чернова щодо впорядкування збору, обробки, збереження організаційно-управлінських даних; С. Архангельського, І. Булах, Г. Дмитренка з питань забезпечення зворотного зв'язку в педагогічних системах.

Важливими в контексті зазначеного наукового пошуку є дослідження В. Беспалька, В. Васильєва, В. Гладкової, М. Гриньової, В. Гуменюк,

Л. Калініної, М. Портнова, Н. Протасової, В. Сластьоніна, Є. Смірнова, П. Худомінського та ін., де висвітлено проблеми оптимізації роботи з організаційно-управлінською інформацією, забезпечення інформаційних потреб педагогічних кадрів, формування інформаційної культури педагогів тощо.

Важливими для нашого наукового доробку є праці закордонних фахівців, які вивчали проблему інформатизації суспільства загалом та системи освіти зокрема. Так, концепції інформаційної епохи та інформаційного суспільства заклали Д. Белл, Дж. Гелбрейт, У. Дайзерд, М. Маклюен, Д. Масунд, А. Тоффлер, М. Хоркхайлер; теорію еквівалентності дистанційного навчання розробили М. Сімонсон, Д. Шейлл, Р. Гаррісон, М. Бейнтон та ін.

Цінність зазначених вище досліджень полягає в тому, що вони становлять підґрунтя для подальшого вивчення та розвитку теорії й технології інформаційного забезпечення управління освітнім процесом. Поряд з тим необхідно зауважити, що в цих роботах недостатню увагу приділено інформатизації управління плануванням освітнього процесу в закладі вищої освіти. Також варто виділити цілу низку протиріч, що виникли в системі управління плануванням освітнього процесу в закладі вищої освіти, а саме: між традиційною консервативністю управління плануванням освітнього процесу в закладі вищої освіти й необхідністю постійної модернізації знань, умінь, усвідомленням проблем щодо інформатизації управління плануванням освітнього процесу в закладі вищої освіти в контексті нових потреб як у сфері освіти, так і суспільства загалом; між появою нових інформаційних управлінських технологій і відсутністю загальної інформаційно-методичної системи, яка б здійснювала координацію їх упроваджень; між великим обсягом рутинних операцій щодо здійснення управління плануванням освітнього процесу в закладі вищої освіти та відсутністю єдиної інформаційно-аналітичної системи, яка б автоматизувала обробку управлінської інформації; між появою нових поколінь інформаційних засобів і технологій та рівнем готовності до їх використання керівниками структурних підрозділів у закладі вищої освіти в процесі управління.

Необхідність подолання наведених протиріч, недостатність вирішення теоретичних проблем і практичних питань, пов'язаних з упровадженням інформатизації в управлінський процес закладу вищої освіти, зумовили актуальність і визначили вибір теми дисертаційного дослідження **«Інформатизація управління плануванням освітнього процесу у вищому навчальному закладі»**.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційну роботу виконано в розрізі тем науково-дослідної роботи кафедри педагогіки, професійної освіти та управління освітніми закладами Житомирського державного університету імені Івана Франка «Професійна підготовка майбутніх фахівців в умовах ступеневої освіти» (номер державної реєстрації 0110U002274) та «Теоретико-методичні засади розробки та використання навчального середовища для підготовки фахівців зі спеціальної освіти» (номер державної реєстрації 0119U101447).

Тему дисертації затверджено на засіданні вченої ради Житомирського державного університету імені Івана Франка (протокол № 7 від 27 лютого 2015 року) та узгоджено в бюро Міжвідомчої ради з координації наукових досліджень з педагогічних і психологічних наук в Україні (протокол № 5 від 23 червня 2015 року).

Мета дослідження полягає в розробці, науковому обґрунтуванні, експериментальній перевірці моделі інформатизації управління плануванням освітнього процесу у закладі вищої освіти та технології її впровадження.

Відповідно до мети визначено основні **завдання дослідження**:

- здійснити теоретичний аналіз сутності інформатизації управління плануванням освітнього процесу у закладі вищої освіти;
- схарактеризувати сучасний стан інформатизації управління плануванням освітнього процесу у закладі вищої освіти;
- розробити, науково обґрунтувати та експериментально перевірити модель інформатизації управління плануванням освітнього процесу у закладі вищої освіти;

- розробити технологію впровадження та критерії оцінювання результативності моделі інформатизації управління плануванням освітнього процесу у закладі вищої освіти;

- визначити шляхи вдосконалення інформатизації управління плануванням освітнього процесу у закладі вищої освіти.

Об'єкт дослідження – управління плануванням освітнього процесу у закладі вищої освіти.

Предмет дослідження – зміст, форми, методи інформатизації управління плануванням освітнього процесу у закладі вищої освіти.

Методи дослідження. Вирішення поставленої мети здійснювалося за допомогою використання комплексу теоретичних та емпіричних методів: *теоретичні*: аналіз та систематизація наукових джерел із питань інформатизації та загального, педагогічного, інноваційного менеджменту, що дало змогу уточнити науковий апарат дослідження; конкретизація, систематизація наукових категорій із проблеми інформатизації управління плануванням освітнього процесу в закладі вищої освіти; вивчення нормативних, директивних, інструктивних, методичних документів, на основі яких здійснюється інформатизація управління плануванням освітнього процесу в закладі вищої освіти; метод теоретичного моделювання, який був використаний у процесі розробки й обґрунтування запропонованої моделі; синтез та узагальнення – для формулювання висновків і результатів дослідження; *емпіричні*: спостереження, бесіда, анкетування – для вивчення практичного стану інформатизації управління плануванням освітнього процесу в закладі вищої освіти; *статистичні*: кількісний і якісний аналіз показників результативності дослідження, математичне опрацювання отриманих даних.

Наукова новизна отриманих результатів полягає в тому, що:

- вперше розроблено, науково обґрунтовано та експериментально перевірено модель інформатизації управління плануванням освітнього процесу в закладі вищої освіти, яка включає цільовий, теоретико-методологічний, змістовий, технологічний, оцінювально-результативний компоненти;

- виокремлено психолого-педагогічні умови забезпечення інформатизації управління плануванням освітнього процесу в закладі вищої освіти;
- введено дефініцію «інформатизація управління плануванням освітнього процесу»;
- дістали подальшого розвитку шляхи вдосконалення інформатизації управління плануванням освітнього процесу в закладі вищої освіти.

Практичне значення отриманих результатів дослідження полягає в доведенні теоретичних положень та висновків до конкретних рекомендацій щодо впровадження моделі інформатизації управління плануванням освітнього процесу в закладі вищої освіти.

Розроблені модель інформатизації управління плануванням освітнього процесу в закладі вищої освіти, технологія її впровадження, спецкурс «Інформатизація управління плануванням освітнього процесу у закладі вищої освіти», тренінг «Планування освітнього процесу у закладі вищої освіти на засадах інформаційних технологій» та рекомендації щодо розроблення навчальних планів для здобувачів вищої освіти, які сприяли вдосконаленню інформатизації управління плануванням освітнього процесу у ЗВО, дали змогу визначити шляхи вдосконалення інформатизації управління плануванням освітнього процесу в закладі вищої освіти.

Отримані результати можуть бути використані в практичній діяльності керівників структурних підрозділів закладів вищої освіти; у системі підвищення кваліфікації впродовж курсового та міжкурсового періодів; у процесі професійної підготовки здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня вищої освіти за ОПП «Управління навчальним закладом» зі спеціальності 073 «Менеджмент».

Основні положення та результати дисертаційного дослідження впроваджено в освітній процес Житомирського державного університету імені Івана Франка (довідка №1/1647 від 26.12.2019 року); ДЗВО «Університет менеджменту освіти» (м. Київ) (довідка № 01-02/738 від 29.11.2019 року);

Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького (довідка № 21/04-а від 06.02.2020 року); ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (довідка №308/25/3 від 14.02.2020 року); НУ «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка (довідка № 6 від 27.02.2020 року); Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди (довідка № 01/10-195 від 02.03.2020 року); Київського міжнародного університету (довідка № 108 від 05.03.2020 року).

Апробація результатів дослідження. Результати дослідження апробовано на міжнародних науково-практичних конференціях: «Методика навчання природничих дисциплін у середній та вищій школі» (XXI Каришинські читання) (Полтава, 2014); «Освіта для XXI століття: виклики, проблеми, перспективи» (Суми, 2019); «Професійне становлення особистості: проблеми і перспективи» (Київ, 2019); «Тенденції розвитку педагогічної освіти в Україні (Житомир, 2019); «Теоретичні і методичні засади розвитку професійної компетентності майбутніх фахівців в умовах освітніх змін» (Бар, 2020); «Школа синергії освіти і духовності: нові виклики, тренди і можливості» (Київ, 2020); освітньому воркшопі «Навчання в Австрії» (Львів – Зальцбург – Відень, 2014); *всеукраїнських науково-практичних конференціях*: «Наукові засади визначення змісту посадово-функціональної компетентності керівників навчальних закладів та технології їх формування» (Київ, 2013), «Інноваційний підхід в управлінні навчальними закладами» (Житомир, 2014), з міжнародною участю «Сучасні інформаційні технології в освіті та науці» (Житомир, 2019); *міжрегіональних науково-практичних конференціях*: «Ресурсний підхід в управлінні навчальними закладами» (Житомир, 2013); *науково-практичних конференціях*: «Елітний менеджер: технологія підготовки в системі національної освіти» (Київ, 2014); «Інноваційні здоров'язберігаючі технології у закладах освіти» (Житомир, 2020); «Інклюзивна освіта в умовах сучасної школи» (Київ, 2020); *науково-практичних семінарах*: «Сучасні підходи до управління навчальними закладами в умовах реформування освіти» (Житомир, 2013); *всеукраїнських науково-методологічних семінарах*: «Позиціонування

закладу освіти засобами новітніх технологій менеджменту» (Київ-Бориспіль, 2019); «Позиціонування закладу освіти засобами новітніх технологій менеджменту» (Київ-Бориспіль, 2020); *всеукраїнському форумі: «Адаптивні процеси у національній системі освіти»* (Харків, 2020).

Особистий внесок здобувача. У спільних публікаціях особистий внесок здобувача в публікації [4] полягає в обґрунтуванні структурних компонентів управлінських умінь; у публікації [15] автор розкрив сутність інформаційно-комунікаційних технологій у процесі вдосконалення системи освіти; у публікації [16] виокремлено основні положення вдосконалення фахівцями інформаційно-комунікаційних компетентностей для формування технічних аспектів готовності до змагальної діяльності; у публікації [17] окреслено сутність планування освітнього процесу в закладі вищої освіти на засадах інформаційних технологій для вдосконалення системи підготовки майбутніх фахівців; у публікації [18] здобувач визначив механізми управління якістю освіти на засадах здоров'язберезливих технологій; у публікації [20] доведено доцільність використання елементів технології інформатизації планування освітнього процесу та використання їх для підвищення рівня професійної готовності майбутніх фахівців; у публікації [21] запропоновано основні шляхи накопичення, зберігання необхідної службової інформації, особливості налагодження та вдосконалення системи обробки та отримання даних, що сприяє більш ефективному виконанню обов'язків фахівців.

Публікації. Основні положення та результати дисертаційного дослідження відображено у 21 публікації, серед них: 6 статей у фахових періодичних виданнях України, 2 статті – у виданнях, що включені до міжнародної наукометричної бази Web of Science, 3 статі – у наукових періодичних виданнях іноземних держав, 10 наукових публікацій – в інших наукових виданнях і збірниках матеріалів конференцій.

Структура та обсяг дисертації зумовлені логікою дослідження. Робота складається з анотацій українською, англійською мовами, вступу, трьох розділів, висновків до кожного розділу, загальних висновків, списку

використаних джерел, додатків. Загальний обсяг дисертації – 408 сторінок. Основний текст викладено на 170 сторінках. Дисертація містить 23 таблиці, 42 рисунки, 16 додатків. Список використаних джерел містить 193 найменування, із них 11 – іноземною мовою.

РОЗДІЛ I

ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА ІНФОРМАТИЗАЦІЇ УПРАВЛІННЯ ПЛАНУВАННЯМ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ В ЗАКЛАДІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

У розділі здійснено теоретичний аналіз проблеми інформатизації управління плануванням освітнього процесу в закладі вищої освіти. Проаналізовано сутність інформатизації управління плануванням освітнього процесу в закладі вищої освіти. Представлено сучасний стан проблеми інформатизації управління плануванням освітнього процесу в закладі вищої освіти.

1.1. Теоретичний аналіз проблеми інформатизації управління плануванням освітнього процесу в закладі вищої освіти

Сучасний період розбудови демократичної європейської України характеризується пошуками шляхів послідовного реформування всіх сфер управління суспільством, серед яких особливе місце за своїм стратегічним значенням належить системі освіти. Успішне вирішення проблем, що стоять перед Україною на шляху її інтеграції у світову економіку, неможливе без фахівців із високим рівнем кваліфікації. Особлива роль у цьому процесі належить закладам вищої освіти, які готують таких фахівців. В умовах науково-технічного прогресу підвищуються вимоги до фахівців, якості їхніх знань, навичок та вмінь, безперервно збільшується обсяг інформації, яку необхідно засвоювати здобувачу освіти при незмінних термінах навчання. Тому особливо важливим є забезпечення стабільної роботи закладів освіти й розвитку нових освітніх програм. Прогресивні зміни, що відбуваються в галузі освіти України, потребують вирішення важливих завдань забезпечення продуктивної роботи закладів вищої освіти, розвитку нових освітніх програм, підвищення якості управління освітнім процесом.

Є достатня кількість досліджень із питань удосконалення освітнього процесу, зокрема, створення автоматизованих систем навчання й контролю знань, систем контролю якості освітнього процесу, розвитку закладів освіти. Значну увагу приділяють визначенню особливостей управління закладами вищої освіти та управлінських функцій керівного та науково-педагогічного складу, аналізу умов їх функціонування, планування освітнього процесу та управління плануванням освітнього процесу тощо. Проте деякі аспекти реалізації управлінських технологій відповідно до Болонського процесу, зокрема ті, що стосуються інформатизації управління плануванням освітнього процесу та оптимізації роботи закладів вищої освіти, у публікаціях висвітлено недостатньо та дещо поверхово.

Освітній процес у закладах вищої освіти залежить від ефективності взаємодії всіх його складових. Велика роль у цьому належить правильній оцінці, аналізу, подачі та сприйманню величезної кількості інформації, яка впливає на системну організацію та якість управління освітнім процесом. Це, зі свого боку, можна забезпечити в процесі використання сучасних інноваційних технологій навчання, діяльності, спілкування, які видозмінюють і самі форми управління. З огляду на такий стан дослідження актуальним є здійснення аналізу та уточнення основних понять, які використано в нашому дослідженні, у розкритті їх сутності.

До таких понять ми відносимо: «інформатизація», «інформаційні технології», «управління», «освітній процес», «планування», «навчальний план», «планування освітнього процесу», «управління плануванням освітнього процесу», «інформаційна технологія управління освітнім процесом» «інформатизація управління плануванням освітнього процесу».

Тож у контексті нашого дослідження розглянемо тлумачення поняття «інформатизація».

Сутність поняття «інформатизація» розкрито в статті 1 Закону України «Про національну програму інформатизації» (1998 р.).

Інформатизація визначена як «сукупність взаємопов'язаних організаційних, правових, політичних, соціально-економічних, науково-

технічних, виробничих процесів, що спрямовані на створення умов для задоволення інформаційних потреб громадян та суспільства на основі створення, розвитку і використання інформаційних систем, мереж, ресурсів та інформаційних технологій, які побудовані на основі застосування сучасної обчислювальної та комунікаційної техніки» [82].

Послугуємося визначенням У. Парпана, що «інформатизація освіти – це досить складна сучасна тенденція, пов'язана з упровадженням в навчально-освітній процес різного роду інформаційних засобів, що працюють на основі мікропроцесорів, а також електронної продукції і нових педагогічних технологій, що базуються на використанні інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) для навчання» [139].

У. Парпан стверджує, що державна політика України робить акцент щодо інформатизації суспільства загалом та сфери освіти зокрема як каталізатора розвитку високорозвиненого індустріального європейського суспільства. Розв'язання актуальних завдань щодо інформатизації освіти передбачає реалізацію програм розвитку інфраструктури єдиного освітнього інформаційного простору, розробку та впровадження електронних освітніх ресурсів, перепідготовку та підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників для вдосконалення рівня володіння та використання інформаційно-комунікаційних технологій в освітній та управлінській діяльності.

Як результат – інформатизація освіти «є підґрунтям глобального процесу інформатизації суспільства, і тому повинна випереджати інформатизацію всіх інших напрямів суспільної діяльності, оскільки саме тут формуються соціальні, психологічні, загальнокультурні та професійні підвалини для інформатизації суспільства. Уміння самостійно набувати знання на сучасному етапі розвитку інформаційного суспільства перетворюється в життєву необхідність кожного» [139].

Як показує досвід інших країн, інформатизація сприяє забезпеченню національних інтересів, поліпшенню керованості економікою, розвитку наукомістких виробництв та високих технологій, зростанню продуктивності

праці, удосконаленню соціально-економічних відносин, збагаченню духовного життя та подальшій демократизації суспільства. Зокрема, теоретико-методологічні основи управління ЗВО були предметом дослідження багатьох учених. Вони дослідили теоретичні основи управління соціальними системами, розробили функції управління соціальними системами, розкрили їх специфіку, об'єктивний взаємозв'язок і взаємозумовленість тощо [8; 76; 114].

Значний внесок у розробку педагогічної теорії та практики, зокрема й управлінської, зробили всесвітньо відомі педагоги А. Макаренко та В. Сухомлинський. Проблеми управління ЗВО з урахуванням політичних і соціально-економічних перетворень в Україні досліджують В. Бондар [10; 11], Л. Даниленко [55; 56], Г. Єльнікова [1; 123] Г. Дмитренко [62; 63], В. Маслов [115; 116], В. Олійник [130; 132], Н. Островерхова [135; 136], В. Паламарчук [137], В. Пікельна [146] та ін. Зокрема, у їхньому науковому доробку представлено широкий спектр проблем управління сучасним закладом освіти, передовсім проаналізовано наукові підходи, принципи, зміст, методи та форми управління, ефективність управлінської діяльності керівника закладу освіти, організацію та управління освітнім процесом закладу вищої освіти тощо.

Досвід використання різноманітних автоматизованих пристроїв і комп'ютерної техніки представлено в численних вітчизняних і зарубіжних виданнях [5; 6; 35; 53; 187; 188]. З 60-70 рр. XX ст. проводилися дослідження в галузі програмованого навчання [74; 87; 101; 124; 126], зокрема започатковано дослідження щодо вивчення психолого-педагогічних аспектів використання персональних електронних обчислювальних машин в освітньому процесі [36; 74; 53; 85; 100], визначено основні напрями використання засобів обчислювальної техніки у ЗВО [66; 74; 87; 125; 126], у науково-педагогічних дослідженнях [112; 123; 140; 142, 179], а також досліджено питання психологічних аспектів використання комп'ютерної техніки [95; 96; 100; 117].

Аналіз досвіду використання комп'ютерної техніки в закладах освіти розвинених країн засвідчує накопичення досвіду її використання в управлінні закладами освіти. Крім того, в індивідуальному використанні педагогів і

здобувачів вищої освіти – велика кількість персональних комп'ютерів, розроблено численні навчальні програми, що суттєво впливають на навчальний процес і технологію освітньої діяльності [35; 68; 74; 124; 187]. Водночас кількість публікацій, присвячених питанням інформатизації, управління плануванням освітнього процесу в закладі вищої освіти, варто визнати дещо недостатньою.

Аналіз проблеми інформатизації управління, мета й завдання дослідження зумовлюють необхідність дефініції поняття «управління» як виду діяльності керівника закладу освіти.

У розрізі нашого дослідження актуальним вбачаємо трактування «управління» як внутрішньої притаманної властивості суспільства на будь-якій стадії його розвитку, «сукупність певних дій (операцій), що здійснюють суб'єкти управління з метою його перетворення та забезпечення його руху до заданої мети», причому суб'єктом є не лише одна людина, а й колектив людей [74]. Інші науковці (М. Мескон, М. Альберт, Ф. Хедоурі) трактували управління як «процес планування, організації, мотивації й контролю, необхідний для того, щоб сформулювати і досягти мету організації» [119, с. 38].

У науковій літературі, як зазначає Л. Забродська [74; 76], поняття «управління» розглядають у трьох аспектах. Наприклад, «управління» – вид продуктивної діяльності людини, один із засновників теорії управління А. Файоль розглядав його як діяльність людини, що реалізує мету організації. Щодо управління освітнім процесом, на думку Т. Шамової, сюди належать: функціональний склад (планування, організація, контроль та керівництво); цільове призначення (організація діяльності учасників освітнього процесу та спрямованість її на досягнення цілей); наявність суб'єктів управлінської діяльності. При цьому «управління» – це один із видів соціальної діяльності, однією з цілей якої є отримання повної й достовірної інформації щодо суб'єктів управлінської діяльності [74; 176]. Другий аспект розгляду визначає «управління» як цілеспрямований вплив однієї системи на іншу та зміну

останньої внаслідок цього впливу. Відповідно до третього аспекту «управління» — взаємодія суб'єктів управлінської діяльності. Суть такої взаємодії полягає в нерозривності прямого і зворотного впливу. На нашу думку, така взаємодія сама є цілісною, внутрішньо диференційованою, самостійною системою. За визначенням Т. Шамової, «таке розуміння взаємодії, яке є суттєвим, передбачає зміну об'єкта та суб'єктів управління, переконує в необхідності розгляду суб'єктів і процесу їх взаємодії як зміну стану системи» [176, с. 83]. Ми поклали в основу дослідження інформатизації управління плануванням освітнього процесу закладу вищої освіти триаспектну характеристику управління за Л. Забродською [73; 74].

У науковій літературі зазначено, що одну з функцій, яка характеризує вплив суб'єкта управління на людей, визначають як керівництво, або менеджмент [74; 100; 116; 119; 175]. В англійській мові поняття «менеджмент» має декілька значень, а саме: спосіб або манера поведінки з людьми; мистецтво управління; специфічні здібності й адміністративні навички; орган управління; адміністративна одиниця тощо. Проте між поняттями «управління» та «менеджмент» існує відмінність, оскільки управління містить у собі менеджмент як суб'єктивний компонент і водночас є його змістом.

Сучасний період розвитку менеджменту на Заході має назву «ситуативного менеджменту», у ракурсі якого паралельно вдосконалюють і поєднують обидва напрями розвитку практичного менеджменту. Зазначені етапи становлення та розвитку практичного менеджменту супроводжуються діяльністю відповідних наукових шкіл, що органічно переходять одна в одну. Західні дослідники, аналізуючи процес розвитку менеджменту як науки управління, вирізняють чотири основні школи, що набули поширення й мають істотні відмінності одна від одної. Такими управлінськими школами є: школа наукового управління; адміністративна, або класична школа; школа психології та людських відносин; школа науки управління, або кількісна школа [119]. Засновником школи наукового управління був Фредерік Уїнслоу Тейлор (кінець XIX – початок XX ст.). Власне, його науковий підхід ґрунтувався на

емпіричних дослідженнях процесу прийняття управлінського рішення. Основними методами дослідження були: поопераційне хронометрування, вивчення окремих ділянок процесу управління, проєктування управлінських рішень тощо. На етапі наукового управління вдалося істотно підвищити ефективність прийняття управлінських рішень шляхом рівномірного вдосконалення й органічного поєднання трьох чинників: активізації праці, що диктували зовнішні регламенти (детальний опис кожної операції) процесу в часі й детальний інструктаж; застосування прогресивних засобів обробки інформації; економії часу на прийняття управлінських рішень.

Подальші розробки в галузі управління, пов'язані з поширення наукових методів управління, зумовили виникнення адміністративної, або класичної школи управління. Засновником цієї школи вважають А. Файоля, видатного французького підприємця й ученого, який виявив і сформулював такі функції управління: планування, регулювання, координація, контроль та ін. «Саме А. Файоль та його послідовників із США (Л. Урвіна, Дж. Моррісея, Джеймса Д. Муки, А. Шейдона, С. Яга та ін.) вважають засновниками стратегічного менеджменту» [62, с. 12]. Класична школа управління набула певного розвитку в колишньому СРСР. Вона має своїх ідеологів в особі Д. Гвішіані, А. Омарова й багатьох інших. На відміну від Заходу, вітчизняну адміністративну (класичну) школу створюють не тільки вчені, які застосовують емпіричні дослідження, експерименти й практичні спостереження, а й теоретики, що не завжди пов'язують свої розробки та пропозиції з практичністю тих явищ, які вони описують. На думку вчених, ми не пройшли етапу «наукового менеджменту», зокрема «тейлоризму», і тепер іноді є свідками своєрідної етики трудових відносин, відмінностями якої є неповажання технологічних правил і стандартів, бажання уникнути відповідальності, не «віддаватися» роботі; нехтування працівниками ефективним використанням робочого часу (тут сховано коріння відторгнення цієї системою досягнень науково-технічного прогресу) [63].

У період тейлоризму (20–30-ті рр. ХХ ст.) зародився новий період суспільної науки, який асоціюють із Хоттормським експериментом,

засновником якого є американський учений Елтон Мейо. Особливістю експерименту є використання першої складової тріади чинників економічного зростання – «людського чинника» [62, с. 8]. Хоттормський експеримент дав поштовх розвитку нового напрямку – управлінню виробництвом за допомогою людей, суть якого в тому, що «керівник-менеджер активізує роботу працівників консультаціями, залученням виконавців у процес прийняття управлінського рішення [62, с. 10]. Розвиток менеджменту людських відносин зумовлений розвитком психологічної, соціологічної та управлінської наук. Вітчизняні вчені мали певні досягнення в кожній із цих наук і мало чим поступалися перед західними дослідниками. Після початку відродження цієї школи дослідження проводилися в руслі розробки теорії створення понятійного апарату науки. Самі ж комплексні практичні рекомендації щодо розробки системи управління соціальними процесами залишилися поза увагою.

На чолі з Е. Мейо та М. Фоллетом набуває розвитку «психологічна школа людських відносин», яка визначила менеджмент «як забезпечення виконання роботи за допомогою інших осіб» [74]. Як зазначає Г. Дмитренко, психологічна школа людських відносин заклала основи «тактичного менеджменту» [62, с.12], а саме: з'являються та обґрунтовуються конкретні інструментарії (прийоми, способи, методи і засоби обробки інформації), що дають змогу виокремити наявність і необхідність людського чинника в управлінні виробництвом.

Водночас у 60-х рр. XX ст. продовжує безперервно зростати різноманітна кількість інформаційних зв'язків, що ускладнювало потреби та співвідношення наявного рівня розвитку суспільства. А тому як наслідок такого стану – формується кількісна школа людських відносин [62; 63]. З іншого боку, підвищуються вимоги ефективності управління відповідно до цілей, з наявними параметрами можливості їхнього вимірювання, моніторингу та коригування. Рушійною умовою розвитку кількісної школи людських відносин стала також поява комп'ютера. Це дало змогу визначити та охопити досить великий спектр вимірювальних процесів, налагодити системи оперативного пошуку, узагальнення та надання необхідної інформації [74].

Отже, як зазначає Г. Дмитренко, формування, існування та розвиток кількісної школи залежить від зростання різноманітних управлінських зв'язків, вимог підвищення ефективності процесу управління, появи апаратно-технічних і програмних засобів інформаційних технологій управління. З'являється й широко застосовується також знання кваліметрії, теорії систем, кібернетики, поширюється активний розвиток соціологічних досліджень (спостереження, міркування, аналітичні висновки, кількісні показники) на основі математичного моделювання управлінських процесів, що дає змогу визначати якісні характеристики управління в різних галузях діяльності людини [62, с. 13].

Результати досягнень кількісної школи закладають основу ефективного управління колективом (організацією, компанією, школою, корпорацією та ін.), зокрема й в управлінні освітнім процесом у закладах освіти. З огляду на науковий доробок Л. Забродської можна стверджувати, що, за результатами дослідження розвитку кількісної школи, керівником закладу освіти може бути тільки той фахівець, який володіє основами управлінської науки й використовує сучасні прийоми, способи, засоби обробки інформації для прийняття раціональних управлінських рішень [74; 75]. Власне, це і є «менеджмент людських відносин», що визначив і довів вагомість та перевагу людського чинника в управлінні виробництвом. Аналіз значення «наукового менеджменту» та «менеджменту людських відносин» в управлінській практиці доводить, що в першому випадку управління базується на жорсткому контролі трудової дисципліни в процесі виконання своїх функцій, обмежених і пов'язаних з часом та термінами виконання завдань.

Поступово виникає психологічна школа людських відносин, яка враховувала зростання значення людського чинника, оскільки саме працівник – це активний суб'єкт діяльності, особистість, продуктивність якого залежить від умов праці. На думку основоположника цієї теорії Е. Мейо, до таких людських чинників належить соціальна взаємодія й групова поведінка, що визначають умови та впливають на створення комфортного психологічного клімату для кожного співробітника [62; 74].

Подальший розвиток суспільства визначив низку завдань управлінської науки щодо створення теорії та практики стратегічного менеджменту на основі функціонально взаємопов'язаних соціальних інституцій, визначення основоположних загальних принципів системного управління цими об'єктами. До таких великомасштабних соціальних об'єктів стратегічного менеджменту належить і сфера освіти, заклади освітні різних типів, а також органи управління ними. Водночас сфера освіти безпосередньо залежить від суспільних процесів, а саме: політичних, економічних, соціальних та культурних. Ці процеси мають природний взаємозв'язок та є певними каталізаторами конкурентноспроможності один одного в системі влади, доступності до національного продукту, ресурсів, середовища тощо. Такий стан речей ще більше актуалізує проблему вивчення та врахування перехідних і кризових ситуацій у відповідному середовищі, потребує чіткого аналізу суспільних процесів, вироблення певного алгоритму діяльності, представлення моделей взаємодії, технологій моніторингу та контролю тощо [63].

Світовою спільнотою визначено два протилежні за змістом підходи до аналізу суспільних процесів. Зокрема, за першим підходом результат свідомої творчої праці людей – продукування й накопичення штучної інформації, у якому модель є проектом. Відповідно до другого напрямку суспільство визначається як відкрита система, що розвивається шляхом самоорганізації, у якому модель є лише тільки інструментом пізнання. Важливим для нашого дослідження є той факт, що перший напрям виходить з існування ідеальної моделі інформаційного освітнього середовища, до якої прямує або повинен прямувати соціальний об'єкт, а саме заклад вищої освіти. Тут ідеальна модель – це проект, що реалізується в процесі управління проектуванням освітнього середовища. Такий підхід побудови освітнього середовища отримав назву «конструктивістський раціоналізм». Відповідно до нього, інформація про потреби повинна бути трансформована в чітко усвідомлений інтерес, і лише тоді будь-яка взаємодія, характеризується певним рівнем раціональності [41; 74]. Водночас, К. Поппер у своїх філософських трактатах дослідив, що

незалежно від типу «ідеальної моделі» будь-яка спроба усвідомлення діяльності, побудови чогось за цим проєктом зумовлює визначення адміністративного впливу на формування інформаційного освітнього середовища. Важливим моментом філософ визначає демократичний процес формування відкритого середовища, у якому проєктна діяльність визначається певною циклічністю, фактично він робив акцент на самоорганізації [41].

Однак сучасне суспільне мислення прогнозує результати розрахунків, у яких розуміння суспільних процесів приходить через числові співвідношення. Як зазначено вище, менеджмент визначає первинність людського фактора в процесі ефективного управління. Водночас, ураховуючи один із найважливіших принципів освітнього менеджменту як основи планування, організації й контролю – принцип конкретного цілепокладання, маємо усвідомлювати, що він є основою змісту всієї діяльності менеджера будь-якого рівня управління. Незнання, невміння, порушення реалізації зазначеного принципу в практичній діяльності завдає управлінню освітнім процесом у закладі вищої освіти серйозну загрозу.

Принцип цілеспрямованості управління відображає завдання, реалізація яких передбачає усвідомлювати та ставити цілі з урахуванням їх раціональності, реалізованості, соціальної значущості та перспективності. Невизначеність та ускладненість сформульованої мети освітнього процесу вже на початковому етапі управління ним є дезорганізаційним фактором, який впливає на її досягнення. Перспективність і соціальна значущість обраної мети відображають неперервний характер поступового руху, функціонування ЗВО як складної соціальної системи. Науковці довели, що концепція цілепокладання в педагогічній науці розроблена недостатньо, хоч до цієї проблеми звертаються у своїх дослідженнях багато вчених, починаючи ще з Аристотеля як основоположника цільового управління. Він зазначив, що благо за всіх обставин залежить від дотримання двох умов: одна з них – правильне з'ясування завдання й кінцевої мети всякого роду діяльності, друга – відшукування всякого роду засобів, що ведуть до кінцевої мети [63].

Принцип кооперації й розподілення в управлінні відображає важливу вимогу до управлінської діяльності керівника будь-якого рівня. Нераціональним, на нашу думку, є прагнення керівника все робити практично самому: складати план роботи; організовувати його виконання; контролювати й координувати діяльність усіх виконавців, що знижує ініціативу й творчість виконавця. Колективна творчість і колективний розум колективу дасть змогу керівникові реалізувати це важливе положення. Це актуальний аспект під час визначення мети управління освітнім процесом у ЗВО в епоху переходу до реальної свободи особистості в суспільстві, реалізації концепції «Навчання впродовж життя», забезпечення умов формування індивідуальної освітньої траєкторії, академічної мобільності, шляхів формування та вдосконалення професійних компетентностей для кожного учасника ОП тощо.

З огляду на зазначене, в основі педагогічного менеджменту лежать принципи теорії наукового управління, досягнення психології, соціології, педагогіки, інших наук. Важливими поняттями теорії й практики педагогічного менеджменту є принцип і функція, що відображають основний зміст управлінської діяльності керівника як завершений цикл його управлінських дій, що в сумі становлять управлінську діяльність у ЗВО. Управлінська функція – особливий вплив управлінських дій керівника, яка спрямована на суб'єкт менеджменту (або особливі дії суб'єкту менеджменту з інформацією). Інформація, що необхідна для прийняття управлінського рішення, є предметом (сировиною) й водночас продуктом управлінської діяльності керівника. М. Мескон, М. Альберт, Ф. Хедоурі зазначають, що менеджер – це не тільки посада, а й певний рівень професіоналізму в управлінні [119]. Порівнюючи педагогічну працю з іншими видами діяльності, дослідники підкреслюють віддаленість її результату, складність його фіксації та оцінки, що є визначальним для поняття «педагогічний менеджмент» [74; 100; 123; 175; 176]. Зокрема, Н. Коломінський вважає, що «менеджмент в освіті (із соціально-психологічної позиції) – це усвідомлена взаємодія керівника з іншими людьми (підлеглими, партнерами, своїми керівниками та ін.), спрямована на

забезпечення їхньої активності та скоординованої участі в досягненні поставленої мети» [100, с. 14], що базується на принципах педагогічного менеджменту.

Утілення в життя принципу функціонального підходу в педагогічному менеджменті є умовою постійного його розвитку, удосконалення управлінської діяльності керівника на основі постійного оновлення, уточнення й конкретизації функцій учасників освітнього процесу. Тому ми вважаємо, що інформатизація управління освітнім процесом у ЗВО неможлива без реалізації принципу функціонального підходу. Принцип комплексності передбачає поєднання цільового, функціонального та лінійного керівництва освітнім процесом. Визначення цілей управління освітнім процесом у ЗВО не передбачає зупинки на етапі планування діяльності колективу, а враховує умови реалізації освітньо-професійної (освітньо-наукової) програми, навчального плану, вимоги до того, хто буде реалізовувати, які засоби реалізації, доцільність заходів, ефективність тощо. Дослідження дало підстави зробити висновок, що й досі на практиці є факти складання плану роботи у ЗВО з точним визначенням позицій, проте зміст етапів його реалізації й організаційні питання виконання прийнятих рішень не завжди враховують керівники ЗВО. Може бути, що план розроблено, організовано його виконання, а протягом навчального року керівник ЗВО не встигає контролювати й координувати діяльність виконавців. Тоді керівники, керівники структурних підрозділів ЗВО не враховують принципу комплексності педагогічного менеджменту, що призводить до зниження ефективності управління освітнім процесом.

Сучасний етап розвитку суспільства зумовлює широке впровадження інформаційних технологій управління в освітню галузь, що, зі свого боку, зумовлює дослідження розвитку інформаційних процесів та інформаційних технологій управління в системі освіти. У середині XX ст. у світі склалася ситуація, що дала новий поштовх для розвитку інформаційних технологій управління. У червні 1945 р. Ванневар Буш привернув увагу громадськості до проблем «зростаючого обсягу наукових досліджень». Він наголосив на тому,

що саме наукового працівника «приголомшують відкриття та висновки, зроблені тисячами інших фахівців, оскільки вони з'являються з такою швидкістю, що їх неможливо ні усвідомити, ні тим більше запам'ятати». Він зробив висновок, що мова «йде не просто про нагромадження великого обсягу даних дослідницьких праць, а про значно серйознішу проблему, що стосується процесу використання нагромаджених знань». Тенденція, помічена В. Бушем у 1940-х роках, одержала назву «інформаційного вибуху», сенс якого в протиріччі між спроможністю людства продукувати інформацію й можливістю її використовувати (споживати). Загальний рівень розвитку країн почали визначати кількістю інформації, яку вони здатні сприймати, передавати, обробляти та відтворювати. Постала нагальна проблема підвищення швидкості пошуку, обробки й зберігання інформації [74].

Традиційними на той час засобами це питання неможливо було розв'язати, оскільки суто фізичні й фізіологічні можливості людини не спроможні впоратися з великим обсягом і потужним потоком інформації. У середині 1940-х років XX ст. створюють перші електронно-обчислювальні машини, що взяли на себе такі основні функції, як обрахунок і переробка великих обсягів інформації. З'явилась кібернетика – наука про управління, отримання, передавання й перетворення інформації в складних системах, що здійснило переворот щодо поняття «інформація». Праці Н. Вінера, К. Шеннона, Дж. фон Неймана започаткували етап розвитку інформаційних технологій. Сенс його у визнанні людством пріоритетного значення для суспільства саме інформації поряд із матеріально-енергетичними цінностями. Розвиток інформаційних технологій (ІТ) визначає на порозі XXI ст. певний рівень розвитку держави, а поєднання теорій управління, комунікації й обчислювальної техніки спроможні забезпечити розробку раціональної структури та функціонування соціальних систем, до яких належать система освіти загалом та її окремі ланки.

У дослідженні ми ввели дефініцію «інформаційна технологія управління освітнім процесом», котру визначено як сукупність інформаційних процесів,

апаратних і програмних засобів, а також методів, що забезпечують у середовищі закладу освіти інформаційні потреби суб'єктів управління для прийняття раціональних управлінських рішень.

Інформація не існує сама по собі, вона є необхідним і достатнім атрибутом інформаційних процесів, що відбуваються в будь-яких інформаційних системах. Знання, інформація – це нічим незамінний ресурс людства, єдиний ресурс, обсяг якого людство не зменшує під час його використання. У дослідженні інформаційний процес ми розглядаємо як сукупність послідовних дій (операцій), що відбуваються над інформацією для отримання попередньо визначеного результату. Різновидами інформаційних процесів у закладі освіти є: власне освітній процес; процес прийняття управлінського рішення керівником або іншими суб'єктами освітнього процесу; будь-який процес спілкування в колективі та ін. Інформаційні процеси соціального та соціотехнічного середовища суттєво відрізняють від інформаційних процесів, що існують у техногенному середовищі. Інформація як основна складова (сировина) інформаційних процесів існує в інформаційних системах будь-якого типу в суспільстві у вигляді текстів, під час створення яких використовують одну з мов кодування.

Будь-який текст, що фіксує інформацію, характеризують із позиції семантики, синтаксису та прагматики. Інформаційні процеси пов'язані з варіативністю інформації в часі й просторі, яка за своєю суттю є зміною одного з трьох компонентів, що характеризують інформацію: семантичного компоненту, що характеризує зміст інформації; синтаксичного компоненту, котрий характеризує структуру (форму) і прагматичного компоненту, що характеризує оцінку сприймання інформації. Використання як засобу обробки інформації комп'ютера супроводжують зміною синтаксичного компоненту інформації. Методи перетворення семантичного й прагматичного компонентів інформації виходять за межі використання комп'ютерів.

Питання планування як управлінської функції розглядали в наукових працях вітчизняні та зарубіжні вчені: Л. Даниленко [54; 57; 58],

І. Жерносека [70], О. Зайченко [78], Л. Карамушка [96], С. Кудляк [107], Н. Островерхова [136], В. Пікельна [145], М. Потапшик [148], П. Третяков [170] та інших. Як трактують науковці, зміст планування як функції управління полягає в обґрунтованому визначенні основних напрямів розвитку освітньої установи у відповідно до вимог часу.

Термінологічне поле сутності функції *планування*, представлено в науковому доробку С. Кудляк, зокрема, вона визначила: плановість як принцип керування; планомірність як основу керування; планування як найважливішу функцію керування; планові завдання як метод керування; розроблення й реалізація плану як основний зміст процесу керування [107].

Ми підтримуємо думку В. Кременя, який схарактеризував планування (лат. *planum* – план) як передбачуваний порядок, послідовність здійснення певної програми, певного змісту діяльності. Водночас планування – це діяльність зі складання змісту роботи на різні періоди [67].

У контексті дослідження надамо власне визначення «планування освітнього процесу». Отже, планування освітнього процесу – це цілеспрямованість у діяльності всіх структурних підрозділів закладу вищої освіти, яка створює та забезпечує умови для організованої роботи педагогічних і науково-педагогічних працівників, здобувачів вищої освіти, дає змогу раціонально використовувати час та інші можливості, які сприяють особистісному розвитку всіх учасників освітнього процесу. Якісна організація планування освітнього процесу сприяє успішній та ефективній діяльності закладу вищої освіти.

Наступним етапом нашого дослідження стане розгляд питання управління плануванням освітнього процесу.

Управління плануванням освітнього процесу – це цілеспрямований вид управлінської діяльності, який чітко визначає зміст і послідовність управлінських дій та гарантує досягнення бажаного результату – якісної організації освітнього процесу.

Питання наукової обґрунтованості організаційної та змістової частини інформаційних процесів у ЗВО досі, незважаючи на низку наукових досліджень та публікацій, ще не розроблено в повному обсязі, як показує аналіз анкетних даних працівників ЗВО України. Зокрема, низький рівень інформатизації управління плануванням освітнім процесом (від 0 до 3) зазначено працівниками 48 закладів вищої освіти України (додаток А) та потребує уточнення з позицій раціональності й актуалізації реалізації основних видів інформатизації управління плануванням освітнього процесу в сучасних умовах розвитку суспільства.

У процесі дослідження ми виявили, що однією з основних причин низької ефективності управлінської діяльності як інформаційного процесу є формальна реалізація системного підходу до її проектування: заміна її (повністю або частково) набором управлінських рішень формального характеру, заміна організаційної структури управління освітнього процесу комплексом підпорядкованих абстрактних і надуманих форм або структур без урахування вимог сучасного етапу розвитку суспільства. Усе це призводить до протиріч між суб'єктами управління, унаслідок чого з'являється жорсткий розподіл суб'єктів взаємодії на суб'єкт та об'єкт. Виникає дисонанс між метою, способами й змістом управлінської діяльності ЗВО, що, зі свого боку, призводить до невідповідності поставленої мети отриманому результату.

Формалізм в інформатизації управління плануванням освітнього процесу є результатом низької компетенції й фахової майстерності або небажання розуміти необхідність упровадження прогресивних педагогічних технологій, зокрема інформаційної технології управління освітнім процесом, що спрямована на підвищення ефективності освітнього процесу у ЗВО й відповідає поступовому розвитку суспільства.

Аналіз фактичної ефективності діяльності всіх учасників освітнього процесу підміняють аналізом зовнішніх, ефектних дій і форм роботи, що легко спостерігаються на практиці: яскраве оформлення планів, графіків, звітів, наявність значної кількості технічних засобів навчання без урахування

доцільності їх використання. Формалізм в управлінні освітнім процесом у ЗВО (плануванні, організації й контролі) спостерігають на всіх рівнях взаємодії суб'єктів управління: керівник ЗВО – директори інститутів і декани факультетів, здобувачі вищої освіти, науково-педагогічні працівники, керівники структурних підрозділів ЗВО, громадські організації тощо; директори інститутів і декани факультетів – здобувачі вищої освіти; професорсько-викладацький склад, керівники структурних підрозділів ЗВО; громадські організації тощо; завідувач кафедри – науково-педагогічні працівники, здобувачі вищої освіти, громадські організації тощо; науково-педагогічні працівники – здобувачі вищої освіти, склад – працівники структурних підрозділів ЗВО; громадські організації тощо. Проблема формалізму в освітній галузі виникла не сьогодні. Уся історія становлення сучасного ЗВО, зокрема й управління плануванням освітнього процесу, – це історія боротьби з рутиною, застарілими формами й методами, небажання впроваджувати нові прогресивні освітні технології й використовувати нові технічні засоби навчання й управління ними.

Прояви формалізму в управлінні освітнім процесом різноманітні: чисельність планів, перевантаженість планів-заходів, шаблонні характеристики в планах виховної роботи. Яскравим прикладом формалізму є нереальність і формальність у постановці мети модернізації управління. Вивчення проблеми з позиції системного підходу показало, що формальне ставлення до організації освітнього процесу й управління ним виявляють у двох видах: у формі суб'єктивного досвіду та сприйняття відповідних дій. Мова йде про окремі управлінські дії керівника, а не про всю діяльність ЗВО загалом – у формалізмі визначеної дії.

Проведений нами аналіз управління освітнім процесом у ЗВО свідчить, що ці види формалізму трапляються під час реалізації всіх управлінських функцій: аналізу, планування, організації та контролю тощо. Загалом формалізм в управлінні освітнім процесом у ЗВО спостерігають на всіх рівнях взаємодії суб'єктів діяльності, зокрема й у небажанні використовувати сучасні

апаратно-технічні та програмні засоби як інформаційної, технічної й організаційної основи прийняття управлінських рішень.

Основні прояви формалізму в управлінні плануванням освітнього процесу у ЗВО, на нашу думку, можна вирішити підвищенням компетенції й фахової майстерності керівника ЗВО як суб'єкта менеджменту з одночасним формуванням інформаційної культури всього колективу. У дослідженні інформаційну культуру керівника закладу освіти ми розуміємо як рівень розвитку інформаційного спілкування, що визначає ступінь досягнення кількісного та якісного обігу інформації в закладі освіти, володіння технологіями обробки й репрезентації інформації, а також характеристику інформаційного освітнього середовища закладу, що відображає використання інформаційно-комунікаційних технологій, забезпечує умови прогнозування їх розвитку. Тому ми вважаємо, що нарівні з наявністю апаратно-технічних і програмних засобів умовою інформатизації управління освітнім процесом у закладі вищої освіти є відповідний рівень інформаційної культури як керівника ЗВО, так і всього колективу загалом.

Система освіти сьогодні – це соціальна система, котру становлять інститути освіти, процеси освіти й результати освіти. Ураховуючи сучасний етап розвитку суспільства, інформатизацію управління плануванням освітнього процесу у ЗВО ми розглядаємо як сукупність таких компонентів, як концептуальні положення теорії навчання та виховання, модернізація й використання інформаційних систем, мереж, ресурсів та інформаційних технологій, технології застосування сучасної обчислювальної й комунікаційної технік, сучасних апаратно-програмних засобів педагогічних технологій, інформаційних технологій управління, тобто складові частини процесу інформатизації освітнього процесу можна поділити на технічні, технологічні, соціальні, політичні, педагогічні (освітні), економічні, культурологічні.

Водночас доцільно схарактеризувати педагогічні технології, адже вони є частиною освітньої системи. Це певний комплекс, який складається з педагогічної (інформаційної) системи, її організаційної форми, методів

організації, та контролю освітнього процесу, педагогічної техніки. Використання педагогічних технологій в системі освіти умовно можна поділити на окремі етапи впровадження низки технологій: мовних, паперових, аудіовізуальних та інформаційних.

За результатами дослідження ми класифікували напрями використання інформаційних технологій управління освітнім процесом, якими є: забезпечення системи всесвітньої мережі Інтернет, телекомунікацій, мобільний зв'язок та інші технології зв'язку; система програмового забезпечення, яка відповідає завданням освітнього процесу та організації діяльності ЗВО; система створення інформаційного освітнього простору, вільний доступ комунікації та обмін інформацією для кожного учасника освітнього процесу; використання засобів інформаційно-комунікаційних технологій всіма учасниками, які задіяні в плануванні освітнього процесу.

У сфері управління плануванням ОП доцільно розглядати як основу раціональної структури з варіативністю всіх параметрів; у конкретизації планування, організації й аналізу навчальних занять на основі системно утворюваних факторів освітнього процесу; у розробці раціональної структури й змісту системи контролю за перебігом освітнього процесу на основі реального бюджету часу, що є в керівника й виконавців; у розробці тестових методик на основі вербальних та математичних показників ефективності праці учасників освітнього процесу в процесі учіння та навчання тощо.

Інформатизація управління плануванням освітнього процесу у ЗВО – один зі шляхів підвищення ефективності прийняття й реалізації управлінських рішень керівника ЗВО шляхом упровадження інноваційних інформаційних технологій управління, що використовують сучасні апаратні та програмні засоби. У дослідженні освітній процес розглядаємо як сукупність інформаційних процесів (навчального, пізнавального, самоосвітнього, виховного та ін.), що реалізують у педагогічній системі для розв'язання задач управління, навчання, виховання, самовдосконалення, саморозвитку. У результаті взаємодії керівника, науково-педагогічних працівників, здобувачів

вищої освіти та їхніх батьків відбувається зміна рівня знань, умінь, розвитку та виховання здобувачів вищої освіти, фахової майстерності науково-педагогічного працівника, котрий формує для себе нові завдання й оволодіває новими педагогічними технологіями, змісту, форм та технологій управління в діяльності членів адміністративно-управлінської ланки ЗВО. З позиції педагогічного менеджменту діяльність керівника ЗВО будь-якого типу як менеджера освітнього процесу ми уявляли як безперервну низку вирішення постійних протиріч менеджменту, що, зі свого боку, є актуальною проблемою теорії та практики педагогіки.

Інформатизація управління плануванням освітнього процесу реалізує узгодженість дій суб'єктів управління освітнього процесу, що забезпечує досягнення раціональними шляхами навчальних цілей. Недооцінка того, що підвищення ефективності освітнього процесу пов'язане з упровадженням сучасних управлінських технологій, призведе до неефективного використання сучасних педагогічних технологій. Водночас здійснений аналіз сучасного стану інформатизації ЗВО показав, що без розробки організаційної структури системи управління освітнім процесом і технології її впровадження неможливо прогнозувати позитивні результати інформатизації ЗВО. Предметом праці керівника ЗВО як менеджера освітнього процесу є діяльність суб'єктів управління освітнім процесом, продуктом праці – управлінське рішення (інформація), а знаряддям праці – слово, мова, мовлення.

Результатом праці менеджера освітнього процесу є ступінь навчання, виховання й розвитку суб'єкта менеджменту – здобувача вищої освіти. З усіх інформаційних процесів, що відбуваються в межах освітнього процесу, процес навчання є основним. Такий підхід спонукає викладача відмовитися від використання жорсткого цілеспрямованого управління й формального прогнозування результатів освітньої діяльності здобувачів вищої освіти.

У дослідженні ми з'ясували, що на сучасному етапі розвитку суспільства, коли апаратно-технічні та програмні засоби інформаційних технологій управління широко використовують в усіх галузях діяльності людини,

оцінювати фахову майстерність керівника ЗВО неможливо без урахування вміння використовувати в процесі прийняття й реалізації управлінського рішення технологій обробки інформації та засобів їх реалізації. Практика та досвід соціально-економічної перебудови держави в умовах інформатизації суспільства показує, що існує реальна загроза зовнішньої, формальної модернізації управління освітнім процесом у ЗВО – без упровадження інформаційних технологій управління плануванням освітнім процесом. Роль консолідації в упровадженні інформаційних технологій управління плануванням освітнім процесом відіграє управлінська діяльність керівника ЗВО, що визначає інші види діяльності через реалізацію ключової функції – цілепокладання. Тільки в рамках раціонально розробленої організаційної структури системи управління освітнім процесом у ЗВО будь-якого типу й аналізу результату діяльності керівника можна отримати більш суттєві позитивні результати впровадження педагогічних технологій, із-поміж них й інформаційних технологій управління.

Отже, досліджуючи теоретико-прикладні аспекти інформатизації управління плануванням освітнього процесу у ЗВО, ми зробили висновок, що інформатизація ЗВО, зокрема інформатизація управління плануванням освітнього процесу у ЗВО, можлива тільки в умовах органічного взаємозв'язку управлінської діяльності керівника (яка задає цілі, зміст і характер управлінських дій), власне педагогічної та науково-педагогічної діяльності колективу педагогічних і науково-педагогічних працівників та діяльності здобувачів вищої освіти, що полягає в засвоєнні результатів педагогічної праці – якісній обробці великих обсягів інформації. Водночас освітній процес закладу освіти ми розглядали як інформаційний процес, що реалізується в соціально організованих колективах і групах. У процесі дослідження в рамках розвитку теорії й практики педагогічного менеджменту ми визначили реальні шляхи орієнтації інформаційної системи управління плануванням освітнього процесу в закладі освіти як кінцеву мету діяльності ЗВО, що дає змогу створити цілісну систему управління закладом освіти на базі єдності інтересів усіх

учасників освітнього процесу. Це означає, що проблеми інформатизації управління планування освітнього процесу в закладі вищої освіти, без визначення теоретичних і методичних основ шляхів упровадження інформаційних технологій управління плануванням освітнього процесу, урахування прояву елементів формалізму в управлінській діяльності керівника закладу освіти не можуть бути розв'язані.

1.2. Сутність інформатизації управління плануванням освітнього процесу в закладі вищої освіти

Зміни, що сьогодні відбуваються в нашій державі, спроможні вивести суспільство на якісно новий ступінь розвитку. Сучасне суспільство все частіше називають інформаційним. Однією з важливих завдань його соціального розвитку є проблема ефективного використання інформаційних ресурсів. Оновлене суспільство потребує освічених особистостей, активних і здатних адаптуватися та жити в умовах демократії та конкурентоспроможності, самостійно приймати рішення, визначальною рисою яких є відповідальність як економічна, так і соціальна. Серед важливих соціальних якостей особистості є: уміння швидко пристосовуватися до будь-яких змін, творчість, здатність працювати більш, ніж в одній професійній сфері, накопичувати інформацію в кількох галузях знань. Існування й розвиток сучасного суспільства тісно пов'язані зі збільшенням, упровадженням і використанням сучасних ІТ управління в різних сферах діяльності людини. Сьогодні прогнозують обсяг і зміст комп'ютерної освіченості й використання інформаційних технологій управління для здобувачів вищої освіти, які через 5–12 років упевнено ввійдуть у світове співтовариство [40]. Перехід до інформаційного суспільства зумовлює потребу в підготовці особистості до швидкого сприйняття великих обсягів природної та штучної інформації, володінні сучасними методиками, засобами й технологіями обробки інформації.

Аналіз вимог сучасного етапу розвитку суспільства дав змогу з'ясувати, що готувати всебічно освічену особистість можна за умови створення

інформаційного освітнього середовища у ЗВО. Таке середовище забезпечує формування відповідного рівня інформаційної культури всіх учасників освітнього процесу шляхом включення до програм вивчення широкого кола предметів навчального плану означених вище питань і впровадження методик викладання з використанням сучасних апаратних і програмних засобів інформаційних технологій навчання. Водночас із питанням підготовки людини до повноцінного життя в інформаційному суспільстві особливого значення набуває питання управління освітнім процесом у ЗВО – інформаційним освітнім середовищем, де реалізують процес формування особистості загалом, зокрема й відповідного рівня інформаційної культури всіх учасників освітнього процесу. Перед системою освіти поставлено завдання – забезпечити таке управління освітнім процесом у ЗВО, яке дасть змогу сформувати особистість, здатну творчо вирішувати одночасно як технічні, так і соціальні проблеми, що виникають у суспільстві, дасть змогу проявити себе в більш широкому полі продуктивної діяльності.

«До пріоритетних напрямів інформатизації закладів освіти належить інформатизація системи управління шляхом упровадження інформаційних технологій навчання та управління в навчально-виховний процес, що, зі свого боку, призведе до підвищення якості, доступності та ефективності навчання» [103, с. 4]. Відповідно до прийнятої Верховною Радою України «Концепції Національної програми інформатизації», інформатизація освітньої галузі «...сукупність організаційних, правових, політичних, соціально-економічних, науково-технічних та виробничих процесів, спрямованих на створення умов задоволення інформаційних потреб людини, реалізацію прав громадян і суспільства на основі створення, розвитку, використання інформаційних систем, мереж і ресурсів інформаційних технологій, що побудовані на основі використання сучасних апаратно-програмних засобів» [102, с. 11].

«Концепція Національної програми інформатизації» спрямовує інформатизацію освітньої галузі на формування й розвиток інтелектуального потенціалу нації, удосконалення форм і змісту освітнього процесу,

упровадження інформаційних технологій навчання й тестування, що дасть змогу розв'язати проблеми системи освіти на більш високому рівні з урахуванням світових вимог. Серед них – індивідуалізація навчання, організація систематичного контролю знань, можливість урахування психофізичних особливостей кожного здобувача вищої освіти тощо [102]. Інформатизація є певним каталізатором, що сприяє пошуку шляхів підвищення ефективності впровадження ІТ управління на основі раціонального використання інформаційних ресурсів ЗВО, що зумовить удосконалення управління плануванням освітнього процесу завдяки якісній зміні технологій опрацювання інформації в навчально-пізнавальній діяльності всіх учасників освітнього процесу. Інформатизація управління освітнім процесом у ЗВО набула перетворювального, визначального характеру. У дослідженні інформацію розглядаємо як сукупність знань про фактичні дані та взаємозалежності їх, що є водночас стратегічним ресурсом управління освітнього процесу й ЗВО загалом і зумовлює здатність закладу освіти до розвитку.

Інформатизація управління плануванням освітнього процесу у ЗВО базується на теорії, методиці й технології раціонального управління освітнім процесом. Цей процес має свою специфіку та притаманні тільки йому закономірності. Специфіку інформатизації управління плануванням освітнього процесу виявляють у своєрідності предмета, продукту, приладдя й результатів праці науково-педагогічних працівників.

Упровадження ІТ управління відбувається за такими напрямками (рис. 1.1): упровадження інформаційних процесів створення інформаційної інфраструктури ЗВО для збирання, обробки та зберігання необхідної інформації; застосування відповідних програмних продуктів й апаратного обладнання для обробки інформації, що має потрібний користувачеві вигляд (програмно-технічні засоби для проведення аналітичної роботи); проведення організаційно-технічних заходів для забезпечення функціонування програмно-технічного комплексу, підтримки повноти, цілісності й оновлення

інформаційного освітнього середовища ЗВО з урахуванням принципів і властивостей походження й використання інформації в прямому і зворотному напрямках, що забезпечує неперервність інформаційних процесів.

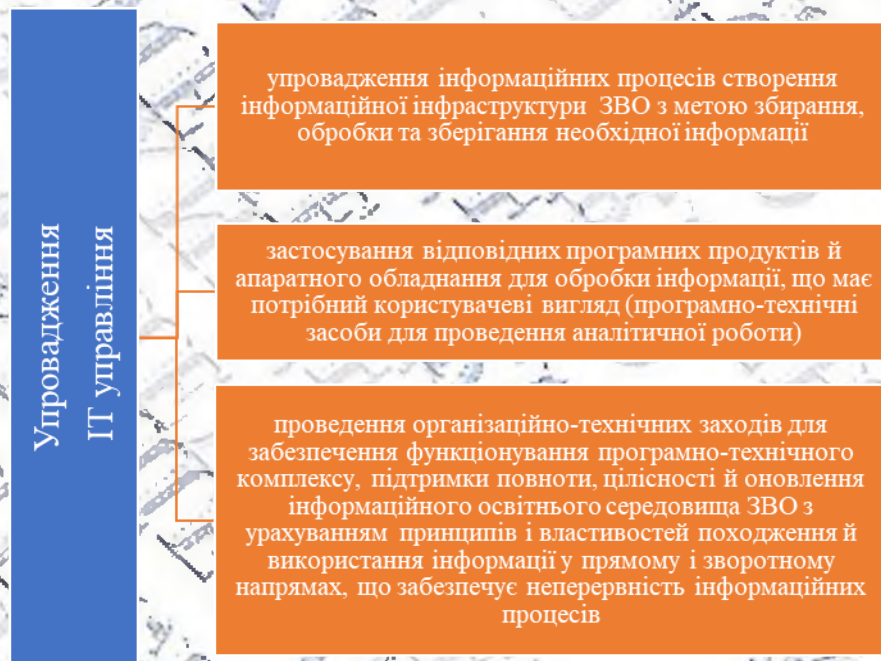

Рис. 1.1. Напрями впровадження інформаційних технологій

У дослідженні ми визначили мету інформатизації управління плануванням освітнього процесу у ЗВО: підвищення ефективності управління освітнім процесом і якості освітньої діяльності здобувачів вищої освіти; забезпечення розвитку особистісних якостей молодого покоління, розкриття творчого потенціалу науково-педагогічного колективу, формування інформаційної культури всіх учасників освітнього процесу. Результатами інформатизації управління плануванням освітнього процесу у ЗВО є: розвиток змісту, методів, форм і засобів управління й навчання з урахуванням рівня світових стандартів; інтеграція навчальної, дослідницької й виробничої діяльності; підвищення ефективності та вдосконалення управління освітнього процесу; використання інформаційних ресурсів з одночасним кадровим забезпеченням усіх напрямів інформатизації у ЗВО; досягнутий рівень інформаційної культури всіх учасників освітнього процесу (комп'ютерної освіченості). За своєю спрямованістю інформатизація управління плануванням освітнього процесу є сукупністю інформаційних процесів, що формують

інформаційне освітнє середовище ЗВО з урахуванням ієрархії системи освіти, зв'язків окремих ланок освітнього процесу, якісно нового рівня розв'язання завдань управління, об'єктивної суті законів управління й можливості прогнозування й регулювання розвитку ЗВО.

Суттєвою тенденцією модернізації управління освітнього процесу шляхом інформатизації ЗВО є використання інформаційних технологій управління. Інформатизація управління плануванням освітнього процесу передбачає впровадження інформаційних систем управління, що проєктують з урахуванням принципів системності й комплексності всіх процедур, включаючи комунікаційні процеси. Інтелектуалізацію інформаційних систем і персоналізацію інтерфейсу людини й інформаційної системи реалізують з обов'язковим створенням «дружнього» інтерфейсу користувача з інформаційною системою. Ми вважаємо, що система освіти в умовах інформатизації суспільства спроможна забезпечити як функціонування обчислювальної техніки для задоволення потреб наукового та керівного потенціалу освітньої галузі й вимог закладів освіти, так і впровадження сучасних інформаційних технологій управління освітнім процесом у ЗВО.

Невід'ємною складовою інформатизації освітньої галузі є інформатизація ЗВО, що істотно впливає на зміст, організаційні форми, методи навчання й управління освітнім процесом.

У дослідженні інформатизація управління плануванням освітнього процесу у ЗВО щодо інформатизації системи освіти ми розглядаємо як складову інформатизації ЗВО, яка реалізується запровадженням комплексу заходів, спрямованих на забезпечення повного, вірогідного, вичерпного й своєчасного використання інформаційних ресурсів та обсягу знань усіх учасників освітнього процесу для підвищення ефективності якості, доступності навчання та компетентного управління.

Пріоритетне місце серед комплексу заходів, спрямованих на інформатизацію освітнього процесу, посідають заходи, що пов'язані з упровадженням інформаційних технологій управління. Сучасний рівень

розвитку суспільства передбачає впровадження технології прийняття управлінського рішення керівником закладу вищої освіти, пов'язаної з використанням методів, засобів і шляхів інформатизації ЗВО. У дослідженні ми виявили, що результатами впровадження інформаційних технологій управління освітнім процесом у ЗВО, є: багатофакторне удосконалення управління освітнього процесу у ЗВО; підвищення якості та поглиблення змісту навчання завдяки поширенню нових педагогічних методик та концепцій, які базуються на сучасних інформаційних технологіях; інтеграція навчальної, профорієнтаційної, й дослідницької діяльності здобувачів вищої освіти; формування й розвиток інформаційної культури всіх учасників освітнього процесу; кадрове, апаратне та програмне забезпечення інформатизації управління плануванням освітнього процесу (рис. 1.2).

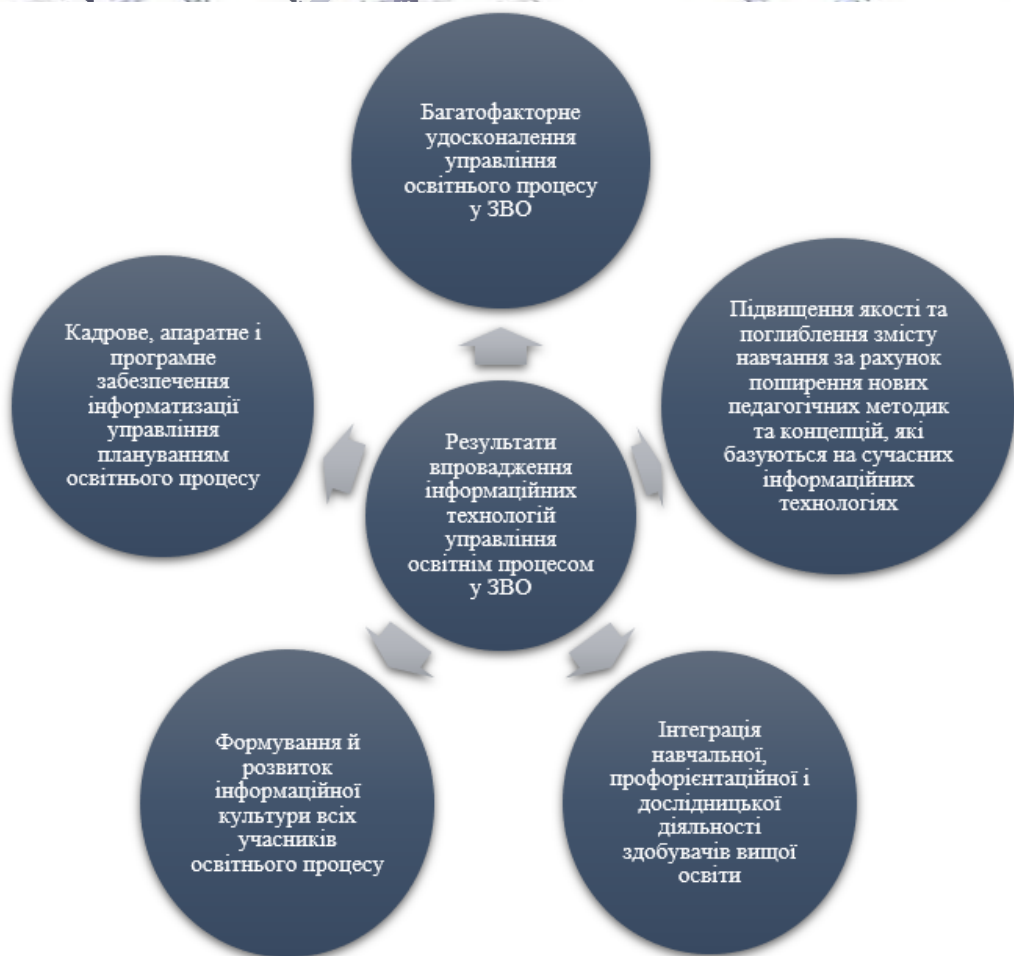

Рис. 1.2. Результати впровадження інформаційних технологій управління освітнім процесом у ЗВО

Інформатизацію управління плануванням освітнього процесу стримує недостатність уваги до проблеми створення та використання інформаційних освітніх мереж. Створення інформаційної мережі закладів освіти дасть змогу вирішити такі проблеми, як: акумуляція, розподіл та споживання інформаційних ресурсів науковими установами та освітніми закладами, зокрема й розширення мереж електронних бібліотек; надання послуг глобальної інформаційної мережі Internet; упровадження методів і засобів телекомунікаційних технологій; використання дистанційних методів навчання; створення репозитаріїв тощо [103].

Інформаційна освітня мережа закладів освіти і науки забезпечить якісно вищий рівень функціонування й розвитку системи освіти шляхом підвищення рівня доступності та швидкості поширення інформації, особистого контакту з фахівцями та вченими різних регіонів України й зарубіжжя; отримання доступу до регіональних, українських та зарубіжних навчальних курсів, баз даних, знань, каталогів та фондів бібліотек; застосування телекомунікаційних засобів навчання; забезпечення доступу до унікальних програмних продуктів; формування узгоджених планів і координації діяльності на будь-якому рівні освітнянської галузі; доступу до українських і світових центрів інформації; удосконалення технологій управління; оперативного ознайомлення з результатами нових досліджень; можливості брати участь у міжнародних проєктах тощо. Тому, на нашу думку, одним із завдань інформатизації галузі освіти є створення інформаційної мережі закладів освіти, розподілених баз даних і знань, системи телекомунікації, що дасть змогу приймати обґрунтовані управлінські рішення керівникові ЗВО на основі одержання своєчасної й повної інформації. На глибоке переконання Л. Забродської, саме такий підхід дає змогу подолати малоефективний педагогічний максималізм, що супроводжується бажанням у стислий термін вирішити сукупність завдань інформатизації освітнянської галузі, а також педагогічного песимізму, зумовленого розгубленістю частини педагогічних працівників великим обсягом нових проблем і реальними можливостями ефективного вирішення їх в умовах

упровадження інформаційних технологій управління освітнім процесом у практику роботи ЗВО [74].

Пошук раціональних шляхів інформатизації ЗВО привертає підвищену увагу не тільки педагогів, психологів, дидактів, методистів, фахівців з обчислювальної техніки й інформатики, але й керівників ЗВО, науково-педагогічних працівників та здобувачів вищої освіти. Проведене дослідження дає нам підстави для висновку, що в пошуках раціональних шляхів інформатизації управління плануванням освітнього процесу у ЗВО має бути чіткий план дій. На нашу думку, необхідним є зважений і реалістичний підхід до інформатизації управління освітнього процесу, що базується на впевненості в дієвості й важливості інформатизації управління освітнім процесом у ЗВО. Такий підхід ураховує умови функціонування конкретного ЗВО й визначає конкретні етапи впровадження інформаційних технологій управління в освітній процес. Розв'язання завдань інформатизації ЗВО, зокрема інформатизації управління плануванням освітнього процесу, дає змогу одержати суттєві позитивні результати за наявності вагомої методичної й методологічної наукової підтримки. Такою підтримкою є певна інформаційна база даних науково-педагогічного призначення, що функціонує на основі сучасних апаратно-програмних засобів інформаційних технологій. До неї входять шість банків даних: «Академія педагогічних наук України», «Зміст освіти», «Педагогічні інновації», «Дисертаційні дослідження», «Педагогічні програмні засоби», «Зарубіжна освітньо-педагогічна інформація» [74; 138]. Функціонування бази даних, яка постійно функціонує, дає змогу централізованого формування, накопичення та ефективного використання педагогічних інформаційних ресурсів, навчальних та управлінських інформаційних технологій, розвиток і запровадження різних форм навчання в ЗВО України. Водночас разом із реалізацією завдань інформатизації освітнього процесу сприяє розвитку національної системи освіти й педагогічної науки.

У дослідженні дефініцію «інформатизація управління плануванням освітнього процесу у ЗВО» ми визначили як *сукупність управлінських,*

правових, педагогічних й організаційних процесів, спрямованих на створення умов забезпечення інформаційних потреб суб'єктів управління освітнього процесу шляхом впровадження інформаційної технології управління, інформаційних систем і мереж із використанням сучасних апаратно-програмних засобів. Здійснений аналіз управлінських процесів у ЗВО показав, що складність впровадження управління освітнім процесом зумовлена специфікою структури освітнього процесу як відкритої соціально-педагогічної системи, цілями й багаторівневим характером його функціонування, суб'єктами управління з різним рівнем готовності до сприймання управлінських дій та їх взаємозв'язків у системі. Основним в управлінні освітнім процесом у ЗВО ми вважаємо відносини (зв'язки) в інформаційних процесах ЗВО, що визначають раціональні управлінські рішення керівника ЗВО та впливають на ефективність управління ЗВО загалом. Сучасний науковий рівень управління освітнім процесом і професійна компетентність керівника закладу освіти забезпечують управлінські знання та вміння в поєднанні з інформаційною культурою керівника [73]. Дослідження дало нам підстави стверджувати, що інформатизація управління плануванням освітнього процесу у ЗВО дасть до позитивні результати тільки за умови встановлення прямих і зворотних зв'язків між системою, яка управляє, і сукупністю об'єктів, якими управляють.

Сфера використання й роль апаратно-технічних і програмних засобів інформаційних технологій у підвищенні ефективності управління освітнім процесом досліджені задля пошуку раціональних шляхів розв'язання завдань управління освітнім процесом як для вирішення управлінських завдань організації освітнього процесу, так і завдань управління освітньою діяльністю здобувачів вищої освіти, спрямованих на досягнення визначеного рівня знань із предметів навчального плану. Останній аспект використання апаратних та програмних засобів інформаційних технологій пов'язаний із необхідністю прийняття раціонального управлінського рішення суб'єктом управління освітнім процесом у будь-якій його ланці.

Теоретико-методологічні дослідження сприяли виділенню об'єктивних протиріч і можливих негативних наслідків упровадження інформаційних технологій управління плануванням освітнього процесу під час прийняття керівником ЗВО управлінських рішень. Таким чином обґрунтовані не тільки раціональні, прогностично доведені шляхи досягнення очікуваних психолого-педагогічних і дидактичних умов інформатизації управління плануванням освітнього процесу у ЗВО, але й необхідні, педагогічно виправдані матеріальні та інші види витрат на реалізацію окремих етапів нововведень в освітній процес закладу освіти.

Вивчення питань впровадження педагогічних умов щодо забезпечення освітнього процесу закладу вищої освіти розглядалися у роботах багатьох дослідників. Отже, можна визначити, що педагогічними умовами є: обставини та можливості, від яких залежить успішність функціонування та розвитку певної системи; чинники, що впливають на процес досягнення мети; система організаційних форм, матеріально-технічних можливостей закладу освіти, готовність кадрового ресурсу до нововведення з врахуванням самооцінки й рівня реалізації задумів; наявність сформованої професійної компетентності, що забезпечує успішне вирішення управлінських завдань; наявність компонент освітнього процесу, що забезпечують якісне викладання та керівництво, формування інформаційної культури особистості. Отже, поняття «психолого-педагогічні умови» ми розуміємо як сукупність зовнішніх і внутрішніх факторів, які впливають на доцільність вибору та впровадження інформатизації управління плануванням освітнього процесу закладу вищої освіти для якісного функціонування самого закладу та задоволення потреб учасників ОП.

Дослідження дало нам змогу узагальнити особливості процесу інформатизації управління плануванням освітнього процесу ЗВО, якими є: діалектична єдність державних інтересів та інтересів ЗВО; розвиток інформаційних технологій управління; збільшення з часом параметрів керованості; пізнання й свідоме використання об'єктивних і суб'єктивних закономірностей управління освітнього процесу в закладі освіти; систематичне

вдосконалення форм і методів управління освітнім процесом ЗВО. Один із шляхів інформатизації управління плануванням освітнього процесу, на нашу думку, – упровадження інформаційної системи управління освітнім процесом у ЗВО як цілісної динамічної соціально-педагогічної системи, що є виробником і споживачем інформаційних ресурсів закладу.

У процесі дослідження ми визначили необхідні психолого-педагогічні умови забезпечення інформатизації управління плануванням освітнього процесу в ЗВО, а саме: наявності сукупності необхідних функціональних компонентів системи, кожний із яких виконує свою функцію; забезпечення цілісності, взаємозв'язку та взаємодії компонентів у системі, що посідають певне, властиве їм місце; спрямування функціонування інформаційної системи управління на виконання цілей закладу освіти; включення ІУПОП в інформаційне освітнє середовище, що дає змогу формувати його та взаємодіяти з ним; наявності коригування результатів функціонування інформаційної системи управління освітнім процесом (рис. 1.3.).

Рис. 1.3. Психолого-педагогічні умови забезпечення інформатизації управління плануванням освітнього процесу в ЗВО

Отже, сутність інформатизації управління плануванням освітнього процесу в закладі вищої освіти є умовою розвитку закладу й одним із шляхів

підвищення якості, доступності та ефективності змісту, організаційних форм і методів управління й навчання шляхом упровадження інформаційної системи управління освітнім процесом. Одночасно з розв'язанням проблеми інформатизації ЗВО на державному рівні (забезпечення апаратно-програмної, правової, соціально-економічної, навчально-методичної та інших складових) інформатизація управління плануванням освітнього процесу залежить також від ставлення до неї керівника закладу вищої освіти, від рівня психологічної й фахової готовності всього колективу науково-педагогічних працівників до означеного процесу та матеріально-технічної бази закладу.

1.3. Сучасний стан проблеми інформатизації управління плануванням освітнього процесу в закладі вищої освіти

Досвід інформатизації освіти та науки вказує, що ефективність використання інформаційних систем управління освітньою діяльністю здобувачів вищої освіти значною мірою залежить від ступеня інтеграції й взаємодії компонентів інформаційних систем управління, обсягу інформаційних ресурсів освітніх закладів, апаратно-технічних та програмних засобів, як зазначає Н. Панкратова [138]. Основними тенденціями інформатизації освіти в розвинених країнах світу є: розвиток телекомунікаційного середовища; створення потужних інформаційних ресурсів закладів освіти; застосування інформаційних технологій управління на всіх рівнях освітньої діяльності тощо. Розроблено чимало електронних підручників і навчальних середовищ; набуває поширення система дистанційного навчання; збільшується кількість закладів, які застосовують сучасні засоби відображення інформації, мережу Інтернет; зростає кількість освітянських серверів, призначених для розповсюдження та впровадження інформаційних технологій в освіті. Водночас не розроблено змістового наповнення електронних підручників й електронних додатків до наявних навчальних посібників і підручників, не визначено розмежування цих носіїв інформації.

У США та інших країнах світу вже в кінці XX ст. заклади вищої освіти і навіть кожна школа мали доступ до всесвітньо-навчальної системи, що нині не є визначальною ознакою більшості закладів освіти України. Для входження України в інформаційне світове співтовариство як рівноправного партнера необхідно враховувати, що, сьогодні розвинені країни реалізують освітні програми з урахуванням переходу до інформаційного суспільства, у якому інформація, засоби й методи роботи з нею є одним із найважливіших пріоритетів її розвитку. У зв'язку з цим питання інформатизації системи національної освіти потребують невідкладного розв'язання. Україна має значний науково-технічний потенціал і фундаментальні досягнення в багатьох сферах діяльності людини, що є основою подальшого піднесення рівня системи національної освіти. Водночас вона суттєво відстає в інформатизації галузі освіти, починаючи від апаратного та програмного забезпечення ЗВО й закінчуючи використанням інформаційних технологій управління й навчання.

Нові інформаційні технології орієнтовані на вдосконалення освітнього процесу за такими напрямками: удосконалення механізмів управління освітою на основі використання автоматизованих банків даних; удосконалення методології та стратегій змісту, методів та організаційних форм навчання; створення й використання тестових діагностичних методик контролю й оцінки рівня знань студентів; автоматичне планування навчального навантаження, його перерозподіл, виконання, формування навчального плану, складання графіків освітніх процесів, розкладів занять та забезпечення системи контролю діяльності кожного викладача тощо [34; 51].

Послугуємося визначенням сучасних інформаційних технологій М. Жалдака [69], під якими він розуміє сукупність методів і технічних засобів для збирання, створення, організації, зберігання, опрацювання, передавання, подання й використання інформації. Доречним вважаємо використання визначення нових інформаційних технологій П. Вишневського: це технології, що включають принципово нові методи й засоби одержання та обробки інформації, які відповідають запитам освітнього процесу закладу вищої освіти на сучасному етапі розвитку системи освіти [34].

Упровадження інформаційних технологій забезпечує та супроводжує такі процеси системи освіти: абстракція й конкретизація, аналіз і синтез, індукція та дедукція, формалізація та актуалізація, візуалізація, структурування, алгоритмізація й програмування, інформаційне й математичне моделювання, комп'ютерне моделювання, й розрахунковий експеримент, тестування, моніторинг. Такий спосіб перенесення інформації потребує від кожного учасника освітнього процесу наявності вищої кваліфікації, ніж за традиційної технології навчання.

Якщо розглядати освітній процес із позиції діяльності викладача, за визначенням рівень кваліфікації викладача ускладнюється тим, що він повинен володіти знаннями не меншими, ніж ті, що містяться в комп'ютерній програмі; індивідуалізація навчання завдяки уведенню в освітній процес комп'ютера потребує застосування значної кількості методик, якими викладач повинен володіти досконало; має знати програмне забезпечення, його складові, щоб допомогти здобувачеві на кожному етапі заняття. Це стимулює освітню діяльність науково-педагогічного працівника, створює сприятливі умови для управління освітнім процесом [34].

Проте освітній процес не замикається лише на викладацькому колективі, тому кожен учасник освітнього процесу в процесі інформатизації управління плануванням освітнього процесу повинен урахувувати й знати основні напрямки комп'ютеризації освітнього процесу.

Результати теоретичних досліджень наукового доробку спеціалістів у галузі інформатизації сприяють відзначенню основних можливостей використання комп'ютерної техніки та програмного забезпечення у сфері освіти, зокрема П. Вишневський виділяє об'єкти навчання, засоби освітньої діяльності, компоненти системи педагогічного керівництва, засоби підвищення ефективності науково-педагогічної діяльності [34].

Успішне використання програмного забезпечення уможливорює поширення інформатизації управління плануванням. Проте доречно виділити чинники, від яких залежать успішність інформатизації освітнього процесу:

готовність працівників структурних підрозділів, науково-педагогічних працівників, здобувачів вищої освіти до використання інформаційного забезпечення та освітніх технологій; наявність навчальних комп'ютерних програм і методичних рекомендацій для їх вивчення; ступінь забезпечення матеріально-технічної бази, вільний доступ до мережі Інтернет тощо.

Ураховуючи класифікацію програмно-педагогічних засобів за дидактичними функціями, виділяють навчальні, контрольні, моделювальні, ігрові програми навчального характеру та програми проблемного підходу. Зокрема, програмні засоби навчального призначення використовуються як окремі програми для заняття або його фрагменту; хмаро-орієнтовне освітнє середовище як елемент дистанційного навчання, віртуальний клас; пакети програм для вивчення теми, розділу, курсу; практикуми; компонент комп'ютерного або мультимедійного курсу тощо [2; 34].

Доречно врахувати наступну важливу функцію управління, яка забезпечує якісний освітній процес – це контроль. Контроль за результатами навчальної діяльності – обов'язковий компонент процесу навчання, який забезпечує зовнішній зв'язок (контроль, що здійснюється викладачем) та зовнішній зворотній зв'язок (самоконтроль того, хто навчається). Контроль органічно пов'язаний із вивченням програмного матеріалу, його закріпленням у вигляді програмних результатів навчання (знання, навички, уміння, особистісні якості та ставлення до соціальних явищ навколишнього світу). Практично доведено, що ефективність викладання в закладі вищої освіти залежить від наявності зворотного зв'язку, повноти та об'єктивності контролю знань і вмінь [34]. Цю концепцію контролю доречно проєктувати для аналізу діяльності колективу загалом для оцінки ефективності інформатизації управління плануванням на кожній ланці управління.

Важливим вважаємо врахування різних аспектів й особливостей контролю. Зокрема, О. Коханко, Н. Миронець, О. Шевнюк розглядають контроль результатів освітньої діяльності крізь призму діагностики якості знань і вмінь тих, кого навчають, та рейтингової системи обліку рівня засвоєння навчального матеріалу [104; 122; 177].

Для вдосконалення шляхів контролю В. Бондар вважає перспективним упровадження технічних засобів контролю, використання психодіагностики для здійснення контролю за формуванням необхідних знань і професійно-важливих якостей, так і оцінку особливостей розумового й особистісного розвитку тих, кого навчають, оцінку якостей самоосвіти [10].

Отже, уся контролювальна діяльність викладача складається з окремих актів контролю й оцінювання. Крім того, за кредитно-трансферної технології контролю, яку практикують сьогодні понад 80 % ЗВО, що здійснюється викладачем, поєднується із самоконтролем із боку тих, хто навчається, а це входить у завдання з формування управлінських умінь у здобувачів вищої освіти. Для реалізації принципу зворотного зв'язку велике значення має структура модуля. Важливим є також здійснення проміжного контролю після вивчення кожного навчального елементу (частіше використовується самоконтроль, взаємоконтроль, які є складовими формування управлінських умінь). Після завершення роботи з модулем (з одним чи декількома модулями) здійснюється модульний контроль, відповідно до Положення про організацію освітнього процесу в університеті (додаток Б).

Оцінка знань здобувачів вищої освіти є не лише підсумковою за результатами якогось курсу, а й безперервною протягом усього навчання. До важливої форми контролю належить аналіз відгуків про випускників, що дає змогу одержати первинну інформацію про їхню практичну діяльність у сфері освіти й скоригувати процес підготовки майбутніх фахівців.

Великі можливості закладені в контрольних функціях консультацій, але вони практично не використовуються. Виявляється це в тому, що не виконуються елементарні вимоги до проведення консультацій: розкладу консультацій або зовсім немає, або його дотримуються тільки перед екзаменами, групові консультації іноді перетворюються на додаткові заняття, дуже рідко проводяться консультації спеціального призначення (наприклад, тематичні чи з питань організації індивідуальної самостійної роботи здобувачів усіх рівнів вищої освіти) тощо.

Аналіз такого стану показав, що основною причиною є відсутність контролю за роботою викладачів із боку завідувача кафедри, тобто не всі викладачі підготовлені до роботи в умовах інноваційних технологій: частина викладачів не сприйняла модульну технологію навчання (12 %), а певний відсоток потребує більш детального розгляду основ цієї технології (5,3 %). Можуть бути дозволені самоконсультації під час екзаменів, коли є можливість користуватися довідковою літературою. Такий підхід до проведення екзаменів сприяє створенню позитивних емоцій під час його проведення, оскільки здобувачі вищої освіти бачать зацікавленість викладача в їх об'єктивному оцінюванні. Позитивний ефект дає заохочення до формулювання відповідей не за підручником або конспектом, а в довільній формі, що дає змогу проявити власну творчість [34; 77].

Актуальним і доцільним сьогодні, з позиції контролю є систематичний поточний контроль за діяльністю здобувачів вищої освіти на кожному практичному або лабораторному занятті. Якщо здобувач вищої освіти активно працює, то він отримує оцінку на кожному занятті, і підсумкова оцінка з модулів (ПОМ) дисципліни за семестр становить 60 і більше балів, має право не складати екзамену, а отримати результат підсумкової оцінки з вивчених модулів як підсумкову оцінку за дисципліну. Приклади автоматичного обрахунку підсумкових оцінок дисципліни представлено в таблиці 1.1 відповідно до положення про критерії та порядок оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти згідно з Європейською кредитною трансферно-накопичувальною системою (додаток В).

Таблиця 1.1

**Приклад обрахунку підсумкової оцінки для двомодульної
навчальної дисципліни**

Модуль 1 (3 кредити)						М % ₁ =42,90 %	Модуль 2 (4 кредити)								М % ₂ =57,10 %	100 %
НЗ ₁	НЗ ₂	НЗ ₃	СОНЗ ₁	ПМКР ₁	МО ₁	Накопичений бал за Модуль 1 (НБМ ₁)	НЗ ₁	НЗ ₂	НЗ ₃	НЗ ₄	СОНЗ ₂	ПМКР ₂	МО ₂	Накопичений бал за Модуль 2 (НБМ ₂)	Підсумкова оцінка з модулів (ПОМ)	
88	80	75	81	98	89,50	38,40	88	80	75	96	84,75	92	88,38	50,46	88,86	

Здобувачі вищої освіти, у яких підсумкова оцінка з дисципліни за семестр становить менше 60 балів, зобов'язані відпрацювати відповідні модулі до початку заліково-екзаменаційної сесії, бо вони не допускаються до складання заліку або екзамену з навчальної дисципліни.

Здійснення контролю як однієї з важливих функцій організації освітнього контролю ми розглядали як досить складний процес і під час упровадження системи «Деканат» в освітню управлінську діяльність на базі Житомирського державного університету імені Івана Франка створили відповідні вкладки, які удосконалюють функції контролю. Ми запровадили електронний журнал, у якому кожен викладач повинен фіксувати всі зміни щодо проведення освітнього процесу, оцінки здобувачів. У кінці семестру при правильному заповненні проводиться автоматичне ранжування успіхів кожного здобувача.

Крім того, є особистий кабінет студента, у якому доступна вся інформація про забезпечення освітнього процесу та підсумкові результати їхньої діяльності. Це дає змогу здобувачам вищої освіти контролювати свої результати та досягнення кожного заняття й відповідно коригувати підсумкову оцінку ще до початку підведення підсумків семестрових та річних контролів. Така доступність інформації є хорошою мотивацією для кожного здобувача отримувати позитивні оцінки комфортно. Щодо налагодження процесу успішної діяльності викладачів, то, власне, електронні журнали економлять час і є тим важливим елементом зворотного зв'язку, якого так часто не вистачає в освітньому процесі.

Варіювання видами контролю є одним із важливих показників організації освітнього процесу закладу вищої освіти.

Робота в автоматизованій системі «Деканат» дає змогу фахівцям, які розробляють навчальні та робочі навчальні плани, автоматично формувати схему плану, уніфікувати його відповідно до іміджевої політики ЗВО, виводити графіки освітнього процесу, робити автоматичний розклад занять у ЗВО тощо. Усе створює умови дотримання стандартизації механічних процесів та практичної діяльності для налагодження управління планування освітнього процесу із залученням практично кожного учасника освітнього процесу.

Результати дослідження й аналіз програмного забезпечення закладів вищої освіти України підтверджують актуальність проблеми інформатизації управління як об'єктивної передумови науково-технічного й соціально-економічного прогресу в освітній галузі. Її розв'язання є невід'ємною складовою інформатизації ЗВО, що водночас відображає досягнутий рівень розвитку системи освіти й суттєво його зумовлює. Доцільність інформатизації системи управління ми розглядали за умови визначення її світоглядного аспекту, що полягає в тому, що учасники освітнього процесу ЗВО з'ясовують роль інформаційних засобів у розвитку системи освіти, зміні характеру праці фахівців, а також реального підвищення ефективності управління ЗВО та якості освітньої діяльності здобувачів освіти.

Для підтвердження необхідності впровадження моделі інформатизації управління плануванням освітнього процесу, її ефективності дослідження ми розробили анкету за допомогою сервісу Google Forms, яка дала змогу залучити більшу кількість респондентів до опитування (рис. 1.4).

← → ↺ docs.google.com/forms/d/1a0o0jY0KlIfYybf8aeQlwlhCgRJotYj6lEAlzVGyues/edit ☆ ⚙️ 👤

Анкета Усі зміни збережено на Диску

Запитання Відповіді 507

Анкета

Для підвищення результативності інформатизації управління плануванням освітнього процесу у закладі вищої освіти просимо Вас взяти участь в анкетуванні. Ваша допомога та відвертість під час відповідей на наступні питання допоможе нам у розробці науково-обґрунтованої моделі інформатизації управління плануванням освітнього процесу у закладі вищої освіти.

1. Вкажіть навчальний заклад, в якому Ви працюєте: *

Рис. 1.4. Анкета, розроблена за допомогою Google Forms

Аналіз даних про стан інформатизації управління плануванням освітнього процесу в 48 закладах вищої освіти України (додаток А) засвідчив, що 75,5 %

представників науково-педагогічних та педагогічних працівників не розуміють сутності та особливостей управління плануванням освітнього процесу закладу вищої освіти; вони сприймають указівки щодо виконання вже визначених завдань керівництвом; 19,6 % глибоко обізнані щодо сутності та особливостей управління плануванням освітнього процесу закладу вищої освіти; 4,9 % розуміють сутність та особливості управління плануванням освітнього процесу закладу вищої освіти, що зображено на рисунку 1.5.

Рис. 1.5. Аналіз оцінювання рівня поінформованості науково-педагогічних та педагогічних працівників про сутність управління плануванням освітнього процесу у ЗВО

У процесі оцінки рівня інформатизації управління плануванням освітнього процесу закладу вищої освіти (від 1 до 5 балів, де 1 – низька, 5 – висока) 7,5 % респондентів дали оцінку «1»; 14,8 % – «2»; 32,3 % – «3»; 26 % – «4»; 19,3 % – «5».

Під час аналізу оцінювання рівня професійної діяльності працівників відділів, які відповідають за організацію та планування освітнього процесу ЗВО від 1 до 5 балів (де 1 – низька, 5 – висока), було з'ясовано, що стиль спілкування 7,3 % респондентів оцінюють «1», 12,6 % – «2», 27,4 % – «3», 32,5 % – «4», 20,1 % – «5»; практична користь: 7,3 % – «1», 15,4 % – «2», 17,6 % – «5», 26,8 % – «3», 32,9 % – «4»; здатність надати практичну допомогу,

у разі потреби: 3,7 % – «1», 7,3 % – «2», 24,7 % – «3», 27,4 % – «5», 36,9 % – «4». Результати представлено на рисунках 1.6, 1.7, 1.8.

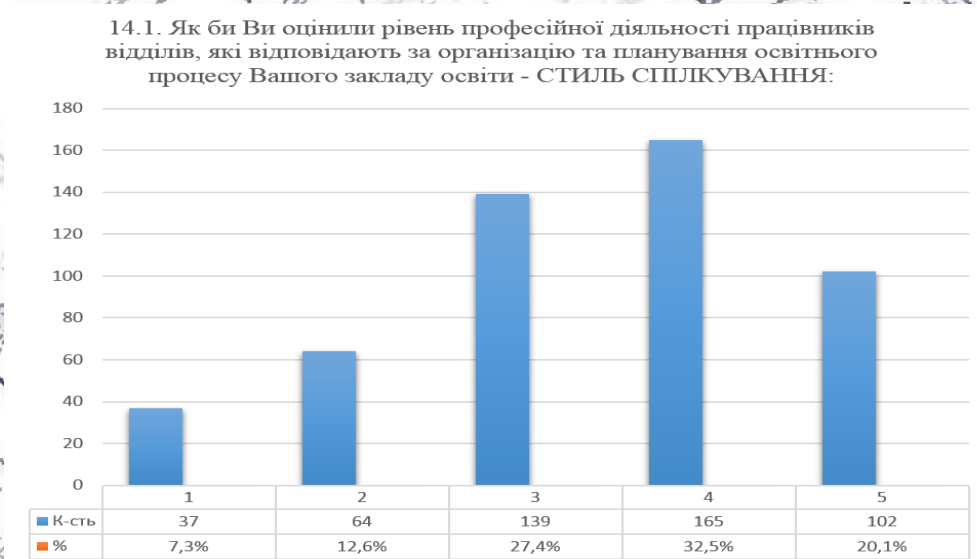

Рис. 1.6. Аналіз результатів оцінювання рівня професійної діяльності працівників відділів, які відповідають за організацію та планування освітнього процесу ЗВО за стилем спілкування

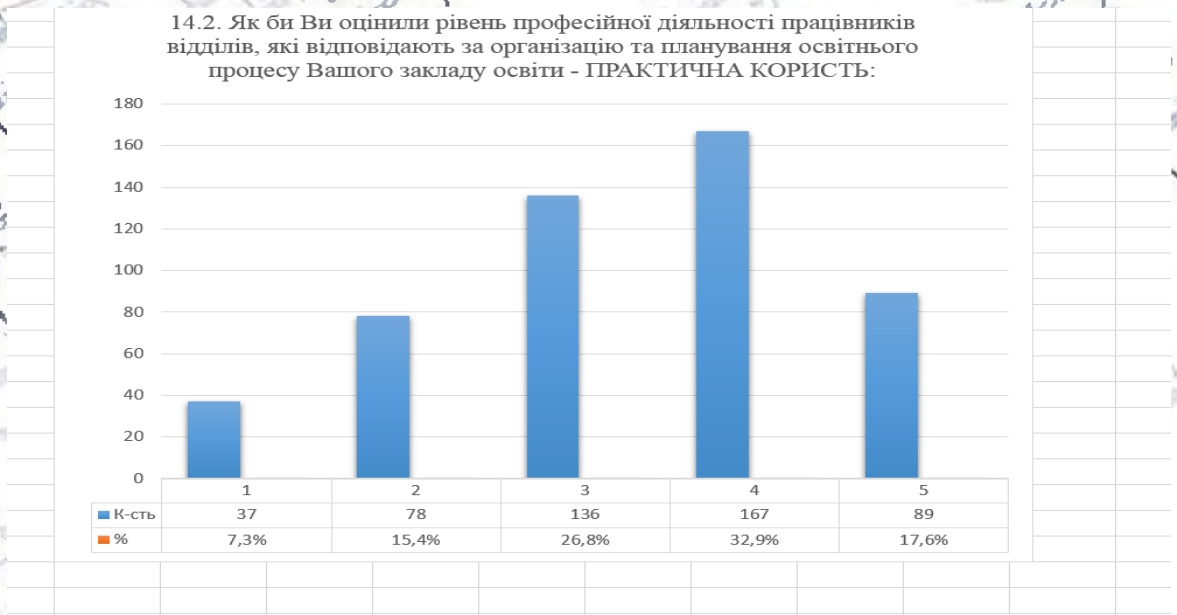

Рис. 1.7. Аналіз результатів оцінювання рівня професійної діяльності працівників відділів, які відповідають за організацію та планування освітнього процесу ЗВО за практичною користю

Рис. 1.8. Аналіз результатів оцінювання рівня професійної діяльності працівників відділів, які відповідають за організацію та планування освітнього процесу ЗВО за здатністю надавати практичну допомогу в разі потреби

У процесі аналізу використання інформаційних технологій і їх впливу на якість роботи закладу освіти 8,9 % не погоджується з такою думкою, 33,3 % респондентів важко оцінити і вони не знають, 57,8 % – визнають вплив інформаційних технологій на якість роботи закладу освіти загалом. Щодо оцінки якості позитивного впливу інформаційних технологій на власну діяльність, то 8,1 % не погоджується з такою думкою, 35,5 % респондентів важко оцінити, і вони не знають, 56,6 % визнають позитивний вплив. Відповідаючи на запитання анкети «Чи погоджуєтеся Ви з думкою, що використання інформаційних технологій є невід’ємною складовою сучасного суспільства?», 9,5 % не погоджується з такою думкою, 26,8 % респондентів важко оцінити, і вони не знають, 63,7 % – визнають вплив. Ще інші показники оцінювання ефективності інформатизації управління плануванням освітнього процесу та елементів системи інформатизації представлено в додатку Д.

Отримані результати підтвердили окреслені нами проблеми щодо вдосконалення процесу інформатизації управління плануванням освітнього процесу в закладах вищої освіти.

Під час проведення дослідження ми з'ясували, що комп'ютеризація освітнього процесу не є 100 % у ЗВО. На жаль, існують заклади освіти, у яких наявність робочого комп'ютерного місця потребує його удосконалення або взагалі розширення. В ЗВО України використовують більше 100 типів комп'ютерів. Переважна більшість – це морально й фізично застарілі, програмно несумісні комп'ютери. Якщо вважати сучасними всі комп'ютеризовані робочі місця, сумісні комп'ютери, то вони становлять загалом 63,4 %. Найважлиvim показником рівня комп'ютеризації ЗВО, а відповідно й рівня забезпечення процесу інформатизації управління планування освітнього процесу, є кількість здобувачів вищої освіти на один комп'ютер. Загалом для ЗВО України цей показник становить близько 75 здобувачів вищої освіти на один комп'ютер. Якщо ж брати до уваги лише сучасні сумісні комп'ютерні та програмні системи, то цей показник становитиме 425 здобувачів вищої освіти на один комп'ютер. Дані порівняльного аналізу свідчать, що в 1996 році це співвідношення становило в США – 18:1, у Великобританії – від 40:1 в початковій і до 18:1 в середній школі, у Франції – 60:1, у Японії – 66:1 [34]. Сьогодні це співвідношення в усіх країнах, в тому числі й в Україні, значно поліпшилося.

Причинами такого стану апаратного та програмного забезпечення закладів вищої освіти України є кризові явища в економіці країни, відсутність коштів на оснащення освітнього процесу ЗВО сучасними апаратними та програмними засобами, дороговартісне сервісне обслуговування, відсутність централізованої інформаційної системи управління освітньою галуззю.

Дослідження дало змогу узагальнити наявний стан використання апаратного-технічного й програмного забезпечення в процесі інформатизації управління плануванням освітнього процесу, а саме:

- використання комп'ютера як об'єкта вивчення на заняттях інформатичного спрямування, з програмування, інформатики;
- менше половини з опитаних респондентів ствердили, що використовують як дидактичний засіб під час вивчення освітньої компоненти навчального плану;

- низький рівень використання комп'ютерів в управлінській діяльності керівника й інших членів управлінської ланки;
- відсутність, або недосконалість сформованого інформаційного освітнього середовища, яке сприяє науково-педагогічним, теоретико-методологічним, психолого-педагогічним, методичним, ергономічним, санітарно-гігієнічним аспектам використання апаратно-технічних і програмних засобів в освітньому процесі;
- наявність низького рівня інформаційної та цифрової культури учасників освітнього процесу.

Індустрія програмних засобів у суспільстві є визначальною рисою апаратного та програмного забезпечення інформатизації ЗВО. Створення інформаційних систем навчання й управління значною мірою (за оцінками більш ніж 70 %) зводять до розробки прикладного програмного забезпечення. Тобто успіх процесу інформатизації ЗВО, зокрема інформатизації управління планування освітнього процесу, залежить від потужності індустрії програмно-дидактичного потенціалу розробників програмних засобів.

Проведений аналіз педагогічних програмних засобів, які використовують ЗВО, свідчить про критичність їх стану. Основні причини, які зумовили такий стан: відсутність централізованого розповсюдження програмних засобів для закладів освіти, неналагодженість розробки україномовних програмних засобів для впровадження інформаційних технологій навчання й управління в практику роботи, неузгодженість форматів електронних документів, відсутність установ, які займаються сертифікацією, накопиченням і тиражуванням програмного забезпечення з навчального призначення, та ін. Дослідження проблеми поширення операційного середовища та сучасного апаратно-програмного забезпечення ЗВО свідчить, що досить велика кількість ЗВО ще використовують старі версії MSDOS та Windows 3.x. і, знову ж таки, сучасні операційні системи Apple: MacOS X / OS X: 10.0, 10.1, 10.2, 10.3, 10.4, 10.5, 10.6, 10.7, Mountain Lion (10.8), Mavericks (10.9), MacOS Server; Microsoft: Windows (XP, Vista, 7, 8, 8.1, 10), Windows Server (2000, 2003, 2008, 2012);

Oracle: Solaris можна застосовувати лише на комерційній основі, що створює бар'єри для інформатизації за сучасними вимогами. Незважаючи на підвищення вимог до модернізації освітнього середовища сучасного закладу вищої освіти, дещо повільно проходить переорієнтація на сучасні інструментальні засоби створення інформаційних систем, баз та банків даних.

Ще однією перешкодою інформатизації визначено відсутність повного обсягу самої педагогічної інформації, що характеризує діяльність інформатизації закладу загалом, потребує поповнення навчально-методичне забезпечення комплексів навчальних дисциплін. Такий стан речей потребує від ЗВО формування відповідного обсягу педагогічної інформації, постановки завдання й опису очікуваних результатів. Доцільно впроваджувати та розробляти професійні програми як предмет вивчення, інформаційно-довідкові інформаційні системи з навчальним матеріалом, тренажери з розв'язання задач, програми контролю знань і тестування, моделювальні програми, графічні навчально-довідкові системи, ігрові програми, навчальні моделювальні середовища та системи мультимедіа.

Навчально-методичні комплекси сьогодні – невід'ємна складова забезпечення освітнього процесу. Методичне забезпечення є складовою навчально-методичного комплексу, що сприяє організації освітнього процесу навчання як під керівництвом викладача, так і самостійно. Навчально-методичні комплекси доповнюють обсяг знань та є ефективним засобом навчання для забезпечення зворотнього зв'язку, для спрощення та налагодження шляхів пошуку інформації, яка відсутня у звичайному підручнику, для економії часу при численних зверненнях до гіпертекстових повідомлень, для поширення можливостей та переваг мультимедійних технологій тощо. Розв'язання проблеми доцільності використання навчально-методичних комплексів полягає у визначенні відповідності змістового наповнення програмного засобу вимогам сучасних навчальних програм, у спроможності забезпечити відповідний рівень знань, умінь, навичок, який мають здобувачі вищої освіти після завершення навчання. Навчально-

методичні комплекси можна вважати аналогом електронного додатку наявних навчальних посібників і підручників.

Доцільність упровадження апаратно-програмних засобів інформаційних технологій управління освітнім процесом у ЗВО оцінюють технічними характеристиками та змістово-методичним наповненням педагогічних програмних засобів, що не завжди встигають за розвитком технічних засобів. Поряд із низьким рівнем апаратного та програмного забезпечення ЗВО України позитивним є постійне вдосконалення змістового та методичного наповнення педагогічних програмних засобів, збільшення кількості ЗВО, де рівень забезпечення апаратними та програмними засобами не нижчий за світовий, підключення окремих закладів вищої освіти до мережі Інтернет та створення сайтів і поетапне оснащення ЗВО апаратними та програмними засобами інформаційних технологій навчання й управління.

Водночас апаратне та програмне забезпечення ЗВО України як умова інформатизації закладу освіти доводить, що постачання комп'ютерної техніки є лише одним із кроків забезпечення інформаційних процесів у ЗВО, передумовою інформатизації управління освітнім процесом, а не способом розв'язання проблеми інформатизації управління освітнім процесом загалом.

З аналізу закордонного досвіду використання та впровадження інноваційних технологій у систему університетської освіти можна виділити впровадження інноваційного проєкту «Міжнародне лідерство в освітніх технологіях» (ILET), проєкт (ILET) (International Leadership in Educational Technology). Економія та доцільність використання економічних, людських, та організаційних ресурсів сьогодні є одними з домінантних факторів розвитку глобалізованого суспільства. Світова глобалізація здійснює глобальний тиск на переорієнтацію діяльності викладачів і керівників освітніх закладів, зміну навчальних програм і планів, зміну системи прийняття управлінських рішень, зміну системи забезпечення інформацією тощо, для підготовки та випуску конкурентноспроможного фахівця. Крім того, гостро стоїть питання створення моделі міжкультурного освітнього середовища [192].

Успіх упровадження інноваційних технологій освітніх процесів у системі інформатизації управління плануванням освітнього процесу забезпечується неперервністю, послідовністю та прийнятністю застосування інноваційних технологій для формування низки компетенцій молодих науковців [39, с.7–8].

Зокрема, сьогодні необхідним для підготовки у ЗВО суспільно орієнтованого випускника є використання програмного забезпечення (SaaS) хмарних технологій. Якщо розглядати наукову складову підготовки у ЗВО, то цей сервіс використовується для збереження даних результатів прикладного дослідження в структурі експерименту [38; 39].

Використання навчальних платформ як ресурсу для забезпечення матеріалу, інформацію з предмета є не тільки технологічним інструментом для викладачів, але також пропонує студентам поглиблено вивчати ту чи іншу дисципліну, її методику викладання й дає колосальні можливості подолати академічні виклики [186].

Висновки до першого розділу

1. Здійснений у першому розділі аналіз наукових джерел, який розкриває теоретико-прикладні аспекти інформатизації управління плануванням освітнього процесу ЗВО, дав підстави зробити висновок, що інформатизація управління плануванням освітнього процесу ЗВО доцільна за умови органічного взаємозв'язку управлінської діяльності керівника закладу освіти, яка задає цілі, зміст і характер управлінських дій, власне педагогічної діяльності викладачів та освітньої діяльності здобувачів, що полягає в засвоєнні результатів педагогічної праці – якісній обробці великих обсягів інформації. Теоретико-методологічні дослідження дали нам змогу виявити об'єктивні протиріччя й можливі негативні наслідки впровадження інформаційних технологій в управління плануванням освітнього процесу під час прийняття керівником ЗВО управлінських рішень. Інформатизацію управління плануванням освітнього процесу у ЗВО базують на теорії, методиці й технології

раціонального управління освітнім процесом. Цей процес має свою специфіку й притаманні тільки йому закономірності.

2. Під час аналізу наукової літератури уточнено зміст понять «інформатизація», «управління», «планування», «управління плануванням», «освітній процес», «управління плануванням освітнього процесу», «інформатизація управління плануванням освітнього процесу». Спираючись на зазначене вище, інформатизацію управління плануванням освітнього процесу у ЗВО розглядаємо як один із шляхів підвищення ефективності прийняття й реалізації управлінських рішень керівника ЗВО шляхом упровадження інноваційних, інформаційних технологій управління, що використовують сучасні апаратні та програмні засоби. У дослідженні освітній процес розглядаємо як сукупність інформаційних процесів (навчального, пізнавального, самоосвітнього, виховного та ін.), що реалізують у педагогічній системі для розв'язання завдань управління, навчання, виховання, самовдосконалення, саморозвитку як нову або вдосконалену систему педагогічної діяльності, що забезпечує якісні зміни як в управлінні закладом освіти, так і в освітніх процесах.

У зазначеному контексті також було представлено узагальнення особливостей процесу інформатизації управління плануванням освітнім процесом ЗВО, якими є діалектична єдність державних інтересів та інтересів ЗВО, розвиток інформаційних технологій управління, збільшення з часом параметрів керованості, пізнання й свідоме використання об'єктивних і суб'єктивних закономірностей управління освітнього процесу в закладі освіти; систематичне вдосконалення форм і методів управління освітнім процесом ЗВО. Один із шляхів інформатизації управління плануванням освітнього процесу, на нашу думку, є впровадження інформаційної системи управління освітнім процесом у ЗВО як цілісної динамічної соціально-педагогічної системи, котра є виробником і споживачем інформаційних ресурсів закладу. У процесі дослідження ми визначили необхідні умови ефективного функціонування інформаційної системи управління у ЗВО, а саме: наявність

сукупності необхідних функціональних компонентів системи, кожний із яких виконує свою функцію, забезпечення цілісності, взаємозв'язку та взаємодії компонентів у системі, що посідають певне, властиве їм місце, спрямування функціонування інформаційної системи управління на виконання цілей закладу освіти, включення ІУПОП в інформаційне освітнє середовище, що дає змогу формувати його й взаємодіяти з ним, наявність коригування результатів функціонування інформаційної системи управління освітнім процесом. У дослідженні дефініцію «інформатизація управління плануванням освітнього процесу у ЗВО», ми визначили як сукупність управлінських, правових, педагогічних й організаційних процесів, спрямованих на створення умов забезпечення інформаційних потреб суб'єктів управління освітнього процесу завдяки впровадженню інформаційної технології управління, інформаційних систем і мереж із використанням сучасних апаратно-програмних засобів.

3. Вивчення сучасного стану проблеми інформатизації управління плануванням освітнього процесу в закладі вищої освіти дало нам підстави з'ясувати, що 75,5 % науково-педагогічних та педагогічних працівників не розуміють сутності та особливостей управління плануванням освітнього процесу закладу вищої освіти, вони сприймають вказівки щодо виконання вже визначених завдань керівництвом; 19,5 % глибоко обізнані, щодо сутності та особливостей управління плануванням освітнього процесу закладу вищої освіти; 4,9 % розуміють сутність та особливості управління плануванням освітнього процесу закладу вищої освіти.

У процесі оцінки рівня інформатизації управління плануванням освітнього процесу ЗВО (від 1 до 5 балів, де 1 – низька, 5 – висока) 7,5 % респондентів дали оцінку «1»; 14,8 % – «2»; 19,3 % – «5», 26 % – «4», 32,3 % – «3». Під час аналізу оцінювання професійної діяльності працівників відділів, які відповідають за організацію та планування освітнього процесу ЗВО від 1 до 5 балів (де 1 – низька, 5 – висока), було з'ясовано, що стиль спілкування 7,3 % респондентів оцінюють «1», 12,6 % – «2», 20,1 % – «5», 27,4 % – «3», 32,5 % – «4»; практична користь: 7,3 % – «1», 15,4 % – «2», 17,6 % – «5»,

26,8 % – «3», 32,9 % – «4»; здатність надати практичну допомогу в разі потреби: 3,7 % – «1», 7,3 % – «2», 24,7 % – «3», 27,4 % – «5», 36,9 % – «4».

4. Завдяки дослідженню порушеної проблеми з'ясовано також, що вчені недостатньо розробили питання інформатизації управління плануванням освітнього процесу в закладі вищої освіти. Однак сучасна практика управління ЗВО потребує наукового обґрунтування саме цього аспекту як найбільш адекватного до реальних потреб, суспільно-політичних та соціально-економічних умов держави, тенденцій і перспектив подальшого сталого розвитку вищої освіти. Виділені критерії конкретизовано в показниках, які дають змогу виявити глибину змін, що відбуваються у ЗВО. Їх практичне застосування реалізовується завдяки використанню комплексу дослідницьких методів, спеціально відібраних відповідно до визначених показників. Взаємозв'язок критеріїв, показників і методів дослідження забезпечує науково-методичну основу для об'єктивного оцінювання результатів інформатизації управління плануванням освітнього процесу в закладі вищої освіти.

5. Вивчення сучасного стану застосування інформатизації управління плануванням освітнього процесу в закладі вищої освіти дало змогу отримати дані про практичний стан інформатизації управління плануванням освітнього процесу в закладі вищої освіти. Результати свідчать про його невідповідність сучасним вимогам та про необхідність створення науково обґрунтованої та експериментально перевіреної моделі інформатизації управління плануванням освітнього процесу в закладі вищої освіти.

Матеріалами розділу I подано в таких публікаціях автора [17; 21; 22; 27; 28].

РОЗДІЛ 2

МОДЕЛЬ ІНФОРМАТИЗАЦІЇ УПРАВЛІННЯ ПЛАНУВАННЯМ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ В ЗАКЛАДІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

У другому розділі представлено наукове обґрунтування моделі інформатизації управління плануванням освітнього процесу в закладі вищої освіти. Розкрито зміст і структурне наповнення моделі інформатизації управління плануванням освітнього процесу в закладі вищої освіти. Визначено організаційно-педагогічні умови забезпечення інформатизації управління плануванням освітнього процесу в закладі вищої освіти. Описано технологію реалізації моделі інформатизації управління плануванням освітнього процесу в закладі вищої освіти.

2.1. Наукове обґрунтування, структура та зміст моделі інформатизації управління плануванням освітнього процесу в закладі вищої освіти

Нині перед освітнім процесом постали принципово нові завдання, зумовлені саме інформаційним суспільством, створенням умов вільного доступу до інформаційних ресурсів, швидким наповненням та оновленням інформації, упровадженням технічних досягнень для забезпечення зворотнього зв'язку тощо. За таких умов можливим буде підвищення інтенсивності соціально-економічних процесів загалом, зростання ролі й значення інформаційних технологій, постійного розвитку інформаційно-комунікаційних систем, технологій і послуг, формування національного науково-освітнього інформаційного середовища, його інтеграція до світового інформаційного простору тощо.

Оскільки в нашому дослідженні йдеться про процес інформатизації управління плануванням освітнього процесу закладу вищої освіти, який за своєю суттю є досить складним, то для його пізнання й подальшого конструювання саме моделювання вважаємо найбільш оптимальним.

Проаналізуємо та зупинимося на його визначенні. Під моделюванням у педагогіці розуміють дослідження педагогічних та психолого-педагогічних процесів і станів за допомогою ідеальних моделей. Зокрема, питаннями моделювання педагогічних систем порушували Л. Даниленко [56], В. Маслов [115], Н. Островерхова [135], В. Пікельна [145; 146] та ін. Перевагою методу моделювання є взаємозв'язок між теорією і практикою, об'єктом дослідження та його теоретичною моделлю. Розрізняють предметні моделі (відтворюють властивості об'єктів) і знакові (інформаційні) моделі (аналоги об'єктів і процесів, позначених рисунками, схемами, текстами тощо) [74].

В українському педагогічному енциклопедичному словнику С. Гончаренка знаходимо класичне визначення поняття «модель» – це «умовний зразок (зображення, схема, опис тощо) якогось об'єкта (або системи об'єктів), який зберігає зовнішню схожість і пропорції частин при певній схематизації й умовності засобів зображення» [45]; узагальнене та абстрактне подання схеми явища, що вивчається; об'єкт системної побудови, створений на основі безпосереднього чи опосередкованого чуттєвого пізнання, штучно створений об'єкт у вигляді схеми, креслення, логіко-математичних знакових формул, аналогічний або подібний до об'єкта дослідження і відтворює його структуру, властивості, взаємозв'язки й відношення між елементами, безпосереднє вивчення якого пов'язане з якимись труднощами, великими витратами коштів і енергії чи є просто недоступним і тим ускладнює здобуття інформації про об'єкт [105].

При цьому ми врахували такі ознаки моделі:

- можливість відображення об'єкта (процесу), що вивчається, у моделі;
- здатність до заміщення об'єкта (процесу), який потрібно пізнати;
- наявність точних понять і правил побудови моделі та переходу від інформації про модель до інформації про об'єкт (процес).

За основу візьмемо визначення моделі, яке дав В. Штофф. На його думку, модель – це «уявно представлена або матеріально реалізована система, яка, відображаючи або відтворюючи об'єкт дослідження, здатна заміщати його так,

що її вивчення дає нам нову інформацію про цей об'єкт» [180, с. 52]. На нашу думку, це визначення найповніше відображає сутнісні характеристики такого складного поняття, як модель.

Отже, побудувати модель – означає провести мисленнєву або реальну імітацію об'єкта за допомогою створення аналогів, у яких відтворюються мета, структура, принципи організації, параметри функціонування об'єкта як системи. Цільова варіативність побудови певної моделі впливає й на вибір її форм (текстова, описова, графічна, комбінована) та видів (структурні й функціональні, формалізовані й імітаційні у вигляді схем, графіків, рисунків; інформаційні, моделі-аналоги тощо).

У дослідженні розроблено та представлено модель інформатизації управління плануванням освітнього процесу закладу вищої освіти, яку наведено на рисунку 2.1.

У межах нашого дослідження ми обрали структурно-функціональну модель, що являє собою сукупність цілей, принципів, наукових підходів, структури функцій та управлінських дій суб'єктів управління, на основі якої охарактеризовано об'єкт дослідження – управління плануванням освітнього процесу у ЗВО, а результативність її впровадження досягатиметься, завдяки процесу інформатизації.

У нашому дослідженні виділяємо такі *етапи моделювання* інформатизації управління плануванням освітнього процесу в закладі вищої освіти: попередній аналіз управління плануванням освітнього процесу в закладі вищої освіти, побудова й наступне вивчення моделі, перенесення одержаної інформації на реально досліджуваний об'єкт, аналіз достовірності, результативності моделі.

Відповідно до цього розробку моделі інформатизації управління плануванням ОП у ЗВО ми виконували послідовно. Важливим етапом процесу моделювання є збір, аналіз та систематизація наукової інформації з проблеми дослідження, що необхідна для теоретичного обґрунтування моделі. Це було здійснено в попередньому розділі дисертації.

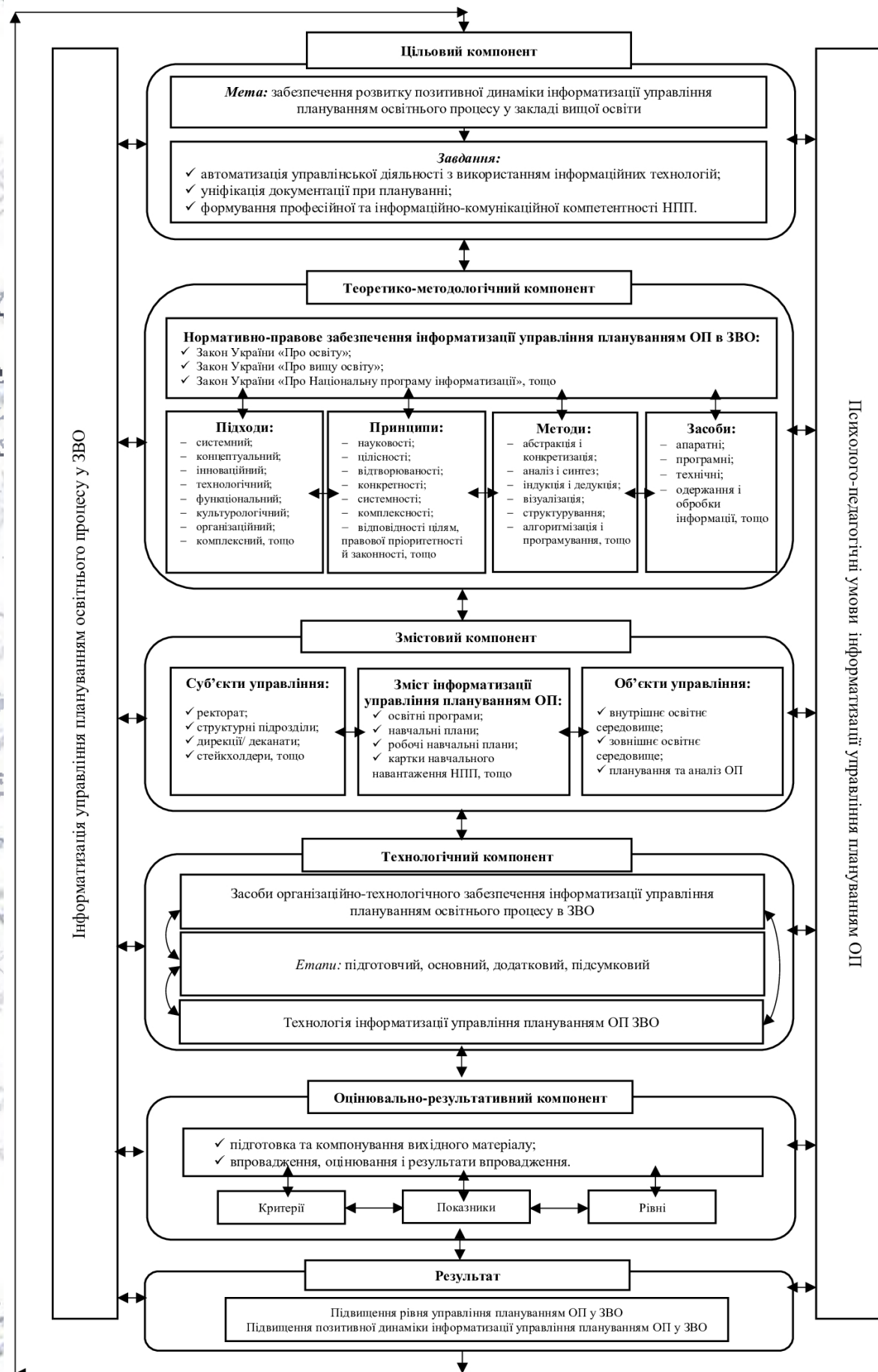

Рис. 2.1. Модель інформатизації управління плануванням освітнього процесу у закладі вищої освіти

З огляду на це, представлена модель відповідає сучасним уявленням про неї як про систему та ієрархію взаємозалежних і взаємозумовлених компонентів, що адекватно відображають досліджуваний управлінський процес. У контексті порушеної проблеми такий підхід передбачає виділення в моделі таких *структурних компонентів*: цільового, теоретико-методологічного, змістового, технологічного та оцінювально-результативного.

Зокрема, у нашій моделі *цільовий компонент* вважаємо одним із визначальних, оскільки він передбачає необхідність удосконалення адміністративно-управлінської складової освітнього процесу, зокрема на засадах інформатизації управління планування освітнього процесу. Він також логічно поєднується з усіма наступним блоками та впливає на їхній інструментарій. Тому мета моделі – забезпечення розвитку позитивної динаміки інформатизації управління плануванням освітнього процесу у ЗВО.

Завдання моделі – автоматизація управлінської діяльності з використанням інформаційних технологій, уніфікація документації при плануванні, формування професійної та інформаційно-комунікаційної компетентності науково-педагогічних працівників.

Теоретико-методологічний компонент включає нормативно-правове забезпечення інформатизації управління плануванням освітнього процесу у ЗВО. Також важливе значення для цього компоненту мають підходи, принципи, методи та засоби щодо інформатизації управління плануванням освітнього процесу у ЗВО. Нормативно-правовою базою, яка забезпечує впровадження моделі, є низка законів, постанов, положень щодо інформатизації ЗВО загалом та планування освітнього процесу зокрема.

Концепція Національної програми інформатизації включає характеристику сучасного стану інформатизації, стратегічні цілі та основні принципи інформатизації, очікувані наслідки її реалізації [81].

У Концепції також зазначено: «Першочергові пріоритети надаються створенню нормативно-правової бази інформатизації, включаючи систему захисту авторських прав і особистої інформації, розробленню національних

стандартів у галузі інформатизації; формуванню телекомунікаційної інфраструктури, перш за все оптимізації діючої мережі магістралей передачі даних, будівництву нових сучасних каналів, включаючи волоконно-оптичні та супутникові системи зв'язку; формуванню комп'ютерної мережі освіти, науки та культури як частини загальносвітової мережі Internet; здійсненню заходів щодо інформаційної безпеки» [81].

У Законі України «Про Національну програму інформатизації» (розділ 1, стаття 1) зазначено, що «інформатизація – сукупність взаємопов'язаних організаційних, правових, політичних, соціально-економічних, науково-технічних, виробничих процесів, що спрямовані на створення умов для задоволення інформаційних потреб громадян та суспільства на основі створення, розвитку і використання інформаційних систем, мереж, ресурсів та інформаційних технологій, які побудовані на основі застосування сучасної обчислювальної та комунікаційної техніки» [82]. Одним із пріоритетних завдань програми визначено створення загальнодержавної мережі інформаційного забезпечення науки, освіти, культури, охорони здоров'я.

У розробці зазначеної моделі також було враховано загальні принципи: науковості, цілісності, відтворюваності, конкретності, системності, соціальної детермінованості, комплексності, відповідності цілям, правової пріоритетності й законності, міри, достатності, повноти, відкритості та наявності зворотнього зв'язку, які представлено в теоретико-методологічному компоненті моделі.

У процесі впровадження моделі було застосовано такі наукові підходи: системний, концептуальний, інноваційний, технологічний, функціональний, культурологічний, організаційний, комплексний та ін.

Системний підхід дає змогу бачити всю систему загалом. До розробки моделі такий підхід забезпечив системне бачення інформатизації управління плануванням освітнього процесу закладу вищої освіти – система управління загалом і кожний її елемент окремо.

З позиції системного підходу будь-яка організація – це відкрита система. Сутність указанного підходу полягає в дослідженні найбільш загальних форм

організації, який передбачає вивчення частин системи, взаємодій між ними, а також процесів, що пов'язують частини системи з цілями [171]. Основні частини системи пов'язані одна з одною певними організаційними формами, до яких насамперед належать формальні та неформальні структури, канали комунікації та процеси прийняття рішень. Згідно із системним підходом, система не тільки не визначається однозначно властивостями її елементів або їх груп і не зводиться до них, а й самі елементи детермінуються з цілим і в його рамках отримують своє функціональне пояснення й виправдання.

У процесі впровадження моделі було застосовано *комплексний підхід*, зокрема до розробки навчально-програмної документації, а також залучення та використання колективної узгодженої праці фахівців з усіх навчальних предметів. У процесі такої роботи систематизується, упорядковується зміст навчального матеріалу відповідно до аналізу професійної діяльності майбутнього фахівця, здійснюється своєрідне моделювання професійної діяльності в освітньому процесі, послідовне її розгортання у вигляді навчально-виробничих завдань і забезпечення здобувачів вищої освіти необхідною інформацією для вирішення цих завдань. При такому підході кожна навчальна дисципліна постає органічною частиною всієї системи підготовки. Отже, для досягнення кінцевої мети навчання за спеціальністю, яка сформульована у кваліфікаційній характеристиці, необхідно досягнення цілей усіх дисциплін, які вивчаються. Тому потрібна розробка сукупності моделей, які описують різні аспекти освітнього процесу: матеріально-технічна база, навчальне й навчально-методичне забезпечення, професорсько-викладацький склад тощо.

Із системним підходом доцільно поєднати впровадження *культурологічного підходу*, оскільки інформатизація управління плануванням освітнього процесу передбачає присутність суб'єкта. Зокрема, культурологічний підхід дає підстави розглядати суб'єктом людину. Водночас, посповуючись науковим доробком Q. Тур, будемо розглядати «людину в системі культурних цінностей, де вона є об'єктом культурних впливів і суб'єктом, творцем цінностей, ..., показником істинної культури, у якій живе

індивід» [171]. Важливим є врахування особистісно-творчого аспекту культурологічного підходу, який робить акцент на тому, що одним з основних завдань системи освіти є цілісний розвиток особистості здобувача освіти, його творчих здібностей, формування життєвоважливих компетентностей, які визначають конкурентоспроможність самого закладу вищої освіти.

Пріоритетним визначаємо також застосування особистісно орієнтованого підходу до навчання та переходу від переважно інформативних форм роботи на заняттях до активних, творчих методів і форм навчання.

Для ефективного впровадження розробленої моделі варто врахувати організаційний та функціональний підходи до формування інформаційних зв'язків. Зокрема, організаційний підхід забезпечує аналіз потоків інформації відповідно до шляхів їх проходження, а функціональний досліджує інформаційні потоки за окремими завданнями, процедурами, функціями тощо.

Із-поміж методів варто акцентувати увагу на методі абстрагування. Абстрагування (від лат. *abstractio* – віддалення) – метод наукового пізнання, сутність якого полягає в мисленому виділенні суттєвих, найважливіших рис, відношень, сторін предмета. Крім того, метод абстрагування допомагає формувати ідеальний образ реальності.

Заслуговує на увагу дослідників метод конкретизації, що є в нашому науковому пошуку. За своєю логічною природою він протилежний абстрагуванню та полягає в модернізації, відтворенні предмета на основі виокремлених раніше абстракцій.

У контексті нашого дослідження розглянемо метод аналізу та синтезу. Аналіз – метод пізнання, при якому предмет дослідження (об'єкт, властивості тощо) розкладається на окремі складові частини. У зв'язку з цим аналіз лежить в основі аналітичного методу досліджень, а синтез – це поєднання окремих сторін предмета дослідження в єдине ціле. Аналіз і синтез взаємозв'язані та уособлюють єдність протилежностей.

Проаналізуємо застосування в нашому дослідженні методів індукції та дедукції. Індукція – логічний метод (прийом) дослідження, пов'язаний з

узагальненням результатів спостережень і рухом думки від одиничного до загального. Індуктивні узагальнення зазвичай розглядають як дослідні істини або емпіричні закони. Дедукція означає, по-перше, перехід у процесі пізнання від загального до одиничного (часткового), виведення одиничного із загального; по-друге, процес логічного виведення, тобто переходу за тими чи тими правилами логіки від деяких даних пропозицій-посилань до їхніх наслідків (висновків). Як один із методів (прийомів) наукового пізнання дедукція тісно пов'язана з індукцією.

Водночас у наших наукових розвідках послуговуємося методом візуалізації. Візуалізація – унаочнення, створення умов для візуального спостереження.

Для глибшого розкриття теоретико-методологічного компоненту ми акцентували увагу на таких засобах, як апаратні, програмні, технічні, одержання й обробка інформації.

За логікою дослідження дамо характеристику змістовому компоненту моделі, який включає суб'єкти управління, зміст інформатизації управління плануванням освітнього процесу та об'єкти управління. Зокрема, до суб'єктів управління віднесено ректорат, структурні підрозділи, дирекції навчально-наукових інститутів, деканати факультетів, стейкхолдерів тощо. Зміст інформатизації управління плануванням освітнього процесу об'єднує такий інструментарій: освітні програми, навчальні плани, робочі навчальні плани, картки навчального навантаження науково-педагогічних працівників тощо. Об'єктами управління є внутрішнє освітнє середовище, зовнішнє освітнє середовище, планування та аналіз освітнього процесу.

У контексті нашої наукової праці представлена модель повинна містити технологічний компонент, який висвітлює засоби організаційно-технологічного забезпечення інформатизації управління плануванням освітнього процесу у ЗВО, організаційні етапи впровадження моделі та технологію інформатизації управління плануванням освітнього процесу закладу вищої освіти.

Інформатизація управління плануванням освітнього процесу закладу вищої освіти проходить за алгоритмом – від окремих інформаційних процесів, процедур обробки інформації до створення інформаційних систем управління продуктивною діяльністю працівників. Ми дослідили, розробили й експериментально перевірили модель інформатизації управління плануванням освітнього процесу закладу вищої освіти.

Модернізація управління освітнім процесом в умовах інформатизації закладу вищої освіти залежить від формування системи підтримки інформаційно-аналітичної діяльності адміністративно-управлінської ланки, забезпечення умов вибору раціонального управлінського рішення всіма учасниками освітнього процесу. Керівник ЗВО має змогу отримати повну, об'єктивну та конкретну інформацію про складові та загальний стан освітнього процесу. Попередньо визначається зміст управлінської діяльності, потрібний обсяг та джерела інформації, до того ж формуються потоки інформації та їхні відповідні рівні. Крім того, у рамках процесів, які відбуваються у ЗВО, можна виділити основні функції, що реалізуються різними структурними підрозділами. Зокрема, під інформаційними функціями розуміємо деяку діяльність зі збору, обробки та представлення у вигляді інформаційних об'єктів інформації. Ця діяльність регламентована посадовими інструкціями, локалізована в часі й просторі, а також забезпечує вирішення конкретного завдання, що дає змогу створити деякий інформаційний продукт.

Реалізація функцій передбачає здійснення множини дій, що піддаються автоматизації, і таких, які не піддаються автоматизації з використанням сучасних технічних засобів. Ми визначили такі функції: що реалізуються в інформаційному середовищі системи управління освітнім процесом; що реалізуються в інформаційному середовищі процесу навчання; що реалізуються в інформаційному середовищі суб'єктів навчання. У процесі здійснення аналізу зазначених функцій виникають процеси, які характеризуються великою кількістю однотипних рутинних процедур обробки інформації, можливістю формалізації як процедур обробки інформації, так і самого інформаційного

середовища в завданнях управління навчальним процесом, складним видом інформаційних зв'язків у процесі функціонування різних підрозділів ЗВО, необхідністю створення єдиної методики підготовки освітнього процесу, навчання, контролю знань і звітності щодо контролю знань і виконання навчального навантаження, значними витратами часу співробітників ЗО.

Аналіз управлінської діяльності щодо інформатизації управління плануванням освітнього процесу закладу вищої освіти та наукової літератури дав підстави визначити основні управлінські функції та види управлінської діяльності, функціонування яких залежить від застосування програмних засобів та інформаційних технологій управління. Насамперед треба виділити такі управлінські види та функції діяльності: керівництво, аналіз, облік, планування, прогнозування та постійний контроль. Позитивним внеском у процес інформатизації управління плануванням освітнього процесу закладу вищої освіти стало те, що управлінська діяльність наповнюється принципово новим змістом: на комп'ютерні технології покладаються численні рутинні операції, які наявні в управлінській діяльності, що зберігає час для творчої діяльності, індивідуальної роботи, сприяє підвищенню фахової кваліфікації. Такий результат виправдовує навіть значні матеріальні та інші витрати.

Однак позитивні результати інформатизації управління плануванням освітнього процесу закладу вищої освіти можна отримати за умови поєднання зусиль керівника як генератора управлінських рішень, науково-педагогічних працівників та загально університетського колективу як організатора освітнього процесу, навчально-методичного забезпечення, нормативної документації як джерела інформації та комп'ютерних засобів і технологій як інструментарію роботи з інформацією.

Проведення й застосування сучасних програмних засобів та інформаційних технологій інформатизації управління плануванням освітнього процесу закладу вищої освіти докорінно змінює умови діяльності всіх учасників освітнього процесу. Зокрема, реалізація інформаційної технології управління проходить через автоматизацію окремих етапів інформаційних

процесів. Відбувається автоматизація управлінської діяльності керівника, що зумовлює автоматизацію окремих етапів інформаційного процесу прийняття управлінського рішення, підвищуються вимоги до якості й достовірності інформації про стан освітнього процесу, різноплановість програм, поширення інноваційної діяльності, демократизація процесу керування, виховання, навчання тощо. З урахуванням вимог сучасного розвитку суспільства інформатизація управління плануванням освітнього процесу закладу вищої освіти дає змогу підвищити ефективність, якість і доступність управління.

Оцінювально-результативний компонент забезпечує підготовку та компонування вихідного матеріалу, упровадження, оцінювання й результати.

Крім того, обгрунтована нами модель поєднує в собі низку підсистем, які комплексно забезпечують інформатизацію управління плануванням освітнього процесу закладу вищої освіти та впливають на неї, а саме: інформаційне середовище ЗВО, інформаційний об'єкт, інформаційне середовище суб'єкта навчання, інформаційне середовище процесу навчання, інформаційне середовище системи управління освітнім процесом та інформаційне середовище результату планування освітнім процесом. Комплексно охоплює також умови інформатизації управління. І насамкінець це підвищення рівня управління плануванням освітнього процесу у ЗВО, підвищення позитивної динаміки інформатизації управління плануванням освітнього процесу у ЗВО; організація якісного освітнього процесу – задоволення потреб учасників процесу управління, організації та забезпечення процесу надання освітніх послуг, здобувачів вищої освіти, споживачів освітніх послуг, закладу вищої освіти та суспільства, самореалізація працівників, зростання конкурентоспроможності та іміджу тощо.

У рамках процесів, що відбуваються у ЗВО, виокремимо основні функції, які реалізуються різними структурними підрозділами. По суті, під інформаційними функціями розуміють деяку діяльність зі збору, обробки та відтворення у вигляді інформаційних об'єктів інформації. Ця діяльність регламентована посадовими інструкціями, локалізована в часі й просторі, а

також забезпечує рішення конкретного завдання, що впливає на створення певних інформаційних продуктів. Реалізація функцій потребує здійснення множини дій як таких, що піддаються автоматизації, так і таких, що не піддаються автоматизації з використанням сучасних технічних засобів, тощо.

Основні інформаційні функції системи управління плануванням освітнього процесу наведені в додатку Е. Урахування представлених функцій та їхній аналіз дав підстави виділити основні процеси, які характеризуються великою кількістю однотипних рутинних процедур обробки інформації, можливістю формалізації як процедур обробки інформації, так і самого інформаційного середовища в завданнях управління навчальним процесом, складним видом інформаційних зв'язків у процесі функціонування різних підрозділів ЗВО, необхідністю створення єдиної методики підготовки навчального процесу, навчання, контролю знань і звітності щодо контролю знань і виконання навчального навантаження, значними витратами часу співробітників ЗВО на пошук потрібної інформації й оформлення різноманітних документів.

Значне місце в системі управління посідає контроль знань як сукупність дій щодо формування значень об'єктів інформаційного середовища процесу навчання та інформаційного середовища управління освітнім процесом. Саме від точності та своєчасності відображення результатів контролю знань в інформаційному середовищі закладу вищої освіти залежить ефективність підготовки фахівців.

Інформатизація управління плануванням освітнього процесу закладу вищої освіти являє собою сукупність заходів упровадження різноманітних видів інформаційних систем. Зокрема, упровадження моделі забезпечує формування інформаційних ресурсів закладів вищої освіти, психолого-педагогічного моніторингу, управління навчанням, тестування й контролю, система підтримки рішень і передбачає використання єдиного організаційного, апаратного, програмного, економічного та інших видів забезпечення. Функціональні задачі інформатизації управління плануванням освітнього

процесу закладу вищої освіти визначалися з урахуванням теоретичних основ, зокрема принципів її побудови та особливостей об'єкта та кожного конкретного суб'єкта управління.

Освітній процес у ЗВО – це керована система, і чим більший об'єкт управління, тим більшою буде організаційна структура системи управління освітнім процесом. Тому поняття «система» ми застосовуємо як властивість, яка характеризується раціональним, поєднанням і підпорядкуванням усіх елементів так, що кожен із них сприяє одержанню позитивних результатів діяльності об'єкта загалом. Це забезпечує усвідомлення координації та синхронізації дій адміністративно-управлінської ланки освітнього процесу. Крім того, система являє собою комплекс взаємопов'язаних структур, що діють як єдине ціле для досягнення поставленої мети.

У процесі проектування й упровадження моделі інформатизації управління плануванням освітнього процесу ЗВО відбувається взаємозв'язок системи управління й системи, якою управляють через інформаційно-комунікаційні потоки інформації [74]. Від рівня організації процесів збору, накопичення, зберігання, пошуку, передачі та методів обробки інформації залежить ефективність управління плануванням освітнього процесу. У традиційній системі управління освітнім процесом відбувається обіг прямих і зворотних інформаційних потоків, що створює перешкоди повною мірою забезпечити відповідні зв'язки між учасниками освітнього процесу, робить цілісну соціально-педагогічну систему дещо розірваною, позбавляє її можливості бути керованою циклічно на основі оперативної діяльності.

Інформатизація управління плануванням освітнього процесу також потребує наявності баз даних, організаційними функціями яких є виконання психолого-педагогічного моніторингу в межах ЗВО, котрий забезпечує створення й супроводження банку даних, координація роботи в напрямі інформатизації ЗВО загалом, організація розробки локальної комп'ютерної мережі закладу освіти, підтримка функціонування електронної пошти, організація роботи в мережі Internet тощо. Створення баз даних залежить від

урахування інформаційних потреб керівника ЗВО та інших учасників освітнього процесу. База містить інформацію про накопичений практичний досвід керівника ЗВО, науково-педагогічних працівників; алгоритми її використання в процесі управління плануванням, що забезпечує вибір раціонального варіанту управлінського рішення. При цьому враховано, що ефективність управління не обмежується тільки створенням умов функціонування ІУПОП, а передбачає забезпечення подальшого розвитку й удосконалення ІУПОП.

У дослідженні визначено стратегію розвитку технології ІУПОП, що передбачає поетапне впровадження окремих складових функціональних систем від простих до складних під час поступової модернізації організаційної структури традиційної системи управління освітнім процесом. Це дало змогу поступово нарощувати комплекс програмних засобів інформаційної технології управління освітнім процесом і розширити клас функціональних завдань. ІУПОП у закладі вищої освіти забезпечує функціонування окремих складових інформаційних систем, якими є система формування інформаційних ресурсів ЗВО, система забезпечення психолого-педагогічного моніторингу, система планування освітнього процесу, система підтримки управлінських рішень, система управління освітньою діяльністю на занятті, система тестування і контролю рівня підготовки здобувачів вищої освіти, система контролю виконання завдань та обміну інформацією; система внутрішнього контролю, аудиту та моніторингу. У дослідженні розглядаємо інформатизацію управління плануванням освітнього процесу у ЗВО як штучно побудовану інформаційну систему управління, що реалізує функції управління в будь-якій ланці освітнього процесу й забезпечує інформаційні потреби всіх його учасників.

Розробку та впровадження ІУПОП здійснено в межах реалізації інформаційної технології управління освітнім процесом. Така система управління освітнім процесом розв'язала ключові проблеми функціонування закладу освіти, зокрема зосередила увагу всіх учасників освітнього процесу на цілях діяльності ЗВО, забезпечила взаємодію всіх учасників освітнього

процесу, визначила програму виконання плану роботи ЗВО завдяки визначенню конкретних завдань і встановлення реальних термінів їх виконання, конкретизувала сам процес досягнення мети навчання, визначила особистий внесок кожного з учасників освітнього процесу.

Оцінювально-результативний компонент передбачає використання функції контролю.

Виокремлена функція контролю результатів інформатизації управління плануванням освітнього процесу у ЗВО забезпечує досягнення визначених цілей та його розвиток у заданих організаційних умовах. Тому основними завданнями функції контролю є збір і систематизація інформації про стан інформатизації управління плануванням освітнього процесу у ЗВО та їх результати, оцінка стану освітнього процесу, науково-педагогічної діяльності й отриманих результатів, аналіз причин і факторів, що впливають на результативність освітнього процесу, підготовка й реалізація управлінських рішень, спрямованих на досягнення мети.

Зміст функції контролю результатів інформатизації управління плануванням освітнього процесу у ЗВО подано на рис. 2.2.

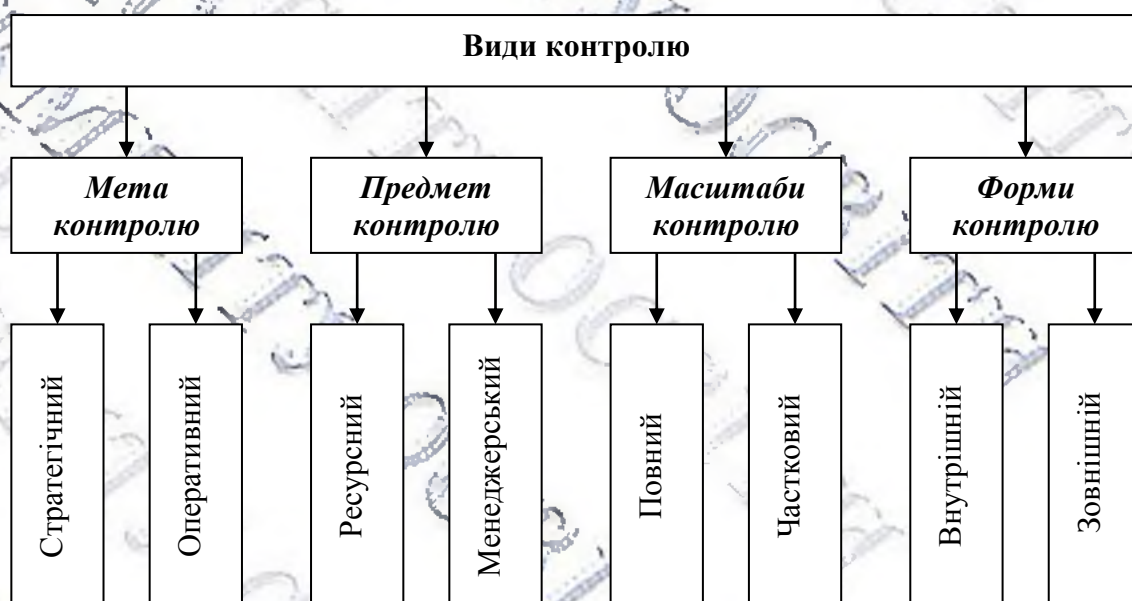

Рис. 2.2. Схема функції контролю результатів інформатизації управління плануванням освітнього процесу у ЗВО

Алгоритм контролю у ЗВО із застосуванням інформаційно-комунікаційних технологій включає дві складові:

- підготовку до діяльності контролю;
- організацію діяльності контролю на засадах інформаційно-комунікаційних технологій.

Підготовка передбачає планування контролю, постановку мети, завдань, вибір об'єктів і суб'єктів контролю, розробку схеми діяльності контролю, актуалізацію (розробку) стандартів (норм, програм, правил), за якими здійснюється перевірка, вироблення критеріїв оцінювання наслідків контролю, визначення форми узагальнення результатів контролю.

Організація діяльності контролю включає: установлення термінів контролю, добір форм, методів перевірки; розробку матеріалів для перевірки (завдань, контрольних робіт, тестів, анкет тощо); ознайомлення об'єктів контролю з його метою, завданнями, термінами, критеріями оцінки діяльності об'єкта, формами, методами перевірки; форму узагальнення результатів контролю; здійснення контролю (перевірка, облік та оцінка); складання підсумкових таблиць, схем, діаграм.

Основними критеріями оцінки доцільності впровадження ІУПОП є: наявність психолого-педагогічних умов, які забезпечують власний вибір керівником закладу вищої освіти моделі управлінської діяльності відповідно існуючих потреб з урахуванням апаратного і програмного забезпечення ЗВО; готовність усіх учасників освітнього процесу до впровадження інформаційних технологій управління; рівень науково-методичної та фахової кваліфікації керівника ЗВО, який оцінює доцільність впровадження інформаційних технологій управління; об'єктивність оцінки результатів діяльності закладу вищої освіти; раціональність витрат фінансових і людських енергетичних ресурсів; скорочення часу на підготовку процесу прийняття управлінського рішення; раціональне використання кадрів і результатів їхньої діяльності; оцінка діяльності ЗВО батьками здобувачів вищої освіти; стабільність і динаміка розвитку системи управління освітнього процесу.

Під час упровадження ІУПОП вирішено завдання переходу від традиційних методів і технологій збору даних про стан освітнього процесу до організації постійного психолого-педагогічного моніторингу в межах ЗВО, упровадження якого передбачає постійне відстеження результатів освітнього процесу на основі цілісної, раціональної й достовірної інформації, що одержано науково обгрунтованими методами з використанням сучасних апаратних і програмних засобів інформаційних технологій управління. З огляду на специфіку функціонування ЗВО інформаційну систему управління освітнім процесом віднесено до класу інформаційних систем організаційного управління. Людина в них посідає верхній рівень ієрархії – її роль полягає в прийнятті важливих рішень або затвердженні тих рішень, що пропонують людино-машинні системи, зокрема адміністративно-управлінська ланка.

Розробка моделі інформатизації управління плануванням освітнього процесу ЗВО виявляє показники стану освітнього процесу, що визначають динаміку розвитку ЗВО загалом. Ми виділили критерії, показники та рівні оцінювання результативності моделі ІУПОП.

Варто зазначити, що сьогодні відсутні чіткі критерії та показники, за допомогою яких можна зробити оцінку інформатизації управління плануванням освітнього процесу в ЗВО та необхідності в здійсненні інформатизації.

Перш ніж визначити критерії та показники, які дають змогу визначати рівні підготовки та компонування вихідного матеріалу, підвищення якості організації освітнього процесу, удосконалення інформаційно-комунікаційної компетентності науково-педагогічних працівників, з'ясуємо зміст понять «показник» і «критерій».

Науковці дають різні визначення поняття «критерій». Наприклад, І. Дичківська вважає, що «критерій – характеристика властивості (якості) об'єкта, оцінювання якого можливе за одним зі способів вимірювання або за експертним методом» [61]; І. Ісаєв розглядає критерій як ознаку, на підставі якої здійснюється оцінка [88, с. 115]; Н. Кузьміна визначає це поняття як основну ознаку, за якою одне рішення обирається з більшості можливих [108,

с. 28]. Водночас такі вчені, як В. Сластьонін та Л. Подимова, вважають, що до виділення та обґрунтування критеріїв у теорії та практиці педагогічної освіти формуються загальні вимоги в контексті того, що за допомогою критеріїв повинні встановлюватися зв'язки між усіма компонентами системи, що досліджується [162, с. 100]. Існує думка, що *критерій* – це сукупність ознак, на основі яких складається оцінка умов, процесу й результатів діяльності, що відповідають поставленим цілям [99, с. 105]. Також вважають, що критерії повинні визначатися через низку ознак, які мають обов'язково відображати всі структурні компоненти та динаміку вимірюваної якості в часі [147].

Проте у теорії та практиці існують загальні вимоги до визначення й обґрунтування критеріїв: вони, по-перше, мають відображати загальні закономірності формування особистості; по-друге, сприяти встановленню зв'язків між усіма компонентами досліджуваної проблеми; по-третє, якісні показники мають виступати в єдності з кількісними.

Здійснивши аналіз науково-педагогічної літератури, під критеріями рівня удосконалення підготовки та компонування вихідного матеріалу, підвищення якості організації освітнього процесу, удосконалення професійної та цифрової компетентності науково-педагогічних працівників ми будемо розуміти ті ознаки, які визначають вираження виділених ознак у процесі професійно-педагогічної діяльності.

Будь-який критерій повинен містити в собі низку показників, які якісно або кількісно виражають його.

Щодо поняття «показник» В. Калінін зазначає, що це якісні або кількісні характеристики сформованості кожної якості, властивості, ознак об'єкта, що вивчається [93, с. 65]. На думку С. Овчарова, показник – це вимірювальна процедура, яка свідчить про ступінь і характер прояву ефективності відповідного критерію [129, с. 109].

Отже, будемо вважати, що показники – це характеристики прояву сформованості відповідного критерію.

Розробляючи критерії оцінювання ефективності впровадження моделі інформатизації управління плануванням освітнього процесу в закладі вищої освіти, ми спиралися на праці Т. Вакалюк [12], І. Новіцької [128], Т. Рожнової [152], З. Рябової [154], які дали нам підстави описати критерії та відповідні показники оцінювання інформатизації управління плануванням освітнього процесу закладу вищої освіти (табл. 2.1).

Таблиця 2.1

**Критерії результативності інформатизації управління плануванням
освітнього процесу закладу вищої освіти**

№	Критерії результативності інформатизації управління плануванням освітнього процесу ЗВО	Показники результативності інформатизації управління плануванням освітнього процесу ЗВО
1.	Інформаційно-організаційний	наповненість; цілісність; структурованість; комунікативність; оригінальність
2.	Функціональний	доступність; надійність; оперативність; практико-орієнтованість
3.	Дидактичний	нормативність; відповідність; об'єктивність; колективність
4.	Управлінський	системність; раціональність; уніфікованість; адаптованість; автоматизованість; ефективність

Інформаційно-організаційний критерій характеризує наповненість, цілісність, структурованість, комунікативність та оригінальність інформатизації управління планування освітнього процесу ЗВО. Показник «наповненість» характеризує аналіз наявної системи управління, забезпечення наявності необхідних ресурсів для організації освітнього процесу, достовірної інформації, доцільність використання баз даних та репозитаріїв. Показник «цілісність» характеризує складність та адаптованість процесів налагодження інформаційних зв'язків, доступність до системи управління плануванням освітнього процесу, логічне поєднання структурних елементів системи інформатизації між собою.

Показник «структурованість» характеризує цілеспрямованість, ієрархічність структури, локальність системи інформатизації управління плануванням, приведення у відповідність документів, які задіяні в організації планування освітнього процесу закладу вищої освіти; здатність формування, упровадження та застосування єдиних шаблонів, способів та шляхів обрахунку, наповнення та достовірності інформації, можливість здійснення інноваційної проєктної діяльності.

Показник «комунікативність» характеризує стилі та рівень культури спілкування, рівень інформаційної культури учасників освітнього процесу, наявність системи налагодження комунікації внутрішнього та зовнішнього зв'язку, здатність надавати консультативну допомогу відповідними фахівцями, здатність до вільного використання професійної лексики відповідно до конкретної ситуації.

Показник «оригінальність» характеризує зручність використання, рівень інформаційної культури учасників освітнього процесу, наявність системи налагодження комунікації внутрішнього та зовнішнього зв'язку, здатність надавати консультативну допомогу відповідними фахівцями, здатність до вільного використання професійної лексики відповідно до конкретної ситуації.

Функціональний критерій характеризує доступність, надійність, оперативність та практико-орієнтованість інформатизації управління плануванням освітнього процесу ЗВО. Показник «доступність» характеризує можливості забезпечення дистанційного режиму роботи, доступу та контролю наявності інформації в загальній системі ІУПОП, зворотнього зв'язку; відповідність сучасним освітнім завданням та стратегіям розвитку закладу вищої освіти.

Показник «надійність» характеризує стан наявності інформації про учасників освітнього та управлінського процесів, можливість збереження актуальної інформації, дотримання відкритості та безпечності інформації.

Показник «оперативність» характеризує значення аналітичної діяльності, яка впливає на ефективність управлінських рішень, управлінських дій, методів управління, особливість створення сприятливого інформаційного середовища.

Показник «практико-орієнтованість» характеризує педагогічні умови впровадження інформаційної системи управління освітнім процесом, урахування потенційних можливостей колективу ЗВО, можливостей забезпечення самоосвіти та академічної мобільності, підвищення кваліфікації, стажування науково-педагогічних та педагогічних працівників для вдосконалення інформаційно-комунікаційної компетентності.

Дидактичний критерій характеризує колективність, відповідність, об'єктивність та нормативність інформатизації управління плануванням освітнього процесу ЗВО. Показник «нормативність» характеризує процедури та заходи, що визначаються спеціальними законами або документами закладу освіти. Показник «відповідність» характеризує цілісне бачення управлінських процесів і тих змін, які відбуваються в межах певної системи, результатів, на досягнення яких і спрямована управлінська діяльність.

Показник «об'єктивність» характеризує оприлюднення критеріїв, правил і процедур оцінювання здобувачів освіти, оприлюднення критеріїв, правил і процедури оцінювання управлінської діяльності керівних працівників закладу освіти. Показник «колективність» характеризує ціннісне спрямування самої управлінської системи, розуміння стратегічних завдань щодо оптимізації діяльності спільноти ЗВО.

Управлінський критерій характеризує системність, раціональність, уніфікованість, адаптованість, автоматизованість та ефективність інформатизації управління планування освітнього процесу ЗВО.

Показник «системність» характеризує планування та ведення документації для якісної організації освітнього процесу, логічність процесу інформатизації управління плануванням, взаємозв'язок складових процесу управління плануванням, що впливає на якість інформатизації загалом.

Показник «раціональність» характеризує доцільність мети впровадження інформаційної системи управління, склад суб'єктів управління, зміст і якість управлінської діяльності керівного складу, відповідність безпечним умовам праці, формування процедур партнерства, орієнтація на успіх, створення відповідних умов для саморозвитку. Показник «уніфікованість» характеризує стан та способи зведення до єдиної форми, єдиних нормативів та шаблонів у системі інформатизації.

Показник «адаптованість» характеризує адаптацію процесу інформатизації управління плануванням до індивідуальних характеристик учасників освітнього процесу, забезпечення наявності інформаційних систем для ефективного управління закладом освіти.

Показник «автоматизованість» характеризує розвантаженість фахівців від трудомістких операцій та дій, характеризує ведення й організацію контрольних заходів. Показник «ефективність» характеризує надійність та стійкість налагодження управлінської діяльності, прозорість процесів планування, раціональне використання робочого часу та кадрового ресурсу, співвідношення отриманих результатів до витрачених ресурсів, якість навчально-пізнавальної діяльності учасників освітнього процесу, рівень розвитку та адаптація в умовах інформаційного освітнього середовища ЗВО.

Для визначення ступеня прояву кожного із запропонованих критеріїв інформатизації управління плануванням освітнього процесу закладу вищої освіти було застосовано метод експертного оцінювання.

Ми запропонували бальну систему оцінювання показників результативності інформатизації управління плануванням освітнього процесу ЗВО (табл. 2.2) та шкалу оцінювання критеріїв результативності інформатизації управління плануванням освітнього процесу ЗВО (табл. 2.3) [12].

Експертами виступали ректори, проректори, керівники та працівники структурних підрозділів та завідувачі кафедр закладів вищої освіти (20 осіб).

Шкала оцінювання побудована за принципом урахування показників як інтегрованого результату діяльності ЗВО за виокремленими критеріями.

Визначений, спосіб оцінювання дав підстави здійснити аналіз результатів управління ЗВО на етапах констатувального та формувального експериментів.

Таблиця 2.2

Бальна система оцінювання показників результативності інформатизації управління плануванням освітнього процесу ЗВО

Бал	Значення бальної системи оцінювання показників результативності інформатизації управління плануванням освітнього процесу ЗВО
0 балів	Показник результативності не наявний
1 бал	Показник результативності більше не наявний, ніж наявний
2 бали	Показник результативності більше наявний, ніж не наявний
3 бали	Показник результативності повністю наявний

Показник позитивний, якщо середнє арифметичне значення відповідного коефіцієнту було 1,5 та більше.

Таблиця 2.3

Шкала оцінювання критеріїв результативності інформатизації управління плануванням освітнього процесу ЗВО

% показників	Характеристика показника
0 % – 50 %	критерій вважався не достатньо проявленим
50 % – 55 %	критерій вважався критично проявленим
56 % – 75 %	критерій вважався достатньо проявленим
76 % – 100 %	критерій вважався високо проявленим

Експериментальну перевірку ГУПОП здійснювали за таким алгоритмом: установити наявність системи інформаційної підтримки учасників освітнього процесу й доцільність упровадження інформаційної системи управління освітнього процесу, упровадження інформаційної технології управління, орієнтація інформатизації системи управління освітнім процесом на цілі

функціонування закладу освіти й сучасні вимоги до системи освіти загалом, визначення рівня інформаційної культури всіх учасників освітнього процесу, виявлення управлінських функцій і видів діяльності керівника сучасного закладу освіти, що потребують невідкладного впровадження апаратних і програмних засобів інформаційних технологій, аналіз педагогічних умов упровадження ІУПОП. Окремі результати проведеного дослідження здобуті за допомогою методу анкетування керівників ЗВО шести областей України, а саме: Харківської, Житомирської, Одеської, Київської, Черкаської, Чернігівської (додаток Ж).

Експериментальними закладами були Житомирський державний університет імені Івана Франка, ДЗВО «Університет менеджменту освіти» (м. Київ), Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького, ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», НУ «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка, Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди, Київський міжнародний університет.

Мета анкетування – визначити якість управління освітнім процесом як системи скоординованих управлінських дій керівника ЗВО, що забезпечує підвищення якості, доступності навчання й управління з урахуванням умов функціонування ЗВО. Завдання анкетування – установити тип наявної системи управління освітнім процесом як системи управлінських функцій керівника ЗВО та ступінь розробленості інформаційної технології управління, визначити першочерговість управлінських функцій та видів діяльності керівника, що потребують модернізації змістового та функціонального компонентів, визначити проміжок часу, що витрачає керівник ЗВО на створення й одержання інформаційного забезпечення своєї діяльності, проаналізувати відповідність змістового компоненту управлінських дій керівника ЗВО цілям та сучасним вимогам до системи освіти України, з'ясувати рівень наявного апаратного та програмного забезпечення ЗВО України, що використовується у формуванні системи інформаційного забезпечення всіх учасників освітнього процесу.

Проведене опитування показало, що керівник сучасного ЗВО недостатньо володіє інформаційною культурою, водночас це не дає йому змоги вільно володіти понятійним апаратом інформатизації управління освітнього процесу й технологіями обробки інформації (із-поміж них, соціальними інформаційними технологіями управління, комп'ютерно-орієнтованими інформаційними технологіями). Окремі керівники ЗВО розуміють технології реалізації управлінських рішень як такі, що базуються на законодавчих, нормативно-інструктивних і методичних документах, і зовсім не використовують інформаційного забезпечення освітнього процесу конкретного закладу (14 %). Невелика група респондентів (6 %) пов'язує технології обробки інформації тільки з веденням обліку й контролю.

Під час одержання даних від респондентів експериментальних і контрольних ЗВО ми залучили неформалізований кількісний показник часу (або його %), котрий потрібен керівнику, заступнику, працівнику ЗВО для виконання управлінських функцій і реалізації окремих видів управлінської діяльності, що потребують невідкладної інформаційної підтримки. Для відстеження тенденцій використання ІУПОП до переліку функцій та окремих видів діяльності керівника ЗВО включені тільки ті управлінські функції, що потребують невідкладного впровадження апаратних і програмних засобів інформаційних технологій для інформаційної підтримки прийняття управлінських рішень. Зважаючи на те, що обсяг часу на виконання зазначених функцій становить 92 % від загального обсягу часу, що витрачає керівник ЗВО на управлінську діяльність, тільки 8 % залишено на виконання управлінських функцій керівника ЗВО, які умовно (за нашим визначенням) не потребують інформаційної підтримки ІУПОП.

Здобуті експериментальні дані виявили, що витрати часу на виконання управлінських функцій керівниками ЗВО, у яких була впроваджена ІУПОП, мають тенденцію зменшення; зі свого боку, це дало змогу перерозподілити витрати часу на виконання управлінських функцій, що мають творчий характер.

Зазначені результати дослідження ми вважаємо вдосконаленням функціонування окремих підсистем цілісної системи управління освітнім процесом. Порівняльний аналіз витрат часу показав, що керівники контрольних ЗВО витрачають більше часу на виконання управлінських функцій, ніж керівники експериментальних ЗВО (за умови однакового рівня якості). Ця різниця становить 15–28 %. Відповідно до світової статистики використання комп'ютерних методів опрацювання й аналізу даних у сфері управління допоможе знизити витрати в цій сфері на 15–30 %, підвищити ефективність й оперативність прийняття рішень [173].

Інформаційна система управління освітнім процесом не є статичним утворенням, їй притаманні елементи динаміки розвитку. Така система управління існує в часі й постійно розвивається та вдосконалюється відповідно до визначення раціонального компромісу педагогічних умов реалізації освітнього процесу. Поширення функцій (розвиток) ІУПОП відбувається у визначеному напрямі, його контролюють і ним управляють, тому оцінюють ефективність функціонування ІУПОП, її визначають не тільки в момент створення чи впровадження системи, а безперервно протягом усього часу функціонування ІУПОП, з огляду на той факт, що показники ефективності й якості функціонування не завжди можна формалізувати. Тому в оцінці завжди наявні такі складові, як досвід, творчість, фахова майстерність, інтуїтивність й елементи інформаційної культури того, хто визначає критерії ефективності функціонування ІУПОП.

Оцінка економічної ефективності будь-якої наукової розробки є обов'язковою. Визначити ефективність – означає порівняти одержані результати з тими, що проєктують як раціональні для зазначених умов. У філософському змісті категорію ефективності вважають мірою діяльності та якістю системного об'єкту. На нашу думку, у педагогіці ефективність указує ступінь близькості до дійсності, до найбільш необхідного результату, тобто характеризує співвідношення між рівнями певної діяльності за ступенем наближення до кінцевої чи заданої мети [27]. Насамперед оцінка дає змогу

визначити доцільність постановки нової задачі, системи чи процесу. Водночас зіставляють очікувані позитивні результати й витрати економічних, кадрових та інших ресурсів, а також ступінь окупності витрат із часом. Особливе значення оцінка ефективності має під час розробки принципово нових систем або процесів, технологій, пристроїв і методів. Під час оцінки ефективності впровадження розробки ІУПОП ураховано тенденції розвитку й витрати на створення системи управління освітнім процесом. Оцінювання ІУПОП означає визначення позитивних результатів упровадження її для подальшого вдосконалення. При визначенні ефективності ІУПОП розглядають її автономне застосування у визначений проміжок часу, оскільки вона:

- вносить зміни в організаційну структуру системи управління ЗВО загалом і на зовнішні зв'язки;
- зумовлює зміни не лише в системі інформаційних зв'язків між учасниками освітнього процесу, а в критеріях, функціях і структурі системи управління;
- дає змогу обґрунтувати та впровадити інформаційну технологію управління освітнім процесом;
- ураховує складність і тривалість процесу впровадження технології інформатизації управління плануванням освітнього процесу.

За цих умов не можна порівнювати ІУПОП із раніше діючою, а технологія оцінки її ефективності має описувати спільне функціонування об'єкта управління, системи управління освітнього процесу та всіх взаємозв'язаних об'єктів внутрішнього й зовнішнього середовища тощо. Постає питання про неперервне оцінювання результатів управлінської діяльності керівника ЗВО з урахуванням існування ІУПОП аналогічно неперервному оцінюванню результатів функціонування суб'єктів управління. Водночас ефективність ІУПОП залежить від ефективності функціонування об'єкта управління, її оцінюють однаковими показниками й методами. У дослідженні ми під ефективною інформаційною системою управління освітнім процесом вважали таку систему, під час проєктування якої беруть до уваги різницю між

рівнями управління, сферами дій, а також зовнішні обставини та надання кожному рівню управління тільки тієї інформації, що йому необхідна для ефективної реалізації функції управління.

Узагальнення результатів експериментальної роботи, якісний та кількісний аналіз ефективності впровадження ІУПОП дає підстави для висновку, що підвищення ефективності управлінської діяльності керівника ЗВО відбувається не лише завдяки автоматизації окремих етапів процесів обробки та зберігання рутинної інформації, але й через упровадження інформаційної технології управління, що базується на моделюванні управлінських дій, використанні сучасних апаратних і програмних засобів.

2.2. Технологія впровадження моделі інформатизації управління плануванням освітнього процесу в закладі вищої освіти

Друга половина XX століття ознаменувалася стрімким розвитком освіти не лише в Україні, а й у всьому світі [24]. Такі зміни сприяли зростанню промисловості, модернізації всіх галузей виробництва, забезпечили підґрунтя для практичного застосування та впровадження «технічних інновацій, зокрема перехід до інформаційного суспільства» [71, с. 44–45]. У 1994 р. Європейське співтовариство ухвалило план дій «Europe and the global information society. Recommendations to the European Council» (May, 1994), у якому було визнано найбільш пріоритетним стратегічним завданням: розбудову інформаційного суспільства в Європі. Одним із перспективних напрямів реалізації цього завдання є вдосконалення системи освіти [71, с. 106], зокрема й через реалізацію концепції навчання протягом усього життя [9].

Сучасний період розбудови демократичної України характеризується пошуками шляхів послідовного реформування всіх сфер управління суспільством, серед яких особливе місце за своїм стратегічним значенням посідає система освіти [59].

Якість сучасної підготовки висококваліфікованих фахівців у системі вищої освіти залежить від багатьох факторів: від наявності стандартів вищої освіти, затверджених Міністерством освіти і науки України, від наповненості освітніх програм і навчальних планів, від змісту навчальних та робочих програм дисциплін, від кваліфікації науково-педагогічних працівників, які забезпечують викладання дисциплін, від навчально-методичного забезпечення, від наявності сучасного обладнання, від використання сучасних інноваційних підходів під час викладання дисциплін науково-педагогічними працівниками закладів вищої освіти, від оптимально виставленого розкладу навчальних занять стосовно здобувача вищої освіти та ін.

Зокрема, для досягнення високих та якісних результатів у галузі надання освітніх послуг перед закладами вищої освіти постає низка завдань, які потребують постійного оновлення: методичне й матеріально-технічне забезпечення освітнього процесу, якісний склад науково-педагогічних працівників, здійснення моніторингу та періодичного оновлення освітніх програм, щорічне оцінювання здобувачів вищої освіти, науково-педагогічних і педагогічних працівників закладу вищої освіти та регулярне оприлюднення результатів таких оцінювань на офіційному вебсайті закладу вищої освіти, на інформаційних стендах та в будь-який інший спосіб, забезпечення підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників, забезпечення наявності необхідних ресурсів для організації освітнього процесу, зокрема самостійної роботи студентів, за кожною освітньою програмою, забезпечення наявності необхідних ресурсів, забезпечення наявності інформаційних систем для ефективного управління освітнім процесом, забезпечення та дотримання публічності інформації про освітні програми, ступені вищої освіти та кваліфікації, забезпечення дотримання академічної доброчесності працівниками закладів вищої освіти та здобувачами вищої освіти, серед них створення й забезпечення функціонування ефективної системи запобігання та виявлення академічного плагіату [80], з одного боку, але, з іншого боку, реформи в сфері вищої освіти не передбачають додаткових джерел фінансування для забезпечення зазначених вище завдань.

У процесі проведення наукового пошуку доцільним вбачаємо визначення поняття «технологія», оскільки відбувалося впровадження технології реалізації моделі інформатизації управління плануванням освітнього процесу в закладі вищої освіти. Зокрема, Т. Сорочан пропонує розглядати технологізацію освітнього процесу на засадах науково-методичного супроводу багатofункціонально:

- як певну послідовність дій, які мають забезпечити конкретний результат;
- як педагогічну систему для визначення та приведення у відповідність мети, змісту, методів та взаємодії суб'єктів науково-методичного супроводу;
- як процес взаємодії суб'єктів щодо впровадження інновацій, які забезпечують новий рівень розвитку освіти. У процесі спільної творчої діяльності викладачі та студенти, опрацьовують інновації, виробляють необхідні рекомендації, здійснюють моніторинг результатів [164, с. 201].

У дисертаційному дослідженні О. Чемерис знаходимо тлумачення технології забезпечення якості фундаментальної підготовки – «це побудована поетапно професійно-педагогічна суб'єктна взаємодія освітнього процесу, необхідними умовами впровадження якої є добровільність і партнерство, визначальними ознаками – особистісний і професійний розвиток як викладачів, так і студентів, а результатом – якість фундаментальної підготовки». Далі дослідниця продовжує думку, що науковий зміст запропонованої технології полягає в тому, що, з одного боку, через її застосування викладачі впроваджують гнучкі алгоритми, які передбачають попереднє проектування фахової підготовки, що здійснюється під час навчального процесу, та не усувають можливості реалізації педагогічного експерименту; з іншого – це такий проєкт фахової підготовки студентів зумовлює структуру та зміст спеціально організованого освітнього процесу з урахуванням розвитку їхніх інтелектуальних можливостей та спрямованого на досягнення високого рівня якості освіти [174].

Отже, застосування поняття «технологія» передбачає дотримання таких вимог: відповідність завданням освіти, системна сумісність з освітнім процесом, достатня керованість, наявність діагностичного інструментарію, відтворюваність технології. Основний інструментарій технології – теоретичне обґрунтування, розробка технологічних процедур, застосування методики проведення занять, обґрунтування компонентів і критеріїв формування професійних умінь, визначення психолого-педагогічних умов реалізації технології, результативність.

Як зазначає С. Сисоєва, під технологією розуміють і систему найбільш раціональних способів досягнення поставленої мети, наукову організацію освітнього процесу, що визначає найбільш раціональні й ефективні способи досягнення кінцевих освітньо-культурних цілей. Основними вимогами є: системність (цілісність, логічність процесу, взаємозв'язок його складових), концептуальність і науковість (базування на певній науковій концепції), структурованість, керованість, відтворюваність (циклу навчання), запланована ефективність, алгоритмічність, оптимальність витрат (співвідношення отриманих результатів до витрачених ресурсів), можливість тиражування та перенесення в нові умови [158; 159].

Г. Селевко [156] вкладає в тлумачення поняття «технологія» такі ознаки, як: характеристика освітнього процесу в конкретному закладі вищої освіти; методи й засоби для реалізації мети та змісту підготовки на конкретних предметах; технологія окремих складових освітнього процесу, окремих видів діяльності. Вагомим для нашого дослідження вбачаємо науковий доробок А. Кучеренка [110]. Зокрема, технологію доцільно представити за допомогою такої структури: ідентифікація педагогічної технології за класифікаційною схемою; назва технології відповідно до основного напрямку модернізації освітнього процесу; концептуальна частина, яка включає: цільові орієнтації, основні ідеї та принципи, особиста позиція того, кого навчають; особливості змісту освіти: орієнтація на особистісні структури, педагогічні підходи, компоненти, критерії та рівні сформованості.

Наявна ситуація з урахуванням сучасних вимог щодо забезпечення та покращення конкурентоспроможності й професійної діяльності закладів вищої освіти у сфері надання сучасних освітніх послуг передбачає якісно новий підхід до впровадження системи управління за допомогою наявних ресурсів.

Під ресурсами будемо розуміти керівний склад закладу вищої освіти, науково-педагогічних працівників закладу, матеріально-технічне забезпечення, програмні ресурси, зокрема офісний пакет Microsoft Office, до складу якого входить програмне забезпечення для роботи з різними типами документів: текстами, електронними таблицями, презентаціями, базами даних тощо [190], та мережевий офісний пакет Google Docs.

Планування освітнього процесу є обов'язковою й однією з найважливіших ланок діяльності закладу вищої освіти. Складність планування освітнього процесу полягає в тому, що викладачі закладів вищої освіти крім виконання навчального навантаження, проведення наукової, виховної та методичної роботи, повинні підвищувати свою кваліфікацію, займатися профорієнтаційною роботою та іншими видами діяльності за межами університету. Під час розподілу навантаження викладачів та формування розкладу навчальних занять необхідно враховувати завантаженість викладача для проведення занять, оптимізувати розклад так, щоб не було «вікон між парами» не лише в студентів, а й у викладачів, що дасть змогу викладачу виконувати як плановані, так й інші поточні завдання.

Моніторинг наукового доробку останніх років з окресленої проблеми свідчить про важливість та необхідність удосконалення системи управління плануванням освітнього процесу закладу вищої освіти та його інформатизації. Зокрема, проблему підготовки до професійної діяльності та дослідження педагогічних умов, що забезпечують ефективність освітнього процесу, порушували О. Антонова, Л. Брескіна, О. Дубасенюк, М. Золочевська, З. Ковязіна, Н. Кириленко, О. Пехота, І. Підласий, М. Поташник та ін.

Питання організації навчально-пізнавальної діяльності здобувачів освіти, управління освітнього процесу та розробки теоретико-прикладних основ

управління, закладу освіти порушували В. Бондар, Л. Даниленко, Ю. Конаржевський, В. Луговий, В. Маслов, В. Пикельна, Н. Протасова, І. Раченко, С. Сисоєва, Т. Шамова та ін.

Практику застосування програмних засобів та інформаційних технологій в освітньо-виховному процесі закладу вищої освіти висвітлено в науковому доробку В. Беспалька, В. Бикова, М. Глузмана, А. Гуржія, Ю. Дорошенка, М. Жалдака, Н. Морзе, С. Ракова, Ю. Рамського, В. Розумовського та ін.

Аналізуючи виклики й можливості, які сьогодні стоять перед закладами вищої освіти, можемо зазначити, що не існує єдиної моделі, яка б допомогла сучасному керівнику організувати освітній процес за допомогою інформатизації управління, розробити навчальний план та робочий навчальний план, розподілити навантаження між викладачами та ін.

З огляду на зазначене важливою є необхідність розробки осучасненого підходу до організації та управління освітнім процесом, який би допоміг підвищити ефективність використання ресурсів закладу вищої освіти шляхом інформатизації управління плануванням освітнього процесу, зокрема на прикладі розроблення та впровадження шаблону навчального плану.

Мета впровадження автоматизованої системи планування освітнього процесу – удосконалення процесу інформатизації управління плануванням освітнього процесу в усіх його формах для підвищення якості підготовки фахівців. До основних показників якості ІУПОП належать: можливість збору й аналізу статистики освітнього процесу; всебічний контроль освітнього процесу; простота й природність роботи з технічними засобами; надійність функціонування; забезпечення дистанційного режиму роботи; можливість забезпечення зворотнього зв'язку; розвиток творчої активності та схильності здобувачів вищої освіти в процесі навчання; адаптація процесу навчання до індивідуальних характеристик здобувачів вищої освіти; багатофункціональність застосування; розвантаження викладача від трудомістких операцій та дій, що потребують творчих підходів; індивідуалізація навчання в умовах масового освітнього процесу; можливість самостійного навчання; можливість

розподіленого навчання; забезпечення індивідуальної освітньої траєкторії здобувача вищої освіти; дотримання академічної мобільності викладачів і здобувачів вищої освіти; доступність інформації [97].

Традиційні підходи до налагодження та автоматизації освітнього процесу на рівні деканатів, дирекцій, кафедр та навчального відділу не дають змоги ефективно вирішувати нагальні завдання та проблеми, які виникають у процесі практичної діяльності, оскільки мають один суттєвий недолік: освітній процес розглядається як об'єкт автоматизації. Тому потрібен інший підхід, при якому автоматизація має бути засобом удосконалення та осучаснення освітнього процесу з дотриманням законодавчих норм та вимог. Саме освітній процес потрібно розглядати як складну систему, яка базується на реалізації багатьох дій з аналізу, планування, упровадження й моніторингу навчання здобувачів вищої освіти й роботи професорсько-викладацького складу. Саме такий підхід визначає потребу у створенні інформаційних систем та технологій, які б дали змогу оперативно та вчасно адаптувати навчальні плани відповідно до умов навколишнього середовища, умов реалізації освітнього процесу в закладі вищої освіти та рівня знань студентів [24].

На основі побудованої та обгрунтованої моделі було розроблено за потребами Житомирського державного університету імені Івана Франка та впровадженню систему «Деканат», яку застосовують для організації та проведення освітнього процесу з використанням сучасних засобів та методів автоматизованого навчання (додаток І).

Указана система призначена для зберігання й одержання даних, подання їх у зручному вигляді й автоматизації часто виконуваних операцій (наприклад, для формування навчального плану, планування навчального навантаження, формування та ведення розкладу занять, обліку успішності здобувачів освіти, формування відомостей успішності сформовано «Кабінет викладача» та «Кабінет студента» та ін.). Упровадження замовленої нами системи дає змогу не тільки розробляти зручні форми вводу даних, їх обробки, а також створювати складні звіти.

Особливістю системи «Деканат» є комплексна автоматизація таких основних і найбільш трудомістких функцій підготовки фахівців до управління освітнім процесом, як:

- навчання;
- контроль знань;
- формування та використання різних методик контролю;
- облік здобувачів вищої освіти, викладачів, дисциплін;
- ведення архіву оцінок тестування здобувачів вищої освіти;
- ведення баз параметрів контролю;
- формування графіків освітнього процесу;
- формування розкладу занять здобувачів;
- організація документообігу;
- електронні журнали;
- формування карток навчального навантаження;
- формування навчальних та навчальних робочих планів підготовки здобувачів;
- створення індивідуальних кабінетів викладачів та здобувачів вищої освіти тощо.

Організація та забезпечення освітнього процесу в закладі вищої освіти відбувається відповідно до Положення про організацію освітнього процесу в Житомирському державному університеті імені Івана Франка (додаток Б). Зокрема, навчальний план є однією з основних одиниць організації та планування освітнього процесу. Заклад вищої освіти на основі відповідної освітньої програми за кожною спеціальністю розробляє навчальний план, який визначає перелік та обсяг освітніх компонент у кредитах ЄКТС, послідовність і варіативність вивчення компонента, форми проведення навчальних занять та їх обсяг, графік навчального процесу, форми поточного, модульного й підсумкового контролю, контролю з практик та курсових робіт [80].

Навчальний план – документ, складений закладом вищої освіти на підставі освітньої програми та структурно-логічної схеми підготовки, який

визначає перелік та обсяг нормативних і вибіркових навчальних дисциплін, послідовність їх вивчення, конкретні форми проведення навчальних занять та їх обсяг, графік навчального процесу, форми й засоби здійснення поточного й підсумкового контролю. Саме з врахуванням нормативної складової організації освітнього процесу в Житомирському державному університеті імені Івана Франка впродовж 2018–2019 та 2019–2020 навчальних років упроваджується уніфікований шаблон навчального плану, який розроблено відповідно до рекомендацій університету (додаток К).

Наразі кожен навчальний план розроблений до чинних вимог і містить таку інформацію:

— Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський), другий (магістерський) або третій (освітньо-науковий/освітньо-творчий).

— Галузь знань.

— Спеціальність.

— Форма навчання: денну, заочну, вечірню або дистанційну.

— Назва освітньо-професійної або освітньо-наукової (наукової) програми.

— Назва освітньої кваліфікації.

— Назва професійної кваліфікації.

— Тривалість навчання.

— Вимоги до вступу.

— Графік навчального процесу.

— Зведені дані про бюджет часу.

— Практика.

— Атестація.

— Розподіл освітньої складової.

— План навчального процесу.

У процесі аналізу організації планування освітнього процесу закладами вищої освіти України ми виявили, що під час розробки нових навчальних планів гарантами освітніх програм, завідувачами кафедр та викладачами закладів вищої освіти виникає саме технічна проблема розробки планів, яка трансформується в загальну проблему узгодження існування такого

навчального плану, який би дав змогу покращити й полегшити в подальшому систему розподілу навантаження кожного викладача, формування розкладу занять тощо. На основі наявного ресурсу було розроблено типовий шаблон навчального плану для підготовки здобувачів вищої освіти. Ми використали офісний пакет Microsoft Office, зокрема Microsoft Excel – табличний процесор, програми для роботи з електронними таблицями, який дав змогу уніфікувати процес розробки відповідного навчального плану.

Представимо алгоритм заповнення поданого шаблону навчального плану. Розробка навчального плану починається із заповнення загальної інформації, яка в подальшому уможливить полегшення роботи з формування додатка до диплома європейського зразка кожного випускника університету. Зокрема, титульна сторінка плану містить інформацію, яка розміщена блочно:

- про центральний орган виконавчої влади, власника (Міністерство освіти і науки України), повну назву закладу вищої освіти та назву документа (Навчальний план підготовки здобувачів вищої освіти);
- гриф затвердження керівника закладу вищої освіти та схвалення вченою радою закладу вищої освіти із зазначенням відповідальних осіб та дати затвердження;
- рівень вищої освіти, галузь знань, спеціальність, форму навчання та освітньо-професійну (освітньо-наукову, наукову) програми;
- освітня кваліфікація, професійна кваліфікація, тривалість навчання та вимоги до вступу;
- графік навчального процесу, у якому зазначено: курс навчання, обсяг теоретичного навчання, види та терміни практик, екзаменаційних сесій, канікул, атестації здобувачів вищої освіти. Для заповнення графіку навчального процесу вводяться відповідні позначки, наприклад: Т – теоретичне навчання, С – екзаменаційна сесія, Н – навчальна практика, В – виробнича практика, А – атестація здобувачів вищої освіти, КР – виконання кваліфікаційної роботи, К – канікули та ін. Приклад заповнення графіку навчального процесу для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти показано на рис. 2.3.

І. ГРАФІК НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ																																																										
Курс	Вересень				Жовтень				Листопад				Грудень				Січень				Лютий				Березень				Квітень				Травень				Червень				Липень				Серпень													
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52						
I	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	S	S	C	K	K	K	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T
II	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	S	S	C	K	K	K	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T
III	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	S	S	C	K	K	K	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T
IV	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	S	S	C	K	K	K	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T
ПОЗНАЧЕННЯ: T теоретичне навчання; S екзаменаційна сесія; H навчальна практика; B виробнича практика; A атестація; KP виконання кваліфікаційної роботи; K канікули.																																																										

ПОЗНАЧЕННЯ: T – теоретичне навчання; S – екзаменаційна сесія; H – навчальна практика; B – виробнича практика; A – атестація; КР – виконання кваліфікаційної роботи; K – канікули.

Рис. 2.3. Приклад заповнення графіку навчального процесу для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

Після формування графіку освітнього процесу формується розділ II, а саме: «II. Зведені дані про бюджет часу», у якому здійснюється автоматичний обрахунок теоретичного навчання, екзаменаційних сесій, навчальних та виробничих практик, атестації, виконання кваліфікаційної роботи, канікул, які були представлені в розділі «I. Графік навчального процесу» на кожен навчальний рік.

Для автоматичного обрахунку ми скористалися можливостями Microsoft Excel та ввели формули для обрахунку у відповідні поля (наприклад, для обрахунку кількості тижнів теоретичного навчання на I курсі: «СЧЁТЕСЛИ(C20:BV20;"T")», для обрахунку кількості тижнів екзаменаційних сесій на I курсі: «СЧЁТЕСЛИ(C20:BV20;"S")», для обрахунку кількості тижнів навчальних практик на I курсі: «СЧЁТЕСЛИ(C20:BV20;"H")», для обрахунку кількості тижнів виробничих практик на I курсі: «СЧЁТЕСЛИ(C20:BV20;"B")», для обрахунку кількості тижнів виконання кваліфікаційних робіт на I курсі: «СЧЁТЕСЛИ(C20:BV20;"KR")», для обрахунку кількості тижнів канікул на I курсі: «СЧЁТЕСЛИ(C20:BV20;"K")», де C20:BV20 – діапазон графіку навчання I курсу. Аналогічно було здійснено обрахунки й для інших курсів) та заблоковано розділ «II. Зведені дані про бюджет часу».

Приклад заповнення зведених даних про бюджет часу для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти показано на рис. 2.4.

Розділ «III. Практика» та розділ «IV. Атестація» автоматично заповнюється, відповідно до введеної інформації до розділу «V. План навчального процесу».

ньому, відповідно до освітньої програми обов'язково повинні міститися два цикли дисциплін: «1. Цикл загальної підготовки» та «2. Цикл професійної підготовки», які, зі свого боку, містять нормативну (обов'язкову) частину та варіативну частину: дисципліни самостійного вибору університету та дисципліни вільного вибору студента. Після зазначених циклів розміщуються розділи «3. Практики» та «4. Атестація». До кожного із зазначених циклів необхідно ввести назву навчальної дисципліни (практики, атестації, курсової роботи), зазначити семестровий контроль відповідної дисципліни, кількість кредитів ЄКТС, кількість аудиторних годин (лекції, лабораторні, семінарські/практичні), кількість годин на самостійну та індивідуальну роботу, кількість підсумкових модульних контрольних робіт та розподіл аудиторних годин на тиждень за курсами й семестрами. У кінці навчального плану вводиться загальна кількість кредитів ЄКТС, загальна кількість годин, загальна кількість аудиторних годин, загальна кількість годин на самостійну та індивідуальну роботу, загальна кількість підсумкових модульних контрольних робіт, загальна кількість аудиторних годин на тиждень за курсами та семестрами, загальна кількість екзаменів, заліків та курсових робіт для кожного семестру окремо.

Також під час формування навчального плану необхідно врахувати те, що 1 кредит ЄКТС – 30 академічних годин; навчальний час, передбачений на аудиторне вивчення дисципліни, повинен становити не менше $\frac{1}{3}$ та не більше $\frac{2}{3}$ загального обсягу годин, передбачених на вивчення дисципліни; нормативна кількість кредитів ЄКТС на один навчальний рік – 60 кредитів ЄКТС (30 кредитів ЄКТС – на семестр), кожна навчальна дисципліна повинна завершуватися заліком або екзаменом, сумарна кількість заліків та екзаменів на навчальний рік не повинна перевищувати 16, дисципліни вільного вибору студента повинні становити не менше 25 відсотків від загальної кількості кредитів ЄКТС, передбачених для вказаного рівня вищої освіти, та ін.

Як бачимо, формування навчального плану – це досить кропітка й відповідальна робота. Для її спрощення ми максимально врахували вимоги до його розробки, які стоять перед закладом вищої освіти, та розробили шаблон

розділу «V. План навчального процесу» за допомогою Microsoft Excel. Зокрема, відповідальній особі, яка формувала навчальний план, необхідно було ввести назву навчальної дисципліни, загальну кількість годин, відведених на вивчення дисципліни, кількість лекційних, лабораторних та семінарських/практичних (у годинах) і вказати семестр, у якому здобувач вищої освіти складатиме залік або екзамен. Після введення цієї інформації автоматично розраховувалася:

- кількість кредитів ЄКТС із цієї дисципліни: « $H13/30$ », де $H13$ – загальна кількість годин з вивченої дисципліни;
- загальна кількість аудиторних годин: « $\text{СУММ}(J13:L13)$ », де $J13:L13$ – діапазон годин, зазначених для вивчення лекцій, лабораторних та семінарських/практичних занять;
- загальна кількість підсумкових модульних контрольних робіт: « $\text{ОКРУГЛ}((I13/30);0)$ », де $I13$ – загальна кількість аудиторних годин, виділених для вивчення зазначеної дисципліни;
- кількість годин, відведених на самостійну та індивідуальну роботу: « $H13-I13$ », де $H13$ – загальна кількість годин, виділених для вивчення цієї дисципліни, $I13$ – загальна кількість аудиторних годин, виділених для вивчення дисципліни.

За межами друку – «Сіра зона». Ми створили додаткові 4 блоки, які обраховувалися автоматично, що дає змогу полегшити роботу методистам навчального відділу під час перевірки правильності та пропорційності розподілу дисциплін за семестрами та курсами, зокрема:

Блок I. Відсоток аудиторних годин для контролю навчального часу, передбаченого на аудиторне вивчення дисципліни, який повинен становити не менше $1/3$ та не більше $2/3$ загального обсягу годин : « $I13*100/H13$ », де $I13$ – загальна кількість аудиторних годин, виділених для вивчення дисципліни, $H13$ – загальна кількість годин, виділених для вивчення дисципліни. Блок II. Розподіл кредитів за семестрами, у якому $D13$ – комірка для введення семестру складання екзамену; $E13$ – комірка для введення семестру складання заліку; $X8, Y8, Z8, AA8, AB8, AC8, AD8, AE8$ – комірки з номером семестру.

Отже, якщо з навчальної дисципліни підсумкова точка контролю була в другому семестрі, то кількість кредитів, яка була виділена на вивчення цієї навчальної дисципліни (наприклад, комірка G13 = 3 кредити), переносилась у відповідний семестр (табл. 2.4).

Таблиця 2.4

Приклад розподілу кредитів за семестрами.

Розподіл кредитів за семестрами							
I курс		II курс		III курс		IV курс	
Семестри							
X8	Y 8	Z8	AA8	AB8	AC8	AD8	AE8
1	2	3	4	5	6	7	8
Кількість тижнів в семестрі							
18	12	17	13	17	16	14	8
Формула							
ЕСЛИ(ИЛИ(D13=\$X\$8;E13=\$X\$8);G13;"")	ЕСЛИ(ИЛИ(D13=\$Y\$8;E13=\$Y\$8);G13;"")	ЕСЛИ(ИЛИ(D13=\$Z\$8;E13=\$Z\$8);G13;"")	ЕСЛИ(ИЛИ(D13=\$AA\$8;E13=\$AA\$8;G13;""))	ЕСЛИ(ИЛИ(D13=\$AB\$8;E13=\$AB\$8;G13;""))	ЕСЛИ(ИЛИ(D13=\$AC\$8;E13=\$AC\$8;G13;""))	ЕСЛИ(ИЛИ(D13=\$AD\$8;E13=\$AD\$8;G13;""))	ЕСЛИ(ИЛИ(D13=\$AE\$8;E13=\$AE\$8;G13;""))
	3						

Після остаточного заповнення навчального плану (введення всіх навчальних дисциплін, практик, атестації) у кінці вказаного розділу здійснювався загальний підрахунок кредитів ЄКТС за кожним семестром окремо (кількість кредитів ЄКТС в одному семестрі не повинна перевищувати 30 кредитів ЄКТС, у разі перевищення поле із сумою виділялося червоним кольором).

Блок III. Розподіл аудиторних годин за семестрами, у якому D13 – комірка для введення семестру складання екзамену; E13 – комірка для введення семестру складання заліку; X8, Y8, Z8, AA8, AB8, AC8, AD8, AE8 – комірки з номером семестру.

Отже, якщо з навчальної дисципліни підсумкова точка контролю була в 2 семестрі, то кількість аудиторних годин, яка була виділена на вивчення

дисципліни (наприклад: комірка I13 = 50 годин) переносилась у відповідний семестр (табл. 2.5).

Після остаточного заповнення навчального плану (введення всіх навчальних дисциплін, практик, атестації) у кінці даного розділу здійснюється загальний підрахунок аудиторних годин за кожним семестром окремо.

Таблиця 2.5

Приклад розподілу аудиторних годин за семестрами

Розподіл аудиторних годин за семестрами							
I курс		II курс		III курс		IV курс	
Семестри							
X8	Y 8	Z8	AA8	AB8	AC8	AD8	AE8
1	2	3	4	5	6	7	8
Кількість тижнів в семестрі							
18	12	17	13	17	16	14	8
Формула							
ЕСЛИ(ИЛИ(D13=\$X\$8; E13=\$X\$8);I13;"")	ЕСЛИ(ИЛИ(D13=\$Y\$8; E13=\$Y\$8);I13;"")	ЕСЛИ(ИЛИ(D13=\$Z\$8; E13=\$Z\$8);I13;"")	ЕСЛИ(ИЛИ(D13=\$AA\$8; E13=\$AA\$8);I13;"")	ЕСЛИ(ИЛИ(D13=\$AB\$8; E13=\$AB\$8);I13;"")	ЕСЛИ(ИЛИ(D13=\$AC\$8; E13=\$AC\$8);I13;"")	ЕСЛИ(ИЛИ(D13=\$AD\$8; E13=\$AD\$8);I13;"")	ЕСЛИ(ИЛИ(D13=\$AE\$8; E13=\$AE\$8);I13;"")
	50						

Блок IV. Семестр, у якому буде точка контролю. У цей розділ переносилися, відповідно заліки та екзамени з кожної навчальної дисципліни, для подальшого обрахунку заліків та екзаменів за кожним семестром окремо.

Після введення дисципліни також до навчального плану в розділ «Розподіл аудиторних годин на тиждень за курсами і семестрами» автоматично вводилася частка аудиторних годин на тиждень із навчальної дисципліни, шляхом ділення кількості аудиторних годин з розділу «III. Розподіл аудиторних годин семестрами» на кількість тижнів.

[illegible]

Повністю розроблений навчальний план з усіма заповненими полям дає змогу розробляти та формувати робочі навчальні плани, на основі яких здійснювався розрахунок обсягу навчального навантаження по кафедрах та по факультетах, дирекціях. Водночас робочі навчальні плани формувалися практично автоматично, що знову ж таки дає змогу економити й робочі ресурси, і час. Картки навчального навантаження були розроблені також за допомогою можливостей Microsoft Excel.

Як уже зазначено, важливим етапом у процесі планування та організації навчального процесу є розподіл навчального навантаження завідувачем кожної кафедри закладу вищої освіти між науково-педагогічними працівниками. Отримавши обсяги навчального навантаження кафедри, завідувач має розподілити навчальне навантаження з дотриманням вимог Закону України «Про вищу освіту» з розрахунком 600 годин на навчальний рік.

Ми виявили низку проблем, які постають перед кожним завідувачем кафедри під час розподілу навчального навантаження між науково-педагогічними працівниками, а саме:

- не перевищувати обсяг навчального навантаження 600 годин на ставку;
- рівномірний розподіл навчального навантаження кожного науково-педагогічного працівника між семестрами;
- правильний розподіл годин навчального навантаження для працівників, які працюють на неповну частину ставки;
- правильний розподіл годин навчального навантаження на такі види роботи, як практики, курсові роботи, кваліфікаційні (дипломні) роботи, індивідуальні заняття, консультації протягом семестру, екзаменаційні консультації тощо.

Для уникнення зазначених проблем ми розробили шаблон карток навчального навантаження, який був би універсальним, задовільнив би кожну кафедру, був би зручним для користування НПП та дав би змогу завідувачу кафедри та працівникам навчального відділу здійснювати якісний контроль за виконанням годин кожним викладачем.

Наразі кожна індивідуальна та кафедральна картки навчального навантаження на навчальний рік була розроблена відповідно до чинних вимог і містила таку інформацію (рис. 2.7.):

- Напис затвердження з указанням прізвища та ініціалів декана факультету/директора навчально-наукового інституту.
- Назву факультету/навчально-наукового інституту.
- Назву кафедри.

- Прізвище, ім'я та по батькові науково-педагогічного працівника.
- Посаду науково-педагогічного працівника.
- Науковий тупінь науково-педагогічного працівника.
- Вчене звання науково-педагогічного працівника.
- Інформацію про кількість ставок, яку було заплановано науково-педагогічному працівникові.
- Кількість запланованих годин за видами роботи, яка розраховувалась за формами навчання та за семестрами.
- Загальний підрахунок годин за формами навчання, за семестрами та за навчальний рік.
- Інформацію про дату затвердження та номер протоколу кафедри.
- Прізвище та ініціали завідувача кафедри.

1	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P	Q	R	S	T	U	V	W	X	Y	Z	AA	AB	
2	ЖИТОМИРСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА																												
3	"Затверджено"																												
4	Декан факультету / Директор навчально-наукового інституту																												
5	(підпис) (прізвище та ініціали)																												
6	КАРТКА НАВЧАЛЬНОГО НАВАНТАЖЕННЯ ВИКЛАДАЧА НА 20__ /20__ НАВЧАЛЬНИЙ РІК																												
7	1. Факультет/навчально-науковий інститут:														2. Кафедра:														
8	3. (прізвище, ім'я та по батькові)														4. (посада)					5. (науковий ступінь)					6. (вчене звання)				
9	7. Кількість ставок:																												
10																													
11																													
12																													
13	№ п/п	Назва дисципліни	Факультет/навчально-науковий інститут	Спеціальність	Форми навчання	Курс	Кількість					Кількість запланованих годин за видами роботи														Примітка			
14							лекцій	практичних	семинарських	груп	лабораторних	індивідуальних	консультацій	експериментальних	паралельно-лабораторних	курсових	зачетів	дисциплінарних	проектних	ЕК	Курсових	Консультативних	КСДГО						
15	1																												
16	15																												
17		Всього по п.п.ф.																											
18	1																												
19	15																												
20		Всього по п.п.ф.																											
21		Результат за I семестр																											
22	1																												
23	15																												
24		Всього по п.п.ф.																											
25		Результат за II семестр																											
26	1																												
27	15																												
28		Всього по п.п.ф.																											
29	1																												
30	15																												
31		Всього по п.п.ф.																											
32		Результат за навчальний рік (зачетів)																											
33		Результат за навчальний рік (покази)																											
34		Всього за навчальний рік																											
35		Всього за навчальний рік																											
36		Всього за навчальний рік																											
37		Всього за навчальний рік																											
38		Всього за навчальний рік																											
39		Всього за навчальний рік																											
40		Всього за навчальний рік																											
41		Всього за навчальний рік																											
42		Всього за навчальний рік																											
43		Всього за навчальний рік																											
44		Всього за навчальний рік																											
45		Всього за навчальний рік																											
46		Всього за навчальний рік																											
47		Всього за навчальний рік																											
48		Всього за навчальний рік																											
49		Всього за навчальний рік																											
50		Всього за навчальний рік																											

- Напис затвердження з указанням прізвища та ініціалів декана факультету/директора навчально-наукового інституту.
- Назву факультету/навчально-наукового інституту.
- Назву кафедри.
- Інформацію про дату затвердження та номер протоколу кафедри.
- Прізвище та ініціали завідувача кафедри.

Також під час заповнення картки навчального навантаження завідувачем кафедри автоматично обраховувалися години навчального навантаження з кожної навчальної дисципліни; загальна кількість годин із кожного виду запланованої роботи на денній формі навчання за перший семестр, загальна кількість годин із кожного виду запланованої роботи на заочній формі навчання за перший семестр; загальна кількість годин із кожного виду запланованої роботи за перший семестр; загальна кількість годин із кожного виду запланованої роботи на денній формі навчання за другий семестр, загальна кількість годин із кожного виду запланованої роботи на заочній формі навчання за другий семестр; загальна кількість годин із кожного виду запланованої роботи за другий семестр; загальна кількість годин із кожного виду запланованої роботи на денній формі навчання за навчальний рік; загальна кількість годин із кожного виду запланованої роботи на заочній формі навчання за навчальний рік; загальна кількість годин із кожного виду запланованої роботи за навчальний рік. Такі автоматичні обрахунки значно полегшили роботу завідувачів кафедр під час розподілу навчального навантаження між науково-педагогічними працівниками кафедри та дати змогу уникнути помилок у процесі обрахунку, який виконували раніше вручну.

Кожному завідувачеві кафедри підготовлено інформацію про максимальну кількість годин навчального навантаження на навчальний рік з урахуванням вимоги, що на 1,0 ставки не повинно бути понад 600 годин, яку представлено в таблиці 2.6.

Ці обрахунки дали змогу як завідувачам кафедр не допускати помилок у процесі планування навчального навантаження, так і перевіряти працівникам

навчального відділу правильність заповнення карток навчального навантаження всіх кафедр університету.

Таблиця 2.6.

Інформація про максимальну кількість годин навчального навантаження на навчальний рік

Частина ставки на навчальний рік	Кількість годин	Частина ставки на навчальний рік	Кількість годин
0,1	60	0,9	540
0,2	120	1	600
0,3	180	1,1	660
0,4	240	1,2	720
0,5	300	1,3	780
0,6	360	1,4	840
0,7	420	1,5	900
0,8	480		

Під час заповнення карток навчального навантаження всіх науково-педагогічних працівників кафедри автоматично формувалася сторінка «Розподіл обсягу навчального навантаження на 20__-20__ н.р.» (рис. 2.8), яку роздруковували, підписували й подавали до відділу кадрів для формування наказу «По штати» на навчальний рік.

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M
1		Розподіл обсягу навчального навантаження на 20__-20__ н.р.											
2													
3													
4	№з/п	Прізвище, ім'я, по батькові	Посада	Науковий ступінь	Вчене звання	Виділена частина ставки	Заг. фонд	Спец. фонд	Навчальне навантаження, годин				Примітки
5			Кафедра	0,00					стаціон.	заочн.	всього	в т.ч. лекц.	
6	1	ПШБ1	0,00	0,00	0,00	1,00			448,00	152,00	600,00	118,00	
7	2	ПШБ2	0,00	0,00	0,00	0,60			321,60	32,00	353,60	22,00	
8	3	ПШБ3	0,00	0,00	0,00	0,60			302,60	52,00	354,60	52,00	
9	4	ПШБ4	0,00	0,00	0,00	1,00			446,90	144,90	591,80	62,00	
10	5	ПШБ5	0,00	0,00	0,00	1,00			468,15	131,80	599,95	56,00	
11	6	ПШБ6	0,00	0,00	0,00	1,00			418,71	173,45	592,16	88,00	
12	7	ПШБ7	0,00	0,00	0,00	1,00			518,60	75,30	593,90	52,00	
13	8	ПШБ8	0,00	0,00	0,00	1,00			517,10	75,10	592,20	42,00	
14	9	ПШБ9	0,00	0,00	0,00	1,00			349,20	195,00	544,20	54,00	
15	10	ПШБ10	0,00	0,00	0,00	1,00			313,35	280,65	594,00	118,00	
16	11	ПШБ11	0,00	0,00	0,00	1,00			534,75	63,00	597,75	0,00	
17	12	ПШБ12	0,00	0,00	0,00	1,00			560,90	36,00	596,90	0,00	
18	13	ПШБ13	0,00	0,00	0,00	0,40			84,00	149,00	233,00	12,00	
19	14	ПШБ14	0,00	0,00	0,00	0,45			189,30	76,60	265,90	22,00	
20	15	ПШБ15	0,00	0,00	0,00	0,50			118,00	171,80	289,80	118,00	
21	16	ПШБ16	0,00	0,00	0,00	0,50			104,20	195,80	300,00	6,00	
22	17	ПШБ17	0,00	0,00	0,00	0,20			66,00	50,00	116,00	38,00	
33	Усього					13,25			5761,36	2054,40	7815,76	860,00	
34													
35													
36		Завідувач кафедри				0,00							
37				(підпис)		(прізвище та ініціали)							
38													
29													

Рис. 2.8. Розподіл обсягу навчального навантаження на навчальний рік

Крім планування навчального навантаження на навчальний рік, не менш важливим етапом роботи та контролю завідувачів кафедр, навчального відділу й проректора з навчальної роботи є контроль за виконанням навчального навантаження кожного науково-педагогічного працівника університету. Для цього, окрім картки навчального навантаження викладача, було розроблено і вкладку «Облік виконання навчального навантаження викладача». На цю вкладку автоматично переносили всі навчальні дисципліни, види робіт та їх години, які були заплановані викладачеві на навчальний рік за семестрами й за формами контролю (рис. 2.9).

[illegible]

Рис. 2.9. Облік виконання навчального навантаження викладача

Водночас кожному науково-педагогічному працівникові або лаборанту кафедри необхідно було вчасно вносити виконані години навчального навантаження з усіх видів робіт за кожен місяць до зазначеної таблички. Також викладач бачив кількість годин із кожного виду роботи й із кожної навчальної дисципліни, що йому була запланована (колонка жовтого кольору), яку він виконав (колонка блакитного кольору) та яку йому потрібно виконати до кінця

семестру (колонка червоного кольору). У разі виконання всіх запланованих годин колонка червоного кольору (різниця між запланованими годинами й виконаними) ставала світло-фіолетового кольору.

Зручним було те, що під час заповнення вкладки «Облік виконання навчального навантаження викладача» в кінці кожного семестру та навчального року викладачеві, в процесі заповнення індивідуального плану роботи необхідно лише перенести дані з цієї вкладки, які обраховувались автоматично. Такий етап нашого дослідження значно полегшив роботу завідувача кафедри, навчального відділу та кожного науково-педагогічного працівника університету під час звітуванні за виконане навчальне навантаження.

Невід'ємною частиною картки навчального навантаження науково-педагогічного працівника кафедри є зворотня сторона картки «Облік навчального навантаження за навчальний рік». Ця сторінка заповнювалась автоматично й друкувалась працівником навчального відділу в кінці навчального року. Зразок зворотної сторінки картки навчального навантаження наведено нижче (рис. 2.10).

[illegible]

Рис. 2.10. Облік навчального навантаження за навчальний рік

Одним з основних завдань формування електронних карток навчального навантаження та обліку роботи науково-педагогічних працівників кафедри було й полегшення роботи під час щомісячного та річного звітування завідувачів кафедр. Отже, за умови вчасного заповнення науково-педагогічними працівниками кафедр обліку виконаних годин за кожен місяць автоматично здійснювався обрахунок виконаних годин навчального навантаження кафедри (рис. 2.11).

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P	Q	R	S	T	U	V	
1		ЖИТОМИРСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА																					
2													про виконання навчальної роботи за ВЕРЕСЕНЬ										
3		Звіт кафедри 0,00																					
4																							
5																							
6	№ п/п	Прізвище, ініціали	Посада	Форма навчання	Кількість виконаних годин за видами роботи																Разом д.ф.н. і з.ф.н.	Підпис викладача	
7					Лекції	Практичні семінари та заняття	Лабораторні заняття	Навчальні заняття	Консультації протягом семестру	Базисні навчальні заняття	Перевірка АМДР	Курсові роботи	Зачеми	Екзамени письмові	Дипломні роботи	Проекти	ЕК	Керівництво аспірантами	Консультації аспірантів	Інше			
8	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	
9	1	ПБ 1	завідувач кафедри	д.ф.н.	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		
10				з.ф.н.	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
11	2	ПБ 2	0,00	д.ф.н.	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
12				з.ф.н.	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
13	3	ПБ 3	0,00	д.ф.н.	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
14				з.ф.н.	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
15	4	ПБ 4	0,00	д.ф.н.	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
16				з.ф.н.	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
17	5	ПБ 5	0,00	д.ф.н.	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
18				з.ф.н.	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
19	6	ПБ 6	0,00	д.ф.н.	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
20				з.ф.н.	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
21	7	ПБ 7	0,00	д.ф.н.	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
22				з.ф.н.	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
23	8	ПБ 8	0,00	д.ф.н.	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
24				з.ф.н.	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
25	9	ПБ 9	0,00	д.ф.н.	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
26				з.ф.н.	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
27	10	ПБ 10	0,00	д.ф.н.	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
28				з.ф.н.	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
29	11	ПБ 11	0,00	д.ф.н.	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
30				з.ф.н.	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
31	12	ПБ 12	0,00	д.ф.н.	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
32				з.ф.н.	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
33	Всього по д.ф.н.				0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		
34	Всього по з.ф.н.				0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
35	Всього по кафедрі				0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
36																							
37	Зав. кафедри																						
38																							
39																							
40																							
41																							
42																							
43																							
44																							
45																							
46																							
47																							
48																							
49																							
50																							
51																							
52																							
53																							
54																							
55																							
56																							
57																							
58																							
59																							
60																							
61																							
62																							
63																							
64																							
65																							
66																							
67																							
68																							
69																							
70																							
71																							
72																							
73																							
74																							
75																							
76																							
77																							
78																							
79																							
80																							
81																							
82																							
83																							
84																							
85																							
86																							
87																							
88																							
89																							
90																							
91																							
92																							
93																							
94																							
95																							
96																							
97																							
98																							
99																							
100																							

Рис. 2.11. Облік виконаних годин за кожен місяць науково-педагогічними працівниками кафедри

Ці картки з навчальним навантаженням та обсяги виконання були розміщені в хмарному середовищі – Google Disk зі спільним доступом завідувачеві кафедри, працівникові навчального відділу, що спростило процедуру контролю за виконанням.

З великої кількості процесів, які є невід’ємною складовою функціонування закладу вищої освіти, основу роль відіграє освітній процес, а саме проста його організація. Ефективна, логічна й послідовна його організація

допоможе створити сприятливі умови праці кожного учасника освітнього процесу, полегшить різносторонню взаємодію керівної та керованої системи закладу вищої освіти.

Отже, процес інформатизації управління плануванням освітнього процесу закладу вищої освіти відбувається як сукупність заходів упровадження різноманітних видів інформаційних систем.

Висновки до другого розділу

1. У другому розділі дисертації відповідно до програми дослідження розроблено та науково обґрунтовано модель інформатизації управління плануванням освітнього процесу в закладі вищої освіти, її структурних компонентів. Запропонована модель інформатизації управління плануванням освітнього процесу в закладі вищої освіти передбачає реалізацію загальної прогностичної мети – забезпечення якості організації освітнього процесу в закладі вищої освіти. Основне призначення моделі інформатизації управління плануванням освітнього процесу в закладі вищої освіти – підвищення якості організації освітнього процесу та формування й досягнення високого рівня професійної компетентності науково-педагогічних працівників, підвищення рівня управління плануванням освітнім процесом, організація якісного освітнього процесу – задоволення потреб учасників процесу управління, організації та забезпечення процесу надання освітніх послуг здобувачам вищої освіти, закладу вищої освіти та суспільства, самореалізація працівників, зростання конкурентоспроможності та іміджу тощо.

До структури моделі включено такі компоненти: *цільовий, теоретико-методологічний, змістовий, технологічний, оцінювально-результативний*, які на практиці реалізуються через психолого-педагогічні умови інформатизації управління та форми й види управлінських дій, у процесі яких досягається очікуваний результат. З огляду на це представлена модель відповідає сучасним уявленням про неї як про систему, яка реально функціонує, та ієрархію

взаємозалежних і взаємозумовлених компонентів, взаємозв'язків і відношень між елементами, що адекватно відображають досліджуваний об'єкт.

Створення та реалізація моделі інформатизації управління плануванням освітнього процесу в закладі вищої освіти врахує такі принципи: *принцип науковості інноваційного розвитку ЗВО* (передбачає фундаментальні, теоретично обґрунтовані положення щодо інноваційного розвитку ЗВО), *принцип інноваційності управлінського процесу* (характеризується спрямованістю на постійне оновлення управлінського процесу внаслідок застосування інноваційних технологій, структурно-функціонального вдосконалення, заохочення ініціативи та новаторства), *принцип престижності ЗВО в умовах конкурентного середовища* (передбачає постійне підвищення результативності освітнього процесу, спрямоване на підготовку висококваліфікованих фахівців, систематичну участь колективу в інноваційному процесі); *принцип мотивації інноваційної діяльності* (характеризується систематичним стимулюванням складного довготривалого інноваційного процесу у ЗВО, забезпеченням умов для експериментальної діяльності науково-педагогічних працівників та здобувачів вищої освіти, стимулюванням інноваційної ініціативи); *принцип індивідуальної та колективної відповідальності за впровадження інформатизації* (поєднується з принципом демократизації в управлінні ЗВО, передбачає персональну функціональну відповідальність учасників освітнього та управлінського процесів за свою ланку інноваційної діяльності, делегування повноважень для здійснення інноваційної діяльності).

2. Здійснивши теоретичний аналіз, ми запропонували алгоритм впровадження ІУПОП у діяльність ЗВО: обґрунтування необхідності впровадження ІУПОП (на підставі виявленої проблеми й формулювання управлінського завдання); прийняття рішення про впровадження ІУПОП; впровадження управлінської інноваційної технології; відстеження процесу застосування ІУПОП; аналіз, контроль та оцінювання процесу й результатів впровадження ІУПОП; прийняття рішення про продовження застосування

ІУПОП чи припинення роботи над нею; рекомендація застосування ІУПОП іншим керівникам ЗВО; підведення підсумків та аналіз результатів упровадження ІУПОП.

3. У процесі дослідження було представлено технологію впровадження моделі інформатизації управління плануванням освітнього процесу в закладі вищої освіти на засадах науково-методичного супроводу багатofункціонально: як певну послідовність дій, які мають забезпечити конкретний результат; як педагогічну систему для визначення та приведення у відповідність мети, змісту, методів та взаємодії суб'єктів науково-методичного супроводу; як процес взаємодії суб'єктів щодо впровадження інновацій, які забезпечують новий рівень розвитку освіти. У процесі спільної творчої діяльності викладачі й студенти опрацьовують інновації, виробляють необхідні рекомендації, здійснюють моніторинг результатів.

4. Вагомим результатом дослідження стало визначення критеріїв оцінювання ефективності впровадження моделі інформатизації управління плануванням освітнього процесу в закладі вищої освіти. Ми визначили інформаційно-організаційний, функціональний, дидактичний та управлінський критерії. Інформаційно-організаційний критерій характеризує наповненість, цілісність, структурованість, комунікативність та оригінальність інформатизації управління плануванням освітнього процесу ЗВО. Функціональний критерій характеризує доступність, надійність, оперативність та практико-орієнтованість інформатизації управління плануванням освітнього процесу ЗВО. Дидактичний критерій характеризує колективність, відповідність, об'єктивність та нормативність інформатизації управління плануванням освітнього процесу ЗВО. Управлінський критерій характеризує системність, раціональність, уніфікованість, адаптованість, автоматизованість та ефективність інформатизації управління плануванням освітнього процесу ЗВО.

Ми запропонували бальну систему оцінювання показників результативності інформатизації управління плануванням освітнього процесу ЗВО (табл. 2.2) та шкалу оцінювання критеріїв результативності інформатизації

управління, плануванням освітнього процесу ЗВО (табл. 2.3). Шкала оцінювання побудована за принципом урахування показників як інтегрованого результату діяльності ЗВО за виокремленими критеріями. Визначений спосіб оцінювання дав змогу здійснити аналіз результатів управління ЗВО на етапах констатувального та формувального експериментів.

5. Експериментальну перевірку ІУПОП здійснювали за алгоритмом: установити наявність системи інформаційної підтримки учасників освітнього процесу й доцільність упровадження інформаційної системи управління освітнього процесу; упровадження інформаційної технології управління; орієнтація інформатизації системи управління освітнього процесу цілям функціонування закладу освіти й сучасним вимогам до системи освіти загалом; визначення рівня інформаційної культури всіх учасників освітнього процесу; виявлення управлінських функцій і видів діяльності керівника сучасного закладу освіти, що потребують невідкладного впровадження апаратних і програмних засобів інформаційних технологій; аналіз психолого-педагогічних умов упровадження ІУПОП.

За матеріалами розділу опубліковано наукові праці [18; 20; 25; 31; 26; 27].

РОЗДІЛ 3

ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНА ПЕРЕВІРКА ТА УЗАГАЛЬНЕННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ УПРОВАДЖЕННЯ МОДЕЛІ ІНФОРМАТИЗАЦІЇ УПРАВЛІННЯ ПЛАНУВАННЯМ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ В ЗАКЛАДІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

У третьому розділі визначено та обгрунтовано організацію експериментального дослідження ефективності моделі інформатизації управління плануванням освітнього процесу в закладі вищої освіти, надано результати експериментального дослідження впровадження моделі інформатизації управління плануванням освітнього процесу в закладі вищої освіти.

3.1. Організація дослідження та результати впровадження педагогічного експерименту

Мета експериментального дослідження полягала в з'ясуванні результативності моделі інформатизації управління плануванням освітнього процесу в закладі вищої освіти (рис. 2.1). Зокрема, була потреба у визначенні ефективності використання програмних комп'ютерних систем у професійній діяльності, можливостей активізації пізнавальної самостійної діяльності, підвищення якості роботи на основі поєднання інформаційно-комп'ютерної складової процесу управління плануванням освітньої діяльності та практики надання освітніх послуг, перевірка шляхів використання програмних комп'ютерних систем у професійній діяльності, налагодження зворотнього зв'язку та можливості забезпечення дистанційної форми роботи.

Відповідно до мети було сформульовано такі завдання педагогічного експерименту:

- 1) з'ясування необхідності створення й застосування в процесі інформатизації управління плануванням освітнього процесу спецкурсів із використанням програмних комп'ютерних систем;

2) експериментальна перевірка результативності запропонованої моделі інформатизації управління плануванням освітнього процесу в закладі вищої освіти;

3) систематизація та узагальнення результатів дослідної роботи.

Педагогічний експеримент проведено впродовж 2014–2020 рр.

Під час формульовального етапу педагогічного експерименту уточнено предмет дослідження, перевірено зміст, форми та методи формування освітнього середовища за умови інформатизації управління плануванням таким середовищем.

На контролювальному етапі здійснено аналітичну обробку отриманих даних, інтерполяцію результатів для визначення результативності коригувальних дій; порівняння результатів експериментальних та контрольних груп; визначення ефективності моделі інформатизації управління плануванням освітнього процесу в закладі вищої освіти; формулювання та узагальнення висновків наукового дослідження.

У процесі експерименту для отримання достовірних результатів було залучено 507 респондентів закладів вищої освіти, зокрема працівників Житомирського державного університету імені Івана Франка; ДЗВО «Університет менеджменту освіти» (м. Київ); Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького; ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»; Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка; Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди та Київського міжнародного університету.

Експериментальну та контрольну групи було створено на базі цих закладів вищої освіти. До складу експериментальної групи входило 107 осіб, до контрольної – 111 осіб.

Завданням експерименту – перевірка ефективності впровадження моделі інформатизації управління плануванням освітнього процесу в закладі вищої освіти, внаслідок чого процес налагодження всіх ланок управління освітнім процесом є більш ефективним.

Під час проведення формувального етапу педагогічного експерименту респондентам – експериментальної групи було запропоновано прослухати спецкурс «Інформатизація управління плануванням освітнього процесу в закладі вищої освіти» (додаток Л) та тренінг «Планування освітнього процесу в закладі вищої освіти на засадах інформаційних технологій» (додаток М). Працівники контрольної групи працювали за звичною та традиційною для їхнього закладу системою планування освітнього процесу.

На початку експерименту рівні обізнаності у сфері інформаційних технологій та сформовані навички роботи з програмними системами, моделями є однорідними, про що зазначено в розділі 1.3 дисертаційного дослідження.

Для перевірки ефективності експериментального впровадження моделі інформатизації управління плануванням освітнього процесу та для розв'язування поставлених завдань використано такі методи: діагностичні, контрольні бесіди з працівниками відділів, науково-педагогічними працівниками, комплексні тестування, анкетування, спостереження, вивчення відгуків науково-педагогічних працівників.

Як уже зазначено в підрозділі 2.1., ми отримали незалежну експертну оцінку 20 осіб – працівників різних ЗВО України: ректорів, проректорів, керівників, працівників структурних підрозділів та завідувачів кафедр закладів вищої освіти.

Експертам було запропоновано долучитися до аналізу та встановлення рівня результативності інформатизації управління плануванням освітнього процесу закладу вищої освіти. Для цього перевірено прояв визначених критеріїв, які описано в підрозділі 2.1, на основі відповідної анкети (додаток Л).

Розглянемо докладніше результати експериментальної роботи щодо зовнішнього оцінювання експертами результативності інформатизації управління плануванням освітнього процесу ЗВО за визначеними критеріями.

Інформаційно-організаційний критерій. Проміжні дані опитування, результати їх опрацювання наведено в додатку П. Показник ефективності ГУПОП закладів вищої освіти за інформаційно-організаційним критерієм представлено в табл. 3.1.

Таблиця 3.1

Показник ефективності ІУПОП ЗВО за інформаційно-організаційним критерієм

№	Показник критерію	Коефіцієнт показника	Проявлення критерію
1.	Наповненість	2,45	100 %
2.	Структурованість	2,60	
3.	Комунікативність	2,80	
4.	Цілісність	2,60	
5.	Оригінальність	2,80	

Функціональний критерій. Проміжні дані опитування, результати їх опрацювання наведено в додатку П. Показник ефективності ІУПОП ЗВО за функціональним критерієм показано в табл. 3.2.

Таблиця 3.2

Показник ефективності ІУПОП ЗВО за функціональним критерієм

№	Показник критерію	Коефіцієнт показника	Проявлення критерію
1.	Доступність	2,55	100 %
2.	Надійність	2,80	
3.	Оперативність	2,05	
4.	Практико-орієнтованість	1,70	

Дидактичний критерій. Проміжні дані опитування, результати їх опрацювання наведено в додатку П. Показник ефективності ІУПОП ЗВО за дидактичним критерієм представлено в табл. 3.3.

Таблиця 3.3

Показник ефективності ІУПОП ЗВО за дидактичним критерієм

№	Показник критерію	Коефіцієнт показника	Проявлення критерію
1.	Нормативність	2,60	75 %
2.	Відповідність	1,85	
3.	Об'єктивність	1,55	
4.	Колективність	1,40	

Управлінський критерій. Проміжні дані опитування, результати їх опрацювання наведено в додатку П. Показник ефективності ІУПОП ЗВО за управлінським критерієм представлено в табл. 3.4.

Таблиця 3.4

Показник ефективності ІУПОП ЗВО за управлінським критерієм

№	Показник критерію	Коефіцієнт показника	Проявлення критерію
1.	Системність	2,05	83 %
2.	Раціональність	1,90	
3.	Уніфікованість	1,45	
4.	Адаптованість	2,65	
5.	Автоматизованість	2,50	
6.	Ефективність	2,75	

Аналіз наведених результатів дає підстави встановити такі ступені проявлення критеріїв ефективності інформатизації управління плануванням освітнього процесу закладу вищої освіти: високий – інформаційно-організаційний, функціональний та управлінський критерій; достатній – дидактичний критерій.

Проведений аналіз результатів дає підстави стверджувати, що запропонована модель інформатизації управління плануванням освітнього процесу закладу вищої освіти є ефективною, а тому доцільно її впроваджувати в освітній процес ЗВО.

На початку педагогічного експерименту, до впровадження моделі інформатизації управління плануванням освітнього процесу закладу вищої освіти було проведено вимірювання стану сформованості та впровадження інформатизації управління плануванням освітнього процесу в контрольних (111 осіб) та експериментальних (107 осіб) групах. Експеримент проводили на основі анкетування (додаток Р).

Здійснено опитування ректорів, проректорів, керівників і працівників структурних підрозділів, які задіяні в плануванні й організації освітнього процесу, завідувачів кафедр та їхніх заступників. Кожне питання запропонованого опитування пов'язане з конкретним показником відповідного критерію щодо використання інформатизації управління плануванням ОП закладу вищої освіти. За результатами питань для кожного з показників, формувалася шкала оцінювання від 0 до 4. Відповідно до цієї шкали всі

відповіді сумуються за показниками за відповідними критеріями. Оцінювання вимірювання рівня стану сформованості та впровадження інформатизації управління плануванням освітнього процесу у ЗВО проведено за відповідною шкалою (табл. 3.5).

Таблиця 3.5

Шкала оцінювання рівня стану сформованості та впровадження інформатизації управління плануванням освітнього процесу у ЗВО за кожним критерієм

Назва критерію	Кількість показників критерію	Рівні використання інформатизації управління плануванням освітнього процесу у ЗВО за кожним критерієм			
		низький	середній	достатній	високий
Інформаційно-організаційний	5	0-5	6-10	11-15	16-20
Функціональний	4	0-4	5-8	9-12	13-16
Дидактичний	4	0-4	5-8	9-12	13-16
Управлінський	6	0-6	7-12	13-18	19-24

Результати оцінювання рівня стану сформованості та впровадження інформатизації управління плануванням освітнього процесу у ЗВО за кожним критерієм наведено в додатку С. Узагальнені кількісні результати за всіма критеріями наведено в таблиці 3.6 та представлено у вигляді гістограм на рисунках 3.1–3.4.

Таблиця 3.6

Рівні стану сформованості та впровадження інформатизації управління плануванням освітнього процесу у ЗВО КГ та ЕГ за результатами констатувальних зрізів

Назва критерію \ Рівень	Низький		Середній		Достатній		Високий	
	КГ	ЕГ	КГ	ЕГ	КГ	ЕГ	КГ	ЕГ
Інформаційно-організаційний	13	14	68	67	23	21	7	5
Функціональний	14	15	64	64	27	23	6	5
Дидактичний	14	14	67	68	23	19	7	6
Управлінський	18	18	65	64	19	19	9	6

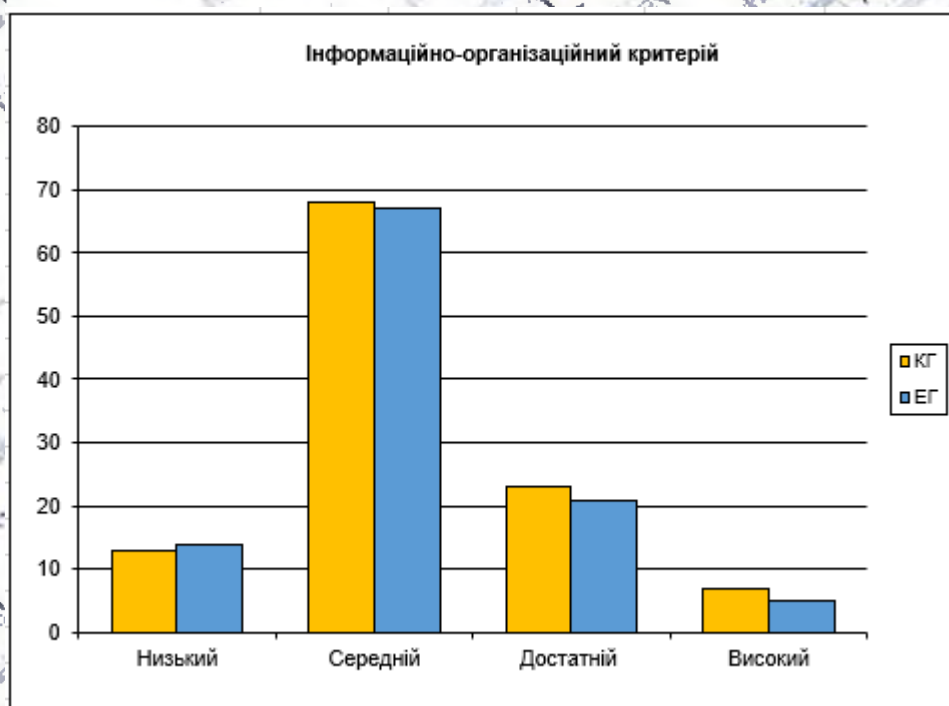

Рис. 3.1. Рівні стану сформованості та впровадження інформатизації управління плануванням освітнього процесу у ЗВО за інформаційно-організаційним критерієм у КГ та ЕГ (констатувальний зріз)

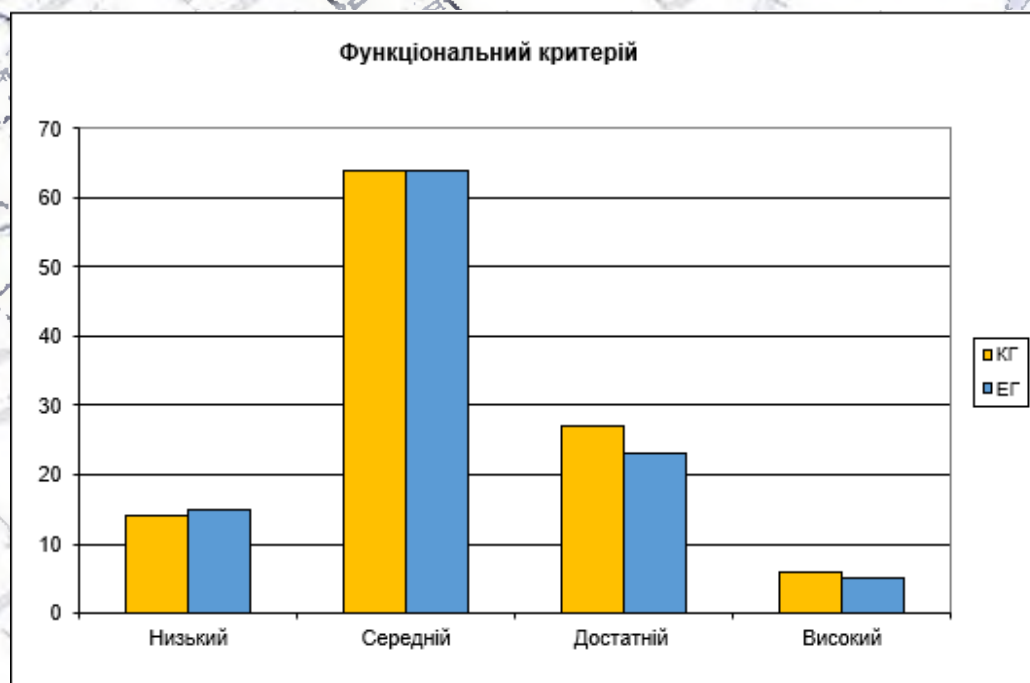

Рис. 3.2. Рівні стану сформованості та впровадження інформатизації управління плануванням освітнього процесу у ЗВО за функціональним критерієм у КГ та ЕГ (констатувальний зріз)

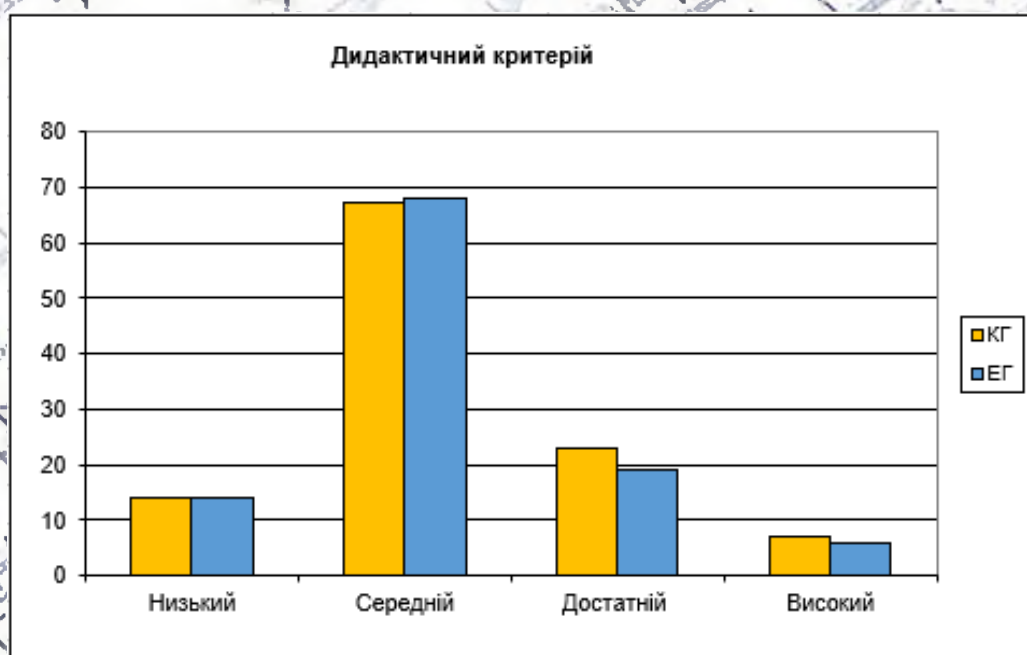

Рис. 3.3. Рівні стану сформованості та впровадження інформатизації управління плануванням освітнього процесу у ЗВО за дидактичним критерієм у КГ та ЕГ (констатувальний зріз)

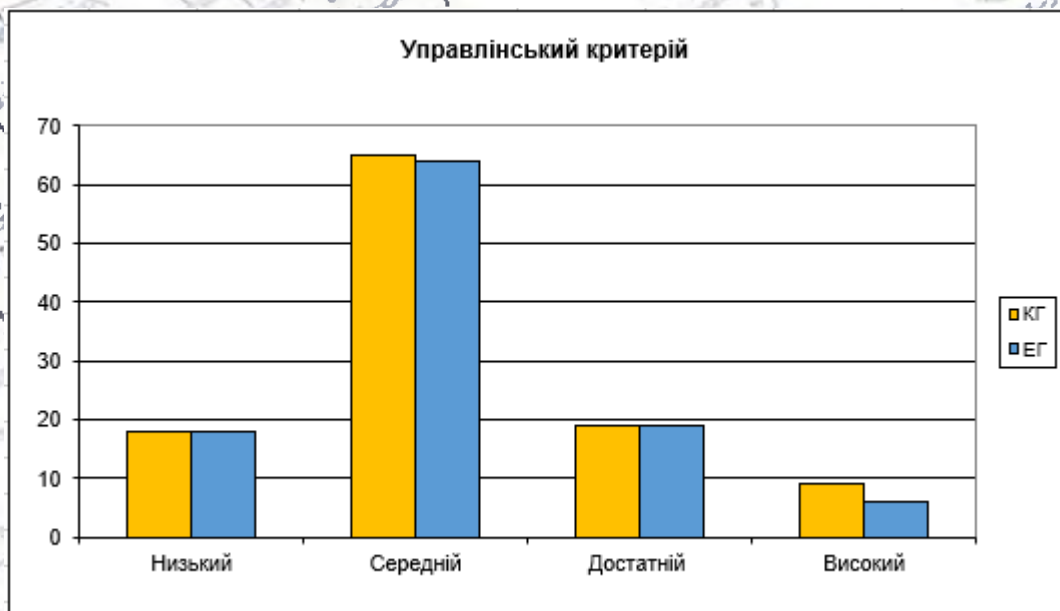

Рис. 3.4. Рівні стану сформованості та впровадження інформатизації управління плануванням освітнього процесу у ЗВО за управлінським критерієм у КГ та ЕГ (констатувальний зріз)

Для визначення рівнозначності експериментальної та контрольної груп здійснимо статистичне опрацювання отриманих даних.

Нульова гіпотеза H_0 : рівень стану сформованості та впровадження інформатизації управління плануванням освітнього процесу ЗВО в ЕГ та КГ статистично однакові.

Альтернативна гіпотеза H_a : рівень стану сформованості та впровадження інформатизації управління плануванням освітнього процесу ЗВО в ЕГ більш високий, що є позитивним результатом упровадження моделі інформатизації управління плануванням освітнього процесу.

Вибірki є належними, вимірювана властивість (рівень стану сформованості та впровадження інформатизації управління плануванням освітнього процесу у ЗВО) подана за шкалою порядку та має чотири рівні: «низький», «середній», «достатній» та «високий».

Для перевірки рівнозначності ЕГ та КГ було обрано критерій Пірсона. В отриманій вибірці під час педагогічного експерименту дотримано вимоги щодо застосування зазначеного критерію для статистичного опрацювання експерименту [158].

Знайдемо значення $\chi^2_{\text{експ}}$ (критерій Пірсона) врахувавши, що експериментальні дані представлено у вигляді таблиці $2 \times C$, де $C=4$ – кількість категорій:

$$\chi^2_{\text{експ}} = \frac{1}{n_1 \cdot n_2} \sum_{i=1}^n \frac{(n_1 \cdot Q_{2i} - n_2 \cdot Q_{1i})^2}{Q_{1i} + Q_{2i}}, \quad (3.1)$$

де n_1 – кількість опитуваних у контрольній групі;

n_2 – кількість опитуваних в експериментальній групі;

Q_{1i} ($i = 1, 2, 3, 4$) – кількість осіб у контрольній групі, які отримали оцінки відповідно до рівнів «низький», «середній», «достатній», «високий»;

Q_{2i} ($i = 1, 2, 3, 4$) – кількість осіб в експериментальній групі, які отримали оцінки відповідно до рівнів «низький», «середній», «достатній», «високий».

Використовуючи дані з таблиць 3.7–3.10, за формулою (3.1) обчислюємо значення критерію Пірсона $\chi^2_{\text{експ}}$ на початку експерименту для кожного критерію.

Таблиця 3.7

Результати стану сформованості та впровадження інформатизації управління плануванням освітнього процесу в ЗВО за інформаційно-організаційним критерієм у КГ та ЕГ (констатувальний зріз)

	Низький	Середній	Достатній	Високий
КГ $n_1 = 111$	$Q_{11} = 13$	$Q_{12} = 68$	$Q_{13} = 23$	$Q_{14} = 7$
ЕГ $n_2 = 107$	$Q_{21} = 14$	$Q_{22} = 67$	$Q_{23} = 21$	$Q_{24} = 5$

У результаті обчислень для інформаційно-організаційного критерію $\chi^2_{\text{експ}} = 0,39$.

Таблиця 3.8

Результати стану сформованості та впровадження інформатизації управління плануванням освітнього процесу у ЗВО за функціональним критерієм у КГ та ЕГ (констатувальний зріз)

	Низький	Середній	Достатній	Високий
КГ $n_1 = 111$	$Q_{11} = 14$	$Q_{12} = 64$	$Q_{13} = 27$	$Q_{14} = 6$
ЕГ $n_2 = 107$	$Q_{21} = 15$	$Q_{22} = 64$	$Q_{23} = 23$	$Q_{24} = 5$

У результаті обчислень для інформаційно-організаційного критерію $\chi^2_{\text{експ}} = 0,37$.

Таблиця 3.9

Результати стану сформованості та впровадження інформатизації управління плануванням освітнього процесу у ЗВО за дидактичним критерієм у КГ та ЕГ (констатувальний зріз)

	Низький	Середній	Достатній	Високий
КГ $n_1 = 111$	$Q_{11} = 14$	$Q_{12} = 67$	$Q_{13} = 23$	$Q_{14} = 7$
ЕГ $n_2 = 107$	$Q_{21} = 14$	$Q_{22} = 68$	$Q_{23} = 19$	$Q_{24} = 6$

У результаті обчислень для інформаційно-організаційного критерію $\chi^2_{\text{експ}} = 0,39$.

Таблиця 3.10

Результати стану сформованості та впровадження інформатизації управління плануванням освітнього процесу у ЗВО за управлінським критерієм у КГ та ЕГ (констатувальний зріз)

	Низький	Середній	Достатній	Високий
КГ				
$n_1 = 111$	$Q_{11} = 18$	$Q_{12} = 65$	$Q_{13} = 19$	$Q_{14} = 9$
ЕГ				
$n_2 = 107$	$Q_{21} = 18$	$Q_{22} = 64$	$Q_{23} = 19$	$Q_{24} = 6$

У результаті обчислень для інформаційно-організаційного критерію $\chi^2_{\text{експ}} = 0,53$.

Оцінка рівнів значущості для критеріїв визначається числом ступенів свободи за формулою $\nu = c - k - 1$, де c – кількість категорій у вибірці, k – кількість накладених незалежних умов. У нашому випадку $\nu = 4 - 2 - 1 = 1$.

З таблиці IX [158, С. 328] χ^2 для рівня значущості $\alpha = 0,05$ і $\nu = 1$ встановлюємо критичне значення статистики $\chi^2_{0,05} = 3,841$, а для $\alpha = 0,01$ $\chi^2_{0,01} = 6,635$.

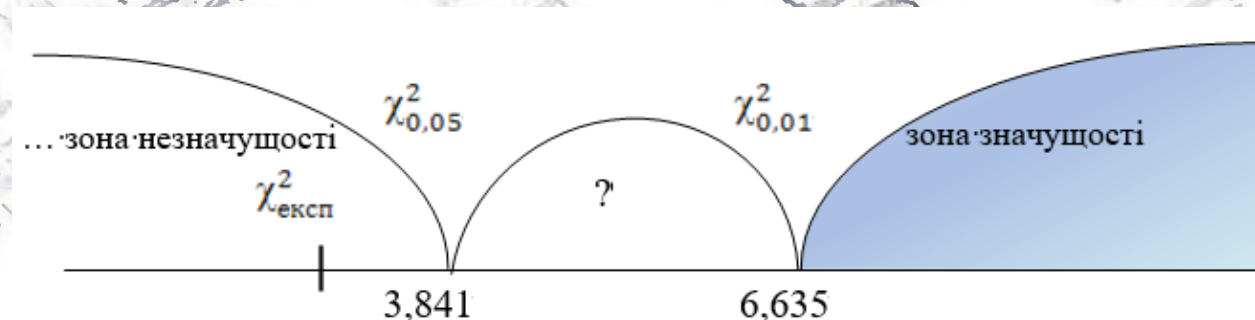

Рис. 3.5. Вісь значущості для $\chi^2_{\text{експ}}$ – критерію Пірсона (констатувальний зріз)

За шкалою значущості (рис. 3.5) маємо по кожному з критеріїв $\chi^2_{\text{експ}} < \chi^2_{0,05}$, що є основою для прийняття гіпотези H_0 і дає підстави стверджувати, що за всіма критеріями вибірки не мають статистично значущих відмінностей. Отже, можна стверджувати про рівні умови в ЕГ та КГ та про приблизно однаковий кількісний та якісний їх склад.

Після завершення експерименту було повторно проведено вимірювання стану сформованості та впровадження інформатизації управління плануванням ОП у ЗВО в контрольних та експериментальних групах (контрольний зріз) за тією самою анкетною (додаток Т). Оцінювання відбувалося за шкалою, яку ми використовували при констатувальному зрізі (табл. 3.5).

Результати оцінювання рівня сформованості та впровадження інформатизації управління плануванням освітнього процесу в закладі вищої освіти за кожним критерієм наведено в додатку Т. Узагальнені кількісні результати за всіма критеріями наведено в таблиці 3.11 та представлено у вигляді гістограм на рисунках 3.6–3.9.

Таблиця 3.11

**Рівні стану сформованості та впровадження інформатизації управління
плануванням освітнього процесу у ЗВО КГ та ЕГ за результатами
контрольних зрізів**

Рівень Назва критерію	Низький		Середній		Достатній		Високий	
	КГ	ЕГ	КГ	ЕГ	КГ	ЕГ	КГ	ЕГ
Інформаційно-організаційний	11	0	58	30	33	49	9	28
Функціональний	13	0	58	32	34	46	6	29
Дидактичний	14	0	55	31	33	47	9	29
Управлінський	13	0	57	33	31	46	10	28

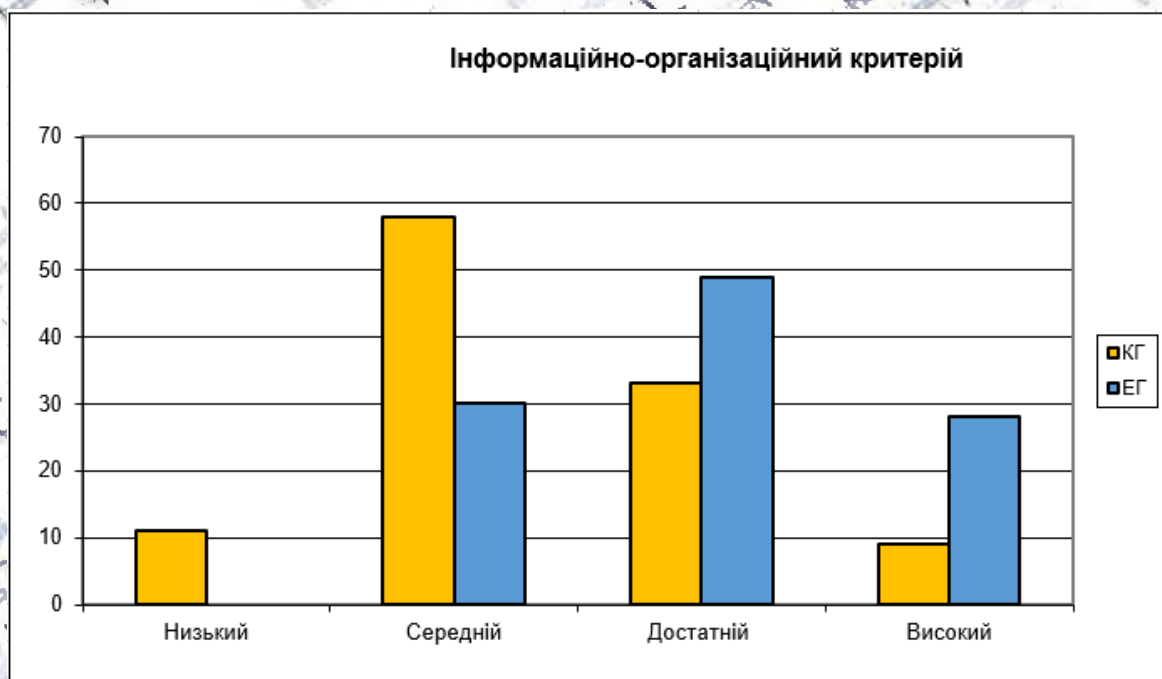

Рис. 3.6. Рівні стану сформованості та впровадження інформатизації управління плануванням освітнього процесу у ЗВО за інформаційно-організаційним критерієм у КГ та ЕГ (контрольний зріз)

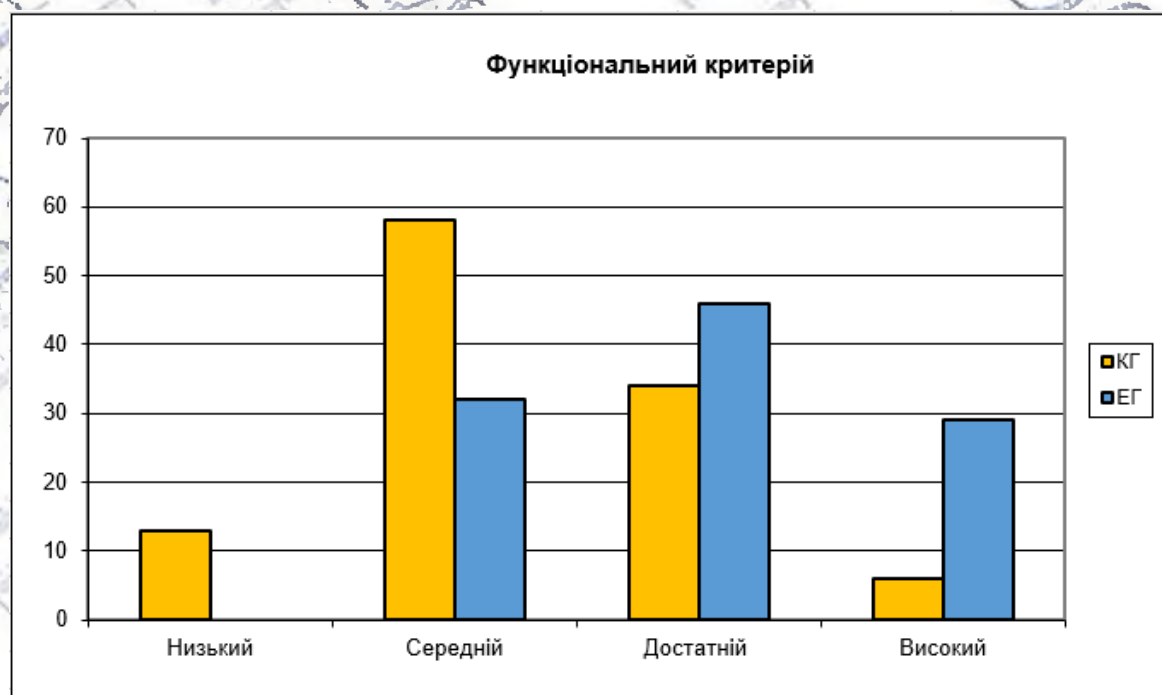

Рис. 3.7. Рівні стану сформованості та впровадження інформатизації управління плануванням освітнього процесу у ЗВО за функціональним критерієм у КГ та ЕГ (контрольний зріз)

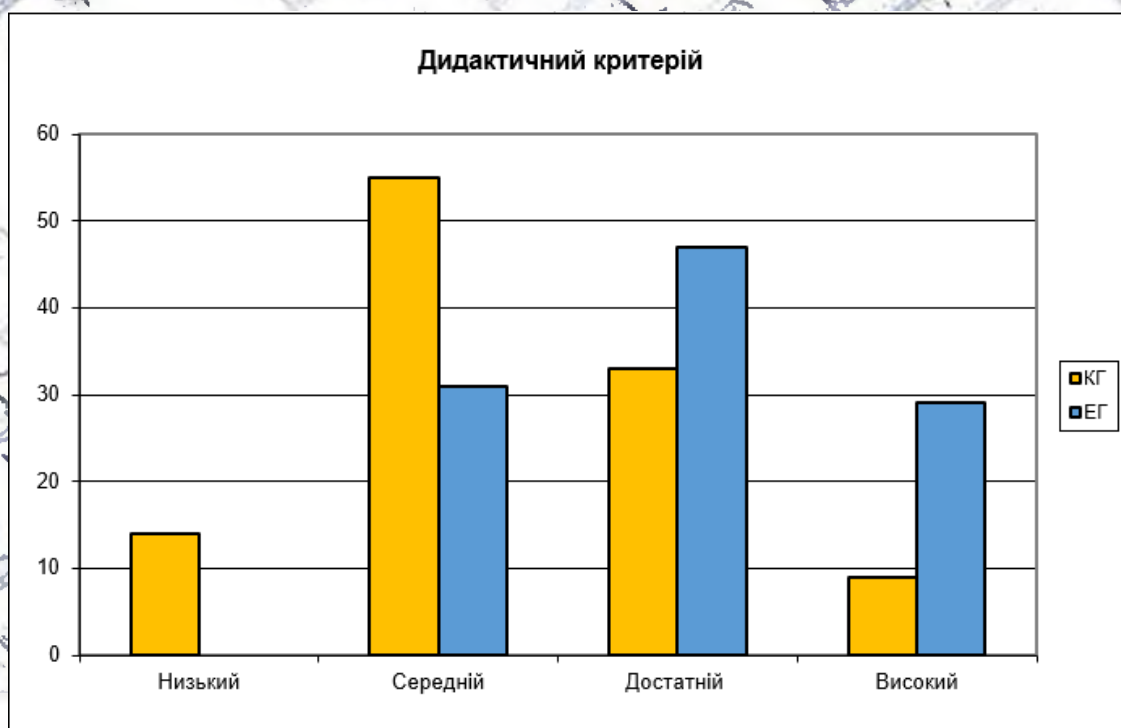

Рис. 3.8. Рівні стану сформованості та впровадження інформатизації управління плануванням освітнього процесу у ЗВО за дидактичним критерієм у КГ та ЕГ (контрольний зріз)

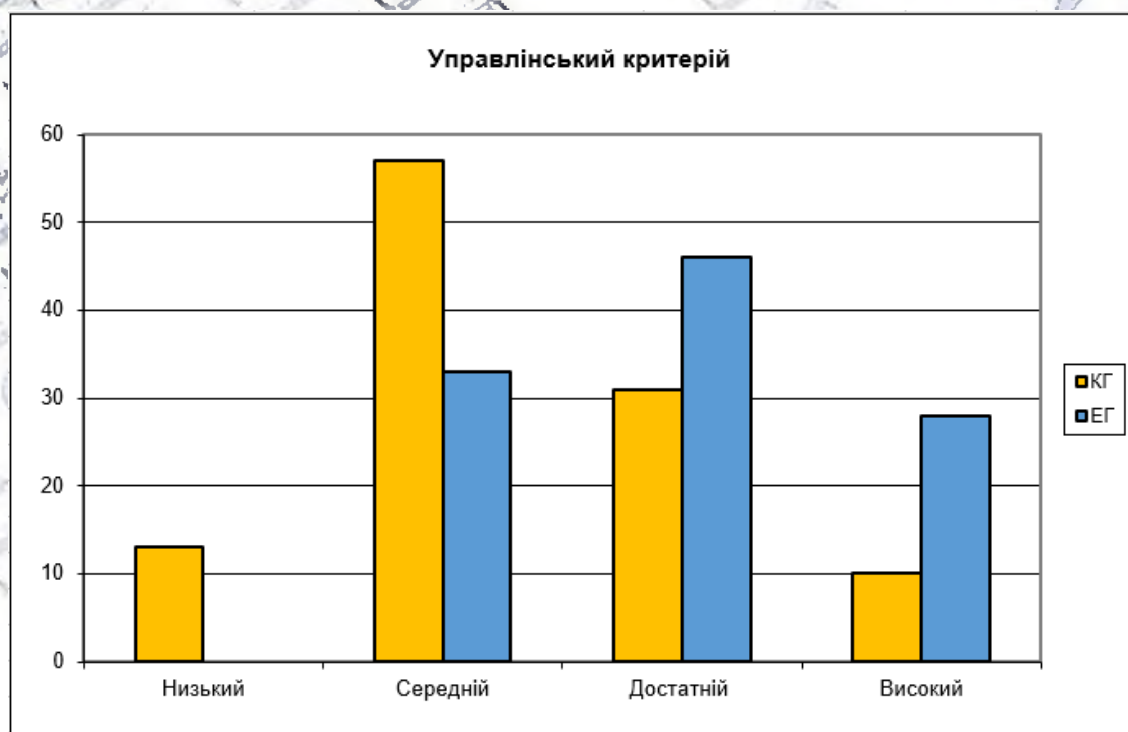

Рис. 3.9. Рівні стану сформованості та впровадження інформатизації управління плануванням освітнього процесу у ЗВО за управлінським критерієм у КГ та ЕГ (контрольний зріз)

Порівняльний аналіз рівнів стану сформованості та впровадження інформатизації управління плануванням освітнього процесу у ЗВО в КГ та ЕГ за результатами констатувальних та контрольних зрізів за всіма критеріями наведено в таблиці 3.12. Порівняльний аналіз розподілу респондентів за рівнями стану сформованості та впровадження інформатизації управління плануванням освітнього процесу у ЗВО відповідно до зазначених критеріїв у КГ та ЕГ (констатувальний та контрольний зрізи) наведено на рисунку 3.10.

Таблиця 3.12

Рівні стану сформованості та впровадження інформатизації управління плануванням освітнього процесу у ЗВО в КГ та ЕГ за результатами констатувальних та контрольних зрізів

	Інформаційно-організаційний				Функціональний				Дидактичний				Управлінський			
	КГ		ЕГ		КГ		ЕГ		КГ		ЕГ		КГ		ЕГ	
	до	після	до	після	до	після	до	після	до	після	до	після	до	після	до	після
Низький	13	11	14	0	14	13	15	0	14	14	14	0	18	13	18	0
Середній	68	58	67	30	64	58	64	32	67	55	68	31	65	57	64	33
Достатній	23	33	21	49	27	34	23	46	23	33	19	47	19	31	19	46
Високий	7	9	5	28	6	6	5	29	7	9	6	29	9	10	6	28

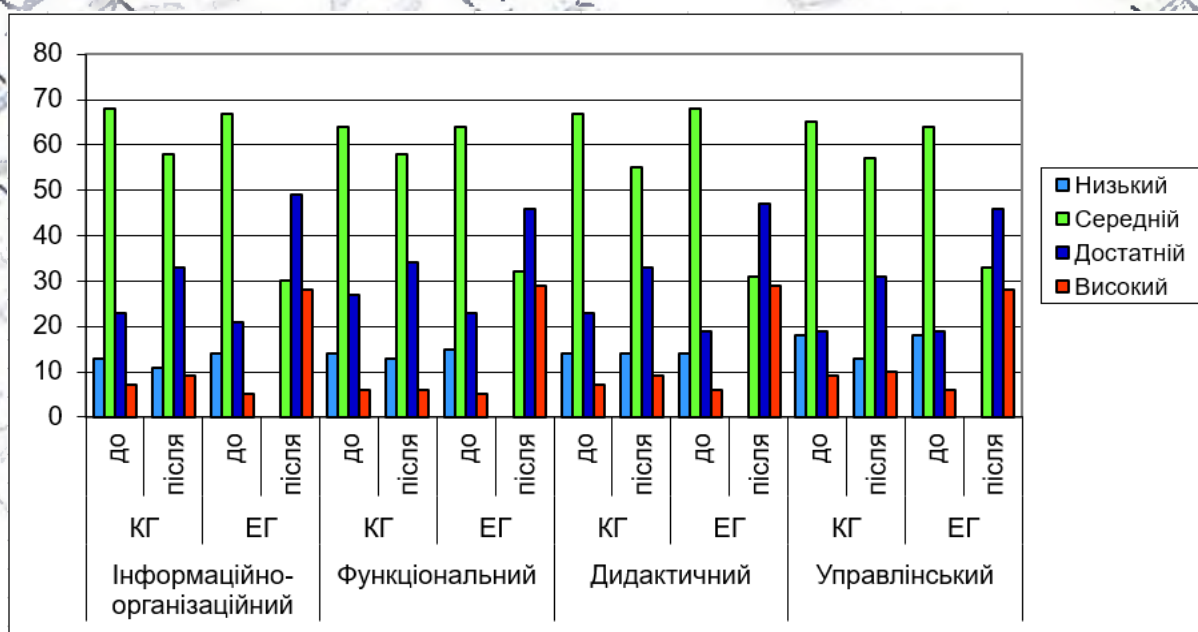

Рис. 3.10. Порівняльний аналіз розподілу респондентів за рівнями стану сформованості та впровадження інформатизації управління плануванням освітнього процесу у ЗВО відповідно до зазначених критеріїв у КГ та ЕГ (констатувальний та контрольний зрізи)

Отже, за результатами формувального експерименту ми отримали зміни стану сформованості та впровадження інформатизації управління плануванням освітнього процесу за кожним критерієм у контрольній та експериментальній групах. На початку нашого експерименту в кожній групі було виявлено низькі, середні, достатні та високі рівні прояву кожного із зазначених критеріїв.

За інформаційно-організаційним критерієм у контрольній групі було виявлено низький рівень у 13 (11,71 %) осіб, середній рівень – у 68 (61,26 %) осіб, достатній рівень – у 23 (20,72 %) осіб, високий рівень – у 7 (6,31 %) осіб. Після проведення експерименту було виявлено позитивну динаміку, зокрема, низький рівень – в 11 (9,91 %) осіб (–1,8 %), середній рівень – у 58 (52,25 %) осіб (–9,01 %), достатній рівень – у 33 (29,73 %) осіб (+9,01 %), високий рівень – у 9 (8,11 %) осіб (+1 %). В експериментальній групі на початку експерименту за цим критерієм було виявлено низький рівень у 14 (13,08 %) осіб, середній рівень – у 67 (62,62 %) осіб, достатній рівень – у 21 (19,63 %) осіб, високий рівень – у 5 (4,67 %) осіб; після проведення експерименту низького рівня не було виявлено в жодної особи (–13,08 %), середній рівень – у 30 (28,04 %) осіб (–34,58 %), достатній рівень – у 49 (45,79 %) осіб (+26,17 %), високий рівень – у 28 (26,16 %) осіб (+21,5 %).

За функціональним критерієм у КГ було виявлено низький рівень у 14 (12,61 %) осіб, середній – у 64 (57,66 %) осіб, достатній – у 27 (24,32 %) осіб, високий – у 6 (5,41 %) осіб; після проведення експерименту низький рівень залишився у 13 (11,71 %) осіб (–0,9 %), середній – у 58 (52,25 %) осіб (–5,41 %), достатній – у 34 (30,63 %) осіб (+6,31 %), високий – у 6 (5,41 %) осіб (0 %). В ЕГ на початку експерименту за цим критерієм виявлено низький рівень у 15 (14,02 %) осіб, середній – у 64 (59,81 %) осіб, достатній – у 23 (21,5 %) осіб, високий – у 5 (4,67 %) осіб; після проведення експерименту низького рівня не виявлено в жодної особи (–14,02 %), середній – у 32 (29,91 %) осіб (–29,91 %), достатній – у 46 (42,99 %) осіб (+21,5 %), високий – у 29 (27,1 %) осіб (+22,43 %).

За дидактичним критерієм у КГ на початку експерименту: низький рівень у 14 (12,61 %) осіб, середній – у 67 (60,36 %) осіб, достатній – у 23 (20,72 %) осіб, високий – у 7 (6,31 %) осіб. Після проведення експерименту низький рівень не змінився (0 %), середній – у 55 (49,55 %) осіб (–10,81 %), достатній – у 33 (29,73 %) осіб (+9,01 %), високий – у 9 (8,11 %) осіб (+1,8 %). За цим критерієм в ЕГ на початку експерименту: низький рівень у 14 (13,08 %) осіб, середній – у 68 (63,55 %) осіб, достатній – у 19 (17,76 %) осіб, високий – у 6 (5,61 %) осіб; після проведення експерименту низького рівня не було виявлено в жодної особи (–13,08 %), середній – у 31 (28,97 %) особи (–34,58 %), достатній – у 47 (43,93 %) осіб (+26,17 %), високий – у 29 (27,1 %) осіб (+21,5 %).

За управлінським критерієм у КГ було виявлено низький рівень у 18 (16,22 %) осіб, середній – у 65 (58,56 %) осіб, достатній – у 19 (17,12 %) осіб, високий – у 9 (8,11 %) осіб. Після проведення експерименту низький рівень залишився в 13 (11,71 %) осіб (–4,5 %), середній – у 57 (51,35 %) осіб (–7,21 %), достатній – у 31 (27,93 %) особи (+10,81 %), високий – у 10 (9,01 %) осіб (+0,9 %). В ЕГ за цим критерієм на початку експерименту було виявлено низький рівень у 18 (16,82 %) осіб, середній – у 64 (59,81 %) осіб, достатній – у 19 (17,76 %) осіб, високий – у 6 (5,61 %) осіб. Після проведення експерименту низького рівня не виявлено в жодної особи (–16,82 %), середній – у 33 (30,84 %) осіб (–28,97 %), достатній – у 46 (42,99 %) осіб (+25,23 %), високий – у 28 (26,17 %) осіб (+20,56 %).

Порівняльний аналіз розподілу респондентів за рівнями стану сформованості та впровадження інформатизації управління плануванням освітнього процесу у ЗВО в КГ та ЕГ (констатувальний та контрольний зрізи) за кожним критерієм представлено відповідно на рисунках 3.11–3.14.

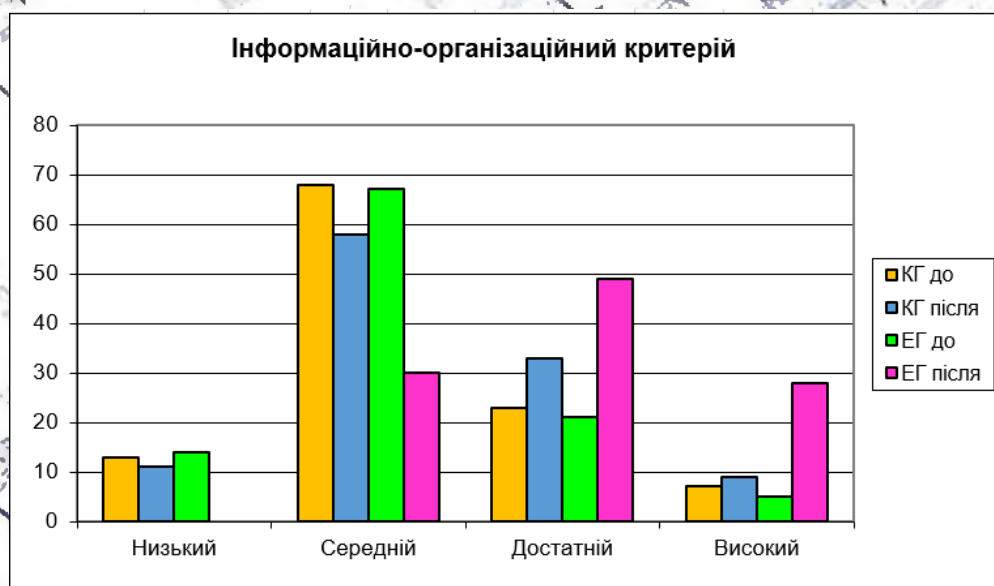

Рис. 3.11. Порівняльний аналіз розподілу респондентів за рівнями стану сформованості та впровадження інформатизації управління плануванням освітнього процесу у ЗВО за інформаційно-організаційним критерієм у КГ та ЕГ (констатувальний та контрольний зрізи)

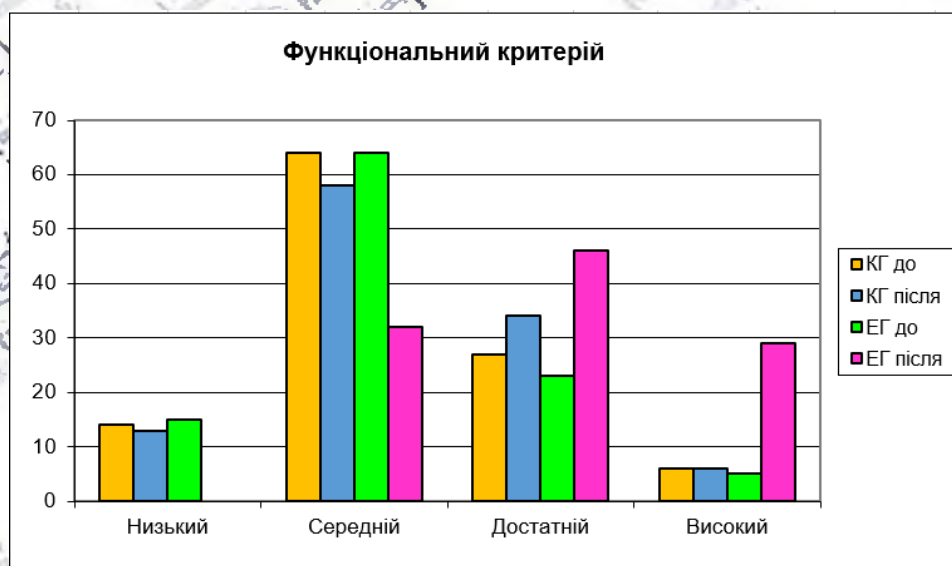

Рис. 3.12. Порівняльний розподіл респондентів за рівнями стану сформованості та впровадження інформатизації управління плануванням освітнього процесу у ЗВО за функціональним критерієм у КГ та ЕГ (констатувальний та контрольний зрізи)

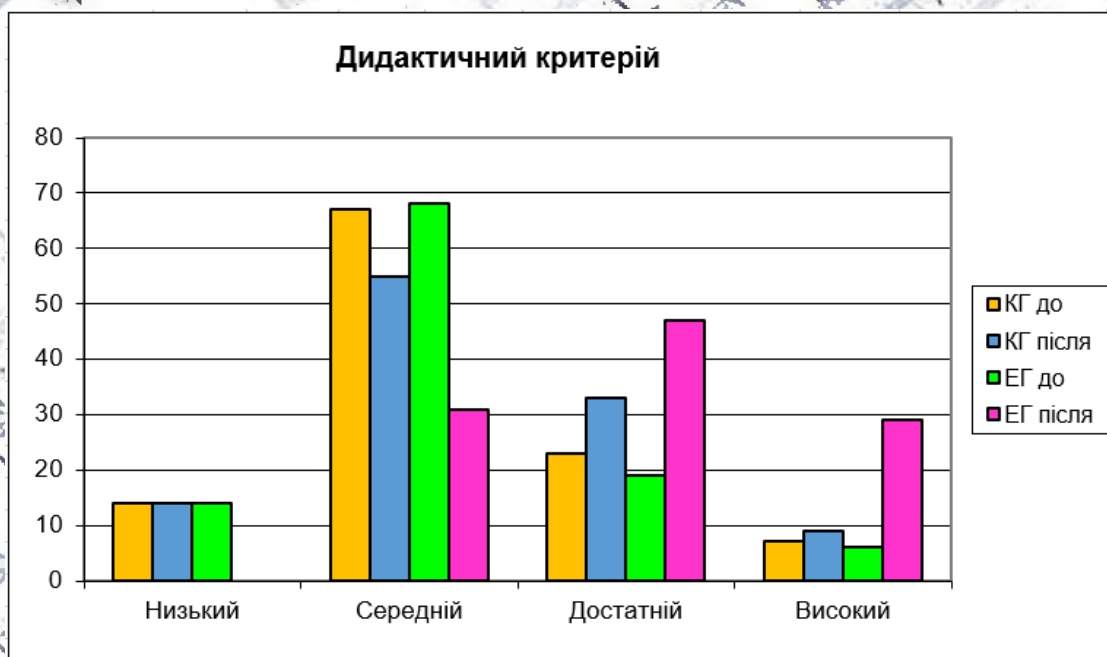

Рис. 3.13. Порівняльний розподіл респондентів за рівнями стану сформованості та впровадження інформатизації управління плануванням освітнього процесу у ЗВО за дидактичним критерієм у КГ та ЕГ (констатувальний та контрольний зрізи)

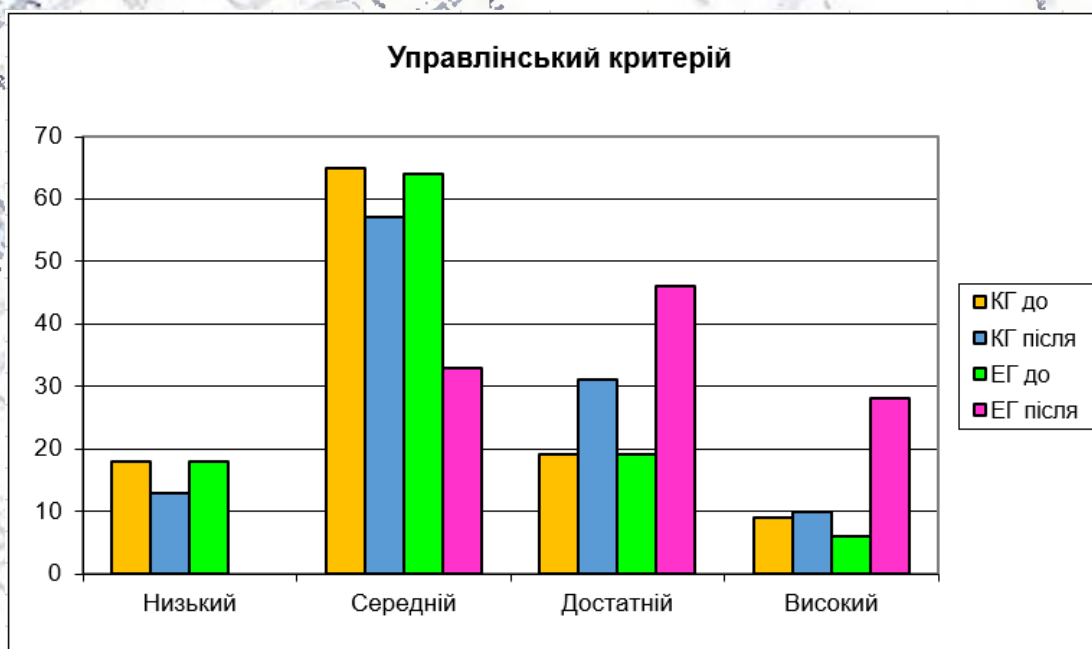

Рис. 3.14. Порівняльний розподіл респондентів за рівнями стану сформованості та впровадження інформатизації управління плануванням освітнього процесу у ЗВО за управлінським критерієм у КГ та ЕГ (констатувальний та контрольний зрізи)

Порівняльний метод дослідження дав змогу простежити позитивну динаміку стану сформованості та впровадження інформатизації управління плануванням освітнього процесу у ЗВО в процесі застосування моделі інформатизації управління плануванням освітнього процесу ЗВО.

Використовуючи дані з табл. 3.13–3.16, за формулою (3.1) обчислюємо значення критерію Пірсона $\chi^2_{\text{експ}}$ наприкінці педагогічного експерименту для кожного критерію.

Таблиця 3.13

Результати стану сформованості та впровадження інформатизації управління плануванням освітнього процесу у ЗВО за інформаційно-організаційним критерієм у КГ та ЕГ (контрольний зріз)

	Низький	Середній	Достатній	Високий
КГ	$Q_{11} = 11$	$Q_{12} = 58$	$Q_{13} = 33$	$Q_{14} = 9$
$n_1 = 111$				
ЕГ	$Q_{21} = 0$	$Q_{22} = 30$	$Q_{23} = 49$	$Q_{24} = 28$
$n_2 = 107$				

У результаті обчислень для інформаційно-організаційного критерію $\chi^2_{\text{експ}} = 32,73$.

Таблиця 3.14

Результати стану сформованості та впровадження інформатизації управління плануванням освітнього процесу у ЗВО за функціональним критерієм у КГ та ЕГ (контрольний зріз)

	Низький	Середній	Достатній	Високий
КГ	$Q_{11} = 13$	$Q_{12} = 58$	$Q_{13} = 34$	$Q_{14} = 6$
$n_1 = 111$				
ЕГ	$Q_{21} = 0$	$Q_{22} = 32$	$Q_{23} = 46$	$Q_{24} = 29$
$n_2 = 107$				

У результаті обчислень для функціонального критерію $\chi^2_{\text{експ}} = 37,36$.

Таблиця 3.15

Результати стану сформованості та впровадження інформатизації управління плануванням освітнього процесу у ЗВО за дидактичним критерієм у КГ та ЕГ (контрольний зріз)

	Низький	Середній	Достатній	Високий
КГ	$Q_{11} = 14$	$Q_{12} = 55$	$Q_{13} = 33$	$Q_{14} = 9$
$n_1 = 111$				
ЕГ	$Q_{21} = 0$	$Q_{22} = 31$	$Q_{23} = 47$	$Q_{24} = 29$
$n_2 = 107$				

У результаті обчислень для дидактичного критерію $\chi^2_{\text{експ}} = 33,61$.

Таблиця 3.16

Результати стану сформованості та впровадження інформатизації управління плануванням освітнього процесу у ЗВО за управлінським критерієм у КГ та ЕГ (контрольний зріз)

	Низький	Середній	Достатній	Високий
КГ	$Q_{11} = 13$	$Q_{12} = 57$	$Q_{13} = 31$	$Q_{14} = 10$
$n_1 = 111$				
ЕГ	$Q_{21} = 0$	$Q_{22} = 33$	$Q_{23} = 46$	$Q_{24} = 28$
$n_2 = 107$				

У результаті обчислень для управлінського критерію $\chi^2_{\text{експ}} = 30,79$.

Як і під час проведення статистичних обрахунків, при констатувальному зрізі рівень значущості $\alpha = 0,05$ і $\nu = 1$ встановлюємо критичне значення статистики $\chi^2_{0,05} = 3,841$, а для $\alpha = 0,01$ $\chi^2_{0,01} = 6,635$.

За шкалою значущості (див. рис. 3.15) маємо за кожним із критеріїв $\chi^2_{\text{експ}} > \chi^2_{0,01}$, що є основою для відхилення гіпотези H_0 та прийняття альтернативної гіпотези, тобто вищий рівень сформованості та впровадження інформатизації управління плануванням освітнього процесу у ЗВО в ЕГ є результатом упровадження запропонованої нами моделі інформатизації управління плануванням освітнього процесу.

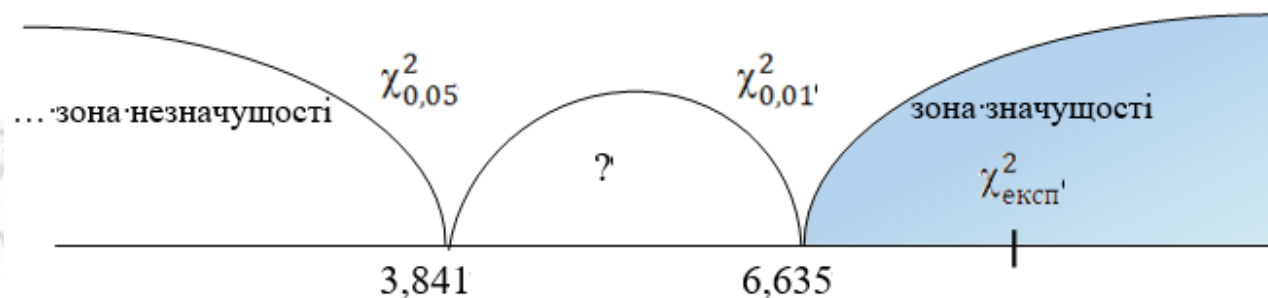

Рис. 3.15. Вісь значущості для $\chi_{\text{експ}}^2$ – критерію Пірсона
(контрольний зріз)

Порівняння результатів робіт, виконаних протягом експерименту, дають змогу зробити висновок про ефективність запровадженої в освітній процес моделі інформатизації управління плануванням освітнього процесу в закладі вищої освіти через упровадження автоматизованих систем «Деканат», портфолію, роботи з хмарними системами, упровадження спецкурсу «Інформатизація управління плануванням освітнього процесу в закладі вищої освіти», тренінгу «Планування освітнього процесу в закладі вищої освіти на засадах інформаційних технологій». За результатами підсумкового анкетування після завершення формувального етапу педагогічного експерименту, проведення тренінгів ми отримали такі результати в зміні відсоткових показників розуміння фахівцями, які задіяні в забезпечені ОП сутності на необхідності змін в автоматизації процесів планування освітнього процесу.

Зокрема, 26,8 % (> на 7,3 %) учасників експерименту глибоко обізнані щодо сутності та особливостей управління плануванням освітнього процесу ЗВО; 42,8 % (> на 37,9 %) – розуміють сутність та особливості управління плануванням освітнього процесу ЗВО, й особливо важливо, що в разі зменшився відсоток тих науково-педагогічних та педагогічних працівників, які не розуміють сутності та особливостей управління плануванням освітнього процесу закладу вищої освіти 30,4 % (< на 45,4 %) (рис. 3.16.).

Крім того, після проведення спецкурсів, тренінгів були впроваджені елементи нашої моделі інформатизації управління плануванням освітнього

процесу. Зокрема, було використано технологію планування освітнього процесу, розподіл навчального навантаження та перевірка його виконання науково-педагогічними працівниками; було використано запропоновані елементи формування портфоліо викладачів.

Рис. 3.16. Оцінка обізнаності учасників експерименту щодо сутності та особливостей управління плануванням освітнього процесу закладу вищої освіти (до проведення експерименту та після проведення експерименту)

У процесі аналізу використання інформаційних технологій і їх впливу на якість роботи закладу освіти маємо також позитивну динаміку. Зокрема, після експерименту в експериментальній групі (рис. 3.17): 1 % (<7,9 %) не погоджується з такою думкою, 11,8 % (<21,5 %) респондентів важко оцінити, і вони не знають, 87,2 % (>29,4 %) – визнають вплив інформаційних технологій на якість роботи закладу освіти загалом. Оцінка респондентами контрольної групи (рис. 3.18) ефективності використання інформаційних технологій та їх впливу на якість роботи закладу освіти має такий вигляд: 0 % (<,9 %) не погоджується з такою думкою, 1,5 % (<19,3 %) респондентів важко оцінити і вони не знають, 98,5 % (>29,2 %) – визнають вплив інформаційних технологій на якість роботи закладу освіти загалом.

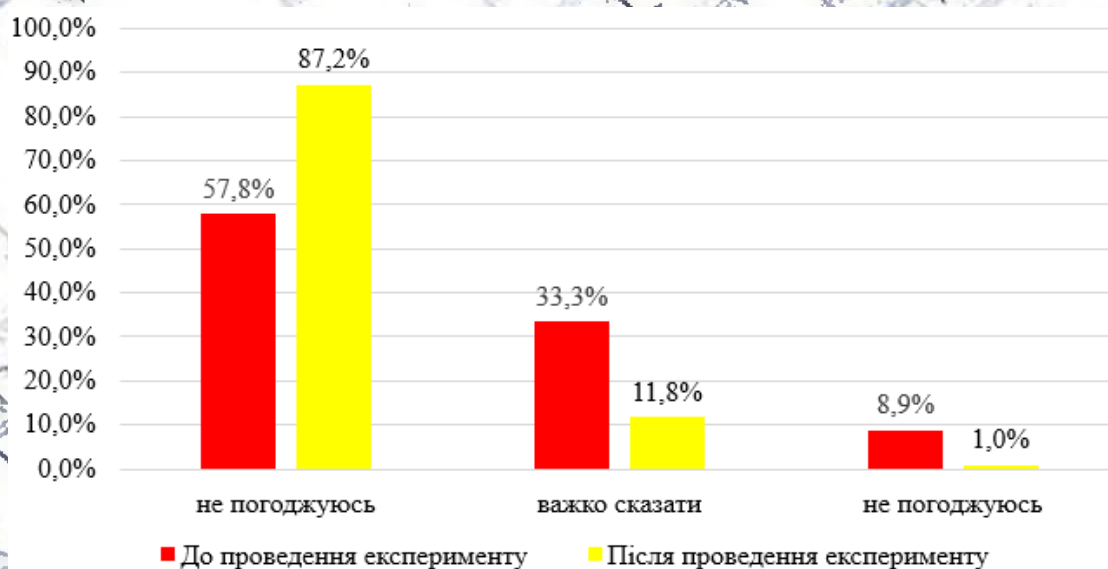

Рис. 3.17. Аналіз використання інформаційних технологій і їх впливу на якість роботи закладу освіти експериментальною групою до початку та після експерименту

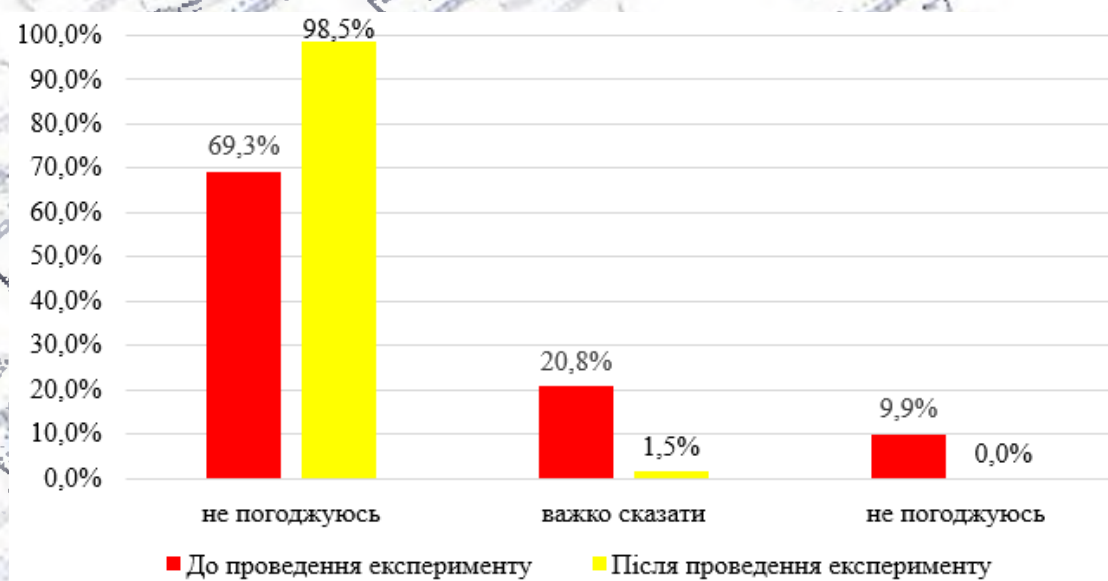

Рис. 3.18. Аналіз використання інформаційних технологій і їх впливу на якість роботи закладу освіти контрольною групою до початку та після експерименту

Щодо оцінки якості позитивного впливу інформаційних технологій на власну діяльність, то відповіді респондентів експериментальної групи (рис. 3.19) після експерименту засвідчили, що 1,8 % (<6,3 %) не погоджується з такою думкою, 10,1 % (<25,2 %) респондентів важко оцінити, і вони не знають, 88,2 % (>31,6 %) визнають позитивний вплив. Оцінка якості позитивного впливу

інформаційних технології на власну діяльність, то відповіді респондентів контрольної групи після експерименту (рис. 3.20) становлять: 0 % (<8,3 %) – не погоджується з такою думкою; 9,0 % (<21,9 %) респондентів важко оцінити, і вони не знають, 91 % (>30,2 %) – визнають позитивний вплив.

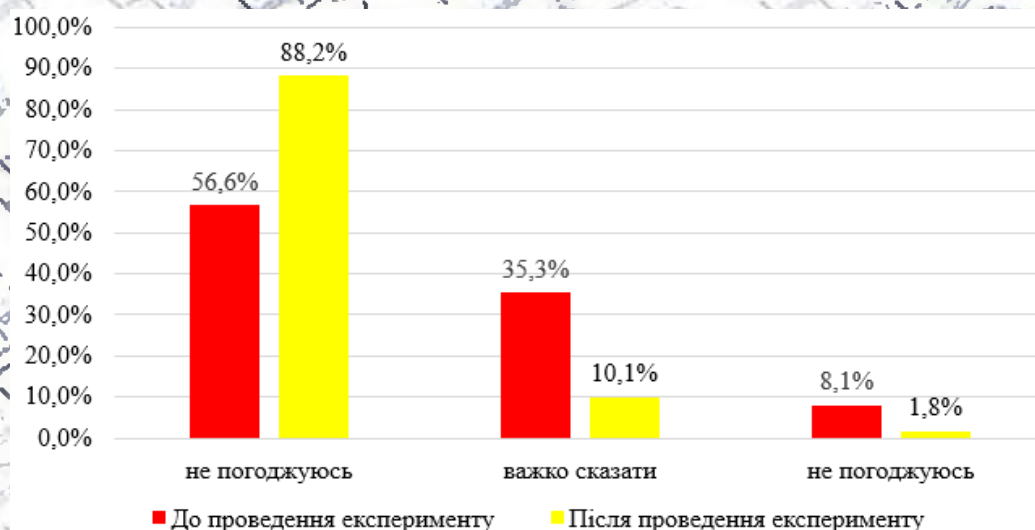

Рис. 3.19. Аналіз впливу інформаційних технології на власну діяльність експериментальною групою до початку та після експерименту

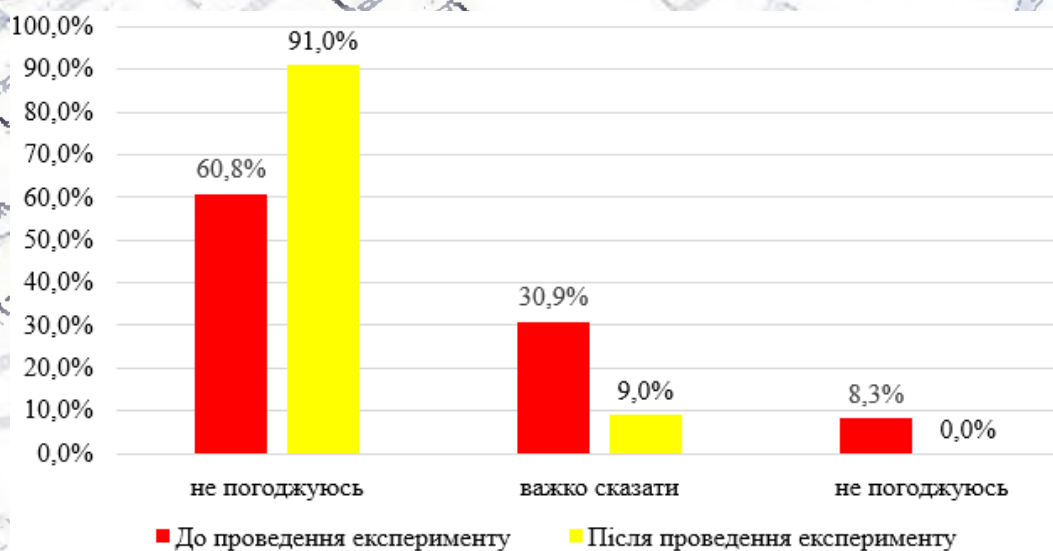

Рис. 3.20. Аналіз впливу інформаційних технології на власну діяльність контрольною групою до початку та після експерименту

Відповідаючи на запитання анкети: «Чи погоджуєтесь Ви з думкою, що використання інформаційних технології є невід’ємною складовою сучасного суспільства?», учасники експериментальної групи (рис. 3.21) засвідчили: 0,6 % (<8,9 %) не погоджується з такою думкою, 2,6 % (<24,2 %) респондентів важко

оцінити і вони не знають, 96,8 % (>33,1 %) – погоджуються повністю; учасники контрольної групи (рис. 3.22) : 0,2 % (<9,9 %) не погоджується з такою думкою, 22,1 % (<23,2 %) респондентів важко оцінити, і вони не знають, 77,7 % (>33,1 %) – повністю погоджуються.

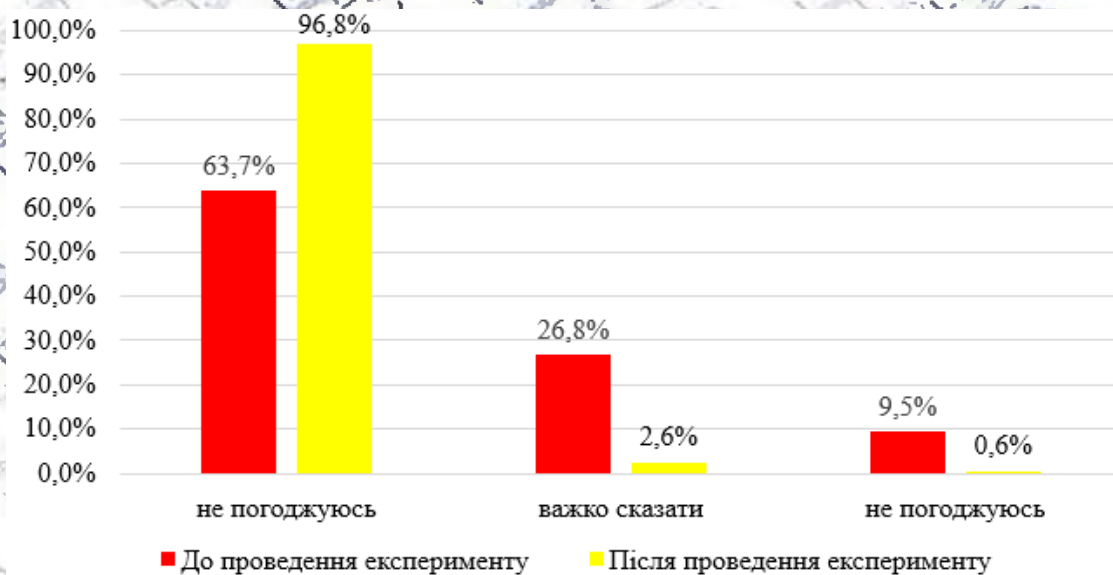

Рис. 3.21. Аналіз відповідей респондентів щодо визнання ними важливості використання інформаційних технологій як невід'ємної складової сучасного суспільства (ЕГ до початку та після експерименту)

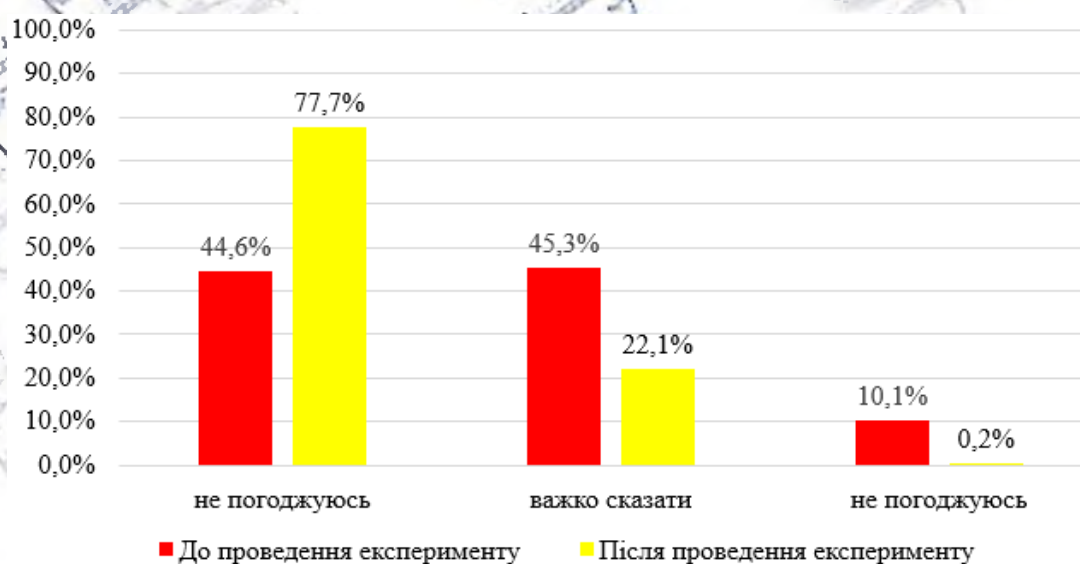

Рис. 3.22. Аналіз відповідей респондентів щодо визнання ними важливості використання інформаційних технологій як невід'ємної складової сучасного суспільства (КГ до початку та після експерименту)

Отже, експериментальні дані є статистично значущими. За результатами здійсненого аналізу емпіричних даних підтверджено результативність впровадження технології та моделі інформатизації управління плануванням освітнього процесу в закладах вищої освіти.

Отже, результати статистичної перевірки підтвердили, що запропонована модель інформатизації управління плануванням освітнього процесу ЗВО є більш результативною, ніж традиційна система налагодження процесів планування, перевірки, обігу інформації тощо. Підкреслимо, що за умови застосування запропонованої моделі ефективність управління плануванням освітнього процесу засвідчило позитивну динаміку в багатьох напрямках: у процесі формування компетентностей фахівців, які забезпечують освітній процес, під час налагодження соціальної комунікації закладу вищої освіти, у процесі оцінки рівня якості надання послуг, під час оцінюванні якості інформації та її доступності, у процесі оцінювання рівня зворотнього зв'язку під підрозділами університету тощо. Результати експерименту дають змогу зробити висновок про дієвість моделі інформатизації управління плануванням освітнього процесу закладу вищої освіти.

3.2. Шляхи вдосконалення інформатизації управління плануванням освітнього процесу в закладі вищої освіти

Маштабні умови сучасної демократизації суспільства, постійне оновлення змісту освіти все частіше потребує підготовки такої особистості, яка б змогла повноцінно жити в переході від індустріального до інформаційного суспільства. Перехід відбувається в різних формах знань, умінь можливостей і є певним ресурсом швидкого розвитку та впровадження інформаційно-комунікаційних технологій, які дають змогу розв'язати глобальні економічні та соціальні проблеми, зокрема й у культурі, освіті тощо.

Інформатизація управління плануванням освітнього процесу в закладі вищої освіти можлива в раціональному використанні технічних досягнень та

створенні умов вільного доступу до інформаційних ресурсів. Це зумовить підвищення інтенсивності соціально-економічних процесів загалом, зростання ролі та значення інформаційних технологій, постійного розвитку інформаційно-комунікаційних систем, технологій і послуг, формування національного науково-освітнього інформаційного середовища, його інтеграцію до світового інформаційного простору тощо.

Як свідчить світовий досвід і досвід становлення сучасної системи вищої освіти, вирішення проблем модернізації освіти починається з професійної підготовки педагогів, зокрема формування в них умінь управляти освітнім процесом. До основних завдань професійної діяльності сучасного педагога відносять уміння кваліфіковано обирати й застосовувати саме ті технології, які відповідають меті вивчення конкретної навчальної дисципліни та освітньому процесу загалом. У цьому контексті важливо усвідомити всі виклики та вчасно орієнтуватися на зміни, які висуває інформаційне суспільство до рівня та якості освіти, до яких належать інформаційні технології. Паралельно з цим є потреба спрощувати та вдосконалювати управлінські види та функції діяльності, а саме: керівництво, аналіз, облік, планування, прогнозування, контроль.

Позитивним внеском у процес інформатизації управління плануванням освітнього процесу закладу вищої освіти стало те, що використання в управлінській діяльності комп'ютерних технологій дає змогу вивільнити час для творчої та наукової діяльності, індивідуальної роботи, сприяє підвищенню фахової кваліфікації, що, зі свого боку, навіть виправдовує значні матеріальні та інші витрати.

Однак позитивні результати інформатизації управління плануванням освітнього процесу закладу вищої освіти можна отримати за умови поєднання:

- зусиль керівника як генератора управлінських рішень;
- науково-педагогічних працівників та загальноуніверситетського колективу як організатора освітнього процесу;
- навчально-методичного забезпечення, нормативної документації, як джерела інформації та комп'ютерних засобів і технологій як інструментарію роботи з інформацією.

Упровадження актуальних систем і моделей інформатизації управління плануванням освітнього процесу закладу вищої освіти дає змогу вдосконалювати освітній процес у таких напрямках, як:

- запровадження механізмів управління освітою на основі використання автоматизованих банків даних;
- удосконалення методології та стратегій змісту, методів і організаційних форм навчання;
- створення й використання комп'ютерних тестових діагностичних методик контролю та оцінки рівня знань студентів.

Нині заклади вищої освіти уособлюють собою сучасні моделі інформатизації управління плануванням освітнього процесу, бо лише за таких умов можна утримуватися на ринку надання конкурентних послуг. Наприклад, сьогодні в організацію освітнього процесу, окрім стандартних технологій навчання, упроваджено кредитно-трансферні, хмарні та інформаційно-комунікаційні технології.

У розрізі нашого дослідження будемо досліджувати інформатизацію освітнього процесу навчання за допомогою інноваційних технологій, зважаючи при цьому, що цей процес реалізовується в основному за допомогою комп'ютера. Відповідно до тлумачення сучасних інформаційних технологій академіком М. Жалдаком, це сукупність методів і технічних засобів для збирання, створення, організації, зберігання, опрацювання, передавання, подання й використання інформації [33]. Наукова розвідка П. Вишневського дала змогу доповнити, що нові інформаційні технології – це технології, що включають принципово нові методи та засоби одержання, наповнення й обробки інформації, які відповідають запитам освітнього процесу на сучасному етапі розвитку освіти [34].

У процесі впровадження моделі інформатизації управління плануванням освітнього процесу в закладі вищої освіти було покладено такі методи:

- абстракція та конкретизація;
- аналіз і синтез;

- індукція та дедукція;
- формалізація та актуалізація;
- візуалізація;
- структурування;
- алгоритмізація та програмування;
- інформаційне й математичне моделювання;
- комп'ютерне моделювання й розрахунковий експеримент;
- тестування;
- моніторинг [20].

Використання таких методів подачі, аналізу, усвідомлення, моніторингу та контролю будь-якої інформації, що забезпечує освітній процес, дає змогу максимально враховувати міжпредметні зв'язки, налагоджувати процеси використання інноваційних технологій навчання. Рівень кваліфікації працівника закладу вищої освіти, який забезпечує освітній процес, ускладнюється тим, що він:

- повинен володіти знаннями не меншими, ніж ті, що містяться в комп'ютерній програмі;
- під час індивідуалізації навчання за рахунок комп'ютеризації володіти та застосовувати значну кількість інноваційних методик;
- знати програмне забезпечення, його складові на такому рівні, щоб допомогти здобувачу вищої освіти на кожному етапі заняття.

Усе це стимулює навчальну діяльність викладача, створює сприятливі умови для управління освітнім процесом.

Класично виділяють такі напрями комп'ютеризації освітнього процесу, як забезпечення загальної комп'ютерної грамотності, використання комп'ютера як засобу підвищення ефективності навчання за допомогою різних типів комп'ютерних програм, використання й підготовка навчальних матеріалів та засобів, які визначають спосіб і послідовність пред'явлення цих матеріалів [20].

Сьогодні комп'ютер як засіб забезпечення інформатизації управління плануванням освітнього процесу закладу вищої освіти може виконувати різні функції: організація пізнавальної діяльності здобувача вищої освіти; реалізація системи навчальних дій; контроль і корекція освітнього процесу; моделювання нових форм взаємовідносин між здобувачем вищої освіти та викладачем, включаючи дистанційне навчання, між керівництвом закладу й здобувачем вищої освіти, між керівництвом закладу та науково-педагогічними працівниками, між університетом та громадськими організаціями тощо [51].

Крім того, використання комп'ютерної техніки у сфері освіти дає змогу управляти процесом життєдіяльності закладу та вдосконалювати його в таких напрямках:

- як об'єкт навчання;
- як засіб навчально-виховної діяльності;
- як компонент системи педагогічного керівництва;
- як засіб підвищення ефективності науково-педагогічної діяльності;
- як спосіб поширення інформації.

Проведення та застосування сучасних програмних засобів та інформаційних технологій інформатизації управління плануванням освітнього процесу закладу вищої освіти повністю змінює умови діяльності всіх учасників освітнього процесу. Оскільки відбувається автоматизація окремих етапів інформаційних процесів, управлінської діяльності керівника та етапів процесу прийняття управлінського рішення, то посилюються вимоги до якості й достовірності інформації про стан освітнього процесу, різноплановість програм, поширення інноваційної діяльності, демократизація процесу керування, виховання, навчання тощо.

Отже, процес інформатизації управління плануванням освітнього процесу в закладі вищої освіти передбачає й відповідно наповнює інформаційні середовища об'єктів та суб'єктів освітнього процесу, власне самого процесу навчання, системи управління та результату планування освітнім процесом.

Інформаційне середовище результату планування освітнім процесом зумовлює підвищення ефективності управління освітнім процесом на основі інформатизації всіх його об'єктів, забезпечує планування освітнього процесу через використання науково обгрунтованої технології збору та представлення необхідної інформації в процесі управління, проектування й контролю, формування змін в інтелектуальному апараті суб'єкта навчання, які забезпечать випуск фахівця з необхідним рівнем знань, умінь та навичок [69].

Важливим моментом інформатизації управління плануванням освітнього процесу в закладі вищої освіти є підбір та врахування загальних принципів, а саме: науковості, цілісності, відтворюваності, конкретності, системності, соціальної детермінованості, комплексності, відповідності цілям, правової пріоритетності й законності, міри, достатності, повноти, відкритості та наявності зворотного зв'язку [73; 75].

Важливий момент – застосування системного підходу, оскільки можна бачити всю систему загалом, причому кожна складова моделі інформатизації управління асоціюється як окрема система, з наявними в ній підсистемами. Розробка та впровадження моделі інформатизації управління плануванням освітнього процесу в закладі вищої освіти вказала на те, що оцінка стану інформатизації управління плануванням освітнього процесу закладу вищої освіти можлива через:

- виявлення протиріч між наявним станом і потребою;
- формування конкретних цілей і завдань управління плануванням освітнього процесу;
- планування й організацію інформатизації управління плануванням ОП з орієнтацією управління на виконання поставлених цілей і завдань;
- здійснення постійно коригувального впливу на інформатизацію;
- осучаснення управління плануванням освітнього процесу (вилучення відпрацьованих форм, методів, введення нових технологій);
- аналіз інформаційною системою управління освітнім процесом результатів планування освітнього процесу [75; 76].

Оскільки інформатизація управління плануванням освітнього процесу являє собою сукупність заходів упровадження різноманітних видів інформаційних систем, то вона, відповідно, зумовлює процеси щодо формування інформаційних ресурсів закладів вищої освіти, психолого-педагогічного моніторингу, управління навчанням, тестування й контролю, системи підтримки рішень. Така методика, зі свого боку, передбачає використання єдиного організаційного, апаратного, програмного, економічного та інших видів забезпечення.

Ми знаємо, що освітній процес у ЗВО – це керована система, і чим більший об'єкт управління, тим більшою буде організаційна структура системи управління освітнім процесом. Тому поняття «система» варто застосовувати як властивість, яка характеризується раціональним поєднанням і підпорядкуванням усіх елементів, кожен із них сприяє одержанню позитивних результатів діяльності об'єкта загалом. Це дасть змогу усвідомити координацію й синхронізацію дій адміністративно-управлінської ланки освітнього процесу. Крім того, система являє собою комплекс взаємно пов'язаних структур, що діють, як єдине ціле для досягнення поставленої мети [76].

У процесі проєктування й упровадження моделі інформатизації управління плануванням освітнього процесу закладу вищої освіти відбувається взаємозв'язок системи управління й системи, якою управляють, через інформаційно-комунікаційні потоки інформації [75].

Від рівня організації процесів збору, накопичення, зберігання, пошуку, передачі та методів обробки інформації залежить ефективність управління плануванням освітнього процесу. У традиційній системі управління освітнім процесом відбувається обіг прямих і зворотніх інформаційних потоків, що не дає підстав повною мірою забезпечити прямі й зворотні зв'язки між учасниками освітнього процесу, робить цілісну соціально-педагогічну систему дещо розірваною, позбавляє її можливості бути керованою циклічно на основі оперативної діяльності керівника.

Для ефективного впровадження розробленої моделі варто врахувати організаційний та функціональний підходи до формування інформаційних зв'язків. Зокрема, організаційний підхід забезпечує аналіз потоків інформації відповідно до шляхів їх проходження, а функціональний – досліджує інформаційні потоки за окремими завданнями, процедурами, функціями тощо.

Традиційна система управління плануванням освітнього процесу – це цілеспрямований вплив на учасників освітнього процесу, процес обробки інформації й господарські зв'язки. Вона включає низку підсистем, зокрема організаційну, технічну, економічну, технологічну та соціальну, які в комплексі утворюють систему управління освітнім процесом. Поєднання окремих апаратних засобів, різноманітні види обладнання освітнього процесу утворюють технічну підсистему [75].

Сукупність стадій, процесів та обладнання, що визначають освітній процес, – це є технологічна підсистема, яка залежить від умов інформатизації управління освітнім процесом і потребує постійного вдосконалення. Важливу роль у створенні структури закладу вищої освіти відіграє організаційна підсистема, що забезпечує створення структури закладу, водночас використання обладнання і трудових ресурсів. Комплекс технічної, технологічної й організаційної підсистеми характеризує організаційно-технічну сторону діяльності закладу вищої освіти та систему управління ним. Поєднання господарських процесів і зав'язків під час освітнього процесу забезпечує економічна підсистема, вона ж відображає неперервне цілеспрямоване функціонування системи управління й має великий вплив на ефективність роботи закладу вищої освіти [73; 76].

Організаційна структура інформатизації управління плануванням освітнього процесу ЗВО забезпечується такими функціональними системами, як банк-форм інформаційних технологій, забезпечення інформаційних ресурсів закладу вищої освіти, підтримки управлінських рішень, забезпечення психолого-педагогічного моніторингу, тестування, контролю та система управління навчальною діяльністю на заняттях.

Можливості інформаційних систем і їх програмного забезпечення дають змогу розробити та впровадити інформаційну систему управління навчально-пізнавальною діяльністю на заняттях різного типу. Це, зі свого боку, визначає діяльність педагога як керівника окремої ланки освітнього процесу – організації навчального заняття.

Основними напрямками в удосконаленні управління освітнього процесу ЗВО є: аналіз матеріально-технічної складової інформаційної системи управління; аналіз діяльності структурних підрозділів та їх інформаційної складової; розробка раціональної організаційної структури інформаційної системи управління; підвищення централізації окремих функцій управління; удосконалення наявної системи документообігу в галузі системи освіти.

Використання інформаційних технологій управління – резерв, який забезпечує керівникові будь-якого рівня корекцію всіх управлінських функцій для прийняття раціонального управлінського рішення в практичній діяльності. Освітній процес у ЗВО реалізують у різних організаційних формах із використанням різних моделей технологій управління.

Важливим моментом у впровадженні моделі інформатизації управління плануванням освітнього процесу закладу вищої освіти є використання інформаційних технологій у професійній діяльності керівника закладу. Для успішного впровадження інформаційних технологій управління в практичну управлінську діяльність керівника закладу вищої освіти варто врахувати наступні організаційно-педагогічні засади:

- наявність апаратного та програмного забезпечення управління освітнім процесом у закладі вищої освіти;
- рівень інформаційної культури учасників освітнього процесу закладу вищої освіти;
- психологічну готовність колективу до інформатизації управління освітнього процесу закладу вищої освіти;
- наявність педагогічних умов упровадження інформаційних технологій управління в закладі вищої освіти;
- інфраструктуру закладу вищої освіти [75].

Освітній процес неоднорідний і трудомісткий, але залежить від поставлених цілей функціонування та очікуваних результатів управлінської діяльності. У цьому розумінні говорять про достатньо жорстку інформатизацію та технологізацію закладу вищої освіти. Упровадження інформаційних технологій управління освітнім процесом у закладі вищої освіти дає змогу фіксувати окремі кроки, етапи, сходинки досягнення локальних і загальних цілей діяльності, аналізувати результати освітнього процесу, проводити корегування управлінських функцій, що реалізують апаратними і програмними засобами обчислювальної та комунікаційної техніки [73; 75].

Інформаційний аналіз управлінської діяльності керівника закладу вищої освіти дав підстави обґрунтувати:

- склад і структуру даних, необхідних для реалізації управлінських функцій;
- сформулювати вимоги до якісних характеристик інформації, серед них і до повноти, актуальності, вірогідності, оперативності, визначити форми уявлення інформації;
- обрати апаратні та програмні засоби інформаційної технології управління.

Інформаційний підхід до розуміння суті освітнього процесу закладу вищої освіти обирають у зв'язку з інтенсивним упровадженням інформаційних технологій управління в освітню галузь. Тому в педагогічній практиці використовують словосполучення «інформаційна педагогічна технологія».

В основу інформаційного підходу покладено те, що освітній процес – це своєрідний інформаційний канал передачі інформації від керівника, педагога, працівників структурних підрозділів, центрів баз даних, що є джерелом інформації, яка впливає на якість надання послуг, до здобувачів вищої освіти, які є споживачами цієї інформації. Нині все більше у ЗВО використовують методологію міждисциплінарних наук і сучасні технології отримання, зберігання, селективного відбору й оперативного постачання різноманітних видів наукової, навчальної та виховної інформації тощо.

Отже, питання підготовки методичних рекомендацій щодо впровадження моделі інформатизації управління плануванням освітнього процесу закладу вищої освіти залежить від наявності інформаційної системи управління освітнім процесом. З огляду на ситуацію технічного забезпечення закладу освіти, підготовлені нами рекомендації та пропозиції можуть лягати в основу впровадження лише окремих сукупностей методів і засобів інформаційних технологій управління.

Інформатизація управління плануванням освітнього процесу у ЗВО покликана здійснювати стратегічну підтримку управління процесами створення, впровадження й поширення інновацій для забезпечення цілеспрямованості, організованості інноваційної педагогічної діяльності засобами систематизації інформаційних ресурсів.

Створення та функціонування системи інформатизації управління плануванням освітнього процесу у ЗВО складається з таких фаз: аналізу й планування вимог, проєктування та структурування, побудови та систематизації, впровадження та супроводу [97].

У фазі аналізу та планування вимог користувачі системи визначають функції, які вона повинна виконувати, виділяють найпріоритетніші з них, що потребують розроблення передовсім, описують інформаційні потреби. Визначення вимог виконується в основному силами користувачів. Результатом цієї фази повинні бути список і пріоритетність функцій майбутньої системи інформаційного забезпечення, попередні функціональні й інформаційні моделі.

У фазі проєктування та структурування частина користувачів бере участь у технічному проєктуванні системи. Користувачі в безпосередній взаємодії уточнюють і доповнюють вимоги до системи, що не були виявлені на попередній фазі. Аналізується й корегується модель. Визначається набір необхідної документації. Результат цієї фази – загальна модель системи інформаційного забезпечення, підсистеми, що реалізуються, орієнтовні форми виходу інформації.

У фазі побудови та систематизації безпосередньо виконується швидка розробка додатків. Результатом повинно стати визначення необхідного

розподілу даних, аналіз використання даних, їх систематизація та завершення розробки документації.

Необхідною умовою ефективного функціонування системи інформатизації управління плануванням освітнього процесу є визначення періодичності надходження даних, які відображають динаміку розвитку закладу вищої освіти. За періодичністю надходження інформація буває щоденною, щотижневою, семестровою, щорічною.

Крім того, потрібно класифікувати інформацію за різними параметрами (критеріями) та обґрунтувати вибір її певних видів, призначити відповідальних суб'єктів управління за прийняття управлінських рішень, за збереження, оновлення та знищення надлишкової чи застарілої інформації.

Під час фази впровадження та супроводу здійснюється збір інформації, необхідної для управління, впровадженням інформаційних технологій в освітній процес закладу вищої освіти. Управління впровадженням інформаційних технологій здійснюється керівником згідно з планом, послідовно використовуючи методи розкодування, накопичення, аналізу, порівняння, зіставлення, статистичної обробки тощо.

Сутністю методу розкодування, первинної обробки та систематизація інформації є визначення її важливості й терміновості, ступеня точності, достовірності й надійності. Перевіряється та визначається рух інформації в закладі вищої освіти.

За допомогою методу накопичення даних, їх поглибленої перевірки, систематизації й розміщення за видами визначається важливість і термін зберігання інформації, її потенційні споживачі.

Метод аналізу, порівняння, зіставлення, статистичної обробки інформації допомагає розробити пропозиції, документи, їх варіанти, здійснити пошук альтернативних рішень.

Метод ретельного вивчення підготовлених аналізів, пропозицій, документів сприяє прийняттю й оформленню управлінських рішень. Інформація доходить до споживачів, організовується контроль, вивчається

зворотній зв'язок, оцінюються результати, виявляються недоліки, здійснюється корекція рішень щодо отриманої інформації.

Інформатизацію управління плануванням освітнього процесу ЗВО ми розглядаємо як систему, що містить, зокрема, такі елементи, як етапи конкретної стадії управлінської діяльності, мету кожного з етапів, інформацію, що використовується в процесі досягнення мети й розв'язання завдань етапів, управлінське рішення. Для спрощення вирішення завдань кожного етапу пропонуються певні дії, які зафіксовані в логічній послідовності. Такими діями можуть бути:

1. Визначення завдань кожного рівня управління.
2. Аналіз системи функціонування управління та виявлення якості інформації; чітке розподілення функцій між суб'єктами управління.

Визначається відповідність обсягів і потоків інформації вимогам системі управління: відповідність організаційної побудови й типу структури управління вимогам системи менеджменту; раціональність установа структури завдань системи управління; забезпечення комплексності та системності у використанні різних видів інформації; ефективність обслуговування системою функціонування інформаційного забезпечення діяльності суб'єктів управління.

3. Визначення потреби в інформації та джерел її надходження.
4. Визначення видів і потоків інформації, необхідних для розв'язання кожного завдання та здійснення управління в процесі господарської діяльності.
5. Уніфікація документації з урахуванням переліку завдань, що потребують розв'язання, та цілей, яких необхідно досягти.
6. Складання програм-алгоритмів досягнення цілей, яких необхідно досягти.

Особливе місце в процесі інформатизації управління плануванням освітнього процесу у ЗВО займає визначення раціонального типу організаційної структури та структури управління, що представлено на рис. 3.23.

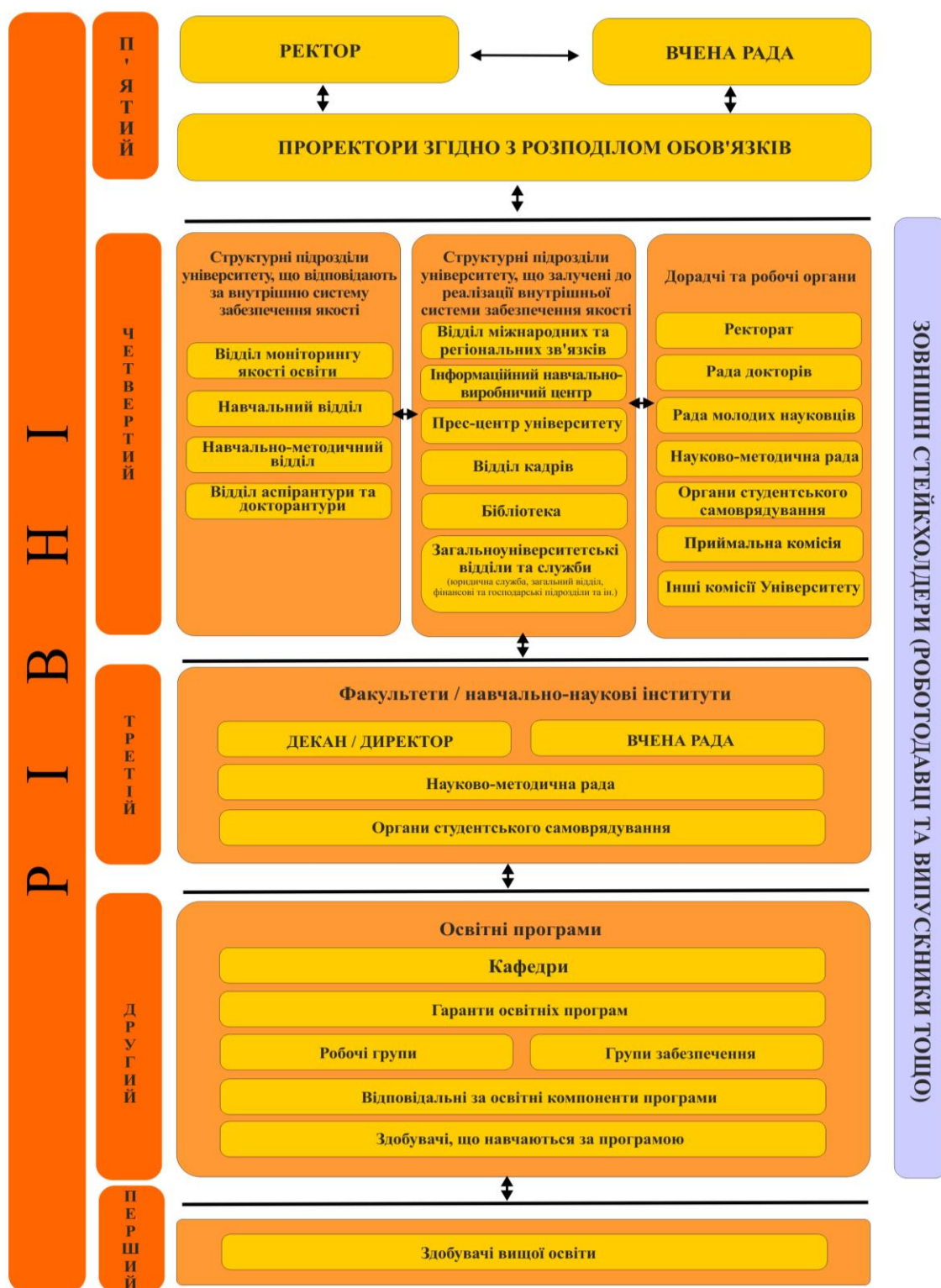

Рис. 3.23. Організаційна структура та структура управління плануванням освітнього процесу у ЗВО

Перш ніж розпочати роботу щодо інформатизації управління плануванням освітнього процесу ЗВО, керівнику потрібно виділити етапи

управління. Серед них ми визначили такі формування бази даних нормативно-правового супроводу управління, аналіз ефективності стану керованої системи, визначення актуальних проблем освітнього процесу та шляхів їх розв'язання, пропаганда інформаційного пошуку й мотивація науково-педагогічних та педагогічних працівників до інноваційної діяльності, науково-методична підготовка педагогів до інноваційної діяльності, організація інноваційної діяльності, виявлення ступеня ефективності інновації та результативності діяльності педагогів.

Наступним кроком керівника буде формулювання цілей кожного етапу. При цьому потрібно враховувати основні вимоги до цілевизначення:

1. Конкретність і вимірність, адже мета повинна бути сформульована не тільки якісно, але й, якщо можливо, кількісно. Крім того, для діагностики результативності роботи необхідно мати інструментарій оцінки ступеня досягнення мети.

2. Визначеність мети за часом її реалізації. Цілі формулюються на певний досяжний проміжок часу.

3. Досяжність. Мета повинна бути визначена з урахуванням реальних можливостей її реалізації.

4. Несуперечність й узгодженість з іншими цілями закладу освіти.

Усі цілі повинні бути узгоджені як по вертикалі (цілі, збудовані в ієрархічній залежності), так і по горизонталі (рівнозначні за характером цілі). Досягнення цілей повинно бути забезпечене ресурсами.

5. Гнучкість. В умовах швидкого змінного світу, коли зміни в зовнішньому середовищі протікають настільки стрімко, що їх неможливо вчасно передбачати, цілі закладу освіти повинні постійно коректуватися з урахуванням змін зовнішнього і внутрішнього середовища.

Інформатизація управління плануванням освітнього процесу ЗВО інтенсифікує процес навчання й управління, забезпечує сучасними дидактичними засобами й новим приладдям візуалізації, уявлення матеріалу, забезпечує контроль результатів тощо. На основі результативності освітнього

процесу керівник визначає та формулює цілі й перелік функціональних завдань, виконання яких потребує застосування апаратних і програмних засобів інформаційних технологій управління. Результат такого аналізу – визначення невідкладності, складності завдань, послідовності їх виконання, доцільності чи недоцільності використання апаратних і програмних засобів інформаційних технологій управління освітнім процесом.

Інформатизацію управління плануванням освітнього процесу закладу вищої освіти ми реалізували завдання впровадження інформаційної системи управління освітнім процесом як основи інформаційної технології управління, при цьому було визначено управлінські функції й види діяльності, що виконує працівник закладу, та витрати, яких потребує впровадження моделі інформатизації управління плануванням освітнього процесу.

Основними факторами, що впливають на вибір складу функціональних завдань і підсистем моделі інформатизації управління плануванням освітнього процесу закладу вищої освіти, що їх реалізують, є:

- наявність педагогічної й економічної доцільності впровадження інформаційної технології управління;
- необхідність формалізації й моделювання управлінських функцій; визначеність трудомісткості й періодичності розв'язання завдань управління;
- наявність забезпечення освітнього процесу (методичного, математичного, інформаційного, технічного, тощо) та засобів його реалізації;
- підготовленість педагогічних працівників закладу вищої освіти до впровадження інформаційних технологій управління освітнім процесом.

Отже, розроблена й апробована нами модель інформатизації управління плануванням освітнього процесу в закладі вищої освіти характеризується наявністю зв'язку з інформаційним освітнім середовищем, певною сукупністю систем, функціонування яких забезпечує єдність цілей, контролю та моніторингу освітнього простору, внутрішньою організацією взаємодії в системі управління та зворотній зв'язок (як внутрішній, так і зовнішній) тощо.

Аналізуючи умови впровадження моделі інформатизації управління плануванням освітнього процесу в закладі вищої освіти для вдосконалення

управління процесом навчання у вищій школі, ми робимо висновок, що вона створює ефективні умови для максимальної творчої самореалізації й вирішує в багатьох питаннях проблему підготовки сучасних професійних кадрів, які відповідають державним стандартам.

Висновки до третього розділу

1. У третьому розділі дисертації здійснено експериментальну апробацію моделі інформатизації управління плануванням освітнього процесу в закладі вищої освіти та її оцінювання. Систематизовано й узагальнено дані педагогічного експерименту, розроблено спецкурс «Інформатизація управління плануванням освітнього процесу в закладі вищої освіти» та тренінг «Планування освітнього процесу в закладі вищої освіти на засадах інформаційних технологій».

Установлено, що впровадження інформатизації управління плануванням освітнього процесу в закладі вищої освіти в практичну діяльність ЗВО впливає на цілі закладу освіти, зміст освіти, технології навчання й виховання, організацію освітнього процесу, що потребує відповідного методичного забезпечення, а отже, якісної реалізації нововведень в об'єкті, у керівній системі, що впливає на діяльність усіх суб'єктів і структур.

2. На основі аналізу наукових джерел та практичної управлінської діяльності з'ясовано, що необхідно створити й застосувати в процесі інформатизації управління плануванням освітнього процесу спецкурсів із використанням програмних комп'ютерних систем.

3. Порівняння результатів робіт, виконаних протягом експерименту дають підстави зробити висновок про ефективність запровадженої в освітній процес моделі інформатизації управління плануванням освітнього процесу в закладі вищої освіти через упровадження автоматизованих систем «Деканат», портфолію, роботи з хмарними системами, упровадження спецкурсу «Інформатизація управління плануванням освітнього процесу у закладі вищої освіти», тренінгу «Планування освітнього процесу в закладі вищої освіти на

засадах інформаційних технологій». Зокрема, за результатами підсумкового анкетування після завершення формувального етапу педагогічного експерименту, проведення тренінгів отримано такі результати в зміні відсоткових показників розуміння фахівцями, які задіяні в забезпеченні освітнього процесу сутності, на необхідності змін в автоматизації процесів планування освітнього процесу.

Зокрема, 26,8 % (> на 7,3 %) учасників експерименту глибоко обізнані щодо сутності та особливостей управління планування освітнього процесу закладу вищої освіти; 42,8 % (> на 37,9 %) – розуміють сутність та особливості управління планування освітнього процесу закладу вищої освіти, й особливо важливо, що в разі зменшився відсоток тих представників професорсько-викладацького складу та педагогічних працівників, які не розуміють сутності та особливостей управління планування освітнього процесу закладу вищої освіти 30,4 % (< на 45,4 %).

За результатами дослідження заявлених критеріїв було здійснено порівняльний аналіз констатувальних і контрольних зрізів за рівнями проявлення та стану сформованості використання інформатизації управління плануванням освітнього процесу у ЗВО в КГ та ЕГ. Аналіз результатів формувального експерименту засвідчив позитивні зміни стану сформованості та впровадження інформатизації управління плануванням освітнього процесу за кожним критерієм. У контрольній групі відбулися часткові зміни в рівнях сформованості та впровадження інформатизації управління плануванням освітнього процесу, зокрема низький рівень знизився до 4,5 %, середній рівень знизився в межах 5,41–10,81 %, підвищився достатній рівень у межах 6,31–10,81 %, та високий рівень збільшився до 1,8 %.

Було з'ясовано, що в ЕГ за кожним із критеріїв не виявлено низького рівня, значно знизився середній рівень (від 28,97 до 34,58 %), підвищився достатній рівень (від 21,5 до 26,17 %) та високий рівень (від 20,56 до 22,43 %).

Порівняння результатів до й після експерименту засвідчили позитивну динаміку стану сформованості та впровадження інформатизації управління

плануванням освітнього процесу у ЗВО, що підтверджено за допомогою статистичного критерію Пірсона $\chi^2_{\text{експ}}$.

4. Для повноцінної реалізації моделі інформатизація управління плануванням освітнього процесу в закладі вищої освіти ми запропонували шляхи вдосконалення інформатизації управління плануванням освітнього процесу в закладі вищої освіти. Важливим моментом у впровадженні моделі інформатизації управління плануванням освітнього процесу закладу вищої освіти є використання інформаційних технологій у професійній діяльності керівника закладу. Для успішного впровадження інформаційних технологій управління в практичну управлінську діяльність керівника закладу вищої освіти потрібно врахувати такі організаційно-педагогічні засади: наявність апаратного та програмного забезпечення управління освітнім процесом у закладі вищої освіти, рівень інформаційної культури учасників освітнього процесу закладу вищої освіти, психологічну готовність колективу до інформатизації управління освітнього процесу закладу вищої освіти, наявність педагогічних умов впровадження інформаційних технологій управління в закладі вищої освіти.

5. Перш ніж розпочати роботу щодо інформатизації управління плануванням освітнього процесу ЗВО, керівнику потрібно виділити етапи управління. Серед них ми визначили такі: формування бази даних нормативно-правового супроводу управління, аналіз ефективності стану керованої системи, визначення актуальних проблем навчально-виховного процесу та шляхів їх розв'язання, пропаганда інформаційного пошуку й мотивація науково-педагогічних та педагогічних працівників до інноваційної діяльності, науково-методична підготовка педагогів до інноваційної діяльності, організація інноваційної діяльності, виявлення ступеня ефективності інновації та результативності діяльності педагогів.

6. У рамках нашого дослідження розроблено програму спецкурсу «Інформатизація управління плануванням освітнього процесу в закладі вищої освіти» програма спецкурсу (додаток Л) як одного з науково-практичних напрямів розв'язання проблеми підготовки та підвищення управлінської

кваліфікації, керівників з упровадження інформатизації управління плануванням освітнього процесу в закладах вищої освіти.

Завдання спецкурсу – озброїти слухачів спецкурсу сучасними знаннями з питань інформатизації управління планування освітнього процесу в закладах вищої освіти, оволодіти формами, методами підвищення управлінської кваліфікації, вміти розробляти моделі інформатизації управління плануванням освітнього процесу в закладах вищої освіти; задовольнити потреби та інтереси керівників ЗВО та керівників структурних підрозділів ЗВО щодо постійного підвищення управлінської кваліфікації, набуття досвіду практичної діяльності, розвитку особистісно-орієнтованих якостей з урахуванням кон'юнктури ринку праці; стимулювати самоосвіту, саморозвиток, самореалізацію керівників ЗВО та керівників структурних підрозділів ЗВО в процесі оновлення змісту професійної освіти, формування нового інноваційно-управлінського простору.

Отже, важливе місце в проведеному дослідженні належить науково-експериментальній перевірці розробленої моделі, використання якої сприяє вдосконаленню управління ЗВО, реалізації нових оригінальних ідей у роботі керівників ЗВО.

Матеріалами 3 розділу опубліковано в роботах [16; 19; 23; 24; 29; 30].

ВИСНОВКИ

У дисертації представлено науково-теоретичне, прикладне й експериментальне дослідження проблеми інформатизації управління плануванням освітнього процесу в закладі вищої освіти.

Результати дослідження засвідчили успішність розв'язання поставлених завдань і дали підстави для формулювання таких висновків:

1. На основі обґрунтування базових теорій та за результатами дослідно експериментальної роботи виявлено, що реалізація завдань управління плануванням освітнього процесу у ЗВО потребує інформатизації.

У процесі здійснення теоретичного аналізу інформатизації управління плануванням освітнього процесу у ЗВО уточнено зміст основних понять: «інформатизація», «інформаційні технології», «управління плануванням освітнього процесу», «інформаційні технології управління освітнім процесом».

Введено дефініцію «інформатизація управління плануванням освітнього процесу», під якою розуміють *сукупність управлінських, правових, педагогічних й організаційних процесів, спрямованих на створення умов забезпечення інформаційних потреб суб'єктів управління освітнього процесу шляхом упровадження інформаційних технологій управління, інформаційних систем і мереж із використанням сучасних апаратно-програмних засобів.*

2. Усебічний аналіз проблеми дослідження спричинив вивчення сучасного стану інформатизації управління плануванням освітнього процесу в 48 ЗВО України. Результати дослідження й аналіз програмного забезпечення ЗВО України підтверджують актуальність проблеми інформатизації управління як об'єктивної передумови науково-технічного й соціально-економічного прогресу в освітній галузі. Її розв'язання є невід'ємною складовою інформатизації ЗВО, що водночас відображає досягнутий рівень розвитку системи освіти й суттєво його обумовлює. Доцільність інформатизації системи управління розглянуто за умови визначення її світоглядного аспекту, що полягає в тому, що учасники освітнього процесу ЗВО з'ясовують роль інформаційних засобів у розвитку системи освіти, зміні характеру

праці фахівців, а також реального підвищення ефективності управління та якості освітньої діяльності здобувачів вищої освіти.

3. Розроблено, науково обґрунтовано та експериментально перевірено модель інформатизації управління плануванням освітнього процесу у ЗВО.

Вказано на прямопропорційний зв'язок між компонентами моделі: цільовим, теоретико-методологічним, змістовим, технологічним та оцінювально-результативним. *Цільовий компонент* моделі детермінує структуру та зміст інших компонентів, визначає стратегічну й тактичну мету очікуваних результатів. *Теоретико-методологічний компонент* включає нормативно-правове забезпечення інформатизації управління плануванням освітнього процесу у ЗВО. Також важливе значення для цього компоненту мають підходи, принципи, методи та засоби щодо інформатизації управління плануванням освітнього процесу у ЗВО. *Оцінювально-результативний компонент* моделі передбачає виділення очікуваного результату інформатизації управління плануванням освітнього процесу у ЗВО, забезпечує підготовку та компонування вихідного матеріалу – упровадження, оцінювання та результати.

Доведено, що впровадження моделі інформатизації управління плануванням освітнього процесу у ЗВО дало змогу значно підвищити результативність управління плануванням освітнього процесу в експериментальній групі після експерименту порівняно з експериментальною групою до експерименту. Результативність підвищилася за всіма критеріями та показниками.

Для визначення рівнозначності експериментальної та контрольної груп здійснено статистичне опрацювання отриманих даних.

Вибірки є належними, вимірювана властивість (рівень стану сформованості та впровадження інформатизації управління плануванням освітнього процесу у ЗВО) подана за шкалою порядку та має чотири рівні: «низький», «середній», «достатній» та «високий».

За результатами формувального етапу педагогічного експерименту отримано зміни стану сформованості та впровадження інформатизації управління плануванням освітнього процесу у ЗВО за кожним критерієм у контрольній та

експериментальній групі. На початку експерименту в кожній групі було виявлено низькі, середні, достатні та високі рівні прояву кожного із виділених критеріїв. Після проведення експерименту в ЕГ не було виявлено низького рівня за кожним із критеріїв, значно знизився середній рівень (від 28,97 до 34,58 %), підвищився достатній (від 21,5 до 26,17 %) та високий рівень (від 20,56 до 22,43 %) кожного з критеріїв.

Для перевірки рівнозначності ЕГ та КГ, підтвердження вищого рівня сформованості та впровадження інформатизації управління плануванням освітнього процесу у ЗВО в ЕГ було обрано критерій Пірсона.

4. Розроблено технологію впровадження моделі інформатизації управління плануванням освітнього процесу у ЗВО та критерії й показники оцінювання її результативності.

Традиційні підходи до налагодження та автоматизації освітнього процесу на рівні деканатів, дирекцій, кафедр та навчального відділу не дають змоги ефективно вирішувати нагальні завдання та проблеми, які виникають в процесі практичної діяльності, оскільки мають один суттєвий недолік – освітній процес розглядається як об'єкт автоматизації. Тому потрібен інший підхід, при якому автоматизація має розглядатися як засіб удосконалення та осучаснення освітнього процесу, з дотриманням законодавчих норм та вимог. Саме освітній процес повинен бути як складна система, яка базується на реалізації багатьох дій з аналізу, планування, упровадження та моніторингу навчання студентів і роботи педагогічних та науково-педагогічних працівників. Саме такий підхід визначає потребу у створенні інформаційних систем та технологій, які дали б змогу оперативно та вчасно адаптувати навчальні плани відповідно до умов навколишнього середовища, умов реалізації освітнього процесу в закладі вищої освіти та рівня знань студентів.

5. Визначено умови та шляхи вдосконалення інформатизації управління плануванням освітнього процесу у ЗВО. Зокрема, виокремлено психолого-педагогічні умови ефективного функціонування інформаційної системи управління у ЗВО, а саме: наявність сукупності необхідних функціональних

компонентів, системи, кожний із яких виконує свою функцію; забезпечення цілісності, взаємозв'язку та взаємодії компонентів у системі, що посідають певне, властиве їм місце; спрямування функціонування інформаційної системи управління на виконання цілей закладу освіти; включення інформатизації управління плануванням освітнього процесу у ЗВО в інформаційне освітнє середовище, що дає змогу формувати його та взаємодіяти з ним; наявність коригування результатів функціонування інформаційної системи управління освітнім процесом.

Необхідною умовою ефективного функціонування системи інформатизації управління плануванням освітнього процесу у ЗВО є визначення періодичності надходження даних, які відображають динаміку розвитку ЗВО. За періодичністю надходження інформація буває щоденною, щотижневою, семестровою, щорічною. Крім того, потрібно класифікувати інформацію за різними параметрами (критеріями) та обґрунтувати вибір її певних видів; призначити відповідальних суб'єктів управління за прийняття управлінських рішень, за збереження, оновлення та знищення надлишкової чи застарілої інформації.

У контексті дослідження розроблено та впроваджено для керівників структурних підрозділів ЗВО спецкурс «Інформатизація управління плануванням освітнього процесу у ЗВО» та тренінг «Планування освітнього процесу у ЗВО на засадах інформаційних технологій», що сприяло підвищенню результативності впровадження моделі інформатизації управління плануванням освітнього процесу в закладі вищої освіти.

Мету дослідження досягнуто, завдання виконано. Дисертаційне дослідження не вичерпує всього комплексу проблем, що розглядаються, і потребує подальших наукових розвідок. Перспективним напрямом для дослідження є питання цифровізації управління освітнім процесом у ЗВО.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Адаптивне управління: міжгалузеві зв'язки, науково-прикладний аспект : кол. монографія / Г. В. Єльнікова та ін. ; за заг. і наук. ред. Г. В. Єльнікової. Харків : Мачулін, 2017. 440 с.
2. Арестенко В. В., Грубінко В. В., Романишина Л. М. Комп'ютерна технологія навчання студентів із методики викладання хімії. *Нові інформаційні технології навчання в навчальних закладах України*. Одеса, 2001. № 8. С. 175–177.
3. Башкір О. І. Педагогічна імпровізація як науково-педагогічна проблема. *Розвиток особистісного потенціалу та професійних навичок майбутнього фахівця*. Луганськ : Луганський держаний інститут мистецтв і культури, 2006. Вип. 36. С. 15–24.
4. Башкір О. І. Сутність педагогічної імпровізації. *Гуманізація навчально-виховного процесу* : зб. наук. праць. Слов'янськ : Вид. центр СДПУ, 2007. Вип. XXXIV. С. 5–9.
5. Биков В. Ю., Руденко В. Д. Операційні системи та мережі шкільних комп'ютерних комплексів : навч. посіб. Київ : ІСДО, 1993. 280 с.
6. Биков В. Ю., Руденко В. Д. Системи управління інформаційними базами даних в освіті : навч. посіб. Київ : ВПОЛ, 1996. 287 с.
7. Біла книга національної освіти України / [Алексєєнко Т. Ф. та ін.] ; за заг. ред. В. Г. Кременя; НАПН України. Київ: Інформаційні системи, 2010. 342 с.
8. Блауберг И. В., Юдин Э. Г. Становление и сущность системного подхода. Москва : Наука, 1973. 272 с.
9. Болонський процес у фактах і документах (Сорбонна-Болонья-Саламака-Прага-Берлін) / [упоряд.: М. Ф. Степко, Я. Я. Болюбаш, В. Д. Шинкарук, В. В. Грубінко, І. І. Бабин]. Тернопіль : Вид-во «Економічна думка» ТАНГ, 2003. 60 с.

- 10.Бондар В. І. Модульно-рейтингова технологія навчальної дисципліни (на матеріалі дидактики) : навч. посіб. Київ : НПУВ ім. Драгоманова, 1999. 49 с.
- 11.Бондар В., Шапошнікова І. Фахово-орієнтована спрямованість моніторингу як функції управління якістю підготовки вчителя. *Гірська школа Українських Карпат*. 2013. № 8–9. С. 19–25. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/gsuc_2013_8-9_11 (дата звернення: 18.12.2016).
- 12.Вакалюк Т. А. Критерії добору хмаро орієнтованої системи підтримки навчання як складової хмаро орієнтованого навчального середовища для підготовки бакалаврів інформатики. *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка*. № 4 (90). 2017. С. 27–32.
- 13.Валько Н. В., Осадчий В. В. Адаптивна система впровадження STEAM-освіти у закладах вищої освіти. *Матеріали IV Міжнародної конференції з адаптивних технологій управління навчанням ATL*. Одеса, 2018. С. 90–91.
- 14.*Великий тлумачний словник сучасної української мови: 250 000 слів / уклад. і гол. ред. В. Т. Бусел*. Київ ; Ірпінь : Перун, 2009. 1736 с.
- 15.Вербицький В. Технологізація освітнього процесу у позашкільному освітньому просторі як принцип виховання особистості. *Рідна школа*. Київ, 2010. № 10. С. 12–18. URL: www.irbis-nbuv.gov.ua/.../cgiirbis_64.exerpdf (дата звернення: 14.05.2018).
- 16.Вербовський І. Інформатизація управління навчальним закладом як один зі шляхів підвищення ефективності освітньої діяльності. *Науковий вісник Мелітопольського державного педагогічного університету. Серія : Педагогіка*. 2015. Вип. 1 (14). С. 317–321.
- 17.Вербовський І. А. Значення якісної підготовки кадрів у вищих навчальних закладах. *Актуальні проблеми університетської та професійної післядипломної освіти в кризових умовах : зб. тез Всеукр. Інтернет-конф.* 2015. URL: <http://eprints.zu.edu.ua/17567/1/%D0%92%D0%B5%D1%80%D0%B1>

%D0 %BE %D0 %B2 %D1 %81 %D1 %8C %D0 %BA %D0 %B8 %D0 %B9 %20 %D0 %86.pdf (дата звернення: 11.02.2016).

- 18.Вербовський І. А. Інноваційні технології в організації навчальної діяльності ЗВО. *Методика навчання природничих дисциплін у середній та вищій школі (XXI Каришинські читання : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (Полтава, 29–30 трав. 2014 р.) / за заг. ред. проф. М. В. Гриньової. Полтава, 2014. С. 48–49.*
- 19.Вербовський І. А. Інформаційні технології як інноваційний ресурс в управлінні закладом освіти. *Інноваційний підхід в управлінні навчальними закладами : зб. матеріалів Всеукр. наук.-практ. конф. (10 квіт. 2014 р.). Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2014. С. 34–36.*
- 20.Вербовський І. А. Модель інформатизації управління плануванням освітнього процесу у закладі вищої освіти. *Теорія та методика управління освітою. Електронне фахове видання. 2019. Вип. 1 (22). URL: <http://umo.edu.ua/katalogh-vidanj/electronic-journal-the-theory-and-methods-of-educational-management-edition-1-22-2019> (дата звернення: 11.12.2019).*
- 21.Вербовський І. А. Професійна підготовка висококваліфікованих фахівців для державного управління у сфері освіти. *Науковий пошук молодих дослідників : зб. наук. праць студентів, магістрантів та викладачів / за ред.: В. М. Єремєєвої, О. М. Королюк. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2011. С. 195–197.*
- 22.Вербовський І. А. Сучасний стан управління навчальною та виховною роботою у вищому навчальному закладі. *Ресурсний підхід в управлінні навчальними закладами : матеріали Міжрегіональної наук.-практ. конф. (16 квіт. 2013 р.). Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2013. С. 186–191.*
- 23.Вербовський І. А. Теоретичний аналіз управління впровадження інформаційних технологій у навчальний процес ЗВО. *Гуманітарний вісник ДЗВО «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди». Додаток 1 до Тематичного*

випуску «Вища освіта України у контексті інтеграції до європейського освітнього простору». Київ, 2014. Т. III (54), вип. 5. С. 55–65.

24. Вербовський І. А. Теоретичні аспекти становлення управління впровадження інформаційних технологій у навчальний процес ЗВО. *Гуманітарний вісник ДЗВО «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди»*. Додаток 1 до Вип. 35, т. IX (60) : Тематичний випуск «Вища освіта України у контексті інтеграції до європейського освітнього простору». Київ : Гнозис, 2015. С. 45–52.
25. Вербовський І. А. Теоретичні засади управління закладами спеціальної освіти в умовах сучасної інформатизації. *Позиціонування закладу освіти засобами новітніх технологій менеджменту* : матеріали Всеукр. наук.-методолог. семінару, 30 жовт. 2020 р. Київ–Бориспіль : ДЗВО «Університет менеджменту освіти», 2020. Вип. 2. С. 19–23. URL: <http://umo.edu.ua/images/content/institutes/imp/vydannya/konferenc/%D0%97%D0%B1%D1%96%D1%80%D0%BD%D0%B8%D0%BA%20%D1%82%D0%B5%D0%B7%20%D1%81%D0%B5%D0%BC%D1%96%D0%BD%D0%B0%D1%80%D1%832020.pdf> (дата звернення: 26.12.2020).
26. Вербовський І. А. Технологія впровадження моделі інформатизації управління плануванням освітнього процесу у закладі вищої освіти. *Витоки педагогічної майстерності*. Полтава, 2019. Вип. 24. С. 26–33.
27. Вербовський І. А. Управління впровадженням інформаційних технологій у навчальний процес закладу освіти. *Управління інноваційним розвитком загальної середньої освіти в умовах соціально-економічних реформ* : зб. тез доп. Всеукр. наук.-практ. конф. з міжнар. участю / за наук. ред. Л. М. Ващенко. Чернівці : Наші книги, 2014. С. 128–129.
28. Вербовський І. А. Управління навчальним процесом у ЗВО на засадах інформаційно-комунікаційних технологій. *Наукові засади підвищення*

- кваліфікації керівників навчальних закладів* : зб. матеріалів наук.-практ. конф./ НАПН України, Ун-т менедж. освіти. Київ, 2014. С. 13–14.
- 29.Вербовський І. А., Новіцька І. В. Управління навчальною та виховною діяльністю керівника закладу освіти на засадах інформаційно-комунікаційних технологій. *Актуальні питання сучасної інформатики* : матеріали доп. IV Всеукр. наук.-практ. конф. з міжнар. участю «Сучасні інформаційні технології в освіті та науці» (Житомир, 07–08 листоп. 2019 р.). Житомир, 2019. Вип. 7. С. 127–130. URL: http://eprints.zu.edu.ua/30639/1/Zbirnuk_Zhytomyr_IKT_2019.pdf (дата звернення: 14.01.2020).
- 30.Вербовський І. А., Новіцька І. В. Управління якістю освіти на засадах здоров'язберезувальних технологій. *Інноваційні здоров'язберігаючі технології у закладах освіти* : зб. наук.-метод. праць. Житомир : ЖДУ ім. І. Франка, 2020. С. 109–112. URL: <http://eprints.zu.edu.ua/31287/> (дата звернення: 12.12.2020).
- 31.Вербовський І. А., Новіцька І. В., Грушева А. А. Теоретичні засади формування управлінських умінь у студентів ЗВО у процесі розв'язування педагогічних задач. *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. Педагогічні науки*. Житомир, 2018. Вип. 4 (95). С. 126–130.
- 32.Верлань А. Ф., Тверезовская Л. О., Федорчук В. А. *Информационные технологии в современной школе*. Каменец-Подольский, 1996.
- 33.Вишневський П. Р. Особливості експериментальної роботи при перевірці ефективності педагогічного управління навчальним процесом курсантів ВЗВО. *Збірник наукових праць № 33, ч. II*. Хмельницький : Вид-во НАДПСУ, 2005. С. 22–25.
- 34.Вишневський П. Р. Педагогічне управління навчальним процесом у вищому військовому навчальному закладі на основі інноваційних технологій : дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04 / Національна академія

державної прикордонної служби України імені Богдана Хмельницького. Хмельницький, 2005. 205 с.

35. Вільямс Р., Маклін К. Комп'ютери в школі / пер. з англ. Київ : Радянська школа, 1988. 295 с.
36. Возрастные возможности усвоения знаний / под ред. Д. Б. Эльконина и В. В. Давыдова. Москва : Педагогика, 1966. 423 с.
37. Волокита А., Мухін В., Стешин В. Специфіка інформаційних систем на основі технології cloud computing. URL: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/natural/vcndtu/2011_53/29.htm. (дата звернення: 18.12.2017).
38. Воскобойнікова Г. Л. Інноваційні технології в освіті : навч.-метод. видання. Київ, 2014. 150 с.
39. Воскобойнікова Г. Л., Довжук В. В., Довжук Н. Ш., Коновалова Л. В., Рудик А. В. Менеджмент науково-педагогічної, науково-дослідної та оздоровчої корпоративної діяльності на засадах соціального й освітнього партнерства. *Матеріали XI Міжнародної науково-практичної конференції «Адаптаційні можливості дітей та молоді»*. Одеса, 2018. С. 40–42.
40. Гаевская О. Б. Современная цивилизация и социальное управление: (Организационный аспект) : монография. Киев : МАУП, 1997. 120 с.
41. Гаєк Фрідріх Август фон. *Конституція свободи* / пер. з англ. Мирослави Олійник та Андрія Королишина. Львів : Літопис, 2002. 556 с.
42. Гершунский Б. С. Философия образования. Москва : Флинта, 1998. С. 332–335.
43. Гладкова В. М. Акмеологічна компетентність менеджера-лідера освітнього закладу. *International Scientific Journal of Universities and Leadership*, 2017. ISSN 2520-6702. URL: <http://elite-journal.org/zmist-5/rozdil-2-1/> (дата звернення: 19.06.2018).
44. Гладкова В. М. Менеджер освітнього закладу: професіоналізм та професійна компетентність. *Нові технології навчання*, 2016. 2 (89). С. 32–

38. URL: <http://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/19259> (дата звернення: 14.05.2018).
45. Гончаренко С. У. Український педагогічний словник. Київ : Либідь, 1997. 374 с.
46. Гордієнко Т. Ніколи не пізно: 5 платформ для самоосвіти. URL: <https://ms.detector.media/onlain-media/post/21728/2018-09-01-nikoly-ne-pizno-5-platform-dlya-samoosvity/> (дата звернення: 07.10.2018).
47. Гриньова М. В. Планування та прогнозування у закладі освіти : навч.-метод. посіб. Полтава, 2020. 18 с.
48. Гриньова М. В., Малаканова Л. В., Сорокіна Г. Ю. Управління навчально-виховним процесом : навч. посіб. Полтава : ТОВ «Фірма «Техсервіс», 2016. 306 с.
49. Гуменюк В. В. Науково-педагогічний діалог як фактор ефективності теоретико-прикладних досліджень у сфері управління освітою. *Варіативність, інноваційність, результативність, аналітичність управління*. Хмельницький : ХОІППО, 2013. Вип. 5. С. 10–12.
50. Гуменюк В. В. Організаційно-управлінський концепт розробки керівником внутрішньої системи забезпечення якості освіти. *Директор школи, ліцею, гімназії*. 2018. № 6. С. 150–156.
51. Гуревич Р. С., Кадемія М. Ю. Інформаційно-телекомунікаційні технології в навчальному процесі та наукових дослідженнях : навч. посіб. Вінниця : ООО «Планер», 2005. 366 с.
52. Гуревич Р. С., Кадемія М. Ю., Шевченко Л. С. Інформаційні технології навчання: інноваційний підхід: навч. посіб. / за ред. Гуревича Р. С. Вінниця : Планер, 2013. 499 с.
53. Гуржій А. М., Жук О. О. Інформатика і школа: проблеми, перспективи. *Комп'ютер у школі та сім'ї*. 1998. № 1. С. 8–10.
54. Даниленко Л. И. Современные подходы к стандартам повышения квалификации педагогических кадров. *Наша школа*. 2003. № 6. С. 13–17.

55. Даниленко Л. І. Інноваційний освітній менеджмент: План і програма курсу. Київ : Різон-95, 1999. 18 с.
56. Даниленко Л. І. Модернізація змісту, форм та методів управлінської діяльності директора загальноосвітньої школи : монографія. Київ : Логос, 1998. 97 с.
57. Даниленко Л. І. Соціально-педагогічні умови ефективного управління загальноосвітньою ЗНЗ : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук: 13.00.01 / Ін-т педагогіки АПН України. Київ, 1994. 23 с.
58. Даниленко Л. І. Управління інноваційною діяльністю в загальноосвітніх навчальних закладах : монографія. Київ : Міленіум, 2004. 358 с.
59. Данилова Г. С., Дмитренко Г. А., Дорошенко Є. А. Післядипломна освіта: проблеми управління, методичне забезпечення : навч.-метод. посіб. Київ : ІЗМН, 2000. 188 с.
60. Данчева О. В., Шваоб Ю. М. Практична психологія в економіці та бізнесі. Київ : Лібра, 1998. 195 с.
61. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології : навч. посіб. Київ : Академвидав, 2004. 352 с.
62. Дмитренко Г. А. Стратегічний менеджмент: цільове управління освітою на основі кваліметричного підходу : навч. посіб. Київ : ІЗМН, 1996. 140 с.
63. Дмитренко Г. А. та ін. Цільове управління: вимірювання результативності діяльності учнів і педагогів : навч.-метод. посіб. Київ : УПККО, 1996. 84 с.
64. Дубасенюк О. А. Інновації в сучасній освіті. *Інновації в освіті: інтеграція науки і практики* : зб. наук.-метод. праць / за заг. ред. О. А. Дубасенюк. Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2014. С. 12–28.
65. Дяченко Д. С., Гунченко Ю. О. Аналіз особливостей евристичних алгоритмів для моделювання завдань оптимізації. *Матеріали IV Міжнародної конференції з адаптивних технологій управління навчанням ATL*. Одеса, 2018. С. 79–82.

66. Експериментальні педагогічні дослідження в закладах освіти міста Києва: інформаційний зб. / під ред. Жебровського Б. М. та ін. Київ : Школяр, 1988. 176 с.
67. Енциклопедія освіти / ред.: В. Г. Кремень. Київ : Юрінком Інтер, 2008. 1040 с.
68. Європа на шляху до інформаційного суспільства / за ред. Гальченка О. М. Київ : АТЛАС, 2000. 176 с.
69. Жалдак М. І., Олійник А. Г. Нова інформаційна технологія: питання комп'ютеризації школи. *Радянська школа*. 1989. № 1. С. 71–73.
70. Жерносок І. П. Плани роботи школи. *Рідна школа*. 1993. № 9(768). С. 62–67.
71. Журавський В. С. Вища освіта як фактор державотворення і культури в Україні. Київ : Вид. дім «Ін Юре», 2003. 416 с.
72. Забезпечення якості вищої освіти: європейський досвід та реалії українського класичного університету : навч. посіб. / [уклад.: Петришин Р. І, Іванчук М. Г., Федірчик Т. Д. та ін.]. Чернівці : Чернів. нац. ун-т, 2013. 208 с.
73. Забродська Л. Інформаційні технології навчання та управління. Львів : Шлях, 2001. 86 с.
74. Забродська Л. М. Інформатизація закладу освіти: управлінський аспект : метод. посіб. Харків : Вид. група "Основа", 2003. 240 с.
75. Забродська Л. М. Інформатизація системи управління НВП – один з пріоритетних напрямів інформатизації загальноосвітніх навчальних закладів. *Наша школа*. 2002. № 2. С. 75–77.
76. Забродська Л. М. Педагогічні основи впровадження інформаційних технологій в ЗНЗ. *Інноваційні технології* : наук.-метод. зб. наук. праць. Київ : ЦППО, 2001. С. 20–27.
77. Зайцева О. О. Нові підходи до формування партнерських стосунків між студентами та викладачами. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія,*

теорія, досвід, проблеми : зб. наук. праць : у 2 ч. Київ–Вінниця : ДОВ, 2002. Ч. 2. С. 52–55.

78.Зайченко О. І. Система планування роботи загальноосвітньої школи. *Управління школою*. 2003. № 5. С. 14.

79.Зайчук В. О. Основи інноваційних технологій в освіті. Київ : Гала, 2000. 63 с.

80.Закон України «Про вищу освіту» від 01.07.2014. № 1556-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18> (дата звернення: 15.10. 2016).

81.Закон України «Про Концепцію Національної програми інформатизації» від 04.02.1988 № 75/98-ВР. Редакція від 13.02.2020, підстава – 440-IX. URL: [https://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=75 %2F98-%E2 %F0#Text](https://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=75%2F98-%E2%F0#Text) (дата звернення: 11.03.2020).

82.Закон України «Про Національну програму інформатизації» від 04.02.1998 № 74/98-ВР. Редакція від 01.08.2016, підстава – 922-VIII. URL: [https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/74/98- %D0 %B2 %D1 %80#Text](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/74/98-%D0%B2%D1%80#Text) (дата звернення: 13.11.2019).

83.Закон України «Про освіту» від 05.09.2017. № 2145-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> (дата звернення: 15.10. 2019).

84.Захарова Г. Б. Використання інформаційних технологій як інноваційний вектор розвитку дидактики вищої школи. *Збірник наукових праць. Педагогіка*. Кривий Ріг, 2013. Вип. 203. Т. 215. С. 63–65.

85.Зигель А. и др. Модели группового поведения в системе «человек-машина» с учетом психосоциальных и производственных факторов / пер. с англ. Москва : Просвещение, 1973. 280 с.

86.Зязюн І. А. Технологізація освіти як історична неперервність. URL: [http://lib.iitta.gov.ua/6145/1/ %D0 %B7 %D1 %8F %D0 %B7 %D1 %8E %D0 % BD4.pdf](http://lib.iitta.gov.ua/6145/1/%D0%B7%D1%8F%D0%B7%D1%8E%D0%BD4.pdf) (дата звернення: 14.05.2018).

87.Иоффе А. Ф. Персональные ЭВМ в организационном управлении, Москва : Наука, 1988. С. 56–60.

88. Исаев И. Ф. Профессионально-педагогическая культура преподавателя, Москва : Издат. центр "Академия", 2002. 208 с.
89. Імідж школи на порозі XXI століття : практико-орієнтований посіб. / редкол.: М. Дробноход, С. Крисюк, Л. Даниленко та ін. Київ : ДАККО, 1999. 380 с.
90. Інноваційні технології та реформа змісту освіти в контексті Лісабонської ЄС : методичний каталог видань / уклад.: Левківський К. М., Сухарніков Ю. В. Київ : Освіта України, 2007. 195 с.
91. Інформаційні тренди сучасного світу. URL: <http://matrix-info.com/2017/03/13/rosiya-z-bojovykamytymaly-prodovzhe/> (дата звернення: 04.12.2018).
92. Каган М. С. *Человек в потоке информации*. Новосибирск, 1981. 177 с.
93. Калінін В. О. Педагогічна технологія "діалог культур" як засіб формування професійної компетентності майбутнього вчителя іноземної мови : монографія / за заг. ред. проф. О. А. Дубасенюк. Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2007. 276 с.
94. Калініна Л. М. Соціально-педагогічна інформація. *Директор школи*. № 3, 1999. С. 9–13.
95. Карамушка Л. М. Психологія освітнього менеджменту : навч. посіб. Київ : Либідь, 2004. 424 с.
96. Карамушка Л. М. Психологія управління : навч. посіб. Київ : Міленіум, 2003. 344 с.
97. Карпенко М. Ю., Манакова Н. О., Гавриленко І. О. Технології створення програмних продуктів та інформаційних систем : навч. посіб. Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2017. 93 с. URL: http://eprints.kname.edu.ua/46989/1/2017%20%D0%BF%D0%B5%D1%87.%2024%D0%9D%20%D0%9F%D0%BE%D1%81%D0%BE%D0%B1%D0%B8%D0%B514.04.17_.pdf (дата звернення: 25.12.2019 р.).

98. Катаєва Є. Ю. Інформаційна технологія автоматизованого навчання та контролю знань в управлінні учбовим процесом : дис. ... канд. техн. наук: 05.13.06 / Черкаський держ. технологічний ун-т. Черкаси, 2004. 221 арк.
99. Ковальчук В. В., Моїсеєв Л. М. Основи наукових досліджень : навч. посіб. [3-є вид.]. Київ : Професіонал, 2005. 240 с.
100. Коломінський Н. Л. Психологія менеджменту в освіті (соціально-психологічний аспект) : монографія. Київ : МАУП, 2000. 284 с.
101. Константиновский М. А. *Программированное обучение с разных сторон*. Москва : Просвещение, 1974. 64 с.
102. Концепція Національної програми інформатизації. «Голос України». 7 квітня 1998, № 65. С. 10–12.
103. Концепція програми інформатизації загальноосвітніх навчальних закладів, комп'ютеризації сільських шкіл. *Проект. «Сільська школа»*. 2000. № 47.
104. Коханко О. Доцільність застосування модульно-рейтингової технології навчання. *Педагогіка і психологія професійної освіти*. 2002. № 5. С. 51–57.
105. Кремень В. Г. Освіта і наука України: шляхи модернізації (факти, роздуми, перспективи). Київ : Грамота, 2003. 216 с.
106. Кремень В. Г., Ткаченко В. М. *Україна у контексті глобалізму*. Київ : «ДрУк», 1998. 62 с.
107. Кудряк С. М. Сучасні вектори розвитку системи планування організаційно-педагогічної діяльності закладу загальної середньої освіти : монографія. Ніжин : Вид. ПП Лисенко М. М., 2020. 464 с.
108. Кузьмина Н. В., Реан А. А. Профессионализм педагогической деятельности : метод. пособие. Санкт-Петербург – Рыбинск, 1993. 54 с.
109. Кулагин В. П., Найханов В. В., Краснова Г. А. Информационные технологии в сфере образования. Москва : Янус-К, 2004. 248 с.

110. Кучеренко А. А. Педагогічні основи вдосконалення професійної підготовки прикордонників в умовах службової діяльності : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : 13.00.04 / Національна академія Державної прикордонної служби України, ім. Богдана Хмельницького. Хмельницький, 2005. 16 с.
111. Лігоцький А. О. Теоретичні основи проектування сучасних освітніх систем : монографія. Київ : Техніка, 1997. 210 с.
112. Мадзігон В. М., Бурда М. І. Проблеми і завдання педагогічної науки в умовах розбудови національної школи. *Педагогіка і психологія*. 1996. № 3. С.3–9.
113. Максименко С. Д. Основи загальної психології. Київ : Перспектива, 1998. 256 с.
114. Мармаза О. І. Інноваційні підходи до управління навчальним закладом. Харків : Основа, 2004. 240 с.
115. Маслов В. І. та ін. Система інформації та комп'ютерні технології в управлінні школою. Київ : ІЗМН, 1996. 80 с.
116. Маслов В. І., Шаркунова В. В. Принципи менеджменту в установах освіти. *Освіта і управління*. 1997. № 2. Том 1. С. 56–64.
117. Маслоу А. Самоактуалізація. Психологія личности. Тесты. Москва, 1982. 146 с.
118. Машкіна Л. А. Теоретичні засади педагогічної технології «Школа діалогу культур». *Педагогічний дискурс*. 2012. Вип. 13. С. 237–240.
119. Менеджмент в управленні школою / под науч. ред. Т. И. Шамова. Москва, 1992. 296 с.
120. Методика підготовки і проведення занять з навчального модуля «Відкрита освіта та дистанційне навчання» : метод. посіб. / під ред.: В. В. Олійника, Л. Л. Ляховської, В. О. Гравіт та ін. Київ : НАПН України, Ун-т менедж. освіти, 2010. 280 с.

121. Методологія наукової діяльності : навч. посіб. / Д. В. Чернілевський та ін. ; за ред. проф. Д. В. Чернілевського. Київ : Вид-во Ун-ту «Україна», 2008. 478 с.
122. Миронець Н. І., Пивовар С. Ф. До питання про рейтингову систему оцінки успішності студентів історичних факультетів. *Проблеми освіти: наук.-метод. збірник* / під ред. Ю. М. Бугай, К. М. Левківського, О. І. Кривовяз. Київ : ІСДО, 1995. Вип. 3. С. 74–84.
123. Наукові основи управління школою / за ред. Г. В. Єльнікової. Харків : ХДП, 1991. 16 с.
124. Никандров Н. Программированное обучение и идеи кибернетики: Анализ зарубежного опыта. Москва : Просвещение, 1970. 206 с.
125. Ницецкий Л. В. Применение ЭВМ для совершенствования управления учебным процессам в РПИ. Рига, 1989. Вип. 3. С. 3–22.
126. Нові інформаційні технології навчання в учбових закладах України. *Матеріали УНМК*. Одеса : АТОЛ, 1997. 289 с.
127. Новіцька І. В. Використання комп'ютерного тестування при розв'язуванні педагогічних задач. *Науковий вісник Мелітопольського державного педагогічного університету. Серія: Педагогіка*. Мелітополь, 2017. Вип. 1 (18). С. 169–176.
128. Новіцька І. В. Створення моделі формування професійних умінь у майбутніх учителів природничо-математичних дисциплін у процесі розв'язування педагогічних задач. *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка*. Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2014. Вип. 5 (77). С. 163–169.
129. Овчаров С. М. Індивідуально-диференційований підхід у професійній підготовці майбутніх учителів інформатики : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 / Полтавський держ. пед. ун-т. ім. В. Г. Короленка. Полтава, 2005. 209 с.
130. Олійник В. Деякі проблеми підготовки керівника-професіонала. *Директор школи. ліцею, гімназії*. 2009. № 1. С. 73–76.

131. Олійник В. В. Підвищення кваліфікації працівників профтехосвіти: концептуальні та організаційно-методичні засади. Київ : НАПН України, Ун-т менедж. освіти, 2009. 88 с.
132. Олійник В. В. Теоретичні та методичні засади розвитку системи підвищення кваліфікації працівників профтехосвіти на основі дистанційних технологій : навч. посіб. Київ, 2010. 268 с.
133. Олійник В. В. Управління підвищенням кваліфікації працівників профтехосвіти в умовах трансформації суспільства. Київ : НАПН України, Ун-т менедж. освіти, 2009. 104 с.
134. Основи нових інформаційних технологій навчання : посіб. для вчителів / авт. кол. за ред. Ю. І. Машбиця. Київ : ІЗМН, 1997. 25 с.
135. Островерхова Н. М. Парадигми управління авторськими закладами освіти. Київ : Глобус, 1998. 274 с.
136. Островерхова Н. М., Даниленко Л. І. Ефективність управління загальноосвітньою школою. Київ : Школяр, 1995. 301 с.
137. Паламарчук В. Ф. Інноваційні процеси в педагогіці. *Педагогічні інновації у сучасній школі*. Київ : Освіта, 1994. 87 с.
138. Панкратова Н. Д. Общие тенденции и системные проблемы развития информационных технологий. *Проблемы управления и информатика*. 1999. № 1. С. 58–68.
139. Парпан У. М. Інформатизація – сучасна тенденція розвитку освіти. URL: <http://aphd.ua/publication-381/> (дата звернення: 10.03.2019).
140. Пастельняк А. І. *Азбука управління*. Кіровоград. 1998. 31 с.
141. Педагогіка вищої школи : навч. посіб. / за ред.: З. В. Рябова та ін. Київ : НАПН України, ДВНЗ «Університет менеджменту освіти», 2017. 316 с.
142. Педагогічні інновації: ідеї, реалії, перспективи. Київ : ІЗМН, 1998. 384 с.
143. Педагогічні технології у неперервній професійній освіті : монографія / за ред. С. О. Сисоєвої. Київ : Віпол, 2001. 502 с.

144. Пикельная В. С. Теоретические основы управления (школоведческий аспект): методическое пособие. Москва : Высшая школа, 1990. 75 с.
145. Пикельная В. С. Теория и методика моделирования управленческой деятельности (школоведческий аспект) : дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.01 / Криворож. пед. ин-т Кривой Рог, 1993. 432 с.
146. Пікельна В. С., Удод О. А. Управління школою. Київ : Альфа, 1998. 260 с.
147. Плахотнюк Н. П. Критерії та показники рівня готовності майбутніх учителів до інноваційної діяльності. *Збірник наукових праць Слов'янського державного педагогічного університету*. 2010. Ч. II. (5). С. 181–191. URL: <http://eprints.zu.edu.ua/6778/1/10pnpktp.pdf> (дата звернення: 12.11.2016).
148. Поташник М. М., Моисеев А. М. Управление современной школой: (в вопросах и ответах). Москва : Новая шк., 1997. 352 с.
149. Проектний менеджмент для інноваційного розвитку освітніх організацій України : навч. посіб. для підготовки магістрів за спеціалізаціями «Управління навчальним закладом» та «Управління проектами», підвищення кваліфікації слухачів, керівників навчальних закладів / З. В. Рябова та ін. ; за заг. ред. акад. В. В. Олійника, маг. Ф. Фреха. Київ : НАПН України, ДВНЗ «Ун-т менедж. освіти»; КультурКонтакт Австрія, 2017. 118 с.
150. Рожнова Т. Є. Значення системи менеджменту якості освіти в процесі формування майстерності керівника закладу освіти. *Збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції «Методика навчання природничих дисциплін у середній та вищій школі» (XXVI Каршинські читання) (30–31 трав. 2019 р., м. Полтава) / за заг. ред. М. В. Гриньової*. Полтава : ПП «Астроя», 2019. С. 268–270.
151. Рожнова Т. Є. Значення проектних технологій для управління якістю закладів освіти. *Збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції «Методика навчання природничих дисциплін у середній та*

- вищій школі» (XXV Каришинські читання) (29–30 трав. 2018 р., м. Полтава) / за заг. ред. М. В. Гриньової. Полтава : ПП «Астрія», 2018. С. 285–287.
152. Рожнова Т. Є. Система менеджменту якості освіти в закладах вищої освіти в умовах конкурентного освітнього середовища. *Збірник матеріалів Міжнародного форуму управлінської діяльності «Парадигмальна модель керівника сфери освіти у контексті євроінтеграційних процесів» (18–19 трав. 2019 р.)*. Тернопіль : КРОК, 2019. С. 95–98.
 153. Романишина Л. М. Модульно-рейтингова технологія викладання у вищих навчальних закладах. Тернопіль : ТДПУ, 2000. 48 с.
 154. Рябова З. В. Моделювання процесу управління якістю освіти в навчальному закладі. *Теорія і методика професійної освіти: електронне наукове фахове видання*. 2016. № 9 (1) URL: http://tmpe.eor.by/images/Vol_9/3_16_tmpe_9_ryabova.pdf (дата звернення: 22.04.2017).
 155. Рябова З. В. Проектний менеджмент як технологія управління інноваційним розвитком навчального закладу. *Вісник післядипломної освіти : зб. наук. пр. / голов. ред. В. В. Олійник*. Київ : НАПН України, Ун-т менедж. освіти, Атопол ГРУП, 2016. Вип. 1 (30). С. 125–135.
 156. Селевко Г. К. Современные образовательные технологии : учеб. пособ. для пед. вузов и ин-тов повышения квалиф. Москва : Народное образование, 1998. 256 с.
 157. Сидоренко В. К., Дмитренко П. В. Основи наукових досліджень : навч. посіб. Київ : РНЦТ «ДІНІТ», 2000. 259 с.
 158. Сидоренко Е. В. Методы математической обработки в психологии. Санкт-Петербург : Речь, 2002. 350 с.
 159. Сисоєва С. О. Освітні технології: методологічні аспекти. Професійна освіта: педагогіка і психологія : Польсько-український щорічник. Київ-Ченстохова, 2000. С. 351–367.

160. Сисюєва С. О. Технологізація освітньої діяльності в умовах неперервної професійної освіти. *Неперервна професійна освіта: проблеми, пошуки, перспективи; монографія* / за ред. І. А. Зязюна. Київ, 2000. С. 249–273.
161. Сластенин В. А. Формирование личности учителя советской школы в процессе профессиональной подготовки. Москва : Педагогика, 1976. 197 с.
162. Сластенин В. А., Подымова Л. С. Педагогика: инновационная деятельность. Москва : ИЧП «Издательство Магистр», 1997. 308 с.
163. Слєпкань З. І. Педагогіка вищої школи. Київ : НПУ, 2002. 161 с.
164. Сорочан Т. М. Підготовка керівників шкіл до управлінської діяльності: теорія та практика. Луганськ : Знання, 2005. 384 с.
165. Тимошко Г. М. До проблеми управління інноваційними процесами в загальноосвітніх навчальних закладах. *Вісник Черкаського університету. Серія «Педагогічні науки»*. 2017. № 11. С. 125–131.
166. Тимошко Г. М. Наукові підходи до організаційної культури керівника навчального закладу в системі педагогічного менеджменту. *Збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції «Ціннісні орієнтації в управлінні процесом підготовки фахівців педагогіки вищої школи»* : матеріали конф. / ДВНЗ «Університет менеджменту освіти» НАПН України; Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка ; [гол. ред. Конет І. М.]. Кам'янець-Подільський : Вид. ПП Зволейко Д. Г., 2016. С. 11–18.
167. Тимошко Г. М. Професійна компетентність у контексті формування позитивного іміджу викладача вищого навчального закладу. *Матеріали науково-практичної конференції «П'яті Фльорівські читання»*. Чернігів : ЧНПУ імені Т. Г. Шевченка, 2017. С. 77–82.
168. Тимошко Г. М. Сучасні підходи до формування лідерських якостей керівника навчального закладу. *Педагогічний пошук. Науково-методичний вісник Волинського інституту післядипломної освіти*. 2016. № 2. С. 20–24.

169. Тимошко Г. М. Теоретико-практичні засади управління розвитком творчого потенціалу педагогічного колективу. *Вісник Чернігівського національного педагогічного університету імені Т. Г. Шевченка. Педагогічні науки*. 2017. Вип. 142. С. 175–181.
170. Третьяков П. И. Управление школой по результатам: практика пед. менеджмента. Москва : Новая шк., 1997. 288 с.
171. Тур О. М. Шляхи підвищення ефективності управління з формування здорового способу життя в учнівської молоді. URL: <http://umo.edu.ua/katalog/692-elektronne-naukove-fahove-vydannja-qteorija-ta-metodyka-upravlinnja-osvitojuq-vypusk-9-2012> (дата звернення: 18.02.2016).
172. Фіцула М. М. Педагогіка вищої школи : навч. посіб. 2-е вид. доп. Київ : «Академвидав», 2014. 456 с.
173. Холодова О. С. Роль комп'ютерних технологій в управлінні школою. *Комп'ютер у школі та сім'ї*. 2000. № 1. С. 6–8.
174. Чемерис О. А. Педагогічні умови забезпечення якості фундаментальної підготовки майбутніх учителів математики : дис. ... канд. пед. Наук : 13.00.04 / Житомирський державний університет імені Івана Франка. Житомир, 2007. 243 с.
175. Шакуров Р. Х. Социально-психологические основы управления: руководитель и педагогический коллектив. Москва : Просвещение, 1990. 208 с.
176. Шамова Т. И. Управление образовательным процессом в адаптивной школе. Москва, 2001. 384 с.
177. Шаталов В. Ф. Психологические контакты. Москва : Педагогика, 1987. 74 с.
178. Шиян Н. І. Технологія модульно-рейтингового навчання у вищій педагогічній школі : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. Наук : 13.00.01. Харків, 1999. 20 с.

179. Школа на рубежі ХХІ сторіччя: управлінський аспект : метод. посіб. Київ : ІНП «Актуальна освіта», 2000. 212 с.
180. Штофф В. А. Моделирование и философия. Москва : Наука, 1966. 310 с.
181. Щекин Г. В. Теория социального управления : монография. Київ : МАУП, 1996. 408 с.
182. Basic Guidelines for the Reform of Education Ministry of Education, Tokyo, 1992. 136 p .
183. Bondarenko V., Antipova O., Griban G., Sydorchuk N., Biruk N., Horokhova L., Boichuk I., Verbovskyi I., Antonova O., Novitska I., Prontenko K., Bloshchynskiy I. Methodological principles of the professional training of future specialists at higher educational institutions. *Revista Dilemas Contemporáneos: Educación, Política y Valores*. Año: VII. Número: Edición Especial. Artículo no.: 2. Período: Diciembre, 2019. URL: https://dilemas-contemporaneos-educacio.webnode.es/_files/200006408-d9ec0d9ec1/EE19.12.02_%20Principios_%20metodol%C3%B3gicos_%20de_%20la_%20formaci%C3%B3n_%20profesional_%20de....pdf (дата звернення: 02.11.2020).
184. Bondarenko V., Okhrimenko I., Minenok A., Donets I., Danylchenko V., Khudiakova N., Okhrimenko S., Alexandrov D., Vakulyk O., Rozhnova T., Verbovskyi I., Horokhova L., Griban G., Bloshchynskiy I., Prontenko K. Professionally Important Psychophysiological Qualities of Patrol Police Officers. *International Journal of Applied Exercise Physiology*. 2020. Vol. 9. № 4. P. 62–71. URL: <http://ijaep.com/Journal/vol.9.4.pdf>. (Належність до бази Web of Science) (дата звернення: 11.12.2020).
185. Bondarenko V., Okhrimenko I., Yevdokimova O., Sydorchuk N., Dzhazhyk O., Boichuk I., Kalashnik N., Kozlovets M., Slyusar V., Pavlenko V., Biruk N., Verbovskyi I., Bloshchynskiy I. Professional Skills and Competencies of the Future Police Officers. *International Journal of Applied Exercise Physiology*. 2020. Vol. 9. № 5. P. 35–43. URL:

<http://ijaer.com/Journal/vol.9.5.pdf> (Належність до бази Web of Science) (дата звернення: 11.12.2020).

186. GymeZ-Zermeco M., Franco-Gutiérrez H. The use of educational platforms as teaching resource in mathematics. *Journal of Technology and Science Education. JOTSE*, 2018. Vol. 8 (1). P. 63–71.
187. Informatics for secondary education. A curriculum for schools. Paris : UNESCO/IFIP, 1994. 104 p.
188. International Standart classification of Occupations. ISKO-88. Geneva : ILO, 1988. 296 p.
189. Maslow A. Some basic proposition of growth and self. Actualization psychology. *Perceiving, Behaving, Becoming* / ed. by A. Combs. P. 36–39.
190. *Microsoft Office*. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Microsoft_Office.
191. Okhrimenko I., Griban G., Kobernyk O., Kuznietsova O., Dzenzeliuk D., Rozhnova T., Verbovskiy I., Yuriev S., Yavorska T., Tkachenko P., Prontenko K. Formation of cadets' psychological readiness for professional practice during sport activities. *Revista Dilemas Contemporáneos: Educación, Política y Valores*. Año: VII. Número: Edición Especial. Artículo no.: 116. Período: Diciembre, 2019. URL: https://dilemas-contemporaneos-educacio.webnode.es/_files/200006522-2407124073/EE19.12.116 %20Formaci %C3 %B3n %20de %20la %20prep araci %C3 %B3n %20psicol %C3 %B3gica %20de %20los %20cadetes.....pdf (дата звернення: 11.11.2020).
192. Rudyk A., Voskoboinikova G. Improving professional preparation of mathematics for the optimization of education in a specialized school in technical conditions of educational processes. *The third international scientific congress of scientists of Europe as part of the III International Scientific Forum of Scientists «East–West»* (Austria–Russia–Kazakhstan–Canada–Ukraine–Czech Republic), 11th January 2019. Vienna, Austria, 2019. P. 377–381.

193. Verbovskiy I. Theoretical aspects of educational process of management informatization. *Journal L'Association 1901 «SEPIKE»*. Osthofen, Deutschland., Poitiers, France. Los Angeles, USA. Edition 05. 2015. P. 46–49.

ДОДАТКИ

Додаток А

**Перелік закладів вищої освіти України,
працівники яких були задіяні в опитуванні**

№	Назва закладу освіти	Кількість респондентів
1.	Бердянський державний педагогічний університет	18
2.	Вінницький національний медичний університет імені М. І. Пирогова	3
3.	Вінницький національний педагогічний університет імені М. Коцюбинського	2
4.	ДЗВО «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»	3
5.	ДЗВО «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»	23
6.	ДЗВО «Ужгородський національний університет»	8
7.	ДЗВО «Університет менеджменту освіти»	12
8.	ДЗВО «Херсонський державний аграрний університет»	2
9.	Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка	7
10.	Житомирський державний університет імені Івана Франка	107
11.	Запорізький національний університет	10
12.	Івано-Франківський національний медичний університет	7
13.	Ізмаїльський державний гуманітарний університет	5
14.	Київський міжнародний університет	18
15.	Луцький національний технічний університет	2
16.	Львівський національний університет імені Івана Франка	47
17.	Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького	6
18.	Миколаївський національний аграрний університет	3
19.	Миколаївський національний університет імені В. О. Сухомлинського	3
20.	Мукачівський державний університет	9
21.	Національний авіаційний університет (м. Київ)	4
22.	Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут»	5
23.	Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т.Г.Шевченка	7

№	Назва закладу освіти	Кількість респондентів
24.	Національний університет «Львівська політехніка»	19
25.	Національний університет «Острозька академія»	7
26.	Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»	2
27.	Національний університет водного господарства та природокористування (м. Рівне)	27
28.	Одеський національний політехнічний університет	7
29.	Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського	2
30.	Подільський державний аграрно-технічний університет	2
31.	Полтавська державна аграрна академія	3
32.	Полтавський національний педагогічний університет імені В. Ф. Короленка	5
33.	Полтавський університет економіки і торгівлі	13
34.	Рівненський державний гуманітарний університет	6
35.	Сумський державний університет	5
36.	Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки	10
37.	Тернопільський національний медичний університет імені І. Я. Горбачевського	9
38.	Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка	5
39.	Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя	5
40.	Український католицький університет (м. Львів)	10
41.	Харківський національний аграрний університет ім. В. В. Докучаєва	5
42.	Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди	9
43.	Херсонський державний університет	8
44.	Хмельницький національний університет	2
45.	Центральноукраїнський державний педагогічний університет імені Володимира Винниченка (м. Кропивницький)	4
46.	Центральноукраїнський національний технічний університет	5
47.	Черкаський національний університет імені Бодана Хмельницького	14
48.	Чорноморський національний університет імені Петра Могили	12

Міністерство освіти і науки України
Житомирський державний університет імені Івана Франка

ЗАТВЕРДЖУЮ

Ректор
Житомирського державного
університету імені Івана Франка

П. Ю. Саух

«24» квітня 2015р

Положення **про організацію освітнього процесу в** **Житомирському державному університеті** **імені Івана Франка**

Розглянуто та затверджено
на засіданні вченої ради
Житомирського державного
університету імені Івана Франка
протокол № 9 від 24.04. 2015р.

Житомир – 2015

Обговорено та схвалено на засіданні вченої ради університету (протокол № 9 від 24.04. 2015 року)

Положення про організацію освітнього процесу в Житомирському державному університеті імені Івана Франка

Укладачі: Л.М. Янович, І.Г. Григор'єва, І.А. Вербовський

Житомир : Навчальний відділ ЖДУ, 2015 р.

ПОЛОЖЕННЯ **про організацію освітнього процесу в Житомирському державному** **університеті імені Івана Франка**

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Освітній процес – це інтелектуальна, творча діяльність у сфері вищої освіти і науки, що проводиться у вищому навчальному закладі через систему науково-методичних і педагогічних заходів та спрямована на передачу, засвоєння, примноження і використання знань, умінь та інших компетентностей у осіб, які навчаються, а також на формування гармонійно розвиненої особистості.

1.2. Мета освітнього процесу полягає в реалізації особистісного потенціалу людини, розвитку її творчих здібностей, задоволенні потреб особи і суспільства у підготовці компетентних фахівців, конкурентоспроможних на національному та міжнародному ринках праці.

1.3. Освітній процес базується на ступеневій системі вищої освіти та принципах науковості, гуманізму, демократизму, наступності та безперервності, органічного поєднання освітньої та наукової діяльності, незалежності від втручання будь-яких політичних партій, громадських та релігійних організацій.

1.4. Мова навчання визначається статтею 48 Закону України "Про вищу освіту".

1.5. Освітній процес організовується з урахуванням можливостей сучасних інформаційних технологій навчання та орієнтується на формування освіченої, гармонійно розвиненої особистості, здатної до постійного оновлення наукових знань, професійної мобільності та швидкої адаптації до змін і розвитку в соціально-культурній сфері, в галузях техніки, технологій, системах управління та організації праці в умовах ринкової економіки.

1.6. Організація освітнього процесу базується на багатоступеневій системі вищої освіти.

2. НОРМАТИВНО-ПРАВОВА БАЗА ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

Організація освітнього процесу в університеті базується на Законах України "Про освіту", "Про вищу освіту", стандартах вищої освіти, інших актах законодавства України з питань освіти, Статуту Житомирського державного університету імені Івана Франка, Колективного договору.

Стандарт вищої освіти — це сукупність вимог до змісту та результатів освітньої діяльності вищих навчальних закладів і наукових установ за кожним рівнем вищої освіти і межах кожної спеціальності.

Освітня (освітньо-професійна чи освітньо-наукова) програма — система освітніх компонентів на відповідному рівні вищої освіти в межах спеціальності (напрямку підготовки), що визначає вимоги до рівня освіти осіб, які можуть розпочати навчання за цією програмою, перелік навчальних дисциплін і логічну послідовність їх вивчення, кількість кредитів Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи (далі – ЄКТС), необхідних для виконання

цієї програми, а також очікувані результати навчання (компетентності), якими повинен оволодіти здобувач відповідного ступеня вищої освіти.

Стандарт вищої освіти визначає такі вимоги до освітньої програми:

- 1) обсяг кредитів ЄКТС, необхідний для здобуття відповідного ступеня вищої освіти;
- 2) перелік компетентностей випускника;
- 3) нормативний зміст підготовки здобувачів вищої освіти, сформульований у термінах результатів навчання;
- 4) форми атестації здобувачів вищої освіти;
- 5) вимог до наявності системи внутрішнього забезпечення якості вищої освіти;
- 6) вимоги професійних стандартів (у разі їх наявності)

Організація освітнього процесу здійснюється структурними навчальними підрозділами університету (навчально-науковими інститутами, факультетами, кафедрами, центрами, відділами тощо). Основним нормативним документом, що визначає організацію освітнього процесу, є навчальний план.

2.1. Навчальні плани

Навчальний план є нормативним документом університету та повинен містити відомості про галузь знань, спеціальність (напрямок підготовки) і спеціалізацію (за наявності), освітній або освітньо-науковий рівень, кваліфікацію, нормативний термін навчання, графік освітнього процесу, розділи теоретичної, практичної підготовки, блок обов'язкових навчальних дисциплін (навчальні курси, практики із вказаними кредитами ЄКТС і навчальними годинами), дані про кількість і форми семестрового контролю, атестації в екзаменаційній комісії, загальний бюджет навчального часу за весь нормативний термін навчання та його поділ на аудиторний навчальний час та час, відведений на самостійну навчальну роботу, а також поділ бюджету аудиторного навчального часу за окремими формами занять з кожної навчальної дисципліни та за весь термін навчання загалом. Навчальні плани складаються окремо для кожного освітнього (освітньо-наукового) рівня та за кожною формою навчання (в тому числі навчання зі скороченим, порівняно з типовим, терміном навчання) на підставі освітньо-професійної (освітньо-наукової) програми та графіка освітнього процесу.

Навчальний план для різних спеціальностей в межах однієї галузі знань має бути максимально уніфікованим, що сприятиме покращенню організації освітнього процесу і академічній мобільності студентів.

З метою оптимізації освітнього процесу, врахування поточних соціально-економічних умов діяльності вищих навчальних закладів України університет може запроваджувати на кожен навчальний рік узагальнений графік освітнього процесу для всіх навчальних планів денної та заочної форм навчання.

При формуванні навчального плану рекомендується планувати вивчення не більше **восьми** дисциплін на семестр (обов'язкових та вибіркових з урахуванням практик). В число восьми дисциплін в семестр враховуються тільки ті курсові роботи, що мають міждисциплінарний характер і які

виділяються окремою позицією в навчальному плані та становлять 3 кредити ЄКТС.

Всі навчальні плани та графіки затверджуються ректором університету і засвідчуються печаткою.

Навчальний план підлягає перегляду за умови введення в дію нових стандартів вищої освіти, вводиться для підготовки фахівців певної спеціальності (напряму підготовки), як правило, починаючи з першого курсу і з початку навчального року. Дотримання назв та обсягів нормативних дисциплін є обов'язковим для навчального закладу.

Нормативний зміст освітньої програми (навчального плану) підготовки фахівців з будь-якої спеціальності (напряму підготовки) визначається стандартом вищої освіти, а вибірковий – методичною комісією чи радою факультету (навчально-наукового інституту). При цьому вибіркова частина має становити **не менше 25 %** загальної кількості кредитів ЄКТС, передбачених для певного рівня освіти.

Вивчення студентами вибірових дисциплін починається з другого курсу.

Здійснення вибору предметів студентами відбувається у такій послідовності:

- деканат факультету на початку поточного навчального року (до кінця жовтня місяця) доводить до відома студентів комплект матеріалів довідкового характеру, складовими якого є перелік дисциплін вільного вибору (за циклами дисциплін у розрізі навчальних років/семестрів), відповідно до навчального плану, та анотації цих дисциплін, підготовлені відповідними кафедрами;

- студенти, після ознайомлення із запропонованими їм матеріалами до 1 березня кожного навчального року подають в деканат (дирекцію) свої заяви-побажання щодо вивчення тих, чи інших вибірових дисциплін (пакетів дисциплін/модулів) на наступний навчальний рік;

- деканати (дирекції) до 10 березня організують роботу з формування списків академічних груп для вивчення певних вибірових дисциплін та передають інформацію до навчального відділу;

- академічні групи формуються, якщо вибірову дисципліну вибрали для вивчення **не менше 20 студентів**.

- узагальнена інформація про вибір студентами вибірових дисциплін, яка має бути зосереджена в навчальному відділі, є підставою для розрахунку навантаження на навчальний рік для відповідних кафедр.

З метою удосконалення змісту навчання, конкретизації планування навчального процесу, своєчасного внесення змін на виконання наказів та розпоряджень МОН України, рішень Вченої ради університету, врахування регіональних потреб і вимог замовників фахівців, щорічно складаються (коригуються) робочі навчальні плани на наступний навчальний рік. Робочі навчальні плани складаються окремо для кожного освітнього (освітньо-наукового) рівня та форми навчання, в тому числі навчання зі скороченим, порівняно з типовим, терміном навчання. Робочі навчальні плани

затверджуються проректором з навчальної роботи не пізніше ніж за 3 місяці до початку навчального року.

Розробка навчальних і робочих навчальних планів є одним з найбільш відповідальних видів методичної роботи педагогічних працівників та професорсько-викладацького складу університету. Навчальні і робочі навчальні плани розробляються робочими групами випускаючих кафедр із залученням представників різних кафедр та методистів навчального відділу. Робочі групи працюють під безпосереднім керівництвом завідувачів відповідних випускаючих кафедр, а координацію їх діяльності і контроль за виконанням вимог до навчальних планів здійснює заступник декана (директора) з навчальної роботи та методист навчального відділу.

Аудиторні заняття всіх видів на тиждень повинні складати від 30 до 18 годин. Необхідно передбачити послідовне зменшення обов'язкових аудиторних годин (у зазначеному діапазоні) на старших курсах, для чого рекомендується переносити вивчення деяких розділів і питань навчальної програми дисципліни з обов'язкових аудиторних на самостійну роботу студентів. Зменшення кількості обов'язкових аудиторних годин студентів повинно супроводжуватися посиленням методичної допомоги та контролю за самостійним вивченням навчального матеріалу.

Навчальний час, відведений для самостійної роботи студента, регламентується робочим навчальним планом.

При розробці робочих навчальних планів для заочної форми навчання необхідно мати на увазі, що перелік та послідовність дисциплін, загальна кількість годин на їх засвоєння, вид семестрової атестації повинні бути такими самими, як у навчальному плані денної форми навчання. Обсяги аудиторних годин при заочному навчанні обмежуються тривалістю установчих сесій та консультпунктів. Розподіл аудиторних годин з дисципліни рекомендується визначати пропорційно до їх обсягів у навчальному плані з денної форми навчання.

Всі навчальні дисципліни, включені до індивідуального навчального плану студента, є обов'язковими для вивчення.

2.2. Навчальна програма дисципліни

На основі освітньої програми і навчального плану складається навчальна програма дисципліни, яка є нормативним документом університету. Особливості розроблення цього документа викладені в **Положенні про навчальну програму дисципліни**.

Місце і значення навчальної дисципліни, її загальний зміст та вимоги до знань, вмінь і практичних навичок визначаються навчальною програмою дисципліни.

Для кожної навчальної дисципліни, яка входить до освітньо-професійної чи освітньо-наукової програми підготовки, на підставі навчальної програми дисципліни та навчального плану в університеті складається відповідно до встановлених вимог робоча навчальна програма дисципліни.

Робоча навчальна програма дисципліни містить виклад конкретного змісту навчальної дисципліни, послідовність, організаційні форми її вивчення та їх обсяг, визначає форми та засоби поточного і підсумкового контролю тощо.

2.3. Індивідуальний навчальний план здобувача вищої освіти

Навчання студента здійснюється за *індивідуальним навчальним планом* (ІНПС). ІНПС є робочим документом студента, який складається на кожний наступний навчальний рік у травні–червні поточного року (за винятком першого курсу) і затверджується в порядку, встановленому університетом. Формування ІНПС здійснюється на основі робочого навчального плану спеціальності з урахуванням структурно-логічної схеми підготовки фахівців. При формуванні ІНПС враховується фактичне виконання студентом індивідуальних навчальних планів поточного і попередніх навчальних років.

Індивідуальний навчальний план студента включає нормативні та вибіркові навчальні дисципліни. Сукупність нормативних дисциплін в ІНПС визначає нормативний зміст ОПП. Вибіркові дисципліни забезпечують виконання вимог варіативної частини ОПП, а саме: здійснення поглибленої підготовки за напрямками, що визначають характер майбутньої діяльності; підготовку за спеціалізаціями певної спеціальності; сприяють академічній мобільності студента та його особистим інтересам.

Університет надає ЗВО можливість користування навчальними приміщеннями, бібліотеками, навчальною, навчально-методичною і науковою літературою, обладнанням, устаткуванням та іншими засобами навчання на умовах, визначених правилами внутрішнього розпорядку.

За відповідність рівня підготовки ЗВО до вимог стандартів вищої освіти відповідає керівник навчального структурного підрозділу (навчально-наукового інституту, факультету, центру, кафедри тощо).

За виконання індивідуального навчального плану відповідає ЗВО.

3. Рівні і ступені підготовки здобувачів вищої освіти в університеті

Підготовка фахівців в університеті здійснюється за такими рівнями¹ вищої освіти з присудженням відповідного ступеня вищої освіти:

- перший рівень – ступінь бакалавра;
- другий рівень – ступінь магістра;
- третій рівень – ступінь доктора філософії;
- науковий рівень – ступінь доктора наук.

Бакалавр – це освітній ступінь, що присуджується вищим навчальним закладом у результаті успішного виконання здобувачем вищої освіти освітньо-професійної програми, обсяг якої становить 180–240 кредитів ЄКТС.

Особа має право здобувати ступінь бакалавра за умови наявності в неї повної загальної середньої освіти або ступінь молодшого бакалавра (молодшого спеціаліста).

¹ До 2016 року в університеті здійснюється набір студентів на ОКР «спеціаліст».

Обсяг ОПП для здобуття ступеня бакалавра на основі ступеня молодшого бакалавра (молодшого спеціаліста) визначається університетом, однак сумарний обсяг обох програм не повинен перевищувати 240 кредитів ЄКТС.

Магістр – це освітній ступінь, що присуджується вищим навчальним закладом у результаті успішного виконання здобувачем вищої освіти відповідної освітньої програми. Ступінь магістра здобувається за освітньо-професійною або за освітньо-науковою програмою. Обсяг освітньо-професійної програми підготовки магістра становить 90–120 кредитів ЄКТС, обсяг освітньо-наукової програми – 120 кредитів ЄКТС. Освітньо-наукова програма магістра обов'язково включає дослідницьку (наукову) компоненту обсягом не менше 30 відсотків.

Особа має право здобувати ступінь магістра за умови наявності в неї ступеня бакалавра.

Доктор філософії – це освітній і водночас перший науковий ступінь, що здобувається на основі ступеня магістра. Ступінь доктора філософії присуджується спеціалізованою вченою радою ЗВО в результаті успішного виконання здобувачем вищої освіти відповідної освітньо-наукової програми та публічного захисту дисертації у спеціалізованій вченій раді.

Нормативний термін підготовки доктора філософії в аспірантурі становить чотири роки. Обсяг освітньої складової ОНП підготовки доктора філософії становить 30–60 кредитів ЄКТС.

Доктор наук – це другий науковий ступінь, що здобувається особою на основі ступеня доктора філософії і передбачає набуття найвищих компетентностей у галузі розроблення і впровадження методології дослідницької роботи, проведення оригінальних досліджень, отримання наукових результатів, які забезпечують розв'язання важливої теоретичної або прикладної проблеми, мають загальнонаціональне або світове значення та опубліковані в наукових виданнях.

4. Порядок організації освітнього процесу

Навчальний процес в університеті здійснюється відповідно до графіка освітнього процесу навчально-науковими інститутами, факультетами і кафедрами. Освітній процес за кожною спеціальністю (напрямом підготовки) здійснюється на основі навчального плану з урахуванням інноваційних освітніх технологій, механізмів і процедур, визначених в Європейському просторі вищої освіти.

Графік освітнього процесу визначає календарні терміни теоретичної та практичної підготовки, підсумкового контролю (екзаменаційних сесій), підготовки випускних кваліфікаційних робіт, атестації, канікул.

В університеті у навчальному році планується 41 тиждень теоретичного навчання (із них від 6 до 2 тижнів – екзаменаційні сесії). Навчальний процес за денною формою навчання організується за семестровою системою. Теоретичне навчання у навчальному році, як правило, складає 35 тижнів: 18 – перший семестр і 17 – другий, крім випускних семестрів.

Усі види практик проводяться, як правило, поза термінами теоретичного навчання.

Каникули встановлюються двічі на рік загальною тривалістю 8–12 тижнів. Їх конкретні терміни визначаються графіком навчального процесу на кожний навчальний рік.

5. Форми організації освітнього процесу та види навчальних занять

Навчання здобувачів вищої освіти в університеті здійснюється за такими формами:

- денна;
- заочна.

Денна форма навчання є основною для здобуття певного рівня вищої освіти або кваліфікації з відривом від виробництва і здійснюється як за кошти державного бюджету, так і за кошти фізичних та юридичних осіб.

Освіту за **заочною** формою навчання мають право здобувати особи без відриву від виробництва незалежно від роду і характеру їх занять та віку.

Навчання здобувачів без відриву від виробництва здійснюється як за кошти державного бюджету, так і на підставі договорів між університетом та підприємствами, установами, організаціями, фізичними особами.

Заочна форма навчання з певної спеціальності (напряму підготовки) може бути започаткована, якщо:

- освітня програма з цієї спеціальності (напряму підготовки) акредитована за певним рівнем вищої освіти;
- є денна форма навчання з цієї спеціальності (напряму підготовки) (за винятком спеціальностей специфічних категорій);
- є необхідне навчально-методичне, інформаційне та матеріально-технічне забезпечення цієї форми навчання.

Відкриття заочної форми навчання з певної спеціальності (напряму підготовки) здійснюється відповідно до чинного законодавства.

Освітній процес реалізується у таких формах: навчальні заняття, виконання індивідуальних завдань, практики, контрольні заходи, самостійна робота.

Основними видами навчальних занять є: лекції, лабораторні, практичні, семінарські заняття, комп'ютерний практикум та консультації.

Лекція - основний вид навчальних занять, призначених для викладення теоретичного матеріалу.

Як правило, окрема лекція є елементом курсу лекцій, що охоплює основний теоретичний матеріал одної або декількох тем навчальної дисципліни. Тематика лекцій визначається робочою навчальною програмою дисципліни.

Лекції проводяться лекторами – професорами, доцентами та старшими викладачами, а також провідними науковими працівниками та спеціалістами, запрошеними для читання лекцій. Кандидатури інших лекторів, які не мають вченого звання, мають бути затверджені за поданням завідувачів відповідних кафедр наказом по університету, підготовленим навчальним відділом.

Лектор зобов'язаний дотримуватися робочої навчальної програми щодо тематики та змісту лекційних занять, але не обмежуватися у питаннях інтерпретації навчального матеріалу, формах і способах його викладення.

Лекція проводиться у відповідно обладнаних приміщеннях - аудиторіях.

Лабораторне заняття - вид навчального заняття, на якому студент під керівництвом викладача проводить експерименти чи дослідження з метою практичного підтвердження окремих теоретичних положень, набуває практичних навичок роботи з лабораторним обладнанням, оснащенням, обчислювальною технікою, вимірювальною апаратурою, оволодіває методикою експериментальних досліджень в конкретній предметній галузі та обробки отриманих результатів.

Лабораторні заняття проводяться у спеціально оснащених навчальних лабораторіях з використанням обладнання, пристосованого до умов навчального процесу (лабораторних макетів, установок та ін.).

Для проведення лабораторних занять академічна група поділяється на підгрупи.

Перелік тем лабораторних занять визначається робочою навчальною програмою дисципліни. Заміна лабораторних занять іншими видами навчальних занять не допускається.

Лабораторне заняття включає проведення контролю підготовленості студентів до виконання конкретної лабораторної роботи, виконання власне лабораторних досліджень, оформлення індивідуального звіту про виконану роботу та його захист перед викладачем. Виконання лабораторної роботи оцінюється викладачем.

Підсумкова оцінка ставиться в журналі обліку виконання лабораторних робіт і враховується при виставленні семестрової підсумкової оцінки (рейтингу) з даної дисципліни. Наявність позитивних оцінок, одержаних студентом за всі лабораторні роботи, передбачені робочою навчальною програмою, є необхідною умовою його допуску до семестрового контролю по даній дисципліні.

Практичне заняття - вид навчального заняття, на якому студенти під керівництвом викладача шляхом виконання певних відповідно сформульованих завдань закріплюють теоретичні положення навчальної дисципліни і набувають вмінь та навичок їх практичного застосування.

Практичні заняття проводяться в аудиторіях або в навчальних лабораторіях, оснащених необхідними технічними засобами навчання, обчислювальною технікою тощо.

Перелік тем практичних занять визначається робочою навчальною програмою дисципліни. Викладач, якому доручено проведення практичних занять, за узгодженням з лектором даної навчальної дисципліни розробляє методичне забезпечення: індивідуальні завдання різної складності, методичні прийоми розгляду окремих теоретичних положень або розв'язання практичних задач, контрольні завдання (тести) для виявлення ступеня сформованості необхідних умінь тощо.

Практичне заняття включає проведення контролю знань, умінь та навичок, постановку загальної проблеми (завдання) викладачем та її обговорення за участю студентів, розв'язання задач з їх обговоренням, вирішення контрольних завдань, їх перевірка та оцінювання.

Порядок оцінювання знань здобувачів вищої освіти викладений в Положенні про оцінювання знань студентів.

Комп'ютерний практикум - вид практичного заняття, на якому викладач організує індивідуальну роботу студентів на ПЕОМ з метою формування умінь та навичок практичного використання певних оболонок, програм.

Комп'ютерний практикум проводиться у спеціально оснащених комп'ютерних класах (навчальних лабораторіях). Для проведення комп'ютерного практикуму академічна група, як правило, поділяється на дві підгрупи.

Перелік тем комп'ютерного практикуму визначається робочою навчальною програмою дисципліни. Заміна комп'ютерного практикуму іншими видами навчальних занять не допускається.

Комп'ютерний практикум включає проведення контролю підготовленості студентів, виконання запланованих завдань, поточний та підсумковий контроль роботи студентів.

Підсумкова оцінка ставиться в журналі обліку комп'ютерного практикуму і враховується при визначенні семестрової підсумкової оцінки (рейтингу) з даної дисципліни. Наявність позитивних оцінок, одержаних студентом за всі теми комп'ютерного практикуму, передбачені робочою програмою, є необхідною умовою його допуску до семестрового контролю з даної дисципліни.

Семінарське заняття - вид навчального заняття, на якому викладач організовує дискусію з попередньо визначених проблем. На підставі індивідуальних завдань (рефератів) студенти готують тези виступів з цих проблем.

Перелік тем семінарських занять визначається робочою навчальною програмою дисципліни. Семінарські заняття проводяться в аудиторіях або навчальних кабінетах з однією академічною групою.

На кожному семінарському занятті викладач оцінює підготовлені студентами реферати, їх виступи, активність в дискусії, вміння формулювати та відстоювати свою позицію та ін. Підсумкові оцінки за кожне семінарське заняття вносяться до журналу занять навчальної групи. Одержані студентом оцінки за окремі семінарські заняття враховуються при визначенні підсумкової оцінки (рейтингу) з даної навчальної дисципліни.

Індивідуальне навчальне заняття - проводиться з окремими студентами, які виявили особливі здібності в навчанні та схильність до науково-дослідної роботи і творчої діяльності з метою підвищення рівня їх підготовки та розкриття індивідуального творчого обдарування. Індивідуальні навчальні заняття організуються у позанавчальний час за окремим графіком,

складеним кафедрою з урахуванням індивідуальних навчальних планів, зі студентами:

- з студентами, які пропустили заняття з поважної причини;
- учасниками олімпіад з фаху або окремих дисциплін;
- членами збірних команд університету з видів спорту;
- з магістрантами за темами наукових досліджень.

Консультація – вид навчального заняття, на якому студент отримує від викладача відповіді на конкретні питання або пояснення окремих теоретичних положень чи їх практичного використання. Під час підготовки до екзаменів (семестрових, державних) проводяться групові консультації.

Протягом семестру консультації з навчальних дисциплін проводяться за встановленим кафедрою розкладом із розрахунку відповідного часу, що планується на консультації з певної навчальної дисципліни.

Самостійна робота студента (СРС) є основним засобом засвоєння навчального матеріалу у вільний від аудиторних занять час.

Самостійна робота студента включає: опрацювання навчального матеріалу, виконання індивідуальних завдань, науково-дослідну роботу.

Зміст самостійної роботи студента над конкретною дисципліною визначається робочою навчальною програмою, методичними матеріалами, завданнями та вказівками викладача.

Самостійна робота студента забезпечується системою навчально-методичних засобів, передбачених робочою навчальною програмою дисципліни: підручниками, навчальними та методичними посібниками, конспектами лекцій, збірниками завдань, комплектами індивідуальних семестрових завдань, практикумами, комп'ютерними навчальними комплексами, методичними рекомендаціями з організації СРС, виконання окремих завдань та ін., які повинні мати також і електронні версії.

Методичні матеріали для самостійної роботи студентів повинні передбачати можливість проведення самоконтролю з боку студента. Для самостійної роботи студенту також рекомендується відповідна наукова та професійна монографічна і періодична література.

Самостійна робота студента по вивченню навчального матеріалу з конкретної дисципліни може проходити в бібліотеці університету, навчальних кабінетах, лабораторіях, комп'ютерних класах, а також в домашніх умовах.

Для забезпечення належних умов роботи студентів, у разі необхідності, ця робота здійснюється за попередньо складеним на факультеті (в навчально-науковому інституті) графіком, що гарантує необхідну ритмічність СРС, а також можливість індивідуального доступу студента до необхідних дидактичних і технічних засобів загального користування. Графік доводиться до відома студентів на початку навчального семестру.

При організації самостійної роботи студентів з використанням складного обладнання, установок, комп'ютерних баз даних необхідно забезпечити можливість одержання необхідної консультації або допомоги з боку спеціалістів кафедри.

Навчальний матеріал дисципліни, передбачений для засвоєння студентом у процесі самостійної роботи, виноситься на підсумковий контроль разом з навчальним матеріалом, що вивчався при проведенні аудиторних навчальних занять.

Курсова робота з навчальної дисципліни - це творче індивідуальне завдання. Курсова робота виконується студентом самостійно під керівництвом викладача протягом навчального року на основі знань та умінь, набутих з даної та суміжних дисциплін, а також матеріалів підприємств, організацій, науково-дослідних установ тощо.

Курсова робота (КР) з навчальної дисципліни - це індивідуальне завдання, яке є творчим або репродуктивним рішенням конкретних задач щодо об'єктів діяльності фахівця (педагогічних, економічних, соціальних, лінгвістичних, математичних, природничих, проблем тощо), виконаним студентом самостійно під керівництвом викладача згідно із завданням, на основі набутих з даної та суміжних дисциплін знань та умінь.

Курсові роботи сприяють розширенню і поглибленню теоретичних знань, розвитку навичок їх практичного використання, самостійного розв'язання конкретних завдань.

Тематика курсових робіт повинна відповідати завданням навчальної дисципліни і тісно пов'язуватися з практичними потребами конкретного фаху. Тематика курсових робіт затверджується на засіданнях кафедр.

Мета, завдання та порядок виконання курсових робіт, зміст та обсяг їх окремих частин, характер вихідних даних, а також інші вимоги наводяться у методичних вказівках, які розробляються кафедрами, які керують курсовими роботами.

Розподіл курсових робіт за освітніми рівнями здійснюється наступним чином:

- бакалавр – 3 курсові роботи (крім першого курсу);
- спеціаліст – 1 курсова робота;
- магістр – 1 курсова робота.

Курсові роботи не плануються у випускних семестрах.

Студентам надається право вибору теми курсової роботи. Закріплення тем курсових робіт за студентами реєструється у журналі із зазначенням дати.

Керівництво курсовими роботами здійснюється найбільш кваліфікованими викладачами. Захист курсової роботи проводиться прилюдно перед комісією у складі викладачів кафедри, в тому числі і керівника курсової роботи.

Студент, який без поважної причини не подав курсову роботу у зазначений термін або не захистив її, вважається таким, що має академічну заборгованість. При отриманні незадовільної оцінки студент за рішенням комісії виконує курсову роботу за новою темою або переопрацьовує попередню роботу в термін, визначений деканом факультету (директором навчально-наукового інституту).

Підсумки виконання курсових робіт обговорюються на засіданнях кафедр.

Курсові роботи зберігаються на кафедрі протягом одного року, потім списуються та утилізуються в установленому порядку.

Контрольні роботи - це індивідуальні завдання, які передбачають самостійне виконання студентом певної практичної роботи на основі засвоєного теоретичного матеріалу. Контрольні роботи можуть передбачати певний ілюстративний матеріал.

Практика є необхідним компонентом підготовки фахівців певного освітнього (освітньо-наукового). Метою практики є оволодіння студентами сучасними методами, формами організації праці в їх майбутній професії, формування у них на базі одержаних знань професійних умінь і навичок для прийняття самостійних рішень під час конкретної роботи в реальних виробничих умовах, виховання потреби систематично поновлювати свої знання та творчо їх застосовувати в практичній діяльності.

Перелік усіх видів практик, їх форми та терміни проведення визначаються навчальними і робочими навчальними планами.

Практика студентів проводиться в загальноосвітніх школах, гімназіях, колегіумах, ліцеях, ПТУ, на передових сучасних підприємствах і в організаціях під організаційно-методичним керівництвом викладачів кафедр та спеціалістів університету, підприємства (організації).

Зміст і технологія проходження практик визначається програмами практик, затверджених Вченою радою університету. Програми визначають види і форми перевірки рівня сформованості необхідних умінь та навичок, вимоги до звіту студента про виконання програми практик та індивідуальних завдань. Студенту, який не виконав програму практики, може бути надано право проходження практики повторно. Студент, який знову отримав негативну оцінку з практики, відраховується з університету.

Підсумки кожної практики обговорюються на засіданнях кафедр, а загальні підсумки практики підводяться на вчених радах факультетів (ННІ) та на засіданнях ректорату або Вченої ради університету.

Програми практик, які проводяться в університеті, розроблені згідно з наказом Міносвіти від 08.04.93 р. №93 "Про затвердження Положення про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України" (Зміни тексту: наказ Міносвіти від 20.12.94 р. №351), а також рекомендацій ІТЗО МОН України «Про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України» від 24 квітня 2013 року.

6. Організація контролю та оцінка якості навчання

6.1. Види та рівні контролю

Контрольні заходи є необхідним елементом зворотного зв'язку у процесі навчання. Вони визначають відповідність рівня набутих студентами знань, умінь та навичок вимогам нормативних документів щодо вищої освіти і забезпечують своєчасне коригування навчального процесу.

У навчальному процесі можуть використовуватись такі види контролю: вхідний, поточний, рубіжний, підсумковий та відстрочений.

Вхідний контроль проводиться перед вивченням нового курсу з метою визначення рівня підготовки студентів з дисциплін, які забезпечують цей курс.

Вхідний контроль проводиться на першому занятті за завданнями, які відповідають програмі попередньої дисципліни. Результати контролю аналізуються на кафедральних (міжкафедральних) нарадах спільно з викладачами, які проводять заняття із даної дисципліни. За результатами вхідного контролю розробляються заходи з надання індивідуальної допомоги студентам, коригування навчального процесу.

Поточний контроль проводиться викладачами на всіх видах аудиторних занять. Основне завдання поточного контролю - перевірка рівня підготовки студентів до виконання конкретної роботи. Основна мета поточного контролю - забезпечення зворотнього зв'язку між викладачами та студентами у процесі навчання, забезпечення управління навчальною мотивацією студентів. Інформація, одержана при поточному контролі, використовується як викладачем - для коригування методів і засобів навчання, так і студентами - для планування самостійної роботи. Особливим видом поточного контролю є колоквіум.

Поточний контроль може проводитися у формі усного опитування або письмового експрес-контролю на практичних заняттях та лекціях, у формі колоквіуму, за результатами якого студент допускається до виконання лабораторної роботи, виступів студентів при обговоренні питань на семінарських заняттях, а також у формі комп'ютерного тестування.

Форми проведення поточного контролю та критерії оцінки рівня знань визначаються відповідною кафедрою. Результати поточного контролю (поточна успішність) є основною інформацією при проведенні заліку і враховуються викладачем при визначенні підсумкової екзаменаційної оцінки з даної дисципліни. Найбільш об'єктивно та системно облік поточної успішності забезпечується при використанні рейтингової системи оцінки.

Рубіжний (модульний, тематичний) контроль - це контроль знань студентів після вивчення логічно завершеної частини навчальної програми дисципліни. Цей контроль проводиться у формі контрольної роботи або тестування і є необхідним елементом модульно-рейтингової технології навчального процесу.

Відстрочений контроль, або контроль збереження знань, проводиться через деякий час після вивчення дисципліни. Цей вид контролю не впливає на результативність (оцінку) навчання студента і проводиться вибірково, як правило, в інтересах зовнішнього контролю якості навчання чи внутрішнього, з метою вивчення стійкості засвоєних знань студентами. Щорічний ректорський контроль є відстроченим.

Підсумковий контроль забезпечує оцінку результатів навчання студентів певного освітньо-кваліфікаційного рівня на проміжних або заключному етапах їх навчання. Він включає семестровий контроль і атестацію здобувачів вищої освіти.

Семестровий контроль з певної дисципліни проводиться відповідно до навчального плану у вигляді семестрового екзамену, диференційованого заліку

або заліку в терміни, встановлені графіком навчального процесу та в обсязі навчального матеріалу, визначеному робочою програмою дисципліни.

Залік (диференційований залік) - це вид підсумкового контролю, при якому засвоєння студентом навчального матеріалу з дисципліни оцінюється на підставі результатів поточного контролю (тестування, поточного опитування, виконання індивідуальних завдань та певних видів робіт на практичних, семінарських або лабораторних заняттях) протягом семестру.

Атестація - це встановлення відповідності засвоєних здобувачами вищої освіти рівня та обсягу знань, умінь, інших компетентностей вимогам стандартів вищої освіти.

Атестація здійснюється відкрито і гласно. Здобувачі вищої освіти та інші особи, присутні на атестації, у тому числі під час захисту дисертації, можуть вільно здійснювати аудіо- та/або відеофіксацію процесу атестації.

Атестація осіб, які здобувають ступінь бакалавра (спеціаліста) чи магістра, здійснюється екзаменаційною комісією, до складу якої можуть включатися представники роботодавців та їх об'єднань, відповідно до Положення про екзаменаційну комісію, затвердженого вченою радою університету.

Університет на підставі рішення екзаменаційної комісії присуджує особі, яка успішно виконала освітню програму на певному рівні вищої освіти, відповідний ступінь вищої освіти та присвоює відповідну кваліфікацію.

Атестація осіб, які здобувають ступінь магістра, може здійснюватися у формі єдиного державного кваліфікаційного іспиту за спеціальностями та в порядку, визначеними Кабінетом Міністрів України.

Атестація осіб, які здобувають ступінь доктора філософії (кандидата наук), здійснюється постійно діючою або разовою спеціалізованою вченою радою вищого навчального закладу чи наукової установи, акредитованою Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти, на підставі публічного захисту наукових досягнень у формі дисертації. Здобувач ступеня доктора філософії (кандидата наук) має право на вибір спеціалізованої вченої ради.

Атестація осіб, які здобувають ступінь доктора наук, здійснюється постійно діючою спеціалізованою вченою радою вищого навчального закладу чи наукової установи, акредитованою Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти, на підставі публічного захисту наукових досягнень у вигляді дисертації або опублікованої монографії, або сукупності статей, опублікованих у вітчизняних та/або міжнародних рецензованих фахових виданнях, перелік яких затверджується центральним органом виконавчої влади у сфері освіти і науки.

За рівнем контролю розрізняють: самоконтроль, кафедральний, факультетський, ректорський та міністерський.

Самоконтроль призначений для самооцінки студентами якості засвоєння навчального матеріалу з конкретної дисципліни (розділу, теми). З цією метою в навчальних посібниках для кожної теми (розділу), а також у методичних розробках з лабораторних робіт передбачаються питання для самоконтролю.

Кафедральний контроль проводиться з метою оцінки рівня підготовки студентів з дисципліни на різних етапах її вивчення, як правило, викладачами даної дисципліни і здійснюється у вигляді вхідного, поточного, рубіжного та семестрового контролю.

Факультетський, ректорський та міністерський контроль є різними рівнями зовнішнього контролю, призначеного для перевірки якості навчального процесу на кафедрах, порівняння ефективності навчання студентів.

Зовнішній контроль усіх рівнів, на відміну від кафедрального, проводиться вибірково (в окремих навчальних групах), тільки письмово і, як правило, є відстроченим.

6.2. Семестровий контроль

6.2.1. Загальні відомості

Перелік екзаменів та заліків семестрового контролю визначається робочим навчальним планом зі спеціальності. Загальна кількість контрольних заходів у семестрі не має перевищувати восьми (обов'язкових та вибіркових дисциплін з урахуванням практик).

Семестрові задіки проводяться після закінчення її вивчення, до початку екзаменаційної сесії. Заліки приймаються викладачами, які проводили практичні, семінарські та інші заняття в навчальній групі з даної дисципліни.

Семестрові екзамени складаються студентами у період екзаменаційних сесій згідно з розкладом, який затверджується проректором з навчальної роботи і доводиться до викладачів і студентів не пізніше, ніж за місяць до початку сесії. Відхилення від розкладу екзаменів неприпустимо.

На підготовку студентів до кожного екзамену необхідно планувати не менше 3 днів. Перед кожним екзаменом обов'язково проводиться консультація.

Проректор з навчальної роботи може визначати індивідуальні терміни складання екзаменів студентам у зв'язку з поважними причинами (хвороба, сімейні обставини, відрядження тощо), що підтверджені документально.

За наявності поважних причин (хвороба, сімейні обставини та ін.), що документально підтверджені, окремим студентам може встановлюватись індивідуальний графік складання екзаменів (заліків) тривалістю не більше місяця з початку наступного навчального семестру. Якщо цей термін є недостатнім для виконання індивідуального графіку, розглядається питання про надання йому академічної відпустки або повторного курсу навчання.

Студент не допускається до семестрового контролю з певної дисципліни, якщо він не виконав усіх видів робіт, передбачених робочим навчальним планом на семестр з цієї навчальної дисципліни, або має незадовільні оцінки за підсумкові модулі з дисципліни.

При цьому викладач в екзаменаційно-заліковій відомості робить запис "не допущений". Недопущення студента до семестрового контролю з певної навчальної дисципліни не може бути причиною недопуску його до контролю з інших дисциплін.

Студент, який захворів під час сесії, зобов'язаний повідомити деканат (директорат) про свою хворобу не пізніше наступного дня після екзамену та в тижневий термін після одужання подати довідку медичного закладу.

Екзамени приймаються лекторами, які викладали курс. У прийманні екзамену можуть брати участь викладачі, які проводили у навчальній групі інші види занять з дисципліни. Якщо окремі розділи дисципліни читалися кількома викладачами, екзамен (залік) може проводитися за їх участю з виставленням однієї загальної оцінки. Як виняток, за наявності поважних причин, завідувач кафедри за узгодженням з проректором з навчальної роботи може призначати для приймання екзамену іншого викладача з числа лекторів даної дисципліни та сповістити про це деканат (дирекцію). Результати складання екзаменів, диференційованих заліків, захистів курсових робіт та практик оцінюються за 100-бальною шкалою з виставленням відповідних оцінок за системою ECTS (A, B, C, D, E, FX, F) та національною шкалою ("відмінно", "добре", "задовільно", "незадовільно"), а заліків - за 100-бальною шкалою з виставленням відповідних оцінок за системою ECTS (A, B, C, D, E, FX, F) та національною шкалою ("зараховано", "не зараховано") і вносяться до відомості обліку успішності, залікової книжки (позитивні результати) та навчальної картки студента.

У разі отримання незадовільної оцінки, перескладання екзамену (заліку) з дисципліни допускається не більше двох разів. При повторному перескладанні екзамен (залік) у студента приймає комісія, яка створюється деканом факультету (директором інституту). Оцінка комісії є остаточною.

Студентам, які одержали під час сесії не більше двох незадовільних оцінок, дозволяється ліквідувати академічну заборгованість до початку наступного семестру. Перескладання екзаменів (заліків) здійснюється тільки після закінчення екзаменаційної сесії протягом канікул.

Якщо студент був допущений до складання семестрового контролю, але не з'явився без поважної причини, то вважається, що він використав першу спробу скласти екзамен (залік) і має заборгованість.

У випадках конфліктної ситуації за мотивованою заявою студента чи викладача, деканом факультету (директором інституту) створюється комісія для приймання екзамену (заліку), до якої можуть входити завідувач кафедри (провідний викладач) і викладачі відповідної кафедри, представники деканату (директорату) та органів студентського самоврядування.

Результати семестрового контролю регулярно обговорюються на засіданнях кафедр, вчених рад факультетів (інститутів) та вченої ради університету і є одним із важливих чинників управління якістю навчального процесу в університеті.

6.2.2. Підготовка до семестрового контролю

Семестровий контроль може проводитися в усній формі по білетах або у письмовій формі за контрольними завданнями (КЗ), а також шляхом тестування з використанням технічних засобів. Можливо поєднання різних форм контролю. Форма проведення семестрового контролю зазначається у робочій навчальній програмі. Зміст і структура екзаменаційних білетів (контрольних

завдань), перелік матеріалів, користування якими дозволяється студенту під час екзамену (заліку) та критерії оцінювання обговорюються та визначаються рішенням відповідної кафедри, про що студенти інформуються на початку семестру. Названі матеріали дійсні протягом навчального року, вони є складовою навчально-методичної документації з дисципліни і зберігаються на кафедрі.

Екзаменаційні білети (контрольні завдання) повинні повністю охоплювати робочу навчальну програму дисципліни або її частину, яка виноситься на семестровий контроль, та забезпечувати перевірку всіх знань, навичок і умінь відповідного рівня, що передбачені програмою. Кількість екзаменаційних білетів для усного екзамену та кількість варіантів контрольних завдань (для письмового контролю) становить не менше 30 та перевищує кількість студентів у навчальній групі, що забезпечує самостійність виконання завдання кожним студентом.

Крім цього, екзаменаційні білети (КЗ) мають відповідати таким вимогам:

- складність білетів для усного екзамену повинна бути приблизно однаковою і дозволяти студенту за час, відведений для відповіді (до 20 хв.), глибоко та повно розкрити зміст усіх питань;
- складність та трудомісткість КЗ для письмового контролю повинні відповідати відведеному часу контролю (90-135 хвилин); завдання не повинні вимагати докладних пояснень, складних розрахунків і забезпечувати мінімум непродуктивних витрат часу на допоміжні операції, проміжні розрахунки та інше.

Критерії оцінки відповіді студента (виконання КЗ) повинні враховувати, насамперед, її повноту і правильність, а також здатність студента:

- узагальнювати отримані знання;
- застосовувати правила, методи, принципи, закони у конкретних ситуаціях;
- аналізувати і оцінювати факти, події, інтерпретувати схеми, графіки, діаграми;
- викладати матеріал чітко, логічно, послідовно.

Таблиця відповідності результатів контролю знань за різними шкалами і критерії оцінювання

Сума балів за 100-бальною шкалою	Оцінка в ECTS	Значення оцінки ECTS	Критерії оцінювання	Рівень компетентості	Оцінка за національною шкалою	
					екзамен	залік
90-100	A	відмінно	Студент виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно здобувати знання, без допомоги викладача знаходить та опрацьовує необхідну інформацію, вміє використовувати набуті знання і вміння для прийняття рішень у нестандартних ситуаціях, переконливо аргументує	Високий (творчий)	відмінно	зараховано

			відповіді, самостійно розкриває власні обдарування і нахили			
82-89	B	дуже добре	Студент вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, застосовує його на практиці, вільно розв'язує вправи і задачі у стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких незначна	Достатній (конструктивно-варіативний)	добре	
74-81	C	добре	Студент вміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача; в цілому самостійно застосовувати її на практиці; контролювати власну діяльність, виправляти помилки, серед яких є суттєві, добирати аргументи для підтвердження думок			
64-73	D	задовільно	Студент відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень; з допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, серед яких є значна кількість суттєвих	Середній (репродуктивний)	задовільно	
60-63	E	достатньо	Студент володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні			
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання семестрового контролю	Студент володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу	Низький (рецептивний)		
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням залікового кредиту	Студент володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнання і відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів	продуктивний)	незадовільно	не зараховано

6.2.3. Проведення семестрового контролю

При проведенні семестрового контролю екзаменатор повинен мати таку документацію:

- окремі екзаменаційні білети (КЗ) для видачі студентам;

- затверджений завідувачем кафедри перелік матеріалів, користування якими дозволяється студенту під час екзамену (заліку);
- відомість обліку успішності, підписану деканом факультету (директором інституту).

Відомість обліку успішності екзаменатор отримує в деканаті (директораті) напередодні або в день проведення семестрового контролю.

Присутність на екзаменах або заліках сторонніх осіб без дозволу ректора, проректора або декана факультету (директора інституту) не допускається.

При проведенні усного екзамену в аудиторії одночасно може перебувати не більше 6 студентів, для підготовки до відповіді студенту повинно надаватися не менше 45 хвилин. Практичні навички можуть перевірятися із застосуванням спеціального обладнання і технічних засобів.

На екзаменах студенти зобов'язані подавати екзаменаторові залікову книжку (індивідуальний план). У разі відсутності залікової книжки (індивідуального плану) студент повинен мати довідку з деканату (директорату) про її втрату та документ, що засвідчує особу, в іншому разі студент до екзамену не допускається. При виявленні факту використання студентом недозволених матеріалів викладач має право припинити складання екзамену (заліку) студентом і виставити незадовільну оцінку.

Відмова студента від відповіді на питання екзаменаційного білету атестується як незадовільна відповідь.

Екзаменатор повинен:

- дотримуватись розкладу екзаменів (дата, час початку екзамену, аудиторія);
- при відвідуванні екзамену (заліку) будь-якою особою, крім ректора, проректорів або декана (заступника), запропонувати їй отримати на це дозвіл у проректора з навчальної роботи;
- проводити екзамен (залік) тільки за білетами (контрольними завданнями), що затверджені (для більш об'єктивної оцінки рівня підготовки студента екзаменаторові надається право ставити додаткові питання в межах навчальної програми);
- при усній формі екзамену оголошувати оцінку одразу після закінчення опитування студента і проставляти її спочатку в заліково-екзаменаційну відомість, а потім в залікову книжку;
- при письмовій формі екзамену оголошувати оцінку не пізніше наступного дня.

6.2.4. Оформлення результатів семестрового контролю

Результати семестрового контролю вносяться викладачем у відомість обліку успішності і залікову книжку (індивідуальний план) студента, а працівниками деканату (директорату) - в навчальну картку студента та систему «Деканат».

У відомостях проти прізвища конкретного студента викладач робить такі записи:

- а) "Не з'явився" - якщо студент був допущений до складання семестрового контролю, але не з'явився на нього;

б) "Не допущений" – якщо студент не був допущений до складання семестрового контролю через невиконання усіх видів робіт (лабораторних робіт та певних індивідуальних завдань), передбачених робочою навчальною програмою дисципліни у даному семестрі;

в) "Відмінно", "Добре", "Задовільно", "Незадовільно", "Зараховано", "Не зараховано" - залежно від результату складання семестрового контролю (записи "Незадовільно" та "Не зараховано" у залікову книжку студента не вносяться).

Відомість обліку успішності викладач повністю заповнює, підписує та здає особисто в деканат (директорат) у день проведення екзамену (заліку) або наступного робочого дня.

Для перездачі екзаменів (заліків) деканат оформлює додаткову відомість обліку успішності / аркуш успішності.

Аркуші успішності (додаткові відомості) для перескладання видаються студентам тільки після закінчення екзаменаційної сесії, а повертаються до деканату (директорату) викладачем.

У разі прийому екзаменів (заліків) комісією відомість обліку успішності підписують усі члени комісії. Терміни повернення викладачем додаткових відомостей визначаються деканатом (директоратом).

Письмові екзаменаційні роботи студентів зберігаються на кафедрі протягом навчального року, а потім знищуються.

Залікові відомості з практик, що проводяться влітку, викладач підписує та здає особисто в деканат (директорат) до початку нового навчального року (як виняток - до 10 вересня поточного року).

Оцінка з літніх практик студентів враховується при нарахуванні стипендії за результатами наступного семестрового контролю.

6.3. Атестація здобувачів вищої освіти

6.3.1 Загальні відомості

Метою атестації здобувачів вищої освіти є встановлення відповідності засвоєних здобувачами вищої освіти рівня та обсягу знань, умінь, інших компетентностей вимогам стандартів вищої освіти.

Атестація осіб, які здобувають ступінь бакалавра чи магістра, здійснюється екзаменаційною комісією (ЕК), до складу якої можуть включатися представники роботодавців та їх об'єднань, відповідно до положення про екзаменаційну комісію, затвердженого вченою радою вищого навчального закладу. Екзаменаційна комісія оцінює рівень науково-теоретичної і практичної підготовки випускників, вирішує питання про здобуття певного освітнього рівня, присвоєння відповідної кваліфікації та видачу документа про вищу освіту.

Залежно від кількості випускників може створюватися декілька ЕК з напрямку (спеціальності) або об'єднана комісія для споріднених спеціальностей.

До складу ЕК входять голова комісії та щонайменше три члени. Пропозиції щодо голів деканати (директорати) повинні подати до навчального відділу.

До участі в роботі ЕК як екзаменатори можуть залучатися професори, доценти та інші викладачі відповідних кафедр.

Персональний склад членів ЕК і екзаменаторів затверджується наказом по університету не пізніше, ніж за місяць до початку роботи ЕК.

Атестація проводиться у формі захисту дипломної роботи або (та) екзаменів згідно з вимогами відповідної ОПП.

До атестації допускаються студенти, які успішно виконали всі вимоги навчального плану з напрямку підготовки (спеціальності) відповідного освітнього рівня (не мають академічної заборгованості).

6.3.2. Підготовка до атестації

Виконання дипломних робіт, підготовка до атестації є заключним етапом навчання студентів за відповідною програмою підготовки і має на меті систематизування, закріплення і розширення теоретичних знань, вмінь та навичок, визначення спроможності їх практичного застосування у вирішенні професійних завдань, що передбачені для первинних посад відповідно до вимог стандартів вищої освіти.

Теми дипломних робіт щорічно розробляються і обговорюються на кафедрах, розглядаються вченою радою факультету (ННІ) і затверджуються наказом по університету.

Студентам надається право вибирати тему дипломної роботи з переліку, визначеному кафедрою, або пропонувати свою з обґрунтуванням доцільності її розробки.

Склад рецензентів затверджується деканом факультету (директором ННІ) за поданням завідувача кафедри не пізніше, ніж за місяць до початку захисту. Рецензент не може бути співробітником цієї кафедри.

До захисту дипломних робіт допускаються студенти, які виконали роботу, одержали на неї відгук наукового керівника, рецензію та витяг із засідання кафедри про допуск до захисту.

Списки студентів, допущених до державної атестації, затверджуються наказом по університету і подаються в ЕК.

6.3.3. Проведення атестації

Складання атестації та захист дипломних робіт проводиться на відкритому засіданні ЕК за участю не менше половини членів комісії при обов'язковій присутності голови комісії. Здобувачі вищої освіти та інші особи, присутні на атестації, можуть вільно здійснювати аудіо- та/або відеофіксацію процесу атестації.

Робота ЕК проводиться у терміни, передбачені графіком навчального процесу. Розклад засідань ЕК, узгоджений з головою комісії, затверджується проректором з навчальної роботи на підставі подання декана факультету (директора ННІ) і доводиться до загального відома не пізніше, ніж за місяць до початку атестації.

Тривалість проведення екзаменів і захисту дипломних робіт не повинна перевищувати 6 годин на день.

Крім дипломних робіт, які плануються до захисту на даному засіданні ЕК, до ЕК комісії деканатом (дирекцією) подаються такі документи:

- зведена відомість про виконання студентами навчального плану і отримані ними оцінки з теоретичних дисциплін, курсових робіт, практики. При наявності декількох семестрових екзаменаційних оцінок з однієї дисципліни до зведеної відомості заноситься підсумкова (середня зважена відносно розподілу по семестрах навчальних годин дисципліни) оцінка з округленням її до найближчого цілого значення;
- завірена залікова книжка (індивідуальний план) студента;
- відгук наукового керівника;
- рецензія на дипломну роботу;
- інші матеріали, що свідчать про наукову і практичну цінність роботи - друковані статті за темою роботи, документи, які вказують на практичне застосування роботи, макети, зразки матеріалів, виробів тощо.

Атестація проводиться за білетами, складеними у повній відповідності до програми атестації.

Результати складання атестації та захисту дипломної роботи визначаються оцінками "відмінно", "добре", "задовільно", "незадовільно". Рішення ЕК про оцінювання рівня підготовки студентів, а також про присвоєння студентам-випускникам кваліфікації та видачу їм відповідних документів про вищу освіту приймається ЕК на закритому засіданні відкритим голосуванням звичайною більшістю голосів членів комісії, які брали участь у засіданні. При однаковій кількості голосів голос голови є вирішальним.

Студенту, який успішно пройшов атестацію, рішенням ЕК присвоюється відповідна кваліфікація і видається відповідний документ про освіту.

Документ про вищу освіту з відзнакою видається студенту, який отримав підсумкові оцінки "відмінно" не менше як з 75 % усіх навчальних дисциплін та практик, передбачених навчальним планом за весь термін навчання (бакалавр, спеціаліст, магістр), а з інших навчальних дисциплін та курсових робіт і практик - оцінки "добре", захистив дипломну роботу, склав атестацію з оцінками "відмінно".

Результати захисту дипломних робіт і атестації оголошуються в день їх проведення після оформлення протоколу засідання ЕК.

Отримання студентом незадовільної оцінки на одному з екзаменів не позбавляє його права продовжувати проходити наступні етапи атестації.

Студент, який не захистив дипломну роботу або не склав екзаменів, або не з'явився на захист (екзамен) без поважних причин, відраховується з університету як такий, що виконав навчальний план, але не пройшов атестації.

Якщо студент не захистив дипломну роботу ЕК встановлює, чи може він повторно захищати ту саму дипломну роботу або він зобов'язаний підготувати нову. Повторний захист та повторне складання екзаменів дозволяється тільки під час наступної атестації протягом трьох років після закінчення університету. Перелік екзаменів для осіб, які їх складають повторно, визначається навчальним планом, що діяв у рік закінчення ними університету.

Усі засідання ЕК протоколюються. У протоколи записуються поставлені студентам питання, вносяться оцінки, одержані на екзамені або при захисті дипломних робіт, особливі думки і зауваження членів комісії, вказуються кваліфікація та відповідний документ (з відзнакою чи без відзнаки), що видається студенту-випускнику. Протокол підписують голова та члени ЕК, які брали участь у засіданні. Протоколи засідань ЕК здаються у навчальний відділ, де зберігаються протягом року, а потім передаються в архів університету для збереження протягом 5 років.

Дипломні роботи після їх захисту зберігаються в бібліотеці університету 5 років, а потім списуються та утилізуються у визначеному порядку. Окремі роботи, що мають наукову та практичну цінність, за рекомендацією ЕК можуть зберігатися в бібліотеці університету і більше 5 років. У разі необхідності передачі дипломної роботи підприємству (установі) для її впровадження у виробництво, з роботи знімається копія.

Після закінчення роботи ЕК голова комісії складає звіт на ім'я ректора і подає його до навчального відділу університету.

У звіті голови комісії дається аналіз рівня підготовки випускників з напрямку підготовки (спеціальності), якості виконання дипломних робіт, відповідність тематики та змісту робіт сучасним вимогам, характеристика знань студентів, виявлених під час захисту, недоліки в підготовці з окремих дисциплін (питань), висловлюються рекомендації щодо поліпшення навчального процесу.

Звіт голови ЕК зі спеціальності (напрямку підготовки) обговорюється на засіданні вченої ради факультету (ІНІ).

Загальні підсумки роботи ЕК з напрямів підготовки (спеціальностей) університету обговорюються на засіданні вченої ради університету.

Порядок створення екзаменаційної комісії, її склад та функції, порядок і розклад роботи, форми звітності визначаються Положенням про екзаменаційну комісію, затвердженим вченою радою університету.

7. Особливості навчання студентів за індивідуальними графіками

Студенти університету в межах установленого загального терміну навчання можуть бути переведені на індивідуальний графік виконання ІНПС у разі неможливості відвідування занять за розкладом через: активну участь у спортивних змаганнях високого рангу, поєднання навчання на старших курсах з роботою (для студентів денної форми), виробничу необхідність, та інші поважні причини, підтверджені відповідними документами.

Студенти, яким встановлений індивідуальний графік виконання ІНПС, можуть складати заліки та іспити впродовж семестру.

Переведення студента на індивідуальний графік навчання здійснюється наказом ректора університету на підставі заяви, поданої студентом з обґрунтуванням причини та погодженої деканом факультету (директором ІНІ). До заяви додається один із таких документів:

- клопотання кафедри;

- клопотання з підприємства;
- інші документи, що підтверджують неможливість відвідування занять згідно з розкладом.

Після підписання наказу ректором, студент узгоджує індивідуальний графік виконання ІНПС з відповідними викладачами і подає його на затвердження декану.

8. Навчальний час здобувача вищої освіти

8.1. Навчальний час ЗВО визначається обсягом кредитів ЄКТС, необхідних для здобуття відповідного ступеня вищої освіти.

Обліковими одиницями навчального часу ЗВО є кредит ЄКТС, академічна година, навчальний день, тиждень, семестр, курс, рік.

Кредит ЄКТС — одиниця вимірювання обсягу навчального навантаження ЗВО, необхідного для досягнення визначених (очікуваних) результатів навчання. Обсяг одного кредиту ЄКТС становить 30 годин. Навантаження одного навчального року за денною формою навчання становить, як правило, 60 кредитів ЄКТС.

Академічна година — це мінімальна облікова одиниця навчального часу. Тривалість академічної години становить 40 хвилин. Дві академічні години утворюють пару академічних годин (надалі "пара").

Навчальний день — це складова частина навчального часу ЗВО не більше 9 академічних годин.

Навчальний тиждень — це складова частина навчального часу студента, тривалістю не більше 45 академічних годин (1,5 кредитів ЄКТС).

Навчальний семестр — це складова частина навчального часу ЗВО, що закінчується підсумковим семестровим контролем. Тривалість семестру визначається навчальним планом.

Навчальний курс — це завершений період навчання ЗВО протягом навчального року. Тривалість перебування ЗВО на навчальному курсі включає час навчальних семестрів, підсумкового контролю та канікул. Сумарна тривалість канікул протягом навчального курсу, крім останнього, становить не менше 8 тижнів. Початок і закінчення навчання ЗВО на конкретному курсі оформляється відповідними (перевідними) наказами ректора.

Навчальний рік триває 12 місяців, розпочинається, як правило, 1 вересня і для ЗВО складається з навчальних днів, днів проведення підсумкового контролю, екзаменаційних сесій, вихідних, святкових і канікулярних днів.

8.2. Навчальні дні та їх тривалість визначаються річним графіком освітнього процесу. Вказаний графік складається на навчальний рік з урахуванням перенесень робочих та вихідних днів. Навчальні заняття в університеті тривають, як правило і проводяться за розкладом. Розклад має забезпечити виконання навчального плану в повному обсязі щодо навчальних занять.

8.3. Забороняється відволікати ЗВО від участі в навчальних заняттях та контрольних заходах, встановлених розкладом, крім випадків, передбачених чинним законодавством.

8.4. Розклад навчальних занять разом із навчальним планом і навчальними програмами дисциплін є основним документом, що регламентує організацію та проведення освітнього процесу в університеті.

Чисельність навчальної групи за програмами підготовки бакалаврів та спеціалістів повинна бути в середньому 25-30 осіб. Чисельність навчальних груп за програмами підготовки магістрів може бути зменшена.

Семестровий розклад занять та екзаменів складають деканати факультетів (директорати інститутів).

Розклад занять усіх форм навчання доводиться до відома викладачів та студентів не пізніше ніж за 10 днів до початку кожного семестру, а екзаменів - за місяць до їх початку. Завантаження аудиторного та лабораторного фондів контролюється деканатами (директоратами), навчальним відділом університету.

9. Робочий час науково-педагогічних працівників

Робочий час науково-педагогічних працівників становить **36 годин** на тиждень (скорочена тривалість робочого часу).

Робочий час науково-педагогічного працівника включає час на виконання ним навчальної, методичної, наукової, організаційної роботи та інших трудових обов'язків у поточному навчальному році, відображених в індивідуальному робочому плані.

Обсяг навчальної роботи викладачів в облікових годинах складає їх навчальне навантаження, яке визначається для конкретного викладача у межах максимального з урахуванням виконання ним методичної, наукової, організаційної й виховної роботи та особливостей і структури навчальної дисципліни, а також кількості дисциплін (не більше 5), які він викладає. Це стосується також навчальних дисциплін, які лише запроваджуються і потребують від викладача значних витрат часу на розробку курсу лекцій і відповідного методичного забезпечення.

Норми часу навчальної, методичної, наукової, організаційної роботи в університеті розглядаються на методичній раді і затверджуються Вченою радою університету. Максимальне навчальне навантаження на одну ставку науково-педагогічного працівника становить 600 годин на навчальний рік. Мінімальний обов'язковий обсяг навчального навантаження викладача в межах його робочого часу встановлюється кафедрою з урахуванням виконання ним іншої роботи (методичної, наукової, організаційної, виховної) і у порядку, передбаченому Статутом університету та Колективним договором.

Графік робочого часу викладача визначається розкладом аудиторних навчальних занять і консультацій, розкладом або графіком контрольних заходів та іншими видами робіт, передбаченими індивідуальним робочим планом викладача. Час виконання робіт, не передбачених розкладом або графіком контрольних заходів, визначається у порядку, встановленому вищим

навчальним закладом, з урахуванням особливостей спеціальності та форм навчання.

Зміни в обов'язковому навчальному навантаженні та в інших видах трудових обов'язків науково-педагогічного працівника вносяться в його індивідуальний робочий план.

Викладач зобов'язаний дотримуватися встановленого йому графіка робочого часу.

Рекомендований перелік видів навчальної, методичної, наукової та організаційної роботи для науково-педагогічних працівників встановлюється Міністерством освіти і науки України.

Види навчальної роботи науково-педагогічних працівників відповідно до їх посад встановлюються відповідними кафедрами університету за погодженням з виборними органами первинних організацій профспілки.

Залучення науково-педагогічних, наукових і педагогічних працівників до роботи, не передбаченої трудовим договором, може здійснюватися лише за їхньою згодою або у випадках, передбачених законодавством.

10. Післядипломна освіта, підвищення кваліфікації та стажування науково-педагогічних працівників

10.1. Післядипломна освіта – це спеціалізоване вдосконалення освіти та професійної підготовки особи шляхом поглиблення, розширення та оновлення її професійних знань, умінь та навичок або отримання іншої професії, спеціальності на основі здобутого раніше освітнього рівня та практичного досвіду.

10.2. Післядипломна освіта в університеті здійснюється центром післядипломної освіти та довузівської підготовки та відповідними кафедрами у межах ліцензованого обсягу і регламентується Положенням університету про післядипломну освіту. Особа, яка успішно пройшла навчання за програмою післядипломної освіти, отримує відповідний документ.

10.3. Науково-педагогічні працівники університету підвищують кваліфікацію та проходять стажування в Україні і за кордоном, в тому числі в рамках академічної мобільності. Базами підвищення кваліфікації можуть бути: вищі навчальні заклади III-IV рівнів акредитації, наукові установи, підприємства й організації.

10.4. Університет забезпечує підвищення кваліфікації та стажування науково-педагогічних працівників не рідше одного разу на п'ять років.

10.5. Результати підвищення кваліфікації та проходження стажування враховуються:

- під час проведення атестації педагогічних працівників;
- під час обрання на посаду за конкурсом чи укладання трудового договору з науково-педагогічним працівником.

10.6. Посади науково-педагогічних працівників, які підвищують кваліфікацію або проходять стажування з відривом від виробництва, на цей період можуть замінюватися іншими особами без проведення конкурсу на умовах строкового трудового договору (контракту).

11. Методичне та організаційне забезпечення освітнього процесу

Якість і рівень методичного та організаційного забезпечення освітнього процесу вищої освіти є визначальним чинником якості освіти загалом. Методичне та організаційне забезпечення вищої освіти здійснюється МОН України, науково-методичними установами та ЗВО і базується на використанні документів, регламентованих чинною нормативною базою вищої освіти з адаптацією їх до вимог Європейського простору вищої освіти. Основою для підготовки навчальної і навчально-методичної літератури в університеті є навчальний план.

Методичне та організаційне забезпечення освітнього процесу також включає:

- навчально-організаційні документи деканату (директорату) і кафедр;
- навчально-методичну документацію з напряму підготовки (спеціальності);
- навчально-методичну документацію з кожної дисципліни;
- інформаційне забезпечення навчального процесу (підручники і навчальні посібники, дидактичні матеріали, наочні посібники, комп'ютерні програми з навчальних дисциплін тощо).

Перелік обов'язкових документів дирекції (деканату)

1. Збірник нормативних документів МОН та Університету (паперовий або електронний варіанти)
2. Звіт про роботу дирекції (деканату).
3. План роботи дирекції (деканату).
4. Протоколи засідання Вченої ради навчально-наукового інституту (факультету).
5. Залікові книжки, екзаменаційні відомості, відомості ПМР.
6. Журнали академічних груп.
7. Графік роботи секретаря.
8. Концепція розвитку навчально-наукового інституту (факультету) на 5 років, затверджена відповідним чином.
9. Навчальні та робочі плани.
10. Списки та заяви студентів на вибіркові дисципліни.
11. Наказ про поселення у гуртожиток (копія).
12. Накази про призначення стипендій (копії).
13. Накази про практику студентів (копії).
14. Протоколи засідання методичної комісії навчально-наукового інституту (факультету).
15. Навчальні картки студентів.
16. Індивідуальні плани студентів із витягом з наказу про перехід на навчання за індивідуальним планом.
17. Розклади навчальних занять, екзаменів.
18. Журнали:
 - ☐ реєстрації відомостей і аркушів успішності студентів на навчальний рік;
 - ☐ реєстрації довідок;

- реєстрації залікових книжок;
- реєстрації видачі студентських квитків;
- реєстрації довідок-викликів та повідомлень.
- 19. Посадові інструкції працівників дирекцій (деканатів).
- 20. Контингент та алфавітна книга студентів навчально-наукового інституту (факультету).
- 21. Стан ведення архівних матеріалів.
- 22. Ліцензійні (акредитаційні) справи напрямів та спеціальностей навчально-наукового інституту (факультету).
- 23. Щоденники кураторів академгруп.
- 24. Список та копії документів студентів-«пільговиків».

Перелік обов'язкових документів кафедри Організаційно-нормативні документи кафедри:

1. Нормативні документи Міністерства освіти і науки та Житомирського державного університету імені Івана Франка в електронному варіанті.
2. Графіки і журнали контрольних відвідувань занять зав. кафедри, взаємовідвідування та проведення відкритих занять, у тому числі й виховних заходів.
3. Графіки і журнали проведення консультацій та індивідуальних занять викладачами кафедри.
4. План роботи кафедри.
5. План засідань кафедри.
6. Протоколи засідань кафедри.
7. План роботи методичного семінару кафедри.
8. Протоколи засідань методичного семінару кафедри, які проводяться не менше одного разу на два місяці (щонайменше 4 протоколи на рік).
9. Плани підвищення кваліфікації викладачів (п'ятирічний та річний із зазначенням попереднього терміну підвищення кваліфікації) та ксерокопії звітів.
10. Графіки роботи лаборантів.
11. Посадові інструкції зав. кафедри, професора, доцента, ст. викладача, викладача, асистента.
12. Концепція розвитку кафедри на 5 років затверджена відповідним чином.
13. Розклади занять викладачів за I та II семестри н. р.
14. Журнал реєстрації курсових і дипломних робіт.
15. Курсові роботи за останній рік.
16. Акти на списання курсових робіт за останні п'ять років.
17. Список аспірантів, докторантів і здобувачів із зазначенням дати зарахування, теми, керівника (консультанта) та їх контактною інформацією.
18. Журнал з охорони праці.
19. Інструкції з техніки безпеки для лабораторій.
20. Список викладачів та лаборантів кафедри із контактною інформацією.

Навчально-методичне забезпечення навчального процесу:

1. Витяг з наказу «Про затвердження дисциплін за вибором студентів та закріплення навчальних дисциплін за кафедрами університету».
2. Програми навчальної, виробничої та інших, видів практик (місця їх проходження із зазначенням відповідних напрямів підготовки (спеціальностей), семестрів, форм контролю, загальною кількістю годин), якщо така практика передбачена відповідними навчальними планами (робочими навчальними планами).
3. Навчально-методичні комплекси дисциплін кафедри оформлені відповідно до Положення про навчально-методичний комплекс навчальної дисципліни.
4. Тематика передбачених навчальним планом курсових робіт по кафедрі і методичні матеріали щодо їх виконання, оформлення, захисту та критерію оцінювання.
5. Тематика дипломних робіт і методичні матеріали щодо їх виконання, оформлення, захисту та критерію оцінювання.

На кафедрі повинні міститися навчально-методичні документи з усіх спеціалізацій, закріплених за кафедрою. У разі необхідності, інші документи за рішенням кафедри, наприклад, графік самостійної роботи студентів (виконання контрольних робіт, курсових робіт та ін.).

Навчально-методична документація з напряму підготовки (спеціальності) (за винятком її частини, що являє собою галузевий стандарт вищої освіти) розробляється відповідними випускаючими кафедрами. Відповідальність за якість та повноту навчально-методичної документації з напряму підготовки (спеціальності) покладається на завідувача випускаючої кафедри.

Навчально-методична документація з дисциплін розробляється кафедрами, що здійснюють викладання цих дисциплін. Відповідальність за розробку навчально-методичної документації з дисциплін кафедри покладається на завідувача кафедри.

Навчально-методична документація з дисциплін зберігається на кафедрах, які забезпечують викладання цих дисциплін, а навчальні програми також і в бібліотеці університету (електронна версія).

Основними документами, що визначають зміст навчання є навчальні та робочі навчальні плани, а також навчальні та робочі навчальні програми дисциплін.

Навчальна програма дисципліни визначає:

- цілі вивчення дисципліни у вигляді системи здатностей, типових задач діяльності та її місце у системі підготовки фахівця;
- завдання дисципліни у вигляді системи вмінь (із зазначенням шифрів згідно з ОПП та рівня їх сформованості) і знань;
- інформаційний зміст та структурно-логічну схему вивчення;
- перелік рекомендованих практичних (лабораторних) робіт, індивідуальних завдань, а також підручників, методичних і дидактичних матеріалів;
- критерії оцінювання успішності навчання та засоби діагностики.

Навчальні програми дисциплін розробляються кафедрами згідно з вимогами відповідних ОПП підготовки фахівців. З метою забезпечення

цілісності навчального матеріалу, професійної спрямованості змісту навчання, попередження можливого дублювання, врахування міждисциплінарних зв'язків навчальні програми розглядаються методичною комісією того факультету (інституту), для напряму підготовки (спеціальностей) якого розроблена відповідна навчальна програма.

Навчальні програми загальноуніверситетських дисциплін гуманітарного і соціально-економічного циклів та загальних дисциплін магістерських програм підготовки розглядаються Методичною радою університету.

Навчальні програми дисциплін природничонаукового циклу повинні бути загальними у межах одного напряму підготовки, а дисциплін гуманітарного і соціально-економічного циклів - загальними у межах однієї (декількох) галузей знань. Програми певних дисциплін циклу професійно-практичної підготовки можуть бути загальними для кількох споріднених спеціальностей.

Навчальні програми затверджуються не пізніше, ніж за 2 місяці до початку навчального року, протягом якого вивчаються відповідні дисципліни.

Робоча навчальна програма дисципліни є основним методичним документом, що визначає зміст і технологію навчання з певної дисципліни. Робоча навчальна програма дисципліни складається на основі відповідної навчальної програми і робочого навчального плану напряму підготовки (спеціальності) певної форми навчання. У ній можуть бути змінені послідовність вивчення окремих розділів, тем і питань залежно від особливостей напряму підготовки (спеціальності), форми навчання тощо.

Робоча навчальна програма містить викладення конкретного змісту навчальної дисципліни з розподілом на окремі навчальні заняття, визначає організаційні форми її вивчення (навчальні заняття, виконання індивідуальних семестрових завдань, самостійна робота), розподіл навчальних годин за видами занять, форми і засоби поточного та підсумкового контролю, інформаційно-методичне забезпечення дисципліни.

Складовою частиною програм є засоби діагностики рівня засвоєння студентами навчального матеріалу, сформованості їх умінь та навичок для проведення запланованих контрольних заходів та семестрової атестації.

Робочі навчальні програми щорічно обговорюються на засіданнях кафедр. У разі необхідності факультети/інститути-замовники можуть поставити вимогу узгодження робочих навчальних програм. Робочі навчальні програми дисциплін повинні бути затверджені (перезатверджені) не пізніше, ніж за 2 місяці до початку навчального року, протягом якого вивчаються відповідні дисципліни.

Навчальні плани та програми дисциплін, інша навчально-методична документація кафедр є інтелектуальною власністю університету і може бути використана іншим ЗВО лише з дозволу університету.

12. Права та обов'язки учасників освітнього процесу

12.1. Права здобувачів вищої освіти

Здобувач вищої освіти університету має право на:

- захист від будь-яких форм експлуатації, фізичного та психічного насильства;
- безпечні і нешкідливі умови навчання, праці та побуту;
- вибір форми навчання;
- участь у конкурсі на продовження навчання за програмами підготовки спеціалістів та магістрів;
- ознайомлення з програмами будь-яких навчальних дисциплін на кафедрах або в бібліотеці університету;
- обрання вибіркового навчальних дисциплін в межах, передбачених освітньою (освітньо-науковою) програмою підготовки та робочим навчальним планом;
- обрання одного з викладачів з дисципліни, якщо розклад передбачає такий вибір;
- користування консультаціями викладачів за встановленим розкладом;
- переривання навчання після здобуття вищої освіти за освітнім рівнем бакалавра та продовження його в університеті або іншому навчальному закладі за освітнім рівнем спеціаліста (магістра) за заочною формою. Зарахування здійснюється на конкурсній основі на вакантні місця, що фінансуються з державного бюджету, або на платній основі;
- переведення з однієї форми навчання на іншу та на місця з бюджетним фінансуванням за конкурсом, на підставі рішення комісії по переводу з контрактної на державну форму навчання з урахуванням успішності навчання студента та його соціального статусу;
- участь в обговоренні та вирішенні питань удосконалення навчально-виховного процесу, науково-дослідної роботи, призначення стипендій, організації дозвілля, побуту, оздоровлення;
- надання пропозицій щодо умов навчання;
- безкоштовне користування бібліотекою, інформаційними фондами, послугами навчальних, наукових та інших підрозділів університету;
- отримання інформації про ситуації, які склалися на ринку праці, від відповідних структур університету;
- участь у науково-дослідних конференціях, симпозіумах, виставках, конкурсах, подання своїх робіт для публікацій;
- користування виробничою, культурною, спортивною, побутовою базами університету;
- моральне та (або) матеріальне заохочення за успіхи у навчанні, активну участь у науково-дослідній роботі та громадському житті університету або його підрозділу;
- канікулярну відпустку тривалістю не менше 8 календарних тижнів;
- академічну відпустку, поновлення і переведення до іншого ЗВО у встановленому порядку;
- забезпечення гуртожитком у встановленому порядку;
- отримання стипендій, призначених юридичними та фізичними особами, які направили їх на навчання, а також інших стипендій відповідно до законодавства;
- трудову діяльність у позанавчальний час;
- участь у об'єднаннях громадян;
- участь у студентському самоврядуванні.

12.2. Обов'язки здобувачів вищої освіти

Здобувач вищої освіти зобов'язаний:

- дотримуватися законодавства України, моральних, етичних норм;
- виконувати вимоги Статуту університету, Правил внутрішнього розпорядку університету та Правил проживання у гуртожитку за умови проживання в ньому;
- систематично та глибоко оволодівати знаннями, практичними навичками зі спеціальності, сумлінно працювати над підвищенням свого наукового та загальнокультурного рівня;
- виконувати всі вимоги навчального плану в терміни, визначені графіком організації освітнього процесу;
- відвідувати заняття відповідно до навчального плану та розкладу занять;
- своєчасно інформувати деканат (директорат) у випадках неможливості через поважні причини відвідувати заняття, складати (перескладати) екзамени, заліки, контрольні роботи та ін.;
- брати участь у роботах із самообслуговування в навчальних приміщеннях та гуртожитку, допомагати підтримувати належний порядок на територіях, прилеглих до навчальних корпусів, гуртожитків, інших культурно-побутових об'єктів, які обслуговують студентів університету;
- дбайливо та охайно ставитись до майна університету (приміщень, меблів, обладнання, інвентарю, навчальних посібників, книжок, приладів та ін.);
- не виносити без дозволу відповідальних осіб речі та різне обладнання з лабораторій, навчальних та інших приміщень;
- виконувати розпорядження старости навчальної групи, органів студентського самоврядування в гуртожитку в межах їх повноважень;
- дбати про честь та авторитет університету, не допускати протиправних та аморальних вчинків, бути дисциплінованим та охайним в університеті, на вулиці та в громадських місцях.

За невиконання обов'язків і порушення Правил внутрішнього розпорядку університету ректор або керівник відповідного підрозділу (інституту, факультету, кафедри тощо) може накласти дисциплінарне стягнення на студента, а ректор - відрахувати його за погодженням зі студентським братством та профспілковим комітетом студентів університету.

12.3. Права та обов'язки старости академічної групи

12.3.1. Загальні положення

Староста є представником деканату для організаційного забезпечення освітнього процесу в академічній групі та для управління студентським колективом групи при залученні її до всіх офіційних заходів, що проводяться деканатом факультету (директоратом інституту) і ректоратом або за їх дорученням.

Староста представляє інтереси студентів групи в деканаті (директораті) і на кафедрах, співпрацює із заступником декана (директора) з виховної роботи зі студентами. Староста академічної групи може брати участь у роботі органів студентського самоврядування факультету (інституту) та університету.

Старостою академічної групи може бути один із успішних у навчанні студентів, який відзначається високими моральними якостями, користується авторитетом і повагою серед студентів групи і викладачів, має позитивний вплив на колектив групи і володіє організаторськими здібностями.

За належне виконання своїх обов'язків староста може бути матеріально та морально заохочений адміністрацією та органами студентського самоврядування факультету (інституту) та університету.

Староста несе відповідальність за виконання обов'язків та використання прав, передбачених цим Положенням, і дотримується конфіденційності в індивідуальній роботі зі студентами академічної групи.

12.3.2. Призначення та звільнення старости

Староста академічної групи обирається на весь період навчання. Звільнення старости може здійснюватись за власним бажанням, з ініціативи адміністрації, органів студентського самоврядування або студентів даної групи, якщо він не справляється з обов'язками чи втратив моральне право бути офіційним лідером студентського колективу.

12.3.3. Обов'язки старости

Староста зобов'язаний:

- своєчасно інформувати студентів про розпорядження ректорату, деканату (директорату), викладачів, які ведуть заняття, стосовно організації освітнього процесу та інших офіційних заходів;
- брати участь у плануванні організації та проведенні заходів, пов'язаних з навчально-виховним процесом академічної групи;
- готувати та проводити збори студентів академічної групи, на яких обговорюються стан навчання і дисципліни, інші актуальні питання з життя студентського колективу;
- щоденно вести в журналі групи облік відвідування занять студентами;
- стежити за станом дисципліни та поведінки в групі, за збереженням навчального обладнання та інвентарю в аудиторіях, лабораторіях, навчальних корпусах;
- проводити індивідуальну роботу зі студентами групи стосовно виконання вимог навчального плану, правил внутрішнього розпорядку;
- забезпечувати участь студентів групи у заходах, які проводяться на факультеті (в інституті) та в університеті;
- оперативно інформувати деканат (директорат) про зрив занять, можливі непорозуміння у розкладі занять тощо;
- оперативно інформувати органи студентського самоврядування та адміністрацію факультету (інституту) про порушення прав студентів, можливі конфлікти з викладачами, інші проблеми, що є важливими для студентів;
- брати участь у зборах старост академічних груп;
- брати участь у роботі комісій, що створюються на факультеті (в інституті) та в університеті з розв'язання конфліктних ситуацій;

- після закінчення заліків та екзаменів отримувати підсумкову інформацію про результати екзаменаційної сесії і доводити її до відома студентів;
- призначати на кожний день чергового по групі.

12.3.4 Права старости

Староста має право:

- рекомендувати кращих студентів групи до матеріального та морального заохочення за відмінне навчання, активну участь у науково-дослідній, громадській, спортивній та культурно-масовій роботі тощо;
- вносити пропозиції щодо накладання на студентів адміністративних стягнень за порушення навчальної і трудової дисципліни, правил внутрішнього розпорядку;
- представляти інтереси групи під час призначення стипендій та поселення в гуртожиток;
- давати розпорядження студентам щодо організації навчально-виховного процесу, громадської роботи та виконання поставлених перед групою доручень адміністрацією факультету (інституту) та університету.

12.4. Прийом студентів на навчання

Прийом на навчання до університету для підготовки фахівців усіх освітніх рівнів проводиться відповідно до Правил прийому на навчання до університету, які затверджуються ректором за погодженням з МОН України.

Прийом на перший курс університету здійснюється на конкурсній основі за результатами зовнішнього незалежного оцінювання або вступних випробувань у відповідності до Умов прийому до вищого навчального закладу у поточному році. Прийом на навчання здійснюється в межах ліцензованого обсягу прийому на відповідний напрям підготовки (спеціальність).

Факт ознайомлення вступника з правилами прийому, наявною ліцензією і сертифікатом про акредитацію вищого навчального закладу за обраним напрямом підготовки (спеціальністю) фіксується в заяві вступника і завіряється його особистим підписом. На перший курс університету приймаються громадяни України, які мають повну загальну середню освіту, а також громадяни зарубіжних країн та особи без громадянства на підставі угод і контрактів.

Усі абітурієнти користуються однаковими правами незалежно від їх статі, расової та національної приналежності, соціального і майнового положення, роду та характеру занять, світогляду, віросповідання, місця проживання та інших обставин. Обмеження допускається лише за медичними показниками.

Пільгові умови прийому окремим категоріям абітурієнтів і відповідні квоти місць визначаються щорічно в Правилах прийому до університету.

Обсяги підготовки фахівців за спеціальностями (напрямами) та формами навчання кожного освітньо-кваліфікаційного рівня, що фінансуються з державного бюджету, встановлює МОН за погодженням з Мінекономіки України.

Обсяги підготовки, що фінансуються за рахунок коштів місцевого бюджету, встановлюються шляхом укладання відповідних угод між університетом і державними органами місцевої виконавчої влади.

Обсяги галузевого замовлення, що фінансуються за рахунок коштів підприємств і організацій, встановлюються шляхом двосторонніх договорів між університетом та міністерствами, відомствами, підприємствами, організаціями та установами.

У межах ліцензованого обсягу університет може прийняти на підготовку студентів за договорами за рахунок коштів юридичних та фізичних осіб.

При створенні при університеті навчальних комплексів з вузами I-II рівня акредитації, що працюють за спільними навчальними планами, можливе зарахування випускників цих закладів освіти для продовження навчання за спеціальними програмами зі скороченим терміном підготовки.

Зарахованим студентам видається студентський квиток, а деканат (директорат) оформляє залікову книжку та навчальну картку.

Після закінчення бакалаврської підготовки перехід на наступну програму навчання проводиться згідно з Правилами прийому.

12.5. Переведення на наступний курс і відрахування студентів

На наступний курс навчання в межах відповідної програми підготовки (бакалавра та магістра) наказом по університету переводяться студенти, які повністю виконали вимоги навчального плану певного курсу, успішно склали всі екзамени і заліки. У заліковій книжці студента робиться запис "Переведено на ___ курс навчання. Наказ № ___ від _____", який підтверджується підписом декана (директора) та печаткою.

У випадках тривалої хвороби в період заліково-екзаменаційної сесії та канікул при наявності відповідних документів окремим студентам може бути встановлений індивідуальний графік складання екзаменів, тривалістю не більше місяця після початку наступного семестру.

Якщо цей термін є недостатнім для виконання індивідуального графіку, розглядається питання про надання академічної відпустки або повторного курсу навчання.

Особам, яким у зв'язку із обставинами, що унеможливають виконання навчального плану (за станом здоров'я, призовом на строкову військову службу у разі втрати права на відстрочку від неї, навчання чи стажування в освітніх і наукових установах іноземних держав тощо), надається академічна відпустка.

Відпустки по вагітності та пологах, відпустки по догляду за дитиною до досягнення нею віку 3-х років, а у разі, коли дитина хворіє та потребує домашнього догляду, - до досягнення дитиною 6-річного віку, надаються відповідно до Кодексу законів України про працю.

Повторне навчання - це повторне проходження працездатним студентом (який не має права на отримання академічної відпустки за медичними показаннями) курсу навчання за певний семестр, навчальний план якого студент не виконав у повному обсязі з поважних причин: через тривалі захворювання, пов'язані, зокрема, з епідеміями, часті захворювання (понад один

місяць за семестр); службові відрядження; складні сімейні обставини, зокрема, необхідність догляду за членами сім'ї тощо.

Студенти першого курсу правом на повторне навчання не користуються. За весь період навчання студент може скористуватися правом на проходження повторного курсу навчання не більше двох разів.

Питання про надання студенту права на повторне навчання вирішується ректором за поданням декана (директора) до початку відповідного семестру і оформлюється відповідним наказом. Повторне навчання здійснюється з початку того семестру, навчальний план якого студент не виконав.

Студентам, які залишені на повторне навчання, можуть бути зараховані дисципліни, з яких за результатами підсумкового контролю вони мали позитивну оцінку. Студенту, якому надано повторний курс навчання, необхідно ліквідувати академічну різницю, якщо вона виникла в результаті змін у навчальному плані.

Повторене навчання здійснюється виключно за кошти фізичних та юридичних осіб.

Підставами для відрядування здобувачів вищої освіти є:

- завершення навчання за відповідною освітньою (науковою) програмою;
- власне бажання;
- переведення до іншого навчального закладу;
- невиконання навчального плану:
 - а) у разі недопуску до семестрового контролю (заліків та екзаменів) з трьох і більше навчальних дисциплін;
 - б) у випадку отримання при семестровому контролі трьох і більше незадовільних оцінок;
 - в) у випадку отримання незадовільної оцінки з одного предмета після трьох спроб складання екзамену (заліку);
 - г) у випадку, якщо студент не ліквідував академічну заборгованість у встановлений термін;
- порушення умов договору (контракту), укладеного між вищим навчальним закладом та особою, яка навчається, або фізичною (юридичною) особою, яка оплачує таке навчання;
- за грубе порушення встановлених Правил внутрішнього розпорядку університету;
- здійснення аморального вчинку, несумісного з продовженням навчання у студентському колективі (за згодою студентського братства та профспілкового комітету студентів);
- інші випадки, передбачені законом.

У випадку отримання незадовільної оцінки при державній атестації студенти відрядуються з університету як такі, що закінчили теоретичний курс навчання за відповідною програмою підготовки та не атестований ЕК.

Відрядування студентів проводиться наказом ректора за поданням декана (директора).

Особам, відратованим з університету, після закриття обхідного листка навчальний відділ видає академічну довідку встановленого зразка та оригінал документів про попередню освіту. Реєстрація академічних довідок проводиться в спеціальній книзі. До особової справи студента для передачі в архів додаються: копія академічної довідки, підписаної керівництвом університету і скріпленої гербовою печаткою, залікова книжка або індивідуальний план студента, студентський квиток і навчальна картка студента з зазначенням виконання студентом навчального плану.

Відомості про вивчені дисципліни та складені заліки або поточно-модульні контролю та екзамени вносяться до академічної довідки окремо за кожний семестр. Для всіх форм навчання до академічної довідки в графі “Кількість годин за навчальним планом” ставиться кількість годин, передбачена навчальним планом для денної форми навчання. Якщо студент раніше навчався в іншому навчальному закладі, в академічній довідці зазначаються назви закладів, в яких були складені екзамени (заліки або ПМК) з певних дисциплін.

Особа, відратована з вищого навчального закладу до завершення навчання за освітньою програмою, отримує академічну довідку, що містить інформацію про результати навчання, назви дисциплін, отримані оцінки і здобуту кількість кредитів ЄКТС. Зразок академічної довідки встановлюється центральним органом виконавчої влади у сфері освіти і науки. До академічної довідки не вносяться предмети, з яких студент одержав незадовільні оцінки. Студентам, які вибули з першого курсу і не складали екзамени та заліки, видається академічна довідка із записом, що студент заліків та екзаменів не складав.

12.6. Переведення і поновлення здобувачів вищої освіти

Здобувачі вищої освіти можуть бути переведені з:

- одного ЗВО до іншого;
- одного напрямку підготовки на інший в межах однієї галузі знань;
- однієї спеціальності на іншу спеціальність в межах одного напрямку підготовки.

Переведення студентів на першому курсі забороняється. Переведення студентів з одного напрямку підготовки на інший в межах однієї галузі знань, або з однієї форми навчання на іншу в межах університету дозволяється при наявності вакантних місць за конкурсом.

Переведення студентів, які навчаються за освітнім (освітньо-науковим) рівнем магістр, з однієї спеціальності на іншу не допускається.

Переведення студентів з іншого закладу освіти III – IV рівнів акредитації незалежно від форми навчання до Житомирського державного університету імені Івана Франка здійснюється за згодою ректорів обох навчальних закладів за умови наявності вакантних місць ліцензованого обсягу. Студент, який бажає перевестись до іншого закладу освіти, подає на ім'я ректора навчального закладу, в якому він навчається, заяву про переведення і, одержавши його письмову згоду, звертається з цією заявою до ректора того закладу освіти, до якого він бажає перевестись. При позитивному розгляді заяви і за умови ліквідації академічної різниці, ректор видає наказ, згідно з яким студент

допускається до занять, а до закладу освіти, в якому студент навчався раніше, направляє запит щодо одержання поштою особової справи. Особова справа студента, який переводиться до іншого навчального закладу, в тижневий термін пересилається на адресу другого закладу освіти. У навчальному закладі, де студент навчався раніше, залишаються копії академічної довідки, навчальної картки студента, залікова книжка або індивідуальний навчальний план студента та список пересланих документів. Порядок збереження цих документів такий самий, як і особових справ студентів. Наказ ректора про зарахування студента видається після одержання особової справи студента.

Особи, які навчалися за рахунок коштів державного бюджету, користуються пріоритетним правом при переведенні та поновленні на місця державного замовлення за умови наявності таких вакантних місць. При відсутності вакантних держбюджетних місць вищезгадані особи за їх згодою можуть бути переведені або поновлені на навчання з оплатою з інших джерел фінансування.

Особи, які навчаються в державному закладі освіти за договором, можуть бути переведені на навчання на таких самих умовах до інших державних закладів освіти. Такі переведення можуть бути здійснені за умови наявності вакантних місць ліцензованого обсягу та згоди замовників, що фінансують підготовку. Переведення таких осіб на вакантні місця держзамовлення може здійснюватися на конкурсній основі і за умови згоди замовників.

При існуванні двох- або тристоронніх угод (договорів) на підготовку фахівців переведення студентів з одного напрямку підготовки на інший, з однієї спеціальності або форми навчання на іншу, з одного закладу освіти до іншого здійснюється за умов внесення відповідних змін до даних угод і з дотриманням вимог чинного законодавства.

Особи, які навчаються в акредитованому недержавному закладі освіти, можуть бути переведені до університету на умовах, що передбачені для осіб, які навчаються в державному закладі за договором, а також за конкурсом на вільні місця за держзамовленням.

Студенти, які навчаються в неакредитованих недержавних закладах освіти, не мають права переведення до університету.

Переведення студентів з однієї форми навчання на іншу в межах університету дозволяється при наявності вакантних місць за конкурсом.

Переведення студентів здійснюється, як правило, під час канікул наказом ректора за поданням проректора з навчальної роботи.

Поновлення у складі студентів здійснюється ректором, незалежно від тривалості перерви в навчанні, причини відрахування, трудового стажу, форми навчання і з урахуванням здатності претендента успішно виконувати графік освітнього процесу.

Поновлення студентів на перший курс забороняється. Студенти, які закінчили теоретичний курс навчання першого курсу, але були відраховані, можуть бути поновлені на другий курс за умови ліквідації ними академічної різниці до початку навчальних занять.

Поновлення у складі студентів осіб, які були відраховані з навчальних закладів, здійснюється під час літніх або зимових канікул наказом ректора за поданням проректора з навчальної роботи.

Студенту, поновленому в університеті або переведеному з іншого закладу освіти, видається залікова книжка або індивідуальний навчальний план студента з проставленими перезарахованими навчальними предметами та відповідними оцінками. Перезарахування результатів раніше складених студентом заліків (ПМК) та екзаменів проводиться директором інституту або деканом факультету за умови ідентичної назви, обсягу навчальної дисципліни та форм підсумкового контролю. В інших випадках питання про перезарахування результатів заліків та екзаменів вирішується проректором з навчальної роботи за умови відповідності програмних вимог з цих дисциплін.

Ліквідація академічної різниці здійснюється, як правило, до початку навчальних занять. У разі необхідності декан факультету/директор ННІ, за погодженням проректора з навчальної роботи, може визначити студенту індивідуальний графік ліквідації академічної різниці до початку найближчої екзаменаційної сесії.

До особової справи студента, переведеного з іншого закладу освіти або поновленого у складі студентів, додаються: витяг з наказу про зарахування, заява, академічна довідка.

12.7. Права та обов'язки науково-педагогічних та педагогічних працівників

Науково-педагогічні працівники - це особи, які за основним місцем роботи у вищих навчальних закладах провадять навчальну, методичну, наукову (науково-технічну, мистецьку) та організаційну діяльність.

Педагогічні працівники - це особи, які за основним місцем роботи у вищих навчальних закладах провадять навчальну, методичну та організаційну діяльність.

Основними посадами науково-педагогічних працівників університету є:

- 1) ректор;
- 2) проректор, діяльність якого безпосередньо пов'язана з освітнім або науковим процесом;
- 3) директор інституту, його заступники, діяльність яких безпосередньо пов'язана з освітнім або науковим процесом;
- 4) декан факультету, його заступники, діяльність яких безпосередньо пов'язана з освітнім або науковим процесом;
- 5) директор бібліотеки;
- 6) завідувач кафедри;
- 7) професор;
- 8) доцент;
- 9) старший викладач, викладач, асистент, викладач-стажист;
- 10) науковий працівник бібліотеки;
- 11) завідувач аспірантури, докторантури.

Основними посадами педагогічних працівників університету є:

- 1) викладач;
- 2) методист.

12.7.1. Науково-педагогічні та педагогічні працівники мають право на:

- захист професійної честі, гідності;
- вільний вибір форм, методів, засобів навчання, виявлення педагогічної ініціативи;
- індивідуальну педагогічну діяльність;
- участь у громадському самоврядуванні;
- користування подовженою оплачуваною відпусткою;
- підвищення кваліфікації, перепідготовку, вільний вибір змісту, програм, форм навчання, закладів освіти, установ та організацій, що здійснюють підвищення кваліфікації та перепідготовку;
- одержання службового житла;
- інші права, передбачені законами України та Статутом університету.

12.7.2. Науково-педагогічні та педагогічні працівники зобов'язані:

- постійно підвищувати професійний рівень, педагогічну майстерність, загальну культуру;
- забезпечувати умови для засвоєння студентами, слухачами навчальних програм на рівні обов'язкових вимог до змісту, рівня та обсягу освіти, сприяти розвитку здібностей студентів;
- настановленням та особистим прикладом утверджувати повагу до принципів загальнолюдської моралі – правди, справедливості, відданості, патріотизму, гуманізму, доброти, стриманості, працелюбності, поміркованості, інших добродійностей;
- виховувати в студентів повагу до батьків, жінок, старших за віком, народних традицій та звичаїв, національних, історичних, культурних цінностей України, її державного й соціального устрою, дбайливе ставлення до історико-культурного та природного середовища країни;
- готувати студентів до свідомого життя в дусі взаєморозуміння, миру, злагоди між усіма народами, етнічними, національними, релігійними групами;
- додержуватись педагогічної етики, моралі, поважати гідність студента, захищати молодь від будь-яких форм фізичного або психічного насильства, запобігати вживанню ними алкоголю, наркотиків, іншим шкідливим звичкам;
- додержувати норм Статуту університету і Правил внутрішнього розпорядку університету.

13. Права та обов'язки наставника академгрупи

Наставник академгрупи призначається для надання допомоги студентам у формуванні студентського колективу групи, проведенні індивідуальної навчально-виховної роботи, здійснення зв'язків із батьками студентів, з'ясування проблем студентів, надання їм можливої допомоги, контролю за навчальним процесом тощо. Наставником студентської групи може бути

викладач, який користується авторитетом, відзначається високими моральними якостями, володіє неабиякою педагогічною майстерністю і організаторськими здібностями та може забезпечити позитивний виховний вплив на студентів.

Наставники академгруп призначаються наказом по університету за поданням деканів факультетів (директорів інститутів). Виконувана ним робота планується в журналі куратора і враховується в індивідуальному плані роботи викладача. Наставник закріплюється за студентською групою, як правило, на весь період навчання в університеті. Зміна наставника академгрупи може здійснюватися з поважних причин, якщо він не справився з виконанням своїх обов'язків або за ініціативою студентів групи.

13.1. Обов'язки наставника академгрупи

Наставник академгрупи зобов'язаний:

- сприяти створенню в студентській групі здорового морально-психологічного клімату, встановленню нормальних стосунків між студентами і викладачами та співробітниками університету;
- допомагати активу групи у формуванні студентського колективу, виробленні позитивних ціннісних орієнтацій у студентів, спрямованих на здобуття знань, підвищення свого загального культурного рівня, ведення здорового способу життя тощо;
- проводити індивідуальну виховну роботу зі студентами групи, з'ясовувати стан їх дисципліни та навчання, умови проживання, піклуватися та надавати можливу допомогу студентам у вирішенні тих проблем, які залежать від університету;
- встановлювати та підтримувати зв'язки з батьками студентів. Своєчасно їх інформувати про стан академічної успішності та проблеми, що можуть виникнути у студентському житті їх дітей і вирішення яких потребуватиме допомоги батьків;
- проводити заходи організаційної та виховної роботи в студентській групі за планами ректорату, деканату (директорату) та власним планом;
- складати плани культурно-виховної роботи в закріпленій студентській групі і звіти про їх виконання;
- регулярно вести журнал куратора;
- допомагати студентам у виборі навчальних дисциплін вибіркового циклу;
- надавати студентам допомогу в підборі місць розподілу та працевлаштування;
- дотримуватися конфіденційності в індивідуальній роботі з підопічними студентами та не розповсюджувати інформацію, що особисто їх стосується.

13.2. Права наставника академгрупи

Наставник академгрупи має право:

- висувати найкращих студентів групи за успіхи в навчанні, науковій, спортивній, культурно-масовій та громадській роботі до нагороджень та різних форм заохочень;

- виступати перед адміністрацією про застосування встановлених форм дисциплінарного та адміністративного стягнення до студентів за допущені ними порушення трудової та навчальної дисципліни, громадського порядку тощо;
- брати участь в оцінці організаторських здібностей підопічних студентів, виконання ними громадських доручень;
- захищати підопічних студентів, коли до них застосовуються несправедливо завищені міри стягнення;
- брати участь у вирішенні питань призначення стипендій, поселення у гуртожитки студентів закріпленої групи.

14. Система внутрішнього забезпечення якості вищої освіти

14.1. На виконання статті 16 Закону України «Про вищу освіту» система внутрішнього забезпечення якості вищої освіти передбачає здійснення в університеті таких процедур і заходів:

- 1) визначення принципів і процедур забезпечення якості вищої освіти та ухвалення їх вченою радою університету;
- 2) здійснення моніторингу та періодичного перегляду освітніх програм;
- 3) щорічне оцінювання ЗВО, науково-педагогічних працівників університету та регулярне оприлюднення результатів таких оцінювань на офіційному веб-сайті університету, на інформаційних стендах та в будь-який інший спосіб;
- 4) забезпечення підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників;
- 5) забезпечення наявності необхідних ресурсів для організації освітнього процесу, у тому числі самостійної роботи ЗВО, за кожною освітньою програмою;
- 6) забезпечення наявності інформаційних систем для ефективного управління освітнім процесом;
- 7) забезпечення публічності інформації про освітні програми, ступені вищої освіти та кваліфікації;
- 8) забезпечення ефективної системи запобігання та виявлення академічного плагіату у наукових працях працівників вищих навчальних закладів і ЗВО;
- 9) інших процедур і заходів.

14.2. Система внутрішнього забезпечення університетом якості освітньої діяльності та якості вищої освіти за його поданням оцінюється Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти або акредитованими ним незалежними установами оцінювання та забезпечення якості вищої освіти на предмет її відповідності вимогам до системи забезпечення якості вищої освіти, що затверджуються Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти.

*Авторський доробок

Додаток В

Житомирський державний університет імені Івана Франка

ЗАТВЕРДЖЕНО

Вченою радою Житомирського
державного університету
імені Івана Франка
протокол № _____ від
« _____ » _____ 20__ року

Голова Вченої ради
_____ В. М. Мойсієнко

**Положення про критерії та порядок оцінювання навчальних досягнень
здобувачів вищої освіти
Житомирського державного університету імені Івана Франка
згідно з Європейською кредитною трансферно-накопичувальною системою**

☐

Контрольний примірник

☐

Врахований примірник

Уведено в дію наказом ректора
Житомирського державного
університету імені Івана Франка

№ _____ від « _____ » _____ 20__ р.

**Житомир
2019**

ВІДПОВІДАЛЬНИЙ ЗА РОЗРОБКУ:

Вербовський Ігор Андрійович, методист навчального відділу

УВЕДЕНО В ДІЮ

наказом ректора Житомирського державного університету імені Івана Франка

№ _____ від « _____ » _____ 20__ року.

РІВЕНЬ ДОКУМЕНТА – 01

ПЛАНОВИЙ ТЕРМІН МІЖ РЕВІЗІЯМИ – 5 років

Контрольний примірник

УЗГОДЖЕННЯ:

	<i>Підпис</i>	<i>Прізвище, ім'я, по батькові</i>	<i>Посада</i>	<i>Дата</i>
<i>Розробник</i>		Вербовський І.А.	Методист навчального відділу	
<i>Узгоджено</i>		Мойсієнко В. М.	Голова Вченої ради	
<i>Узгоджено</i>		Корнійчук Н. М.	Проректор з навчальної роботи	
<i>Узгоджено</i>		Чумак В. В.	Проректор з навчально- методичної та виховної роботи	
<i>Узгоджено</i>		Сейко Н. А.	Проректор з наукової та міжнародної роботи	
<i>Узгоджено</i>		Караванський В. О.	Проректор з адміністративно- господарської роботи	
<i>Узгоджено</i>		Шевчук Л. М.	Головний бухгалтер	
<i>Узгоджено</i>		Карплюк С.О.	Голова ППО співробітників університету	
<i>Узгоджено</i>		Антонов О.А.	Голова ППО студентів університету	
<i>Узгоджено</i>		Панчук І. С.	В. о. голови студентського братства	
<i>Узгоджено</i>		Рудницька О. П.	Юрисконсульт	

ЗМІСТ

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ	5
2. ОСНОВНІ ТЕРМІНИ ТА ЇХ ВИЗНАЧЕННЯ	6
3. ВИДИ КОНТРОЛЮ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ	7
3.1. ПОТОЧНИЙ КОНТРОЛЬ	8
3.2. МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ	9
3.3. ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ	14
3.3.1. Семестровий залік	14
3.3.2. Семестровий екзамен	14
3.3.3. Різні випадки оцінювання підсумкового семестрового контролю	16
4. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ КУРСОВИХ РОБІТ	18
5. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ПРАКТИК	19
6. ПОРЯДОК ЛІКВІДАЦІЇ АКАДЕМІЧНОЇ ЗАБОРГОВАНOSTІ	20
7. ПОРЯДОК ОЦІНЮВАННЯ АТЕСТАЦІЇ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ	21
ДОДАТКИ	23
АРКУШ ПОШИРЕННЯ ДОКУМЕНТУ	41
АРКУШ ОЗНАЙОМЛЕННЯ З ДОКУМЕНТОМ	42
АРКУШ ОБЛІКУ ЗМІН	43
АРКУШ РЕЄСТРАЦІЇ РЕВІЗІЙ	44

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Положення про критерії та порядок оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти Житомирського державного університету імені Івана Франка згідно з Європейською кредитною трансферно-накопичувальною системою (далі – Положення) розроблено на підставі нормативно-правових актів Міністерства освіти і науки України, зокрема Закону України «Про освіту», Закону України «Про вищу освіту», Статуту університету та інших документів, які регламентують організацію освітнього процесу в Житомирському державному університеті імені Івана Франка.

Положення є складовою комплексу положень із організації освітнього процесу в Університеті та визначає організаційно-методичні орієнтири застосування універсальної технології оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти за 100-бальною шкалою Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи (ECTS) відповідно до вимог якості вищої освіти.

Ключовою вимогою Закону України «Про вищу освіту» є індивідуалізація та диференціація навчання, зміна методик навчання, використання активних методів і сучасних інформаційних технологій у навчально-виховному процесі, посилення ролі самостійної роботи здобувачів вищої освіти, забезпечення довіри до результатів навчання. Зменшення частки аудиторної роботи, а, відповідно, збільшення самостійної роботи, вимагає введення більш універсальної комплексної системи оцінки знань здобувачів вищої освіти.

До системи загальної діагностики знань, як важлива її складова, входить поточна успішність, яка вимагає від викладача систематичного оцінювання кожного виду навчальної роботи на кожному навчальному занятті, а від здобувачів вищої освіти ретельної підготовки до кожного навчального заняття впродовж семестру та виконання всіх видів робіт, передбачених навчальними програмами дисципліни. Самостійна робота здобувачів вищої освіти потребує систематичного контролю з боку викладача та подальшого її оцінювання.

Застосування Положення покликане:

- сприяти об'єктивності й прозорості оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти на основі єдиної орієнтовної моделі з урахуванням обсягу, складності та специфіки кожної навчальної дисципліни;
- забезпечувати систематичність і системність контролю знань, умінь та навичок здобувачів вищої освіти, стимулювати їх до активної роботи впродовж усього періоду навчання;
- здійснювати переорієнтацію їхніх цілей з отримання позитивної оцінки за підсумкову атестацію в потребу послідовного успішного засвоєння навчального матеріалу на кожному занятті з кожної дисципліни навчального плану;
- систематизувати навчальний матеріал та сприяти свідомому його засвоєнню здобувачами вищої освіти;
- подолати елементи суб'єктивізму та упередженості при оцінюванні знань;

- створити належні умови для засвоєння програмного матеріалу та підготовки до контрольних заходів, шляхом чіткого їх розмежування за змістом і часом та створення єдиної уніфікованої системи контролю та обліку навчальних досягнень здобувачів вищої освіти;
- розширити можливості для всебічного розкриття здібностей, розвитку творчого мислення здобувачів вищої освіти, шляхом оцінювання різних видів діяльності на кожному занятті з навчальної дисципліни;
- виховати відповідальне ставлення до виконання навчальних обов'язків;
- підвищити ефективність роботи викладачів.

2. ОСНОВНІ ТЕРМІНИ ТА ЇХ ВИЗНАЧЕННЯ

Графік освітнього процесу – це документ, який визначає календарні терміни теоретичної та практичної підготовки, підсумкового контролю (заліково-екзаменаційних сесій), практики, підготовки дипломних/кваліфікаційних робіт, атестації, канікул.

Європейська кредитна трансферно-накопичувальна система (ECTS) – система трансферу та накопичення кредитів, що використовується в Європейському просторі вищої освіти з метою надання, визнання, підтвердження кваліфікацій та освітніх компонентів і сприяє академічній мобільності здобувачів вищої освіти. Система ґрунтується на визначенні навчального навантаження здобувача вищої освіти, необхідного для досягнення визначених результатів навчання, та обліковується у кредитах ECTS.

Здобувачі вищої освіти – особи, які навчаються у закладі вищої освіти на певному рівні вищої освіти з метою здобуття відповідного ступеня і кваліфікації.

Змістовий модуль – це система навчальних елементів, поєднаних за ознакою відповідності певному навчальному об'єктові; змістовий модуль утворюється шляхом структурної декомпозиції навчального матеріалу дисципліни на навчальні елементи; змістовий модуль є основою для розроблення фонду завдань модульного контролю.

Індивідуальний навчальний план здобувача вищої освіти – це документ, за яким може навчатись окремий здобувач вищої освіти протягом визначеної кількості років до набуття кваліфікації за певним освітнім рівнем; він розробляється відповідно до освітньої програми та структурнологічної схеми підготовки, визначає графік освітнього процесу, перелік та обсяг нормативних і вибіркових навчальних дисциплін, види навчальних занять та їх обсяг, форми контролю. Індивідуальний навчальний план здобувача вищої освіти може корегуватися відповідно до графіку освітнього процесу та обрання дисциплін за вибором студента.

Кредит Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи – одиниця вимірювання обсягу навчального навантаження здобувача вищої освіти, необхідного для досягнення визначених (очікуваних) результатів навчання. Обсяг одного кредиту ECTS становить 30 годин. Навантаження одного навчального року становить 60 кредитів ECTS.

Модуль – це поіменована, цілісна, структурована певним чином документована змістова частина освітньої програми підготовки фахівця, яка повинна бути освоєна здобувачем вищої освіти шляхом реалізації різних форм навчання (аудиторні заняття, практика, курсова робота, дипломна/кваліфікаційна робота, самостійна робота, контрольні заходи) і забезпечує здобуття ним відповідних компетентностей.

Результати навчання – знання, уміння, навички, способи мислення, погляди, цінності, інші особисті якості, які можна ідентифікувати, спланувати, оцінити і виміряти та які особа здатна продемонструвати після завершення освітньої програми або окремих освітніх компонентів.

Якість вищої освіти – відповідність результатів навчання вимогам, встановленим законодавством, відповідним стандартом вищої освіти та/або договором про надання освітніх послуг.

Якість освітньої діяльності – рівень організації освітнього процесу в закладі вищої освіти, що відповідає стандартам вищої освіти, забезпечує здобуття особами якісної вищої освіти та сприяє створенню нових знань.

3. ВИДИ КОНТРОЛЮ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ

Контрольні заходи є необхідним елементом зворотнього зв'язку в процесі навчання. Вони визначають відповідність рівня набутих здобувачами вищої освіти знань, умінь і навичок вимогам нормативних документів щодо вищої освіти та забезпечують своєчасне коригування навчального процесу. Реалізація основних завдань контролю знань здобувачів вищої освіти в Університеті досягається системним підходом до оцінювання чітко вимірюваних результатів навчання, комплексністю застосування різних видів контролю та формуванням очікуваних компетентностей.

Оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти за всіма видами навчальних робіт проводиться за поточним, модульним та підсумковим контролюми.

Поточний контроль – це контроль, який здійснюється у процесі вивчення навчальної дисципліни з метою виявлення ступеня розуміння здобувачем вищої освіти засвоєного навчального матеріалу та вміння застосовувати його у практичній діяльності. Поточний контроль, як правило, здійснюється на семінарських, практичних та лабораторних заняттях. За його організацію, методичне забезпечення та ефективність проведення відповідає викладач.

Модульний контроль – це різновид контрольних заходів, який проводиться з метою оцінки результатів навчання здобувачів вищої освіти на визначених його етапах, а також для встановлення зворотного зв'язку між викладачем, його якістю викладання і рівнем знань і умінь здобувачів вищої освіти. Це підсумкова оцінка якості засвоєння здобувачем теоретичного і практичного матеріалу певного модуля дисципліни – задокументованої

завершеної частини освітньої програми з окремо взятої навчальної дисципліни, що реалізується відповідними формами навчального процесу.

Підсумковий контроль – це вид семестрового контролю, який виявляє рівень засвоєння здобувачем вищої освіти цілої навчальної дисципліни або її окремої логічної завершеної частини з урахуванням результатів поточного контролю. Формами семестрового контролю є залік та екзамен, які визначаються навчальним планом фахової підготовки та зазначаються у програмі навчальної дисципліни.

Для оцінювання навчальних досягнень здобувача вищої освіти впродовж семестру застосовується 100-бальна, національна та шкала ECTS оцінювання (Таблиця 1).

Таблиця 1

Шкала оцінювання знань здобувачів вищої освіти

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
90-100	<i>Відмінно</i>	A	відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок
82-89	<i>Добре</i>	B	вище середнього рівня з кількома помилками
74-81		C	в цілому правильне виконання з певною кількістю суттєвих помилок
64-73	<i>Задовільно</i>	D	непогано, але зі значною кількістю недоліків
60-63		E	виконання задовольняє мінімальним критеріям
35-59	<i>Незадовільно</i>	FX	з можливістю повторного складання
1-34		F	з обов'язковим повторним курсом

Положення унормовує організацію та проведення поточного, модульного та підсумкового контролю формування компетентностей здобувачів вищої освіти, методику переведення показників академічної, успішності та накопичених балів у систему оцінок за національною шкалою та шкалою ECTS. Система оцінювання навчальної роботи зазначається в робочій навчальній програмі кожної навчальної дисципліни загальної та професійної підготовки і доводиться викладачами до відома здобувачів вищої освіти на початку її вивчення.

3.1. ПОТОЧНИЙ КОНТРОЛЬ

Поточний контроль проводиться на лабораторних, семінарських та практичних заняттях. Основне завдання поточного контролю – перевірка рівня засвоєння матеріалу кожного навчального заняття, поетапна підготовка до виконання професійних завдань та забезпечення зворотнього зв'язку між викладачем та здобувачем вищої освіти в процесі навчання, оволодіння

компетентностями, забезпечення управління навчальною мотивацією здобувачів вищої освіти.

Поточний контроль реалізується в формі опитування, виконання експериментальних індивідуальних завдань, виконання практичних мистецьких завдань, виступів і повідомлень на навчальних заняттях, аналізу та доповнення відповідей, підготовки реферативних робіт, виконання тестових і самостійних робіт, ректорських контрольних робіт тощо. Форми проведення поточного контролю та критерії оцінювання рівня набутих компетентностей здобувача вищої освіти визначаються кафедрою та наводяться в робочій навчальній програмі дисципліни.

У ході оцінювання навчальних досягнень на кожному навчальному занятті (лабораторному, практичному, семінарському) змістовного модуля здобувачу вищої освіти виставляється оцінка за 100-бальною шкалою. При цьому враховується виконання всіх видів робіт, передбачених робочою навчальною програмою з дисципліни.

Результати поточного контролю (поточна успішність) є основою для виставлення заліку та враховуються викладачами при виставленні підсумкової екзаменаційної оцінки з даної навчальної дисципліни.

Здобувачу вищої освіти, який без поважних причин не відвідав навчальні заняття або отримав оцінку нижчу 60 балів, дозволяється відпрацювати академічну заборгованість до того часу, поки не проведений модульний контроль (до часу написання модульної контрольної роботи).

Здобувачу вищої освіти, який з поважних причин (внаслідок тимчасової непрацездатності, підтвердженої довідкою закладу охорони здоров'я, або який був звільнений від занять наказом Ректора Університету) мав пропуски навчальних занять встановлюється строк ліквідації академічної заборгованості, але не більш як місяць з моменту виходу на навчальні заняття (дня припинення поважної причини).

3.2. МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ

Модульний контроль є складовою кредитної трансферно-накопичувальної системи організації освітнього процесу. Завданням модульного контролю є оцінювання рівня сформованості компетентностей здобувачів вищої освіти набутих у ході засвоєння окремого модуля навчальної дисципліни. Кількість модулів залежить від розміру навчальної дисципліни та числа кредитів, відведених на її вивчення (Таблиця 2). При розрахунку кількості модулів та відповідно підсумкових модульних контрольних робіт, які є підсумковою формою контролю з кожного окремого модуля, необхідно враховувати кількість аудиторних годин відведених на вивчення навчальної дисципліни. Так якщо кількість аудиторних годин складає від 30 до 44, то така навчальна дисципліна може бути представлена лише одним модулем і відповідно однією підсумковою модульною контрольною роботою, якщо ж кількість аудиторних годин лежить в межах від 46 до 74 – двома модулями та відповідно двома підсумковими модульними контрольними роботами.

Таблиця 2

Розрахунок кількості модулів із навчальних дисциплін

Кількість кредитів навчальної дисципліни	Кількість годин навчальної дисципліни	Мінімальна кількість аудиторних годин із навчальної дисципліни	Мінімальна кількість модулів із навчальної дисципліни
3	90	30	1
4	120	40	1
5	150	50	2
6	180	60	2
7	210	70	2
8	240	80	3
9	270	90	3
10	300	100	3
11	330	110	4
12	360	120	4
13	390	130	4
14	420	140	5
15	450	150	5
16	480	160	5
17	510	170	6
18	540	180	6
19	570	190	6
20	600	200	7
21	630	210	7
22	660	220	7
23	690	230	8
24	720	240	8
25	750	250	8
26	780	260	9
27	810	270	9
28	840	280	9
29	870	290	10
30	900	300	10
31	930	310	10
32	960	320	11
33	990	330	11
34	1020	340	11
35	1050	350	12
36	1080	360	12
37	1110	370	12
38	1140	380	13
39	1170	390	13
40	1200	400	13

Модульна оцінка – це кількість балів, отриманих здобувачем вищої освіти за виконання всіх видів робіт, передбачених цим модулем. Перелік завдань, які здобувач вищої освіти зобов'язаний виконати в межах кожного модуля навчальної дисципліни, критерії їх оцінювання, визначається робочою навчальною програмою дисципліни і доводиться до відома здобувачів вищої освіти.

Модульна оцінка (МО) визначається як середнє арифметичне значення оцінки за навчальні заняття (СОНЗ) та оцінки підсумкової модульної контрольної роботи (ПМКР).

$$СОНЗ = \frac{ОНЗ_1 + ОНЗ_2 + \dots + ОНЗ_n}{n}$$

$$МО = \frac{СОНЗ + ПМКР}{2}$$

Де:

СОНЗ – середнє арифметичне значення оцінки за навчальні заняття;

ОНЗ_n – оцінка за n-те навчальне заняття;

n – кількість аудиторних навчальних занять у модулі;

МО – модульна оцінка;

ПМКР – оцінка за підсумкову модульну контрольну роботу.

Підсумкова модульна контрольна робота проводиться на останньому аудиторному навчальному занятті модуля (лабораторному, практичному, семінарському, тощо). Завдання для підсумкової модульної контрольної роботи (включаючи матеріал із навчальної дисципліни для самостійної роботи) і критерії їх оцінювання розробляються кафедрою та зазначаються в навчальній програмі дисципліни, робочій навчальній програмі дисципліни та в інших складових навчально-методичного комплексу дисципліни і доводяться до відома здобувачів вищої освіти. Перед проведенням підсумкової модульної контрольної роботи викладач знайомить здобувачів вищої освіти із зразками завдань.

До підсумкової модульної контрольної роботи допускаються здобувачі вищої освіти, які отримали поточні оцінки на усіх передбачуваних робочою навчальною програмою з дисципліни аудиторних навчальних заняттях. До завершення відповідного модуля здобувачам вищої освіти дозволяється перескладати окремі елементи модуля (завдання) з метою отримання вищих поточних оцінок під час консультацій із навчальної дисципліни, які проводяться впродовж семестру. Для цього завідувач кафедри до початку навчального року затверджує на засіданні кафедри графік відповідних консультацій кожного викладача.

Результати перевірки підсумкових модульних контрольних робіт виставляються у «Журнал обліку роботи академічної групи», відомість обліку успішності підсумкової модульної контрольної роботи (Додаток 1), та доводяться до відома здобувачів вищої освіти не пізніше ніж через два робочих дні після їх виконання. Відомості обліку успішності підсумкових модульних контрольних робіт здаються до деканату не пізніше ніж через два робочих дні після написання підсумкової модульної контрольної роботи та зберігаються до моменту закінчення навчання цією групою здобувачів вищої освіти. Підсумкові модульні контрольні роботи зберігаються на кафедрі до кінця поточного навчального року.

Приклад обрахунку підсумкової оцінки для дисципліни, яка має один модуль та форму контролю залік наведено в таблиці 3.

Таблиця 3

**Приклад обрахунку підсумкової оцінки
для одномодульної навчальної дисципліни**

Навчальні заняття								Середнє арифметичне значення оцінки за навчальні заняття (СОНЗ)	Оцінка за підсумкову модульну контрольну роботу (ПМКР)	Модульна оцінка (МО)
НЗ 1	НЗ 2	НЗ 3	НЗ 4	НЗ 5	НЗ 6	НЗ 7	НЗ 8			
88	80	75	96	54	87	78	88	80,75	90	85

$$СОНЗ = \frac{88 + 80 + 75 + 96 + 54 + 87 + 78 + 88}{8} = 80,75 \approx 81$$

$$МО = \frac{80,75 + 90}{2} = 85,38 \approx 85$$

Де:

СОНЗ – середнє арифметичне значення оцінок за аудиторні навчальні заняття;

МО – модульна оцінка.

У разі, якщо дисципліна складається з двох і більше модулів здобувач вищої освіти накопичує суму балів за кожен модуль окремо в залежності від кількості кредитів виділених на кожен модуль. Для того, щоб обрахувати накопичений бал за кожен модуль окремо (НБМ), перш за все необхідно встановити відсоткове значення кожного модуля (М %) шляхом ділення кількості кредитів виділених на вивчення даного модуля на загальну кількість кредитів відведену на вивчення всієї навчальної дисципліни. Добуток даного показника та модульної оцінки (МО) дасть можливість отримати накопичений бал за модуль.

$$M\%_n = \frac{k_n}{K} * 100\%$$

$$НБМ_n = \frac{МО_n * M\%_n}{100\%}$$

Де:

$M\%_n$ – відсоткове значення модуля M_n навчальної дисципліни;

k_n – кількість кредитів, виділених для вивчення модуль M_n ;

K – кількість кредитів, виділених на вивчення навчальної дисципліни;

$НБМ_n$ – накопичений бал за модуль M_n ;

$МО_n$ – модульна оцінка отримана за модуль M_n .

Приклад обрахунку модульних оцінок для дисципліни, яка має два модулі (модуль 1 – 3 кредити, модуль 2 – 4 кредити) наведено в таблиці 4.

Таблиця 4

**Приклад обрахунку підсумкової оцінки
для двомодульної навчальної дисципліни**

Модуль 1 (3 кредита)						М % ₁ =42,90 %	Модуль 2 (4 кредита)							М % ₂ =57,10 %	100 %
НЗ ₁	НЗ ₂	НЗ ₃	СОНЗ ₁	ПМКР ₁	МО ₁	Накопичений бал за Модуль 1 (НБМ ₁)	НЗ ₁	НЗ ₂	НЗ ₃	НЗ ₄	СОНЗ ₂	ПМКР ₂	МО ₂	Накопичений бал за Модуль 2 (НБМ ₂)	Підсумкова оцінка з модулів (ПОМ)
88	80	75	81	98	89,50	38,40	88	80	75	96	84,75	92	88,38	50,46	88,86

$$M\%_1 = \frac{k_1}{K} * 100\% = \frac{3}{7} * 100\% = 42,90\%$$

$$M\%_2 = \frac{k_2}{K} * 100\% = \frac{4}{7} * 100\% = 57,10\%$$

$$СОНЗ_1 = \frac{88 + 80 + 75}{3} = 81$$

$$МО_1 = \frac{81 + 98}{2} = 89,5$$

$$НБМ_1 = \frac{МО_1 * M\%_1}{100\%} = \frac{89,5 * 42,90\%}{100\%} = 38,40$$

$$СОНЗ_2 = \frac{88 + 80 + 75 + 96}{4} = 84,75$$

$$МО_2 = \frac{84,75 + 92}{2} = 88,38$$

$$НБМ_2 = \frac{МО_2 * M\%_2}{100\%} = \frac{88,38 * 57,10\%}{100\%} = 50,46$$

Підсумкова оцінка з вивчених модулів (ПОМ) за результатами вивчення наведеної вище дисципліни становить 88,86 балів:

$$ПОМ = НБМ_1 + НБМ_2 = 38,40 + 50,46 = 88,86$$

Де:

$M\%_n$ – відсоткове значення модуля M_n навчальної дисципліни;

k_n – кількість кредитів, виділених для вивчення модуль M_n ;

K – кількість кредитів, виділених на вивчення навчальної дисципліни;

$НБМ_n$ – накопичений бал за модуль M_n ;

$МО_n$ – модульна оцінка отримана за модуль M_n ;

Здобувачі вищої освіти, у яких підсумкова оцінка з модулів (ПОМ) дисципліни за семестр становить 60 і більше балів, мають право не складати екзамен, а отримати результат підсумкової оцінки з вивчених модулів, як підсумкову оцінку за дисципліну.

Здобувачі вищої освіти, у яких підсумкова оцінка з дисципліни за семестр становить менше 60 балів, зобов'язані відпрацювати відповідні модулі до

початку заліково-екзаменаційної сесії, в іншому випадку вони не допускаються до складання заліку або екзамену з навчальної дисципліни.

3.3. ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ

Підсумковий контроль із навчальної дисципліни проводиться відповідно до навчального плану в вигляді семестрового екзамену або заліку в терміни, встановлені графіком навчального процесу та в обсязі навчального матеріалу, визначеного робочою навчальною програмою навчальної дисципліни.

3.3.1. Семестровий залік

Семестровий залік – це форма підсумкового контролю, що полягає в оцінці засвоєння здобувачем вищої освіти навчального матеріалу з певної навчальної дисципліни на підставі результатів виконання ним усіх видів запланованої навчальної роботи протягом семестру: аудиторної роботи під час практичних, семінарських або лабораторних занять, самостійної роботи, модульних контрольних робіт тощо. Залік виставляється за умови, якщо здобувач вищої освіти виконав основні види навчальної роботи, визначені робочою навчальною програмою дисципліни, та отримав підсумкову оцінку з модулів навчальної дисципліни не менше 60 балів.

Оцінка засвоєння навчального матеріалу здобувачем вищої освіти на семестровому заліку здійснюється виключно на підставі результатів виконання ним вищеперерахованих видів навчальної роботи.

Здобувач вищої освіти отримує оцінку «зараховано», якщо ПОМ становить 60 балів і вище (Таблиця 5).

Таблиця 5

Приклад обрахунку залікової оцінки з навчальної дисципліни

М % ₁ =42,90 %	М % ₂ =57,10 %	100 %	Залікова оцінка		
Накопичений бал за Модуль 1 (НБМ ₁)	Накопичений бал за Модуль 2 (НБМ ₂)	Підсумкова оцінка з модулів (ПОМ)	За національною шкалою	За 100 бальною шкалою	ECTS
38,40	50,46	88,86	зараховано	89	В

Здобувач вищої освіти отримує оцінку «не зараховано», якщо ПОМ становить менше ніж 60 балів.

Отримана оцінка вноситься викладачем до «Журналу обліку роботи академічної групи», «Залікової книжки» та відомості обліку успішності (Додаток 2, 3, 4) в день проведення заліку.

3.3.2. Семестровий екзамен

Семестровий екзамен – це форма підсумкового контролю засвоєння здобувачем вищої освіти теоретичного та практичного матеріалу з окремої навчальної дисципліни, як правило, за семестр або навчальний рік. Складання екзамену здійснюється під час заліково-екзаменаційної сесії відповідно до графіку освітнього процесу та затвердженого в установленому порядку розкладу заліково-екзаменаційної сесії.

Перелік питань (практичних завдань), які виносяться на екзамен, критерії оцінювання відповідей визначаються кафедрою та включаються до робочої навчальної програми навчальної дисципліни.

Здобувачі вищої освіти, в яких підсумкова оцінка з вивчених модулів навчальної дисципліни (ПОМ) за семестр становить 60 і більше балів, мають право не складати екзамен. У такому разі в відомості обліку успішності з дисципліни у колонках «Підсумкова оцінка з модулів» (ПОМ), «Екзаменаційна оцінка» (ЕО) та «Підсумкова оцінка» (ПО) – виставляється оцінка, яку здобувач вищої освіти отримав за результатами вивчення навчальної дисципліни (Таблиця 6).

Таблиця 6

**Приклад обрахунку підсумкової оцінки з навчальної дисципліни
(за умови не складання екзамену)**

М % ₁ =42,90 %	М % ₂ =57,10 %	100 %	Екзаменаційна оцінка (ЕО)	Підсумкова оцінка (ПО)		
Накопичений бал за Модуль 1 (НБМ ₁)	Накопичений бал за Модуль 2 (НБМ ₂)	Підсумкова оцінка з модулів (ПОМ)		За національною шкалою	За 100 бальною шкалою	ECTS
38,40	50,46	89	89	добре	89	В

У випадку складання екзамену, підсумкова оцінка (ПО) визначається як середнє арифметичне балів підсумкової оцінки з вивчених модулів навчальної дисципліни (ПОМ) та оцінки, отриманої під час екзамену (ЕО) (Таблиця 7).

Таблиця 7

**Приклад обрахунку підсумкової оцінки з навчальної дисципліни
(за умови складання екзамену)**

М % ₁ =42,90 %	М % ₂ =57,10 %	100 %	Екзаменаційна оцінка (ЕО)	Підсумкова оцінка (ПО)		
Накопичений бал за Модуль 1 (НБМ ₁)	Накопичений бал за Модуль 2 (НБМ ₂)	Підсумкова оцінка з модулів (ПОМ)		За національною шкалою	За 100 бальною шкалою	ECTS
38,40	50,46	89	95	відмінно	92	А

$$\hat{P} = \frac{\hat{P}M + \hat{E}}{2} = \frac{89 + 95}{2} = 92$$

Де:

ПО – підсумкова оцінка з навчальної дисципліни;

ПОМ – підсумкова оцінка з вивчених модулів навчальної дисципліни;

ЕО – оцінка за екзамен.

Отримана підсумкова оцінка вноситься викладачем до «Журналу обліку роботи академічної групи», «Залікової книжки» та відомості обліку успішності (Додаток 5, 6, 7) в день проведення екзамену.

3.3.3. Різні випадки оцінювання підсумкового семестрового контролю

У разі, якщо навчальна дисципліна має лише один вид семестрового контролю (або залік або екзамен) розрахунок підсумкової оцінки здійснюється відповідно до описаних в розділі 3.3.1 та 3.3.2. методик.

Якщо навчальна дисципліна має декілька форм семестрового контролю, наприклад, в першому семестрі форма контролю залік, а в другому – екзамен, або в обох семестрах заліки тощо, підсумкова оцінка обраховується наступним чином:

$$ПОМ = \frac{НБМ_1 + НБМ_2 + \dots + НБМ_n}{М\%_1 + М\%_2 + \dots + М\%_n} * 100\%$$

Де:

ПОМ – підсумкова оцінка з вивчених модулів;

НБМ_n – накопичений бал за модуль М_n;

М%_n – відсоткове значення модуля М_n навчальної дисципліни.

У випадку, якщо навчальна дисципліна має декілька заліків (наприклад в першому, другому, третьому семестрах) і завершується екзаменом (в четвертому семестрі) при виставленні залікових оцінок враховуються лише результати роботи здобувачів вищої освіти отримані за модулі вивчені після останнього семестрового контролю. При виставленні підсумкової оцінки з вивчених модулів, відповідно до прикладу – в четвертому семестрі, після закінчення всього курсу навчальної дисципліни та перед екзаменом вираховуються результат роботи здобувача вищої освіти за всі вивчені модулі (НБМ в першому семестрі + НБМ в другому семестрі + НБМ в третьому семестрі + НБМ в четвертому семестрі) (Таблиця 8).

Таблиця 8

Приклад обрахунку підсумкових оцінок з вивчених модулів навчальної дисципліни, яка має декілька заліків та завершується екзаменом

Структура дисципліни	Накопичений бал за модуль	Відсоткове значення модуля
1 семестр		
Модуль 1	НБМ ₁	М % ₁
Модуль 2	НБМ ₂	М % ₂
Модуль 3	НБМ ₃	М % ₃
Залік в кінці 1 семестру	$ПОМ = \frac{НБМ_1 + НБМ_2 + НБМ_3}{М \%_1 + М \%_2 + М \%_3} * 100\%$	
2 семестр		
Модуль 4	НБМ ₄	М % ₄
Модуль 5	НБМ ₅	М % ₅
Модуль 6	НБМ ₆	М % ₆
Модуль 7	НБМ ₇	М % ₇

Залік в кінці 2 семестру	$ПОМ = \frac{НБМ_4 + НБМ_5 + НБМ_6 + НБМ_7}{М\%_4 + М\%_5 + М\%_6 + М\%_7} * 100\%$	
3 семестр		
Модуль 8	НБМ ₈	М % ₈
Модуль 9	НБМ ₉	М % ₉
Модуль 10	НБМ ₁₀	М % ₁₀
Залік в кінці 3 семестру	$ПОМ = \frac{НБМ_8 + НБМ_9 + НБМ_{10}}{М\%_8 + М\%_9 + М\%_{10}} * 100\%$	
4 семестр		
Модуль 11	НБМ ₁₁	М % ₁₁
Модуль 12	НБМ ₁₂	М % ₁₂
Модуль 13	НБМ ₁₃	М % ₁₃
Модуль 14	НБМ ₁₄	М % ₁₄
Екзамен в кінці 4 семестру	$ПОМ = \frac{НБМ_1 + НБМ_2 + НБМ_3 + НБМ_4 + НБМ_5 + НБМ_6 + НБМ_7 + НБМ_8 + НБМ_9 + НБМ_{10} + НБМ_{11} + НБМ_{12} + НБМ_{13} + НБМ_{14}}{М\%_1 + М\%_2 + М\%_3 + М\%_4 + М\%_5 + М\%_6 + М\%_7 + М\%_8 + М\%_9 + М\%_{10} + М\%_{11} + М\%_{12} + М\%_{13} + М\%_{14}} * 100\%$	

У випадку, якщо навчальна дисципліна має декілька заліків (наприклад в першому та третьому семестрах) та декілька екзаменів (в другому та четвертому семестрах) при виставленні залікових оцінок враховуються лише результати роботи здобувачів вищої освіти отримані за модулі вивчені після останнього семестрового контролю. При виставленні підсумкової оцінки з вивчених модулів (відповідно до прикладу – в другому та четвертому семестрах) враховуються результати роботи здобувача вищої освіти за модулі вивчені після останнього екзамену (таблиця 9).

Таблиця 9

Приклад обрахунку підсумкових оцінок з вивчених модулів навчальної дисципліни, яка має декілька заліків та екзаменів

Структура дисципліни	Накопичений бал за модуль	Відсоткове значення модуля
1 семестр		
Модуль 1	НБМ ₁	М % ₁
Модуль 2	НБМ ₂	М % ₂
Модуль 3	НБМ ₃	М % ₃
Залік в кінці 1 семестру	$ПОМ = \frac{НБМ_1 + НБМ_2 + НБМ_3}{М \%_1 + М \%_2 + М \%_3} * 100\%$	
2 семестр		
Модуль 4	НБМ ₄	М % ₄
Модуль 5	НБМ ₅	М % ₅
Модуль 6	НБМ ₆	М % ₆
Модуль 7	НБМ ₇	М % ₇

Екзамен в кінці 2 семестру	$ПОМ = \frac{НБМ_1 + НБМ_2 + НБМ_3 + НБМ_4 + НБМ_5 + НБМ_6 + НБМ_7}{М\%_1 + М\%_2 + М\%_3 + М\%_4 + М\%_5 + М\%_6 + М\%_7} * 100\%$	
3 семестр		
Модуль 8	НБМ ₈	М % ₈
Модуль 9	НБМ ₉	М % ₉
Модуль 10	НБМ ₁₀	М % ₁₀
Залік в кінці 3 семестру	$ПОМ = \frac{НБМ_8 + НБМ_9 + НБМ_{10}}{М\%_8 + М\%_9 + М\%_{10}} * 100\%$	
4 семестр		
Модуль 11	НБМ ₁₁	М % ₁₁
Модуль 12	НБМ ₁₂	М % ₁₂
Модуль 13	НБМ ₁₃	М % ₁₃
Модуль 14	НБМ ₁₄	М % ₁₄
Екзамен в кінці 4 семестру	$ПОМ = \frac{НБМ_8 + НБМ_9 + НБМ_{10} + НБМ_{11} + НБМ_{12} + НБМ_{13} + НБМ_{14}}{М\%_8 + М\%_9 + М\%_{10} + М\%_{11} + М\%_{12} + М\%_{13} + М\%_{14}} * 100\%$	

4. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ КУРСОВИХ РОБІТ

Курсова робота (КР) з навчальної дисципліни – це індивідуальне завдання, яке є творчим або репродуктивним рішенням конкретних завдань щодо об'єктів діяльності майбутнього фахівця (педагогічних, економічних, соціальних, лінгвістичних, математичних, природничих проблем тощо), виконане здобувачем вищої освіти самостійно під керівництвом викладача згідно із поставленими завданнями, на основі набутих з даної та суміжних дисциплін компетентностей.

Виконання курсової роботи сприяє розширенню та поглибленню теоретичних знань, розвитку навичок їх практичного використання, формує вміння самостійного розв'язання конкретних професійних завдань.

Тематика курсових робіт відповідає завданням навчальної дисципліни та тісно пов'язана з практичними потребами конкретного фаху. Тематика курсових робіт затверджується на засіданні кафедри до початку навчального року.

Мета, завдання та порядок виконання курсових робіт, зміст й обсяг їх окремих частин, характер вихідних даних, а також інші вимоги наводяться у методичних рекомендаціях до виконання курсових робіт, які розробляються кафедрами, за якими закріплюються здобувачі вищої освіти для їх виконання.

Розподіл курсових робіт за освітніми рівнями здійснюється наступним чином:

- перший (бакалаврський) рівень вищої освіти – 3 курсові роботи;
- другий (магістерський) рівень вищої освіти – 1 курсова робота.

При формуванні навчального плану спеціальності необхідно враховувати, що курсові роботи не плануються для здобувачів вищої освіти першого курсу

першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, першого семестру другого (магістерського) рівня вищої освіти та випускних семестрів усіх рівнів.

Здобувачам вищої освіти надається право вибору теми курсової роботи. Закріплення тем курсової роботи за здобувачами вищої освіти проводиться в журналі реєстрації курсових робіт.

Курсова робота перевіряється керівником, який виставляє власну оцінку за 100-бальною системою оцінювання. Захист курсової роботи проводиться прилюдно, в присутності комісії, в складі не менше трьох викладачів кафедри, в тому числі й керівника курсової роботи. Після проведення захисту курсової роботи, члени комісії в присутності здобувача вищої освіти виносять рішення про оцінку роботи. Для оцінювання курсової роботи здобувача вищої освіти застосовується 100-бальна, національна шкала та шкала ECTS (Таблиця 1). Оцінка за курсову роботу (ОК) визначається, як середнє арифметичне між оцінкою, отриманою за попереднє оцінювання курсової роботи керівником (за 100-бальною системою) та оцінкою, отриманою здобувачем вищої освіти в ході захисту курсової роботи (за 100-бальною системою):

$$OK = \frac{OKK + OKЗ}{2}$$

Де:

ОК – оцінка за курсову роботу;

ОКК – оцінка, отримана за попереднє оцінювання курсової роботи керівником;

ОКЗ – оцінка, отримана здобувачем вищої освіти в ході захисту курсової роботи.

Отримана оцінка за результатами захисту курсової роботи виставляється керівником до «Залікової книжки» здобувача вищої освіти та відомості обліку успішності (Додаток 8), яка здається в день захисту курсової роботи.

Здобувач вищої освіти, який без поважної причини не подав курсову роботу в зазначений термін, не з'явився на захист або отримав оцінку нижче 60 балів, вважається таким, що має академічну заборгованість. При отриманні незадовільної оцінки здобувач вищої освіти за рішенням комісії виконує курсову роботу за новою темою або переопрацьовує попередню роботу в термін, визначений деканатом факультету/ дирекцією навчально-наукового інституту.

Підсумки виконання курсових робіт обговорюються на засіданнях кафедр та вчєній раді факультету/ навчально-наукового інституту.

5. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ПРАКТИК

Практика є необхідним компонентом підготовки фахівців певного рівня вищої освіти. Метою практики є формування у здобувачів вищої освіти (на базі одержаних теоретичних знань) професійних умінь і навичок для прийняття самостійних рішень під час виконання конкретних професійних завдань у наближених до реальних виробничих умовах, виховання потреби систематично поновлювати свої знання та творчо їх застосовувати в практичній діяльності,

оволодіння сучасними методами, формами організації праці в майбутній професії.

Форми проведення та перелік видів практик, терміни їх проведення визначаються навчальними, робочими навчальними планами та графіком освітнього процесу.

Здобувачі вищої освіти виконують завдання практик на базах із якими Університет уклав угоду (сучасні підприємства, виробництва, заклади загальної освіти тощо) під організаційно-методичним керівництвом викладачів кафедр та провідних спеціалістів підприємств, організацій, закладів освіти, тощо.

Зміст і технологія проходження практик визначається програмами практик затверджених Вченою радою університету. Програми визначають форми і види перевірки рівня сформованості необхідних умінь і навичок, вимоги до звіту здобувача вищої освіти щодо виконання програми практик та індивідуальних завдань.

Отримана оцінка за результатами перевірки практики вноситься керівником практики до «Залікової книжки» та відомості обліку успішності (Додаток 9).

Здобувачу вищої освіти, який не виконав програму практики/ отримав оцінку нижче 60 балів, може бути надано право проходження практики повторно/ повторного захисту. Здобувач вищої освіти, який при повторному складанні отримав негативну оцінку з практики двічі, відраховується з Університету за невиконання навчального плану.

Підсумки кожної практики обговорюються на засіданнях кафедр, а аналіз загальних підсумків практики доповідається факультетським керівником практики на вчених радах факультету/ навчально-наукового інституту та деканом факультету/ директором навчально-наукового інституту на засіданнях ректорату та/ або Вченої ради університету.

6. ПОРЯДОК ЛІКВІДАЦІЇ АКАДЕМІЧНОЇ ЗАБОРГОВАНOSTІ

Здобувачам вищої освіти, які в результаті оцінювання навчальних досягнень із навчальної дисципліни, одержали сумарну оцінку, що не перевищує 59 балів, дозволяється перескласти академічну заборгованість відповідно до графіку її ліквідації.

Здобувачам вищої освіти, які одержали під час заліково-екзаменаційної сесії не більше трьох академічних заборгованостей (включаючи екзамен, залік, курсову роботу, практику), дозволяється ліквідувати академічну заборгованість. Повторне складання підсумкового семестрового контролю, виконання курсової роботи, проходження практики, допускається не більше двох разів із кожної дисципліни: один раз викладачу (керівнику), другий – комісії у складі трьох осіб, яка створюється деканом факультету/ директором навчально-наукового інституту.

Результати ліквідації академзаборгованості відображаються у «Відомості обліку успішності».

Здобувач вищої освіти, який отримав три академічні заборгованості (включаючи залік, екзамен, курсову роботу, практику) підлягає відрахуванню з числа здобувачів вищої освіти за невиконання навчального плану.

7. ПОРЯДОК ОЦІНЮВАННЯ АТЕСТАЦІЇ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Атестація здобувачів вищої освіти – це встановлення відповідності засвоєних здобувачами вищої освіти рівня та обсягу знань, умінь, інших компетентностей вимогам стандартів вищої освіти

Атестація здійснюється атестаційними комісіями після завершення теоретичного та практичного навчання за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти.

Оцінювання результатів атестації здійснюється за національною, 100-бальною та ECTS системами оцінювання.

При проведенні екзамену кожен член атестаційної комісії оцінює відповідь здобувача вищої освіти з кожного запитання у балах згідно з критеріями оцінювання за 100-бальною шкалою. Якість відповідей здобувача вищої освіти на додаткові запитання членів атестаційної комісії має враховуватися при виставленні підсумкової оцінки. При проведенні захисту кваліфікаційної (дипломної) роботи кожен член атестаційної комісії оцінює якість кваліфікаційної (дипломної) роботи та якість її захисту за 100-бальною шкалою, згідно з критеріями оцінювання.

Після закінчення атестації, на закритому засіданні комісії, підраховується середній бал оцінок членів атестаційної комісії, який вноситься до протоколу і переводиться до оцінок шкал: національної та ECTS, які також вносяться до протоколу.

Якщо виникає спірне питання стосовно оцінювання роботи здобувача вищої освіти, то бали, виставлені Головою атестаційної комісії подвоюються та знову обраховується середній бал.

Якщо відповідь на екзамені або захисті кваліфікаційної/ дипломної роботи не відповідає вимогам рівня атестації, атестаційна комісія ухвалює рішення про те, що здобувач вищої освіти не пройшов атестацію та у протоколі засідання комісії йому проставляється оцінка «незадовільно» (0-59 балів). У випадку, якщо здобувач вищої освіти не з'явився на засідання атестаційної комісії для складання екзаменів або захисту кваліфікаційної/ дипломної роботи, у протоколі зазначається, що він є неатестованим у зв'язку з неявкою на атестацію. Якщо здобувач вищої освіти не може з'явитися на засідання атестаційної комісії з поважної причини, що підтверджується відповідними документами, йому (за його заявою) встановлюється інша дата складання екзамену (захисту кваліфікаційної/ дипломної роботи) під час роботи атестаційної комісії.

Здобувач вищої освіти, який отримав незадовільну оцінку при складанні атестаційного екзамену або на захисті кваліфікаційної/ дипломної роботи, відраховується з університету, як такий що закінчив теоретичний курс навчання

та не атестований атестаційною комісією. Йому видається академічна довідка встановленого зразка (Додаток10).

У випадках, коли захист кваліфікаційної/ дипломної роботи визнається незадовільним, атестаційна комісія встановлює, чи може здобувач вищої освіти подати на повторний захист ту саму роботу з доопрацюванням, чи він зобов'язаний опрацювати та подати на повторний захист нову тему, визначену відповідною кафедрою.

Одержання незадовільної оцінки з атестаційного екзамену або захисту кваліфікаційної/ дипломної роботи не позбавляє здобувача вищої освіти права в поточному навчальному році скласти наступний атестаційний екзамен та/ або захищати кваліфікаційну/ дипломну роботу.

Здобувачі вищої освіти, які не склали державні екзамени та/ або не захистили кваліфікаційну/ дипломну роботу в зв'язку з неявкою без поважних причин або отриманням незадовільної оцінки, мають право на повторну (починаючи з наступного навчального року) атестацію протягом трьох років після відрахування з Університету (в період роботи атестаційної комісії з відповідної спеціальності, згідно затвердженого графіку).

ДОДАТКИ**Додаток 1**

ЖИТОМИРСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА

ФАКУЛЬТЕТ/ ННІ

Спеціальність: _____

форма навчання

2019-2020 навчальний рік

Група _____

навчальний семестр

Дата _____

ВІДОМІСТЬ ОБЛІКУ УСПІШНОСТІ № _____

Назва навчальної дисципліни:	
Номер підсумкової модульної контрольної роботи:	

	Викладачі, які проводять:
лекційні заняття:	
лабораторні та практичні заняття:	
підсумкову модульну контрольну роботу:	

№ з/п	Прізвище та ініціали здобувача вищої освіти	ОЦІНКА			Підпис викладача
		за національного шкалою	кількість балів за 100 бальною шкалою	ECTS	
1					
2					
3					
4					
5					
6					
7					
8					
9					
10					
11					
12					
13					
14					
15					
16					
17					
18					

19					
20					
21					
22					
23					
24					
25					
26					
27					
28					
29					
30					

СТУДЕНТІВ У ГРУПІ _____

Повинні складати: _____ осіб.
 З них: були присутні: _____ осіб;
 не з'явились: _____ осіб;
 не допущено: _____ осіб.

ВСЬОГО ОЦІНОК	СУМА БАЛІВ	ОЦІНКА ECTS	ОЦІНКА ЗА НАЦІОНАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ
	90-100	A	відмінно
	82-89	B	добре
	74-81	C	
	64-73	D	задовільно
	60-63	E	
	35-59	FX	незадовільно
	1-34	F	

Декан факультету/ директор ННІ _____

(підпис)

(ПІП)

Викладач _____

(підпис)

(ПІП)

Примітки:

1. Навпроти прізвищ студентів, які не з'явилися на підсумкову модульну контрольну роботу, викладач вказує – "не з'явився".
2. Викладач особисто отримує в деканат/ дирекцію в день проведення підсумкової модульної контрольної роботи та повертає відомість не пізніше ніж через два робочих дні після її виконання.

ЖИТОМИРСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА

ФАКУЛЬТЕТ/ ННІ

Спеціальність: _____

_____ форма навчання

2019-2020 навчальний рік

Група _____

_____ навчальний семестр

Дата _____

ВІДОМІСТЬ ОБЛІКУ УСПІШНОСТІ № _____

Назва навчальної дисципліни:	Форма контролю:
	залік

Кількість кредитів ECTS:	Кількість годин:				
	Загальна:	Аудиторних:			Самостійна робота:
		Лекцій:	Практичних:	Лабораторних:	

	Викладачі, які проводять:
лекційні заняття:	
лабораторні та практичні заняття:	
залік:	

№ з/п	Прізвище та ініціали здобувача вищої освіти	№ залікової книжки	ОЦІНКА			Підпис викладача
			за національною шкалою	кількість балів за 100 бальною шкалою	ECTS	
1						
2						
3						
4						
5						
6						
7						
8						
9						
10						
11						
12						
13						
14						
15						

16						
17						
18						
19						
20						
21						
22						
23						
24						
25						
26						
27						
28						
29						
30						

СТУДЕНТІВ У ГРУПІ _____

Повинні складати: _____ осіб.
 З них: були присутні: _____ осіб;
 не з'явилося: _____ осіб;
 не допущено: _____ осіб.

ВСЬОГО ОЦІНОК	СУМА БАЛІВ	ОЦІНКА ECTS	ОЦІНКА ЗА НАЦІОНАЛЬНОЮ ІШКАЛОЮ
	90-100	A	зараховано
	82-89	B	
	74-81	C	
	64-73	D	
	60-63	E	не зараховано
	35-59	FX	
	1-34	F	

Декан факультету/ директор ННІ _____

(підпис)

(ПІП)

Викладач _____

(підпис)

(ПІП)

Примітки:

1. Навпроти прізвищ студентів, які не з'явилися на залік, викладач вказує – "не з'явився".
2. Викладач особисто отримує і повертає відомість в деканат/ дирекцію в день проведення заліку.

Додаток 3

ЖИТОМИРСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА

ФАКУЛЬТЕТ/ІНІ

Спеціальність: _____ форма навчання

2019-2020 навчальний рік

Група _____

_____ навчальний семестр

Дата _____

ВІДОМІСТЬ ОБЛІКУ УСПІШНОСТІ № _____

Назва навчальної дисципліни:	Форма контролю:
	залік

Кількість кредитів ECTS:	Кількість годин:				
	Загальна:	Аудиторних:			Самостійна робота:
		Лекцій:	Практичних:	Лабораторних:	

	Викладачі, які проводять:
лекційні заняття:	
лабораторні та практичні заняття:	
залік:	

№ з/п	Прізвище та ініціали здобувача вищої освіти	№ залікової книжки	ОЦІНКА			Дата	Прізвище та ініціали викладача	Підпис
			за національною шкалою	кількість балів за 100- бальною шкалою	ECTS			
1								
2								
3								
4								
5								
6								
7								
8								
9								
10								
11								
12								
13								
14								
15								
16								

17								
18								
19								
20								
21								
22								
23								
24								
25								

СТУДЕНТІВ У ГРУПІ: _____

Повинні скласти: _____ осіб.
 З них: були присутні: _____ осіб;
 не з'явився: _____ осіб;
 не допущено: _____ осіб.

ВСЬОГО ОЦІНОК	СУМА БАЛІВ	ОЦІНКА ECTS	ОЦІНКА ЗА НАЦІОНАЛЬНОЮ ІШКАЛОЮ
	90-100	A	зараховано
	82-89	B	
	74-81	C	
	64-73	D	
	60-63	E	не зараховано
	35-59	FX	
	1-34	F	

Декан факультету/ директор ННІ

(підпис)

(ПІП)

Викладач

(підпис)

(ПІП)

(підпис)

(ПІП)

(підпис)

(ПІП)

(підпис)

(ПІП)

Примітки:

1. Навпроти прізвищ студентів, які не з'явилися на залік, викладач вказує – "не з'явився".
2. Викладач особисто отримує і повертає відомість в деканат/ дирекцію в день проведення заліку.

ЖИТОМИРСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА

ФАКУЛЬТЕТ/ ННІ

Спеціальність: _____

_____ форма навчання

2019-2020 навчальний рік

Група _____

_____ навчальний семестр

Дата _____

ВІДОМІСТЬ ОБЛІКУ УСПІШНОСТІ № _____

Прізвище, ім'я по батькові здобувача вищої освіти:	Форма контролю:
	залік

№ з/п	Назва дисципліни	ОЦІНКА			Дата	Прізвище та ініціали викладача	Підпис
		за національною шкалою	кількість балів за 100 бальною шкалою	ECTS			
1							
2							
3							

СТУДЕНТІВ У ГРУПІ: _____

Повинні складати: _____ осіб;
 з них: були присутні: _____ осіб;
 не з'явилось: _____ осіб;
 не допущено: _____ осіб.

ВСЬОГО ОЦІНОК	СУМА БАЛІВ	ОЦІНКА ECTS	ОЦІНКА ЗА НАЦІОНАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ
	90-100	A	зараховано
	82-89	B	
	74-81	C	
	64-73	D	
	60-63	E	не зараховано
	35-59	FX	
	1-34	F	

Декан факультету/ директор ННІ

(підпис)_____
(ПІП)

Викладачі

(підпис)_____
(ПІП)_____
(підпис)_____
(ПІП)_____
(підпис)_____
(ПІП)_____
(підпис)_____
(ПІП)

ЖИТОМИРСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА

ФАКУЛЬТЕТ/ІНІ

Спеціальність: _____ форма навчання

2019-2020 навчальний рік

Група _____

_____ навчальний семестр

Дата _____

ВІДОМІСТЬ ОБЛІКУ УСПІШНОСТІ № _____

Назва навчальної дисципліни:	Форма контролю:
	екзамен

Кількість кредитів ECTS:	Кількість годин:				
	Загальна:	Аудиторних:			Самостійна робота:
		Лекцій:	Практичних:	Лабораторних:	

	Викладачі, які проводять:
лекційні заняття:	
лабораторні та практичні заняття:	
екзамен:	

№ з/п	Прізвище та ініціали здобувача вищої освіти	№ залікової книжки	Підсумкова оцінка з модулів (кількість балів за 100 бальною шкалою)	Екзаменаційна оцінка (кількість балів за 100 бальною шкалою)	ПІДСУМКОВА ОЦІНКА			Підпис викладача
					за національною шкалою	за 100 бальною шкалою	ECTS	
1								
2								
3								
4								
5								
6								
7								
8								
9								
10								
11								
12								

13								
14								
15								
16								
17								
18								
19								
20								
21								
22								
23								
24								
25								
26								
27								
28								
29								
30								

СТУДЕНТІВ У ГРУПІ: _____

Повинні скласти: _____ осіб.
 З них: були присутні: _____ осіб;
 не з'явилося: _____ осіб;
 не допущено: _____ осіб.

ВСЬОГО ОЦІНОК	СУМА БАЛІВ	ОЦІНКА ECTS	ОЦІНКА ЗА НАЦІОНАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ
	90-100	A	відмінно
	82-89	B	добре
	74-81	C	
	64-73	D	задовільно
	60-63	E	
	35-59	FX	незадовільно
	1-34	F	

Декан факультету/ директор ННІ

(підпис)

(ПІП)

Викладач

(підпис)

(ПІП)

Примітки:

1. Навпроти прізвищ студентів, які не з'явилися на екзамен, викладач вказує – "не з'явився".
2. Викладач особисто отримує і повертає відомість в деканат/ дирекцію в день проведення екзамену.

ФАКУЛЬТЕТ/ІННІ

Група _____

Дата

ВІДОМІСТЬ ОБЛІКУ УСПІШНОСТІ №[illegible]

15										
16										
17										
18										
19										
20										
21										
22										
23										
24										
25										

СТУДЕНТІВ У ГРУПІ: _____

Повинні складати: _____ осіб;
 З них: були присутні: _____ осіб;
 не з'явилося: _____ осіб;
 не допущено: _____ осіб.

ВСЬОГО ОЦІНОК	СУМА БАЛІВ	ОЦІНКА ECTS	ОЦІНКА ЗА НАЦІОНАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ
	90-100	A	відмінно
	82-89	B	добре
	74-81	C	
	64-73	D	
	60-63	E	задовільно
	35-59	FX	незадовільно
	1-34	F	

Декан факультету/ директор ННІ _____

(підпис)

(ППП)

Викладач _____

(підпис)

(ППП)

(підпис)

(ППП)

(підпис)

(ППП)

(підпис)

(ППП)

Примітки:

1. Навпроти прізвищ студентів, які не з'явилися на екзамен, викладач вказує – "не з'явився".
2. Викладач особисто отримує і повертає відомість в деканат/ дирекцію в день проведення екзамену.

Додаток 7

ЖИТОМИРСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА

ФАКУЛЬТЕТ/ННІ

Спеціальність: _____ форма навчання

2019-2020 навчальний рік

Група _____

_____ навчальний семестр

Дата _____

ВІДОМІСТЬ ОБЛІКУ УСПІШНОСТІ № _____

Прізвище, ім'я по батькові здобувача вищої освіти:	Форма контролю:
	екзамен

№ з/п	Назва дисципліни	Підсумкова оцінка з модулів (кількість балів за 100 бальною шкалою)	Експертна оцінка (кількість балів за 100 бальною шкалою)	ОЦІНКА			Дата	Прізвище та ініціали викладача	Підпис
				за національною шкалою	за 100 бальною шкалою	ECTS			
1									
2									
3									
4									
5									

СТУДЕНТІВ У ГРУПІ: _____

Повинні складати: _____ осіб.
 З них: були присутні: _____ осіб;
 не з'явившись: _____ осіб;
 не допущено: _____ осіб.

ВСЬОГО ОЦІНОК	СУМА БАЛІВ	ОЦІНКА ECTS	ОЦІНКА ЗА НАЦІОНАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ
	90-100	A	відмінно
	82-89	B	добре
	74-81	C	
	64-73	D	задовільно
	60-63	E	
	35-59	FX	незадовільно
	1-34	F	

Декан факультету/ директор ННІ

Викладач

(підпис)

(ПІП)

(підпис)

(ПІП)

(підпис)

(ПІП)

(підпис)

(ПІП)

(підпис)

(ПІП)

ФАКУЛЬТЕТ/НИІ

Группа _____

Дата

ВІДОМІСТЬ ОБЛІКУ УСПІШНОСТІ №

[illegible]

22										
23										
24										
25										
26										

СТУДЕНТІВ У ГРУПІ: _____

Новинні складати: _____

осіб. були присутні: _____

З них: осіб; не з'явився: _____

осіб; не допущено: _____

осіб.

осіб.

осіб.

ВСЬОГО ОЦІНОК	СУМА БАЛІВ	ОЦІНКА ECTS	ОЦІНКА ЗА НАЦІОНАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ
	90-100	A	відмінно
	82-89	B	добре
	74-81	C	
	64-73	D	задовільно
	60-63	E	
	35-59	FX	незадовільно
	1-34	F	

Декан факультету/ директор ННІ

(підпис)

(ПНД)

Викладач

(підпис)

(ППП)

(підпис)

(ППП)

(підпис)

(ППП)

(підпис)

(ППП)

Примітки:

1. Навпроти прізвищ студентів, які не з'явилися на захист курсової роботи, викладач вказує – "не з'явився".
2. Викладач особисто отримує і повертає відомість в деканат/ дирекцію в день захисту курсової роботи.

ЖИТОМИРСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА

ФАКУЛЬТЕТ/ІНІ

Спеціальність: _____ форма навчання _____

2019-2020 навчальний рік

Група _____

_____ навчальний семестр

Дата _____

ВІДОМІСТЬ ОБЛІКУ УСПІШНОСТІ № _____

Назва практики (відповідно до навчального плану):	
Вид практики:	
Керівники практики:	

Кількість кредитів ECTS:	Кількість годин:				
	Загальна:	Аудиторних:			Самостійна робота:
		Лекцій:	Практичних:	Лабораторних:	

№ з/п	Прізвище та ініціали здобувача вищої освіти	№ залікової книжки	ОЦІНКА			Прізвище та ініціали керівника практики	Підпис
			за національною шкалою	за 100 бальною шкалою	ECTS		
1							
2							
3							
4							
5							
6							
7							
8							
9							
10							
11							
12							
13							
14							
15							
16							
17							

18							
19							
20							
21							
22							
23							
24							
25							

СТУДЕНТІВ У ГРУПІ: _____

Новинні складати: _____
осіб

З них: були присутні: _____
осіб;

не з'явилось: _____
осіб;

не допущено: _____
осіб.

ВСЬОГО ОЦІНОК	СУМА БАЛІВ	ОЦІНКА ECTS	ОЦІНКА ЗА НАЦІОНАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ
	90-100	A	відмінно
	82-89	B	добре
	74-81	C	
	64-73	D	задовільно
	60-63	E	
	35-59	FX	незадовільно
	1-34	F	

Декан факультету/ директор ННІ

(підпис)

(ППП)

Викладач

(підпис)

(ППП)

(підпис)

(ППП)

(підпис)

(ППП)

(підпис)

(ППП)

Примітки:

- Навпроти прізвищ студентів, які не з'явилися на захист практики, викладач вказує – "не з'явився".
- Викладач особисто отримує і повертає відомість в деканат/ дирекцію в день проведення захисту практики.

Міністерство освіти і науки України
**Житомирський державний університет
 імені Івана Франка**
 Вул. В. Бердичівська, 40,
 м. Житомир, 10008
 телефон /факс (0412) 43-14-17
 E-mail: zu@zu.edu.ua Web: www.zu.edu.ua
 код ЄДРПОУ 02125208

Ministry of Education and Science of Ukraine
Zhytomyr Ivan Franko State University
 40, Velyka Berdychivska Str.,
 City of Zhytomyr, Ukraine, 10008
 Tel/Fax (0412) 43-14-17
 E-mail: zu@zu.edu.ua Web: www.zu.edu.ua
 USREOU 02125208

Від _____ № _____

АКАДЕМІЧНА ДОВІДКА Transcript of Records

№ _____

Видана

Issued by

(прізвище, ім'я, по батькові студента)

(Family name, Given name(s))

про те, що у період з
 from

« _____ » _____ 20 _____

по
 to

« _____ » _____ 20 _____

він (вона) навчався(лась) у
 He (she) studied at the

(повне найменування вищого навчального закладу)

(Name of awarding institution)

Факультет (інститут)

Faculty

Код та назва спеціальності

Code and Program Subject Area

Спеціалізація

Specialization

Освітня програма

Study Programme

Індивідуальний номер студента в
 ЄДЕБО

Student ID in USEDE

XXXXXXXXXX

Дата народження

(дд/мм/рррр)

Date of birth

(dd/mm/yyyy)

« _____ » _____ 20 _____

Місце народження
 (країна)

Place of birth

(Country)

Назва дисципліни (курсу) / Name of the course unit	Код дисципліни/ Code of the course unit ¹	Кредити Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи / ECTS credits ²	Оцінка за шкалою вищого навчального закладу / Institutional Grade

Опис системи оцінювання закладу вищої освіти

Explanation of the Institutional Grading System

Довідник з розподілу оцінок / Reference book on ratings

Відрахований(а)

Expelled³

(причина відрахування відповідно до наказу)

(reason of expulsion according to the order)

за наказом
order

(дата і номер наказу)

(Date, number of order)

Посада керівника

Ініціали, прізвище

Декан / Директор

Ініціали,
прізвище

або іншої уповноваженої
особи закладу вищої освіти
/ Position of the Head of the
Higher
Education Institution or
another authorized person

Name, Surname

Dean / Director

Name, Surname

М.П.
Seal

" _ " _ 20 _

Гарант освітньої програми

(прізвище, ім'я, по батькові, посада)

Head of Educational program

(Family name, Given name(s), position)

Тел./Tel.: _____ Факс/Fax: _____ E-mail: _____

АРКУШ ПОШИРЕННЯ ДОКУМЕНТУ

<i>№ прим.</i>	<i>Куди передано (підрозділ)</i>	<i>Дата передачі</i>	<i>П.І.Б. отримувача</i>	<i>Підпис отримувача</i>	<i>Примітки</i>
1					
2					
3					
4					
5					
6					
7					
8					
9					
10					
11					
12					
13					
14					
15					
16					
17					
18					
19					
20					

АРКУШ ОЗНАЙОМЛЕННЯ З ДОКУМЕНТОМ

№ пор.	Прізвище, ім'я, по батькові	Підпис ознайомленої особи	Дата ознайомлення	Примітки
1				
2				
3				
4				
5				
6				
7				
8				
9				
10				
11				
12				
13				
14				
15				
16				
17				
18				
19				

АРКУШ ОБЛІКУ ЗМІН

№ зміни	№ листа (сторінки/пункти)				Підпи с особи, яка внесла зміну	Дата внесенн я зміни	Дата введенн я зміни
	Зміненого	Заміненог о	Новог о	Анульовано го			
1							
2							
3							
4							
5							
6							
7							
8							
9							
10							
11							
12							
13							
14							
15							
16							
17							
18							
19							
20							

АРКУШ РЕЄСТРАЦІЇ РЕВІЗІЙ

№ пор.	Прізвище, ім'я, по батькові	Дата ревізії	Підпис	Висновок щодо адекватності
1				
2				
3				
4				
5				
6				
7				
8				
9				
10				
11				
12				
13				
14				
15				
16				
17				
18				
19				
20				

*Авторський доробок

Додаток Д

Додаток Д.1.

Результати опитування респондентів щодо оцінювання ефективності інформатизації управління плануванням освітнього процесу та елементів системи інформатизації при загальній оцінці

№ запитання у анкеті	Суть запитання	Результати оцінювання до початку експерименту (%)
8	вільно володієте та регулярно використовуєте офісний пакет Microsoft Office (Word, Excel, PowerPoint)	61,9
	володієте та використовуєте, при необхідності, офісний пакет Microsoft Office (Word, Excel, PowerPoint)	33,3
	не використовуєте офісний пакет Microsoft Office (Word, Excel, PowerPoint)	2,6
	маєте підлеглого, який краще знає особливості роботи з офісним пакетом Microsoft Office (Word, Excel, PowerPoint) та швидше все зробить	2,2
9	регулярно використовуєте сервіси Google;	33,9
	інколи використовуєте сервіси Google;	56,6
	рідко використовуєте сервіси Google;	7,3
	не використовуєте сервіси Google;	2,2

Додаток Д.2.

Результати опитування респондентів щодо оцінювання ефективності інформатизації управління плануванням освітнього процесу та елементів системи інформатизації

№ запитання у анкеті	Суть запитання	Результати оцінювання до початку експерименту(%)		
Відповіді: «Повністю», «Частково», «Зовсім не задоволений (а)»		Повністю	Частково	Зовсім не задоволений (а)
10	Чи задоволені Ви рівнем своєї професійної підготовки у використанні інформаційних технологій?	18,1	42,8	39,1
Відповіді «Погоджуюсь», «Важко сказати», «Не погоджуюсь»		Погоджуюся	Важко сказати	Не погоджуюся
16	Чи погоджуєтесь Ви з думкою, що для ефективного управління закладом вищої освіти необхідно постійно впроваджувати новітні інформаційні технології?	44,6	17,6	37,9
17	Чи погоджуєтесь Ви з думкою, що використання інформаційних технологій позитивно впливає на якість Вашої роботи?	56,6	35,3	8,1
18	Чи погоджуєтесь Ви з думкою, що використання інформаційних технологій позитивно впливає на якість роботи Вашого закладу освіти?	57,8	33,3	8,9
19	Чи погоджуєтесь Ви з думкою, що використання інформаційних технологій є невід'ємною складовою сучасного суспільства?	63,7	26,8	9,5
Відповіді «Позитивне», «Нейтральне», «Негативне»		Позитивне	Нейтральне	Негативне
12	Ваше ставлення до впровадження новітніх технологій в освітню діяльність	56,6	37,7	5,7
Відповіді «Так», «Ні»		Так	Ні	
11	Чи є у Вас потреба поповнити власні знання, уміння, навички з проблеми інформатизації управління плануванням освітнього процесу Вашого закладу освіти?	76,7	23,3	
13	Чи потрібно, на Вашу думку, працівникам відділів, які відповідають за організацію та планування освітнього процесу Вашого закладу освіти вільно володіти інформаційними технологіями при організації та плануванні освітнього процесу?	75,1	24,9	
20	Чи готові Ви поглиблювати свої знання, навички й уміння з використання інформаційних технологій в своїй діяльності?	62,7	37,3	
21	Чи готові Ви ділитися своїм досвідом з використання інформаційних технологій в своїй діяльності?	68,6	31,4	

Додаток Е

Інформаційні функції, що реалізуються в інформаційному середовищі системи навчання

Функції, що реалізуються в інформаційному середовищі системи управління ОП	
Основні функції	Позначення
Розробка освітньо-кваліфікаційної характеристики	
Розробка освітньо-професійної програми	
Розробка навчального плану	
Розробка робочого навчального плану	
Узгодження розподілу дисциплін по кафедрам з робочим навчальним планом	
Узгодження розподілу дисциплін по кафедрам з структурами кафедр університету	
Узгодження кадрового складу кафедр	
Узгодження навантаження на навчальний рік на основі розподілу навантаження на навчальний рік по кафедрам	
Розрахунок навантаження на навчальний рік по ВЗО	
Використання кадрового складу кафедр для узгодження навантаження на навчальний рік по кафедрам	
Розрахунок навантаження на навчальний рік по кафедрам на основі навантаження на навчальний рік по університету	
Складання розкладу	
Створення методичного, матеріального, культурно-соціологічного забезпечення	
Використання нормативів, законодавчих актів, досвіду, знань та вимо	
Функції, що реалізуються в інформаційному середовищі процесу навчання	
Розробка робочих програм дисциплін	
Формування дисциплін	
Переведення на наступний курс	
Проведення переддипломної практики	
Дипломування	
Документування контингенту навчання	
Функції, що реалізуються в інформаційному середовищі суб'єктів навчання	
Формування контингенту студентів	
Отримання знань	
Контроль знань	

АНКЕТА

Запрошуємо Вас взяти участь в опитуванні щодо визначення потреб у впровадженні інформаційних технологій в управлінні ВНЗ

Посада _____

Просимо відповісти на запропоновані нижче питання, обвівши вірну відповідь:

1. На мою думку забезпечення мого закладу інформаційно-комунікативною технікою (для задоволення всіх потреб навчальної діяльності якісно і кількісно)		
☐	а) Повне	
☐	б) Достатнє	
☐	в) Не повне	
☐	г) Не достатнє	
☐	д) Майже відсутнє	
☐	е) Відсутнє і не потрібне взагалі	
2. В нашому 3 комп'ютери:		
☐	а) Об'єднані в єдину локальну мережу	
☐	б) Об'єднані в окремі локальні мережі в деяких підрозділах	
☐	в) Не об'єднані в локальну мережу	
3. В нашому закладі		
☐	а) З кожного комп'ютера є доступ до Інтернет	
☐	б) З кожного підрозділу є доступ до Інтернет	
☐	в) В окремих підрозділів є доступ до Інтернет	
☐	г) Не має такого доступу	
4. Чи задоволені Ви сайтом нашого університету		Так Ні
5. Переважно володіє знаннями з комп'ютерних технологій		
☐	а) Адміністративний склад	Так Ні
☐	б) Викладачі	Так Ні
☐	в) Методисти	Так Ні
☐	г) Секретарі	Так Ні
☐	д) Інший персонал	Так Ні
6. Який у Вас рівень володіння комп'ютером?		
☐	а) Професіонал	
☐	б) Високий	
☐	в) Достатній	
☐	г) Низький	
☐	д) Дуже низький	

7. Чи хотіли б Ви покращити рівень володіння комп'ютерними технологіями?		Так	Ні
8. Комп'ютери та ІКТ у моєму закладі застосовуються в наступних напрямках діяльності:			
А. керування навчальним процесом			
	а) розрахунок навчального навантаження кафедри, формування навчальних планів	Так	Ні
	б) складання розкладу	Так	Ні
	в) забезпечення навчання з використанням Інтернет - технологій	Так	Ні
Б. контроль і облік навчального процесу			
	а) облік успішності, системи для контролю сесій, облік й аналіз порушень навчального процесу	Так	Ні
	б) системи тестування та аналізу результатів	Так	Ні
	в) система обліку Інтернет - трафіку, апаратно-програмний	Так	Ні
	г) облік руху студентів, журнали успішності	Так	Ні
В. робота з кадрами (прийом на роботу, переміщення й призначення, розрахунок відпусток, реєстрація лікарняних аркушів, підвищення кваліфікації співробітників, звільнення тощо);		Так	Ні
Г. планово-фінансове керування (штатні розклади, штати співробітників, обчислення планового, фактичного й вакантного фондів, формування даних для звіту по праці);		Так	Ні
Д. деканат (контингент слухачів, сесія, випуски в диплом, списки й звіти та ін.);		Так	Ні
Е. бухгалтерія		Так	Ні
Ж. система документообігу (збереження документів в базах даних, шаблонізація документів, системи авторизованого пошуку);		Так	Ні
З. Електронний журнал наказів		Так	Ні
И. адміністративно-господарський відділ;		Так	Ні
К. адміністративний відділ (служба безпеки, створення архівів відео спостереження);		Так	Ні
9. Чи рахуєте ви за потрібне впровадження інформаційних технологій (ЄДЕБО, система "Деканат"?)		Так	Ні
10. Внесіть свої пропозиції, щодо покращення управління ВНЗ з використанням ІКТ.			

Анкета

1.	Вік:
2.	Посада:
3.	Науковий ступінь:
4.	Вчене звання:
5.	Ваш стаж роботи, у роках (на посаді, яку Ви зазначили вище):
6.	Оберіть варіант відповіді, який Вас характеризує найбільше:
	☒ я глибоко обізнаний (-а) щодо сутності та особливостей управління планування освітнього процесу закладу вищої освіти;
	☐ я розумію сутність та особливостей управління планування освітнього процесу закладу вищої освіти;
	☒ я не розумію сутності та особливостей управління планування освітнього процесу закладу вищої освіти;
7.	У Вашій професійній діяльності Ви...
	☐ вільно володієте та регулярно використовуєте офісний пакет Microsoft Office (Word, Excel, PowerPoint);
	☐ володієте та використовуєте, при необхідності, офісний пакет Microsoft Office (Word, Excel, PowerPoint);
	☐ не використовуєте офісний пакет Microsoft Office (Word, Excel, PowerPoint);
	☐ маєте підлеглого, який краще знає особливості роботи з офісним пакетом Microsoft Office (Word, Excel, PowerPoint) та швидше все зробить.
8.	У Вашій професійній діяльності Ви...
	☒ регулярно використовуєте сервіси Google;
	☐ інколи використовуєте сервіси Google;
	☐ рідко використовуєте сервіси Google;
	☐ не використовуєте сервіси Google;
9.	Чи задоволені Ви рівнем своєї професійної підготовки у використанні інформаційних технологій?
	☐ повністю;
	☐ частково;
	☐ зовсім не задоволений (-а).
10.	Чи є у Вас потреба поповнити власні знання, уміння, навички з проблеми інформатизації управління плануванням освітнього процесу Вашого закладу освіти?
	☐ так
	☐ ні
11.	Ваше ставлення до впровадження новітніх технологій в освітню діяльність:
	☐ позитивне;
	☐ нейтральне;
	☐ негативне.
12.	Чи потрібно, на Вашу думку, працівникам відділів, які відповідають за організацію та планування освітнього процесу Вашого закладу освіти вільно володіти інформаційними технологіями при організації та плануванні освітнього процесу?

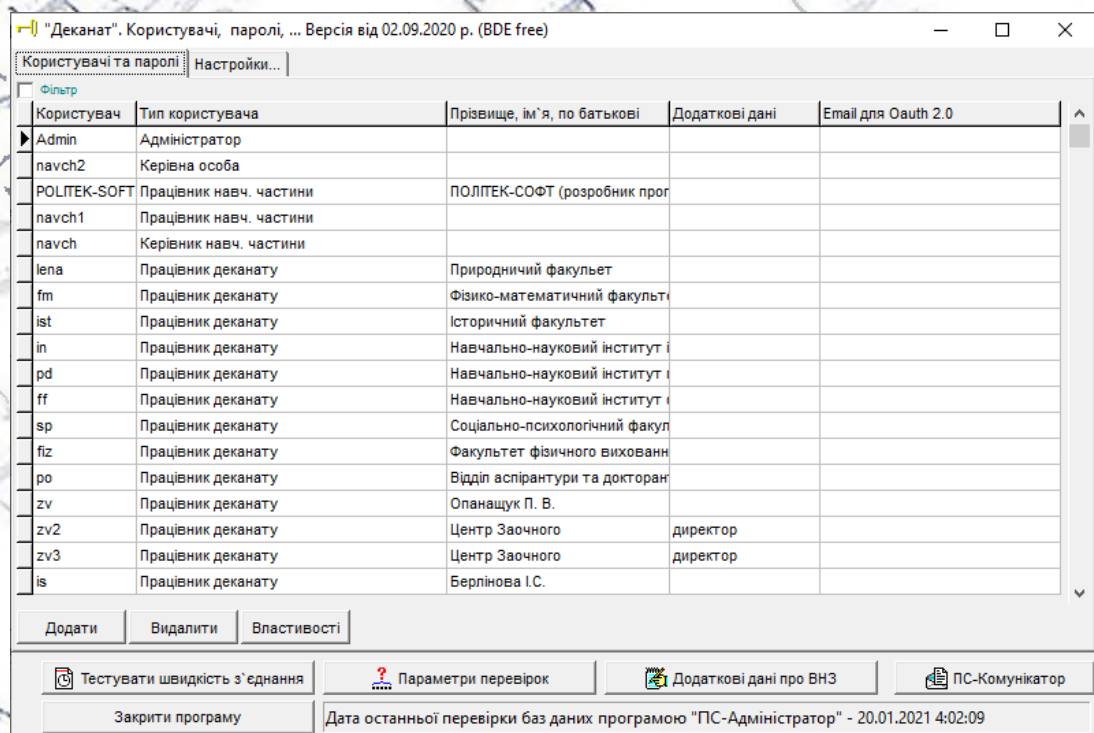
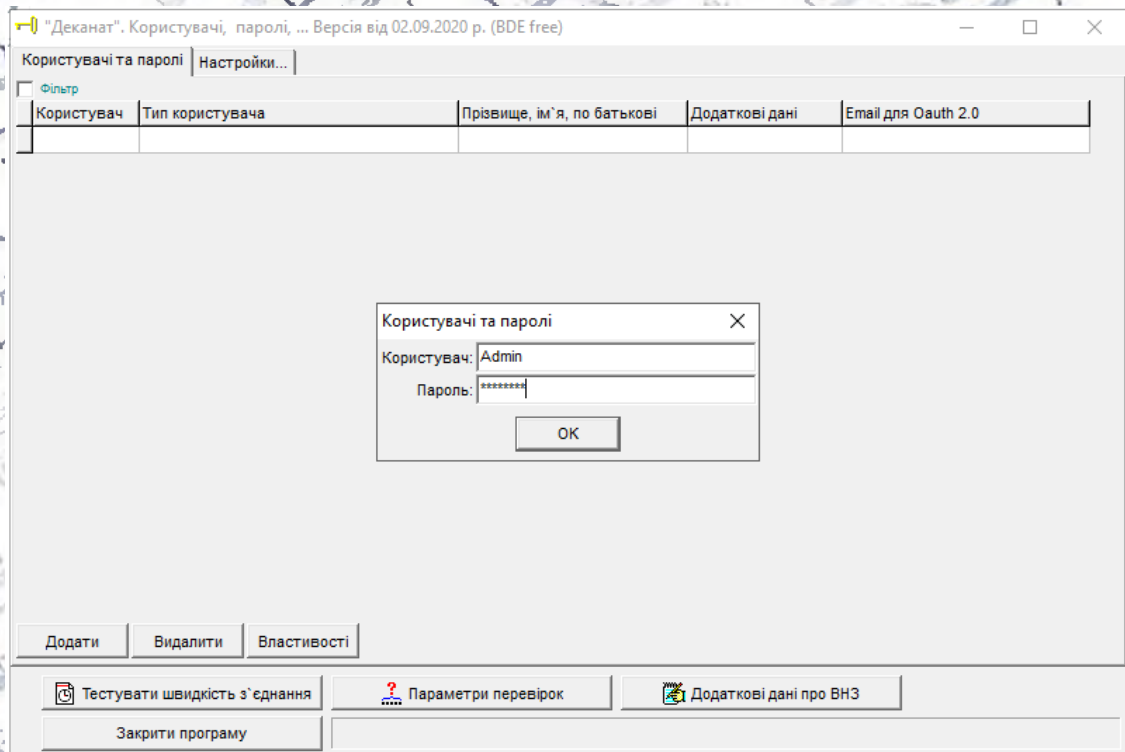
☐	так
☐	ні
13.	Як би Ви оцінили рівень професійної діяльності працівників відділів, які відповідають за організацію та планування освітнього процесу Вашого закладу освіти?
➤	Стиль спілкування: не високий 1 2 3 4 5 високий;
➤	Практична користь: не висока 1 2 3 4 5 висока;
➤	Здатність надати практичну допомогу, в разі потреби: не висока 1 2 3 4 5 висока;
14.	Як би Ви оцінили рівень інформатизації управління плануванням освітнього процесу Вашого закладу освіти?
	Зовсім низький 1 2 3 4 5 високий;
15.	Чи погоджуєтесь Ви з думкою, що для ефективного управління закладом вищої освіти необхідно постійно впроваджувати новітні інформаційні технології?
☐	погоджуюсь;
☐	важко сказати;
☐	не погоджуюсь.
16.	Чи погоджуєтесь Ви з думкою, що використання інформаційних технологій позитивно впливає на якість Вашої роботи?
☐	погоджуюсь;
☐	важко сказати;
☐	не погоджуюсь.
17.	Чи погоджуєтесь Ви з думкою, що використання інформаційних технологій позитивно впливає на якість роботи Вашого закладу освіти?
☐	погоджуюсь;
☐	важко сказати;
☐	не погоджуюсь.
18.	Чи погоджуєтесь Ви з думкою, що використання інформаційних технологій є невід'ємною складовою сучасного суспільства?
☐	погоджуюсь;
☐	важко сказати;
☐	не погоджуюсь.
19.	Чи готові Ви поглиблювати свої знання, навички й уміння з використання інформаційних технологій в своїй діяльності?
☐	так
☐	ні
20.	Чи готові Ви ділитися своїм досвідом з використання інформаційних технологій в своїй діяльності?
☐	так
☐	ні

Додаток И

Додаток И.1.

Адміністрування системи «Деканат»

Координація логінів і паролів працівників університету, які працюють з різними модулями системи «Деканат»

Надання доступу до роботи з різними модулями програми:

Властивості користувача

Ім'я користувача:

Пароль:

Підтвердження паролю:

Email для OAuth 2.0:

Тип користувача: **Працівник деканату**

Факультет (факультети): **Фізико-математичний факультет**

Змінити

Додати/Змінити

Обмеження (формою навчання) у програмі "ПС-Студент":

☒ Без обмежень ☐ Тільки денна ☐ Тільки заочна ☐ Тільки вечірня

Обмеження (квал. рівнем) у програмі "ПС-Студент":

☒ Без обмеж. ☐ Мол.сп./бак ☐ Бакалаври ☐ Спеціалісти ☐ Магістри ☐ Асп./доктор.

Дані про користувача:

Знайти... Прізвище Ім'я По батькові: **Фізико-математичний факультет** Посада:

Права користувача:

Працівник деканату може здійснювати встановлену множину дій з даними відповідного факультету (у програмах "Навчальний план", "Навчальний процес", "ПС-Студент" та "ПС-Студент-Web").

Додатково:

- ☒ Редагування та аналіз навчальних планів свого факультету (відділення), генерація звітів ("Навчальний план")
- ☒ Редагування даних свого факультету (відділення) ("Навчальний процес")
- ☒ Редагування розкладу для свого факультету (відділення) ("Розклад")
- ☒ Редагування анкетних даних студентів свого факультету (відділення) ("ПС-Студент", "ПС-Студент-Web")
- ☒ Редагування даних щодо руху, наук. активності, подяк та доган студентів свого факультету (відділення) ("ПС-Студент", "ПС-Студент-Web")
- ☒ Редагування оцінок студентів свого факультету (відділення) ("ПС-Студент", "ПС-Студент-Web")
- ☒ Редагування даних щодо пропусків занять свого факультету (відділення) ("ПС-Студент", "ПС-Студент-Web")
- ☒ Друк додатків до диплому студентів свого факультету (відділення) ("ПС-Друк додатків до диплому")
- ☒ Друк академічних довідок студентів свого факультету (відділення) ("ПС-Друк академ. довідок")
- ☒ Друк додатків до атестату студентів свого відділення ("ПС-Друк додатків до атестату")
- ☐ Аналіз даних та генерація звітів ("ПС-Студент")
- ☒ Право реєстрації посилань на документи (право "приєднувати" документи)
- ☒ Право доступу до журналу успішності групи свого факультету (відділення) ("ПС-Студент", "ПС-Студент-Web")
- ☐ Право реєстрації даних щодо проходження практик студентами факультету (відділення) ("ПС-Студент", "ПС-Студент-Web")
- ☐ Право роботи з програмою "ПС-Обхідний лист"

Зафіксувати Відмінити

Керування налаштування різних модулів програми «Деканат»

"Деканат". Користувачі, паролі, ... Версія від 02.09.2020 р. (BDE free)

Користувачі та паролі **Налаштування...**

ПС-Студент **ПС-Студент-Web** "Навчальний план" "Навчальний процес" "ПС-Кафедра-Web" **ПС-Розклад** **ПС-Комунікатор**

Загальні налаштування... **Налаштування КМСОНП** **Тестування та корекція даних**

Конструктор звітів ☐ Показувати назви спеціальностей поряд з шифром груп у програмі "ПС-Студент"

Стипендія (налаштування) ☐ Виділяти студентів бюджетної форми фінансування "жирним" шрифтом у програмі "ПС-Студент"

З'єднання з "ПС-Абітурієнт" ☐ Не враховувати бали держекзаменів у середньому балі студента у зведеній відомості до диплому

Види наказів (рух студента) ☐ Показувати дію "Вибіркові дисципліни"

Друк додатків...налаштування... ☐ Підраховувати середньозважений бал у зведеній відомості за семестр (стара 5-бальна система)

ПС-Журнал успішності...

Взаємодія з системою "Єдина державна електронна база з питань освіти"

ІР-адреса проксі-сервера захисту: **127.0.0.1** ID ВНЗ у ЄДЕБО: **109**

Ключ ЄДЕБО для програмного продукту: **Задано** ☒ Показувати карту необхідності синхронізації між Програмою та ЄДЕБО

☐ Дозволити передачу даних в ЄДЕБО через REST-протокол

Завантажити дані щодо студентів з ЄДЕБО-2017 через REST-протокол

☐ Блокувати доступ до редагування довідників для реєстрації наукової активності студентів всім, окрім Адміністратора

Режим експортування даних до Приватбанку

Тестувати швидкість з'єднання **Параметри перевірок** **Додаткові дані про ВНЗ** **ПС-Комунікатор**

Закрити програму Дата останньої перевірки баз даних програмою "ПС-Адміністратор" - 20.01.2021 4:02:09

← "Деканат". Користувачі, паролі, ... Версія від 02.09.2020 р. (BDE free)

Користувачі та паролі Настройки...

"ПС-Студент", "ПС-Студент-Web" **"Навчальний план"**, "Навчальний процес", "ПС-Кафедра-Web" ПС-Розклад ПС-Комунікатор

Блокувати можливість змін у базах даних (для всіх користувачів, окрім Адміністратора)

Блокувати у базі поточного року:

- ☐ будь-які зміни
- ☐ дані щодо факультетів, кафедр, спеціалізацій, норм...
- ☐ дані щодо напрямів/спеціальностей
- ☐ редагування зведеної сітки годин
- ☐ академічні групи, спеціалізовані підгрупи
- ☐ збірні групи
- ☐ автоматичне створення підгруп
- ☐ ручне створення підгруп
- ☐ лекційні потоки
- ☐ дані викладачів
- ☐ Розподіл навантаження
- ☐ зміна кількості студентів на заняттях

Блокувати у базі наступного року:

- ☒ будь-які зміни
- ☐ дані щодо факультетів, кафедр, спеціалізацій, норм...
- ☐ дані щодо напрямів/спеціальностей
- ☐ редагування зведеної сітки годин
- ☐ академічні групи, спеціалізовані підгрупи
- ☐ збірні групи
- ☐ автоматичне створення підгруп
- ☐ ручне створення підгруп
- ☐ лекційні потоки
- ☐ дані викладачів
- ☐ Розподіл навантаження
- ☐ зміна кількості студентів на заняттях

☐ Дозволити видаляти спеціальності користувачам типу "Працівник деканату (відділення)"

☒ Не включати в суму кількості екзаменів держ. екзаменів та держ. атестацій у звітах Ф. № Н-3.01, Ф. № Н-3.02

☒ Використовувати нову форму навантаження викладача замість старої

 Реєстр звітів формату MS Excel

 Модуль технологічної підтримки дисциплін вибору студентів

 Тестувати швидкість з'єднання Параметри перевірок Додаткові дані про ВНЗ ПС-Комунікатор

Закрити програму Дата останньої перевірки баз даних програмою "ПС-Адміністратор" - 20.01.2021 4:02:09

Редагування даних. Поточний рік

Реєстр відключених занять

Що далі?
 Як зареєструвати академ/спец групи?

Режими | Структура | Зведена сітка годин | Групи | Підгрупи | Потоки | Викладачі | Розподіл навантаження

Академічні групи / спеціалізовані підгрупи | Збірні групи

Назва навч. плану:

Знайти:

Групи, що навч. за цим планом

Тип групи:

Назва (шифр): Курс: Навчання в групі

Кількість студентів:

Спеціалізація:

Змінити параметри групи

Спеціальність	Тип групи	Група	Курс	Чисельн.	Всього	Платних	Спеціалізація
073 Менеджмент (Д_М 2020-2021 н.р.)	Академічна група	12Мд-Мендж	1	держ.	1	-	

Можна редагувати дані ...

Створення підгруп

Редагування даних. Поточний рік

Реєстр відключених занять

Що далі? Як сформувати дані щодо підгруп?

Режими | Структура | Зведена сітка годин | Групи | Підгрупи | Потоки | Викладачі | Розподіл навантаження

Назва навч. плану: 073 Менеджмент (Д_М 2020-2021 н.р.)

Групи Курси

Група 12Мд-Мендж

Предмет

Знайти:

Методологія наукових досліджень... Письм.Екз.- за групу

Курс 1

Підпін групи 12Мд-Мендж

Розбити на підгрупи Ліквідувати підгрупи

Л	ПрС	Лаб	Сам	Ізн	Кон	Екз	КЕк	Зал	ІЗд	КтР	ДПР	Кер	ДЕК
1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1

Підгрупи в групах спеціальності: (кількість підгруп)

Група	Курс	Півр	Предмет	Л	ПрС	Лаб	Сам	Ізн	Кон	Екз	КЕк	Зал	ІЗд	КтР	ДПР	Кер	ДЕК

Можна редагувати дані...

Створення потоків

Редагування даних. Поточний рік

Реєстр відключених занять

Що далі? Як сформувати дані щодо потоків?

Режими | Структура | Зведена сітка годин | Групи | Підгрупи | Потоки | Викладачі | Розподіл навантаження

Назва навч. плану: 073 Менеджмент (Д_М 2020-2021 н.р.)

Курс

Предмет

Знайти:

Інформаційні системи і технології в управлінні організацією

24 годин, Кафедра економіки, менеджменту, маркетингу та готельно-ресторанної справи

Потоки ? Групи інших спеціальностей :

Група	Деталізована назва спеціальності
12Мд-Мендж	

Предмет	Курс	Півр	Групи потоку

Можна редагувати дані...

Керування рухом викладачів

Редагування даних. Поточний рік

Реєстр відключених занять

Що далі? Як зареєструвати викладачів?

Режими | Структура | Зведена сітка годин | Групи | Підгрупи | Потоки | Викладачі | Розподіл навантаження

Викладач: Знайти:

Обов'язкові дані:

Прізвище	Ім'я	По батькові
<input type="text" value="Вербовський"/>	<input type="text" value="Ігор"/>	<input type="text" value="Андрійович"/>

☐ штатний ☒ сумісник ☐ Фільтрувати у загальних списках (це запис-клон)

Додаткові дані:

На основі додаткових даних формується звіт щодо якісного складу викладачів. Якщо такий звіт не потрібен - ці дані можна не вводити

Кафедра:

Всього викладачів - 521

Можна редагувати дані...

Білоус	Петро	Васильо
Білошицька	Тетяна	Юріївна
Білюк	Інна	Леонідів
Білявська	Вікторія	Сергіївна
Бірук	Наталія	Петрівна
Василенко	Ольга	Миколаїв
Васильєва	Регіна	Юхимів
Васильєва	Людмила	Анатолії
Ващенко	Тетяна	Юріївна
Велика	Аліна	Михайлів
Венгерська	Вікторія	Олексіїв
Вербовський	Ігор	Андрійов

Створення навчального плану

Створення графіку навчального процесу

"Навчальний план" 12.07 (05.09.2020) - Житомирський державний університет імені Івана Франка. 2019-2020

Діти ?

Вихід Поточний рік Що далі ? Звіти

Загальні дані Загальний опис предметів Копіювання предметів Розподіл предметів Норми часу для розрахунку

Загальна кількість тижнів аудиторних занять в семестрах, передбачена навч. планами:

073 Менеджмент (управління навчальним закладом) (Д_М 2020-2021 н.р.)

1:	18	2:	14	3:	10	4:		5:		6:	
7:		8:		9:		10:		11:		12:	

Для реєстрації опису структури навчального плану натисніть кнопку

Для формування графіку навчального процесу натисніть кнопку

Для настройки програми (здійснює розробник) призначена кнопка

☐ Показувати вікно для введення розподілу годин при реєстрації предмету

Розподіл кількості тижнів аудиторних занять не введений для деяких спеціальностей!

Створення структури плану

Структура переліку дисциплін в навчальних планах

073 Менеджмент (управління навчальним закладом) (Д_М 2020-2021 н.р.)

- ☒ **Обов'язкові компоненти освітньої програми**
 - ☐ Навчальні дисципліни
 - ☐ Практика
 - ☐ Виконання кваліфікаційної роботи
 - ☐ Атестація
- ☒ **Вибіркові компоненти освітньої програми**
 - ☒ Дисципліни вибору здобувача вищої освіти (другий курс)
 - ☐ Перелік дисциплін вибору здобувача вищої освіти запропонований Університетом (другий курс)

Перелік дисциплін вибору здобувача вищої

Формування графіку навчального процесу

[illegible]

Загальний опис предметів

"Навчальний план" 12.07 (05.09.2020) - Житомирський державний університет імені Івана Франка. 2019-2020

Дії: Вихід Поточний рік Що далі? Звіт

Загальні дані **Загальний дисциплінарний предмет** Копіювання предметів Розподіл предметів Норми часу для розрахунку

Назва плану: << << >> >> Знайти: Показати всі Імпорт

073 Менеджмент (управління навчальним закладом) (Д_М 2020-2021 н.р.)

Предмети навчального плану:

Знайти:

Не йде в обчислюнок (сітку годин) ☐
 Не сумується у плані ☐
 Позакредитна дисц. ☐

Шифр **1.1.1** Предмет **Основи професійної комунікації іноземною мовою** Години (всього): **120**

Розширена назва предмету для навч. плану (Ф. № Н-3.01): **Основи професійної комунікації іноземною мовою**

Номери семестрів (наприклад - 1,2)

Екз. (усні): 2 Держ. екзамени: Держ. атест: Форма атест: **екзамен**

Заліки: Диф. заліки:

Курсові проекти: Курсові роботи: Реферати, аналітичні огляди, переклади, ... :

Кількість:

Контрольні роботи (ау) 1 Контрольні роботи (самос) РГР :

Кафедра: Кафедра іноземних мов і новітніх технологій навчання

Спеціалізація:

Розділ плану: Обов'язкові компоненти освітньої програми. Навчальні дисципліни

Шифр	Предмет	Годин	Блок імпорту	Не обр.	Не сум.	Позакред.	Фахов.	Екз ус	Екз п	Залік	ДЗал
1.1.1	Основи професійної комунікації іноземною мовою	120							2		
1.1.3	Філософія науки	90								1	
1.3.1	Виконання кваліфікаційної роботи	90									
1.2.1	Навчальна практика з використанням інформацій	135								2	

Розподіл кількості тижнів аудиторних занять не введений для деяких спеціальностей!

Копіювання предметів з одного навчального плану в інший

"Навчальний план" 12.07 (05.09.2020) - Житомирський державний університет імені Івана Франка. 2019-2020

Дії ?

Вихід Поточний рік Що далі ? Звіти

Загальні дані Загальний опис предметів Копіювання предметів Розподіл предметів Норми часу для розрахунку

Назва плану: Знайти: 073 Менеджмент (управління навчальним закладом) (Д_М 2020-2021 н.р.)

Предмет	Годин	Фахов	Екз ус	Екз. п	Зал	Д.Зал	ДЕкз	ДА	КП	КР	Реф
Виробнича (управлінська) практика	135				3						
Курсова робота з управління якістю освіти	30	Так								2	
Методологія наукових досліджень	120		1								
Інтелектуальна власність	90			1							
Правові аспекти управління закладами освіти	120		1								

Джерело:

Назва плану: Знайти: 011 Науки про освіту (АД 2016-2017 н.р.)

Предмет: Актуальні проблеми в галузі загальної педагогіки, порівняльної педагогіки

Предмет	Години	Фахов	Екз ус	Екз. п	Зал	Д.Зал	ДЕкз	ДА	КП	КР	Реф
Актуальні проблеми в галузі загальної педагогіки, порівняльної педагогіки	90			2							
Асистентська педагогічна практика (організація та проведення)	180										
Практико-орієнтований підхід в історико-педагогічному та психологічному аспектах	90				4						
Іноземна мова за професійним спрямуванням	180		4	2							
Історія та філософія науки	120		2								
Комплексний кваліфікаційний іспит	45						8				
Основи дослідницької діяльності в архівних установах	90				4						
Методологічні підходи до організації історико-педагогічного дослідження	120		3								
Методологія підготовки, представлення дисертаційної роботи	90				1						

Розподіл кількості тижнів аудиторних занять не введений для деяких спеціальностей!

Розподіл годин з кожної навчальної дисципліни

"Навчальний план" 12.07 (05.09.2020) - Житомирський державний університет імені Івана Франка. 2019-2020

Дії ?

Вихід Поточний рік Що далі ? Звіти

Загальні дані Загальний опис предметів Копіювання предметів Розподіл предметів Норми часу для розрахунку

Назва плану: Знайти: Показати всі 073 Менеджмент (управління навчальним закладом) (Д_М 2020-2021 н.р.)

Предмет: Знайти: Основи професійної комунікації іноземною мовою

До розподілу: Годин - 120

Розподіл годин Розподіл контрольних та інших робіт (РГР,ККР,...)

Настанова сесія

Лекції Практич/Семін Лабораторні Самостійна

	1 курс		2 курс		3 курс		4 курс		5 курс		6 курс	
	1 сем	2 сем	3 сем	4 сем	5 сем	6 сем	7 сем	8 сем	9 сем	10 сем	11 сем	12 сем
Основи професійної комунікації іноземною мовою												

Різниця між планом та фактом (годин): 0 Факт→План

Предмет	План	Факт	Ауд.	Л	ПрС	Лаб	Сам	1 С	2 С	3 С
Основи професійної комунікації іноземною мовою	120	120	40		40		80	2,9		
Філософія науки	90	90	30	12	18		60	1,7		
Виконання кваліфікаційної роботи	90	90					90			
Навчальна практика з використанням інформаційних технологій	135	135	54			54	81	3,9		
Виробнича (управлінська) практика	135	135					135			
Курсова робота з управління якістю освіти	30	30					30			
Методологія наукових досліджень	120	120	40	18	22		80	2,2		
Інтелектуальна власність	90	90	30	16	14		60	1,7		
Правові аспекти управління закладами освіти	120	120	40	18	22		80	2,2		

Розподіл кількості тижнів аудиторних занять не введений для деяких спеціальностей!

Встановлення норм часу

"Навчальний план" 12.07 (05.09.2020) - Житомирський державний університет імені Івана Франка. 2019-2020

Дії ? Вихід Поточний рік Що дали ? Звіти

Загальні дані | Загальний опис предметів | Копіювання предметів | Розподіл предметів | **Норми часу для розрахунку**

Курсові проекти | Курсові роботи | Дипл. проект / робота | Держ. екзамен / атест. | Керівництво практиками | Інше...

Змінити дані...

Екзамен:
 Усні - год. на студента, письмові - год. на групу + год. на студента за перевірку кожної роботи
☒ Консультації до екзамен год. на групу = Конс. до екз. (У програмі "Навчальний процес")

Заліки, диф. заліки:
 Норма - год. на групу ☐ або год. на студента з навчальних дисциплін, з яких
☐ Практич./Семін ☐ + ☐ Лабораторні ☐ Самостійна
 становлять менше половини від усього обсягу аудиторних занять

Консультації:
 Для денної форми - %, для вечірньої - %, для заочної - % від заг. обсягу год.

Індивід. заняття:
 Мол. спец., бакалавр %, спеціаліст %, магістр - % від заг. обсягу год.

Реферати, аналітичні огляди, переклади, ...:
 Для денної форми - год. на роботу, для вечірньої та заочної форм - год. на роботу.

Контрольні роботи (під час аудиторних занять...):
 Для денної форми - год. на роботу, для вечірньої та заочної форм - год. на роботу.

Контрольні роботи (під час самостійної...):
 Для денної форми - год. на роботу, для вечірньої та заочної форм - год. на роботу.

Розрахункові, графічні та розрахунково-графічні роботи:
 Для денної форми год. на роботу, для вечірньої та заочної форм год. на роботу.

Розподіл кількості тижнів аудиторних занять не введений для деяких спеціальностей!

Формування звітів (навчального плану, робочого плану тощо)

Вибір варіанту...

Покурсовий навчальний план
Робочий навчальний план спеціальності (6 курсів)
Графік навчального процесу
Робочий навчальний план на групу (зразок УБС НБУ)
Робочий навчальний план на групу (зразок НПУ ім. Драгоманова)
Навчальний план (Ф. №Н-3.01)
Робочий навчальний план (на базі Ф. №Н-3.02)
Графік навчального процесу (зразок ІФНТУНГ)
Робочий навчальний план (зразок ІФНТУНГ)

Обрано:
Робочий навчальний план (зразок ІФНТУНГ)

Далі буде згенеровано звіт у форматі MS Excel. Його можна відредагувати (у Excel), зберегти як файл та роздрукувати.

На можливі запитання відносно макросів - натисніть одну з кнопок "Так" або "Ні"

Непотрібні звіти можуть бути відключені (програма "ПС-Користувачі та паролі")

Формування розкладу занять

Розклад

ПС-Розклад 6.18 База поточного року

Змінити рік Комуникатор Довідка

ПС-Розклад

Загальні настройки Аудиторний фонд Кафедри, предмети Факультети, Групи Викладачі

Розклад

Адміністрування

- Пошук вільної аудиторії
- Пошук вільного викладача
- Реєстрація виконання
- Звіти

Експорт розкладу

Вихід

(С) Міняєва М.А.
ПП "Політек-Софт", м. Київ, 2020

Адміністрування розкладу

Адміністрування База поточного року

Блокування/дозвіл на роботу:
Не заблоковано

Зупинити ПС-Розклад повністю

☒ Зупинити роботу

Вирішення проблем:

☒ Проблеми у даних

☒ Системні повідомлення

Аналіз даних, що внесені вручну

☒ Протоколи змін

Доступ до дій адміністрування:

☒ Права користувачів

Почати новий навчальний рік

Стан процесу складання розкладу:

	Семестр1	Семестр2
Виконання	95%	16%
Навантаження всього	7612	1368
Розподілено частково	13	4
Розподілено повністю	7244	221
	Видалити	Видалити

Заблокувати показ у Веб ☐ Семестр1 ☐ Семестр2

Синхронізація з вихідними даними, що вносяться та редагуються у програмі "Навчальний процес":

Повністю оновити навантаження

Перенести зміни навантаження ☐ Тільки 2 семестр

Усі зміни Вибірково

☒ Перейти до параметрів синхронізації

Закрити

Встановлення прав користувачів

Встановлення прав користувачів

Права адміністрування | Вибіркові права | Налаштування | База наступного року | Філії

Користувачі, яких ви позначите тут, будуть мати доступ до всіх даних та режимів (крім цього вікна)

Користувач	ПІБ	Посада	Адміністрування
naych			☒
lena	Природничий факультет		☐
fm	Фізико-математичний факультет		☐
ist	Історичний факультет		☐
in	Навчально-науковий інститут іноземної		☐
pd	Навчально-науковий інститут педагогіки		☐
ff	Навчально-науковий інститут філології		☐
sp	Соціально-психологічний факультет		☐
fiz	Факультет фізичного виховання та спорту		☐
po	Відділ аспірантури та докторантури		☐
zv2	Центр Заочного	директор	☐
zv3	Центр Заочного	директор	☐
is	Берлінова І.С.		☐

OK Відмінити

Встановлення прав користувачів

Права адміністрування | Вибіркові права | Налаштування | База наступного року | Філії

Задайте вибіркові права користувачам, які не мають прав повного адміністрування

Графіки

Користувач	ПІБ	Тип користувача	Заг. настр.	Ред. ауд. фонд	Ред. факультети	Ред. кафедри	Оновл. навант.
lena	Природничий факультет	Прац. факультету	☐	☐	☒ Факультети	☐ Кафедри	☐
fm	Фізико-математичний факультет	Прац. факультету	☐	☐	☒ Факультети	☐ Кафедри	☐
ist	Історичний факультет	Прац. факультету	☐	☐	☒ Факультети	☐ Кафедри	☐
in	Навчально-науковий інститут іноземної	Прац. факультету	☐	☐	☒ Факультети	☐ Кафедри	☐
pd	Навчально-науковий інститут педагогіки	Прац. факультету	☐	☐	☒ Факультети	☐ Кафедри	☐
ff	Навчально-науковий інститут філології	Прац. факультету	☐	☐	☒ Факультети	☐ Кафедри	☐
sp	Соціально-психологічний факультет	Прац. факультету	☐	☐	☒ Факультети	☐ Кафедри	☐
fiz	Факультет фізичного виховання та спорту	Прац. факультету	☐	☐	☒ Факультети	☐ Кафедри	☐
po	Відділ аспірантури та докторантури	Прац. факультету	☐	☐	☒ Факультети	☐ Кафедри	☐
zv2	Центр Заочного	Прац. факультету	☐	☐	☒ Факультети	☐ Кафедри	☐
zv3	Центр Заочного	Прац. факультету	☐	☐	☒ Факультети	☐ Кафедри	☐
is	Берлінова І.С.	Прац. факультету	☐	☐	☒ Факультети	☐ Кафедри	☐
center	Мостіпака Т.П.	Прац. факультету	☐	☐	☐	☐ Кафедри	☐

OK Відмінити

Встановлення прав користувачів

Права адміністрування | Вибіркові права | **Налаштування** | База наступного року | Філії

Для працівників факультетів/кафедр

Працівникам факультетів в редакції розкладу

- ☐ Доступ до розкладу "своїх" викладачів у групах чужих факультетів
- ☐ Доступ до розкладу потоків, де об'єднано групи різних факультетів
- ☐ Заборонено змінювати заняття, встановлені працівниками навч. част. та адмін.

Для закріплення занять (та редагування, якщо є право) доступні аудиторії

- ☐ тільки закріплені за "своїми" підрозділами ☐ Не закріплені за підрозділами
- ☒ усі

Додавати навантаження можна викладачам

- ☐ тільки закріпленим за "своїми" кафедрами
- ☒ усім

Ставити на заміну можна викладачів

- ☐ тільки закріплених за "своїми" кафедрами
- ☒ усім

☐ Дозволити викладачам ставити посилання до занять через кабінет ☐ Дозволити експорт розкладу всього закладу разом

☐ Показувати посилання до занять тільки через кабінети

OK Відмінити

Формування розкладу

Редактор розкладу (База поточного року)

Кафедра педагогіки, професійної освіти та управління

Вербовський І.А.

Назва істоту: Семестр 1 Тиждень 15

Фільтр	Вербовський І.А.	Інфо	Понеділок (07.12)	Вівторок (08.12)	Середа (09.12)	Четвер (10.12)	П'ятниця (11.12)	Субота (12.12)	Неділя (13.12)
1	Додаток: Розкладу год І	ПК-Менедж	2	0					
2	Тренінг: Розкладу год І	ПК-Менедж	2	0					
3	Тренінг: Розкладу год І	ПК-Менедж	2	0					
4	Тренінг: Розкладу год І	ПК-Менедж	2	0					
5	Тренінг: Розкладу год І	ПК-Менедж	2	0					
6	Тренінг: Розкладу год І	ПК-Менедж	2	0					
7	Тренінг: Розкладу год І	ПК-Менедж	2	0					
8	Тренінг: Розкладу год І	ПК-Менедж	2	0					
9	Тренінг: Розкладу год І	ПК-Менедж	2	0					
10	Тренінг: Розкладу год І	ПК-Менедж	2	0					
11	Тренінг: Розкладу год І	ПК-Менедж	2	0					
12	Тренінг: Розкладу год І	ПК-Менедж	2	0					
13	Тренінг: Розкладу год І	ПК-Менедж	2	0					
14	Тренінг: Розкладу год І	ПК-Менедж	2	0					
15	Тренінг: Розкладу год І	ПК-Менедж	2	0					
16	Тренінг: Розкладу год І	ПК-Менедж	2	0					
17	Тренінг: Розкладу год І	ПК-Менедж	2	0					
18	Тренінг: Розкладу год І	ПК-Менедж	2	0					
19	Тренінг: Розкладу год І	ПК-Менедж	2	0					
20	Тренінг: Розкладу год І	ПК-Менедж	2	0					
21	Тренінг: Розкладу год І	ПК-Менедж	2	0					
22	Тренінг: Розкладу год І	ПК-Менедж	2	0					
23	Тренінг: Розкладу год І	ПК-Менедж	2	0					
24	Тренінг: Розкладу год І	ПК-Менедж	2	0					
25	Тренінг: Розкладу год І	ПК-Менедж	2	0					
26	Тренінг: Розкладу год І	ПК-Менедж	2	0					
27	Тренінг: Розкладу год І	ПК-Менедж	2	0					
28	Тренінг: Розкладу год І	ПК-Менедж	2	0					
29	Тренінг: Розкладу год І	ПК-Менедж	2	0					
30	Тренінг: Розкладу год І	ПК-Менедж	2	0					
31	Тренінг: Розкладу год І	ПК-Менедж	2	0					
32	Тренінг: Розкладу год І	ПК-Менедж	2	0					
33	Тренінг: Розкладу год І	ПК-Менедж	2	0					
34	Тренінг: Розкладу год І	ПК-Менедж	2	0					
35	Тренінг: Розкладу год І	ПК-Менедж	2	0					
36	Тренінг: Розкладу год І	ПК-Менедж	2	0					
37	Тренінг: Розкладу год І	ПК-Менедж	2	0					
38	Тренінг: Розкладу год І	ПК-Менедж	2	0					
39	Тренінг: Розкладу год І	ПК-Менедж	2	0					
40	Тренінг: Розкладу год І	ПК-Менедж	2	0					
41	Тренінг: Розкладу год І	ПК-Менедж	2	0					
42	Тренінг: Розкладу год І	ПК-Менедж	2	0					
43	Тренінг: Розкладу год І	ПК-Менедж	2	0					
44	Тренінг: Розкладу год І	ПК-Менедж	2	0					
45	Тренінг: Розкладу год І	ПК-Менедж	2	0					
46	Тренінг: Розкладу год І	ПК-Менедж	2	0					
47	Тренінг: Розкладу год І	ПК-Менедж	2	0					
48	Тренінг: Розкладу год І	ПК-Менедж	2	0					
49	Тренінг: Розкладу год І	ПК-Менедж	2	0					
50	Тренінг: Розкладу год І	ПК-Менедж	2	0					
51	Тренінг: Розкладу год І	ПК-Менедж	2	0					
52	Тренінг: Розкладу год І	ПК-Менедж	2	0					
53	Тренінг: Розкладу год І	ПК-Менедж	2	0					
54	Тренінг: Розкладу год І	ПК-Менедж	2	0					
55	Тренінг: Розкладу год І	ПК-Менедж	2	0					
56	Тренінг: Розкладу год І	ПК-Менедж	2	0					
57	Тренінг: Розкладу год І	ПК-Менедж	2	0					
58	Тренінг: Розкладу год І	ПК-Менедж	2	0					
59	Тренінг: Розкладу год І	ПК-Менедж	2	0					
60	Тренінг: Розкладу год І	ПК-Менедж	2	0					
61	Тренінг: Розкладу год І	ПК-Менедж	2	0					
62	Тренінг: Розкладу год І	ПК-Менедж	2	0					
63	Тренінг: Розкладу год І	ПК-Менедж	2	0					
64	Тренінг: Розкладу год І	ПК-Менедж	2	0					
65	Тренінг: Розкладу год І	ПК-Менедж	2	0					
66	Тренінг: Розкладу год І	ПК-Менедж	2	0					
67	Тренінг: Розкладу год І	ПК-Менедж	2	0					
68	Тренінг: Розкладу год І	ПК-Менедж	2	0					
69	Тренінг: Розкладу год І	ПК-Менедж	2	0					
70	Тренінг: Розкладу год І	ПК-Менедж	2	0					
71	Тренінг: Розкладу год І	ПК-Менедж	2	0					
72	Тренінг: Розкладу год І	ПК-Менедж	2	0					
73	Тренінг: Розкладу год І	ПК-Менедж	2	0					
74	Тренінг: Розкладу год І	ПК-Менедж	2	0					
75	Тренінг: Розкладу год І	ПК-Менедж	2	0					
76	Тренінг: Розкладу год І	ПК-Менедж	2	0					
77	Тренінг: Розкладу год І	ПК-Менедж	2	0					
78	Тренінг: Розкладу год І	ПК-Менедж	2	0					
79	Тренінг: Розкладу год І	ПК-Менедж	2	0					
80	Тренінг: Розкладу год І	ПК-Менедж	2	0					
81	Тренінг: Розкладу год І	ПК-Менедж	2	0					
82	Тренінг: Розкладу год І	ПК-Менедж	2	0					
83	Тренінг: Розкладу год І	ПК-Менедж	2	0					
84	Тренінг: Розкладу год І	ПК-Менедж	2	0					
85	Тренінг: Розкладу год І	ПК-Менедж	2	0					
86	Тренінг: Розкладу год І	ПК-Менедж	2	0					
87	Тренінг: Розкладу год І	ПК-Менедж	2	0					
88	Тренінг: Розкладу год І	ПК-Менедж	2	0					
89	Тренінг: Розкладу год І	ПК-Менедж	2	0					
90	Тренінг: Розкладу год І	ПК-Менедж	2	0					
91	Тренінг: Розкладу год І	ПК-Менедж	2	0					
92	Тренінг: Розкладу год І	ПК-Менедж	2	0					
93	Тренінг: Розкладу год І	ПК-Менедж	2	0					
94	Тренінг: Розкладу год І	ПК-Менедж	2	0					
95	Тренінг: Розкладу год І	ПК-Менедж	2	0					
96	Тренінг: Розкладу год І	ПК-Менедж	2	0					
97	Тренінг: Розкладу год І	ПК-Менедж	2	0					
98	Тренінг: Розкладу год І	ПК-Менедж	2	0					
99	Тренінг: Розкладу год І	ПК-Менедж	2	0					
100	Тренінг: Розкладу год І	ПК-Менедж	2	0					

Варіанти: усі Вар. цієї тижня Вар. вибірково Дист. Загальне навантаження (годин) за тиждень 15 для Вербовського І.А.: 6

Закрити

Формування звітів

Оберіть звіт: ×

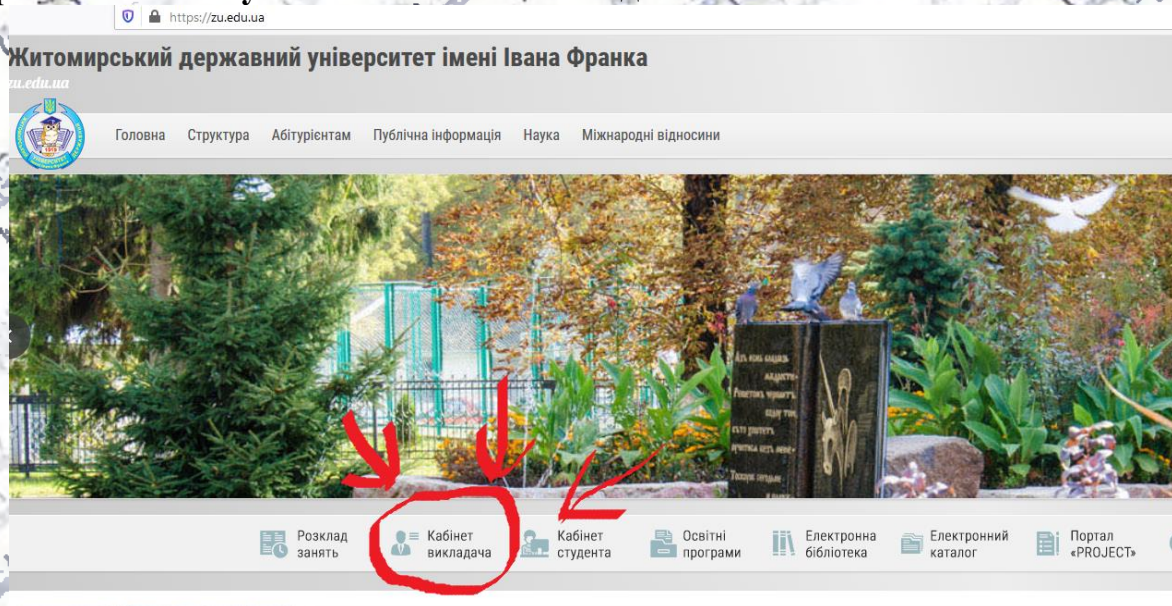
☒ Звіти по розкладу ☐ Звіти для контролю

Оберіть звіт:

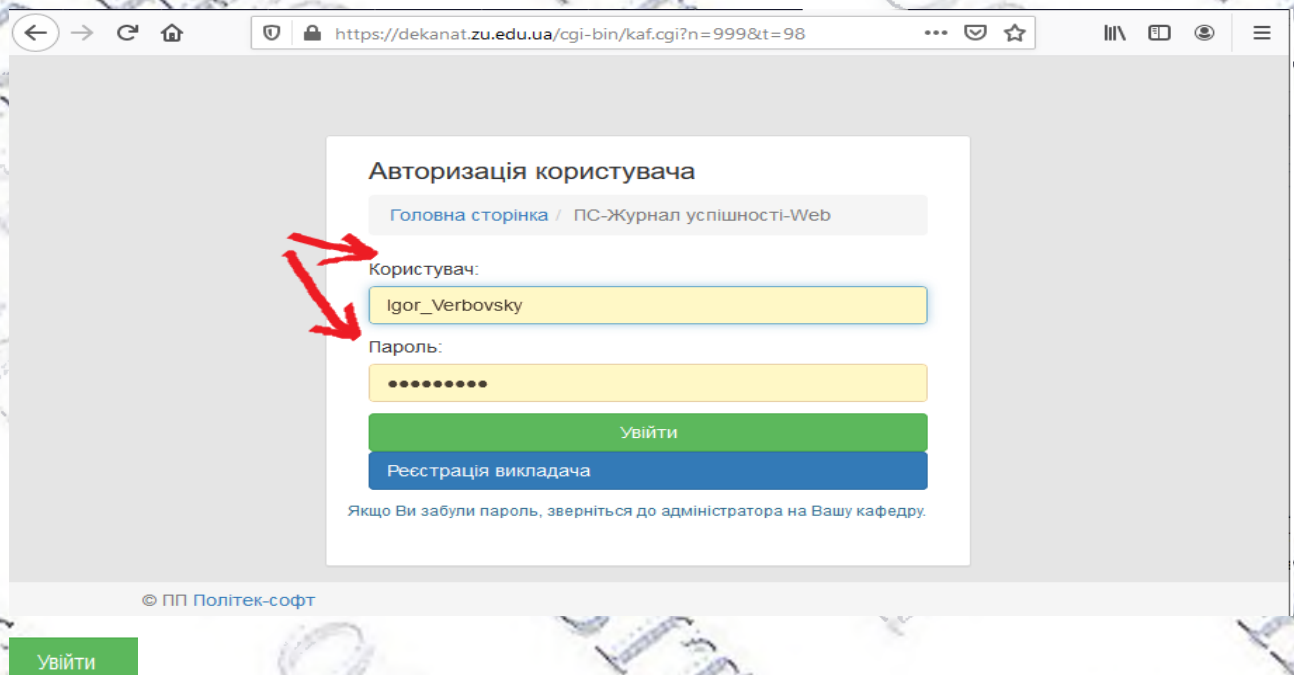
- ☒ Розклад занять на 1 тиждень або на тижні з... по ...
- ☐ Розклад занять на семестр компактний
- ☐ Розклад компактний для періодичних занять
- ☐ Розклад занять на кілька тижнів/семестр розгорнутий (1 група)
- ☐ Розклад занять текстовий
- ☐ Розклад збірних груп
- ☐ Розпорядження про заміну/відміну/перенос
- ☐ Використання аудиторій
- ☐ Кількість студентів по корпусах
- ☐ Аудиторний фонд
- ☐ Про виконані зміни в розкладі занять

ПОКРОКОВА ІНСТРУКЦІЯ для викладача по роботі з електронним журналом

1. Доступ до електронного журналу можливий з довільного персонального комп'ютера, підключеного до мережі Інтернет. Для цього необхідно перейти на офіційний сайт Житомирського державного університету імені Івана Франка і натиснути на «Кабінет викладача»:

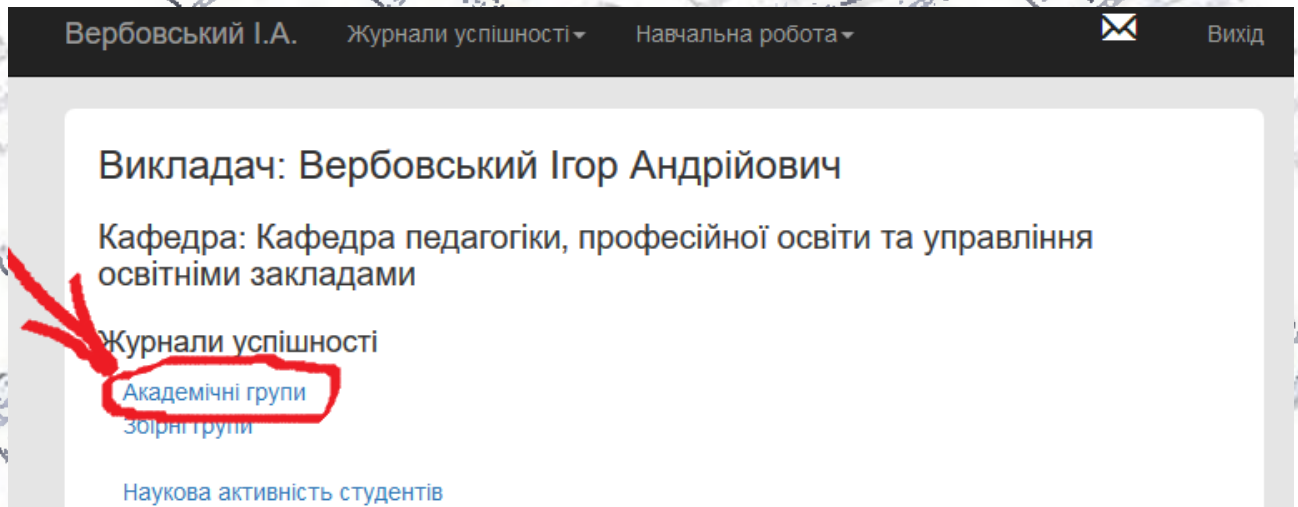

2. На моніторі комп'ютера з'явиться стартова сторінка електронного журналу у такому вигляді:

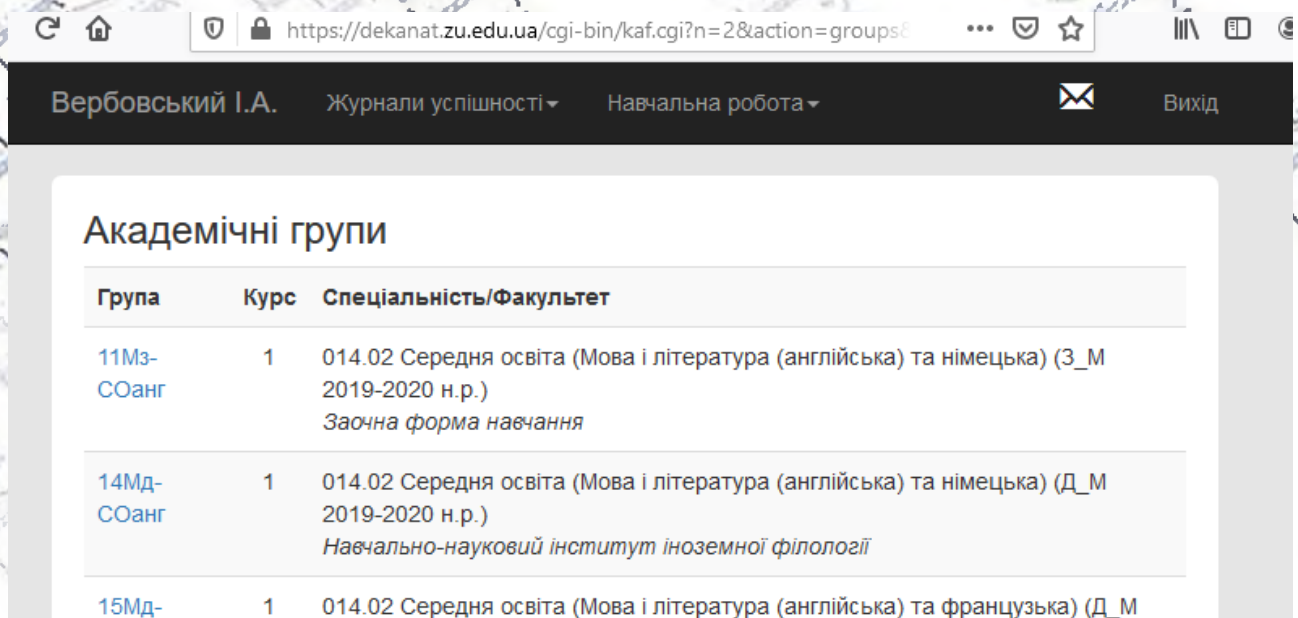

В поле «Користувач» і «Пароль» вводите свою інформацію і натискаєте.

3. На моніторі з'явиться вкладка **Сторінка користувача**, на якій необхідно натиснути на «Академічні групи»:

4. Після натиску на гіперпосилання [Академічні групи](#) відкриється сторінка на якій наведено перелік академічних груп, у яких працює конкретний викладач у цьому навчальному році, після чого необхідно обрати групу, в якій будете реєструвати заняття:

5. Замість пункту 4 і 5, для реєстрації і введення навчального заняття можна виконати наступні дії безпосередньо на чорній панелі : 1) «Журнал успішності» (обвести зверху на панелі) 2) Академічні групи – 3) обираєте групу, в якій будете реєструвати заняття, наприклад:

Вербовський І.А. **Журнали успішності** Навчальна робота Вихід

2 **Академічні групи**

Збірні групи

Наукова активність студентів

Викладач: В

Кафедра: Каф освітніми закладами

Журнали успішності

Академічні групи

Збірні групи

Наукова активність студентів

Навчальна робота

11Мз-СОанг

14Мд-СОанг

15Мд-СОанг

12Мд-СОНім

14Мз-Опн

13МзП-Упрв

3 **13Мз-Управ**

24Мз-Управ

авління

6. Відкриється вікно, в якому необхідно обрати дисципліну

Оберіть предмет!!! і натисніть **Додати заняття**

Вербовський І.А. Журнали успішності Навчальна робота Вихід

Журнал поточної успішності, академічна група 13Мз-Управ

Оберіть предмет!!!

Додати заняття

Півріччя ☐ перше ☒ друге

Журнал Підсумки

7. Після натискання на гіперпосилання [Додати заняття](#) на моніторі з'явиться вкладка

→ ↻ 🏠 <https://dekanat.zu.edu.ua/cgi-bin/teachers.cgi?sesID=F4CD1432-F3C5-4718> ... 📄 📧

Вербовський І.А. Журнали успішності ▾ Навчальна робота ▾ ✉ Вихід

Головна сторінка / Академічні групи / Журнал успішності групи 13Мз-Управ / Додати/редагувати заняття

Академічна група: 13Мз-Управ

Дисципліна: Інноваційний менеджмент

2 півріччя

Дата проведення заняття: 27.03.2020 📅

Оберіть потрібний модуль: Модуль 1 ▾

Примітка:

Вид заняття

☒ Лек (Контроль на лекції)	☐ ПрЗн (Практичне зан.)
☐ Лаб (Лабораторна роб.)	☐ Сем (Семінар)
☐ Сам (Контроль самостійної)	☐ Реф (Реферат)
☐ Доп (Доповідь)	☐ ІнЗн (Індивід. зан.)
☐ Кол (Колоквіум)	☐ ПрЗд (Перездача (відпрац.))
☐ Тест (Тест)	☐ Інше (Інше)
☐ МК (Модульний контроль)	

☐ Примітка публічна

Зберегти та перейти до оцінок Зберегти без реєстрації оцінок

8. На цій вкладці до кожного заняття обирається його вид, дата проведення, потрібний модуль, примітка.

- в полі **Дата проведення заняття** встановлюється дата проведення заняття в форматі **ЧЧ.ММ.РРРР**;
- із запропонованого переліку **Вид заняття** вибирається необхідний;
- обираєте потрібний модуль;
- У розділі «**Примітка**»: вказується вид заняття, номер заняття і тема заняття, наприклад «**Лекція № 1. Тема: «Управління якістю освіти»**»
- Після виконання дій, зазначених вище для завершення реєстрації навчального заняття можливо обрати знизу два варіанти – «**Зберегти та перейти до оцінок**» (для виставлення оцінок, «нб») або «**Зберегти без реєстрації оцінок**» (наприклад для лекції, на якій були присутні всі студенти). В останньому випадку Ви можете зробити це пізніше, редагуючи журнал академічної групи.

9. Відкриється сторінка із списком студентів. Навпроти конкретного студента ставите відмітку в одну з колонок журналу і натискаєте «Зберегти»

Вербовський І.А. Журнали успішності ▾ Навчальна робота ▾ В

Головна сторінка / Академічні групи / Журнал успішності групи 13Мз-Управ / Реєстрація поточної успішності

Академічна група: 13Мз-Управ
Дисципліна: Інноваційний менеджмент
Дата проведення заняття: 27.03.2020 (Контроль на лекції)
Модуль 1

Гайченя Мирослав Анатолійович	нб/нп ▾	74 ▾
Гвоздь Надія Вікторівна	90 ▾	▾
Ілляк Наталія Олександрівна	87 ▾	▾
Коробчук Юлія Валеріївна	60 ▾	▾
Реморов Ярослав Станіславович	75 ▾	▾
Фещенко Ганна Василівна	86 ▾	▾

[Зберегти](#)

Лекція № 1. Тема: «Управління якістю освіти»

Допомога
Для реєстрації балів поточної успішності потрібно ввести відповідний бал навпроти потрібного студента в першу та/або другу напівпару.
Для реєстрації пропусків занять з поважної або неповажної причини потрібно обрати відповідне значення з випадаючого списку або ввести літеру «н» та обрати значення у вікні, що з'явилося (Для підтвердження значення в діалоговому вікні можна використовувати клавішу ENTER).
Для переміщення між клітинками можна використовувати клавіші «ENTER» або

10. Після реєстрації заняття сторінка журналу матиме вигляд:

Вербовський І.А. Журнали успішності ▾ Навчальна робота ▾ Вихід

Журнал поточної успішності, академічна група 13Мз-Управ

Інноваційний менеджмент ▾ Півріччя ☐ перше ☒ друге [Додати заняття](#)

[Журнал](#) [Підсумки](#)

Дані успішно збережені

	27.03.2020	М1	Всього за семестр		
	Примітка		Балів	Пропусків з дисц.	
	Лек	Всього за М1	Підсум.	Всього	Невипр.
Гайченя Мирослав Анатолійович	нб/нп 74	74	74	1	1
Гвоздь Надія Вікторівна	90	90	90		
Ілляк Наталія Олександрівна	87	87	87		
Коробчук Юлія Валеріївна	60	60	60		
Реморов Ярослав Станіславович	75	75	75		
Фещенко Ганна Василівна	86	86	86		

Звіти
[Звіт \(формат Microsoft Excel\)](#)
[Звіт \(формат html\)](#)

Умовні позначення
Лек - Контроль на лекції
ПрЗн - Практичне зан.
Лаб - Лабораторна роб.

11. РЕДАГУВАННЯ ЗАНЯТТЯ:

Після натискання на гіперпосилання [чч.мм.рррр](#) доданої колонки на додатковій вкладці з'явиться перелік можливих дій викладача з вибраного заняття

дані успішно збережені

	27.03.2020		M1	Всього за семестр		
	Примітка			Балів	Пропусків з дис.	
	Лек	Всього за M1	Підсум.	Всього	Невипр	
ченя Мирослав Анатолійович	нб/нп 74	74	74	1	1	
здь Надія Вікторівна	90	90	90			
ок Наталія Олександрівна	87	87	87			
обчук Юлія Валеріївна	60	60	60			
юров Ярослав Станіславович	75	75	75			
денко Ганна Василівна	86	86	86			

- **Зареєструвати / редагувати дані щодо оцінок студентів на обраному занятті.** На моніторі з'явиться Вікно реєстрації балів, яке розбите на дві колонки (півпари). Допускається введення довільних додатних чисел з двома десятковими знаками. Якщо сума введених балів перевищує гранично допустиме значення виводиться попередження. Редагування оцінок попередніх занять автоматично фіксується в спеціальному протоколі. Для реєстрації пропуску заняття заноситься літера **н**, що викличе вкладку **Перелік причин пропуску заняття**. Із запропонованого переліку причин вибирається необхідна і натискається кнопка **Зафіксувати**. Для закінчення реєстрації балів натискається кнопка **Зберегти**;

- **Замінити загальні дані щодо заняття.** Виконуються процедури п.8.
- **Видалити дані щодо заняття, яке зареєстровано помилково.** Видалення вибраної колонки.
- **Додати/Редагувати примітку.** На моніторі з'явиться вікно заповнення поля Примітка. Для закінчення введення тексту примітки натискається кнопка **Зберегти**.

Зверніть увагу:

– Відповідно до Положення про критерії та порядок оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти Житомирського державного університету імені Івана Франка

(https://zu.edu.ua/offic/ocinjuvannya_zvo.pdf)

студент

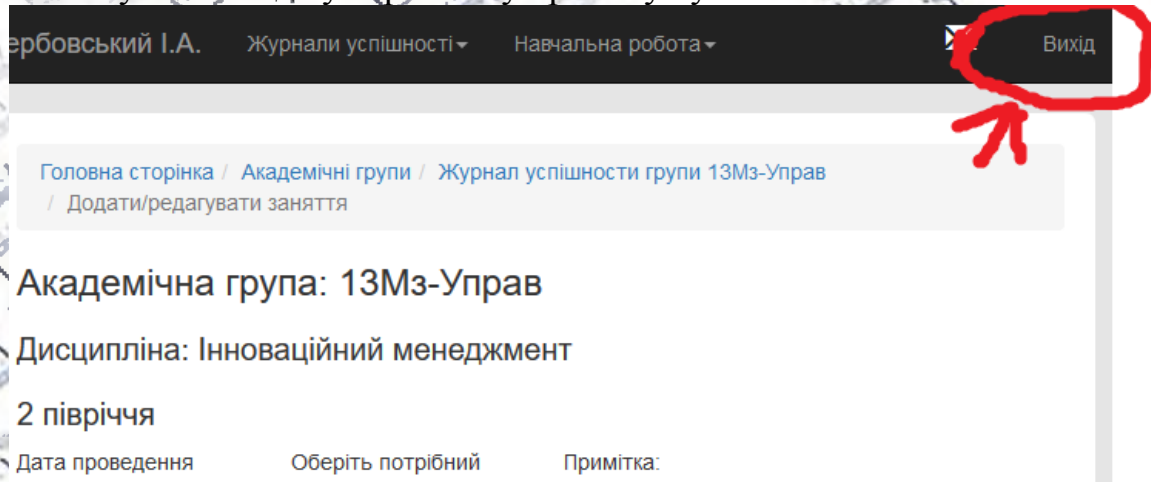
ПОВИНЕН

ОТРИМАТИ ОЦІНКУ НА КОЖНОМУ практичному/ семінарському/ лабораторному занятті;

– студент має право перездати оцінку (при бажанні її підвищити). В цьому випадку викладач може, зайшовши на це заняття у вкладці «Журнал», поставити поряд ще оцінку (при врахуванні в середній бал першої оцінки) / або редагувати, змінивши попередню (в такому випадку попередня оцінка не буде врахована в середній бал);

– у разі викладання дисципліни у збірній групі, до складу якої входить декілька різних груп – електронний журнал заповнюється для кожної групи окремо.

12. Після завершення роботи в електронному журналі необхідно натиснути «Вихід» у верхньому правому куті:

*Авторський доробок

ІНСТРУКЦІЯ

для викладача по роботі з електронним журналом (завершення вивчення навчальної дисципліни)

І. Завершення поточного електронного журналу успішності з навчальної дисципліни, підсумковою точкою контролю якої є ЗАЛІК:

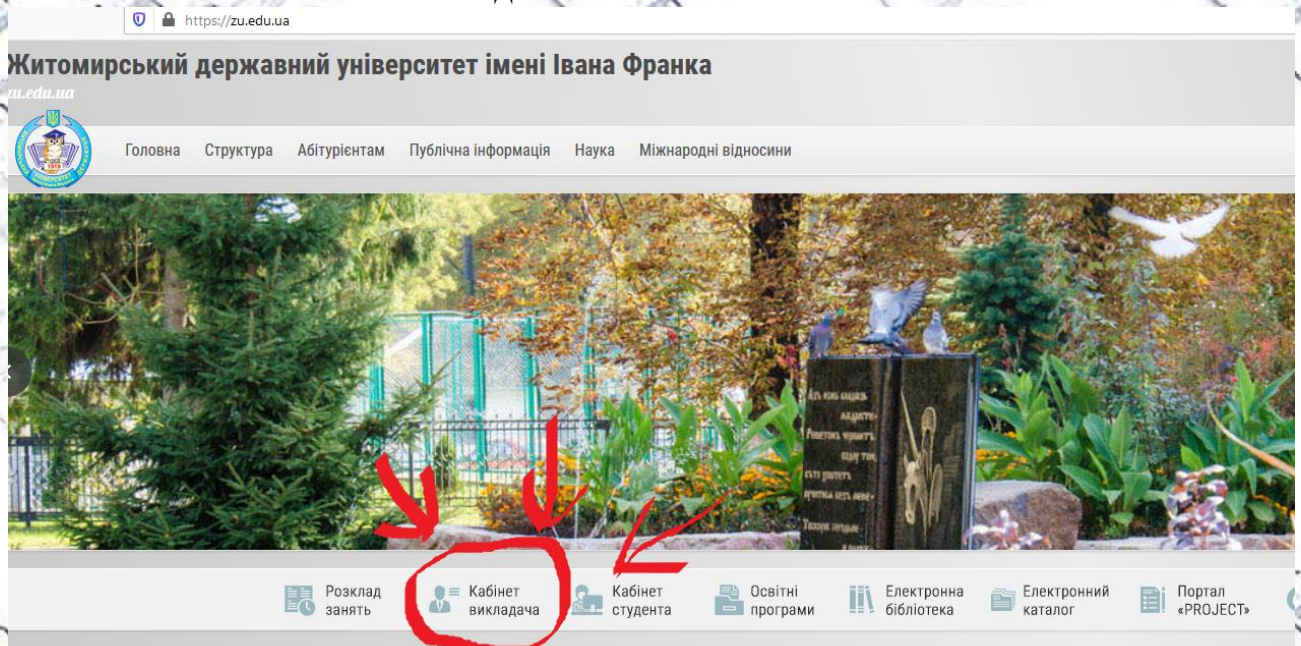
1. Відповідно до п 3.3.1. «Положення про критерії та порядок оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти Житомирського державного університету імені Івана Франка згідно з Європейською кредитною трансферно-накопичувальною системою»: *«Залік виставляється за умови, якщо здобувач вищої освіти виконав основні види навчальної роботи, визначені робочою навчальною програмою дисципліни, та отримав підсумкову оцінку з модулів навчальної дисципліни не менше 60 балів».*

Оцінка засвоєння навчального матеріалу здобувачем вищої освіти на семестровому заліку здійснюється виключно на підставі результатів виконання ним усіх видів запланованої навчальної роботи протягом семестру: аудиторної роботи під час практичних, семінарських або лабораторних занять, самостійної роботи, модульних контрольних робіт тощо.

Здобувач вищої освіти отримує оцінку «не зараховано», якщо ПОМ становить менше ніж 60 балів.».

2. Для надання можливості деканату/ дирекції друку відомості обліку успішності з навчальної дисципліни, яка закінчується заліком викладачу необхідно:

2.1. Зайти в кабінет викладача

2.2. На моніторі комп'ютера з'явиться стартова сторінка електронного журналу у такому вигляді:

В поле «Користувач» і «Пароль» вводите свою інформацію і натискаєте.

Увійти

3. На моніторі з'явиться вкладка **Сторінка користувача**, на якій необхідно натиснути на «Академічні групи», обрати групу, обрати навчальну дисципліну та зайти в журнал.

4. Лише за умови дотримання Положення – виставлення Вами студентам оцінок за кожне практичне/ семінарське і лабораторне заняття – буде автоматично рахуватись підсумкова оцінка, яка і буде оцінкою за залік. Для того, щоб деканат зміг зареєструвати і роздрукувати відомість обліку успішності з даної навчальної дисципліни, Вам необхідно натиснути **«Завершити поточний журнал успішності»** :

	20.04.2020	27.04.2020	04.05.2020	M1	Всього за семестр	
	Примітка	Примітка	МК	Всього за M1	Підсум.	Всього за семестр
Гайченя Мирослав Анатолійович	85	нб/хв	88	90	88	88
Гвоздь Надія Вікторівна	83	86	91	87,5	87,5	87,5
Ілляк Наталія Олександрівна	82	84	90	88,5	88,5	88,5
Коробчук Юлія Валеріївна	70	78	91	82,5	82,5	82,5
Реморов Ярослав Станіславович	82	68	89	82	82	82
Фещенко Ганна Василівна	85	78	90	86	86	86

Звіти

- Відомість обліку успішності підсумкової модульної контрольної роботи
- Залікова відомість обліку успішності (ОДИН викладач)
- Залікова відомість обліку успішності (ДЕКІЛЬКА викладачів)
- Екзаменаційна відомість обліку успішності (ОДИН викладач)
- Екзаменаційна відомість обліку успішності (ДЕКІЛЬКА викладачів)
- Відомість обліку успішності на КУРСОВУ роботу (ДЕКІЛЬКА викладачів)
- Відомість обліку успішності на ПРАКТИКУ (ДЕКІЛЬКА викладачів)

*Для відображення в відомостях результатів семестрового контролю, потрібно завершити поточний журнал успішності.
Не і дату відомості можна буде ввести після завершення журналу успішності*

Умовні позначення

- Лек - Контроль на лекції
- ПрЗн - Практичне зан.
- Лаб - Лабораторна роб.
- Сем - Семінар
- Сам - Контроль самостійної
- РеФ - Реферат
- Доп - Доповідь
- ІнЗн - Індивід. зан.
- Кол - Колоквіум
- ПрЗд - Передача (відпрац.)
- Тест - Тест
- Інше - Інше
- МК - Модульний контроль
- Екз - Екзамен

Звіт (формат Microsoft Excel)
Звіт (формат HTML)

Завершити поточний журнал успішності

Додаткова інформація

II. Завершення поточного електронного журналу успішності з навчальної дисципліни, підсумковою точкою контролю якої є ЕКЗАМЕН:

1. Відповідно до п 3.3.2. «Положення про критерії та порядок оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти Житомирського державного університету імені Івана Франка згідно з Європейською кредитною трансферно-накопичувальною системою»: «Здобувачі вищої освіти, в яких підсумкова оцінка з вивчених модулів навчальної дисципліни (ПОМ) за семестр становить 60 і більше балів, **мають право не складати екзамен**. У такому разі в відомості обліку успішності з дисципліни у колонках «Підсумкова оцінка з модулів» (ПОМ), «Екзаменаційна оцінка» (ЕО) та «Підсумкова оцінка» (ПО) – виставляється оцінка, яку здобувач вищої освіти отримав за результатами вивчення навчальної дисципліни.».

Повторюємо пункти 2 та 3 з розділу «I. Завершення поточного електронного журналу успішності з навчальної дисципліни, підсумковою точкою контролю якої є ЗАЛІК»

2. У разі виставлення Вами студентам оцінок за кожне практичне/семінарське і лабораторне заняття, буде автоматично рахуватись підсумкова оцінка, яка і буде оцінкою за залік. Для того, щоб деканат зміг зареєструвати і роздрукувати відомість обліку успішності з даної навчальної дисципліни, Вам необхідно виставити оцінку за екзамен, зареєструвавши його, як окреме заняття:

Додати заняття

Головна сторінка / Академічні групи / Журнал успішності групи 13МзП-Упрв / Додати/редагувати

Академічна група: 13МзП-Упрв

Дисципліна: Управління інформаційними зв'язками

2 півріччя

Дата проведення заняття: 15.05.2020

Оберіть потрібний модуль: Модуль 1

Примітка:

Вид заняття

☐ Лек (Контроль на лекції)	☐ ПрЗн (Практичне зан.)
☐ Лаб (Лабораторна роб.)	☐ Сем (Семінар)
☐ Сам (Контроль самостійної)	☐ Реф (Реферат)
☐ Доп (Доповідь)	☐ ІнЗн (Індивід. зан.)
☐ Кол (Колоквіум)	☐ ПрЗд (Перездача (відпрац.))
☐ Тест (Тест)	☐ Екз (Екзамен) 1
2 ☐ МК (Модульний контроль)	

☐ Примітка публічна

Зберегти та перейти до оцінок Зберегти без реєстрації оцінок

Після реєстрації екзамену Вам необхідно виставити екзаменаційну оцінку:

- якщо студент погодився на оцінку за екзамен, яка вийшла за результатами його навчання протягом семестру, то дублюєте підсумкову оцінку як екзаменаційну;
- якщо студент здавав екзамен, то виставляєте оцінку яку він отримав за екзамен.

Головна сторінка / Академічні групи / Журнал успішності групи 13МзП-Упрв / Реєстрація поточної успішності

Академічна група: 13МзП-Упрв
Дисципліна: Управління інформаційними зв'язками
Дата проведення заняття: 15.05.2020 (Екзамен)
Модуль 200

Гайченя Мирослав Анатолійович	87		
Гвоздь Надія Вікторівна	88		
Ілляк Наталія Олександрівна	85		
Коробчук Юлія Валеріївна	75		
Реморов Ярослав Станіславович	86		
Фещенко Ганна Василівна	87		

Зберегти

Допомога
Для реєстрації балів поточної успішності потрібно ввести відповідний бал навпроти потрібного студента в першу та/або другу напівпару.
Для реєстрації пропусків занять з поважної або неповажної причини потрібно обрати відповідне значення з випадаючого списку або ввести літеру «н» та обрати значення у вікні, що з'явилося (Для підтвердження значення в діалоговому вікні можна використовувати клавішу ENTER).
Для переміщення між клітинками можна використовувати клавішу "ENTER", або клавіші управління курсором, утримуючи клавішу CTRL.

Після натискання **Зберегти** у Вас з'явиться вікно:

Зірочками позначені заняття, зареєстровані в збірних групах

	20.04.2020	27.04.2020	04.05.2020	M1	15.05.2020	Всього за семестр	
	Примітка	Примітка				Підсум.	Всього
	ПрЗн	ПрЗн	МК	Всього за М1	Екз	Підсум.	Всього
Гайченя Мирослав Анатолійович	85	нб/хв	88	90	88	87	88
Гвоздь Надія Вікторівна	83	86	91	87,5	88	88	87,5
Ілляк Наталія Олександрівна	82	84	90	86,5	85	85	86,5
Коробчук Юлія Валеріївна	70	78	91	82,5	75	75	82,5
Реморов Ярослав Станіславович	82	68	89	82	86	86	82
Фещенко Ганна Василівна	85	78	90	86	87	87	86

Звіти

Відомість обліку успішності підсумкової модульної контрольної роботи

Залікова відомість обліку успішності (ОДИН викладач)

Умовні позначення

Лек - Контроль на лекції

ПрЗн - Практичне зан.

Лаб - Лабораторна роб.

Сем - Семінар

Де 1 – це екзаменаційна оцінка, а 2 – підсумкова оцінка з модулів, - які переносяться до відомості і на основі яких вираховується підсумкова оцінка, як середнє арифметичне між ними.

Після виконаних вище дій натисніть **«Завершити поточний журнал успішності»**

	20.04.2020	27.04.2020	04.05.2020	M1	15.05.2020	Всього за семестр		
	Пріп'я	Пріп'я				Балів	Пропусків з дисц.	
	ПрЗн	ПрЗн	МК	Всього за M1	Екз	Підсум.	Всього	Невипр.
Гайченя Мирослав Анатолійович	85	нб/хв	88	90	88	87	88	1
Гвоздь Надія Вікторівна	83	86	91	87,5	88	87,5	87,5	
Ілляк Наталія Олександрівна	82	84	90	86,5	85	86,5	86,5	
Коробчук Юлія Валеріївна	70	78	91	82,5	76	82,5	82,5	
Реморов Ярослав Станіславович	82	68	89	82	86	82	82	
Фещенко Ганна Василівна	85	78	90	86	87	86	86	

Звіти

Відомість обліку успішності підсумкової модульної контрольної роботи
 Залікова відомість обліку успішності (ОДИН викладач)
 Залікова відомість обліку успішності (ДЕКІЛЬКА викладачів)
 Екзаменаційна відомість обліку успішності (ОДИН викладач)
 Екзаменаційна відомість обліку успішності (ДЕКІЛЬКА викладачів)
 Відомість обліку успішності на КУРСОВУ роботу (ДЕКІЛЬКА викладачів)
 Відомість обліку успішності на ПРАКТИКУ (ДЕКІЛЬКА викладачів)
 Для відображення в відомостях результатів семестрового контролю, потрібно завершити поточний журнал успішності.
 № і дату відомості можна буде ввести після завершення журналу успішності

Умовні позначення

Лек - Контроль на лекції
 ПрЗн - Практичне зан.
 Лаб - Лабораторна роб.
 Сем - Семінар
 Сам - Контроль самостійної
 Реф - Реферат
 Доп - Доповідь
 ІнЗн - Індивід. зан.
 Кол - Колоквіум
 ПрЗд - Перездача (відпрац.)
 Тест - Тест
 Інше - Інше
 МК - Модульний контроль
 Екз - Екзамен

Звіт (формат Microsoft Excel)

Звіт (формат html)

Завершити поточний журнал успішності

№ і дату відомості можна буде ввести після

Додаткова інформація

Показати структуру предмета

Після цього:

Верховський І.А. Журнали успішності Навчальна робота

Дані успішно збережені

Зірочками позначені з

Гайченя Мирослав Анатолійович

Гвоздь Надія Вікторівна

Ілляк Наталія Олександрівна

Коробчук Юлія Валеріївна

Реморов Ярослав Станіславович

Фещенко Ганна Василівна

Управління інформаційними зв'язками, 2 семестр, 13МзП-Упрв

Увага!!! Виконання даної дії призведе до наступних наслідків:

- на основі даних з журналів будуть автоматично сформовані бали семестрової успішності;
- можливість внесення будь яких змін до журналів успішності викладачами буде заблокована.
- Будьте уважні!

Закрити журнал

Скасувати

У Вас з'явиться вікно:

Журнал Підсумки

Дані щодо проведення занять з даної дисципліни у обраному півріччі вже заблоковані від змін викладачем або секретарем деканату або адміністратором системи!

Зареєструвати бали за іспит, за перездачу, комісію. Переглянути семестрову успішність.

Натиснувши на «Зареєструвати бали за іспит, за перездачу, комісію. Переглянути семестрову успішність» Ви зможете побачити підсумкову оцінку:

Семестрова успішність з дисципліни: **Управління інформаційними зв'язками 120год.**

Кафедра: **Кафедра педагогіки, професійної освіти та управління освітніми закладами**

Група: 13МаП-Упрв	Семестр 2 (120)год.						
	М1	ПтК	Екз	ПРЗ	КОМ	Бал	ECTS
Гайченя Мирослав Анатолійович	88	88	87			88	В
Гвоздь Надія Вікторівна	88	88	88			88	В
Ілляк Наталія Олександрівна	87	87	85			86	В
Коробчук Юлія Валеріївна	83	83	75			79	С
Реморов Ярослав Станіславович	82	82	86			84	В
Фещенко Ганна Василівна	86	86	87			87	В

Семестр 2

Модуль	Назва	Спосіб врахування балів
М1	Змістовий модуль	Усереднюється

Після виконаних Вами дій деканат може реєструвати та роздруковувати відомість обліку успішності.

Додаток К

Рекомендації щодо розробки навчальних планів на 20 -20 н.р.

1. Формування кількості освітніх програм:

- Одна освітня програма не менше 25 здобувачів вищої освіти;
- Дві освітні програми не менше 50 здобувачів вищої освіти;
- Три освітні програми не менше 75 здобувачів вищої освіти;
- Чотири освітні програми не менше 100 здобувачів вищої освіти;

2. Графік навчального процесу:

Загальний розрахунок

Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти:

I семестр = 17 (т)+3(с)+3(к)=23

II семестр = 17(т) + 3(с) + 9(к) = 29

Другий (магістерський) рівень вищої освіти:

$$\text{I семестр} = 17(\text{т}) + 3(\text{с}) + 3(\text{к}) = 23$$

II семестр = 17(т) + 3(с) + 9(к) = 29

III семестр = 13(т)+3(с)+1-2(а) = 17

Перша (титulyна) сторінка навчального плану

[illegible]

Дозволяється використання наступних позначень:

Т	Теоретичне навчання;	С	Екзаменаційна сесія;	Н	Навчальна практика;	В	Виробнича практика		
---	----------------------	---	----------------------	---	---------------------	---	--------------------	--	--

К	Канікули	КР	Виконання кваліфікаційної роботи	А	Атестація			
---	----------	----	--	---	-----------	--	--	--

Для галузей 09 Біологія, 10 Природничі науки, 11 Математика та статистика, 12 Інформаційні технології, 02 Культура і мистецтво, 03 Гуманітарні науки, 06 Журналістика, 24 Сфера обслуговування, 08 Право, 07 Управління та адміністрування, 05 Соціальні та поведінкові науки, 23 Соціальна робота:

Обов'язковий компонент	Обсяг	З них
Обов'язкові компоненти різних ОП з однаковим змістовим ядром (наприклад ОП Середня освіта (Українська мова та література) та ОП Українська мова та література; ОП Середня освіта (Історія) та ОП Історія та археологія) повинні складати не менше 40 %. Тому розробка змісту цієї складової повинна здійснюватись спільно робочими групами різних ОП.		
Практика	24 кредити	Не менше ніж одна практика має бути виробнича
Виконання кваліфікаційної роботи	12 кредитів	6 кредитів – 7 семестр; 6 кредитів – 8 семестр
Курсові роботи	3 кредити	Курсова робота з ... – 1 кредит (4 семестр) Курсова робота з ... – 1 кредит (6 семестр) Курсова робота з ... – 1 кредит (7 семестр)
Атестація	3 кредити	Атестаційний екзамен з... – 1,5 кредити Захист кваліфікаційної роботи – 1,5 кредити

Додаток 1Б.1

Перелік навчальних дисциплін для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, які пропонуються включити в навчальні плани 2020-2021 н.р.

1. Спеціальності природничо-математичного блоку

- 09 Біологія
- 10 Природничі науки
- 11 Математика та статистика
- 12 Інформаційні технології

Денна форма навчання

V. План навчального процесу

№ з/п	НАЗВА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	Розподіл за семестрами				Кількість годин							Назва кафедри	
		Курсові				Аудиторних у тому числі								
		Підприємств	Заняття	Проекти	Кількість кредитів ЄCTS	Заняття	Всього	Лекції	Практики	Семінари	Лабораторії	Самостійна робота		
1. Обов'язкові компоненти освітньої програми														
56	Іноземна мова за професійним спрямуванням	*	*	*	1	3	150	50		58		100	Кафедра прикладної математики та інформатики	
57	Українська мова за професійним спрямуванням	*	*	*	3	90	30	12		18		60		
58	Інформаційно-комунікаційні технології	*	*	*	3	90	30				30	60		
2. Вибіркові компоненти освітньої програми														
59	Історія науки (назва науки) / Історія науки (назва науки) / Історія науки (назва науки)	*	*	*	4	120	40	18		22		80	Кафедра медико-біологічних дисциплін	
60	Основи медичних наук та опору життєвості / Здоровий спосіб життя та профілактика вірусних захворювань / Культура здоров'я	*	*	*	3	90	30	14		6	10	60		
61	Фізичне виховання (волейбол) / Фізичне виховання (баскетбол) / Фізичне виховання (футбол) / Фізичне виховання (виступний теніс) / Фізичне виховання (атлетизм) / Фізичне виховання (оздоровча фізична культура) / Фізичне виховання (фітнес) / Фізичне виховання (туризм) / Фізичне виховання (скандинавська ходьба) / Фізичне виховання (шахи)	*	*	*	3	90	30		30			60		

Перелік навчальних дисциплін для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, які пропонуються включити в навчальні плани 2020-2021 н.р.

2. Спеціальності гуманітарного блоку

- 02 Культура і мистецтво
- 03 Гуманітарні науки
- 06 Журналістика
- 05 Соціальні та поведінкові науки (окрім 051 економіка)
- 23 Соціальна робота

Денна форма навчання

V. План навчального процесу

№ з/п	НАЗВА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	Розподіл за семестрами				Кількість годин							Назва кафедри	
		Курсові				Аудиторних у тому числі								
		Підприємств	Заняття	Проекти	Кількість кредитів ЄCTS	Заняття	Всього	Лекції	Практики	Семінари	Лабораторії	Самостійна робота		
1. Обов'язкові компоненти освітньої програми														
79	Іноземна мова за професійним спрямуванням	*	*	*	1	3	150	50		58		100	Кафедра прикладної математики та інформатики	
80	Українська мова за професійним спрямуванням	*	*	*	3	90	30	12		18		60		
81	Інформаційно-комунікаційні технології	*	*	*	3	90	30				30	60		
2. Вибіркові компоненти освітньої програми														
85	Історія науки (назва науки) / Історія науки (назва науки) / Історія науки (назва науки)	*	*	*	4	120	40	18		22		80	Кафедра історії України	
86	Українська та зарубіжна культура / Історія України / Міфологізація історії: український та європейський	*	*	*	3	90	30	12		18		60		
87	Основи медичних наук та опору життєвості / Здоровий спосіб життя та профілактика вірусних захворювань / Культура здоров'я	*	*	*	3	90	30	14		6	10	60		
88	Соціологія та екологічна етика / Екологія людини / Регіональні екологічні проблеми	*	*	*	3	90	30	14		16		60	Кафедра екології та географії	
89	Фізичне виховання (волейбол) / Фізичне виховання (баскетбол) / Фізичне виховання (футбол) / Фізичне виховання (виступний теніс) / Фізичне виховання (атлетизм) / Фізичне виховання (оздоровча фізична культура) / Фізичне виховання (фітнес) / Фізичне виховання (туризм) / Фізичне виховання (скандинавська ходьба) / Фізичне виховання (шахи)	*	*	*	3	90	30		30			60		
90	Фізичне виховання (волейбол) / Фізичне виховання (баскетбол) / Фізичне виховання (футбол) / Фізичне виховання (виступний теніс) / Фізичне виховання (атлетизм) / Фізичне виховання (оздоровча фізична культура) / Фізичне виховання (фітнес) / Фізичне виховання (туризм) / Фізичне виховання (скандинавська ходьба) / Фізичне виховання (шахи)	*	*	*	3	90	30		30			60		

Перелік навчальних дисциплін для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, які пропонуються включити в навчальні плани 2020-2021 н.р.													Додаток ЗБД									
3. Спеціальності економіко-правового блоку																						
24 Сфера обслуговування																						
29 Міжнародні відносини																						
08 Право																						
07 Управління та адміністрування																						
05 Соціальні та поведінкові науки (051 економіка)																						
Форма навчання																						
№ з/п	НАЗВА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	Розподіл за семестрами				Кількість годин	Кількість годин							Назва кафедри								
		Безекспертні	Випуск	проєктні роботи	курсові		Кількість кредитів ЕCTS	Лекції	Лекції	Лекції	Лекції	Лекції	Лекції		Самостійна робота							
																Аудиторних	у тому числі	Лекції	Лекції	Лекції	Лекції	Лекції
1. Обов'язкові компоненти освітньої програми																						
	Іноземна мова за професійним спрямуванням	*	*			5	150	50		50				100								
	Українська мова за професійним спрямуванням	*	*			3	90	30	12		18			60								
	Інформаційно-комунікаційні технології	*	*			3	90	30				30		60	Кафедра прикладної математики та інформатики							
2. Вибіркові компоненти освітньої програми																						
	Українська та зарубіжна культура/ Історія України/ Міфологізація історії: український та європейський	*	*			3	90	30	12		18			60	Кафедра історії України							
	Політологія/ Релігієзнавство/ Соціологія	*	*			4	120	40	18		22			80	Кафедра філософії та політології							
	Фізичне виховання (колейбол)/ Фізичне виховання (баскетбол)/ Фізичне виховання (футбол)/ Фізичне виховання (настільний теніс)/ Фізичне виховання (атлетизм)/ Фізичне виховання (олімпійська фізична культура)/ Фізичне виховання (фитнес)/ Фізичне виховання (туризм)/ Фізичне виховання (схематизація польової)/ Фізичне виховання (шашки)	*	*			3	90	30		30				60	Кафедра фізичного виховання та спортивного відновлення							
Перелік навчальних дисциплін для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, які пропонуються включити в навчальні плани 2020-2021 н.р.															Додаток 4БД							

II. Вибіркові компоненти освітньої програми

Формування структури вибіркового компонента навчального плану

Назва блоку	СЕМЕСТР					
	III	IV	V	VI	VII	VIII
	3 кредити - залік	3 кредити - залік	3 кредити - залік	4 кредити - екзамен	4 кредити - екзамен	3 кредити - залік
1. Спеціальності природничо-математичного блоку	Дисципліна вибору робочої групи	Фізичне виховання (різне) - може бути в III або IV семестрі	Основи медичних знань та охорона життєдіяльності/ Здоровий спосіб життя та профілактика вірусних захворювань/ Культура здоров'я	Історія науки (назва науки)/ Історія науки (назва науки)/ Історія науки (назва науки)	Дисципліна вибору робочої групи	Дисципліна вибору робочої групи
2. Спеціальності гуманітарного блоку	Українська та зарубіжна культура/ Історія України/ Міфологізація історії: український та європейський виміри	Фізичне виховання (різне) - може бути в III або IV семестрі	Основи медичних знань та охорона життєдіяльності/ Здоровий спосіб життя та профілактика вірусних захворювань/ Культура здоров'я	Історія науки (назва науки)/ Історія науки (назва науки)/ Історія науки (назва науки)	Дисципліна вибору робочої групи	Соціологія та екологічна етика/ Екологія людини / Регіональні екологічні

						проблеми
3. Спеціальності економіко-правового блоку	Українська та зарубіжна культура/ Історія України/ Міфологізація історії: український та європейський виміри	Фізичне виховання (різне) - може бути в III або IV семестрі	<i>Дисципліна вибору робочої групи</i>	Політологія/ Релігієзнавство/ Соціологія	<i>Дисципліна вибору робочої групи</i>	<i>Дисципліна вибору робочої групи</i>
4. Спеціальності психолого-педагогічного блоку	<i>Дисципліна вибору робочої групи</i>	Фізичне виховання (різне) - може бути в III або IV семестрі	<i>Дисципліна вибору робочої групи</i>	<i>Дисципліна вибору робочої групи</i>	<i>Дисципліна вибору робочої групи</i>	Соціоекологія та екологічна етика/ Екологія людини / Регіональні екологічні проблеми

Другий (магістерський) рівень вищої освіти:

I. Обов'язкові компоненти освітньої програми – 67,5 кредитів

II. Вибіркові компоненти освітньої програми – 22,5 кредитів

I. Обов'язкові компоненти освітньої програми

Класичні спеціальності з викладацькою кваліфікацією

Обов'язковий компонент	Обсяг	З них
Формування психолого-педагогічно-методичного блоку – від 25 % (від 17 кредитів): Педагогіка вищої школи (4 кр), Психологія вищої школи (3 кр), методика, ... з методикою викладання, шкільний курс... тощо (+ виробнича практика (4,5 кр)).		
Обов'язкові компоненти різних ОП з однаковим змістовим ядром (наприклад ОП Середня освіта (Українська мова та література) та ОП Українська мова та література; ОП Середня освіта (Історія) та ОП Історія та археологія) повинні складати не менше 40 %. Тому розробка змісту цієї складової повинна здійснюватись спільно робочими групами різних		

ОП:												
Практика			9 кредитів				2 семестр – Навчальна та науково-дослідна практика в закладах вищої освіти (4,5 кредити) 3 семестр – Виробнича практика (4,5 кредити).					
Курсові роботи			1 кредит				Курсова робота з ... – 1 кредит (2 семестр)					
Виконання кваліфікаційної роботи			3 кредити				1,5 кредити – 2 семестр; 1,5 кредити – 3 семестр					
Атестація			1,5 кредити				Захист кваліфікаційної роботи – 1,5 кредити					

42	1. Класичне спеціальності з виспівальною кваліфікацією													
43	Денна форма навчання													
V. План навчального процесу														
44	№ з/п	НАЗВА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	Розподіл за семестрами						Кількість годин				Назва кафедри	
45			Екзамени	Зачиски	Курсові проекти	Курсові роботи	Сума кредитів ECTS	Зачиски	Всього	Аудиторних у тому числі				
46										Лекції	Практичні	Семінари		Літературні
47														
48														
49														
50	1. Обов'язкові компоненти освітньої програми													
51	Основи професійної комунікації іноземною мовою													
52		*	*				4	120	40		40	80	Кафедра іноземних мов і новітніх технологій навчання	
53	Філософія науки													
		*	*				3	90	30	12	18	60	Кафедра філософії та політології	
54	Педагогіка вищої школи													
		*	*				4	120	40	18	22	80	Кафедра педагогіки, професійної освіти та управління освітніми закладами	
55	Психологія вищої школи													
56		*	*				3	90	30	16	14	60	Кафедра загальної, вікової та педагогічної психології	

Класичні спеціальності без викладацької кваліфікації

Обов'язковий компонент	Обсяг	З них
Обов'язкові компоненти різних ОП з однаковим змістовим ядром (наприклад ОП Середня освіта (Українська мова та література) та ОП Українська мова та література; ОП Середня освіта (Історія) та ОП Історія та археологія) повинні складати не менше 40 %. Тому розробка змісту цієї складової повинна здійснюватись спільно робочими групами різних ОП.		
Практика	9 кредитів	2 семестр – Навчальна та науково-дослідна практика в закладах вищої освіти (4,5 кредити) 3 семестр – Виробнича практика в ... (4,5 кредити).
Курсові роботи	1 кредит	Курсова робота з ... – 1 кредит (2 семестр)
Виконання кваліфікаційної роботи	3 кредити	1,5 кредити – 2 семестр; 1,5 кредити – 3 семестр
Атестація	1,5 кредити	Захист кваліфікаційної роботи – 1,5 кредити

58	Перелік навчальних дисциплін для другого (магістерського) рівня вищої освіти, які пропонуються включити в навчальні плани 2020-2021 н.р. для формування частини загальних компетентностей										Додаток 2МД			
59	2. Класична спеціальність без викладацької кваліфікації													
60	Денна форма навчання													
61	V. План навчального процесу													
62	№ з/п	НАЗВА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	Екзамени	Зачиски	Курсові проекти	Курсові роботи	Сума кредитів ECTS	Загальна кількість годин	Кількість годин				Назва кафедри	
63									Всього	Аудиторних у тому числі				
Лекції										Практичні	Семінари			
												Лабораторні		
64	Страница 2													
65	1. Обов'язкові компоненти освітньої програми													
66	70	Основи професійної комунікації іноземною мовою	*	*			4	120	40		40	80	Кафедра іноземних мов і новітніх технологій навчання	
67	71	Філософія науки	*	*			3	90	30	12		18	60	Кафедра філософії та політології
68	72	Методологія наукових досліджень	*	*			4	120	40	18		22	80	Кафедра педагогіки, професійної освіти та управління освітніми закладами
69	73	Інтелектуальна власність	*	*			3	90	30	12		18	60	Кафедра спеціальних історичних дисциплін
70	74													

Спеціальності галузі 01 Освіта/ Педагогіка (окрім ОП «Інформатика в закладах освіти», «Педагогіка вищої школи», «Середня освіта (Фізична культура)», «Фізична культура і спорт»).

Обов'язковий компонент	Обсяг	З них
Формування психолого-педагогічно-методичного блоку – від 40 % (від 27 кредитів): Теорія та методика педагогічної діяльності (4 кр), Психологія педагогічної діяльності (3 кр),		

методика з методикою викладання, шкільний курс... тощо. (+ виробнича практика (4,5 кр) + атестаційний екзаме́н (1,5 кр) + курсова робота (1 кр))		
Обов'язкові компоненти різних ОП з однаковим змістовим ядром (наприклад ОП Середня освіта (Українська мова та література) та ОП Українська мова та література; ОП Середня освіта (Історія) та ОП Історія та археологія) повинні складати не менше 40 %. Тому розробка змісту цієї складової повинна здійснюватись спільно робочими групами різних ОП.		
Практика	9 кредитів	2 семестр – Навчальна практика з теорії та методики (4,5 кредити) 3 семестр – Виробнича практика в закладах загальної середньої освіти (4,5 кредити)
Курсові роботи	1 кредит	Курсова робота з методики... – 1 кредит (2 семестр)
Виконання кваліфікаційної роботи	3 кредити	1,5 кредити – 2 семестр; 1,5 кредити – 3 семестр
Атестація	3 кредити	Атестаційний екзаме́н з ... з методикою викладання – 1,5 кредити Захист кваліфікаційної роботи з ... – 1,5 кредити

76	Перелік навчальних дисциплін для другого (магістерського) рівня вищої освіти, які пропонуються включити в навчальні плани 2020-2021 н.р. для формування частини загальних компетентностей											Додаток ЗМД
77	3. Спеціальності галузі 01 Освіта/Педагогіка											
78	Денна форма навчання											
79	V. План навчального процесу											
80	№ з/п	НАЗВА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	Розподіл за семестрами				Складність за шкалою ECTS	Кількість годин				Назва кафедри
81			Екзамени	Заче́ти	Курсові проєкти	роботи		Аудиторних у тому числі				
82								Всього	Лекції	Практичні		
83												
84												
85												
86												
87	1. Обов'язкові компоненти освітньої програми											
88	Основи професійної комунікації іноземною мовою	*	*			4	120	40	40	80	Кафедра іноземних мов і новітніх технологій навчання	
89	Філософія науки	*	*			3	90	30	12	18	60	Кафедра філософії та політології
90	Теорія та методика педагогічної діяльності	*	*			4	120	40	18	22	80	Кафедра педагогіки, професійної освіти та управління освітніми закладами
91	Психологія педагогічної діяльності	*	*			3	90	30	12	18	60	Кафедра загальної, вікової та педагогічної психології
92												
93												

Спеціальності галузі 01 Освіта/ Педагогіка (для ОП «Інформатика в закладах освіти», «Педагогіка вищої школи», «Середня освіта (Фізична культура)», «Фізична культура і спорт»).

Обов'язковий компонент	Обсяг	3 них
Формування психолого-педагогічно-методичного блоку – від 40 % (від 27 кредитів): Теорія та методика педагогічної діяльності (4 кр), Психологія педагогічної діяльності (3 кр), методика з методикою викладання, шкільний курс... тощо. (+ виробнича практика (4,5 кр) + курсова робота (1 кр))		
Обов'язкові компоненти різних ОП з однаковим змістовим ядром (наприклад ОП Середня освіта (Українська мова та література) та ОП Українська мова та література; ОП Середня освіта (Історія) та ОП Історія та археологія) повинні складати не менше 40 %. Тому розробка змісту цієї складової повинна здійснюватись спільно робочими групами різних ОП.		
Практика	9 кредитів	2 семестр – Навчальна практика з теорії та методики (4,5 кредити) 3 семестр – Виробнича практика в закладах загальної середньої освіти/ спортивних школах (4,5 кредити) .
Курсові роботи	1 кредит	Курсова робота з методики... – 1 кредит (2 семестр)

		семестр)	
Виконання кваліфікаційної роботи	3 кредити	1,5 кредити – 2 семестр; 1,5 кредити – 3 семестр	
Атестація	1,5 кредити	Захист кваліфікаційної роботи – 1,5 кредити	

76	Перелік навчальних дисциплін для другого (магістерського) рівня вищої освіти, які пропонуються включити в навчальні плани 2020-2021 н.р. для формування частини загальних компетентностей										Додаток ЗМД													
77	3. Спеціальності галузі 01 Освіта/Педагогіка																							
78	Денна форма навчання																							
79	V. План навчального процесу																							
80	№ з/п	НАЗВА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	Розподіл за семестрами			Кількість годин	Аудиторних у тому числі					Самостійна робота	Назва кафедри											
81			Екзамени	Зачепи	Курсові проекти		Кількість годин ЕCTS	Загальний обсяг	Всього	Лекції	Практичні			Семінари	Лабораторні									
82																								
83																								
84																								
85	1. Обов'язкові компоненти освітньої програми																							
86	Основи професійної комунікації іноземною мовою												*			4	120	40		40		80	Кафедра іноземних мов і новітніх технологій навчання	
87	Філософія науки												*			3	90	30	12		18		60	Кафедра філософії та політології
88	Теорія та методика педагогічної діяльності												*			4	120	40	18		22		80	Кафедра педагогіки, професійної освіти та управління освітніми закладами
89	Психологія педагогічної діяльності												*			3	90	30	12		18		60	Кафедра загальної, вікової та педагогічної психології
90																								
91																								
92																								
93																								

II. Вибіркові компоненти освітньої програми

Формування структури вибіркового компонента навчального плану

Назва блоку	СЕМЕСТР	
	III	III
	3,5 кредити - залік	4 кредити - екзамен
1. Класичні спеціальності з викладацькою кваліфікацією	Дисципліна вибору робочої групи	Дисципліна вибору робочої групи
2. Класичні спеціальності без викладацької кваліфікації	Дисципліна вибору робочої групи	Дисципліна вибору робочої групи
3. Спеціальності галузі 01 Освіта/Педагогіка	Дисципліна вибору робочої групи	Дисципліна вибору робочої групи

Рекомендована розбивка на кредити вибіркового компонента для другого (магістерського) рівня вищої освіти*

I варіант	II варіант	III варіант
3,5 кредити - залік	3,5 кредити - залік	3,5 кредити - залік
3 кредити - залік	4 кредити - екзамен	3 кредити - залік
3 кредити - залік	5 кредитів - екзамен	4 кредити - екзамен
4 кредити - екзамен	5 кредитів - екзамен	4 кредити - екзамен
4 кредити - екзамен	5 кредитів - екзамен	4 кредити - екзамен
5 кредитів - екзамен		4 кредити - екзамен

Сума=22,5

Сума=22,5

Сума=22,5

*Розподіл дисциплін вибіркового блоку в межах факультету/ інституту повинен мати однакову структуру. За умови малокомплектної групи вибіркового блоку формується дисциплінами з інших ОП.

Врахуйте, що 120 кредитів для бакалавра та 45 кредитів магістра повинні відповідати Стандарту/ Проекту стандарту вищої освіти України зі спеціальності.

Розподіл навчальних дисциплін між семестрами першого (бакалаврського) рівня вищої освіти (навчальні плани 2020-2021 н.р.)				
Назва навчальної дисципліни	Назва факультету/ ННІ	Семестр, в якому буде викладатися дисципліна	Назва факультету/ ННІ	Семестр, в якому буде викладатися дисципліна
1. Обов'язкові компоненти освітньої програми				
Іноземна мова за професійним спрямуванням	всі факультети/ННІ	1	всі факультети/ННІ	2
Українська мова за професійним спрямуванням	Фізико-математичний факультет, ННІ філології та журналістики, Історичний факультет, ННІ іноземної філології	1	Природничий факультет, ННІ педагогіки, Соціально-психологічний факультет, Факультет фізичного виховання та спорту	2
Інформаційно-комунікаційні технології	Соціально-психологічний факультет, ННІ іноземної філології, ННІ педагогіки	1	Факультет фізичного виховання та спорту, Природничий факультет, Фізико-математичний факультет, ННІ філології та журналістики, Історичний факультет	2
Психологія	Фізико-математичний факультет, Природничий факультет, ННІ педагогіки, Соціально-психологічний факультет, Факультет фізичного виховання та спорту	1	ННІ філології та журналістики, Історичний факультет, ННІ іноземної філології	2
Педагогіка	ННІ філології та журналістики, Історичний факультет, ННІ іноземної філології	1	Фізико-математичний факультет, Природничий факультет, ННІ педагогіки, Соціально-психологічний факультет, Факультет фізичного виховання та спорту	2
Основи медичних знань та охорона життєдіяльності			Природничий факультет, ННІ педагогіки, Соціально-психологічний факультет, Факультет фізичного виховання та спорту, Фізико-математичний факультет, ННІ філології та журналістики, Історичний факультет, ННІ іноземної філології	2
2. Вибіркові компоненти освітньої програми				
Основи медичних знань та охорона життєдіяльності/ Здоровий спосіб життя та профілактика вірусних захворювань/ Культура здоров'я	Природничий факультет, ННІ педагогіки, Соціально-психологічний факультет, Факультет фізичного виховання та спорту, Фізико-математичний факультет, ННІ філології та журналістики, Історичний факультет, ННІ іноземної філології	5		
Історія науки (за фахом)			Природничий факультет, ННІ педагогіки, Соціально-психологічний факультет, Факультет фізичного виховання та спорту, Фізико-математичний факультет, ННІ філології та журналістики, Історичний факультет, ННІ іноземної філології	6
Соціоекологія та екологічна етика/ Екологія людини/ Регіональні екологічні проблеми			Природничий факультет, ННІ педагогіки, Соціально-психологічний факультет, Факультет фізичного виховання та спорту, Фізико-математичний факультет, ННІ філології та журналістики, Історичний факультет, ННІ іноземної філології	8
Українська та зарубіжна культура/ Історія України/ Міфологізація історії: український та європейський виміри	Природничий факультет, ННІ педагогіки, Соціально-психологічний факультет, Факультет фізичного виховання та спорту, Фізико-математичний факультет, ННІ філології та журналістики, Історичний факультет, ННІ іноземної філології	3		
Політологія/ Релігієзнавство/ Соціологія			Природничий факультет, ННІ педагогіки, Соціально-психологічний факультет, Факультет фізичного виховання та спорту, Фізико-математичний факультет, ННІ філології та журналістики, Історичний факультет, ННІ іноземної філології	6
Фізичне виховання (волейбол)/ Фізичне виховання (баскетбол)/ Фізичне виховання (футбол)/ Фізичне виховання (настільний теніс)/ Фізичне виховання (атлетизм)/ Фізичне виховання (олімпійська фізична культура)/ Фізичне виховання (фітнес)/ Фізичне виховання (туризм)/ Фізичне виховання (скандинавська ходьба)/ Фізичне виховання (шахи)	Природничий факультет, ННІ педагогіки, Соціально-психологічний факультет	3	Фізико-математичний факультет, ННІ філології та журналістики, Історичний факультет, ННІ іноземної філології	4

Розподіл навчальних дисциплін між семестрами другого (магістерського) рівня вищої освіти (навчальні плани 2020-2021 н.р.)				
Назва навчальної дисципліни	Назва факультету/ ННІ	Семестр, в якому буде викладатися дисципліна	Назва факультету/ ННІ	Семестр, в якому буде викладатися дисципліна
1. Обов'язкові компоненти освітньої програми				
Основи професійної комунікації іноземною мовою	Фізико-математичний факультет, ННІ філології та журналістики, Історичний факультет, ННІ іноземної філології	1	Природничий факультет, ННІ педагогіки, Соціально-психологічний факультет, Факультет фізичного виховання та спорту	2
Філософія науки	Природничий факультет, ННІ педагогіки, Соціально-психологічний факультет, Факультет фізичного виховання та спорту	1	Фізико-математичний факультет, ННІ філології та журналістики, Історичний факультет, ННІ іноземної філології	2
Педагогіка вищої школи	Природничий факультет, ННІ педагогіки, Соціально-психологічний факультет, Факультет фізичного виховання та спорту	1	Фізико-математичний факультет, ННІ філології та журналістики, Історичний факультет, ННІ іноземної філології	2
Психологія вищої школи	Природничий факультет, ННІ педагогіки, Соціально-психологічний факультет, Факультет фізичного виховання та спорту	1	Фізико-математичний факультет, ННІ філології та журналістики, Історичний факультет, ННІ іноземної філології	2
Методологія наукових досліджень	Природничий факультет, ННІ педагогіки, Соціально-психологічний факультет, Факультет фізичного виховання та спорту	1	Фізико-математичний факультет, ННІ філології та журналістики, Історичний факультет, ННІ іноземної філології	2
Інтелектуальна власність	Фізико-математичний факультет, ННІ філології та журналістики, Історичний факультет, ННІ іноземної філології, Природничий факультет, ННІ педагогіки, Соціально-психологічний факультет, Факультет фізичного виховання та спорту	1		
Теорія та методика педагогічної діяльності	Природничий факультет, ННІ педагогіки, Соціально-психологічний факультет, Факультет фізичного виховання та спорту	1	Фізико-математичний факультет, ННІ філології та журналістики, Історичний факультет, ННІ іноземної філології	2
Психологія педагогічної діяльності	Фізико-математичний факультет, ННІ філології та журналістики, Історичний факультет, ННІ іноземної філології	1	Природничий факультет, ННІ педагогіки, Соціально-психологічний факультет, Факультет фізичного виховання та спорту	2

4. Загальні позиції для формування обов'язкової та вибіркової компоненти освітньої програми навчального плану:

4.1. Аудиторна робота включає: лекції, практичні, семінарські, лабораторні заняття, заліки, екзамени, які проводяться за затвердженим в установленому порядку розкладом.

4.2. Обсяг аудиторного навантаження

— За першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти (денної форми навчання) становить: від 1/3 (33,33 %) до 1/2 (50 %) від загального обсягу (20 годин тижневого навантаження);

— За другим (магістерським) рівнем вищої освіти 1/3 (33,33 %) від загального обсягу (18 годин тижневого навантаження).

— За третім (освітньо-науковим) рівнем вищої освіти

4.3. Обов'язкові компоненти різних ОП з однаковим змістовим ядром повинні складати не менше 40 %. Тому розробка змісту цієї складової повинна здійснюватись спільно робочими групами різних ОП.

4.4. Рекомендований обсяг навчальної дисципліни – 4 і більше кредитів ЄКТС. Планування дисциплін обсягом 3 кредити здійснюється у виняткових випадках із дозволу проректора з навчальної роботи. Навчальні дисципліни, які будуть мати обсяг 3 кредити можуть завершуватися лише заліком. Оптимальний обсяг однієї обов'язкової навчальної дисципліни на семестр має становити не менше 5–6 кредитів ЄКТС. За освітнім ступенем бакалавр планувати не більше 64 дисциплін (не більше 16 дисциплін в рік). Вивчення усіх навчальних дисциплін має завершуватись заліком або екзаменом. Якщо дисципліна викладається впродовж декількох семестрів, що дозволено лише для обов'язкової компоненти освітньої програми, тоді кількість семестрів у яких вивчається дисципліна розраховується з умови, що аудиторної роботи в

кожному семестрі не може бути менше 2 годин на тиждень. Сумарна кількість заліків та екзаменів (за виключенням курсових робіт та практик) за семестр не повинна перевищувати 11 форм контролю (з них не більше 5 екзаменів).

4.5. Кількість курсових робіт не повинна перевищувати 3 (якщо інше не передбачено стандартом вищої освіти України) із навчальних дисциплін, які є базовими для спеціальності. Курсова робота з дисципліни оцінюється окремо, за її виконання студентів присвоюються кредити ЄКТС і це має бути відображено у навчальному плані (орієнтовний обсяг 3 курсових робіт – 3 кредити) окремою графою та не враховується в число 16 дисциплін. Курсова робота не виконується в першому, другому та останньому семестрах (якщо інше не передбачено галузевим стандартом) бакалаврату. Курсова робота на освітньому ступені «магістр» виконується одна тільки у 2 семестрі з профільної навчальної дисципліни.

4.6. Кількість кредитів відведених на практику повинна становити на ОС бакалавр і магістр не менше 10 %. Для класичних спеціальностей кількість кредитів винесених на навчальну та виробничу практики повинна становити не менше 24 кредитів, крім того 12 кредитів відводиться на виконання кваліфікаційної роботи, яка є обов'язковою. Для спеціальностей галузі знань 01 Освіта/ Педагогіка кількість кредитів винесених на практичну підготовку повинна складати не менше 36 кредитів, якщо інше не передбачене стандартом вищої освіти (з них 18 кредитів (50 %) психолого-педагогічні: виробничі (педагогічні) практики (15 кр), неперервна психолого-педагогічна практика (3 кр)).

4.7. Види практик (навчальна та виробнича) із зазначенням назви практики, семестру проходження, кількості тижнів (для заочної форми навчання – днів) і кредитів визначається кафедрами, які відповідають за підготовку. Практикам, які плануються в тижнях, встановлюється 1,5 кредити за кожен тиждень. При цьому, практики, як цикли підготовки, не входять до числа навчальних дисциплін.

– на освітньому ступені «бакалавр» навчальна практика, як правило, планується на 1–2 курсах із метою отримання первинних професійних знань й умінь. Навчальна практика не може проводитись під час теоретичного навчання (не забирати навчальних тижнів), може проводитись лише з відривом від теоретичного навчання. Виробничу практику рекомендовано планувати на 3–4 курсах для закріплення та поглиблення теоретичних знань, практичних навичок і планувати з відривом від теоретичного навчання. Рекомендується педагогічну практику визначити як різновид виробничої.

– на освітньому ступені «магістр» для галузі 01 Освіта/Педагогіка планується навчальна практика (із зазначенням назви) в 2 семестрі та складає 4,5 кредити та виробнича практика в закладах освіти – в 3 семестрі, 4,5 кредити. Для класичних спеціальностей – навчальна та науково-дослідна практика в закладах вищої освіти (2 семестр, 4,5 кредити) та виробнича практика (3 семестр, 4,5 кредити).

4.8. Проміжний контроль планується у формі підсумкових модульних

контрольних робіт, кількість яких зазначається в навчальних планах для всіх навчальних дисциплін.

Розрахунок кількості модулів із навчальних дисциплін

Кількість кредитів навчальної дисципліни	Кількість годин навчальної дисципліни	Мінімальна кількість аудиторних годин із навчальної дисципліни	Мінімальна кількість модулів із навчальної дисципліни
3	90	30	1
4	120	40	1
5	150	50	2
6	180	60	2
7	210	70	2
8	240	80	3
9	270	90	3
10	300	100	3
11	330	110	4
12	360	120	4
13	390	130	4
14	420	140	5
15	450	150	5
16	480	160	5
17	510	170	6
18	540	180	6
19	570	190	6
20	600	200	7
21	630	210	7
22	660	220	7
23	690	230	8
24	720	240	8
25	750	250	8
26	780	260	9
27	810	270	9
28	840	280	9
29	870	290	10
30	900	300	10
31	930	310	10
32	960	320	11
33	990	330	11
34	1020	340	11
35	1050	350	12
36	1080	360	12
37	1110	370	12
38	1140	380	13
39	1170	390	13
40	1200	400	13

4.9. Атестація (прописується семестр):

– на освітньому ступені «бакалавр» для класичних спеціальностей в навчальний план включається атестаційний екзаме́н із профільної науки (зазначити назву) та захист кваліфікаційної роботи, для галузі 01 Освіта/Педагогіка два екзамени – теорія і практика навчання та виховання та атестаційний екзаме́н із профільної науки з методикою навчання (зазначити назву) (замість атестаційного екзаме́ну може виконуватися дипломна робота за умови, що студент має оцінки семестрового контролю не нижче 74 балів).

– на освітньому ступені «магістр» – для всіх спеціальностей обов'язковим є захист кваліфікаційної роботи. Для спеціальностей, які дають подвійну кваліфікацію в навчальний план включається як захист кваліфікаційної роботи з першого профілю (із зазначенням назви), так і атестаційний екзаме́н із другого профілю (із зазначенням назви).

4.10. Навчальний план підписує директор навчально-наукового інституту/ декан факультету, начальник навчального відділу та затверджує голова вченої ради та ректор.

5. Формування вибіркової компоненти освітньої програми

5.1. Забезпечує реалізацію здобувачем вищої освіти права вибору навчальних дисциплін у межах, передбачених відповідною освітньою програмою та навчальним планом, в обсязі, не менш 25 відсотків загальної кількості кредитів ЄКТС.

5.2. Перелік вибірових дисциплін формується з врахуванням пункту 1.5. «Положення про порядок та умови здійснення вибору навчальних дисциплін здобувачами вищої освіти в Житомирському державному університеті імені Івана Франка».

5.3. При формуванні такого переліку необхідно врахувати, що вибіркові навчальні дисципліни:

- не формують програмних результатів навчання;
- не можуть вивчатися більше одного навчального року;
- обов'язково повинні мати форму контролю.

5.4. Кожна вибіркова дисципліна повинна мати другу альтернативну дисципліну. Ці дві дисципліни повинні співпадати за загальною кількістю кредитів, загальною кількістю аудиторних годин, семестром вивчення та формою контролю та можуть різнитися співвідношенням лекцій:практичні (семінарські, лабораторні).

5.5. Вивчення вибірових дисциплін на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти здійснюється розпочинаючи з другого навчального року (третього семестру) та продовжується на третьому та четвертому навчальних роках; на другому (магістерському) – лише в другому навчальному році (третьому семестрі); на третьому (освітньо-науковому) рівні – з першого навчального року (першого семестру).

5.6. Для виконання підпункту 1.5.6. пункту 1.5 – забезпечення компетентнісного, особистісного самовдосконалення здобувачів вищої освіти шляхом засвоєння способів фізичного, духовного й інтелектуального саморозвитку – Університетом пропонується перелік вибірових дисциплін, порядок їх вивчення та форми контролю, які затверджені на вченій раді Університету.

6. Особливості формування навчального плану для заочної форми навчання.

Навчальний план заочної форми повинен відрізнятися від денної лише в кількості аудиторних годин по навчальним дисциплінам (не менше 25 % від денної форми навчання).

Для студентів заочної форми навчання тривалість теоретичного навчання, обов'язкової практичної підготовки, семестрового контролю та виконання індивідуальних завдань повинна складати 40 тижнів на рік (до 40 тижнів в останній рік навчання). В період екзаменаційних сесій студенти заочної форми навчання мають такий самий тижневий бюджет часу, як і очної. Тривалість лабораторно-екзаменаційних сесій визначено в залежності від днів відпусток (ст. 15 Закону України «Про відпустки»: I, II курси – 30 календарних днів (відповідно по 80 годин аудиторного навантаження в семестр), III і наступні курси – 40 календарних днів (відповідно по 110 годин аудиторного навантаження в семестр)).

Приклад розрахунку річного бюджету часу студента заочної форми навчання подано в таблиці:

	На I–II курсах за навчальний рік (на один курс)		На III та наступних курсах за навчальний рік	
Максимальна тривалість теоретичного навчання, обов'язкової практичної підготовки, семестрового контролю та виконання індивідуальних завдань (у тижнях/кредитах)	40	60	40	60
з них: тривалість сесій (загальна к-ть годин)	30 днів = 270 годин	9	40 днів = 360 годин	12
Аудиторні(контактні) години на рік	$270 \cdot 0,67 = 180$ годин	6	$360 \cdot 0,67 = 240$	8
Кількість аудиторних годин на один день сесії	6		6	
тривалість міжсесійного періоду	39,5 тижнів		38,5 тижнів	

*В семестрі аудиторних годин: I–II курс – 80 годин, III–IV курс – 110 годин

Покрокова перевірка плану навчальним відділом
(приклад для першого рівня вищої освіти):

1. Блок «Обов'язкові компоненти освітньої програми» = 180 кредитів.
2. Блок «Вибіркові компоненти освітньої програми» = 60 кредитів.
3. Кількість кредитів в одному семестрі = 30 кредитів.
4. Кількість годин в семестрі = кількість тижнів теоретичного навчання в семестрі * 20 годин в тиждень (автоматично рахується внизу сірої зони у рядку з написом «має бути»).
5. Кількість навчальних дисциплін в семестрі – не більше вісьми.
6. Кількість заліків в семестр не може перевищувати шість.
7. Кількість екзаменів в семестр не може перевищувати п'яти та повинна відповідати кількості тижнів відведених на сесію (прописані на титульній сторінці навчального плану):
 - три тижні сесії – 4-5 екзаменів;
 - два тижні сесії – 2-3 екзамени;
 - один тиждень сесії – 1 екзамен.
8. Дисципліни блоку «Вибіркові компоненти освітньої програми» не можуть бути виставлені на першому курсі (в першому та другому семестрі).
9. Дисципліни блоку «Вибіркові компоненти освітньої програми» можуть бути виставлені лише в межах одного курсу (не більше двох семестрів).
10. Дисципліни блоку «Вибіркові компоненти освітньої програми» не формують програмних результатів.
11. Будь-яка дисципліна повинна мати точку підсумкового контролю.

12. Трьох кредитні дисципліни можуть закінчуватися лише заліком та виставляються з дозволу проректора з навчальної роботи.

13. Відсоток аудиторного навантаження повинен бути в межах від 33 до 50 %.

*Авторський доробок

Житомирський державний університет імені Івана Франка

ПРОГРАМА СПЕЦКУРСУ
«Інформатизація управління плануванням
освітнього процесу у вищому навчальному закладі»

Автор: Вербовський І.А.,
здобувач кафедри педагогіки, психології
та управління навчальними закладами
Житомирського державного
університету імені Івана Франка

Рецензент: Рожнова Т.Є.
канд. пед. наук, завідувач центру
післядипломної освіти та довузівської
підготовки Житомирського державного
університету імені Івана Франка

Затверджено на засіданні кафедри
педагогіки, психології та управління
навчальними закладами Житомирського
державного університету імені Івана
Франка Протокол № 3 від 07.10. 2015 р.
Завідувач кафедру:
Доктор пед. наук, доцент
_____ Т.І. Шанкова

Житомир

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Сучасна державна освітня парадигма, в рамках якої система освіти України є учасником Болонського процесу, передбачає створення єдиного освітнього простору на всій території України і його інтеграцію в загальноєвропейську систему освіти, а також перегляд ключових орієнтирів, розвиток фундаментальних міждисциплінарних знань у сфері освіти.

Ефективне управління навчальним закладом в сучасних умовах неможливе без його інформатизації та окремих структурних підрозділів, а також правильного використання інформаційних технологій з метою економії часу. Нині у вищій освіті України відбуваються кардинальні зміни. Наша країна поступово крокує шляхом, що зумовлений посиленням інтеграційних процесів із Європою. У зв'язку з цим висувуються нові вимоги до освітнянської сфери. Для реформування освіти в Україні велику увагу потрібно приділяти підготовці нового покоління керівного складу навчальних закладів, які будуть по новому підходити до освіти в нашій країні, тому що не лише керівники навчальних закладів повинні вести освіту до нового, але й всі педагогічні та науково-педагогічні працівники повинні мислити по новому.

Впровадження новітніх інформаційних технологій у навчальний процес – це проект, в якому за обмежений проміжок часу з використанням виділених ресурсів необхідно забезпечити запуск і функціонування певної інформаційної технології для підтримки діяльності [11].

Перехід до інформаційного суспільства прискорив процес широкого використання інформаційно-комунікативних технологій, який охопив абсолютно всі сторони життя. Процес інформатизації освіти почався з оснащення навчальних закладів сучасною комп'ютерною технікою, а згодом перетворився на більш широкий і складний із впровадження інформаційних технологій в навчально-виховний процес: від управління до використання навчальних і наочних посібників на заняттях та в позаурочний час.

Усе викладене вище зумовило розробку спецкурсу **«Інформатизація управління плануванням освітнього процесу у закладі вищої освіти»** як одного з науково-практичних напрямів розв'язання проблеми підготовки та підвищення управлінської кваліфікації керівників з упровадження інформаційних технологій в практичну діяльність вищого навчального закладу.

Мета спецкурсу – ознайомлення керівного складу, керівників структурних підрозділів та працівників структурних підрозділів вищого навчального закладу з теоретичними та практичними аспектами інформатизації управління плануванням освітнього процесу у вищому навчальному закладі.

Завдання спецкурсу:

Забезпечити слухачів курсу підвищенням теоретичного, методичного та практичного рівня підготовки до інформатизації управління плануванням освітнього процесу у вищому навчальному закладі.

Сформувати у слухачів курсу теоретичну, мотиваційну та практичну готовність до інформатизації управління плануванням освітнього процесу у вищому навчальному закладі.

Змодельовати систему інформатизації управління плануванням освітнього процесу у закладі вищої освіти.

Стимулювати слухачів курсу до використання інноваційних інформаційних технологій та програмного забезпечення при плануванні навчального процесу вищого навчального закладу.

Програма складається з однієї лекції та двох практично-семінарських занять та двох тестувань (ввідного та контрольного), всього – 6 годин.

Програма розрахована на ректорів, проректорів, завідувачів кафедр, заступників, завідувачів кафедр, лаборантів, начальників навчальних (навчально-методичних) відділів, працівників цих відділів, лаборантів вищих навчальних закладів та слухачів курсів підвищення.

Вимоги до знань та вмінь слухачів.

У результаті вивчення спецкурсу слухачі повинні:

Знати :

- нормативно-правову базу управління ВНЗ у сучасних умовах;
- сучасні теорії управління ВНЗ у період застосування інноваційних інформаційних технологій, пріоритетні наукові підходи до управління вищим навчальним закладом;
- суть поняття «інформатизація управління плануванням навчального процесу»;
- суть поняття планування та вимоги до планування.

Уміти:

- розробляти та впроваджувати модель інформатизації управління плануванням навчального процесу у вищому навчальному закладі;
- здійснювати аналіз результативності управлінської діяльності з використанням інформаційних технологій;
- застосовувати інформаційні технології в практичній діяльності.

Зміст даного спецкурсу є інтегрованим, будується на знаннях слухачів з педагогіки, економіки, основ інформатики, освітнього менеджменту.

Проведення семінарсько-практичного заняття заплановано в інтегрованій формі навчання, в основу якої покладено індивідуальну та групову роботу слухачів зазначених категорій.

Оцінювання якості знань слухачів заплановано проводити за результатами контрольного тестування.

НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ спекурс «Управління ПТНЗ на засадах інноваційних технологій»

№ з/п	Назва тем	Кількість годин	лекції	Семінар. заняття	Практ. заняття
1.	Сутність та особливості інформатизації управління плануванням навчального процесу вищого навчального закладу	2	2	-	-
2.	Сучасний стан та шляхи застосування інформатизації управління плануванням навчального процесу вищого навчального закладу	2	-	2	-
3.	Упровадження моделі інформатизації управління плануванням навчального процесу ВНЗ, як один із способів ефективного управління ВНЗ	2	-	-	2
	Усього	6	2	2	2

Заняття 1.

Форма заняття: лекція.

Тема: «Сутність та особливості інформатизації управління плануванням освітнього процесу вищого навчального закладу».

План.

Теоретичний аналіз управління впровадженням інформаційних технологій у навчальний процес.

Методичне забезпечення управління впровадженням інформаційних технологій у навчальний процес.

Сутність понять «інформація» та «інформатизація». Інформаційні технології та їх впровадження в навчальний процес та процес планування у вищому навчальному закладі.

Створення моделі управління ПТНЗ на засадах інноваційних технологій.

Складові моделі інформатизації управління плануванням навчального процесу у вищому навчальному закладі.

Обґрунтування методів і технологій упровадження моделі інформатизації управління плануванням навчального процесу у вищому навчальному закладі.

Етапи впровадження моделі інформатизації управління плануванням навчального процесу у вищому навчальному закладі у практичну діяльність.

Критерії оцінювання результативності розробленої моделі.

Результативність впровадження інформатизації управління плануванням навчального процесу у вищому навчальному закладі.

Література:

[1; 5; 6; 7; 10; 17; 18; 19; 22; 23; 26; 28; 31; 35; 37; 38; 40; 43; 47; 49; 50].

Заняття 2.

Форма заняття: семінарське заняття.

Тема: «Сучасний стан та шляхи застосування інформатизації управління плануванням освітнього процесу вищого навчального закладу».

Навчальні цілі:

- здійснювати порівняльний аналіз використання інформаційних технологій під час управління плануванням навчального процесу вищого навчального закладу;
- визначати пріоритетні наукові підходи до управління ВНЗ, закони та закономірності, принципи інформаційної управлінської діяльності;
- коригувати процес управління при плануванні навчального процесу з використанням інформаційних технологій.

Основні питання:

1. Сучасний стан використання інформаційних технологій в організації навчального процесу вищого навчального закладу (на прикладах конкретних областей).
2. Позитивні та негативні чинники, які відбулися у функціонуванні сучасних ВНЗ.
3. Позитивні та негативні явища, що мають місце у реформуванні вищої освіти.
4. Шляхи подолання негативних чинників та явищ в управлінні ВНЗ.
5. Планування освітнього процесу у закладі вищої освіти на засадах інформаційних технологій.
6. Визначення умов ефективності управління ВНЗ з використанням інформаційних технологій.

Завдання до теми:

1. Назвіть основні нормативні документи, які регулюють діяльність та організацію планування у вищому навчальному закладі.
2. Зробіть порівняльний аналіз діяльності керівників ЗВО з використанням інформаційних технологій і без них.
3. Проаналізуйте наукові підходи та принципи управління ЗВО з використанням інформаційних технологій.

Література:

[2; 3; 8; 9; 13; 15; 16; 22; 23; 25; 27; 30; 31; 33; 36; 38; 39; 41; 42; 44; 46; 48].

Заняття 3.

Форма заняття: семінарське заняття.

Тема: «Упровадження моделі інформатизації управління плануванням освітнього процесу вищого навчального закладу, як один із способів ефективного управління ВНЗ».

Завдання до теми::

1. Проаналізувати нормативно-правове забезпечення управління інформатизацією управління плануванням навчального процесу ЗВО.
2. Аналіз основних критеріїв, за якими оцінюють управлінську діяльність вищого навчального закладу.

3. Аналіз автоматизованих систем управління вищим навчальним закладом: позитивні та негативні сторони.
4. Аналіз інформаційних систем, апаратного забезпечення та прикладних програм, які сприятимуть ефективному плануванню навчального процесу у вищому навчальному закладі.
5. Визначення ефективності запропонованої моделі інформатизації управління плануванням навчального процесу закладу вищої освіти на основі визначених критеріїв та показників.

Запитання до дискусії:

1. Основні нормативно-правові документи та останні дослідження, які слід враховувати під час впровадження інформатизації управління плануванням навчального процесу?
2. Чи застосовуються інформаційно-комунікаційні технології у Вашому ВНЗ і які саме?
3. Які управлінські та інформаційні технології Ви використовуєте у своїй практичній діяльності?
4. Як часто у своїй роботі Ви використовуєте сервіси Google?
5. Чи відповідає сучасна матеріально-технічна база вимогам і забезпеченню інформатизації навчального процесу?
6. Які передумови слід створити для впровадження моделі інформатизації управління плануванням освітнього процесу вищого навчального закладу?
7. Яку систему ведення контролю та моніторингу доцільно проводити з метою впровадження всіх складових моделі?
8. Як визначити ефективність впровадженої моделі інформатизації управління плануванням освітнього процесу вищого навчального закладу?
9. Які основні причини, що впливають на якість інформатизації управління плануванням освітнього процесу вищого навчального закладу?

Запитання для самоконтролю:

1. Сутність поняття «інформатизація», «технологізація», «інформатизація процес управління», «управління плануванням освітнього процесу», «модель управління».
2. Характерні ознаки сучасних управлінських інформаційно-комунікаційних технологій.
3. Модель інформатизації управління плануванням освітнього процесу вищого навчального закладу.
4. Складові інформатизації управління плануванням освітнього процесу вищого навчального закладу.
5. Проаналізувати вплив інформатизації на управління закладу цілому та на планування освітнього процесу вищого навчального закладу.
6. Назвати шляхи підвищення інформатизації управління плануванням освітнього процесу вищого навчального закладу.

Література:

[4; 11; 12; 14; 20; 21; 22; 24; 29; 32; 33; 34; 36; 39; 42; 44; 45; 48]

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Аванесов В. С. Основы научной организации педагогического контроля в высшей школе : [пособие для слушателей учебного центра Гособразования СССР] / Вадим Сергеевич Аванесов. – М. : Мисис, 1989. – 168 с.
2. Артамонов Б. Н. Основы современных компьютерных технологий : [учебн. пособ.] / [Б. Н. Артамонов, Т. А. Брякалов, В. Э. Гофман, Я. Е. Кадтгроб, Р. И. Компаниец, А. Г. Липецкий, М. Г. Мальцев, Ю. И. Рыжиков, А. Д. Хомоненко, В. М. Цыганков] ; под ред. Проф. А. Д. Хомоненко. – СПб. : Корона принт, 1998. – 448 с.
3. Артющина М. В. Підготовка до інноваційної діяльності як компонент професійного становлення особистості в умовах сучасних євро інтеграційних процесів / М. В. Артющина // Гуманітарний вісник ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди» : [науково-теоретичний збірник]. – Переяслав-Хмельницький, 2007. – С. 21-24.
4. Архангельский А. Я. Программирование в Delphi 5 / А. Я. Архангельский . – [2-е изд.]. – М. : Бинوم, 2000. – 1072 с.
5. Афанасьев В. Г. Общество : системность, познание и управление / В. Г. Афанасьев. – М. : Политиздат, 1981. – 432 с.
6. Афанасьев В. Г. Социальная информация и управление обществом / В. Г. Афанасьев. – М. : Политиздат, 1975. – 408 с.
7. Боголіб Т. М. Принципи управління вузом : монографія / Т. М. Боголіб. – К. : Т-во «Знання», КОО, 2004. – 204 с.
8. Болонський процес у фактах і документах (Сорбонна-Болонья-Саламака-Прага-Берлін) / [упорядники : М. Ф. Степко, Я. Я. Болюбаш, В. Д. Шинкарук, В. В. Грубінко, Г. І. Бабін]. – Тернопіль : Вид-во «Економічна думка» ТАНГ, 2003. – 60с.
9. Ващенко Л.М. Управління інноваційними процесами в загальній середній освіті регіону: Монографія. – К.: Видавниче об'єднання "Тираж", 2005. – 380 с.
10. Вербовський І. А. Теоретичні аспекти становлення управління впровадженням інформаційних технологій у навчальний процес ВНЗ / Ігор Андрійович Вербовський // Гуманітарний вісник ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди» - Додаток 1 до Вип. 35, Том IX(60) : Тематичний випуск «Вища освіта України у контексті інтеграції до європейського освітнього простору». – К.: Гнозис, 2015. – С. 45-52.
11. Вербовський І. А. Управління впровадженням інформаційних технологій у навчальний процес закладу освіти / Ігор Андрійович Вербовський // Збірник тез доповідей Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю «управління інноваційним розвитком загальної середньої освіти в умовах соціально-економічних реформ» / За наук. ред. Л.М. Ващенко. – Чернівці : Наші книги, 2014. – 148 с.
12. Гавловський В. Д. Інформація управління соціальними системами : Організаційно-правові питання теорії і практики : [навч. посіб.] / [В. Д. Гавловський, Р. А. Калюжний, В. С. Цимбалюк та ін.] ; за ред. М. Я. Швеця, Р. А. Калюжного. – К. : МАУП, 2003. – 336 с.
13. Глушко В. М. Основы безбумажной информатики / Виктор Михайлович Глушков. – М. : Наука, 1987. – 552 с.
14. Гораш К.В. Інформаційне забезпечення впровадження освітніх інновацій в інституті післядипломної педагогічної освіти / К.В.Гораш // Гуманітарний вісник ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди» : [науково-теоретичний збірник]. – Переяслав-Хмельницький. – 2007. – С. 74-76.
15. Даниленко Л. І. Управління загальноосвітнім навчальним закладом як відкритою соціально-педагогічною системою : [конспект лекцій з курсу підвищення кваліфікації

керівників загальноосвітніх навчальних закладів] / Лідія Іванівна Даниленко. – К. : ЦППО АПН України, 2002. – 17 с.

16. Даниленко Л.І. Основні проблеми освітньої інноватики в сучасній теорії та практиці // Педагогічні інновації: 36 наук. праць. – К.: ІЗМН, 2000. – С. 612.

17. Данилова Г.С. Післядипломна освіта : проблеми управління, методичне забезпечення : [навч.-метод. Посіб.] / [Г.С. Данилова, Г. А. Дмитренко, Є. А. Дорошенко, С. В. Крисюк, В. І. Маслов та ін.] ; за редакцією Г. С. Данилової, Г. А. Дмитренка. – К. : ІЗМН, 2000. – 188с.

18. Єльнікова Г. В. Наукові основи розвитку управління загальної середньої освіти в регіоні : [монографія] / Галина Василівна Єльнікова. – К. : ДАККО, 1993 – 303 с.

19. Єльнікова Г. В. Основи адаптивного управління : [курс лекцій] / Галина Василівна Єльнікова. – К. : ЦППО АПН України, 2002 – 133 с.

20. Журавський В.С. Вища освіта як фактор державотворення і культури в Україні / В. С. Журавський. – К. : Вид. дім «Ін Юре», 2003. – 416с.

21. Забродська Л. М. Інформатизація закладу освіти : управлінський аспект / Л. М. Забродська. – Х. : Вид. гр. «Освіта», 2003. – 240 с.

22. Закон України «Про вищу освіту» : з внес. змінами і допов. Від 01.07.2014 // Відом. Верхов. Ради України. – 2014. - №1556-VII.

23. Закон України «Про інформацію» : з внес. змінами і допов. Від 23.06.2005 // Відом. Верхов. Ради України. – 1992. - №48. – 650 с.

24. Згуровський З. М. Вступ до комп'ютерних інформаційних технологій : [навч. посіб.] / М. З. Згуровський, І. І. Коваленко, В. М. Міхайленко. – [2-ге вид.]. – К. : Вид-во Європ. Ун-ту, 2003. – 265 с.

25. Інноваційна теорія Йозефа Шумпетера: сучасне звучання економічних та управлінських ідей: Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції. – К. : Київський національний університет імені Тараса Шевченка, 2012. – 324 с.

26. Карамушка Л. М. Песихологія управління : [навч. посіб.] / Л. М. Карамушка. – К. : Міленіум, 2003. – 344с.

27. Карташова Л. А. Удосконалення змісту навчання основ інформаційних технологій майбутніх вчителів іноземних мов / Л. А. Карташова // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету ім.. Володимира Гнатюка. – 2007. - №6. – С. 70-74. – (Серія: Педагогіка).

28. Клокар Н. І. Управління обласним інститутом післядипломної педагогічної освіти : теорія і практика : [наук.-метод. посіб.] Н. І. Клокар. – К. : Міленіум, 2004. – 218 с.

29. Козлакова Г. О. Теоретичні і методичні основи застосування інформаційних технологій у вищій технічній освіті : [монографія] / Г. О. Козлакова. – К. : ГЗМН, 1997. – 180 с.

30. Козлова О.Г. Підготовка вчителя до інноваційної діяльності в системі післядипломної освіти: Автореф. дис. ... кандидата пед. наук / Державна академія керівних кадрів освіти. – К., 1999. – 40 с.

31. Концепція національної програми інформатизації // Голос України, (7 квітня 1998 р.). – 1998. - №65. – с. 10-12.

32. Кравчина О. Є. Інформатизація організаційно-управлінської діяльності в загальноосвітній школі [Електронний ресурс] / О. Є. Кравчина // Інформаційні технології і засоби навчання. – 2008. – №3(7). – Режим доступу до журн.: <http://www.ime.edu.ua/net/em7/emg.html>.

33. Кулицький С. П. Основи організації інформаційної діяльності у сфері управління : [навч. посіб.] / С. П. Кулицький. – К. : МАУП, 2002. – 224 с.

34. Манако В. Основи будівництва сайтів / В.Манако, Д. Манако, О. Данилова, О. Войченко. – К. : Вид. дім «Шкіл. світ»: Вид. Галіцина Л., 2006. – 120 с.

35. Мармаза О.І. Інноваційні підходи до управління навчальним закладом. – Х.: Видав. гр. “Основа”, 2004. – 240 с.

36. Маслов В. И. Система информации и компьютерные технологии в управлении школой : [пособие для слушателей факультетов последипломного образования и руководителей школ] / В. И. Маслов, О. Т. Шпак, В. П. Драгун. – К. : Педагог. ун-т им. М. П. Драгоманова, 1996. – 79 с.
37. Маслов В.І. Наукові основи управління та функції процесу управління загальноосвітніми навчальними закладами : [навч. посіб.] / Валентин Іванович Маслов. – Тернопіль : Астон, 2007. – 150 с.
38. Моисеев А.М., Капто А.Е., Лоренсов А.В., Хомерики О.Г. Нововведения во внутришкольном управлении. – М.: Педагогическое общество России, 1998. – 272 с.
39. Морзе Н. В. Моделі ефективного використання інформаційно-комунікаційних та дистанційних технологій навчання у вищому навчальному закладі [Електронний ресурс] / Н. В. Морзе, О. Г. Глазунова // Інформаційні технології і засоби навчання. – 2008. – №2(6). – Режим доступу до журн.: <http://www.ime.edu-ua.net/em6/emg.html>.
40. Національна доктрина розвитку освіти // Освіта від 24 квітня-1 травня 2002 р. – С. 2-4.
41. Петров В. Ф. До проблеми інформаційного забезпечення вертикалі адаптивного управління загальною середньою освітою регіону // Управління школою. – 2003. – № 3 (15). – С. 24-29.
42. Пикельная В. С. Теория и методика моделирования управленческой деятельности (школоведческий аспект) : дис. ...д-ра пед. Наук : 13.00.01 / Пикельная Валентина Семеновна. К., 1993. – 374, с.
43. Пуцов В.І. Теоретичні основи розвитку післядипломної освіти як невід'ємної складової неперервної освіти / В. І. Пуцов // Післядипломна освіта в Україні. – 2007. – №2. – С. 7-11.
44. Скідін О. Л. Основи використання соціальних технологій в управлінні вищими закладами освіти : [навч. посіб.] / О. Л. Скідін. – Запоріжжя : ЗДУ, 2003. – 277 с.
45. Сорочан Т. М. Підготовка керівників шкіл до управлінської діяльності : теорія та практика : [монографія] / Тамара Михайлівна Сорочан. – Луганська : Знання, 2005. – 384 с.
46. Терминологический словарь по основам информатики и вычислительной техники / [А. П. Ершов и др.] ; под ред. А. П. Ершова, Н. М. Шанского. – М. : Просвещение, 1991. – 159 с.
47. Чміль А. І. Підготовка керівника навчального закладу до управлінської діяльності в ринкових умовах : [навч. посіб.] / [А. І. Чміль, В. І. Маслов, Г. А. Дмитренко, Г. В. Єльнікова, Г. В. Федоров] ; за ред. А. І. Чміля. – К. : Логос, 2006. – 128 с.
48. Шегеда А. Ф. Проблема структуризації змісту управлінських процесів. / А. Ф. Шегеда // Адаптивне управління в освіті [За заг. ред. Г. Є. Гребенюка]. – Мін-во мистецтва і туризму України. Луганск. держ. інст. культури і мистецтв, Обл. метод. кабінет учб. закладів мистецтва та культури. – Харків : Стиль Іздат, 2007. – С. 221-228.
49. Янковський С. Концепции общей теории информации [Електронний ресурс] / С. Янковський // електронная библиотека «Наука и техника». – Доступ HTTP: <http://n-t.ru/tp/ng/oti.htm>.
50. Fayol H. General and industrial management / Henri Fayol. – London ; Pitman Publishing Company. – 1949. – 579 p.

*Авторський доробок

Програма тренінгу

Планування освітнього процесу у закладі вищої освіти на засадах інформаційних технологій

І. А. Вербовський

Житомирський державний університет імені Івана Франка, м. Житомир,
Україна

Тренінг «Планування освітнього процесу у закладі вищої освіти на засадах інформаційних технологій»

Мета: продемонструвати наявні результати та оцінити можливості закладу вищої освіти, які допоможуть якісно організувати підготовку висококваліфікованих спеціалістів; представити шаблон навчального плану, який створюється за допомогою можливостей Microsoft Excel та алгоритм його практичного використання.

Завдання тренінгу:

- сприяти виявленню бар'єрів в особистісному і професійному зростанні в керівників структурних підрозділів, завідувачів кафедр і науково-педагогічних працівників;
- забезпечити розвиток інформаційно-комунікаційної компетентності керівників структурних підрозділів, завідувачів кафедр і науково-педагогічних працівників;
- сприяти забезпеченню методичного арсеналу керівників структурних підрозділів, завідувачів кафедр і науково-педагогічних працівників.

Очікувані результати:

- підвищення інформаційної культури в керівників структурних підрозділів, завідувачів кафедр і науково-педагогічних працівників;
- розвиток в керівників структурних підрозділів, завідувачів кафедр і науково-педагогічних працівників готовності до вдосконалення та осучаснення власної діяльності;
- поглиблення знань і практичного досвіду, щодо вдосконалення навичок використання офісного пакету Microsoft Office та мережевого офісного пакету Google Docs при організації планування навчального навантаження.

Обладнання і матеріали: комп'ютери, офісний пакет Microsoft Office, мережевий офісний пакет Google Docs

1. Вступ

В процесі організації та проведення тренінгу буде здійснено аналіз ресурсних компонентів закладу вищої освіти, які є визначальними елементами в організації підготовки висококваліфікованих спеціалістів. Охарактеризовано шляхи послідовного реформування всіх сфер управління суспільством, серед яких особливе місце за своїм стратегічним значенням займає система освіти.

Планування освітнього процесу є обов'язковою і однією з найважливіших ланок діяльності закладу вищої освіти. При плануванні навчального процесу необхідно враховувати різноплановість діяльності професорсько-викладацького складу: виконання навчального навантаження, проведення наукової, виховної і методичної роботи, підвищення кваліфікації, профорієнтаційна робота та інші види діяльності.

Враховуючи наявний ресурсний потенціал закладу вищої освіти, в тому числі матеріально-технічне забезпечення та програмні ресурси, буде представлено технологію використання офісного пакета Microsoft Office, до складу якого входить програмне забезпечення для роботи з різними типами документів: текстами, електронними таблицями, презентаціями, базами даних тощо та мережевий офісний пакет Google Docs.

Впровадження описаної технології дасть можливість підвищити ефективність використання ресурсів закладу вищої освіти шляхом інформатизації управління плануванням освітнього процесу, зокрема на прикладі розроблення та впровадження шаблону навчального плану. Враховуючи, що навчальний план є однією з основних одиниць організації та планування освітнього процесу, він же вимагає найбільше зусиль у правильній і логічній побудові.

Розроблений та описаний шаблон навчального плану за допомогою можливостей Microsoft Excel, який би мінімізував час та сам процес розробки відповідного навчального плану. Представимо алгоритм заповнення поданого шаблону навчального плану.

Повністю розроблений навчальний план з усіма заповненими полями, дозволяє розробити та формувати робочі навчальні плани, на основі яких здійснювався розрахунок обсягу навчального навантаження по кафедрах та по факультетах, дирекціях.

Впровадження саме такого шаблону навчального плану в подальшому дозволить полегшити роботу з формування диплома та додатка до диплома європейського зразка кожного випускника університету.

Ефективна, логічна і послідовна його організація допоможе створити сприятливі умови праці кожного учасника освітнього процесу, полегшить різносторонню взаємодію керуючої та керованої системи закладу вищої освіти.

2. Знайомство

Вам необхідно поділитись на пари і за 5 хвилин часу дізнатися максимум інформації та представити свого колегу. Наприклад:

багато хто знає, що він ... але мало хто знає, що він...

3. Представлення розробленого шаблону.

Навчальний план – документ, складений закладом вищої освіти на підставі освітньої програми та структурно-логічної схеми підготовки, який визначає перелік і обсяг нормативних та вибіркового навчальних дисциплін,

послідовність їх вивчення, конкретні форми проведення навчальних занять та їх обсяг, графік навчального процесу, форми і засоби здійснення поточного й підсумкового контролю [4].

На сьогоднішній день навчальний план закладу вищої освіти, на нашу думку, повинен містити наступні елементи:

- Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський), другий (магістерський) або третій (освітньо-науковий/освітньо-творчий);
- Галузь знань;
- Спеціальність;
- Форму навчання: денну, заочну, вечірню або дистанційну;
- Назву освітньо-професійної або освітньо-наукової (наукової) програми;
- Назву освітньої кваліфікації;
- Назву професійної кваліфікації;
- Тривалість навчання;
- Вимоги до вступу;
- Графік навчального процесу;
- Зведені дані про бюджет часу;
- Практики
- Атестація
- План навчального процесу.

Провівши аналіз організації планування навчального процесу закладами вищої освіти України нами було виявлено, що під час розробки нових навчальних планів гарантами освітніх програм, завідувачами кафедр та викладачами закладів вищої освіти, виникає саме технічна проблема розробки планів. Тому нами було прийнято рішення розробити типовий шаблон навчального плану для підготовки здобувачів вищої освіти за допомогою офісного пакету Microsoft Office, а саме Microsoft Excel – табличного процесора, програми для роботи з електронними таблицями, який би мінімізував час розробки навчального плану та полегшив роботу розробнику.

Заповнення навчального плану починається із заповнення загальної інформації:

1) у верхній частині документу по центру вказується назва центрального органу виконавчої влади, власник (Міністерство освіти і науки України) повна назва закладу вищої освіти та назва документу (Навчальний план підготовки здобувачів вищої освіти);

2) у верхньому лівому куті плану розміщується гриф затвердження керівника закладу вищої освіти та, при наявності, інформації про схвалення вченою радою закладу вищої освіти із зазначенням посади, підпису, ініціалів (ініціалу імені) і прізвища особи, яка затвердила (схвалила) документ, дати затвердження (Рис. 1);

3) праворуч від п.2) зазначаються: рівень вищої освіти, галузь знань, спеціальність, форма навчання та освітньо-професійна (наукова) програма;

"Затверджую"	
Ректор університету	
_____ ініціали, прізвище	
"	" 20 р.
Схвалено вченою радою _____ університету	
протокол № _____ від _____ 20 р.	
голова вченої ради _____ ініціали, прізвище	
М. П.	

Рис. 1. Приклад затвердження керівником та схвалення вченою радою навчального плану.

4) праворуч від п.3) – поля для введення відповідно рівня вищої освіти, найменування галузі знань, найменування спеціальності, форми навчання та назви освітньо-професійної (наукової) програми (Рис. 2);

рівень вищої освіти	_____
галузь знань	_____
спеціальність	_____
форма навчання	_____
освітньо-професійна програма	_____

Рис. 2. Фрагмент навчального плану.

5) праворуч від п.3) зазначаються: освітня кваліфікація, професійна кваліфікація, тривалість навчання та вимоги до вступу;

6) праворуч від п.5) – поля для введення відповідно назви освітньої кваліфікації, назви професійної кваліфікації, тривалості навчання та вимог до вступу (Рис. 3);

Освітня кваліфікація:	_____
Професійна кваліфікація:	_____
Тривалість навчання:	_____
Вимоги до вступу:	_____

Рис. 3. Фрагмент навчального плану.

Задля уникнення технічних помилок, інформація, вказана в п.1), п. 2), п. 3), п. 5) – блокується розробником шаблону навчального плану за допомогою можливостей Microsoft Excel, а п. 4) та п. 6) – заповнюються із внесенням відповідної інформації.

7) під вказаною вище інформацією формується перший, один з основних розділів навчального плану, - графік навчального процесу, в якому зазначаються: курс навчання, обсяг теоретичного навчання, види та терміни практик, екзаменаційних сесій, канікул, атестації здобувачів вищої освіти. Для заповнення графіку навчального процесу вводяться відповідні позначки, наприклад: Т – теоретичне навчання, С – екзаменаційна сесія, Н – навчальна практика, В – виробнича практика, А – атестація здобувачів вищої освіти, КР – виконання кваліфікаційної роботи, К – канікули та ін. Приклад заповнення графіку навчального процесу для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти показано на Рис. 4.

І. ГРАФІК НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ																																																					
Курс	Вересень					Жовтень				Листопад					Грудень					Січень				Лютий				Березень				Квітень				Травень					Червень				Липень				Серпень				
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	
I	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	C	S	C	K	K	K	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	N	H	N	H	N	C	S	C	K	K	K	K	K	K	K	K	K	
II	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	C	S	C	K	K	K	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	N	H	N	H	N	C	S	C	K	K	K	K	K	K	K	K	K	K
III	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	C	S	C	K	K	K	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	N	H	N	C	S	C	K	K	K	K	K	K	K	K	K	K	K
IV	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	C	S	KP	KP	KP	KP	K	K	K	T	T	T	T	T	T	T	T	T	V	B	V	V	C	S	KP	KP	KP	KP	A	A										
ПОЗНАЧЕННЯ:																																																					
T теоретичне навчання; C екзаменаційна сесія; N навчальна практика; B виробнича практика; A атестація; KP виконання кваліфікаційної роботи; K канікули.																																																					

Рис. 4. Приклад заповнення графіку навчального процесу для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти.

8) Після формування графіку навчального процесу формується розділ II, а саме: «II. Зведені дані про бюджет часу», в якому здійснюється автоматичний обрахунок теоретичного навчання, екзаменаційних сесій, навчальних практик, виробничих практик, атестації, виконання кваліфікаційної роботи, канікул, які були введені до розділу «I. Графік навчального процесу» на кожен навчальний рік.

Для автоматичного обрахунку ми скористалися можливостями Microsoft Excel та ввели формули для обрахунку у відповідні поля (наприклад для обрахунку кількості тижнів теоретичного навчання на I курсі: «СЧЁТЕСЛИ(C20:BV20;"Т")», для обрахунку кількості тижнів екзаменаційних сесій на I курсі: «СЧЁТЕСЛИ(C20:BV20;"С")», для обрахунку кількості тижнів навчальних практик на I курсі: «СЧЁТЕСЛИ(C20:BV20;"Н")», для обрахунку кількості тижнів виробничих практик на I курсі: «СЧЁТЕСЛИ(C20:BV20;"В")», для обрахунку кількості тижнів виконання кваліфікаційних робіт на I курсі: «СЧЁТЕСЛИ(C20:BV20;"КР")», для обрахунку кількості тижнів канікул на I курсі: «СЧЁТЕСЛИ(C20:BV20;"К")», де C20:BV20 – діапазон графіку навчання I курсу. Аналогічно були здійснені обрахунки і для інших курсів) та заблокували розділ «II. Зведені дані про бюджет часу».

Приклад заповнення зведених даних про бюджет часу для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти показано на Рис. 5.

Рис. 5. Приклад заповнення зведених даних про бюджет часу для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти.

Рис. 6. Зразок титульної сторінки навчального плану для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти.

Рис. 6. Зразок титульної сторінки навчального плану для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти.

Рис. 6. Зразок титульної сторінки навчального плану для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти.

Рис. 6. Зразок титульної сторінки навчального плану для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти.

10) Одним з найважливіших і найвідповідальніших етапів формування навчального плану – є формування розділу «V. План навчального процесу». В даному розділі, відповідно до освітньої програми, обов'язково повинні

міститись два цикли дисциплін: «1. Цикл загальної підготовки» та «2. Цикл професійної підготовки», які, в свою чергу, містять нормативну (обов'язкову) частину та варіативну частину: дисципліни самостійного вибору університету та дисципліни вільного вибору студента. Після зазначених циклів розміщуються розділи «3. Практики» та «4. Атестація». В кожен із зазначених циклів необхідно ввести назву навчальної дисципліни (практики, атестації, курсової роботи), зазначити семестровий контроль відповідної дисципліни, кількість кредитів ЄКТС, кількість аудиторних годин (лекції, лабораторні, семінарські/ практичні), кількість годин на самостійну та індивідуальну роботу, кількість підсумкових модульних контрольних робіт та розподіл аудиторних годин на тиждень за курсами і семестрами. В кінці навчального плану вводиться загальна кількість кредитів ЄКТС, загальна кількість годин, загальна кількість аудиторних годин, загальна кількість годин на самостійну та індивідуальну роботу, загальна кількість підсумкових модульних контрольних робіт, загальна кількість аудиторних годин на тиждень за курсами і семестрами, загальна кількість екзаменів, заліків та курсових робіт за семестрами.

Також під час формування навчального плану необхідно врахувати наступне: 1 кредит ЄКТС складає 30 академічних годин; навчальний час, передбачений на аудиторне вивчення дисципліни, повинен становити не менше $\frac{1}{3}$ та не більше $\frac{2}{3}$ загального обсягу годин, передбачених на вивчення дисципліни; нормативна кількість кредитів ЄКТС на один навчальний рік – 60 кредитів ЄКТС (30 кредитів ЄКТС – в семестр), кожна навчальна дисципліна повинна завершуватись заліком або екзаменом, сумарна кількість заліків та екзаменів в навчальний рік не повинна перевищувати 16, дисципліни вільного вибору студента повинні становити не менше, як 25 відсотків загальної кількості кредитів ЄКТС, передбачених для даного рівня вищої освіти та ін.

Як бачимо, формування плану навчального процесу – це досить клопітка і відповідальна робота. Для спрощення роботи під час формування навчального плану нами було максимально враховано вимоги до розробки навчального плану, які стоять перед закладом вищої освіти, та розроблено шаблон розділу «V. План навчального процесу» за допомогою Microsoft Excel. Особі, яка формувала навчальний план необхідно було ввести: назву навчальної дисципліни, загальну кількість годин, відведених на вивчення дисципліни, кількість лекційних, лабораторних та семінарських/ практичних (у годинах) і вказати семестр, у якому здобувач вищої освіти складатиме залік або екзамен. Після введення даної інформації автоматично розраховувалась:

- кількість кредитів ЄКТС з даної дисципліни: «N13/30», де N13 – загальна кількість годин з вивченої дисципліни;
- загальна кількість аудиторних годин: «СУММ(J13:L13)», де J13:L13 – діапазон годин, зазначених для вивчення лекцій, лабораторних та семінарських/ практичних;

- загальна кількість підсумкових модульних контрольних робіт: «ОКРУГЛ((I13/30);0)», - де I13 – загальна кількість аудиторних годин, виділених для вивчення даної дисципліни;

- кількість годин, відведених на самостійну та індивідуальну роботу: «H13-I13», де H13 - загальна кількість годин, виділених для вивчення даної дисципліни, I13 – загальна кількість аудиторних годин, виділених для вивчення даної дисципліни.

За межами друку – «Сіра зона» нами було створено додаткові 4 блоки, які обраховувались автоматично:

I. Відсоток аудиторних годи для контролю навчального часу, передбаченого на аудиторне вивчення дисципліни, який повинен становити не менше 1/3 та не більше 2/3 загального обсягу годин : «I13*100/H13», де I13 – загальна кількість аудиторних годин, виділених для вивчення даної дисципліни, H13 - загальна кількість годин, виділених для вивчення даної дисципліни;

II. Розподіл кредитів за семестрами:

Розподіл кредитів за семестрами							
I курс		II курс		III курс		IV курс	
Семестри							
X8	Y 8	Z8	AA8	AB8	AC8	AD8	AE8
1	2	3	4	5	6	7	8
Кількість тижнів в семестрі							
18	12	17	13	17	16	14	8
Формула							
ЕСЛИ(ИЛИ(D13=\$X\$8;E13=\$X\$8);G13;"")	ЕСЛИ(ИЛИ(D13=\$Y\$8;E13=\$Y\$8);G13;"")	ЕСЛИ(ИЛИ(D13=\$Z\$8;E13=\$Z\$8);G13;"")	ЕСЛИ(ИЛИ(D13=\$AA\$8;E13=\$AA\$8);G13;"")	ЕСЛИ(ИЛИ(D13=\$AB\$8;E13=\$AB\$8);G13;"")	ЕСЛИ(ИЛИ(D13=\$AC\$8;E13=\$AC\$8);G13;"")	ЕСЛИ(ИЛИ(D13=\$AD\$8;E13=\$AD\$8);G13;"")	ЕСЛИ(ИЛИ(D13=\$AE\$8;E13=\$AE\$8);G13;"")
	3						

Рис. 7. Розподіл кредитів за семестрами.

де D13 – комірка для введення семестру складання екзамену; E13 – комірка для введення семестру складання заліку; X8, Y8, Z8, AA8, AB8, AC8, AD8, AE8 – комірки із номером семестру.

Таким чином, якщо з навчальної дисципліни підсумкова точка контролю була у 2 семестрі, то кількість кредитів, яка була виділена на вивчення даної дисципліни (наприклад: комірка G13 = 3 кредити) - переносилась у відповідний семестр (Рис. 7.).

Після остаточного заповнення навчального плану (введення всіх навчальних дисциплін, практик, атестації), в кінці даного розділу здійснювався загальний підрахунок кредитів ЄКТС по кожному семестру окремо (кількість кредитів ЄКТС в одному семестрі не повинна перевищувати 30 кредитів ЄКТС, у раз перевищення, - поле з сумою виділялось червоним кольором).

III. Розподіл аудиторних годин семестрами:

Розподіл аудиторних годин семестрами							
I курс		II курс		III курс		IV курс	
Семестри							
X8	Y 8	Z8	AA8	AB8	AC8	AD8	AE8
1	2	3	4	5	6	7	8
Кількість тижнів в семестрі							
18	12	17	13	17	16	14	8
Формула							
ЕСЛИ(ИЛИ(D13=\$X\$8;E13=\$X\$8);I13;"")	ЕСЛИ(ИЛИ(D13=\$Y\$8;E13=\$Y\$8);I13;"")	ЕСЛИ(ИЛИ(D13=\$Z\$8;E13=\$Z\$8);I13;"")	ЕСЛИ(ИЛИ(D13=\$AA\$8;E13=\$AA\$8);I13;"")	ЕСЛИ(ИЛИ(D13=\$AB\$8;E13=\$AB\$8);I13;"")	ЕСЛИ(ИЛИ(D13=\$AC\$8;E13=\$AC\$8);I13;"")	ЕСЛИ(ИЛИ(D13=\$AD\$8;E13=\$AD\$8);I13;"")	ЕСЛИ(ИЛИ(D13=\$AE\$8;E13=\$AE\$8);I13;"")
	50						

Рис. 8. Розподіл аудиторних годин за семестрами.

де D13 – комірка для введення семестру складання екзамену; E13 – комірка для введення семестру складання заліку; X8, Y8, Z8, AA8, AB8, AC8, AD8, AE8 – комірки із номером семестру.

Таким чином, якщо з навчальної дисципліни підсумкова точка контролю була у 2 семестрі, то кількість кредитів, яка була виділена на вивчення даної дисципліни (наприклад: комірка I13 = 50 годин) - переносилась у відповідний семестр (Рис. 8.).

Після остаточного заповнення навчального плану (введення всіх навчальних дисциплін, практик, атестації), в кінці даного розділу здійснювався загальний підрахунок аудиторних годин по кожному семестру окремо.

IV. Семестр, в якому буде точка контролю. В даний розділ переносились, відповідно, заліки та екзамени з кожної навчальної дисципліни, для подальшого обрахунку заліків та екзамені по кожному семестру окремо.

Після введення дисципліни також до навчального плану в розділ «Розподіл аудиторних годин на тиждень за курсами і семестрами» автоматично вводилась частка аудиторних годин на тиждень з навчальної дисципліни, шляхом ділення кількості аудиторних годин з розділу «III. Розподіл аудиторних годин семестрами» на кількість тижнів.

Таким чином, після введення всієї інформації до «V. План навчального процесу» (Рис. 9.) в результаті автоматично рахувалась загальна кількість кредитів ЄКТС, загальна кількість годин, загальна кількість аудиторних годин, загальна кількість годин на самостійну та індивідуальну роботу, загальна кількість підсумкових модульних контрольних робіт, загальна кількість аудиторних годин на тиждень за курсами і семестрами, загальна кількість екзаменів, заліків та курсових робіт за семестрами вцілому по навчальному плану.

Після розроблених навчальних планів, формувалися робочі навчальні плани, на основі яких здійснювався розрахунок обсягу навчального навантаження по кафедрах та по факультетах. Картки навчального навантаження були розроблені також за допомогою можливостей Microsoft Excel.

З великої кількості процесів, які являються невід'ємною складовою функціонування закладу вищої освіти, найважливішу роль відіграє навчальний процес та його організація. Ефективна, логічна і послідовна його організація допоможе не тільки створити сприятливі умови праці учасників навчального процесу, а й надасть переваги серед закладів-конкурентів.

Процес інформатизації управління плануванням освітнього процесу закладу вищої освіти – це сукупність заходів упровадження різноманітних видів інформаційних систем. В подальшому у своєму дослідженні ми вивчимо можливість формування карток навчального навантаження та його виконання за допомогою можливостей мережевого офісного пакету Google Docs.

01234567891011121314151617181920212223242526272829303132333435363738394041424344454647484950515253545556575859606162636465666768697071727374757677787980818283848586878889909192939495969798991001011021031041051061071081091101111121131141151161171181191201211221231241251261271281291301311321331341351361371381391401411421431441451461471481491501511521531541551561571581591601611621631641651661671681691701711721731741751761771781791801811821831841851861871881891901911921931941951961971981992002012022032042052062072082092102112122132142152162172182192202212222232242252262272282292302312322332342352362372382392402412422432442452462472482492502512522532542552562572582592602612622632642652662672682692702712722732742752762772782792802812822832842852862872882892902912922932942952962972982993003013023033043053063073083093103113123133143153163173183193203213223233243253263273283293303313323333343353363373383393403413423433443453463473483493503513523533543553563573583593603613623633643653663673683693703713723733743753763773783793803813823833843853863873883893903913923933943953963973983994004014024034044054064074084094104114124134144154164174184194204214224234244254264274284294304314324334344354364374384394404414424434444454464474484494504514524534544554564574584594604614624634644654664674684694704714724734744754764774784794804814824834844854864874884894904914924934944954964974984995005015025035045055065075085095105115125135145155165175185195205215225235245255265275285295305315325335345355365375385395405415425435445455465475485495505515525535545555565575585595605615625635645655665675685695705715725735745755765775785795805815825835845855865875885895905915925935945955965975985996006016026036046056066076086096106116126136146156166176186196206216226236246256266276286296306316326336346356366376386396406416426436446456466476486496506516526536546556566576586596606616626636646656666676686696706716726736746756766776786796806816826836846856866876886896906916926936946956966976986997007017027037047057067077087097107117127137147157167177187197207217227237247257267277287297307317327337347357367377387397407417427437447457467477487497507517527537547557567577587597607617627637647657667677687697707717727737747757767777787797807817827837847857867877887897907917927937947957967977987998008018028038048058068078088098108118128138148158168178188198208218228238248258268278288298308318328338348358368378388398408418428438448458468478488498508518528538548558568578588598608618628638648658668678688698708718728738748758768778788798808818828838848858868878888898908918928938948958968978988999009019029039049059069079089099109119129139149159169179189199209219229239249259269279289299309319329339349359369379389399409419429439449459469479489499509519529539549559569579589599609619629639649659669679689699709719729739749759769779789799809819829839849859869879889899909919929939949959969979989991000100110021003100410051006100710081009101010111012101310141015101610171018101910201021102210231024102510261027102810291030103110321033103410351036103710381039104010411042104310441045104610471048104910501051105210531054105510561057105810591060106110621063106410651066106710681069107010711072107310741075107610771078107910801081108210831084108510861087108810891090109110921093109410951096109710981099110011011102110311041105110611071108110911101111111211131114111511161117111811191120112111221123112411251126112711281129113011311132113311341135113611371138113911401141114211431144114511461147114811491150115111521153115411551156115711581159116011611162116311641165116611671168116911701171117211731174117511761177117811791180118111821183118411851186118711881189119011911192119311941195119611971198119912001201120212031204120512061207120812091210121112121213121412151216121712181219122012211222122312241225122612271228122912301231123212331234123512361237123812391240124112421243124412451246124712481249125012511252125312541255125612571258125912601261126212631264126512661267126812691270127112721273127412751276127712781279128012811282128312841285128612871288128912901291129212931294129512961297129812991300

Учасники тренінгу сідають в коло та діляться враженнями від заходу. При цьому вони отримують запитання від тренера і продовжують твердження:

- мені найбільше сподобалось ...
- сьогодні я навчився ...
- мені не сподобалось ...
- варто було б ...
- новим для мене було ...
- найбільш позитивним для мене було ...

6. Список використаних джерел

1. Вербовський І. А. Теоретичні аспекти становлення управління впровадженням інформаційних технологій у навчальний процес ВНЗ / Ігор Андрійович Вербовський // Гуманітарний вісник ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди» - Додаток 1 до Вип. 35, Том IX(60) : Тематичний випуск «Вища освіта України у контексті інтеграції до європейського освітнього простору». – К.: Гнозис, 2015. – С. 45-52.

2. Вербовський І. А. Управління впровадженням інформаційних технологій у навчальний процес закладу освіти / Ігор Андрійович Вербовський // Збірник тез доповідей Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю «управління інноваційним розвитком загальної середньої освіти в умовах соціально-економічних реформ» / За наук. ред. Л.М. Ващенко. – Чернівці : Наші книги, 2014. – 148 с.

3. Закон України «Про вищу освіту» від 01.07.2014. № 1556-VII. URL.: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>

4. Фіцула М. М. Педагогіка вищої школи : Навч. посіб. [2-е видання, доповнене] – К. : «Академвидав», 2014. – 456 с.

5. Microsoft Office. URL.: https://uk.wikipedia.org/wiki/Microsoft_Office

*Авторський доробок

Додаток Н

**Анкета для опитування
щодо визначення значень показників добору інформатизації
управління плануванням освітнього процесу закладу вищої освіти**

Оцініть за 4-бальною шкалою рівень наявності показників інформатизації управління плануванням освітнього процесу ЗВО: 0 балів – показник не наявний, 1 бал – показник більше не наявний, ніж наявний, 2 бали – показник більше наявний, ніж не наявний, 3 бали – показник повністю наявний.

№	Показник	Характеристика показника	Бали
Інформаційно-організаційний критерій характеризує наповненість, цілісність, структурованість, комунікативність та оригінальність інформатизації управління планування освітнього процесу ЗВО.			
1.1.	Наповненість	характеризує аналіз існуючої системи управління, забезпечення наявності необхідних ресурсів для організації освітнього процесу, достовірної інформації, доцільність використання баз даних та репозитаріїв	
1.2.	Цілісність	характеризує складність і адаптованість процесів налагодження інформаційних зв'язків, доступність до системи управління плануванням освітнього процесу, логічне поєднання структурних елементів системи інформатизації між собою	
1.3.	Структурованість	характеризує цілеспрямованість, ієрархічність структури; локальність системи інформатизації управління плануванням, приведення у відповідність документів, які задіяні в організації планування освітнього процесу ЗВО; здатність формування, впровадження та застосування єдиних шаблонів, способів та шляхів обрахунку; наповнення та достовірності інформації; можливість здійснення інноваційної проєктної діяльності	
1.4.	Комунікативність	характеризує стилі та рівень культури спілкування; рівень інформаційної культури учасників освітнього процесу; наявність системи налагодження комунікації внутрішнього та зовнішнього зв'язку; здатність надавати консультативну допомогу відповідними фахівцями, здатність до вільного використання професійної лексики відповідно до конкретної ситуації	
1.5.	Оригінальність	характеризує зручність використання; рівень інформаційної культури учасників освітнього процесу; наявність системи налагодження комунікації внутрішнього та зовнішнього	

		зв'язку; здатність надавати консультативну допомогу відповідними фахівцями, здатність до вільного використання професійної лексики відповідно до конкретної ситуації	
Функціональний критерій характеризує доступність, надійність, оперативність та практико-орієнтованість інформатизації управління планування освітнього процесу ЗВО			
2.1	Доступність	характеризує можливості забезпечення дистанційного режиму роботи; доступу та контролю наявності інформації в загальній системі ІУПОП, зворотного зв'язку; відповідність сучасним освітнім завданням та стратегіям розвитку закладу вищої освіти	
2.2	Надійність	характеризує стан наявності інформації про учасників освітнього та управлінського процесів, можливість збереження актуальної інформації, дотримання відкритості та безпечності інформації	
2.3	Оперативність	характеризує значення аналітичної діяльності, яка впливає на ефективність управлінських рішень, управлінських дій, методів управління, особливості створення сприятливого інформаційного середовища	
2.4	Практико-орієнтованість	характеризує педагогічні умови впровадження інформаційної системи управління освітнім процесом; врахування потенційних можливостей колективу ЗВО, можливостей забезпечення самоосвіти та академічної мобільності; підвищення кваліфікації; стажування науково-педагогічних та педагогічних працівників для вдосконалення інформаційно-комунікаційної компетентності	
Дидактичний критерій характеризує колективність, відповідність, об'єктивність та нормативність інформатизації управління плануванням освітнього процесу ЗВО			
3.1	Нормативність	характеризує процедури та заходи, що визначаються спеціальними законами або документами закладу освіти	
3.2	Відповідність	характеризує цілісне бачення управлінських процесів і тих змін, які відбуваються в межах певної системи, результатів, на досягнення яких і спрямована управлінська діяльність	
3.3	Об'єктивність	характеризує оприлюднення критеріїв, правил і процедур оцінювання здобувачів освіти; оприлюднення критеріїв, правил і процедури оцінювання управлінської діяльності керівних працівників закладу освіти	
3.4	Колективність	характеризує ціннісне спрямування самої управлінської системи, розуміння стратегічних завдань щодо оптимізації діяльності спільноти ЗВО	

Управлінський критерій характеризує системність, раціональність, уніфікованість, адаптованість, автоматизованість та ефективність інформатизації управління планування освітнього процесу ЗВО			
4.1	Системність	характеризує планування і ведення документації для якісної організації освітнього процесу; логічність процесу інформатизації управління плануванням; взаємозв'язок складових процесу управління плануванням, що впливає на якість інформатизації в цілому	
4.2	Раціональність	характеризує доцільність мети впровадження інформаційної системи управління, склад суб'єктів управління, зміст і якість управлінської діяльності керівного складу, відповідність безпечним умовам праці, формування процедур партнерства, орієнтація на успіх, створення відповідних умов для саморозвитку	
4.3	Уніфікованість	характеризує стан та способи зведення до єдиної форми, єдиних нормативів та шаблонів в системі інформатизації	
4.4	Адаптованість	характеризує адаптацію процесу інформатизації управління плануванням до індивідуальних характеристик учасників освітнього процесу; забезпечення наявності інформаційних систем для ефективного управління закладом освіти	
4.5	Автоматизованість	характеризує розвантаженість фахівців від трудомістких операцій та дій; характеризує ведення і організацію контрольних заходів	
4.6	Ефективність	характеризує надійність та стійкість налагодження управлінської діяльності; прозорість процесів планування, раціональне використання робочого часу та кадрового ресурсу, співвідношення отриманих результатів до витрачених ресурсів; якість навчально-пізнавальної діяльності учасників освітнього процесу, рівень розвитку та адаптація в умовах інформаційного освітнього середовища ЗВО	

*Авторський доробок

Додаток П

Таблиці проміжних даних опитування, результати їх опрацювання для оцінювання ІУПОП ЗВО за критеріями

Додаток П.1.

Результати оцінювання ІУПОП ЗВО за інформаційно-організаційним критерієм

№ респондента	Показник №				
	1	2	3	4	5
1	2	3	3	3	3
2	3	3	3	3	3
3	2	2	3	3	3
4	3	2	3	3	3
5	2	3	3	3	3
6	3	3	3	2	3
7	2	3	3	3	3
8	3	2	2	2	2
9	2	2	2	2	3
10	3	3	3	2	2
11	2	3	3	2	3
12	3	3	3	3	3
13	2	2	3	3	3
14	3	2	3	2	3
15	2	3	3	3	2
16	3	2	3	3	3
17	2	3	2	2	2
18	2	3	3	2	3
19	2	2	3	3	3
20	3	3	2	3	3
Сер. арифм.	2,45	2,60	2,80	2,60	2,80

Додаток П.2.

Результати оцінювання ІУПОП ЗВО за функціональним критерієм

№ респондента	Показник №			
	1	2	3	4
1	3	3	3	2
2	2	3	2	1
3	3	3	1	2
4	2	3	3	1
5	3	3	2	3
6	3	3	1	2
7	3	3	1	1
8	2	3	2	1
9	2	3	3	2
10	2	3	3	3
11	3	3	2	2
12	3	3	1	1
13	3	3	2	2
14	2	2	3	1
15	2	2	2	2
16	3	3	1	1
17	3	3	2	2
18	2	3	3	1
19	3	2	2	2
20	2	2	2	2
Сер. арифм.	2,55	2,80	2,05	1,70

Додаток П.3.

Результати оцінювання ІУПОП ЗВО за дидактичним критерієм

№ респондента	Показник №			
	1	2	3	4
1	3	2	2	2
2	2	3	1	1
3	3	2	1	2
4	2	2	2	1
5	3	2	2	2
6	3	1	3	1
7	3	2	1	3
8	3	2	1	1
9	2	2	1	1
10	3	1	2	2
11	2	2	1	2
12	3	2	2	2
13	3	1	1	1
14	3	2	2	1
15	3	2	1	1
16	2	1	2	1
17	3	2	2	1
18	2	2	1	1
19	2	2	1	1
20	2	2	2	1
Сер. арифм.	2,60	1,85	1,55	1,40

Додаток П.4.

Результати оцінювання ІУПОП ЗВО за управлінським критерієм

№ респондента	Показник №					
	1	2	3	4	5	6
1	2	2	2	3	3	3
2	1	3	1	3	3	3
3	2	2	1	3	3	3
4	1	1	1	2	2	2
5	2	2	1	3	3	3
6	1	2	2	3	2	3
7	1	1	1	2	2	3
8	2	2	1	3	2	3
9	3	2	2	3	3	2
10	2	3	1	2	3	3
11	2	2	1	3	2	2
12	3	2	2	2	2	3
13	2	2	1	3	3	3
14	3	2	2	3	3	3
15	2	1	1	3	3	2
16	3	2	2	2	2	3
17	2	2	2	3	2	3
18	3	1	1	2	2	3
19	2	2	2	2	2	2
20	2	2	2	3	3	3
Сер. арифм.	2,05	1,90	1,45	2,65	2,50	2,75

Анкета

для вимірювання стану сформованості та впровадження ІУПОП

Шановні колеги!

Для підвищення результативності інформатизації управління плануванням освітнього процесу у закладі вищої освіти просимо Вас взяти участь в анкетуванні.

Ваша допомога та відвертість під час відповідей на наступні питання допоможе нам у розробці науково-обґрунтованої моделі інформатизації управління плануванням освітнього процесу у закладі вищої освіти.

Інформаційно-організаційний критерій

- 1.1. Чи володієте Ви інформацією про можливості існуючої системи управління Вашого закладу освіти та доцільність її використання?
 - а) Я глибоко обізнаний (-а) щодо можливостей існуючої системи управління нашого ЗВО, доцільність використання та долучаюсь до її вдосконалення;
 - б) Я глибоко обізнаний (-а) щодо можливостей існуючої системи управління нашого ЗВО та доцільність її використання;
 - в) Я розумію можливості існуючої системи управління нашого ЗВО та доцільність її використання;
 - г) Я розумію можливості існуючої системи управління нашого ЗВО;
 - д) Я не розумію сутності існуючої системи управління нашого ЗВО.
- 1.2. Система інформатизації управлінської діяльності Вашого ЗВО є адаптованою та доступною до всіх підсистем управління з логічним поєднанням структурних елементів системи інформатизації між собою.
 - а) Так, повністю;
 - б) Більше так, ніж ні;
 - в) Частково;
 - г) Більше ні, ніж так;
 - д) Ні.
- 1.3. Система інформатизації управління Вашого ЗВО є цілеспрямованою, структурованою, локальною, сучасною, повною та достовірною.
 - а) Так, повністю;
 - б) Більше так, ніж ні;
 - в) Частково;
 - г) Більше ні, ніж так;
 - д) Ні.

1.4. Рівень культури спілкування між усіма учасниками процесу управління Вашого ЗВО є сталим, налагодженим та вільним у використанні професійної лексики відповідно до конкретної ситуації.

- а) Так, повністю;
- б) Більше так, ніж ні;
- в) Частково;
- г) Більше ні, ніж так;
- д) Ні.

1.5. Процеси управління у Вашому ЗВО зручні та доступні у використанні з дотриманням інформаційної культури учасників освітнього процесу та налагодженою системою комунікації, своєчасною здатністю надання консультативної та методичної допомоги та відмінною від стандартів процесів управління.

- а) Так, повністю;
- б) Більше так, ніж ні;
- в) Частково;
- г) Більше ні, ніж так;
- д) Ні.

Функціональний критерій

2.1. Управлінська діяльність Вашого ЗВО доступна, з можливістю впливу на прийняття рішень кожним учасником освітнього процесу, зі зворотнім зв'язком, відповідністю сучасним освітнім завданням та стратегіям розвитку закладу вищої освіти з можливістю можливості забезпечення дистанційного режиму роботи.

- а) Так, повністю;
- б) Більше так, ніж ні;
- в) Частково;
- г) Більше ні, ніж так;
- д) Ні.

2.2. Інформація, яка використовується та розповсюджується структурними підрозділами Вашого ЗВО в процесі інформатизації управління є надійною, актуальною та безпечною.

- а) Так, повністю;
- б) Більше так, ніж ні;
- в) Частково;
- г) Більше ні, ніж так;
- д) Ні.

2.3. Управлінська аналітична діяльність Вашого ЗВО є ефективною, зі своєчасним прийняттям управлінських рішень та створенням сприятливого інформаційного середовища.

- а) Так, повністю;
- б) Більше так, ніж ні;
- в) Частково;
- г) Більше ні, ніж так;
- д) Ні.

2.4. Інформаційна система управління освітнім процесом Вашого ЗВО впроваджується з врахуванням можливостей колективу, можливостей забезпечення самоосвіти та академічної мобільності, пройденого підвищення кваліфікації та стажування науково-педагогічних і педагогічних працівників для вдосконалення інформаційно-комунікаційної компетентності.

- а) Так, повністю;
- б) Більше так, ніж ні;
- в) Частково;
- г) Більше ні, ніж так;
- д) Ні.

Функціональний критерій

3.1. Всі нормативні документи, які діють у Вашому ЗВО відповідають сучасній нормативній базі України і оновлюються, у зв'язку з прийняттям нових нормативних документів.

- а) Так, повністю;
- б) Більше так, ніж ні;
- в) Частково;
- г) Більше ні, ніж так;
- д) Ні.

3.2. Управлінська діяльність Вашого ЗВО відповідає сучасним вимогам суспільства та спрямована на позитивний результат.

- а) Так, повністю;
- б) Більше так, ніж ні;
- в) Частково;
- г) Більше ні, ніж так;
- д) Ні.

3.3. Діяльність роботи кожного учасника освітнього процесу оцінюється керівництвом Вашого закладу об'єктивно та справедливо з подальшим оприлюдненням.

- а) Так, повністю;
- б) Більше так, ніж ні;
- в) Частково;
- г) Більше ні, ніж так;
- д) Ні.

3.4. Стратегічні завдання, які ставляться перед колективом ЗВО повністю прийнятні спільнотою.

- а) Так, повністю;
- б) Більше так, ніж ні;
- в) Частково;
- г) Більше ні, ніж так;
- д) Ні.

Управлінський критерій

4.1. Система планування і ведення документації у Вашому ЗВО якісно організована, інформатизація управління плануванням є логічною, послідовною з налагодженою роботою структурних підрозділів?

- а) Так, повністю;
- б) Більше так, ніж ні;
- в) Частково;
- г) Більше ні, ніж так;
- д) Ні.

4.2. Система інформатизації управління в Вашому ЗВО є повністю раціональною, доцільною у використанні та якісною у діяльності?

- а) Так, повністю;
- б) Більше так, ніж ні;
- в) Частково;
- г) Більше ні, ніж так;
- д) Ні.

4.3. У Вашому ЗВО всі звіти подаються за єдиним форматом та розробленими шаблонами відповідними структурними підрозділами?

- а) Так, завжди;
- б) Так, але не завжди за шаблонами;
- в) Так, але не у всі структурні підрозділи;
- г) Ніколи;
- д) Ніколи.

4.4. У своїй діяльності Ви...

- а) Повністю пристосувались до існуючої інформаційної системи управління Вашого ЗВО;
- б) Пристосувались до існуючої інформаційної системи управління Вашого ЗВО;
- в) Більше пристосувались, ніж не пристосувались до існуючої інформаційної системи управління Вашого ЗВО;
- г) Більше не пристосувались, ніж пристосувались до існуючої інформаційної системи управління Вашого ЗВО;
- д) Не пристосувались до існуючої інформаційної системи управління Вашого ЗВО;

4.5. Система управління Вашого ЗВО.

- а) Повністю автоматизована та розвантажує Вашу діяльність як керівника і дозволяє формувати необхідну звітну документацію;
- б) Автоматизована та частково розвантажує Вашу діяльність як керівника;
- в) Частково автоматизована та потребує вдосконалення;
- г) Частково автоматизована і впроваджена для експерименту;
- д) Не автоматизована.

4.6. Оберіть одне твердження, яке характеризує діяльність Вашого ЗВО:

- а) Управлінська діяльність нашого ЗВО є надійною, стійкою, налагодженою, прозорою, з раціональним розподілом робочого часу та ефективним використанням кадрового ресурсу;
- б) Управлінська діяльність нашого ЗВО є надійною, стійкою, налагодженою, прозорою, з раціональним розподілом робочого часу та ефективним використанням кадрового ресурсу, але потребує часткового вдосконалення;
- в) Управлінська діяльність нашого ЗВО є надійною, стійкою, налагодженою, прозорою, з раціональним розподілом робочого часу та ефективним використанням кадрового ресурсу, але потребує вдосконалення;
- г) Управлінська діяльність нашого ЗВО надійна та стійка, але потребує вдосконалення;
- д) Управлінська діяльність нашого ЗВО не надійна, не стійка, не прозора, з не раціональним розподілом робочого часу та не ефективним використанням кадрового ресурсу і потребує вдосконалення.

*Авторський доробок

Додаток С

Статистичні результати констатувального зрізу

Додаток С.1.

Кількісні показники оцінювання рівня стану сформованості та впровадження інформатизації управління плануванням освітнього процесу в ЗВО по кожному критерію (КГ) за результатами констатувальних зрізів

1	Інформаційно-організаційний						Функціональний					Дидактичний					Управлінський							
№	1	2	3	4	5	S	1	2	3	4	S	1	2	3	4	S	1	2	3	4	5	6	S	
1	3	2	2	1	2	10	2	3	4	3	12	3	2	3	4	12	3	3	4	3	3	3	19	
2	1	2	1	1	2	7	2	2	2	1	7	1	2	3	2	8	2	1	2	2	1	2	10	
3	2	1	1	1	2	7	2	1	1	2	6	1	1	2	1	5	1	0	1	2	1	0	5	
4	3	3	4	2	2	14	2	3	2	3	10	3	2	2	2	9	2	1	2	2	2	2	11	
5	2	3	2	2	2	11	3	2	2	2	9	1	2	1	1	5	2	1	2	1	1	1	8	
6	2	2	2	1	1	8	2	2	2	3	9	2	2	1	2	7	1	2	2	1	2	1	9	
7	2	1	2	1	1	7	2	2	3	2	9	2	2	2	3	9	3	2	2	3	2	2	14	
8	1	1	2	1	2	7	2	1	2	1	6	1	1	2	1	5	1	2	2	1	1	1	8	
9	2	3	2	2	1	10	1	2	2	2	7	2	1	2	2	7	2	2	1	2	2	2	11	
10	2	1	1	1	1	6	1	1	2	1	5	2	1	1	2	6	1	1	1	1	2	1	7	
11	1	1	2	2	1	7	2	1	1	2	6	1	2	1	2	6	2	1	1	2	1	2	9	
12	1	1	0	1	1	4	0	1	1	1	3	1	1	1	1	4	0	0	1	0	1	0	2	
13	4	3	3	3	4	17	3	3	4	4	14	4	3	3	4	14	3	3	3	3	4	3	19	
14	1	1	1	2	2	7	2	1	1	2	6	1	1	2	2	6	2	2	2	1	1	1	9	
15	3	2	2	2	3	12	3	2	2	3	10	2	2	2	3	9	2	3	3	3	3	2	16	
16	4	4	3	4	4	19	3	4	4	3	14	4	4	4	4	16	3	4	3	4	3	3	20	
17	2	1	1	1	1	6	1	1	2	1	5	2	0	1	2	5	2	1	0	1	1	1	6	
18	1	1	1	1	1	5	1	1	1	1	4	1	1	1	1	4	1	1	1	1	1	1	6	
19	1	1	3	1	2	8	2	1	2	2	7	2	2	1	3	8	3	2	1	1	1	1	9	
20	1	1	2	2	1	7	0	1	1	0	2	0	0	1	1	2	1	1	1	1	1	2	7	
21	4	3	4	3	4	18	4	3	4	4	15	4	4	3	4	15	4	4	3	3	4	4	22	
22	1	1	1	1	1	5	0	0	0	1	1	1	1	1	0	3	1	0	1	1	1	0	4	
23	2	1	3	2	2	10	2	3	2	2	9	1	1	1	3	6	1	3	3	3	1	3	14	
24	1	2	1	1	1	6	1	1	2	1	5	1	1	2	1	5	1	0	1	0	0	0	2	
25	2	1	2	1	2	8	2	1	1	1	5	2	2	1	1	6	1	0	0	1	1	2	5	
26	4	4	3	4	4	19	3	3	4	4	14	4	3	3	3	13	4	3	4	3	4	3	21	
27	1	1	0	1	1	4	0	1	1	1	3	1	1	1	1	4	0	0	1	0	1	0	2	
28	4	3	3	3	4	17	3	3	2	4	12	4	3	3	4	14	3	3	3	3	4	3	19	
29	1	1	1	2	2	7	2	1	1	2	6	1	1	2	2	6	2	2	2	1	1	1	9	
30	3	2	2	2	3	12	3	2	2	3	10	2	2	2	3	9	2	3	3	3	3	2	16	
31	2	2	3	3	2	12	3	2	2	3	10	2	2	4	2	10	3	4	3	4	3	3	20	
32	2	1	1	1	1	6	1	1	2	1	5	2	0	1	2	5	2	1	0	1	1	1	6	
33	4	3	3	3	2	15	2	3	3	2	10	2	3	3	3	11	2	3	4	3	3	3	18	
34	1	1	3	1	2	8	2	1	2	2	7	2	2	1	3	8	3	2	1	1	1	1	9	
35	1	1	0	0	1	3	0	1	1	0	2	0	0	1	1	2	0	1	0	0	1	0	2	

36	2	3	2	3	2	12	2	3	3	2	10	2	3	3	2	10	2	2	3	3	4	2	16
37	1	1	1	1	1	5	0	0	0	1	1	1	1	1	0	3	1	0	1	1	1	0	4
38	1	1	2	1	1	6	2	2	2	1	7	1	2	1	2	6	1	1	2	1	1	1	7
39	1	2	2	2	2	9	2	2	2	2	8	2	2	2	1	7	2	2	2	2	2	2	12
40	0	1	0	1	0	2	0	1	1	1	3	0	0	1	1	2	1	0	0	1	1	0	3
41	4	4	3	4	4	19	3	3	4	4	14	4	3	3	3	13	4	3	4	3	4	3	21
42	2	2	1	2	2	9	1	2	2	2	7	1	2	2	2	7	2	1	2	1	2	1	9
43	2	1	2	2	2	9	1	1	1	2	5	2	2	1	1	6	2	2	2	2	1	1	10
44	3	2	2	2	3	12	3	2	3	3	11	2	3	2	2	9	3	2	3	2	2	2	14
45	1	1	0	1	1	4	0	1	1	1	3	1	0	1	1	3	1	0	1	0	1	0	3
46	1	1	1	1	1	5	0	1	1	1	3	0	1	1	1	3	0	0	1	1	1	0	3
47	1	2	2	1	1	7	2	2	1	2	7	2	1	1	2	6	2	1	1	2	2	2	10
48	2	1	1	1	2	7	1	1	2	2	6	1	2	1	1	5	2	1	2	1	1	1	8
49	2	2	1	2	2	9	1	2	2	2	7	1	2	2	2	7	2	1	2	1	2	1	9
50	2	1	2	2	2	9	1	1	1	2	5	2	2	1	1	6	2	2	2	2	1	1	10
51	1	1	1	1	1	5	0	0	1	1	2	1	0	1	1	3	0	1	1	1	1	0	4
52	3	3	3	3	3	15	3	3	3	3	12	2	3	3	3	11	1	2	3	2	3	2	13
53	2	2	2	2	2	10	2	2	2	2	8	2	2	2	2	8	2	2	2	2	2	2	12
54	1	2	2	1	1	7	2	2	1	2	7	2	1	1	2	6	2	1	1	2	2	2	10
55	2	1	1	1	2	7	1	1	2	2	6	1	2	1	1	5	2	1	2	1	1	1	8
56	2	2	1	2	2	9	1	2	2	2	7	1	2	2	2	7	2	1	2	1	2	1	9
57	2	1	2	2	2	9	1	1	1	2	5	2	2	1	1	6	2	2	2	2	1	1	10
58	3	2	2	2	3	12	3	2	3	3	11	2	3	2	2	9	3	2	3	2	2	2	14
59	1	1	0	1	0	3	0	1	1	1	3	1	1	1	1	4	1	0	1	1	1	0	4
60	2	2	2	2	2	10	2	2	2	2	8	2	2	2	2	8	2	2	2	2	2	2	12
61	1	2	2	1	1	7	2	2	1	2	7	2	1	1	2	6	2	1	1	2	2	2	10
62	2	1	1	1	2	7	1	1	2	2	6	1	2	1	1	5	2	1	2	1	1	1	8
63	2	2	1	2	2	9	1	2	2	2	7	1	2	2	2	7	2	1	2	1	2	1	9
64	2	1	2	2	2	9	1	1	1	2	5	2	2	1	1	6	2	2	2	2	1	1	10
65	3	2	2	2	3	12	3	2	3	3	11	2	3	2	2	9	3	2	3	2	2	2	14
66	3	3	3	3	3	15	3	3	3	3	12	2	3	3	3	11	1	2	3	2	3	2	13
67	2	2	2	2	2	10	2	2	2	2	8	2	2	2	2	8	2	2	2	2	2	2	12
68	1	2	2	1	1	7	2	2	1	2	7	2	1	1	2	6	2	1	1	2	2	2	10
69	2	1	1	1	2	7	1	1	2	2	6	1	2	1	1	5	2	1	2	1	1	1	8
70	2	2	2	2	2	10	2	2	2	2	8	2	2	2	2	8	2	2	2	2	2	2	12
71	1	2	2	1	1	7	2	2	1	2	7	2	1	1	2	6	2	1	1	2	2	2	10
72	2	1	1	1	2	7	1	1	2	2	6	1	2	1	1	5	2	1	2	1	1	1	8
73	2	2	1	2	2	9	1	2	2	2	7	1	2	2	2	7	2	1	2	1	2	1	9
74	2	1	2	2	2	9	1	1	1	2	5	2	2	1	1	6	2	2	2	2	1	1	10
75	3	2	2	2	3	12	3	2	3	3	11	2	3	2	2	9	3	2	3	2	2	2	14
76	1	1	0	1	1	4	1	1	1	0	3	1	0	1	1	3	1	1	1	0	1	0	4
77	2	2	2	2	2	10	2	2	2	2	8	2	2	2	2	8	2	2	2	2	2	2	12
78	1	2	2	1	1	7	2	2	1	2	7	2	1	1	2	6	2	1	1	2	2	2	10
79	2	1	1	1	2	7	1	1	2	2	6	1	2	1	1	5	2	1	2	1	1	1	8
80	2	2	1	2	2	9	1	2	2	2	7	1	2	2	2	7	2	1	2	1	2	1	9
81	2	1	2	2	2	9	1	1	1	2	5	2	2	1	1	6	2	2	2	2	1	1	10
82	3	2	2	2	3	12	3	2	3	3	11	2	3	2	2	9	3	2	3	2	2	2	14
83	3	3	3	3	3	15	3	3	3	3	12	2	3	3	3	11	1	2	3	2	3	2	13
84	2	2	2	2	2	10	2	2	2	2	8	2	2	2	2	8	2	2	2	2	2	2	12
85	1	2	2	1	1	7	2	2	1	2	7	2	1	1	2	6	2	1	1	2	2	2	10

86	2	1	1	1	2	7	1	1	2	2	6	1	2	1	1	5	2	1	2	1	1	1	8
87	2	2	1	2	2	9	1	2	2	2	7	1	2	2	2	7	2	1	2	1	2	1	9
88	2	1	2	2	2	9	1	1	1	2	5	2	2	1	1	6	2	2	2	2	1	1	10
89	3	2	2	2	3	12	3	2	3	3	11	2	3	2	2	9	3	2	3	2	2	2	14
90	3	3	3	3	3	15	3	3	3	3	12	2	3	3	3	11	1	2	3	2	3	2	13
91	2	2	2	2	2	10	2	2	2	2	8	2	2	2	2	8	2	2	2	2	2	2	12
92	1	2	2	1	1	7	2	2	1	2	7	2	1	1	2	6	2	1	1	2	2	2	10
93	2	1	1	1	2	7	1	1	2	2	6	1	2	1	1	5	2	1	2	1	1	1	8
94	2	1	2	2	1	8	2	2	2	2	8	2	1	1	1	5	1	2	1	2	1	2	9
95	1	1	1	1	1	5	1	1	1	1	4	1	1	1	1	4	1	1	1	1	1	1	6
96	2	2	2	2	2	10	2	2	2	2	8	2	2	2	2	8	2	2	2	2	2	2	12
97	1	2	2	1	1	7	2	2	1	2	7	2	1	1	2	6	2	1	1	2	2	2	10
98	2	2	1	2	2	9	1	2	2	2	7	1	2	2	2	7	2	1	2	1	2	1	9
99	2	1	1	1	2	7	1	1	2	2	6	1	2	1	1	5	2	1	2	1	1	1	8
100	2	3	2	2	1	10	1	2	2	2	7	2	1	2	2	7	2	2	1	2	2	2	11
101	2	1	1	2	1	7	1	1	2	1	5	2	1	1	2	6	2	1	2	1	1	1	8
102	3	2	2	3	2	12	2	2	3	2	9	2	3	2	2	9	2	2	1	2	2	2	11
103	1	2	1	2	2	8	2	2	1	1	6	1	2	2	1	6	1	1	2	1	1	1	7
104	2	3	2	2	2	11	2	2	2	2	8	2	2	2	2	8	2	2	2	1	2	1	10
105	3	2	3	3	3	14	2	3	3	2	10	3	2	3	3	11	3	2	3	3	2	3	16
106	3	4	4	3	3	17	4	3	3	3	13	3	3	3	4	13	4	3	4	3	3	3	20
107	2	2	2	3	2	11	2	2	2	3	9	2	3	2	2	9	2	3	2	2	3	2	14
108	1	2	2	1	1	7	1	2	2	1	6	1	2	2	1	6	1	2	1	2	1	1	8
109	2	3	2	2	2	11	2	2	3	2	9	2	2	2	3	9	2	2	1	1	1	2	9
110	2	1	2	1	2	8	1	1	2	1	5	1	2	1	2	6	1	1	2	1	1	1	7
111	2	2	3	2	3	12	2	2	3	2	9	3	2	2	3	10	2	2	3	2	2	2	13

*Авторський доробок

Додаток С.2.

Кількісні показники оцінювання рівня стану сформованості та впровадження інформатизації управління плануванням освітнього процесу в ЗВО по кожному критерію (ЕГ) за результатами констатувальних зрізів

	Інформаційно-організаційний						Функціональний					Дидактичний					Управлінський							
№	1	2	3	4	5	S	1	2	3	4	S	1	2	3	4	S	1	2	3	4	5	6	S	
1	1	2	2	2	2	9	2	2	2	2	8	2	2	2	1	7	2	2	2	1	2	2	11	
2	2	1	2	1	2	8	1	1	1	2	5	2	2	1	1	6	2	2	1	2	1	1	9	
3	2	1	2	2	2	9	1	1	1	2	5	2	1	2	1	6	2	2	2	2	1	1	10	
4	2	1	2	1	2	8	1	2	1	2	6	2	2	1	1	6	2	1	1	2	1	1	8	
5	2	2	2	1	2	9	2	3	4	3	12	3	2	3	4	12	3	3	3	3	3	3	18	
6	3	2	2	2	3	12	3	2	2	3	10	2	2	2	3	9	2	3	3	3	3	2	16	
7	1	1	2	1	2	7	1	2	2	2	7	2	1	2	2	7	2	1	2	2	2	2	11	
8	2	2	1	2	2	9	2	3	2	2	9	2	2	3	2	9	2	2	1	1	2	1	9	
9	2	2	2	2	3	11	3	2	2	2	9	2	2	3	2	9	2	2	2	2	2	2	12	
10	3	2	2	2	2	11	2	3	3	3	11	3	2	3	2	10	3	3	2	3	3	3	17	
11	2	1	2	1	2	8	2	1	2	2	7	2	1	2	2	7	2	1	2	2	1	1	9	
12	2	2	2	1	2	9	2	2	1	2	7	2	1	1	2	6	1	2	1	1	2	1	8	
13	2	1	1	2	2	8	2	1	2	2	7	2	2	2	1	7	1	1	1	1	1	1	6	
14	2	2	2	2	2	10	2	2	2	2	8	2	2	2	3	9	2	2	2	2	2	2	12	
15	2	1	2	1	1	7	1	1	2	1	5	2	1	2	2	7	2	1	2	2	1	1	9	
16	2	1	2	2	2	9	2	1	2	2	7	2	2	2	1	7	2	1	2	1	1	1	8	
17	1	1	1	0	1	4	1	0	1	0	2	1	1	1	1	4	1	1	1	0	1	1	5	
18	1	2	1	2	1	7	2	1	2	1	6	2	2	2	3	9	1	0	1	0	1	0	3	
19	1	1	1	1	0	4	0	0	1	0	1	0	0	1	1	2	1	1	1	0	0	0	3	
20	4	4	3	4	3	18	4	4	3	3	14	3	3	4	4	14	4	3	3	3	4	4	21	
21	1	1	1	2	1	6	0	0	0	1	1	3	0	0	1	4	2	1	1	0	3	1	8	
22	2	2	1	1	2	8	2	2	2	2	8	1	2	2	1	6	1	1	1	1	2	2	8	
23	1	1	1	0	1	4	1	1	0	1	3	1	1	1	1	4	1	1	1	1	0	1	5	
24	3	3	3	3	3	15	3	3	2	3	11	2	2	2	3	9	3	3	3	3	2	3	17	
25	1	1	1	1	1	5	1	1	0	0	2	0	0	2	1	3	1	1	1	0	0	1	4	
26	2	1	2	1	1	7	1	1	2	2	6	2	1	2	2	7	2	1	2	2	2	1	10	
27	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0	2	0	1	0	1	2	1	1	1	1	0	1	5	
28	2	2	2	2	2	10	2	2	1	1	6	1	1	2	2	6	2	2	2	1	1	2	10	
29	2	2	1	1	2	8	2	2	2	2	8	1	2	2	1	6	1	1	1	1	2	2	8	
30	3	4	4	3	3	17	3	4	4	4	15	2	4	3	4	13	4	4	2	3	4	3	20	
31	4	4	3	4	3	18	4	4	3	3	14	3	3	4	4	14	4	3	3	3	4	4	21	
32	1	1	1	1	1	5	1	1	0	0	2	0	0	0	1	1	1	1	1	0	1	1	5	
33	4	3	3	2	3	15	3	4	3	3	13	3	3	3	4	13	3	3	4	3	4	4	21	
34	0	1	0	0	0	1	1	1	1	1	4	0	1	1	1	3	1	1	1	0	1	0	4	
35	3	3	4	4	4	18	3	3	3	2	11	4	3	4	3	14	4	4	3	3	4	3	21	
36	1	1	1	1	1	5	1	1	0	1	3	0	1	0	1	2	1	1	1	0	0	0	3	
37	2	1	2	1	1	7	1	1	2	2	6	2	1	2	2	7	2	1	2	2	2	1	10	
38	2	1	1	2	0	6	2	2	1	1	6	1	1	2	1	5	1	1	1	1	1	2	7	
39	2	2	2	2	2	10	2	2	1	1	6	1	1	2	2	6	2	2	2	1	1	2	10	
40	2	2	1	1	2	8	2	2	2	2	8	1	2	2	1	6	1	1	1	1	2	2	8	

	Інформаційно-організаційний						Функціональний					Дидактичний					Управлінський							
41	1	1	1	0	0	3	1	0	1	1	3	0	0	1	1	2	1	1	1	0	1	0	4	
42	3	3	3	3	3	15	3	3	2	3	11	2	4	2	3	11	3	3	3	3	2	3	17	
43	2	2	2	2	2	10	2	2	2	2	8	2	2	2	2	8	2	2	2	2	2	2	12	
44	1	1	2	1	1	6	1	2	1	2	6	2	1	2	2	7	0	1	0	1	0	1	3	
45	2	3	3	2	2	12	2	2	3	3	10	1	3	2	3	9	3	3	3	3	3	2	17	
46	2	2	2	2	2	10	2	2	2	2	8	2	2	2	2	8	2	2	2	2	2	2	12	
47	1	2	1	1	2	7	2	1	1	2	6	2	2	3	2	9	0	1	0	1	1	0	3	
48	2	1	1	2	2	8	2	2	1	1	6	1	1	2	1	5	1	1	1	1	1	2	7	
49	2	2	2	2	2	10	2	2	1	1	6	1	1	2	2	6	2	2	2	1	1	2	10	
50	3	3	3	4	3	16	4	3	4	4	15	2	4	4	3	13	3	3	3	4	4	3	20	
51	2	2	2	2	2	10	2	2	2	2	8	2	2	3	2	9	2	2	2	2	2	2	12	
52	2	1	2	1	1	7	1	1	2	2	6	2	1	2	2	7	2	1	2	2	2	1	10	
53	0	1	1	0	0	2	0	0	1	1	2	1	1	0	1	3	1	1	1	1	1	0	5	
54	2	2	2	2	2	10	2	2	1	1	6	1	1	2	2	6	2	2	2	1	1	2	10	
55	0	0	1	0	1	2	0	1	1	1	3	1	1	0	1	3	1	1	1	0	0	0	3	
56	3	2	2	3	3	13	3	3	2	4	12	2	2	3	2	9	2	4	2	3	2	3	16	
57	3	3	3	3	3	15	3	3	2	3	11	2	2	1	3	8	3	3	3	3	2	3	17	
58	0	1	2	0	0	3	0	1	0	0	1	0	0	2	2	4	2	1	2	0	0	0	5	
59	2	3	2	3	3	13	3	3	2	2	10	2	3	2	2	9	2	3	2	2	2	3	14	
60	0	1	1	0	0	2	0	0	1	1	2	1	1	2	1	5	1	1	1	1	1	0	5	
61	2	2	2	2	2	10	2	2	1	1	6	1	1	2	2	6	2	2	2	1	1	2	10	
62	2	2	1	1	2	8	2	2	2	2	8	1	2	2	1	6	1	1	1	1	2	2	8	
63	3	2	2	3	3	13	3	3	2	2	10	2	2	3	2	9	2	2	2	3	2	3	14	
64	3	3	3	3	3	15	3	3	2	3	11	2	2	1	3	8	3	3	3	3	2	3	17	
65	2	2	2	2	2	10	2	2	2	2	8	2	2	2	2	8	2	2	2	2	2	2	12	
66	2	1	2	1	1	7	1	1	2	2	6	2	1	2	2	7	2	1	2	2	2	1	10	
67	2	1	1	2	2	8	2	2	1	1	6	1	1	2	1	5	1	1	1	1	1	2	7	
68	2	2	2	2	2	10	2	2	1	1	6	1	1	2	2	6	2	2	2	1	1	2	10	
69	2	2	1	1	2	8	2	2	2	2	8	1	2	2	1	6	1	1	1	1	2	2	8	
70	3	2	2	3	3	13	3	3	2	2	10	2	2	3	2	9	2	2	2	3	2	3	14	
71	3	3	3	3	3	15	3	3	2	3	11	2	2	1	3	8	3	3	3	3	2	3	17	
72	2	2	2	2	2	10	2	2	2	2	8	2	2	2	2	8	2	2	2	2	2	2	12	
73	2	1	2	1	1	7	1	1	2	2	6	2	1	2	2	7	2	1	2	2	2	1	10	
74	2	1	1	2	2	8	2	2	1	1	6	1	1	2	1	5	1	1	1	1	1	2	7	
75	2	2	2	2	2	10	2	2	2	2	8	2	2	2	2	8	2	2	2	2	2	2	12	
76	2	1	2	1	1	7	1	1	2	2	6	2	1	2	2	7	2	1	2	2	2	1	10	
77	2	1	1	2	2	8	2	2	1	1	6	1	1	2	1	5	1	1	1	1	1	2	7	
78	2	2	2	2	2	10	2	2	1	1	6	1	1	2	2	6	2	2	2	1	1	2	10	
79	2	2	1	1	2	8	2	2	2	2	8	1	2	2	1	6	1	1	1	1	2	2	8	
80	3	2	2	3	3	13	3	3	2	2	10	2	2	3	2	9	2	2	2	3	2	3	14	
81	3	3	3	3	3	15	3	3	2	3	11	2	2	1	3	8	3	3	3	3	2	3	17	
82	2	2	2	2	2	10	2	2	2	2	8	2	2	2	2	8	2	2	2	2	2	2	12	
83	2	1	2	1	1	7	1	1	2	2	6	2	1	2	2	7	2	1	2	2	2	1	10	
84	2	1	1	2	2	8	2	2	1	1	6	1	1	2	1	5	1	1	1	1	1	2	7	
85	2	2	2	2	2	10	2	2	1	1	6	1	1	2	2	6	2	2	2	1	1	2	10	
86	2	2	1	1	2	8	2	2	2	2	8	1	2	2	1	6	1	1	1	1	2	2	8	
87	3	2	2	3	3	13	3	3	2	2	10	2	2	3	2	9	2	2	2	3	2	3	14	
88	3	3	3	3	3	15	3	3	2	3	11	2	2	1	3	8	3	3	3	3	2	3	17	

	Інформаційно-організаційний						Функціональний					Дидактичний					Управлінський						
89	2	2	2	2	2	10	2	2	2	2	8	2	2	2	2	8	2	2	2	2	2	2	12
90	2	1	2	1	1	7	1	1	2	2	6	2	1	2	2	7	2	1	2	2	2	1	10
91	2	1	1	2	2	8	2	2	1	1	6	1	1	2	1	5	1	1	1	1	1	2	7
92	2	2	2	2	2	10	2	2	1	1	6	1	1	2	2	6	2	2	2	1	1	2	10
93	2	2	1	1	2	8	2	2	2	2	8	1	2	2	1	6	1	1	1	1	2	2	8
94	3	2	2	3	3	13	3	3	2	2	10	2	2	3	2	9	2	2	2	3	2	3	14
95	3	3	3	3	3	15	3	3	2	3	11	2	2	1	3	8	3	3	3	3	2	3	17
96	2	2	2	2	2	10	2	2	2	2	8	2	2	2	2	8	2	2	2	2	2	2	12
97	2	1	2	1	1	7	1	1	2	2	6	2	1	2	2	7	2	1	2	2	2	1	10
98	2	1	1	2	2	8	2	2	1	1	6	1	1	2	1	5	1	1	1	1	1	2	7
99	2	2	2	2	1	9	1	2	2	2	7	2	2	1	1	6	1	1	1	2	2	1	8
100	1	1	1	1	1	5	1	1	1	1	4	1	1	1	1	4	1	1	1	1	1	1	6
101	2	2	2	2	2	10	2	2	2	2	8	2	2	2	2	8	2	2	2	2	2	2	12
102	2	2	2	1	1	8	2	2	2	3	9	2	2	1	2	7	1	2	2	1	2	1	9
103	2	1	1	1	2	7	1	1	2	2	6	1	2	1	1	5	2	1	2	1	1	1	8
104	2	2	1	2	2	9	1	2	2	2	7	1	2	2	2	7	2	1	2	1	2	1	9
105	2	1	2	2	1	8	2	2	2	2	8	2	1	1	1	5	1	2	1	2	1	2	9
106	2	3	2	2	2	11	1	2	2	2	7	2	1	2	2	7	2	2	1	2	1	2	10
107	1	2	2	1	1	7	2	2	1	2	7	2	1	1	2	6	2	1	1	2	2	2	10

*Авторський доробок

Додаток Т

Статистичні результати контрольного зрізу

Додаток Т.1.

Кількісні показники оцінювання рівня стану сформованості та впровадження інформатизації управління плануванням освітнього процесу в ЗВО по кожному критерію (КГ) за результатами контрольних зрізів

	Інформаційно-організаційний						Функціональний					Дидактичний					Управлінський							
№	1	2	3	4	5	S	1	2	3	4	S	1	2	3	4	S	1	2	3	4	5	6	S	
1	2	2	1	2	1	8	1	2	1	2	6	0	2	1	1	4	0	2	1	2	1	1	7	
2	1	1	2	1	2	7	2	1	2	1	6	2	2	1	1	6	0	2	2	2	2	1	9	
3	2	2	1	1	1	7	2	2	1	2	7	2	2	1	2	7	1	2	1	2	1	2	9	
4	2	1	2	2	1	8	1	2	2	2	7	2	1	2	1	6	2	1	2	2	1	2	10	
5	2	2	2	1	2	9	2	2	1	2	7	1	2	1	2	6	2	2	1	2	1	2	10	
6	3	2	2	3	3	13	3	2	2	3	10	2	3	3	3	11	3	2	3	2	3	3	16	
7	3	2	2	1	2	10	2	2	1	2	7	2	3	1	2	8	2	2	1	2	2	2	11	
8	1	1	2	1	1	6	1	1	2	1	5	1	2	2	2	7	1	2	1	1	2	1	8	
9	3	4	3	3	4	17	3	3	3	3	12	3	4	4	3	14	3	3	3	3	3	4	19	
10	1	1	1	1	1	5	2	2	2	2	8	2	1	1	2	6	1	2	2	1	1	2	9	
11	2	2	4	3	2	13	2	3	2	3	10	3	3	3	2	11	2	3	3	2	2	3	15	
12	4	4	4	4	4	20	3	3	2	3	11	3	3	4	4	14	3	3	4	3	4	4	21	
13	0	2	1	1	2	6	2	2	2	2	8	2	1	2	1	6	1	2	2	2	1	2	10	
14	1	2	1	1	1	6	1	2	2	1	6	2	1	2	1	6	1	2	2	2	1	2	10	
15	2	2	1	1	2	8	3	2	1	3	9	2	1	1	1	5	1	1	2	3	1	2	10	
16	2	1	1	2	2	8	2	2	2	1	7	2	1	1	1	5	2	2	1	2	1	1	9	
17	4	4	3	3	4	18	3	4	3	4	14	4	4	4	3	15	4	3	4	4	3	4	22	
18	2	2	2	2	1	9	1	1	2	2	6	1	2	2	1	6	0	1	2	1	1	1	6	
19	4	2	3	3	4	16	4	4	2	3	13	4	4	4	4	16	3	3	3	4	4	4	21	
20	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	
21	0	1	1	1	0	3	1	1	1	1	4	0	1	0	1	2	0	0	0	0	1	0	1	
22	3	4	3	3	4	17	4	3	4	3	14	3	4	4	3	14	3	4	3	3	4	4	21	
23	1	1	1	0	1	4	0	1	1	1	3	0	1	1	1	3	0	1	0	0	1	1	3	
24	3	2	3	3	4	15	3	2	3	2	10	3	4	4	3	14	3	3	3	3	3	4	19	
25	3	3	3	3	3	15	2	2	3	2	9	2	3	3	2	10	3	2	2	3	3	2	15	
26	2	2	2	3	2	11	2	3	2	3	10	3	3	3	2	11	2	3	3	2	2	3	15	
27	2	2	2	4	2	12	3	3	3	2	11	3	3	2	4	12	3	3	4	3	2	2	17	
28	0	2	1	1	2	6	2	1	1	2	6	1	1	2	1	5	1	0	1	1	1	1	5	
29	3	3	3	3	2	14	2	2	3	3	10	2	3	4	3	12	3	4	3	3	3	2	18	
30	2	3	3	3	2	13	3	2	3	3	11	2	3	3	3	11	1	3	2	3	3	2	14	
31	0	1	1	0	0	2	0	0	0	1	1	0	1	1	1	3	0	0	1	0	1	1	3	
32	3	3	3	3	2	14	2	2	3	2	9	2	4	2	3	11	2	3	2	2	3	2	14	
33	2	0	2	2	2	8	1	2	2	2	7	2	2	2	1	7	2	2	2	1	1	2	10	
34	2	2	2	1	1	8	1	2	1	2	6	0	2	1	1	4	0	2	1	2	1	1	7	
35	2	2	1	2	2	9	2	1	2	1	6	2	2	1	2	7	2	1	2	1	1	1	8	
36	0	1	1	1	0	3	1	1	1	1	4	0	1	0	1	2	0	0	0	0	1	0	1	
37	3	4	3	3	4	17	4	4	4	3	15	3	4	4	3	14	3	4	3	3	4	4	21	
38	2	2	2	1	1	8	2	2	2	2	8	1	2	2	2	7	1	2	1	1	2	2	9	

	Інформаційно-організаційний						Функціональний					Дидактичний					Управлінський						
39	2	1	1	2	2	8	2	2	2	1	7	1	1	2	1	5	1	2	2	2	1	2	10
40	3	3	2	2	2	12	3	3	2	2	10	3	2	3	2	10	2	3	2	2	2	3	14
41	2	1	1	2	1	7	1	1	1	1	4	2	1	1	1	5	0	1	2	2	1	1	7
42	2	1	2	1	2	8	2	1	2	1	6	0	1	1	1	3	2	1	2	2	1	2	10
43	3	3	2	2	2	12	2	2	3	2	9	2	2	3	3	10	2	3	3	2	2	3	15
44	2	2	1	1	1	7	2	2	1	1	6	1	1	2	1	5	1	2	1	1	1	2	8
45	2	2	2	1	1	8	2	2	2	2	8	1	2	2	2	7	1	2	1	1	2	2	9
46	2	3	3	2	2	12	2	2	2	3	9	3	3	2	3	11	3	2	2	2	3	2	14
47	0	1	0	1	1	3	0	1	1	1	3	0	1	1	1	3	0	1	1	1	1	1	5
48	3	3	3	2	2	13	1	3	3	3	10	3	3	3	3	12	2	3	2	3	3	3	16
49	2	3	3	2	2	12	2	3	3	2	10	3	2	3	2	10	2	2	2	2	2	2	12
50	3	3	2	2	2	12	2	2	3	2	9	2	2	3	3	10	2	3	3	2	2	3	15
51	2	2	3	3	3	13	2	2	3	3	10	1	3	2	3	9	1	2	3	3	3	2	14
52	2	2	2	3	3	12	2	2	2	2	8	3	2	2	2	9	3	2	3	3	2	2	15
53	2	1	1	2	2	8	2	2	2	1	7	1	1	2	1	5	1	2	2	2	1	2	10
54	3	3	2	2	2	12	3	3	2	2	10	3	2	3	2	10	2	3	2	2	2	3	14
55	1	2	2	1	2	8	1	2	2	1	6	2	1	2	1	6	0	2	2	2	1	2	9
56	2	2	2	2	2	10	2	2	2	2	8	2	2	2	2	8	2	2	2	2	2	2	12
57	1	1	2	2	2	8	2	2	1	2	7	2	2	1	1	6	2	1	1	2	2	1	9
58	2	2	3	3	3	13	2	2	3	1	8	3	1	2	3	9	3	2	3	3	1	2	14
59	2	2	2	3	3	12	2	2	2	2	8	3	2	2	2	9	3	2	3	3	2	2	15
60	2	1	1	2	2	8	2	2	2	1	7	3	1	2	1	7	3	2	2	2	1	2	12
61	3	3	2	2	2	12	3	3	2	2	10	3	2	3	2	10	2	3	2	2	2	3	14
62	3	3	3	2	2	13	1	3	3	3	10	3	3	3	3	12	2	3	2	3	3	3	16
63	2	2	2	2	2	10	2	2	2	2	8	2	2	2	2	8	2	2	2	2	2	2	12
64	1	1	2	2	2	8	2	2	1	2	7	2	2	1	1	6	2	1	1	2	2	1	9
65	2	2	1	1	1	7	2	2	1	1	6	1	1	2	1	5	1	2	1	1	1	2	8
66	2	2	2	2	2	10	2	2	2	2	8	2	2	2	2	8	2	2	2	2	2	2	12
67	1	1	2	2	2	8	2	2	1	2	7	2	2	1	1	6	2	1	1	2	2	1	9
68	2	2	1	1	1	7	2	2	1	1	6	1	1	2	1	5	1	2	1	1	1	2	8
69	2	2	2	1	1	8	2	2	2	2	8	1	2	2	2	7	1	2	1	1	2	2	9
70	2	1	1	2	2	8	2	2	2	1	7	1	1	2	1	5	1	2	2	2	1	2	10
71	3	3	2	2	2	12	3	3	2	2	10	3	2	3	2	10	2	3	2	2	2	3	14
72	2	2	1	2	1	8	1	2	1	1	5	1	1	1	1	4	0	2	1	2	1	2	8
73	2	2	2	2	2	10	2	2	2	2	8	2	2	2	2	8	2	2	2	2	2	2	12
74	1	1	2	2	2	8	2	2	1	2	7	2	2	1	1	6	2	1	1	2	2	1	9
75	2	2	1	1	1	7	2	2	1	1	6	1	1	2	1	5	1	2	1	1	1	2	8
76	2	2	2	1	1	8	2	2	2	2	8	1	2	2	2	7	1	2	1	1	2	2	9
77	2	1	1	2	2	8	2	2	2	1	7	1	1	2	1	5	1	2	2	2	1	2	10
78	3	3	2	2	2	12	3	3	2	2	10	3	2	3	2	10	2	3	2	2	2	3	14
79	3	3	3	2	2	13	1	3	3	3	10	3	3	3	3	12	2	3	2	3	3	3	16
80	2	2	2	2	2	10	2	2	2	2	8	2	2	2	2	8	2	2	2	2	2	2	12
81	1	1	2	2	2	8	2	2	1	2	7	2	2	1	1	6	2	1	1	2	2	1	9
82	2	2	1	1	1	7	2	2	1	1	6	1	1	2	1	5	1	2	1	1	1	2	8
83	2	2	2	1	1	8	2	2	2	2	8	1	2	2	2	7	1	2	1	1	2	2	9
84	2	1	1	2	2	8	2	2	2	1	7	1	1	2	1	5	1	2	2	2	1	2	10
85	3	3	2	2	2	12	3	3	2	2	10	3	2	3	2	10	2	3	2	2	2	3	14
86	3	3	3	2	2	13	1	3	3	3	10	3	3	3	3	12	2	3	2	3	3	3	16

	Інформаційно-організаційний						Функціональний					Дидактичний					Управлінський						
87	2	2	2	2	2	10	2	2	2	2	8	2	2	2	2	8	2	2	2	2	2	2	12
88	1	1	2	2	2	8	2	2	1	2	7	2	2	1	1	6	2	1	1	2	2	1	9
89	2	2	1	1	1	7	2	2	1	1	6	1	1	2	1	5	1	2	1	1	1	2	8
90	1	2	2	2	2	9	1	2	2	1	6	2	1	2	1	6	2	1	2	2	1	1	9
91	2	2	2	1	1	8	1	2	2	2	7	1	1	2	1	5	1	1	1	2	1	2	8
92	2	2	2	2	2	10	2	2	2	2	8	2	2	2	2	8	2	2	2	2	2	2	12
93	2	2	1	1	1	7	2	2	1	1	6	1	1	2	1	5	1	2	1	1	1	2	8
94	1	1	0	1	1	4	1	1	0	1	3	1	0	1	1	3	0	0	0	0	0	0	0
95	4	3	4	4	4	19	3	3	4	4	14	4	3	4	3	14	4	3	3	3	3	4	20
96	1	0	1	1	1	4	1	1	1	1	4	1	0	0	1	2	1	0	0	0	1	1	3
97	3	3	4	4	4	18	3	3	4	3	13	2	3	3	4	12	3	3	3	3	3	4	19
98	3	3	3	3	2	14	3	2	2	3	10	3	2	2	2	9	2	2	3	3	3	3	16
99	2	3	3	3	3	14	2	2	3	2	9	2	3	2	3	10	3	3	2	2	2	2	14
100	3	4	2	3	3	15	2	4	2	2	10	2	3	3	2	10	3	4	3	3	2	2	17
101	1	1	2	1	1	6	1	1	1	1	4	2	1	2	2	7	0	1	1	1	0	2	5
102	3	3	4	3	2	15	2	3	2	2	9	3	2	2	3	10	4	3	3	3	3	2	18
103	3	3	3	3	2	14	3	3	2	3	11	3	2	3	3	11	3	2	3	1	2	2	13
104	2	2	1	1	2	8	1	1	1	1	4	1	2	2	1	6	2	1	2	2	2	1	10
105	3	3	2	4	2	14	2	2	2	3	9	3	2	2	2	9	3	2	2	2	3	2	14
106	2	2	2	2	2	10	2	1	2	1	6	0	2	1	2	5	2	2	1	2	2	2	11
107	1	1	1	2	2	7	2	1	1	1	5	2	0	1	2	5	2	1	2	0	2	1	8
108	0	0	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0
109	1	1	0	1	1	4	1	1	0	1	3	1	0	1	1	3	0	0	0	0	0	0	0
110	4	3	4	4	4	19	3	3	2	4	12	4	3	4	3	14	4	3	3	3	3	4	20
111	2	1	2	2	2	9	2	2	2	2	8	2	1	2	2	7	2	1	1	1	2	1	8

*Авторський доробок

Додаток Т.2.

Кількісні показники оцінювання рівня стану сформованості та впровадження інформатизації управління плануванням освітнього процесу в ЗВО по кожному критерію (ЕГ) за результатами контрольних зрізів

	Інформаційно-організаційний						Функціональний					Дидактичний					Управлінський							
№	1	2	3	4	5	S	1	2	3	4	S	1	2	3	4	S	1	2	3	4	5	6	S	
1	4	4	4	3	3	18	4	3	4	3	14	4	3	4	4	15	4	3	3	3	3	3	19	
2	1	2	2	2	1	8	2	2	1	1	6	1	2	2	2	7	1	1	2	1	2	2	9	
3	4	3	3	4	3	17	4	4	4	4	16	4	3	3	3	13	2	3	4	2	4	4	19	
4	3	4	4	3	3	17	4	3	3	4	14	4	4	3	4	15	3	4	4	3	3	4	21	
5	1	1	1	2	2	7	1	2	1	1	5	1	2	1	1	5	1	1	1	2	2	1	8	
6	3	3	4	3	3	16	4	3	3	3	13	4	3	3	4	14	4	2	4	3	3	3	19	
7	2	3	2	2	2	11	2	2	3	2	9	3	3	2	2	10	3	2	3	2	3	2	15	
8	4	3	3	2	3	15	3	3	4	4	14	3	4	4	3	14	3	4	4	4	3	3	21	
9	1	1	1	1	2	6	1	2	1	1	5	1	2	1	2	6	1	1	2	2	1	1	8	
10	2	3	2	2	2	11	3	2	3	2	10	2	2	3	3	10	2	3	2	2	3	3	15	
11	3	3	2	3	3	14	2	3	3	3	11	3	2	3	2	10	3	2	3	3	3	3	17	
12	3	3	3	2	2	13	3	2	3	2	10	3	3	3	3	12	3	3	2	2	3	3	16	
13	3	4	4	4	4	19	4	4	3	3	14	3	4	4	4	15	3	3	2	3	4	4	19	
14	3	3	2	2	2	12	2	3	3	3	11	3	2	2	2	9	3	2	3	3	3	3	17	
15	4	4	4	4	4	20	4	4	4	4	16	4	4	4	4	16	4	4	4	2	4	4	22	
16	3	3	3	3	3	15	4	3	3	3	13	3	4	3	3	13	3	3	3	3	3	3	18	
17	3	3	3	3	3	15	3	3	3	3	12	3	4	3	3	13	3	3	3	3	3	3	18	
18	4	4	4	3	3	18	4	3	4	4	15	4	2	4	4	14	4	4	3	1	3	4	19	
19	3	3	3	3	3	15	3	3	3	3	12	3	4	3	3	13	3	3	3	3	3	3	18	
20	3	2	3	2	3	13	2	2	3	3	10	3	3	2	2	10	3	3	3	2	2	3	16	
21	3	4	4	3	4	18	4	3	4	3	14	3	4	4	4	15	3	3	3	3	3	3	18	
22	4	4	4	3	4	19	4	4	4	4	16	4	4	4	4	16	4	4	3	3	3	4	21	
23	3	4	3	4	4	18	3	4	3	3	13	3	4	3	3	13	3	4	4	2	4	3	20	
24	3	3	4	3	3	16	4	3	3	4	14	3	3	3	3	12	4	3	4	3	4	3	21	
25	2	3	2	2	2	11	3	2	3	2	10	2	2	3	3	10	2	3	2	2	3	3	15	
26	3	2	3	3	2	13	2	3	3	2	10	3	2	3	2	10	3	2	3	3	3	3	17	
27	3	3	3	2	2	13	3	2	3	3	11	3	3	2	3	11	3	3	2	2	2	3	15	
28	1	3	3	1	3	11	3	1	1	1	6	1	0	1	3	5	1	3	0	1	1	3	9	
29	4	3	3	4	3	17	4	4	4	4	16	4	3	3	4	14	3	4	3	4	4	4	22	
30	4	4	4	4	4	20	4	3	4	4	15	4	4	4	4	16	4	4	3	3	3	4	21	
31	2	2	2	2	2	10	1	2	1	2	6	2	3	3	2	10	2	2	2	2	2	1	11	
32	4	4	4	4	4	20	3	4	3	2	12	2	4	4	4	14	4	4	4	4	4	4	24	
33	1	2	2	1	1	7	2	1	1	1	5	1	2	2	2	7	1	2	1	1	1	1	7	
34	2	2	2	1	1	8	2	1	2	2	7	2	2	2	2	8	2	2	1	1	1	2	9	
35	1	2	2	2	1	8	2	2	1	1	6	1	2	2	2	7	1	1	2	1	2	2	9	
36	4	4	4	4	4	20	4	4	4	4	16	4	3	4	4	15	4	4	4	4	4	4	24	
37	3	3	3	3	3	15	3	2	3	3	11	3	1	3	3	10	3	3	2	2	2	3	15	
38	4	4	4	4	4	20	4	4	4	4	16	2	2	4	4	12	4	4	2	2	2	4	18	
39	2	1	2	2	2	9	1	2	1	2	6	2	2	1	1	6	2	1	2	2	1	1	9	
40	1	2	2	1	1	7	2	1	1	1	5	1	2	2	2	7	1	2	1	1	1	1	7	

	Інформаційно-організаційний						Функціональний					Дидактичний					Управлінський						
41	2	2	2	1	1	8	2	1	2	2	7	2	2	2	2	8	2	2	1	1	1	2	9
42	3	3	3	3	3	15	3	3	3	3	12	3	2	3	3	11	3	3	3	3	3	3	18
43	2	3	3	2	3	13	3	2	2	2	9	2	3	3	3	11	2	3	2	2	2	2	13
44	3	3	3	3	3	15	3	2	3	3	11	3	1	3	3	10	3	3	2	2	2	3	15
45	2	2	2	2	2	10	2	2	2	2	8	2	3	3	2	10	2	2	2	2	2	2	12
46	2	3	2	2	2	11	3	2	3	2	10	2	2	3	3	10	2	3	2	2	3	3	15
47	3	2	3	3	3	14	2	3	3	3	11	3	2	2	2	9	3	2	3	3	3	3	17
48	2	2	2	3	2	11	2	2	2	2	8	2	2	2	2	8	2	2	2	2	2	2	12
49	2	3	2	2	2	11	3	2	3	2	10	2	2	3	3	10	2	3	2	2	3	3	15
50	1	2	2	1	1	7	2	1	1	1	5	1	2	2	2	7	1	2	1	1	1	1	7
51	2	2	2	1	1	8	2	1	2	2	7	2	2	2	2	8	2	2	1	1	1	2	9
52	1	2	2	2	1	8	2	2	1	1	6	1	2	2	2	7	1	1	2	1	2	2	9
53	2	3	3	2	3	13	3	2	2	2	9	2	3	3	3	11	2	3	2	2	2	2	13
54	3	3	3	3	3	15	3	2	3	3	11	3	1	3	3	10	3	3	2	2	2	3	15
55	2	2	2	2	2	10	2	2	2	2	8	3	3	2	2	10	2	2	2	2	2	2	12
56	2	1	2	2	2	9	1	2	3	2	8	2	2	1	1	6	2	3	2	2	1	1	11
57	3	2	2	3	3	13	2	3	3	3	11	3	2	2	2	9	3	3	3	3	3	3	18
58	2	2	2	3	3	12	2	3	2	2	9	2	2	2	2	8	2	2	3	3	3	2	15
59	1	2	2	3	3	11	2	2	3	3	10	1	2	2	2	7	3	3	2	3	2	2	15
60	2	3	3	2	3	13	3	2	3	2	10	2	3	3	3	11	2	3	2	2	2	2	13
61	3	3	3	3	3	15	3	2	3	3	11	3	1	3	3	10	3	3	2	2	2	3	15
62	2	2	2	2	2	10	2	2	2	2	8	2	2	2	2	8	2	2	2	2	2	2	12
63	2	1	2	2	2	9	1	2	1	2	6	2	2	1	1	6	2	1	2	2	1	1	9
64	3	2	3	3	3	14	3	3	3	3	12	3	3	2	2	10	3	3	3	3	3	3	18
65	2	2	2	1	1	8	2	1	2	2	7	2	2	2	2	8	2	2	1	1	1	2	9
66	3	2	2	2	3	12	3	3	3	3	12	3	2	3	2	10	3	3	2	3	3	2	16
67	2	3	3	2	3	13	3	2	2	2	9	2	3	3	3	11	2	3	2	2	3	2	14
68	3	3	3	3	3	15	3	2	3	3	11	3	1	3	3	10	3	3	2	2	2	3	15
69	2	2	2	2	2	10	2	2	2	2	8	2	2	2	2	8	2	2	2	2	2	2	12
70	2	1	2	2	2	9	1	2	1	2	6	2	2	1	1	6	2	1	2	2	1	1	9
71	1	2	2	1	1	7	2	1	1	1	5	1	2	2	2	7	1	2	1	1	1	1	7
72	2	3	2	2	2	11	2	2	3	3	10	3	3	2	3	11	3	2	2	2	2	2	13
73	1	2	1	2	1	7	1	2	2	1	6	1	2	1	1	5	1	2	2	2	1	1	9
74	2	2	2	2	2	10	2	2	2	2	8	2	2	2	2	8	2	2	2	2	2	2	12
75	2	3	3	3	3	14	3	3	2	3	11	2	3	2	3	10	2	2	2	1	2	1	10
76	1	1	3	2	2	9	2	2	3	1	8	2	1	2	1	6	1	1	2	1	2	1	8
77	3	2	3	2	2	12	2	2	2	3	9	3	3	3	2	11	2	3	2	3	2	2	14
78	4	4	4	4	4	20	4	4	4	4	16	4	4	4	4	16	4	4	4	4	4	4	24
79	2	3	2	2	4	13	2	2	3	3	10	3	4	2	3	12	3	3	2	4	3	3	18
80	3	3	3	3	3	15	3	3	3	3	12	3	3	3	3	12	3	3	2	3	3	3	17
81	1	2	1	1	1	6	1	1	2	1	5	1	2	1	1	5	1	2	1	2	2	1	9
82	4	4	4	4	4	20	4	4	4	4	16	4	4	4	4	16	4	4	4	4	4	4	24
83	3	2	3	3	1	12	2	3	2	2	9	2	2	2	3	9	3	2	3	2	3	2	15
84	1	1	1	2	2	7	2	1	2	2	7	1	2	2	1	6	1	1	2	2	2	2	10
85	2	2	1	1	1	7	2	1	2	1	6	1	2	2	1	6	2	1	2	2	1	2	10
86	4	4	4	4	4	20	4	4	3	3	14	4	3	3	4	14	4	4	4	3	3	3	21
87	2	1	2	1	1	7	2	1	2	1	6	2	2	2	2	8	2	2	1	1	1	2	9
88	3	3	3	4	2	15	3	4	4	3	14	4	4	4	3	15	4	4	4	2	4	3	21

	Інформаційно-організаційний						Функціональний					Дидактичний					Управлінський						
89	3	4	4	4	3	18	4	3	3	3	13	3	4	3	4	14	4	4	3	3	4	4	22
90	3	2	2	3	1	11	3	2	2	2	9	2	3	2	3	10	3	2	3	2	3	2	15
91	3	2	4	4	4	17	4	3	3	3	13	3	4	3	3	13	3	4	3	3	3	3	19
92	2	2	2	3	3	12	2	3	3	2	10	3	2	3	3	11	3	3	2	2	3	3	16
93	4	4	3	3	3	17	3	4	3	3	13	3	4	2	3	12	3	3	4	4	4	4	22
94	1	1	2	1	1	6	1	1	2	2	6	1	2	1	1	5	1	1	1	2	1	2	8
95	3	3	3	2	2	13	2	3	2	2	9	3	2	2	3	10	3	3	2	2	2	2	14
96	3	2	2	3	3	13	2	3	3	3	11	3	3	3	3	12	3	2	3	3	3	2	16
97	3	3	3	3	3	15	3	3	2	2	10	3	2	2	3	10	3	3	3	2	2	3	16
98	4	3	4	3	3	17	4	3	4	4	15	4	2	4	4	14	4	4	3	3	3	4	21
99	2	2	2	3	3	12	2	3	3	2	10	3	3	2	3	11	3	2	3	3	3	2	16
100	4	4	4	4	4	20	4	4	4	4	16	4	4	4	4	16	4	4	4	2	4	4	22
101	3	3	3	3	4	16	3	3	3	3	12	3	3	3	3	12	3	4	3	3	3	3	19
102	3	3	3	3	3	15	3	3	3	3	12	3	3	3	3	12	3	3	3	3	3	3	18
103	4	4	4	4	4	20	4	4	3	3	14	3	3	3	4	13	4	4	4	1	4	2	19
104	3	3	3	3	3	15	3	3	3	3	12	3	3	3	3	12	3	3	3	3	3	3	18
105	2	3	2	3	3	13	3	3	2	3	11	2	3	2	2	9	3	2	3	2	3	3	16
106	4	3	4	3	3	17	4	4	3	4	15	3	3	3	4	13	3	4	3	3	3	4	20
107	4	4	4	4	4	20	4	4	4	4	16	3	3	3	4	13	4	4	4	3	4	4	23

*Авторський доробок

Довідки про впровадження результатів дисертації
Вербовського Ігоря Андрійовича
«Інформатизація управління плануванням освітнього процесу у вищому
навчальному закладі» зі спеціальності 13.00.06 – теорія та методика
управління освітою

Результати дисертаційного дослідження впроваджено в освітній процес закладів вищої освіти:

- Житомирський державний університет імені Івана Франка (довідка № 1/1647 від 26.12.2019 р.);
- ДЗВО «Університет менеджменту освіти» (м. Київ) (довідка № 01-02/ 738 від 29.11.2019 р.);
- Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького (довідка № 21/04-а від 06.02.2020 р.);
- ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (довідка №308/25/3 від 14.02.2020 р.);
- НУ «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка (довідка № 6 від 27.02.2020 р.);
- Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди (довідка № 01/10-195 від 02.03.2020 р.);
- Київський міжнародний університет (довідка № 108 від 05.03.2020 р.).

(СКАНОВАНІ КОПІЇ)

Міністерство освіти і науки України

**ЖИТОМИРСЬКИЙ
ДЕРЖАВНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА**

Бул. В. Бердичівська, 40,

м. Житомир, 10008

телефон /факс (0412) 43-14-17

E-mail: zu@zu.edu.ua Web: www.zu.edu.ua

код ЄДРПОУ 02125208

Ministry of Education and Science of Ukraine

Zhytomyr Ivan Franko State University

40, Velyka Berdychivska Str.,

City of Zhytomyr Ukraine, 10008

Tel/Fax (0412) 43-14-17

E-mail: zu@zu.edu.ua Web: www.zu.edu.ua

USREOU 02125208

Від 26.12.2019р. № 1/1647

На № _____ від _____

Довідка

**про впровадження результатів дисертаційного дослідження
Вербовського Ігоря Андрійовича
з теми «Інформатизація управління плануванням освітнього процесу
у вищому навчальному закладі»
здобувача наукового ступеня кандидата педагогічних наук
за спеціальністю 13.00.06 – теорія і методика управління освітою**

Впродовж 2017-2019 років Вербовський Ігор Андрійович здійснював впровадження результатів дисертаційного дослідження «Інформатизація управління плануванням освітнього процесу у вищому навчальному закладі» в організацію освітнього процесу Житомирського державного університету імені Івана Франка.

Мета роботи полягала у перевірці ефективності моделі інформатизації управління плануванням освітнього процесу у закладі вищої освіти, розробленої дисертантом. Запропонована модель і техніка її впровадження були застосовані у процесі проведення: занять з базових навчальних дисциплін здобувачам вищої освіти другого (магістерського) рівня спеціальності «073 Менеджмент», освітньої програми «Управління навчальним закладом»; тренінгу «Планування освітнього процесу у закладі вищої освіти на засадах інформаційних технологій» на основі розробленого авторського курсу «Інформатизація управління плануванням освітнього процесу у вищому навчальному закладі» для працівників навчального відділу та керівників структурних підрозділів університету.

Розроблена та впроваджена Вербовським І.А. модель інформатизації управління плануванням освітнього процесу у закладі вищої освіти цілком позитивно вплинула на управління освітнім процесом університету.

За результатами експериментальної роботи зафіксовано зростання високого та середнього рівня сформованості професійних компетентностей працівників навчального відділу, завідувачів кафедр та керівників структурних підрозділів університету, задіяних в організації освітнього процесу, що свідчить про

ефективність запровадженої моделі інформатизації управління плануванням освітнього процесу.

Отримані результати свідчать про актуальність наукового дослідження Вербовського І. А., доцільність упровадження його результатів у практику освітнього процесу закладу вищої освіти.

Результати науково-дослідної роботи Вербовського І.А. були подані та обговорені на засіданні кафедри педагогіки, професійної освіти та управління освітніми закладами, отримали позитивну оцінку професорсько-викладацького складу й рекомендовані до використання у освітньому процесі (протокол №8 від 19.12.2019р.).

Проректор з навчальної роботи

Завідувач кафедри педагогіки,
професійної освіти
та управління освітніми закладами

 Н.М. Корнійчук

 О.Є. Антонова

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
 ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ
 «УНІВЕРСИТЕТ МЕНЕДЖМЕНТУ ОСВІТИ»

вул. Січових Стрільців, 52-а, м. Київ, 04053 ; тел. (044) 484-10-96, ф. 481-38-00
 E-mail: rector@umo.edu.ua Код ЄДРПОУ 35830447

29.11.19 № 01-02/738

На № _____ від _____

Довідка

*про впровадження результатів дисертаційного дослідження
 Вербовського Ігоря Андрійовича
 з теми «Інформатизація управління плануванням освітнього процесу у
 вищому навчальному закладі»
 здобувача наукового ступеня кандидата педагогічних наук
 за спеціальністю 13.00.06 – теорія і методика управління освітою*

Результати дисертаційного дослідження «Інформатизація управління плануванням освітнього процесу у вищому навчальному закладі» Вербовського Ігоря Андрійовича, впроваджено в освітній процес ДЗВО «Університет менеджменту освіти». Протягом 2017 – 2019 навчальних років здобувачі вищої освіти другого(магістерського) рівня спеціальності «Менеджмент», освітньо-професійної програми «Управління навчальним закладом», працівники навчального відділу Університету взяли участь у педагогічному експерименті та мали змогу ознайомитись із основними положеннями роботи дисертанта. У процесі педагогічного експерименту Вербовським І. А., за допомогою проведеного анкетування здобувачів вищої освіти другого(магістерського) рівня спеціальності «Менеджмент», освітньо-професійної програми «Управління навчальним закладом», працівників навчального відділу Університету було вивчено стан інформатизації управління плануванням освітнього процесу у закладах вищої освіти.

Варто зазначити, що розроблена та впроваджена Вербовським І. А. модель інформатизації управління плануванням освітнього процесу у закладі вищої освіти позитивно вплинула на управління освітнім процесом Університету.

Розроблені Вербовським І.А. спецкурс «Інформатизація управління плануванням освітнього процесу у закладі вищої освіти» та тренінг «Планування освітнього процесу у закладі вищої освіти на засадах інформаційних технологій» були апробовані у навчальному відділі Університету, отримали позитивні відгуки від учасників педагогічного експерименту та сприяли набуттю працівниками навчального відділу та керівниками структурних підрозділів ЗВО нових знань необхідних для

управління спрямованого на інформатизацію освітнього процесу у закладах вищої освіти.

Використання результатів дисертаційного дослідження Вербовського І. А. підтверджує їх ефективність і дає підставу для позитивної оцінки та рекомендації про подальше використання в системі управління закладами вищої освіти.

Довідка видана для пред'явлення у спеціалізовану вчену раду за місцем захисту дисертації.

Проректор з науково-методичної
роботи та міжнародних зв'язків
ДЗВО «Університет менеджменту освіти»

професор О.М. Отич

УКРАЇНА

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЧЕРКАСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОГДАНА ХМЕЛЬНИЦЬКОГО

Булвар Т.Шевченка, 81, м. Черкаси, 18031, тел./факс: (0472) 35-44-63, 37-21-42,
 e-mail: cic@edu.edu.ua Код ЄДРПОУ 02125622

06.02.2020 № 21/01-а
 на № _____

Довідка
про впровадження результатів дисертаційної праці
Вербовського Ігоря Андрійовича
«Інформатизація управління плануванням освітнього процесу у вищому
навчальному закладі»,
поданої на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук
зі спеціальності 13.00.06 – теорія і методика управління освітою

Матеріали наукового дослідження І. А. Вербовського «Інформатизація управління плануванням освітнього процесу у вищому навчальному закладі» впроваджено в освітній процес Навчально-наукового інституту педагогічної освіти, соціальної роботи і мистецтва Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького упродовж 2018-2019 рр.

Впровадження розроблених дисертантом моделі й тренінгу «Планування освітнього процесу у закладі вищої освіти на засадах інформаційних технологій» сприяли вдосконаленню інформаційно-комунікаційної компетентності у науково-педагогічних працівників структурних підрозділів університету, підвищенню ефективності організації управління освітньою діяльністю. Зокрема, упровадження технології планування навчального навантаження науково-педагогічних працівників дозволило здійснити швидкий розподіл навчального навантаження, спростити розрахунок й розподіл та моніторинг виконання. Практичне застосування запропонованого шаблону карток навчального навантаження науково-педагогічних працівників надало можливість організувати оперативний і чіткий контроль виконання та оптимізувати звітність по кафедрі та навчально-науковому інституті. Використання результатів дослідження І. А. Вербовського підтверджує їх ефективність і дає підставу для позитивної оцінки й рекомендації про подальше використання в системі управління закладами вищої освіти.

Результати дослідження І. А. Вербовського обговорено і схвалено на засіданні кафедри педагогічних наук, освітнього і соціокультурного менеджменту Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького (протокол № 8 від 06.02.2020 р.).

Довідка видана для пред'явлення у спеціалізовану вчену раду за місцем захисту дисертації.

Проректор з наукової, інноваційної
та міжнародної діяльності

С.В. Корновенко

УКРАЇНА

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Державний заклад

**"ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені К. Д. УШИНСЬКОГО"**

65020, м. Одеса, вул. Старопортофранківська, 26. Тел.: (048) 723-40-98, факс: (048) 732-51-03
E-mail: pdpu@pdpu.edu.ua

від М.О. Кошар № 308/дс/з
на № _____ від _____

Довідка

про впровадження результатів дисертаційного дослідження
Вербовського Ігоря Андрійовича
з теми «Інформатизація управління плануванням освітнього процесу у вищому навчальному
закладі»
здобувача наукового ступеня кандидата педагогічних наук
за спеціальністю 13.00.06 – теорія і методика управління освітою

Результати дисертаційного дослідження Вербовського Ігоря Андрійовича впроваджено в освітній процес ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» упродовж 2018-2019 рр.

На основі розробленого авторського курсу «Інформатизація управління плануванням освітнього процесу у закладі вищої освіти» і моделі інформатизації управління плануванням освітнього процесу проведено тренінг «Планування освітнього процесу у закладі вищої освіти на засадах інформаційних технологій». Запропонована модель дозволила покращити планування навчального навантаження структурними підрозділами університету, а саме удосконалила процеси комунікації та обміну даними, підвищила загальний рівень інформаційно-комунікаційної компетентності науково-педагогічних працівників університету.

Результати дослідження Вербовського І. А. мають практичну значущість, цінність і вагомість, їх доцільно поширювати та впроваджувати в освітній процес інших закладів вищої освіти.

Довідка видана для пред'явлення у спеціалізовану вчену раду за місцем захисту дисертації.

Проректор з наукової роботи

Завідувач кафедри
прикладної математики та інформатики

Т. І. Койчева

Т. Л. Мазурок

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

«Чернігівський колегіум» імені Т.Г.Шевченка

вул. Гетьмана Полуботка, 53, м. Чернігів, 14013, Тел. 3-36-10
E-mail chnpu @ chnpu.edu.ua Код ЄДРПОУ 02125674

27.02.2020 № 6

На № _____ від _____

Довідка

**про впровадження в освітній процес результатів дисертаційного дослідження
Вербовського Ігоря Андрійовича
з теми «Інформатизація управління плануванням освітнього процесу
у вищому навчальному закладі» здобувача наукового ступеня
кандидата педагогічних наук за спеціальністю
13.00.06 – теорія і методика управління освітою**

Результати дослідження Вербовського І.А., що розкривають теоретичні та методичні засади інформатизації управління плануванням освітнього процесу у закладі вищої освіти упродовж 2017-2019 років були апробовані в освітньому процесі Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка.

Упровадження розробленої Вербовським І.А. моделі інформатизації управління плануванням освітнього процесу у закладі вищої освіти сприяло підвищенню ефективності організації управління освітньою діяльністю університету. Зокрема, на основі упровадження технології планування навчального навантаження науково-педагогічних працівників вдосконалено автоматизацію розрахунків та розподіл навчального навантаження. Впровадження запропонованого шаблону карток навчального навантаження науково-педагогічних працівників дозволило удосконалити організацію оперативного і чіткого контролю виконання та звітності. Впровадження запропонованої моделі інформатизації управління плануванням освітнього процесу супроводжувалося й підтримувалося відповідним методичним забезпеченням.

Результати впровадження матеріалів дисертаційної роботи підтвердили її теоретичну і практичну значущість і можуть бути рекомендованими для використання у закладах вищої освіти при управлінні плануванням освітнього процесу.

Перший проректор,
проректор з науково-педагогічної роботи

Міщенко А.О. 0462 23 03-66

В. ДЯТЛОВ

УКРАЇНА

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ імені Г.С. СКОВОРОДИвул. Алчевських, 29, м. Харків, 61002, тел. (057) 700-35-23, факс (057) 700-69-09
e-mail: rector@hnpu.edu.ua, код ЄДРПОУ 02125585

Від 12.03.2019, № 01/10-195

На № _____ від _____

Довідка**про впровадження результатів дисертаційного дослідження****Вербовського Ігоря Андрійовича****з теми «Інформатизація управління плануванням освітнього процесу у вищому навчальному закладі» здобувача наукового ступеня кандидата педагогічних наук зі спеціальності 13.00.06 – теорія і методика управління освітою**

Упродовж 2018-2019 років результати дисертаційного дослідження Вербовського Ігоря Андрійовича з метою технологізації та моделювання інформатизації управління плануванням освітнього процесу у вищому навчальному закладі впроваджено в освітній процес Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди.

Результати дисертаційного дослідження отримали схвальні відгуки щодо доцільності їх використання в освітньому процесі університету. Варто зазначити, що впровадження тренінгу «Планування освітнього процесу у закладі вищої освіти на засадах інформаційних технологій» і теоретичного курсу «Інформатизація управління плануванням освітнього процесу у закладі вищої освіти» забезпечили удосконалення та розвиток інформаційно-комунікаційної компетентності керівників структурних підрозділів і науково-педагогічних працівників, сприяли поглибленню знань і досвіду, вдосконаленню навичок використання сервісів Google при організації планування і розподілу навчального навантаження. Розроблені І. А. Вербицьким шаблони карток навчального навантаження забезпечують поточний контроль виконання. Матеріали дослідження можуть бути використані керівниками структурних підрозділів закладів вищої освіти та післядипломної освіти.

Довідка видана для пред'явлення у спеціалізовану вчену раду за місцем захисту дисертації.

Проректор з наукової роботи

Бойчук Ю.Д.

**КИЇВСЬКИЙ МІЖНАРОДНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ**

Україна, м. Київ-03179,
вул. Львівська, 49
Тел./Факс: 424-64-88
<http://www.kymu.edu.ua>
e-mail: info@kymu.edu.ua

**KYIV INTERNATIONAL
UNIVERSITY**

49, Lvivska str.
03179-Kyiv, Ukraine
Tel./Fax: 424-64-88
<http://www.kymu.edu.ua>
e-mail: info@kymu.edu.ua

05.03.2020 № 108

Довідка

**про впровадження результатів дисертаційного дослідження
Вербовського Ігоря Андрійовича**

**«Інформатизація управління плануванням освітнього процесу у вищому
навчальному закладі» за спеціальністю 13.00.06 – теорія і методика
управління освітою**

Матеріали дисертаційного дослідження Вербовського І. А. впроваджено в освітній процес Київського міжнародного університету упродовж 2018–2019 рр.

Розроблена Вербовським І. А. модель інформатизації управління плануванням освітнього процесу у закладі вищої освіти та методика її впровадження сприяли оптимізації використання науково-педагогічними працівниками сервісів Google у вирішенні професійних завдань, зокрема управлінні освітньою діяльністю. Актуальним та доцільним було впровадження розробленого курсу «Інформатизація управління плануванням освітнього процесу у закладі вищої освіти» та проведення тренінгу «Планування освітнього процесу у закладі вищої освіти на засадах інформаційних технологій». Доведено, що модель інформатизації управління плануванням освітнього процесу у закладі вищої освіти, розроблена Вербовським І. А., представляє собою науково обґрунтований інструмент, що дозволяє кожному керівнику закладу вищої освіти спроектувати сучасне інформаційне середовище, в якому ефективно реалізуються процеси комунікації, електронного документообігу та професійного саморозвитку.

Результати дослідження Вербовського І. А. засвідчують доцільність і актуальність здійсненого наукового пошуку, дієвість та ефективність розробленої моделі.

Довідка видана для пред'явлення у спеціалізовану вчену раду за місцем захисту дисертації.

Проректор з навчально-виховної роботи

Данченко Т. В.